Vieţile Sfinţilor

Vieţile Sfinţilor, publicate aici, au ca sursă cele 12 volume "Vieţile Sfinţilor" apărute între anii 1991 şi 1998 la Editura Episcopiei Romanului şi Huşilor (volumele consacrate lunilor septembrie-aprilie) şi apoi la Editura Episcopiei Romanului (volumele consacrate lunilor mai-august).

Notă: Luna septembrie apare la început pentru că anul bisericesc începe la 1 septembrie.
Aceasta este şi ordinea apariţiei celor 12 volume menţionate mai sus.

Volumul II

(octombrie)

Vieţile Sfinţilor pe luna octombrie

Ziua a şasea

- Sfîntul Apostol Toma

Ziua a şaptea

- Sfinţii Mucenici Serghie şi Vah

Ziua a opta

- Cuvioasa Maica Pelaghia, care mai înainte a fost desfrînată
- Cuvioasa Taisia, care de asemenea a fost desfrînată

Ziua a noua

- Sfîntul Apostol Iacob al lui Alfeu
- Cuviosul Părinte Andronic şi Sfînta Atanasia, soţia lui

Ziua a zecea

- Sfinţii Mucenici Evlampie şi Evlampia
- Cuviosul Părinte Teofil Mărturisitorul
- Sfîntul Mucenic Teotecn

Ziua a unsprezecea

- Sfîntul Apostol Filip, unul din cei şapte diaconi
- Cuviosul Părinte Teofan Mărturisitorul, făcătorul de canoane
- Minunea ce s-a făcut de Icoana Domnului nostru Iisus Hristos

Ziua a douăsprezecea

- Sfinţii Mucenici Tarah, Prov şi Andronic
- Cuviosul Părinte Cozma, Episcopul Maiumei, făcătorul de canoane

Ziua a treisprezecea

- Sfinţii Mucenici Carp, Papil, Agatodor şi Agatonica, sora lui Papil
- Sfîntul Mucenic Veniamin diaconul

Ziua a paisprezecea

- Cuvioasa Maica Parascheva de la Iaşi
- Sfinţii Mucenici Nazarie, Ghervasie, Protasie şi Chelesie

- Cuviosul Părinte Nicoli Sviatoşa, stăpînitorul Cernigovului

Ziua a cincisprezecea

- Cuviosul Mucenic Lucian, prezbiterul Antiohiei celei Mari
- Cuviosul Părinte Eftimie cel Nou

Ziua a şaisprezecea

- Sfîntul Mucenic Longhin sutaşul, cel de la Crucea Domnului

Ziua a şaptesprezecea

- Sfîntul Prooroc Osea
- Sfîntul Cuvios Mucenic Andrei
- Sfinţii fără de arginţi şi fraţi buni, Cosma şi Damian, şi cei împreună cu dînşii

Ziua a optsprezecea

- Sfîntul Apostol şi Evanghelist Luca

Ziua a nouăsprezecea

- Sfîntul Prooroc Ioil
- Sfîntul Mucenic Uar
- Cuviosul Părinte Ioan de la Rila

Ziua a douăzecea

- Sfîntul Mucenic Artemie

Ziua a douăzeci şi una

- Cuviosul Părinte Ilarion cel Mare
- Cuviosul Părinte Filotei, cel ce a pustnicit în Muntele Atonului
- Sfîntul Visarion Mărturisitorul
- Sfîntul Sofronie Mărturisitorul de la Cioara-Sebeş
- Sfîntul Mucenic Oprea Nicolae de la Sălişte

Ziua a douăzeci şi doua

- Sfîntul Părinte Averchie, Episcopul Ierapolei

Ziua a douăzeci şi treia

- Sfîntul Apostol Iacob, fratele Domnului după trup
- Sfîntul şi fericitul Iacob de la Boroviţchi

Ziua a douăzeci şi patra

- Sfîntul Mucenic Areta şi cei împreună cu dînsul
- Cuviosul Părinte Areta din Pecerska

Ziua a douăzeci şi cincea

- Sfinţii Mucenici notari Marcian şi Martirie

Ziua a douăzeci şi şasea

- Sfîntul Mare Mucenic al lui Hristos, Dimitrie

Ziua a douăzeci şi şaptea

- Sfîntul Mucenic Nestor
- Cuviosul Părinte Nestor, cronicar al Rusiei
- Preacuviosul Părinte Dimitrie cel Nou, ale cărui Sfinte Moaşte se află în Bucureşti

Ziua a douăzeci şi opta

- Sfînta Mare Muceniţă Parascheva
- Sfinţii Mucenici Terentie, Neonila şi cei şapte fii ai lor
- Sfîntul Părinte Atanasie, Patriarhul Constantinopolului
- Sfantul Sfintit Dimitrie, Mitropolitul Rostovului, Facatorul de minuni

Ziua a douăzeci şi noua

- Sfînta Cuvioasa Muceniţă Anastasia Romana
- Cuviosul Părinte Avramie Sihastrul şi Fericita Maria, nepoata lui
- Cuviosul Părinte Avramie, arhimandritul mănăstirii Rostovului, noul făcător de minuni

Ziua a treizecea

- Sfîntul Mucenic Zenovie şi sora sa Zenovia

Ziua a treizeci şi una

- Pătimirea Sfinţilor Apostoli din cei şaptezeci: Stahie, Amplie, Urban, Narcis, Apelie şi Aristobul
- Sfîntul Mucenic Epimah
- Viaţa Cuvioşilor Părinţi Spiridon şi Nicodim, prescurari de la Pecerska

- Sfantul Părinte Simeon, noul cuvîntător de Dumnezeu

Cuvînt la Acoperămîntul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu (1 octombrie)

În vremurile cumplite cele mai de pe urmă, cînd s-au înmulţit păcatele noastre, s-au înmulţit şi primejdiile asupra noastră, încît s-au împlinit cuvintele Sfîntului Pavel, care zicea: "Primejdii de la tîlhari, primejdii de la rudenii, primejdii de la neamuri, primejdii în cetăţi, primejdii în pustiuri, primejdii pe mare, primejdii între fraţii cei mincinoşi" (2 Cor. XI, 26). Cînd cuvintele Domnului s-au împlinit: "Că se va scula neam peste neam şi împărăţie peste împărăţie şi va fi foamete şi ciumă şi cutremure pe alocuri", cînd ne supără pe noi năvălirile cele de alt neam, războaiele cele dintre noi şi rănile cele purtătoare de moarte, atunci Prea Curata şi prea Binecuvîntata Fecioară Maria, Maica Domnului, ne dă nouă Acoperămîntul spre apărare, ca din toate primejdiile să ne scape pe noi de foamete, de ciumă şi de cutremure să ne apere, de războaie şi de răni să ne acopere şi să ne păzească pe noi sub Acoperămîntul său nevătămaţi.

Despre acest lucru s-a făcut încredinţare în Constantinopol în împărăţia lui Leon cel Înţelept, împăratul cel drept credincios, întru prea slăvita biserică a Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, cea din Vlaherna. După săvîrşirea cîntării celei de toată noaptea, într-o zi de Duminică, în luna octombrie, ziua întîi, fiind de faţă şi mulţimea poporului la ceasul al patrulea din noapte, Sfîntul Andrei, cel ce era întru totul al lui Hristos, şi-a ridicat ochii în sus şi a văzut-o pe Împărăteasa Cerului, pe Acoperitoarea a toată lumea, Prea Sfînta Născătoare de Dumnezeu, stînd în văzduh şi rugîndu-se, strălucind ca soarele şi acoperind poporul cu cinstitul său Omofor. Văzînd aceasta Sfîntul Andrei a zis către ucenicul său Epifanie: "Oare vezi, frate, pe Împărăteasa şi pe Doamna tuturor, care se roagă pentru toată lumea?" Iar el a răspuns: "O văd, sfinte părinte, şi mă înspăimînt".

Precum odată Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu a văzut pe cer un semn mare, o femeie îmbrăcată în soare, aşa şi Sfîntul Andrei din biserica Vlahernei, cea asemănătoare cerului, a văzut-o pe Mireasa cea fără de mire îmbrăcată în porfiră ca soarele.

Semnul văzut de Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu închipuia pe Acoperitoarea noastră cea preamilostivă, care s-a săvîrşit în acea vreme cînd a arătat tulburarea întregii făpturi: "Se făcură fulgere, glasuri şi tunete, cutremur şi grindină mare şi un semn mare s-a arătat pe cer - o femeie îmbrăcată în soare". Deci, pentru ce semnul acela care înainte închipuia pe Prea Curata Fecioară Maria nu s-a arătat mai înainte de fulgere, de tunete, de glasuri, de cutremur şi de grindină, cînd încă toate stihiile erau în pace, ci numai atunci cînd s-a făcut tulburarea cea înfricoşată a cerului şi a pămîntului? S-a făcut, pentru ca să se arate că Acoperitoarea noastră cea preabună, în vremea cea rea cînd năvăleşte nevoia asupra noastră, atunci vine în ajutorul nostru şi ne ocroteşte pe noi de fulgerele amăgitoarei deşertăciuni lumeşti, care nu strălucesc îndelung, de glasurile mîndriei vieţii şi de cele ale slavei deşarte, de tunetele năpădirii năprasnice a vrăjmaşului, de cutremurul patimilor şi de grindina pedepsei celei de sus care năvăleşte asupra noastră

pentru păcate. Căci, atunci cînd toate aceste primejdii ne supără pe noi, îndată, ca un semn mare, se arată Ajutătoarea cea grabnică a neamului creştinesc, păzindu-ne şi acoperindu-ne pe noi.

Acesta este semnul pe care l-a dat Domnul celor ce se tem de El, pentru ca ei să fugă din faţa arcului, căci în lumea aceasta sîntem puşi ca un semn spre săgetare şi zboară asupra noastră săgeţile din toate părţile, unele din arcul vrăjmaşilor celor văzuţi, care îşi încordează arcul asupra noastră şi se laudă întru mîndria lor, iar altele din arcul vrăjmaşilor nevăzuţi, încît noi ne jelim aşa: "Nu putem să suferim săgetăturile diavoleşti". Altele vin de la firea cea care se luptă asupra duhului, iar altele de la arcul mîniei şi îngrozirii celei drepte a lui Dumnezeu, despre care David zicea: "De nu vă veţi întoarce, sabia Sa o va luci, arcul Său l-a încordat şi l-a gătit pe el. Şi întru dînsul a gătit vasele morţii, săgeţile Sale celor ce se ard le-a lucrat ". (Psalm 7, 12)

Cu toate săgeţile acelea, ca să nu fim răniţi de moarte, ni s-a arătat nouă acel semn, ca să fugim din faţa arcului sub Acoperămîntul Preacuratei şi Prea-binecuvîntatei Fecioare, cu al cărei Acoperămînt, apărîndu-ne ca o pavăză, ne ferim întregi de săgetări. Căci această apărătoare a noastră are o mie de paveze spre apărarea noastră, cum grăieşte către dînsa Duhul Sfînt: Ca turnul lui David grumajii tăi: o mie de paveze spînzură pe dînsul, toate săgeţile celor puternici.

A zidit odată David un turn al său prea frumos şi prea înalt, între Sionul cel ce stă pe muntele înalt şi între Ierusalim cel pus mai jos şi fiică a Sionului l-a numit. Şi era turnul acela între dînşii ca grumazul între trup şi cap, căci cu înălţimea sa întrecea Ierusalimul şi ajungea Sionul. Iar pe turnul acela erau atîrnate pavezele şi toate armele cele de război şi pentru apărarea Ierusalimului. Deci, aseamănă Duhul Sfînt pe Prea Curata Fecioară Maria cu turnul lui David; căci aceasta, fiind fiica lui David, mijloceşte între Hristos, capul Bisericii, şi între credincioşii care sînt trupul Bisericii Lui, întrecînd Biserica ca ceea ce este cu adevărat mai înaltă decît toţi; iar pe Hristos ajungîndu-L, ca cea care I-a dat trup, mijloceşte şi acum, cînd a stat în văzduh între cer şi pămînt, între Dumnezeu şi între oameni, între Hristos şi Biserica cea care se luptă, ca turnul lui David între Sion şi între Ierusalimul cel plin de pavezele celor tari. Iar paveze sînt rugăciunile ei pentru noi, cele întru tot puternice către Dumnezeu, care s-au auzit de cei vrednici în vremea cinstitului ei Acoperămînt, pentru că se ruga cu umilinţă ca o maică către Fiul şi Făcătorul său, grăind cuvinte de rugăciune milostivitoare şi de îndurare, zicînd: "Împărate ceresc, primeşte pe tot omul cel ce Te slăveşte pe Tine şi cheamă în tot locul Preasfînt numele Tău; şi unde se face pomenirea numelui meu, pe acel loc îl sfinţeşte şi preamăreşte pe cei ce Te preamăresc pe Tine. Iar celor ce cu dragoste mă cinstesc pe mine, Maica Ta, primeşte-le toate rugăciunile şi făgăduinţele şi de toate nevoile şi răutăţile îi izbăveşte". Unele dintre rugăciunile acestea ale ei oare nu sînt paveze care apără Biserica? Cu adevărat sînt paveze nebiruite, cu care vom putea să stingem toate săgeţile cele aprinse.

Sfîntul Ambrozie zice despre turnul lui David că pentru două pricini era zidit: spre apărarea cetăţii şi pentru împodobirea ei. Zice el: "A zidit David un turn care să fie spre

apărare şi spre înfrumuseţarea cetăţii. Spre apărare, că de departe priveşte pe vrăjmaşi şi îi izgoneşte pe ei de la cetate, iar spre înfrumuseţare, că pe toate zidirile cele înalte ale Ierusalimului le întrece cu înălţimea sa". De aceea nu în zadar s-a asemănat cu turnul acela Acoperitoarea noastră, care ne este nouă turn de tărie în faţa vrăjmaşului, căci cu adevărat ne apără pe noi şi ne împodobeşte. Ne apără, cînd pe vrăjmaşii noştri cei văzuţi şi nevăzuţi îi izgoneşte de la noi departe, cînd pe cei robiţi din legături îi scapă, cînd pe cei chinuiţi de duhuri necurate îi izbăveşte, cînd pe cei mîhniţi îi mîngîie, pe cei năpăstuiţi îi apără, pe cei flămînzi îi hrăneşte, cînd celor înviforaţi le face adăpost şi pe bolnavi îi cercetează. Şi ne împodobeşte pe noi acoperind înaintea lui Dumnezeu goliciunea cea de ruşine a sufletului nostru, iar cu slujirile sale prea înalte, asemeni unor prea scumpe podoabe şi unor multe daruri, ca nişte nesecate visterii, împlinind lipsa noastră, ne face bineprimiţi pe noi înaintea ochilor Domnului. Ea împodobeşte pe cei ce nu au îmbrăcăminte de nuntă şi îi îmbracă cu haina sa şi îi face ca şi cum nu s-ar vedea de ochiul cel atotvăzător ruşinea goliciunii lor sufleteşti, lucru care se închipuia înainte în pămîntul cel nevăzut şi neîmpodobit, acoperit atunci de ape. Căci pămîntul cel neîmpodobit şi deşert era chipul sufletului celui păcătos, care şi-a pierdut duhovniceasca sa frumuseţe şi s-a făcut deşert de lucruri bune şi străin de darul lui Dumnezeu. Iar apele, care acopereau pămîntul cel neînfrumuseţat, înainte au închipuit milostivirea Sfintei Fecioare Maria, Născătoarea de Dumnezeu, ca pe o mare nesecată şi ca nişte rîuri ce cu nelipsire spre toţi se revarsă şi pe toţi îi acoperă.

Cînd Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor, la fel se purta şi pe deasupra pămîntului celui neînfrumuseţat şi acoperit de ape, ca şi cum, nevăzînd lipsa lui de frumuseţe, tăinuit închipuia aceea că sufletul cel acoperit prin milostivul Acoperămînt al Fecioarei Născătoare de Dumnezeu, chiar dacă ar fi lipsit de frumuseţe, nu se va păgubi de darul Duhului Sfînt. Căci Acoperămîntul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu va acoperi lipsa lui de frumuseţe, ca o apă pe pămîntul cel neînfrumuseţat şi cu bună podoabă a darului său îl va înfrumuseţa şi pe Sfîntul Duh îl va atrage la dînsul.

Ne înfrumuseţează pe noi Preacurata Fecioară, cînd pe cei păcătoşi îi face drepţi şi pe cei necuraţi îi face curaţi.

Fericitul Anastasie Sinaitul grăieşte pentru dînsa aşa: "Pe magi, îi săvîrşeşte apostoli şi pe vameşi, evanghelişti, iar pe desfrînate mai cinstite decît pe fecioare le face. Aşa pe Maria Egipteanca, care a fost desfrînată, a făcut-o acum mai cinstită decît pe multe fecioare şi cea care mai înainte era întunecată şi necurată, acum ca soarele străluceşte în împărăţia lui Hristos prin mijlocirea Preacuratei Fecioare Maria, care tuturor celor ce aleargă la dînsa le este acoperămînt şi înfrumuseţare". Ea împodobeşte tot Ierusalimul duhovnicesc, adică Biserica lui Hristos, care cîntă astfel către dînsa în praznicul acesta de acum: "O, ce minunată înfrumuseţare a tuturor credincioşilor eşti, împlinirea proorocilor, slava apostolilor şi podoaba mucenicilor, lauda fecioarei şi prea minunatul Acoperămînt a toată lumea!"

Pe turnul lui David, împreună cu pavezele, erau săgeţile celor puternici. Şi acest însufleţit turn, Preacurata Fecioară Maria, are cu ea săgeţile celor puternici, adică rugăciunile sfinţilor, cei ce se roagă împreună cu dînsa. Căci nu singură s-a arătat în biserică stînd în văzduh, ci cu oştile îngereşti şi cu mulţime de sfinţi, care în haine albe şi cu cucernicie stăteau împrejurul ei. Rugăciunile cele către Dumnezeu ale tuturor sfinţilor acelora sînt ca săgeţile celor puternici care pot să gonească toate taberele vrăjmaşului. Ştie Doamna Preacurata Născătoare de Dumnezeu că război este viaţa noastră pe pămînt. Căci vrăjmaşul se războieşte asupra noastră cu toate puterile sale, pornind împotriva noastră taberele sale şi înconjurîndu-ne pe noi cu toate legiunile sale: "Înconjuratu-ne-au pe noi cîini mulţi, adunarea celor vicleni ne-a cuprins, deschis-au asupra noastră gura lor, ca un leu ce răpeşte şi răcneşte". Pentru aceea cereasca Împărătească, vrînd să ne ajute, a pornit asupra vrăjmaşului nostru pe toate cereştile puteri, a chemat pe prooroci, pe apostoli, a adunat pe mucenici, pe fecioare, pe cuvioşi, pe cei drepţi şi cu aceştia a venit să ne ajute nouă şi să se aşeze împrejurul nostru, ca să ne dea nouă biruinţă asupra vrăjmaşului. Căci printr-însa se ridică biruinţele, printr-însa cad jos vrăjmaşii. A venit cu îngereşti oşti, că este mai înainte văzută de Iacov ca o scară pe care mulţimea îngerească o înconjoară.

Pomenind aici de scara lui Iacov, poate să se întrebe cineva: pentru ce îngerii pe dînsa neîncetat se urcau şi se coborau? Înţelegînd că scara aceea era înainte închipuirea Fecioarei Maria, după cum spune cuvîntul cel bisericesc despre dînsa: "Bucură-te, podul cel ce duci la ceruri şi scara cea înaltă pe care a văzut-o Iacov", se va şti pentru ce nu au odihnă pe scară îngerii: Că cea întru rugăciune neadormită, Născătoarea de Dumnezeu, porunceşte îngerilor ca, împreună cu dînsa, neîncetat să ajute oamenilor ca, suindu-se, să înalţe la Dumnezeu rugăciunile celor ce se roagă: iar pogorîndu-se, să aducă de la Dumnezeu oamenilor ajutor şi daruri. Această scară şi acum a pogorît cu sine din cer mulţimea îngerilor, aducîndu-ne nouă de sus acoperire şi apărare. A venit cu îngerii, ca îngerilor săi să le poruncească să ne păzească pe noi în toate căile noastre. Şi pe soborul tuturor sfinţilor l-a adus cu sine, ca, făcînd pentru noi sobornicească rugăciune, pe ale noastre umile rugăciuni soborniceşte să le aducă la Fiul său şi Dumnezeul nostru.

Între toţi sfinţii ce s-au arătat în biserică cu Preacurata Fecioară, doi erau mai aleşi: Sfîntul Ioan Inaintemergătorul - altul mai mare decît el nu s-a născut între cei născuţi din femeie - şi Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, pe care îl iubea Iisus şi care s-a rezemat pe pieptul Lui. Pe amîndoi rugătoarea noastră, Fecioara Maria, i-a luat cu ea la rugăciunea cea pentru noi, ca pe cei ce au multă îndrăzneală către Dumnezeu, ca prin ajutorul lor să plece mai degrabă pe Dumnezeu spre milă, pentru că mult poate rugăciunea ajutorîndu-se. Şi a stat Preacurata Fecioară între aceşti sfinţi precum chivotul între doi heruvimi, precum scaunul Domnului Savaot între serafimi, precum Moise cu mîinile întinse între Aaron şi Or; iar Amalicul iadului cade cu toată stăpînirea şi puterea sa cea întunecată.

Deci să prăznuim Acoperămîntul Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, aducîndu-ne aminte de acea preamărită arătare a ei care a fost în biserica Vlahernei, fiind văzută de Sfîntul Andrei şi de Epifanie. Să prăznuim, mulţumind Acoperitoarei noastre pentru această prea mare milostenie arătată spre neamul creştinesc, şi cu tot dinadinsul

s-o rugăm pe ea ca, acum şi întotdeauna, cu milostivire să ne acopere pe noi, cei care avem nevoie de Acoperămîntul ei, de vreme ce fără de Acoperămîntul şi sprijinul ei nouă, celor ce întotdeauna mîniem pe Dumnezeu, nu ne este cu putinţă a trăi, pentru că, greşind mult, cădem sub multe certări, după cum zice Sfînta Scriptură: "Multe sînt bătăile păcătosului" (Psalm 31, 11). Acum am fi pierit pentru fărădelegile noastre, de nu ne-ar fi acoperit pe noi preamilostiva Stăpînă; căci de nu ar fi stat înainte Sfînta Fecioară, rugîndu-se pentru noi, cine ne-ar fi izbăvit pe noi de atîtea nevoi sau cine ne-ar fi păzit pînă acum liberi? Ne sfătuieşte Proorocul Isaia: "Ascundeţi-vă cît de puţin, pînă ce va trece mînia Domnului". (Isaia 26, 20) Unde vom putea să ne ascundem de mînia Domnului? Acoperămînt nu ne-am agonisit nicăieri ca să scăpăm noi, pătimaşii, în afară de Acoperămîntul Sfintei Fecioare Maria, Stăpîna lumii, care pentru sine şi prin gura Duhului Sfînt, grăieşte: "Eu ca negura am acoperit pămîntul".

Deci sub Acoperămîntul acesta să ne ascundem, care acoperă tot pămîntul ca o negură. O, Prea Cinstită Fecioară Născătoare de Dumnezeu, pentru ce te asemeni cu un lucru urît ca negura? Oare nu-ţi sînt ţie soarele, luna şi stelele spre asemănare? Precum şi cu mirare s-a zis despre tine: "Cine este aceasta care se iveşte ca o dimineaţă, frumoasă ca luna şi aleasă ca soarele? Iar negura ce fel de frumuseţe are, că nu te scîrbeşti de asemănarea ei? Negura cînd cade pe pămînt se înmulţeşte şi îl acoperă; atunci toate fiarele scapă de vînători, pentru că nimeni nu le poate vîna". Aceasta este taina pentru care Preacurata Fecioară Maria s-a numit negură, căci şi pe noi ne acoperă din calea vînătorilor. Noi, păcătoşii, pentru omenia noastră, dobitoace şi fiare sîntem, după cuvintele Sfîntului Ioan Gură de Aur. Pîntecelui îi plăcem ca urşii, trupul îl îngrăşăm ca pe un cal, ţinem minte răul la fel ca şi cămila, răpim la fel ca lupul, ne mîniem ca şerpii, muşcăm ca scorpia, sîntem vicleni ca vulpea şi aruncăm otrava răutăţii la fel ca vipera. Pe noi, care sîntem astfel, ne ajung vînătorii, ne ajunge dreapta mînie a lui Dumnezeu, izbîndind toate meşteşugurile noastre cele rele: "Dumnezeul izbînzilor, Domnul Dumnezeul izbînzilor cu îndrăzneală a stat".

Ne ajung pe noi şi fărădelegile noastre, încît grăim fiecare: "Apucatu-m-au fărădelegile mele şi n-am putut să văd".

Ne apucă pe noi vrăjmaşul cel nevăzut: "Făcutu-s-a că un urs vînător, pîndindu-mă pe mine ca leul în ascunzişuri". Ne apucă pe noi şi vrăjmaşul cel văzut. A zis vrăjmaşul: "Gonind, voi prinde, voi ucide cu sabia mea. Stăpîni-va mîna mea". Dar să îndrăznim să avem negura cea gîndită care ne acoperă pe noi, pe Preasfînta Fecioară Maria, spre care nădăjduim să scăpăm, că sub Acoperămîntul ei nici un fir din capul nostru nu va pieri. Numai cu umilinţă către dînsa să strigăm, zicînd: "Acoperă-ne pe noi cu Acoperămîntul tău, că tu eşti acoperitoarea noastră, Preasfîntă Fecioară Maria. În ziua răutăţilor noastre, acoperă-ne pe noi. Toate zilele vieţii noastre sînt rele, precum odată Iacov cel din Legea Veche a zis: "Puţine şi rele au fost zilele anilor vieţii mele". Rele sînt zilele noastre în care vedem numai rele şi singuri întru-însele multe răutăţi facem, adunîndu-ne nouă mînie în ziua mîniei. Deci, în toate zilele noastre cele rele, o, Sfîntă Fecioară Maria, Născătoare de Dumnezeu, de al tău milostiv Acoperămînt avem trebuinţă şi te rugăm acoperă-ne pe noi

în toate zilele noastre, dar mai ales în ziua cea rea, cînd sufletul se va despărţi de trup: de faţă să stai nouă în ajutor şi să ne acoperi pe noi de duhurile rele din văzduh şi în ziua înfricoşatei judecăţi de apoi să ne acoperi pe noi întru ascunsul Acoperămîntul tău. Amin.

Pătimirea Sfîntului Apostol Anania
(1 octombrie)

Sfîntul Apostol Anania, unul dintre cei şaptezeci de apostoli, a fost episcop în cetatea Damascului. Sfîntul Apostol Anania l-a botezat pe Sfîntul Apostol Pavel, pentru că Domnul i s-a arătat în vedenie, poruncindu-i să meargă pe uliţa care se cheamă Dreaptă şi acolo să caute în casa lui Iuda pe un oarecare Saul, supranumit şi Tarsianul, care se ruga. Însă Apostolul Anania s-a lepădat de aceasta, ştiind cîte răutăţi făcuse Saul sfinţilor în Ierusalim şi cu ce gînd anume mersese în Damasc, ca să-i lege pe toţi cei ce cheamă numele Domnului. Iar Domnul îl îndemna pe el, zicînd: "Mergi, că vas ales îmi este Mie acesta". Şi îndată Anania, sculîndu-se după porunca Domnului, a mers la Saul şi, punîndu-şi mîinile pe el, i-a zis: "Saule, frate, Domnul Cel ce ţi s-a arătat ţie pe cale m-a trimis ca să vezi şi să te umpli de Duhul Sfînt". Şi îndată Saul a văzut iar Apostolul Anania l-a botezat. După cîteva zile, cînd iudeii se sfătuiseră să-l ucidă pe Pavel pentru o schimbare ca aceea a lui - că din gonaci s-a făcut propovăduitor al numelui lui Iisus - atunci Anania, împreună cu ceilalţi ucenici, luîndu-l pe Pavel, l-au scos peste zid într-o coşniţă. Şi, intrînd singur în adunarea iudeilor, propovăduia cu îndrăzneală numele Domnului. Nu numai evreilor ci şi celor de alte limbi, a binevestit Evanghelia Împărăţiei. S-a dus din Damasc în Elevteropol şi acolo, arătînd noroadelor calea mîntuirii şi tămăduind pe cei bolnavi şi neputincioşi, pe mulţi i-a adus la credinţa în Hristos.

În zilele acelea era în Elevteropol ighemonul Lucian, care se închina la idoli şi nu la Dumnezeu. Pe Lucian l-a ridicat diavolul împotriva creştinilor şi l-a îndemnat să trimită această scrisoare în toată stăpînirea sa: "De s-ar afla cineva numind pe Hristos şi închinîndu-se Celui răstignit, acela poruncim ca să fie dat la cumplite chinuri; iar care va jertfi zeilor celor fără de moarte, lepădîndu-se de Hristos, acela se va învrednici de daruri şi cinste de la noi". Scrisoarea aceasta, ieşind cu rău vicleşug, l-a aflat pe Sfîntul Anania în acea ţară pe care străbătînd-o, cu propoveduirea Evangheliei o lumina şi tămăduia toate bolile popoarelor, pentru că Domnul era cu dînsul, făcînd prin mîinile lui multe minuni.

Nelegiuiţii închinători la idoli l-au prins pe Sfîntul Anania şi l-au dus înaintea ighemonului Lucian, care îl silea pe sfînt în multe feluri să jertfească idolilor. Sfîntul Anania însă nu s-a supus şi le-a răspuns, zicînd: "Nu mă voi închina mincinoşilor idoli, ci Unuia, adevăratului Domnului Dumnezeului meu Iisus Hristos mă închin, pe care ochii mei L-au văzut şi gură către gură am vorbit cu Dînsul, nu numai cînd era pe pămînt ca un om, ci şi după înălţarea Lui la Ceruri; căci, fiind eu în Damasc, mi S-a arătat mie însumi şi m-a trimis să-l tămăduiesc pe Saul, pe care, prin minunata sa înţelepciune şi putere, l-a întors la cunoştinţa cea adevărată şi pe noi toţi ne-a izbăvit din diavoleştile mîini şi ne-a adus la

Părintele Său. Deci, Acestuia mă închin şi nu diavolilor celor ce voiesc să piardă tot neamul omenesc". Lucian a început a-l îngrozi pe el cu chinuri de nu-i va îndeplini porunca, dar el stătea ca un stîlp, nemişcat întru mărturisirea lui Hristos. Apoi, ridicîndu-şi spre cer mîinile, a zis: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ascultă rugăciunile mele şi mă fă vrednic părţii fericiţilor apostoli în veacul ce va să fie. Precum ai mîntuit pe Saul prin adevărata lumină, mîntuieşte-mă din mîinile acestui necurat ce se împotriveşte adevărului, ca să nu se facă voia lui asupra mea şi să nu mă vîneze în cursele înşelăciunii sale. Şi să nu mă lipseşti pe mine de împărăţia cea cerească, care este gătită tuturor celor ce iubesc calea adevărului Tău şi păzesc poruncile Tale".

Lucian, nesuferind să audă aceste cuvinte ale lui, a poruncit să fie întins la pămînt şi să fie bătut. În timp ce slujitorii îl băteau, unul striga: "Ascultă-l pe judecător şi nu fi potrivnic poruncii lui: jertfeşte zeilor cărora li se închină toată lumea". Iar după ce au încetat bătaia, i-a zis Lucian sfîntului: "Măcar acum cruţă-ţi sufletul, ascultă-mă pe mine şi leapădă-te de Cel răstignit, ca să nu aduc mai cumplite chinuri asupra ta". Atunci Anania a răspuns: "Ceea ce ţi-am spus ţie la început, aceea şi acum îţi grăiesc şi nu încetez a-ţi grăi : că de Dumnezeul meu nu mă voi lepăda şi nu mă voi apropia de cele fără de suflet, pietre şi lemne, la care voi vă închinaţi şi ca pe nişte dumnezei le cinstiţi".

Judecătorul, văzîndu-l pe el neînduplecat, a poruncit să-i fie strujite coastele cu cîrlige fier şi cu lumînări aprinse să-i fie arse rănile. Şi sfîntul, răbdînd, îşi ridica ochii spre cer şi se ruga cu stăruinţă. După acele chinuri judecătorul a zis: "Pînă cînd vei petrece în nesupunere? Pînă cînd nu te miluieşti singur pe tine şi nu te închini zeilor? Oare mai plăcut îţi este să pătimeşti toate acestea în zadar pentru un Hristos pe care L-au răstignit evreii, decît să fii întreg şi sănătos? Mă jur că nu te voi slobozi viu dacă vei fi nesupus aşa mult timp". A răspuns sfîntul: "Fă ce vrei, vrăjmaşule al lui Dumnezeu, prieten al diavolului, că ai auzit de la mine de multe ori că nu mă voi închina zeilor tăi, afară de Unuia Dumnezeu care este Tată al Unuia Născut Fiul Lui şi începător al Sfîntului Duh, Care a făcut cerul şi pămîntul şi toate cele ce sînt într-însele, în care am crezut. Acela mi-a dat mie putere ca toată ziua să stau tare înaintea ta şi cu bărbăţie să sufăr aceste chinuri. Pentru ce îţi faci mai multe osteneli, căci iată de la mine ai auzit că voii tale nu mă voi supune. Deci, fă neîntîrziat ce ai de gînd să faci".

Judecătorul, umplîndu-se de mînie, a poruncit poporului să-l ia pe Sfîntul Anania şi, scoţîndu-l din cetate, să-l ucidă cu pietre. Şi luîndu-l acel norod fărădelege, l-a dus la locul uciderii şi l-a ucis cu pietre ca pe Sfîntul Ştefan, iar el, cu mare glas, zicea: "Doamne, Iisuse Hristoase, în mîinile Tale îmi dau duhul meu". Şi aşa s-a sfîrşit, împlinindu-şi mucenicia, şi s-a dus la cereştile lăcaşuri. Iar poporul, văzînd că murise, l-a lăsat neîngropat şi s-a dus. Şi s-a întîmplat atunci că pe acolo treceau nişte oameni credincioşi din Damasc. Şi aceştia au luat sfîntul trup al Apostolului lui Hristos şi cu cinste l-au dus în Damasc şi l-au îngropat la moşia lui.

Cuviosul Roman, făcătorul de condace
(1 octombrie)

Sfîntul Roman era de neam din Siria şi era crescut în cetatea Emesiei. Din tinereţe a început să-I placă lui Dumnezeu, petrecînd în feciorie şi în curăţie. Mai întîi a fost paraclisiarh în biserica Veritului, apoi a mers la Constantinopol, în anii domniei împăratului Anastasie, şi petrecea în Biserica Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, cea din Kiri, nevoindu-se la viaţa cea îmbunătăţită în post şi rugăciune şi ostenindu-şi trupul la multe nevoinţe şi la privegheri de toată noaptea, pentru că mergea de cu seară în Vlaherna şi toată noaptea stătea în rugăciuni şi iarăşi se întorcea în Kiri. Apoi a fost rînduit în biserica Sfînta Sofia la slujba paraclisiei. Nu ştia carte, dar era înţelept în lucrurile cele bune prin care îi întrecea pe cărturarii cei înţelepţi; fiindcă Îl căuta pe Dumnezeu, mai multă înţelegere era întru dînsul decît în cei ce căutau înţelepciunea veacului acestuia. Pentru că a fost ca unul dintre aceia despre care zicea Apostolul: "Pe cele nebune ale lumii le-a ales Dumnezeu, ca pe cele înţelepte să le ruşineze".

Roman era iubit de patriarhul Eftimie pentru viaţa lui cea îmbunătăţită şi, văzîndu-i ostenelile în biserică, căci cu toată osîrdia se silea la ascultare, îi dădea lui parte asemănătoare cu clericii şi din această cauză cîrteau clericii împotriva patriarhului, zicînd: "Pe cel ce este prost asemenea cu noi l-ai făcut". Şi îl urau şi mari supărări îi făceau. Odată, la vecernia praznicului Naşterii lui Hristos, venind împăratul în biserică pe cînd Roman aşeza lumînările, l-au apucat ceilalţi clerici pe el şi l-au tras la amvon, zicîndu-i: "La parte cu noi eşti învrednicit la fel; deci, suindu-te acum în amvon, să cînţi ca şi noi asemenea dumnezeiască cîntare de laudă". Aceasta o făceau spre ruşinea lui, fiind cuprinşi de invidie, căci îl ştiau că nu ştie carte şi nu poate să facă aceasta. Iar Roman, fiind defăimat de clerici înaintea împăratului şi a tot norodul care era în biserică, s-a ruşinat şi a început a plînge.

După sfîrşitul slujbei, cînd toţi au ieşit din biserică, s-a aruncat singur înaintea chipului Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, cu amar tînguindu-se şi rugîndu-se. Apoi, plîngînd destul şi rugîndu-se, s-a ridicat şi a mers la casa sa şi fără să mănînce din pricină că era mîhnit, a adormit puţin. Şi iată că i s-a arătat lui în vis Preasfînta Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, care tuturor celor supăraţi le este mîngîiere, ţinînd în mîini o hîrtie mică, şi a zis cu glas lin către Roman: "Deschide-ţi gura". Si făcînd el aceasta, Sfînta Fecioară i-a pus hîrtia în gură, zicîndu-i: "Mănîncă această hîrtie". Iar Roman a mîncat şi a înghiţit hîrtia şi îndată s-a deşteptat şi nu a văzut pe nimeni, căci nevăzută se făcuse aceea care i se arătase. Şi s-a umplut inima lui de negrăită bucurie şi de mîngîiere duhovnicească şi se gîndea asupra vedeniei. Apoi a simţit în mintea sa înţelegere de carte, pentru că i-a deschis lui Fecioara Născătoare de Dumnezeu mintea - precum odată Fiul ei apostolilor - ca să înţeleagă Scripturile. Şi s-a umplut inima lui de înţelepciune mare şi a început cu lacrimi a da mulţumită învăţătoarei sale, că în aşa de puţină vreme l-a făcut pe el înţelept şi cu ştiinţă de carte, mai mult decît ar înţelege cineva învăţînd mulţi ani. Si venind vremea slujbei celei de toată noaptea, a mers la biserică bucurîndu-se şi veselindu-se de darul pe care i l-a dat Fecioara cea cu dumnezeiesc dar dăruită.

Cînd a sosit ceasul cîntării condacului, s-a urcat Sfîntul Roman în amvon şi a cîntat cu dulce glas condacul său, pe care l-a alcătuit în mintea sa zicînd: "Fecioara astăzi pe Cel

mai presus de fiinţă naşte şi pămîntul peştera celui neapropiat aduce" şi celelalte. Toţi, văzînd şi auzind aceasta, s-au minunat şi cu mulţumire au ascultat cîntarea aceea, luînd aminte la puterea cuvintelor celor ce se cîntau. Iar după cîntare l-a întrebat patriarhul: "De unde îţi vine ţie această înţelepciune?" Iar el nu a trecut sub tăcere puterea Născătoarei de Dumnezeu, ci a mărturisit darul ei preamărind pe învăţătoarea cerească cea care l-a făcut pe el înţelept. Apoi s-au ruşinat clericii care l-au mîhnit şi, pocăindu-se, au căzut la picioarele lui Roman, cerîndu-şi iertare. Iar patriarhul l-a făcut pe el îndată diacon: şi curgea din gura lui un rîu de înţelepciune şi cei ce mai înainte îl batjocoreau pentru prostie şi neştiinţă de carte, aceia pe urmă învăţau de la dînsul. El a cîntat şi a făcut mulţime de condace la praznicele împărăteşti şi la ale Născătoarei de Dumnezeu şi la sfinţii însemnaţi. Condacele lui se numără cam la o mie şi mai bine. Era cinstit de toţi şi foarte iubit.

Deci, petrecîndu-şi vremea vieţii sale cu dumnezeiască plăcere şi cu dreptate, s-a mutat la veşnicile lăcaşuri şi acum cu cetele îngereşti cîntă lui Dumnezeu cîntare întreită şi sfîntă. Amin.

În această zi se prăznuieşte şi Cuviosul Mucenic Mihail, egumenul locaşul Zoviei, care a fost prins de agareni pentru Iisus Hristos în vremea împăratului Constantin şi a Irinei. Împreună cu dînsul prin sabie s-au sfîrşit treizeci şi şase de cuvioşi mucenici.

Pomenim şi pe Sfîntul Mucenic Domnin, care a pătimit în cetatea Solun (Tesalonic) de la împăratul Maximian: şapte zile s-a chinuit în faţa cetăţii, avînd picioarele tăiate, şi aşa, mulţumind lui Dumnezeu, s-a sfîrşit.

Viaţa şi pătimirea Sfîntului Sfinţitului Mucenic Ciprian şi a Sfintei Muceniţe Iustina fecioara (2 octombrie)

Pe vremea împărăţiei lui Deciu, era în Antiohia Siriei un filozof şi vrăjitor vestit, anume Ciprian, de neam din Cartagina, născut dim părinţi necredincioşi, care a fost dat în copilăria sa spre slujba păgînescului şi necuratului lor zeu, Apolon. În anul al şaptelea al vîrstei sale îl încredinţară la vrăjitori spre învăţătura meşteşugului vrăjitoriei şi a drăceştii înţelepciuni. Iar după zece ani de la naşterea sa a fost trimis de părinţi spre săvîrşirea jertfei în muntele Olimpului, pe care păgînii îl numeau locuinţă dumnezeiască, căci acolo se afla nenumărată mulţime de idoli întru care mulţi diavoli locuiau.

Ciprian a învăţat în acel munte înalt mult meşteşug diavolesc, căci ştia felurite năluciri drăceşti; se deprinsese a schimba văzduhul, a porni vîntul, a slobozi tunete şi ploi, a tulbura valurile mării, a face stricăciune în răsaduri, grădini şi cîmpii, a aduce vătămări şi răni asupra oamenilor şi se învăţase la înţelepciunea cea pierzătoare şi prea rea lucrare diavolească. Şi a văzut acolo nenumărate pîlcuri drăceşti împreună cu stăpînul

întunericului, împrejurul căruia unii săltau, alţii slujeau, alţii chiuiau, lăudînd pe stăpînul său, iar alţii erau trimişi în toată lumea spre înşelarea popoarelor.

A văzut acolo pe toţi zeii şi zeiţele păgîne şi felurite năluciri şi vedenii, la care se învăţa cîte patruzeci de zile în post; că mînca după apusul soarelui nu pîine, nici altă hrană, ci numai ghindă de stejar. Cînd era de cincisprezece ani avea ca dascăli şapte slujitori mari care slujeau la cele şapte planete. De la acei jerfitori a învăţat multe taine diavoleşti. Apoi s-a dus în cetatea Agra, unde, slujind cîtva timp zeiţei Ira, a învăţat multe meşteşuguri de la slujitorul care era acolo. Şi a petrecut şi în Tauropoli slujind zeiţei Artemis. De acolo s-a dus la Lachedemonia şi a deprins să facă fel de fel de vrăji şi năluciri, ca aceea ca morţii din morminte să grăiască.

Avînd douăzeci de ani, a mers în Egipt, în cetatea Memfis, la capii răutăţilor şi multe farmece şi vrăjitorii învăţa. La treizeci de ani a mers la caldei şi acolo a învăţat să citească în stele. Si în Antiohia a mers, fiind atunci desăvîrşit în toată răutatea: vrăjitor şi fermecător, pierzător de suflete, mare prieten şi credincioasă slugă a stăpînitorului iadului, cu care singur faţă în faţă a vorbit şi de cinste mare de la dînsul s-a învrednicit. De acest lucru singur a mărturisit, zicînd: "Să mă credeţi pe mine că singur pe diavol l-am văzut, pentru că prin jertfe l-am rugat şi l-am sărutat şi am grăit cu dînsul şi cu aceia care sînt la dînsul mai mari şi m-au iubit şi mi-au lăudat înţelegerea mea şi înaintea tuturor a zis: "Iată noul Amvrie, grabnic spre ascultarea noastră, vremelnic de împărtăşania noastră". Şi mi-au făgăduit că au să mă pună boier, după ieşirea mea din trup şi cît timp eu am să petrec pe pămînt, în toate au să-mi ajute şi mi-au dat spre slujirea mea un grup de diavoli. Iar cînd ieşeam de la dînsul a strigat către mine: "Îmbărbătează-te, nevoitorule Cipriane" şi, sculîndu-se, m-a petrecut, încît şi toţi mai marii diavolilor s-au mirat. De aceea toţi boierii lor pe mine mă ascultau, văzînd cinstea ce mi se făcea de către dînsul. Era chipul lui ca o floare de iarbă şi capul îi era încununat cu o coroană prefăcută, nu adevărată, ci nălucire de aur şi pietre luminoase, care lumina chipul acela şi hainele lui erau minunate. Iar cînd se întorcea încoace sau încolo se cutremura tot locul acela şi mulţi stăteau lîngă scaunul lui cu fel de fel de rînduieli ale duhurilor răutăţii, întru mare supunere.

Eu cu totul pe mine mă dădusem atunci, supunîndu-mă la toată porunca lui". Aceasta despre sine singur a spus-o Ciprian după întoarcerea sa la Dumnezeu.

Este arătat ce fel de om era: prieten al diavolilor, ale căror lucruri, toate, le făcea supărînd pe oameni şi înşelîndu-i. În Antiohia a petrecut multă vreme şi a adus pe mulţi oameni spre toată necurata fărădelege, pe mulţi i-a ucis cu otrăvurile şi cu farmecele, pe copii şi pe copile spre jertfa diavolilor îi înjunghia şi pe mulţi i-a învăţat la vrăjile sale rele: pe unii îi învăţa să zboare prin văzduh, pe alţii să plutească cu luntrea prin nori, pe alţii i-a făcut să umble pe ape. De toţi păgînii era cinstit şi slăvit ca un mare jertfitor şi preaînţelept slujitor al necuraţilor lor zei şi mulţi alergau la dînsul pentru nevoile lor, pentru că îi ajuta cu puterea diavolească de care era plin; unora le ajuta la desfrînare, altora la mînie, la vrajbă şi la izbîndirea răutăţilor, iar altora în zavistie le ajuta. Acum era

cu totul în fundul iadului şi în gurile diavoleşti, fiu al gheenei, părtaş al celor diavoleşti şi al pierzării celei veşnice. Iar Domnul, Cel ce nu voieşte moartea păcătosului, pentru negrăita Sa bunătate şi pentru milostivirea cea nebiruită de păcatele omeneşti, a vrut ca pe acest om să-l caute şi pe cel afundat în adîncul iadului din prăpastie să-l scoată şi să-l mîntuiască, spre arătarea milostivirii Sale, tuturor oamenilor, căci nu este păcat să biruiască iubirea Lui de oameni. Şi l-a mîntuit pe Ciprian din pierzarea lui în acest chip:

În acea vreme era în Antiohia o fecioară cu numele de Iustina, care s-a născut din părinţi păgîni. Tatăl ei se numea Edesie şi era slujitor idolesc, iar maica sa se numea Cleodonia. Fecioara Iustina cînd a ajuns la vîrsta desăvîrşită, şezînd în casa sa la fereastră, a auzit din întîmplare un cuvînt de mîntuire din gura unui diacon care trecea pe acolo, care se numea Prailie şi care grăia pentru întruparea Domnului nostru Iisus Hristos "că S-a născut din curata Fecioară Maria şi, multe minuni făcînd, a voit a pătimi pentru mîntuirea noastră şi a înviat din morţi şi S-a înălţat la ceruri şi a stat de-a dreapta Tatălui şi împărăţeşte în veci".

Această propoveduire a diaconului a căzut pe pămînt bun în inima Iustinei, căci degrabă a început a aduce rod şi a dezrădăcina din ea toţi spinii necredinţei. Iustina voia ca mai mult şi mai desăvîrşit să înveţe de la acel diacon, însă nu îndrăznea să-l caute pe el, împiedicînd-o feciorelnica ruşine. Însă mergea adeseori, în taină, la biserica lui Hristos, ascultînd cuvintele lui Dumnezeu; şi lucrînd în inima ei Duhul Sfînt, a crezut în Hristos. Şi în scurtă vreme şi pe maica ei a făcut-o să creadă şi după aceea şi pe bătrînul ei tată l-a adus la credinţă; el, văzînd înţelegerea fiicei sale şi auzind cuvintele ei cele înţelepte, socotea în sine că idolii, fiind făcuţi de mîini omeneşti, cum pot să fie ei dumnezei, neavînd nici suflet, nici suflare? Şi o vedenie minunată a văzut el noaptea în vis, prin dumnezeiască arătare: adică o tabără mare de îngeri purtători de lumină, iar în mijlocul lor era Mîntuitorul lumii, Iisus Hristos, şi L-a auzit pe El grăindu-i: "Veniţi la Mine şi vă voi da vouă cerească împărăţie". Apoi, deşteptîndu-se din somn, Edesie îndată a mers cu femeia şi cu fiica sa la episcopul creştinesc pe care îl chema Optat, rugîndu-l pe el să-i înveţe credinţa lui Hristos şi să le dea lor Sfîntul Botez şi i-a spus lui cuvintele fiicei sale şi îngereasca vedenie pe care singur o văzuse.

Auzind aceasta episcopul, s-a bucurat de întoarcerea lor şi, grăindu-le mult despre credinţa în Hristos, a botezat pe Edesie şi pe Cleodonia, femeia sa şi pe fiica lor Iustina şi, împărtăşindu-i pe ei cu Sfintele Taine, i-a slobozit cu pace. Iar după ce s-a întărit Edesie în credinţa lui Hristos, văzînd episcopul evlavia lui, l-a făcut preot; şi petrecu în fapte bune şi în frică de Dumnezeu un an şi şase luni şi aşa, în sfînta credinţă, şi-a sfîrşit viaţa. Iar Iustina bine s-a nevoit în poruncile Domnului, iubind pe Mirele său Hristos şi slujindu-I Lui în rugăciuni, în feciorie şi în curăţenie, în post şi în mare înfrînare. Iar vrăjmaşul cel ce urăşte neamul omenesc, văzînd o viaţă ca aceasta a ei, a zavistuit faptele ei cele bune şi a început a o supăra, felurite nevoi şi necazuri pornindu-i împotrivă.

Era atunci în Antiohia un tînăr scolastic, pe nume Aglaid, fiu de părinţi bogaţi şi slăviţi, vieţuind cu desfătare întru deşertăciunea lumii acesteia. Şi acesta, într-o vreme oarecare,

a văzut-o pe Iustina fecioara mergînd la biserică şi s-a minunat de frumuseţea ei. Iar diavolul a pus gînd rău în inima lui asupra ei şi, aprinzîndu-se de dorul ei, Aglaid a început a se gîndi în toate chipurile, ca întru cunoştinţa şi dragostea ei să vie şi, înşelînd-o, să aducă pe mieluşeaua cea curată a lui Hristos întru necurăţia cea gîndită de dînsul. Şi pîndea calea ei, ori unde avea să meargă fecioara şi, întîmpinînd-o, o amăgea cu cuvinte desfrînate, lăudîndu-i frumuseţea. Apoi, spunîndu-i cuvinte de fericire şi arătîndu-şi dragostea sa către dînsa, cu curse înşelătoare şi meşteşugit împletite o urmărea pe ea spre desfrînare. Iar fecioara se întorcea şi fugea de dînsul, înfricoşîndu-se de el şi nu voia să-i asculte înşelătoarele şi viclenele cuvinte. Şi tînărul, dorind frumuseţile ei cele fecioreşti, a trimis la dînsa rugăminte ca să voiască să-i fie lui soţie. Iar ea a răspuns către dînsul: "Am pe Mirele meu Hristos căruia Îi slujesc şi curăţia mea îmi păstrez. Acela şi sufletul şi trupul meu îmi păzeşte de toată necurăţia".

Un răspuns ca acesta al curatei fecioare auzindu-l Aglaid şi mai mult a dorit-o, aprinzîndu-l pe el diavol. Neputînd nicidecum să o amăgească, a gîndit ca s-o răpească; şi adunînd spre ajutor tineri fără de rînduială, asemenea lui, i-a păzit calea pe care obişnuia fecioara să meargă spre biserică la rugăciune. Acolo a întîmpinat-o şi a prins-o, ducînd-o cu sila spre casa lui. Iar ea a început a striga foarte tare, bătîndu-l pe el peste gură şi scuipînd asupra lui. Auzind acea strigare, vecinii au ieşit din casele lor şi au alergat ca s-o scoată din mîinile tînărului cel neruşinat ca din gura lupului şi au reuşit să o ia pe mieluşeaua cea fără prihană, pe Sfînta Iustina. Şi au fugit toţi cei nelegiuiţi, iar Aglaid cu ruşine s-a dus la casa sa.

Neştiind ce să mai facă, înmulţindu-se în el răutatea patimii, s-a ispitit cu încă un lucru rău: a mers la marele vrăjitor şi fermecător, Ciprian, jertfitorul idolesc şi acestuia, spunîndu-i necazul său, i-a cerut ajutor, făgăduind să-i dea mult aur şi argint. Ciprian, pe toate auzindu-le de la dînsul, îl mîngîia făgăduindu-i că toată dorinţa lui i-o va îndeplini. "Eu, a zis el, voi face ca această fecioară singură să caute dragostea ta şi te va dori pe tine mai mult decît tu pe ea". Aşa, mîngîindu-l, i-a dat bună nădejde.

Luînd Ciprian cărţile sale de învăţătură a chemat pe unul din duhurile cele necurate pe care îl ştia că degrabă poate să aprindă cu necurată dorire inima Iustinei spre tînărul acela. Iar diavolul i-a făgăduit cu sîrguinţă să-i îndeplinească dorinţa şi cu mîndrie a zis: "Nu-mi este mie cu anevoie acest lucru, de vreme ce eu de multe ori am cutremurat cetăţi, ziduri am surpat, case am despărţit, vărsări de sînge şi ucideri de tată am făcut; învrăjbiri şi mînie mare între fraţi şi între soţi am pus, pe cei ce voiau să petreacă mult în feciorie i-am adus în necurăţie; pe călugării cei ce se nevoiau prin munţi şi la multă postire se deprindeau, negîndindu-se niciodată la trup, în pofta desfrînării i-am adus şi i-am învăţat să slujească patimilor trupeşti, iar pe alţii, care întru pocăinţă şi întru lepădarea de toate veniseră, iarăşi i-am întors la cele dintîi lucruri rele şi pe mulţi din cei ce petreceau în curăţie, i-am aruncat în desfrînare. Deci, oare nu pot eu ca pe această fecioară spre dragostea lui Aglaid să o plec? Si ce să zic mai mult? Cu lucrul voi arăta puterea mea degrabă. Deci, primeşte această doctorie - şi îi dădu un vas plin - şi dă-o tînărului aceluia ca să stropească locuinţa Iustinei şi vei vedea ce va fi". Acestea zicînd, s-a

dus, iar Ciprian, chemîndu-l pe Aglaid, l-a trimis pe el să stropească în taină casa Iustinei cu licoarea din vasul acela diavolesc. Şi făcîndu-se aceasta, a intrat diavolul desfrînării cu săgeţile cele aprinse ale poftei trupeşti, ca să rănească prin desfrînare inima cea fecioarească şi trupul ei şi cu pofta cea necurată să-l aprindă.

Avea obiceiul fecioara aceea ca în toate nopţile să-şi facă rugăciunile sale către Domnul. Şi a fost după obicei, cînd în ceasul al treilea din noapte, sculîndu-se se ruga lui Dumnezeu, a simţit ca de năprasnă o tulburare în trupul ei şi furtună rea de pofta cea trupească şi aprinderea focului gheenei. Şi a fost acea supărare şi în acel vifor dinăuntru multă vreme; îi venea întru pomenire acel Aglaid, căci se ridicase în ea gîndurile cele rele. Se mira fecioara şi singură de sine se ruşina, simţindu-şi sîngele fierbînd ca într-o căldare şi se gîndea la lucruri de care întotdeauna, ca de nişte necurăţenii, se scîrbea. Şi cu bună cunoştinţă fiind Iustina, a înţeles că de la diavol i s-a tras acest război întru dînsa şi îndată, înarmîndu-se cu arma semnului crucii, a alergat către Dumnezeu cu fierbinte rugăciune şi a strigat din adîncul inimii către Hristos, Mirele său, zicînd: "Doamne, Dumnezeul meu, Iisuse Hristoase, iată, vrăjmaşii mei s-au ridicat asupra mea, curse au pregătit pentru picioarele mele şi au smerit sufletul meu; iar eu mi-am adus aminte de numele Tău şi m-am veselit şi cînd mă supără ei pe mine, eu la Tine scap şi nădăjduiesc, spre a nu se bucura vrăjmaşul meu de mine; căci ştii, Doamne Dumnezeul meu, că eu sînt roaba Ta şi curăţia trupului meu pentru Tine o păzesc şi sufletul meu Ţie ţi l-am încredinţat. Deci, păzeşte pe oaia Ta, Păstorule bun, nu mă lăsa întru mîncarea fiarelor celor ce caută să mă înghită pe mine, dă-mi biruinţa poftei celei rele a trupului meu". Astfel, sfînta fecioară, stăruind mult în rugăciune, a ruşinat pe vrăjmaşul care, fiind biruit de rugăciunea ei, a fugit de la dînsa cu ruşine; şi s-a întors odihna în trupul şi în inima Iustinei şi s-a stins văpaia poftei, iar războiul a încetat şi fierberea sîngelui s-a potolit şi Iustina a dat slavă lui Dumnezeu, cîntînd cîntare de biruinţă.

Diavolul s-a întors la Ciprian cu veste rea, că nu a reuşit întru nimic. Dar Ciprian l-a întrebat pe el din care pricină nu a putut s-o supună pe acea fecioară. Iar el, cu toate că nu voia, i-a spus adevărul, zicînd: "Pentru aceasta nu am reuşit, pentru că am văzut pe ea un semn de care m-am înfricoşat, şi din această cauză nu am putut ca să o biruiesc". Ciprian a chemat un diavol mai cumplit şi l-a trimis pe acesta spre a o ispiti pe Iustina. Şi mergînd acesta, a făcut mai multe decît cel dintîi, căci cu mare putere a năvălit asupra ei, iar fecioara cu mai fierbinte rugăciune s-a înarmat şi mai mare nevoinţă a arătat, pentru că s-a îmbrăcat în haină de păr şi îşi chinuia trupul său cu înfrînarea şi cu postul, numai pîine şi apă mîncînd. Şi aşa, îmblînzindu-şi patimile trupului, a biruit pe diavol şi l-a gonit cu ruşine, iar el, la fel ca şi cel dintîi, nesporind nimic, s-a întors la Ciprian. Iar Ciprian a chemat pe una dintre căpeteniile diavoleşti şi i-a spus despre slăbiciunea celorlalţi doi diavoli trimişi care nu au putut să covîrşească o fecioară şi a cerut de la dînsul ajutor. Iar el a ocărît pe diavolii cei dintîi cu sălbăticie, ca pe cei ce nu sînt bine iscusiţi în acel lucru şi ca pe cei ce nu ştiau cum să îndulcească desfrînarea în inima fecioarei. Şi i-a dat bună nădejde lui Ciprian, făgăduindu-i ca singur, în alt chip, să ispitească pe fecioară.

Ducîndu-se de la Ciprian, s-a prefăcut pe sine în chip de femeie şi aşa a intrat la Iustina; şi, şezînd, a început a grăi cu dînsa cuvintele cele dumnezeieşti, ca şi cum ar fi vrut să urmeze vieţii şi curăţiei ei; o întreba ce fel de plată o să aibă pentru această viaţă sfîntă şi pentru fecioria ei. Iar Iustina a zis: "Mare şi negrăită este plata pentru cei ce vieţuiesc în curăţie, şi mîhnire mare au oamenii care nu bagă de seamă o visterie mare ca aceasta a curăţiei îngereşti". Iar diavolul, descoperindu-şi neruşinarea, cu meşteşug a început a o amăgi, zicîndu-i: "Apoi în ce chip ar putea să fie lumea şi cum s-ar naşte oamenii? De ar fi păzit Eva curăţia, apoi de unde s-ar fi înmulţit neamul omenesc? Cu adevărat, bună este însoţirea, pe care singur Dumnezeu a rînduit-o, şi Sfînta Scriptură o laudă, zicînd: "Cinstită este nunta întru toate şi patul nespurcat. Mulţi sfinţi ai lui Dumnezeu oare nu au fost întru însoţirea pe care a dat-o Dumnezeu spre mîngîierea omului, ca spre copiii săi căutînd să se înveselească şi să laude pe Dumnezeu?"

Nişte cuvinte ca acestea auzindu-le Iustina, a cunoscut pe maestrul diavol amăgitor şi mai bine decît Eva l-a biruit pe el; pentru că, neintrînd în mai multă vorbă cu dînsul, a alergat degrabă la limanul Crucii lui Hristos. Şi a pus semnul cel cinstit pe fruntea ei şi inima şi-a ridicat-o spre Dumnezeu, Mirele său, şi îndată a pierit diavolul, cu mai mare ruşine ca cei dintîi. Acel mare diavol a venit şi la Ciprian, tulburat; şi cunoscînd Ciprian că nici acela nu a reuşit nimic, a zis către diavol: "Oare nici tu pe fecioara aceea n-ai putut s-o biruieşti, fiind diavol puternic şi iscusit mai mult ca alţii în acest lucru? Apoi care din voi va face ceva acelei nebiruite inimi feciorești? Deci, spuneţi-mi mie: cu ce fel de arme vi se împotriveşte vouă şi cum puterea voastră cea tare neputincioasă o face?" Iar diavolul, fiind silit de puterea lui Dumnezeu, deşi nevrînd, a mărturisit: "Nu putem, a zis el, să privim spre semnul crucii, ci fugim de dînsul, căci ne arde precum focul şi ne goneşte departe". Ciprian s-a supărat foarte tare asupra diavolului, că l-a adus întru ruşine şi se certa cu dînsul, zicîndu-i: "Dar aşa este puterea voastră, că o fecioară neputincioasă vă biruieşte?" atunci diavolul, vrînd să-l mîngîie pe Ciprian, a încercat să facă alt lucru, în acest fel: s-a prefăcut în chipul Iustinei şi a mers la Aglaid, că aşa părîndu-i-se lui Aglaid că este Iustina cu adevărat îşi va împlini datoria sa şi nu va fi arătată neputinţa lor cea diavolească, nici Ciprian nu se va afla întru ruşine.

Cînd a intrat diavolul la Aglaid în chipul Iustinei, Aglaid a sărit de nespusă bucurie şi alergînd la ea, a cuprins-o şi o săruta, zicînd: "Bine ai venit la mine, prea frumoasă Iustina". Şi cum a zis tînărul cuvîntul Iustina, îndată diavolul s-a stins, neputînd nici numele Iustinei să-l rabde, iar tînărul s-a înspăimîntat foarte tare şi, alergînd la Ciprian, i-a spus lui cele ce s-au întîmplat. Ciprian, cu ajutorul vrăjilor sale, a pus pe dînsul chip de pasăre şi făcîndu-l ca să zboare prin văzduh, l-a trimis la casa Iustinei, ca prin fereastră să intre în camera ei. Iar el, fiind purtat de diavol, zbura prin văzduh deasupra camerei Iustinei şi voia să se aşeze pe casă. S-a întîmplat atunci ca Iustina să privească pe fereastră şi văzînd-o diavolul pe ea, l-a lăsat pe Aglaid şi a fugit. Şi a pierit de la Aglaid şi acea nălucire, în care se arăta ca o pasăre şi puţin a lipsit de a nu muri căzînd jos, căci cu mîinile s-a apucat de vîrful casei şi, ţinîndu-se, a rămas spînzurat. De nu ar fi fost coborît de acolo prin rugăciunea Sfintei Iustina, ar fi căzut ticălosul şi ar fi murit. Şi aşa, nereuşind nimic, s-a întors tînărul la Ciprian, povestindu-i lui primejdia sa, iar Ciprian s-a necăjit

foarte tare, văzîndu-se înfrînt şi s-a hotărît ca singur să se ducă la Iustina, nădăjduind în vrăjitoriile sale. Mai întîi s-a prefăcut în femeie, apoi în pasăre; şi încă nu se apropia de uşile casei ei, iar nălucirea şi înşelătoarea asemănare cu cea de femeie şi cu cea de pasăre au pierit de la dînsul şi s-a întors ruşinat.

După aceasta, a început Ciprian a face izbîndire ruşinii sale, şi a adus cu ajutorul vrăjilor sale ispite asupra casei Iustinei şi asupra caselor tuturor rudeniilor, ale vecinilor şi ale cunoscuţilor ei, ca odinioară diavolul asupra dreptului Iov: le omora dobitoacele, pe slugile lor le lovea şi cu răni îi arunca pe dînşii în necaz nemăsurat. Apoi a lovit-o şi pe Iustina cu o boală, încît zăcea la pat şi plîngea maica sa pentru dînsa. Iar ea o mîngîia pe maica sa, precum David, zicînd: "Nu voi muri, ci vie voi fi, şi voi povesti lucrurile Domnului". Însă nu numai asupra ei şi asupra rudeniilor ei, ci şi asupra cetăţii (Dumnezeu aşa a voit), a adus Ciprian vătămare, din cauza mîniei sale celei neîmblînzite şi din pricina ruşinii celei mari. Şi erau răni între dobitoace şi multe boli între oameni. Şi prin lucrare diavolească a străbătut vestea prin întreaga cetate, că marele jertfitor Ciprian pedepseşte cetatea pentru Iustina, care i se împotriveşte. Adunîndu-se nu puţini dintre cinstiţii cetăţeni, au mers la Iustina şi cu mînie au sfătuit-o pe dînsa ca să nu-l mai mîhnească pe Ciprian şi să se mărite cu Aglaid, ca să nu pătimească toţi mai multă supărare pentru dînsa. Iar ea pe toţi îi mîngîia, încredinţîndu-i că degrabă toate vătămăturile acelea, care au fost aduse lor de Ciprian cu ajutorul diavolilor, vor pieri, lucru care s-a şi întîmplat. Pentru că după ce Sfînta Iustina s-a rugat cu tărie lui Dumnezeu, îndată toată puterea diavolească a pierit şi toţi s-au tămăduit de boli şi s-au vindecat de răni.

Schimbîndu-se lucrurile, popoarele Îl preamăreau pe Hristos, iar de Ciprian şi de meşteşugul lui cel vrăjitoresc îşi băteau joc, încît acum Ciprian nici între oameni nu se mai arăta de ruşinea cea mare şi chiar şi de cei cunoscuţi se ruşina. Apoi, înştiinţîndu-se bine că semnul crucii şi numele lui Hristos nimic nu poate să le biruiască, şi-a venit în fire şi a zis către diavol: "Pierzătorule şi al tuturor înşelătorule, vistierule a toată necurăţia şi înşelăciunea, acum ţi-am cunoscut neputinţa, că dacă de umbra crucii te temi şi de numele lui Hristos te cutremuri, apoi ce vei face cînd singur Hristos va veni asupra ta? Dacă pe cei ce se însemnează cu crucea nu-i poţi birui, apoi pe cine vei scoate din mîinile lui Hristos? Acum am cunoscut că nu eşti nimic şi nu poţi nimic şi nu ai putere de izbîndire. M-am înşelat eu, ticălosul, ascultîndu-te pe tine şi crezînd în înşelăciunea ta; deci, depărtează-te de la mine, blestematule, depărtează-te, că de acum mi se cade mie să rog pe creştini ca să mă miluiască. Mi se cade mie să alerg la cei dreptcredincioşi ca să mă izbăvească şi să se îngrijească pentru mîntuirea mea. Du-te, du-te nelegiuitule, vrăjmaş al adevărului şi potrivnic şi urîtor a toată lumea!"

Acestea auzindu-le, diavolul s-a repezit la Ciprian ca să-l ucidă şi, năpădind asupra lui, a început a-l sugruma, bătîndu-l. Şi nu avea Ciprian ajutor de la nimeni şi nu ştia cum să-şi ajute lui şi să se izbăvească din cumplitele mîini diavoleşti şi, încă fiind viu, şi-a adus aminte de semnul sfintei cruci prin care se împotrivea Iustina la toată puterea diavolească şi a zis: "Dumnezeul Iustinei, ajută-mi şi mie!" Apoi, ridicîndu-şi mîna, şi-a făcut semnul crucii şi îndată diavolul ca o săgeată întinsă a pierit de la dînsul. Iar el,

răcorindu-se şi căpătînd îndrăzneală şi chemînd numele lui Hristos, se însemna cu semnul crucii şi în felul acesta se împotrivea diavolului, ocărîndu-l şi blestemîndu-l. Diavolul stătea departe de dînsul şi nu îndrăznea să se apropie, pentru semnul crucii şi pentru numele lui Hristos, care îl înfricoşau şi îl îngrozeau, zicîndu-i: "Nu te va scoate Hristos din ghearele mele!" Şi, mîniindu-se asupra lui, a răcnit ca un leu şi s-a dus.

Ciprian, luînd toate cărţile vrăjitoriilor sale, a alergat la Antim, episcopul creştin, şi, căzînd la picioarele lui, se ruga să-l miluiască pe el şi să-i dea lui Sfîntul Botez. Iar episcopul, ştiindu-l pe el mare vrăjitor şi tuturor înfricoşat, socotea că a venit la dînsul cu înşelăciune şi îl îndepărta, zicîndu-i: "Multe rele faci între păgîni şi să nu faci acestea şi între creştini, ca să nu pieri degrabă". Iar Ciprian, plîngînd, i-a povestit episcopului toate răutăţile sale şi cărţile sale i le-a dat ca să le ardă. Văzînd episcopul smerenia lui, i-a arătat şi l-a învăţat pe el sfînta credinţă şi i-a poruncit lui ca să se pregătească să primească Sfîntul Botez. Iar cărţile lui le-a ars înaintea tuturor creştinilor cetăţii. Apoi, ducîndu-se Ciprian cu inima umilită, plîngea pentru păcatele sale, presărîndu-şi cenuşă pe cap şi făcea pocăinţă, strigînd către adevăratul Dumnezeu şi Îl ruga pentru curăţirea fărădelegilor sale. A doua zi, intrînd în biserică, asculta cuvîntul lui Dumnezeu cu mîngîiere şi bucurie, stînd între cei credincioşi. Iar cînd celor chemaţi diaconul le poruncea să iasă afară, zicîndu-le: "Cîţi sînteţi chemaţi, ieşiţi!", alţii ieşeau, iar Ciprian nu a voit să iasă, ci a zis către diacon: "Rob al lui Hristos sînt, nu mă goni pe mine de aici". Iar diaconul i-a zis lui: "De vreme ce încă nedesăvîrşit eşti întru Sfîntul Botez, pentru aceasta eşti dator să ieşi". Iar el a răspuns: "Viu este Hristos, Dumnezeul meu, Cel ce m-a păzit pe mine de diavol şi pe fecioara Iustina curată a păzit-o şi m-a miluit pe mine; deci, nu mă izgoni din biserică pînă ce voi fi creştin desăvîrşit". Apoi diaconul i-a spus despre aceasta episcopului şi episcopul, cunoscîndu-i osîrdia lui şi căldura inimii pentru credinţa în Hristos, l-a chemat la sine şi neîntîrziat l-a botezat în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh. Aflînd despre aceasta Sfînta Iustina mare mulţumire a înălţat către Dumnezeu şi multe milostenii a dat săracilor şi prinoase a făcut la biserică. Iar pe Ciprian, episcopul l-a făcut citeţ în a opta zi, în a douăzecea zi l-a făcut ipodiacon şi în a treizecea zi l-a făcut diacon, iar după un an l-a hirotonit preot. Ciprian, schimbîndu-şi obiceiul, din zi în zi mai strîmtă îşi făcea calea vieţii, totdeauna plîngînd pentru faptele sale cele rele de mai înainte şi a mers din putere în putere şi din bunătate în bunătate. Apoi, curînd a fost numit episcop şi în acea dregătorie a arătat o viaţă asemănătoare cu cea a multor sfinţi mari şi bine a păstorit turma lui Hristos. Iar pe sfînta Iustina fecioara a făcut-o diaconiţă şi i-a încredinţat ei o mănăstire de fecioare, făcînd-o pe ea stareţă asupra acelor fecioare creştine. Şi mult norod păgîn, prin chipul şi prin învăţătura sa, de la închinarea de idoli întorcîndu-i, i-a cîştigat şi i-a unit cu Biserica lui Hristos. Şi se împuţina slăvirea idolească, iar slava lui Hristos se înmulţea.

Văzînd diavolul o viaţă ca aceasta a lui Ciprian şi sîrguinţa sa pentru credinţa lui Hristos şi pentru mîntuirea sufletelor omeneşti, scrîşnea din dinţi împotriva lui. Şi a îndemnat pe păgîni să-l clevetească pe Ciprian înaintea stăpînitorilor părţilor din răsărit, că pe idolii lor i-a defăimat şi mult norod dintre aceştia a întors la adevărata credinţă, iar pe Hristos, potrivnicul lor, Îl slăveşte. Adunîndu-se necredincioşii, au mers la Evtolmie ighemonul,

care stăpînea atunci în părţile acelea şi au clevetit pe Ciprian, împreună cu Iustina, aducînd asupra lor multe pricini: precum că şi idolilor şi împăratului şi tuturor stăpînitorilor potrivnici sînt şi tulbură poporul, ameţindu-l şi ducîndu-l în urma lor spre închinarea la Hristos cel răstignit. Şi pe stăpînitor l-a rugat ca amîndoi, Ciprian şi Iustina, cu moarte să fie pedepsiţi. Auzind de acestea, ighemonul Evtolmie a poruncit ca să fie prinşi şi Ciprian şi Iustina şi în temniţă să-i arunce. Şi mergînd în Damasc, i-a luat pe amîndoi ca să-i judece.

Acolo, şezînd la judecată, i-au adus de faţă pe legaţii lui Hristos, pe Ciprian şi pe Iustina, şi judecătorul a zis către Ciprian: "Pentru ce ţi-ai schimbat slava ta cea dintîi, fiind mai înainte vestit slujitor al vechilor zei şi pe mulţi oameni la dînşii aducînd?" Iar Sfîntul Ciprian i le-a spus lui toate pe rînd, aşa cum a cunoscut neputinţa şi înşelăciunea diavolească şi a cunoscut puterea lui Hristos, de care toţi diavolii se tem şi se cutremură şi de semnul cinstitei cruci se sting; şi şi-a spus toată pricina întoarcerii sale către Hristos, pentru care se arată gata îndată a muri. Iar judecătorul, neprimind cuvintele în inima lui şi neputînd să răspundă la cuvintele lui Ciprian, a poruncit ca sfîntul să fie spînzurat şi să-i fie strunjit trupul, iar pe Sfînta Iustina s-o bată peste gură şi peste ochi. Şi au fost chinuiţi multă vreme, dar neîncetat îl mărturiseau pe Hristos şi răbdau toate chinurile cu mulţumire. După aceea i-au aruncat pe ei în temniţă; apoi cu îmbunări îi îndemna către închinarea la idoli.

După ce n-a reuşit să-i întoarcă de la credinţa lor, judecătorul a poruncit să fie aruncaţi într-o găleată cu apă fiartă; şi căldarea aceea, deşi fierbea întruna, cu nimic nu i-a vătămat pe dînşii şi, ca într-o răcoreală Îl preamăreau pe Dumnezeu. Văzînd aceasta, un preot idolesc, cu numele Atanasie, a zis: "Şi eu aşijderea în numele zeului Asclepie, în acest foc voi intra şi pe vrăjitorii aceştia îi voi ruşina". Cînd acesta s-a atins de foc, îndată a murit. Judecătorul, văzînd acest lucru, s-a înfricoşat şi, nemaivrînd să-i judece, i-a trimis la împăratul Claudiu care se afla în Nicomidia şi i-a scris despre toate cele făcute de dînşii. Iar împăratul i-a judecat şi i-a osîndit la moarte prin tăiere cu sabie.

După ce i-au dus la locul unde trebuiau să fie omorîţi, şi-a cerut Ciprian vreme de rugăciune, pentru ca mai înainte pe Iustina s-o omoare, căci se temea ca ea să nu se înfricoşeze de moartea lui. Iar ea, bucuroasă, şi-a plecat capul sub sabie şi la Mirele său Hristos s-a dus.

Văzînd moartea cea nevinovată a lor, un om oarecare, pe care îl chema Teoctist, a fost cuprins de o jale foarte mare pentru dînşii, şi, aprinzîndu-se cu duhul către Dumnezeu, a căzut în genunchi lîngă Sfîntul Ciprian, sărutîndu-l şi mărturisindu-se pe sine creştin. Îndată alături de Ciprian şi Teoctist a fost osîndit la moarte prin tăiere. Şi aşa fiind omorîţi ei, şi-au dat sufletele lor în mîinile lui Dumnezeu.

Trupurile lor au zăcut şase zile neîngropate şi fiind acolo nişte străini le-au luat în taină şi le-au dus la Roma, unde le-au dat unei femei cinstite pe care o chema Rufina, care era rudenia lui Claudie Cezarul. Acea femeie a îngropat cu cinste trupurile sfinţilor lui Hristos,

mucenicii Ciprian, Iustina şi Teoctist. La mormîntul lor au început să se facă multe tămăduiri ale celor bolnavi care alergau acolo. Cu ale lor rugăciuni să tămăduiască Domnul şi bolile noastre cele trupeşti şi sufleteşti, Amin.

Viaţa Sfîntului Andrei cel nebun pentru Hristos (2 octombrie)

În vremea împăratului grec Leon cel Înţelept, fiul împăratului Vasile Macedon, era un bărbat în Constantinopol pe care îl chema Teognost. Acesta a cumpărat mulţi robi, împreună cu care l-a cumpărat şi pe acest Andrei. Andrei era de neam slovean, fiind foarte tînăr şi era frumos la chip şi cu obiceiuri bune. Stăpînul său l-a pus să slujească înaintea lui şi pe el îl iubea mai mult decît pe toţi. Stăpînul l-a dat pe Andrei la învăţătura cărţilor sfinte, iar acesta degrabă a învăţat Sfînta Scriptură şi umblînd adeseori la biserici, citea cărţile sfinte şi se ruga lui Dumnezeu. Într-o noapte stătea la rugăciune şi văzînd aceasta vrăjmaşul diavol a zavistuit începăturii lui celei bune şi, venind, a început a bate tare în uşa casei în care şedea Andrei. Andrei s-a înspăimîntat de frică şi, lăsînd rugăciunea s-a culcat degrabă pe pat şi s-a acoperit cu o piele de capră.

Văzînd aceasta satana s-a bucurat şi a zis către un altul: "Vezi oare pe acesta, că pînă acum fapte urîte a lucrat, iar acum el se înarmează asupra noastră". Şi zicînd acestea au pierit. De frica aceea adormind, fericitul a văzut în vis că era undeva la o privelişte şi de o parte stăteau mulţime de arapi, iar de cealaltă parte mulţime de alţi sfinţi bărbaţi îmbrăcaţi în haine albe. Şi era între amîndouă părţile ca o alergare de cai şi luptă; pentru că arapii aveau între ei pe un negru foarte mare, care zicea cu mîndrie către cei în haine albe ca să dea de la dînşii un luptător, care ar putea să lupte cu arapul cel negru.

Arapul acela era dregător al nesăţiosului legheon; şi cînd cei cu chip negru se lăudau cu puterea lor, cei cu haine albe nu le răspundeau nimic. Iar fericitul Andrei stătea şi privea, vrînd să vadă cine se va lupta cu acel înfricoşat potrivnic; şi iată a văzut pe un tînăr foarte frumos pogorîndu-se de sus şi ţinînd în mîini trei cununi: una era împodobită cu aur curat şi pietre scumpe, a doua cu mărgăritar mare şi scump, strălucind, iar a treia era mai mare decît amîndouă, din toate florile roşii şi albe şi din ramurile dumnezeiescului rai împletită şi nevestejită niciodată. Astfel de frumuseţe aveau cununile acelea, încît mintea omenească nici nu putea a le ajunge şi limba a le spune.

Văzînd aceasta, Andrei, gîndea în ce chip ar putea să-şi ia măcar una din cununile acelea şi, apropiindu-se de tînărul ce se arătase, i-a zis: "Te jur cu Hristos, să-mi spui, vinzi oare cununile acestea? Că deşi nu pot să le cumpăr, însă să mă aşteptţi puţin, căci eu, mergînd, voi spune stăpînului meu şi-ţi va da aur pentru cununile acestea cît vei voi tu". Iar tînărul, cu faţa veselă, i-a zis: "Să mă crezi, iubitule, că de mi-ai aduce tot aurul din toată lumea nu-ţi voi da nici o floare din acestea, nici altuia, nici celui ce ţi se pare ţie stăpîn, pentru că acestea nu sînt din lumea aceasta deşartă, ci din vistieriile cele cereşti, cununi de la

Hristos, cu care se încununează cei ce biruiesc pe acei negri arapi. Iar de voieşti să iei nu una, ci chiar pe toate aceste trei, mergi şi luptă-te cu arapul cel negru şi dacă îl vei birui pe el, apoi toate cununile ce le vezi le vei lua de la mine". Acestea auzindu-le Andrei din cuvîntul acestuia, a luat îndrăzneală şi a zis către dînsul: "Să mă crezi, că toate cîte ai zis le voi face, numai să mă înveţi meşteşugul lui". A zis către dînsul tînărul: "Dar tu oare nu ştii meşteşugul lui? Arapii nu sînt înfricoşători şi groaznici, ci neputincioşi. Deci, nu te teme de înfricoşata lui mărime şi de chip, căci ca o iarbă uscată, aşa este şi acela, putred şi neputincios".

Acel frumos tînăr, întărindu-l pe Andrei, îl învăţa pe el cum să se lupte cu arapul, şi-i spuse: "Cînd te va apuca şi va începe să se întoarcă cu tine, să nu te înspăimînţi, ci să-i împiedici piciorul şi vei vedea ajutorul lui Dumnezeu". Îndată fericitul a ieşit la luptă, zicînd cu mare glas către arap: "Vino aici, negrule, ca să ne luptăm". Şi a venit arapul, înfricoşînd şi îngrozind, şi apucîndu-l pe Andrei, a început a-l întoarce pe el încoace şi încolo multă vreme, încît începuseră arapii a plesni din palme, iar cei cu hainele albe îngălbeniseră, căci se temeau ca să nu-l trîntească pe el arapul la pămînt. Apoi, deşi fiind ostenit Andrei de arapul acela, totuşi s-a întremat şi a împiedicat piciorul arapului, încît acesta, plecîndu-se întocmai ca un copac, a căzut şi a nimerit cu fruntea de o piatră şi striga de acolo: "Vai şi amar!" Iar cei cu haine albe s-au bucurat foarte mult şi apucară pe Andrei în sus cu mîinile lor şi au început a-l săruta pe el, veselindu-se pentru biruinţa lui Andrei asupra arapului. Atunci negrii cei potrivnici s-au răspîndit toţi cu mare ruşine, iar tînărul cel frumos i-a dat lui cununile acelea şi sărutîndu-l pe el, i-a zis: "Mergi cu pace şi de acum înainte să fii prietenul şi fratele nostru. Deci, aleargă spre nevoinţa cea bună, gol să fii şi nebun pentru Mine şi la multe bunătăţi vei fi părtaş în ziua Împărăţiei Mele". Auzind acestea fericitul de la frumosul tînăr, s-a deşteptat din somn şi se mira de acea mare vedenie; şi din acel ceas s-a făcut nebun pentru Hristos.

În cealaltă noapte, sculîndu-se, s-a rugat şi, luîndu-şi cuţitul, a mers la puţ şi dezbrăcîndu-şi haina de pe el a făcut-o pe ea bucăţi, ca un nebun. Iar a doua zi dimineaţă a mers bucătarul să scoată apă şi, văzîndu-l pe Andrei nebun, s-a dus şi i-a spus stăpînului său. S-a mîhnit stăpînul pentru Andrei şi mergînd la dînsul l-a văzut pe el ca un nepriceput, nemaiputînd să grăiască bine. Socotind că are pe diavol în el, l-a legat cu lanţuri de fier şi a poruncit ca să fie dus la biserica Sfintei Anastasia. Iar el toată ziua ca un nebun se făcea, iar noaptea neîncetat se ruga lui Dumnezeu şi Sfintei Anastasia. Însă gîndea în inima sa: oare primit este de Dumnezeu lucrul pe care l-a început, sau nu? Şi voia să se încredinţeze de aceasta.

Gîndind el aşa, iată că cinci femei veniră acolo şi împreună cu ele era şi un bătrîn luminat şi umblau cercetînd pe cei neputincioşi şi au mers şi la Andrei, iar bătrînul acela a zis către femeia cea mai în vîrstă: "Stăpînă Anastasio, dar nu tămăduieşti aici nimic?" Şi aceasta i-a răspuns lui: "Doamne, învăţătorule, Acela l-a tămăduit pe el, care i-a zis lui: "să fii nebun pentru Mine şi de multe bunătăţi vei fi părtaş în ziua Împărăţiei Mele"; şi nu-i este cu putinţă lui de tămăduire". Grăind acestea au mers în biserică, de unde nu i-a mai văzut ieşind pînă la toaca de utrenie. Cunoscînd fericitul Andrei că este primit lui Dumnezeu

lucrul lui, se bucura cu duhul şi mai mult se nevoia noaptea la rugăciune, iar ziua se făcea nebun.

Trecînd ziua şi iarăşi noaptea sosind, fericitul, după obicei, aducea rugăciuni şi cereri în biserica cea ascunsă a inimii sale, lui Dumnezeu şi Sfintei Muceniţe Anastasia. Şi a venit la dînsul, în vederea ochilor, arapul cu mai mulţi diavoli, ţinînd o secure, alţii avînd cuţite, alţii lemne, pari şi suliţe, ca să-l ucidă pe fericit. Acel arap a început a răcni de departe - căci în acelaşi chip i s-a arătat ca şi atunci cînd s-a luptat cu dînsul; şi s-au repezit asupra sfîntului, vrînd să-l taie cu securea pe care o aveau în mîini şi toţi demonii care erau împreună cu arapul au sărit la dînsul. Iar el cu lacrimi a strigat către Domnul, ridicîndu-şi mîinile şi zicînd: "Să nu dai fiarelor sufletul meu, care se mărturiseşte Ţie". Si a mai zis: "Sfinte Apostole Ioan, Cuvîntătorule de Dumnezeu, ajută-mă pe mine!". Îndată s-a auzit un tunet şi un sobor mare de oameni s-a arătat şi, iată, un bătrîn frumos la chip a venit, avînd faţa mai luminoasă decît soarele şi avea mare mulţime de slujitori împreună cu dînsul şi a zis cu mînie către cei ce erau cu ei: "Încuiaţi uşile ca să nu scape nici unul dintre aceştia". Şi degrabă au încuiat uşile şi i-au prins pe toţi arapii. Iar Andrei a auzit pe un diavol zicînd în taină către tovarăşul său: "Vai de ceasul acesta în care noi ne-am înşelat; căci Sfîntul Apostol Ioan este cumplit şi rău ne va chinui pe noi". Şi a poruncit Apostolul Ioan celor cu haine albe ce veniseră cu dînsul să scoată lanţul cel de fier de pe grumazul lui Andrei şi a stat în afara uşii şi a zis: "Aduceţi-mi cîte unul". Şi l-au adus pe cel dintîi diavol şi l-au întins la pămînt şi luînd Sfîntul Apostol lanţul, l-a făcut în trei, şi i-a dat diavolului o sută de lovituri, încît acesta a început a striga la fel ca omul: "Miluieşte-mă".

După aceasta au adus pe alt demon şi l-au bătut şi pe acesta la fel. Apoi l-au adus şi pe al treilea şi acela iarăşi tot atîtea răni a suferit, pentru că Dumnezeu îi bătea pe dînşii cu adevărate bătăi, de care diavolescul neam se istoveşte. Bătîndu-i la rînd pe toţi, le-a zis lor: "Mergeţi şi arătaţi-vă tatălui vostru, satana, oare îi va plăcea lui aceasta?" Iar după ce au plecat cei cu haine albe, diavolii s-au stins, iar cinstitul bătrîn a venit la robul lui Dumnezeu, Andrei, şi punîndu-i lanţul pe grumazul lui, a zis către dînsul: "Vezi că am grăbit spre ajutorul tău, căci foarte mă îngrijesc de tine, că mi-a poruncit Dumnezeu ca să port grijă de tine; deci rabdă, şi degrabă vei fi slobod şi vei începe a umbla în voia ta, unde va fi plăcut ochilor tăi". Şi Andrei a zis: "Domnul meu, tu cine eşti?" Şi a răspuns bătrînul: "Eu sînt Ioan, cel ce m-am rezemat pe pieptul Domnului". Şi zicînd acestea s-a făcut ca un fulger şi a dispărut din ochii lui Andrei. Iar fericitul Andrei îl slăvea pe Dumnezeu că i-a trimis lui ajutor pe iubitul Său ucenic.

După arătarea Sfîntului Apostol Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu, după ce a grăit cu dînsul şi după chinuirea acelor diavoli, fericitul Andrei, fiind legat, s-a culcat, vrînd să se odihnească. Şi i s-a făcut lui vedenie: i se părea a fi nişte palate împărăteşti şi împăratul şedea pe scaun în slavă mare şi l-a chemat la dînsul şi l-a întrebat: "Oare voieşti să-mi slujeşti Mie cu tot sufletul?" Iar Andrei a răspuns: "Vreau, Doamne". Iar împăratul i-a dat lui să mănînce puţin şi ceea ce a mîncat era mai amar ca pelinul, şi i-a zis lui: "Întru acest chip este calea cea cu necazuri, pentru cei ce-mi slujesc Mie în lumea aceasta". Şi după aceea i-a dat lui Andrei ceva care era mai alb decît zăpada şi mai dulce decît mana, iar el a

mîncat şi s-a veselit şi a uitat amărăciunea cea dintîi. Şi i-a zis lui împăratul: "Astfel este hrana Mea pentru cei ce-mi slujesc Mie în lumea aceasta şi bărbăteşte rabdă pînă la sfîrşit. Deci, săvîrşeşte şi tu bărbăteşte precum ai început, pentru că puţin vei pătimi şi în veci întru viaţa cea nesfîrşită vei petrece".

Deşteptîndu-se din somn, Andrei se gîndea că cea dintîi gustare amară închipuieşte răbdarea din lumea aceasta, iar gustarea cea dulce de pe urmă închipuieşte viaţa cea veşnică. Iar după aceea l-a mai ţinut stăpînul său patru luni şi l-a lăsat liber şi a început el a alerga pe uliţe, făcîndu-se nebun. Şi umbla prin cetate lipsit, necăjit şi chinuit, încît nu-i era de folos toată lumea. Unii îl batjocoreau pe el ca pe un nebun, alţii îl goneau, scîrbindu-se de el ca de un cîine mort, alţii socoteau că este îndrăcit, copiii şi cei tineri glumind, îl băteau pe fericitul, iar el toate le răbda şi se ruga pentru cei ce îl supărau. Iar dacă cineva din cei milostivi şi iubitori de săraci îi dădeau lui milostenie, la alţi săraci o dădea, însă nu o dădea ca să fie cunoscut că dă milostenie, ci ca un nebun, certîndu-se cu dînşii; ca şi cum vrînd a-i bate pe ei, le arunca în faţă banii pe care îi avea în mînă şi îi făcea să-i adune de pe jos. Pîine uneori nu gusta cîte trei zile, iar alteori toată săptămîna petrecea flămînd şi de nu era cineva ca să-i dea lui o bucată de pîine, apoi cealaltă săptămînă fără hrană o petrecea. Iar haina lui era o treanţă netrebnică, care abia putea să-i acopere goliciunea trupului. Drept aceea, ziua alerga pe uliţe ca un nebun, asemănîndu-se întru toate Sfîntului Simeon cel nebun pentru Hristos, iar noaptea în rugăciuni petrecea. Într-o cetate atît de mare vieţuind, în mijlocul mulţimii poporului, nu avea unde să-şi plece capul, pentru că săracii îl goneau din colibele lor, iar bogaţii nu-l lăsau în curţile lor. Cînd avea nevoie să doarmă şi să-şi odihnească puţin trupul cel mult ostenit, căuta culcuşurile cîinilor şi între dînşii se culca, dar nici aceştia nu-l primeau între dînşii pe robul lui Dumnezeu, pentru că unii muşcîndu-l, îl goneau de la dînşii, iar alţii, lăsîndu-l singur, fugeau de dînsul. Niciodată nu s-a odihnit sub un acoperămînt, ci întotdeauna stătea în frig şi în zăduf şi în gunoi, întocmai ca Lazăr şi în noroi se tăvălea, fugind de oameni şi de dobitoace.

Aşa pătimea cel de bunăvoie mucenic şi aşa, nebunul, de toată lumea îşi bătea joc; căci cei nebuni ai lui Dumnezeu sînt mai înţelepţi decît oamenii. Şi s-a sălăşluit în el darul Sfîntului Duh şi avea darul vederii mai înainte pentru că ştia gîndurile omeneşti.

Odinioară în Constantinopol a murit fiica unui boier, care şi-a petrecut viaţa în feciorie curată, iar cînd era pe moarte l-a rugat pe tatăi ei ca să o îngroape înaintea cetăţii, în casa de săraci ce se afla în via lor. Si cînd a murit, au luat-o şi au dus-o în acel loc şi au îngropat-o după obiceiul creştinesc. În acea vreme trăia un oarecare jefuitor de morminte, care îi dezgropa pe morţi şi scotea hainele de pe ei. Acela, stînd în drum, pîndea să vadă unde va fi îngropată acea fecioară şi, văzînd unde era mormîntul ei, s-a gîndit ca, ducîndu-se noaptea, s-o dezgroape şi să ia de pe dînsa îmbrăcămintea. Şi s-a întîmplat să meargă acolo şi Sfîntul Andrei, făcînd el pentru Hristos obişnuita sa nebunie, şi cum l-a văzut pe acel jefuitor de morminte, îndată a cunoscut cu duhul gîndul lui cel rău şi vrînd să-l abată pe el de la acel lucru (căci ştia ce fel de nevoie avea să-i fie lui), căutînd spre dînsul cu chip sălbatic şi mîniindu-se, i-a zis: "Aşa grăieşte duhul judecăţii, acelora ce

fură hainele celor ce zac în morminte: de acum tu nu vei mai vedea soarele, de acum tu nu vei mai vedea ziua, nici faţa omenească, pentru că se vor închide uşile casei tale şi mai mult nu se vor deschide şi ţi se va întuneca ţie ziua şi nu se va mai lumina în veci". Iar el, auzind acestea, nu a înţeles ce grăieşte sfîntul şi, nebăgînd de seamă aceea, s-a dus. Apoi sfîntul, văzîndu-l, iarăşi a zis către el: "Oare tot mergi? Nu fura, că mă jur pe Iisus, că de vei face aceasta nu vei mai vedea soarele". Iar el, înţelegînd ce i-a zis sfîntul, a început a se mira cum de îi ştie sfîntul gîndurile şi întorcîndu-se spre dînsul a început a-i zice: "Cu adevărat boleşti tu, îndrăcitule, de grăieşti cele neştiute şi ascunse, din tulburarea demonului? Dar eu tot mă voi duce acolo, ca să văd cît de adevărate sînt cuvintele tale". Iar sfîntul a plecat.

Făcîndu-se seară, a avut vreme lesnicioasă ticălosul acela şi, ducîndu-se, a prăvălit piatra de pe mormînt şi a intrat înăuntru; şi mai întîi a luat haina cea de deasupra şi toate podoabele, pentru că erau de mare preţ şi după ce le-a luat pe toate, cînd voia să se ducă, i-a zis lui gîndul: "Foarte bună este şi cămaşa, să o iau şi pe ea". Luînd cămaşa de pe fecioară, i-a lăsat trupul gol şi voia să iasă, dar moarta, prin porunca lui Dumnezeu, şi-a ridicat mîna cea dreaptă şi l-a lovit pe el peste obraz şi îndată au orbit ochii lui. Înspăimîntîndu-se, ticălosul a început a se înfiora, încît de frica aceea au început a-i tremura fălcile, dinţii, genunchii şi toate oasele. Deschizîndu-şi gura fecioara cea moartă, aşa a grăit către dînsul: "Ticălosule, nu te-ai temut de Dumnezeu, nici nu te-ai gîndit că eşti şi tu om? Se cădea ţie să te ruşinezi de goliciunea feciorească. Destul îţi erau ţie cele pe care mai întîi le-ai luat, iar cămaşa să o fi lăsat sărmanului meu trup. Ci, nu m-ai miluit şi te-ai arătat om cumplit şi ai gîndit să mă faci de rîs întru a doua venire a Domnului, tuturor sfintelor fecioare. Şi acum te voi face să nu mai furi niciodată. Să ştii că viu este Dumnezeul Iisus Hristos şi după moarte este judecată, răsplătire şi pedeapsă".

Zicînd acestea, fecioara s-a sculat şi, luîndu-şi cămaşa s-a îmbrăcat şi toate podoabele şi hainele şi le-a pus pe ea şi s-a culcat şi a zis: "Tu, Doamne, pe mine una, spre nădejde m-ai sălăşluit". Şi aşa, cu pace a adormit. Iar ticălosul acela abia a putut ieşi din mormînt şi a aflat gardul viei şi dibuind cu mîinile gardul a ieşit în calea care era aproape şi s-a dus la poarta cetăţii. Iar celor care îl întrebau de pricina orbirii lui, el altceva le spunea, nu aşa cum se întîmplase, dar mai pe urmă le-a spus tot adevărul. De atunci a început a cere milostenie şi în felul acesta se hrănea. Odată, stînd singur, îşi zicea: "Blestemat să fii, gîtule, căci pentru tine am luat orbirea aceasta". Şi îşi aducea aminte de Sfîntul Andrei şi se mira că înainte a văzut şi i-a proorocit toate cele ce aveau să se întîmple şi cum s-a împlinit proorocia lui.

În altă vreme umblînd Sfîntul Andrei prin cetate a văzut de departe un mort care era dus la groapă şi omul acela era foarte bogat şi mulţime de popor mergea după dînsul, cu multe lumînări şi cu tămîie, iar clericii cîntau pe lîngă el obişnuitele cîntări ale îngropării şi plîngere multă de la ai săi se auzea. Iar sfîntul vedea, ca înainte văzătorii, ce se petrecea la mortul acela şi a stat privind şi, deodată, a început a nu se mai simţi pe sine mult timp. Şi iată, a văzut o mulţime de arapi mergînd înaintea lumînărilor şi strigau: "Amar lui, amar lui". Şi ţineau nişte saci în mîini şi turnau cenuşă pe oamenii care mergeau împrejurul

mortului. Iar alţii de bucurie şi de veselie jucau şi rîdeau fără de ruşine, ca nişte neruşinate desfrînate, alţii urlau ca şi cîinii, iar alţii guiţau ca porcii, căci al lor era mortul acela. Alţii mergeau în jurul lui şi îl stropeau pe mort cu apă rău mirositoare, iar alţii prin văzduh zburau împrejurul mortului şi miros urît ieşea din trupul acelui păcătos. Iar alţii din urmă mergeau plesnind cu mîinile şi cu picioarele şi zgomot mare făceau, batjocorind pe cei ce cîntau şi aşa grăiau între dînşii: "Să nu vă dea vouă Dumnezeu, nici unuia, ca să vedeţi lumina, ticăloşilor creştini, căci cîntaţi unui cîine: "Cu sfinţii odihneşte sufletul lui" şi încă robul lui Dumnezeu îl numiţi pe acesta, care este vinovat de toată răutatea".

Privind sfîntul, iarăşi, a văzut pe unul din mai marii diavolilor, avînd ochii învăpăiaţi, care ţinea în mîinile sale pucioasă şi smoală şi mergea la mormîntul nenorocitului aceluia ca să-i ardă trupul. Săvîrşindu-se îngropăciunea, a văzut Sfîntul Andrei că mergea îngerul în chipul unui tînăr frumos cuprins de mîhnire şi plîngînd cu mare jale. Şi era aproape de Sfîntul Andrei şi, socotind Andrei că acesta era un tînăr din cei de aproape ai omului mort şi pentru aceasta plînge, s-a apropiat de acel tînăr care plîngea şi i-a zis lui: "Juru-te pe tine pe Dumnezeul cerului şi al pămîntului că îmi spui şi mie care este pricina plîngerii tale, căci nu am văzut niciodată pe nimeni plîngînd aşa după un mort cum plîngi tu". Şi i-a răspuns îngerul: "Pricina plîngerii mele este aceasta: eu am fost păzitorul mortului pe care l-ai văzut ducîndu-l la mormînt şi pe el l-a luat diavolul la sine şi aceasta este pricina plîngerii şi mîhnirii mele". Şi Sfîntul Andrei a zis către dînsul: "Acum am înţeles cine eşti tu; rogu-mă dar ţie, sfinte îngere, spune-mi care au fost păcatele lui pentru care l-au luat diavolii din mîinile tale?" A răspuns îngerul: "De vreme ce vrei să ştii aceasta, Andrei, alesule al lui Dumnezeu, nu voi tăcea, ci îţi voi spune ţie, pentru că văd frumuseţea sufletului tău cel sfînt strălucind ca aurul cel curat şi văzîndu-te pe tine m-am mîngîiat pentru necazul meu.

Acest om era un bărbat cinstit de împărat, însă era foarte păcătos şi foarte cumplit în viaţa sa şi după toate mai era şi desfrînat, înşelător, nemilostiv, iubitor de argint, mincinos, urîtor de oameni, pe care îi vorbea de rău şi le lua camătă şi călcător de jurămînt. Pe săracile slugile sale le chinuia cu foame şi cu bătaie şi îi lăsa fără îmbrăcăminte şi fără încălţăminte în zilele friguroase de iarnă şi pe mulţi a ucis şi i-a îngropat sub pardoseala grajdului de cai. Şi astfel era pornit spre necurată aprindere şi îl ura pe Dumnezeu, încît a atras în cursă cam la trei sute de suflete în acele urîte şi groaznice păcate de desfrînare. Şi a venit asupra lui secerişul şi l-a aflat pe dînsul moartea nepocăit şi, negrăite păcate avînd, îi luară diavolii sufletul, iar necuratul lui trup însuţi ai văzut cu ce fel de batjocură era petrecut de duhurile necuraţilor. Pentru aceasta, o, sfinte suflete, eu mă întristez şi de durere mare mă cuprind plîngînd, că cel păzit de mine este acum de rîsul demonilor".

Acestea grăindu-le îngerul lui Dumnezeu, a zis sfîntul către dînsul: "Rogu-mă ţie, prietene, să încetezi de a mai plînge, de vreme ce el a lucrat cele necurate şi la sfîrşit fără de pocăinţă a venit. Deci, să se sature de lucrurile sale. Iar tu, cel în chipul văpăii, plin de mari bunătăţi, slujitor al Domnului Savaot Atotţiitorul, vei fi întru bunătăţile Dumnezeului tău, de acum pînă în veci". Cu aceste vorbe s-a dus îngerul de la Sfîntul Andrei, făcîndu-se

nevăzut. Iar cei ce mergeau pe uliţa pe care Sfîntul Andrei vorbea cu îngerul, văzîndu-l pe el stînd şi vorbind singur, iar pe înger nevăzîndu-l, nefiind vrednici de aceasta, ziceau între ei: "Îl vedeţi pe nebunul acesta, cum aiurează şi cum vorbeşte în vînt, nepriceputul?!", şi îl împungeau pe el şi îl goneau, zicîndu-i: "Ce-ţi este ţie, nebunule, nevrednic fiind a vorbi cu oamenii, oare grăieşti cu vîntul?" Iar sfîntul tăcînd şi mergînd la un loc ascuns, îşi aducea aminte de nenorocitul acela, pe care l-a văzut ducîndu-l la mormînt şi plîngea cu amar pierzarea lui.

Altădată, umblînd Sfîntul Andrei prin mijlocul poporului, în tîrgul cel aproape de stîlpul pe care a fost pus Sfîntul împărat Constantin, unei femei pe nume Varvara, luminîndu-se cu Duhul lui Dumnezeu, i s-a făcut vedenie şi a văzut pe fericitul Andrei umblînd prin mijlocul mulţimii ca un stîlp de văpaie strălucind. Iar unii nepricepuţi cu călcîiul îl împingeau pe el, alţii îl băteau, iar mulţi, căutînd spre dînsul, ziceau: "Este nebun omul acesta şi-a pierdut mintea; o, să nu fie aşa nici vrăjmaşilor noştri". Şi iată diavolii, în chip de arapi negri, umblau după dînsul şi ziceau: "O! să nu dea Dumnezeu pe altul ca acesta pe pămînt, că nimeni altul nu a ars inima noastră ca acesta, care nevrînd să slujească la locul stăpînului său, s-a făcut nebun pe sine şi-l batjocoreşte toată lumea". Apoi femeia aceea vedea că diavolii îi însemnau pe cei care îl băteau pe Sfîntul Andrei şi ziceau între ei: "Măcar asta ne este mîngîiere, că cei fără minte îl bat pe acest sfînt şi pentru această pricină osîndiţi vor fi în ceasul morţii lor, căci pe plăcutul lui Dumnezeu l-au bătut fără de milă şi fără să fi avut vreo vină şi asta nu le este lor spre mîntuire".

Auzind aceasta fericitul, cu duhul lui Dumnezeu ca o văpaie s-a repezit spre dînşii şi le-a risipit semnele lor cu puterea cea înfricoşată şi îi înfrunta pe ei, zicîndu-le: "Nu vi se cade vouă să-i însemnaţi pe cei care mă bat pe mine, căci eu mă rog Stăpînului meu ca să nu le fie lor păcat aceasta, că întru neştiinţă fac acestea şi pentru neştiinţă vor lua iertare". Pe cînd le grăia acestea sfîntul, iată că s-a deschis cerul ca o poartă şi au ieşit o mulţime de rîndunele frumoase care se îndreptau spre sfînt şi între dînsele era un porumbel mare, alb ca zăpada şi care avea în gură frunze de aur şi de măslin şi, vorbind omeneşte, a zis către dînsul: "Primeşte frunzele acestea, pe care Domnul Atotţiitorul ţi le-a trimis ţie din rai, spre semnul darului Său, căci eşti milostiv şi iubitor de oameni, precum singur El este milostiv şi te va binecuvînta şi va mări mila Sa asupra ta, căci pe cei ce te bat îi ierţi şi îi miluieşti şi te rogi pentru dînşii, ca să nu aibă pentru aceasta păcat". Acestea grăindu-le, porumbelul s-a aşezat pe capul sfîntului. Toate acestea văzîndu-le acea dreptcredincioasă femeie, se minuna şi, după vedenie, venindu-şi în fire, zicea: "Cîţi luminători are Dumnezeu pe pămînt şi nimeni nu-i ştie pe ei!" De multe ori voia să spună altora despre cele ce văzuse, dar dumnezeiasca putere o oprea pe dînsa. Iar după aceea a întîmpinat-o pe ea undeva Sfîntul Andrei şi i-a zis: "Păzeşte-mi taina, Varvaro, ca nimănui să nu spui ceea ce ai văzut pînă ce voi trece în locul cortului celui minunat, pînă la casa lui Dumnezeu". Iar ea a zis către sfînt: "Chiar de aş voi să spun cuiva, tot nu pot, cinstite luminătorule şi sfîntule al lui Dumnezeu, căci mă opreşte puterea cea nevăzută a lui Dumnezeu".

Altădată, umblînd, Sfîntul Andrei a întîmpinat un boier şi trecînd pe alăturea de el şi înţelegîndu-i viaţa, a scuipat spre dînsul, zicîndu-i: "Vicleanule desfrînat şi batjocoritorule de biserici, care nu te prefaci că mergi la biserică şi zici: "mă duc la utrenie" şi tu faci lucrurile cele spurcate ale satanei?! Nelegiuitule, care în miezul nopţii te scoli şi mînii pe Dumnezeu! Iată, acum a sosit vremea să-ţi primeşti pedeapsă după faptele tale. Oare ţi se pare că te vei tăinui de înfricoşatul ochi al lui Dumnezeu, Cel ce pe toate le ştie?" Iar acel boier, auzind acestea şi-a mînat calul şi s-a dus, ca să nu se ruşineze mai mult. Iar după cîteva zile s-a îmbolnăvit acel boier de o boală rea şi a început cu încetul carnea a se usca pe el, iar cei din casa lui îl purtau din biserică în biserică şi de la doctor la doctor, dar nimeni nu-l putea vindeca. Iar după puţin timp păcătosul acela s-a dus la munca veşnică. Într-o noapte a văzut sfîntul aproape de curtea lui pe îngerul Domnului, venind dinspre apus. Îngerul strălucea ca o văpaie de foc şi ţinea un toiag mare de văpaie, iar dacă a mers la acel bolnav, a auzit un glas de sus, zicînd: "Bate-l pe acel batjocoritor şi urît desfrînat şi cînd îl baţi să-i zici aşa: oare voieşti să mai faci păcate şi să sminteşti pe mulţi? Sau, prefăcîndu-te a merge la utrenie, oare vei mai merge la diavoleasca fărădelege?" Şi a început îngerul a-l bate şi cele poruncite a-i zice lui; şi se auzea glasul celui ce grăia şi bătaia toiagului, iar cel ce bătea era nevăzut. Muncindu-se aşa omul acela, a ieşit duhul din el.

Venind Sfîntul Andrei în tîrg, la o cruce a aflat pe un oarecare monah a cărui viaţă o lăudau toţi ca fiind îmbunătăţită; căci cu adevărat bine se nevoia, precum se cuvine monahilor, însă era biruit de iubirea de argint fără de măsură; mulţi dintre cetăţeni, mărturisindu-şi înaintea lui păcatele, îi dădeau lui mulţime de aur ca să o împartă la săraci pentru mîntuirea sufletelor lor, iar el, fiind cuprins de nesăţioasa patimă a iubirii de argint, nimănui nu da, ci în punga sa punea totul şi, văzînd că argintul se înmulţeşte, se bucura. Iar Fericitul Andrei, mergînd pe calea aceea unde ticălosul monah îşi avea petrecerea sa, cu ochi proorroceşti a văzut un şarpe înfricoşat încolăcindu-se pe grumazul lui. Şi mergînd aproape de călugăr privea la şarpele acela. Iar călugărul, socotind că este unul din săraci şi stăruie ca să ia milostenie, i-a zis: "Dumnezeu să te miluiască frate, că nu am ce să-ţi dau".

Fericitul Andrei, depărtîndu-se puţin de dînsul, a văzut o hîrtie în văzduh, deasupra şarpelui, scrisă cu litere negre: "Şarpele iubirii de argint, rădăcina a toată fărădelegea". Apoi, uitîndu-se înapoi, a văzut doi tineri certîndu-se între dînşii: unul era negru şi avea ochii întunecaţi, căci era diavol, iar altul era alb ca o lumină cerească, căci era îngerul lui Dumnezeu. Şi zicea tînărul cel negru: "Al meu este călugărul acesta, că voia mea face, căci nemilostiv şi iubitor de argint este şi cu Dumnezeu parte nu are, ci ca un al doilea slujitor de idoli mie îmi slujeşte". Iar luminosul înger zicea: "Ba nu, al meu este de vreme ce posteşte şi se roagă şi este smerit şi blînd". Şi se certau aşa amîndoi şi nu era pace între dînşii. Atunci s-a auzit un glas din cer spre purtătorul de lumină înger, zicînd: "Nu ţine parte cu călugărul acela şi lasă-l pe el, căci lui Mamona slujeşte, iar nu lui Dumnezeu".

Îndată s-a depărtat îngerul Domnului de la dînsul.

Văzînd aceasta Fericitul Andrei s-a mirat cum potrivnicul demon a biruit pe îngerul cel luminat. Odată a întîmpinat pe călugărul acela Sfîntul Andrei în uliţă şi, luîndu-l de mîna dreaptă, i-a zis: "Robule al lui Dumnezeu, fără de mînie să mă asculţi pe mine, robul tău, şi cu mila ta primeşte smeritele mele cuvinte, că pentru tine mare necaz mi s-a făcut şi nu pot de acum să rabd mai mult; mai întîi ai fost prieten al lui Dumnezeu, iar acum te-ai făcut prieten şi slugă diavolului. Aripi ai avut ca şi serafimii, deci, pentru ce te-ai dat satanei, ca să le taie pe ele din rădăcină? Chip ai avut ca de fulger şi pentru ce te-ai făcut întunecat la chip? Vai, mie! de vreme ce ai avut vedere ca cei cu ochi mulţi, iar acum te-a orbit pe tine şarpele! Soare ai fost, acum ai apus în noaptea cea întunecoasă şi rea. Pentru ce, frate, ţi-ai pierdut sufletul tău? Pentru ce te-ai însoţit cu diavolul iubirii de argint? Pentru ce i-ai dat lui odihnă întru tine? Pentru ce ai argintul? Oare te vei îngropa cu el? Nu ştii că după moartea ta va rămîne altora? Pentru ce ţii păcate străine şi vrei să te sugrumi cu scumpetea, iar alţii sînt flămînzi şi însetaţi şi mor de frig, iar tu, privind la mulţimea aurului, te veseleşti? Aceştia sînt paşii pocăinţei? Sau altfel este rînduiala călugărească şi defăimarea vieţii celei deşarte? Oare aşa te-ai lepădat de lume şi de cele ce sînt în lume? Oare aşa te-ai răstignit lumii şi tuturor deşertăciunilor? Oare nu ai auzit pe Domnul Care zice: "Să nu agoniseşti aur, nici argint, nici aramă, nici două haine?" Pentru ce ai uitat aceste porunci? Iată, astăzi sau mîine se sfîrşeşte viaţa noastră şi cele ce le-ai agonisit ale cui vor fi? Oare nu ştii că îngerul Domnului, cel ce te păzeşte pe tine, s-a depărtat de la tine plîngînd, iar diavolul stă aproape de tine şi şarpele iubirii de argint s-a încolăcit în jurul grumazului tău şi tu nu-l simţi pe el? Adevăr zic ţie, că alături de tine trecînd, am auzit pe Domnul Dumnezeu lepădîndu-se de tine. Deci, mă rog ţie, ascultă-mă şi-ţi împarte averea la săraci, la văduve şi la sărmani şi la cei scăpătaţi şi la străinii cei ce nu au unde să-şi plece capetele şi sîrguieşte-te să fii iarăşi prietenul lui Dumnezeu. Iar de nu mă vei asculta pe mine, apoi rău vei muri. Aşa mă jur pe Iisus Hristos, Împăratul nostru, că îndată vei vedea pe diavol". Şi i-a mai spus lui: "Oare îl vezi pe dînsul?" Şi i s-au deschis călugărului ochii sufleteşti şi l-a văzut pe diavol, ca pe un arap negru, în chip de fiară şi buzat, stînd departe şi neîndrăznind a se apropia de dînsul, de teama Sfîntului Andrei. Iar călugărul a zis sfîntului: "Îl văd pe el, robule al lui Dumnezeu şi spaimă mare m-a cuprins, deci spune-mi cele ce îmi sînt de trebuinţă spre mîntuirea sufletului meu". Robul lui Dumnezeu Andrei a zis iarăşi către dînsul: "Să mă crezi pe mine, că de nu mă vei asculta, îl voi trimite pe el la tine ca să te chinuiască, ca toţi să vadă ruşinea feţei tale, nu numai cetăţenii aceştia, ci toţi oamenii din cele patru margini ale lumii. Deci, păzeşte-te şi cele ce-ţi spun ţie, fă-le!"

Auzind acestea călugărul, s-a înfiorat şi a făgăduit ca să îndeplinească toate poruncile. Şi îndată a văzut Sfîntul Andrei că a venit de la răsărit un duh puternic, ca o văpaie de fulger şi s-a atins de şarpele acela, zdrobindu-i puterea, iar şarpele s-a prefăcut în corb şi s-a dus de acolo. La fel a pierit şi arapul cel negru şi iarăşi a luat putere îngerul lui Dumnezeu spre paza acelui călugăr.

Ieşind de la el fericitul, i-a poruncit, zicîndu-i: "Fereşte-te, să nu spui cele făcute de mine la nimeni, iar eu voi începe a te pomeni ziua şi noaptea în rugăciunile mele, ca Domnul Iisus Hristos să-ţi îndrepte calea spre bine". Şi, ducîndu-se, călugărul a împărţit tot aurul

pe care-l avea la săraci. Iar el zicea astfel celor ce aduceau aurul ca să-l împartă cu mîinile sale: "Ce folos îmi este ca să mă îngrijesc de spinii străini?" Vieţuind el aşa precum se cade unui călugăr, i s-a arătat robul lui Dumnezeu în vedenie, cu faţa veselă şi i-a arătat pe un cîmp un pom luminos care avea floare de dulci roduri şi i-a zis: "Să-i mulţumeşti lui Dumnezeu că te-a scos pe tine din gura şarpelui şi a făcut sufletul tău ca pe un pom purtător de floare; deci, sîrguieşte-te ca pe acea floare să o faci rod dulce căci, iată, acest pom frumos pe care îl vezi este închipuirea sufletului tău". Apoi, deşteptîndu-se, călugărul mai mult s-a întărit la lucrul duhovnicesc şi întotdeauna aducea mulţumită lui Dumnezeu şi Sfîntului Andrei, plăcutul Său, prin care s-a povăţuit la calea mîntuirii.

Atît de bineplăcut şi iubit de Dumnezeu s-a arătat acest Sfînt Andrei, încît, odată s-a răpit pînă la al treilea cer, asemenea cu Sfîntul Pavel şi acolo a auzit cuvinte negrăite şi pe cele nevăzute le-a privit, precum singur le-a mărturisit unui credincios prieten al său, Nichifor, mai înainte de sfîrşitul său: că într-o iarnă mare cu îngheţ şi ger cumplit, fiind în Constantinopol timp de două săptămîni, toate casele erau pline de zăpadă şi vîntul de la miazănoapte sufla şi cădeau zidurile cele înalte şi copacii de furtună şi de vînt se prăbuşeau şi toate păsările, neavînd ce să mănînce, cădeau moarte la pămînt, atunci toţi scăpătaţii şi săracii în mare primejdie se aflau, plîngînd şi suspinînd şi tremurînd de frig, de lipsuri, de foame şi de ger şi mulţi dintre dînşii au murit. Atunci şi fericitul Andrei, neavînd nicăieri adăpost, nici îmbrăcăminte, nu puţin a suferit din pricina frigului, căci atunci cînd se ducea la alţi săraci, vrînd să se odihnească şi să se încălzească puţin sub acelaşi acoperămînt cu dînşii, ei cu beţele îl goneau ca pe un cîine, strigînd la dînsul şi zicîndu-i: "Du-te, du-te, cîine de aici!" Şi acum neavînd unde să se ascundă de primejdia ce era şi deznădăjduindu-se de viaţa sa, a zis în sine: "Bine este cuvîntat Domnul Dumnezeu şi de voi muri în iarna aceasta, pentru dragostea lui Dumnezeu să mor, însă puternic este Dumnezeu, ca, odată cu iarna aceasta, să-mi dea mie şi răbdare". Şi intrînd într-un colţ, a găsit un cîine zăcînd şi s-a culcat lîngă dînsul, vrînd să se încălzească de el, iar cîinele văzîndu-l pe el, s-a sculat de acolo şi s-a dus şi a zis Andrei în sinea lui: "O!, cît de păcătos eşti, ticălosule, că nu numai oamenii, dar şi cîinii se scîrbesc de tine".

Aşa zăcînd şi tremurînd el de cumplitul ger şi vînt şi trupul lui învineţindu-se şi tremurînd de frig, socotea că i-a venit cea de pe urmă suflare şi, ridicîndu-şi spre Dumnezeu ochii inimii sale, se ruga ca să-i primescă în pace sufletul său. Apoi, deodată, a simţit în el oarecare căldură şi deschizînd ochii a văzut un tînăr foarte frumos a cărui faţă strălucea ca soarele şi avea în mînă o stîlpare înflorită cu multe flori cu care căutînd spre Andrei, i-a zis: "Andrei, unde eşti?" Iar Andrei a răspuns: "În întuneric şi în umbra morţii sînt acum". Iar acel tînăr, care i se arătase cu stîlparea aceea înflorită pe care o ţinea în mîini, l-a lovit încet peste faţă pe Andrei, zicîndu-i: "Primeşte însufleţirea trupului tău". Şi îndată Sfîntul Andrei a mirosit frumoasa stîlpare de flori, care, intrînd în inima lui, l-a încălzit şi l-a reînviat. După aceasta a auzit un glas, zicînd: "Aduceţi-l pe el, ca să se mîngîie aici o vreme şi iarăşi se va întoarce la locul lui".

Odată cu cuvîntul acesta i-a venit lui un somn dulce şi a văzut descoperirile cele negrăite ale lui Dumnezeu - pe care în amănunt singur i le-a spus lui Nichifor, mai sus pomenit, -

zicînd aşa: "Ce a fost, nu ştiu, căci precum cineva toată noaptea doarme bine şi dimineaţa se trezeşte, aşa şi eu în acele două săptămîni am petrecut în acea dulce vedenie, precum dumnezeiasca voire a poruncit. Şi m-am văzut pe mine ca în raiul cel frumos şi minunat şi mirîndu-mă cu duhul, gîndeam: Ce este aceasta? Ştiu că în Constantinopol este locuinţa mea, iar cum de mă aflu aici, nu ştiu. Şi nu mai ştiu dacă eram în trup, sau în afară de trup. Dumnezeu ştie! Căci mă vedeam îmbrăcat în haină luminoasă, ca şi cum era ţesută din fulger şi aveam pe cap o cunună împletită din flori mari şi eram încins cu brîu împărătesc şi mă bucuram foarte tare de acele frumuseţi şi mă minunam cu mintea şi cu inima de podoaba cea nespusă a dumnezeiescului rai şi umblînd pe acolo, mă bucuram. Şi erau acolo livezi foarte multe cu pomi înalţi şi cu multe flori mirositoare. Unii din acei pomi erau înfloriţi, alţii împodobiţi cu frunze de culoarea aurului, iar alţii aveau multe feluri de roade, de nespusă frumuseţe şi gust, încît nu este cu putinţă a se asemăna frumuseţea acelor pomi cu nici un pom de pe pămînt, pentru că acel pom era sădit de mînă dumnezeiască şi nu de mînă omenească. În acea livadă erau păsări fără de număr, unele cu aripi de aur, altele cu aripi albe ca de zăpadă, iar altele cu pene pestriţe în multe feluri. Toate şedeau pe ramurile pomilor raiului şi cîntau foarte frumos, încît, în glasul cel dulce al cîntărilor nu îmi mai aduceau aminte de mine şi aşa se îndulcea inima mea şi socoteam că glasul cîntării lor se aude pînă la înălţimea cerului. Acele livezi erau foarte frumoase, puse în rînd şi, umblînd eu prin mijlocul lor, în bucuria inimii, am văzut curgînd prin mijloc un rîu mare care adăpa livezile cele frumoase. În partea cealaltă de rîu erau nişte vii, care îşi întindeau viţele lor cu frunze de aur, împodobite cu struguri tot în chipul aurului. Acolo suflau vînturi line şi bine mirositoare în cele patru laturi şi de a lor suflare se clătinau livezile care făceau un sunet minunat cu frunzele lor.

După aceasta, o spaimă a căzut peste mine şi mi se părea că stau deasupra tăriei cerului, iar un tînăr îmbrăcat în porfiră, a cărui faţă era ca soarele, umbla înaintea mea, iar eu socoteam că el este acela care m-a lovit cu stîlparea cea de flori peste faţă. Umblînd eu după dînsul, am văzut o cruce mare şi frumoasă cu un curcubeu ceresc, iar împrejurul ei stăteau cîntăreţi în chipul focului, ca o văpaie, şi într-o cîntare dulce îl slăveau pe Domnul, Care a fost răstignit pe cruce. Iar tînărul care mergea înaintea mea, apropiindu-se de cruce, a sărutat-o, apoi mi-a făcut semn ca şi eu s-o sărut. Şi am căzut înaintea Sfintei Cruci cu frică şi cu bucurie mare şi am sărutat-o cu osîrdie, iar după ce am sărutat-o m-am umplut de o negrăită dulceaţă şi am simţit un miros mai plăcut decît al raiului. După ce am sărutat crucea, m-am uitat în jos şi am văzut sub mine un adînc mare şi mi se părea că merg prin văzduh şi mi-a fost frică, iar atunci am strigat către cei care mă duceau pe mine, zicînd: "Doamne, îmi este frică să nu cad în prăpastie". Iar ei, întorcîndu-se către mine, au zis: "Nu te teme, căci ni se cade să ne suim mai sus". Şi mi-au dat mie mîna şi mi se părea, cînd am luat mîna lui, că ne aflăm mai sus de a doua tărie. Acolo am văzut bărbaţi minunaţi, a căror fericire şi bucurie este negrăită de limba omenească. După aceasta am intrat într-o minunată văpaie, care nu ne ardea, ci numai ne lumina. Şi am început să mă înspăimînt, şi iarăşi, întorcîndu-se cel ce mă ducea mi-a dat mîna, zicîndu-mi: "Încă mai sus se cade nouă a ne urca". Îndată, cu cuvîntul, mai sus de al treilea cer ne-am aflat, unde am auzit şi am văzut mulţime de puteri cereşti cîntînd şi slăvind pe Dumnezeu.

Apoi am mers înaintea unei perdele care strălucea ca fulgerul, înaintea căreia stăteau nişte tineri înalţi şi înfricoşaţi, cu chipul ca văpaia focului, avînd feţele mai strălucitoare decît soarele şi arme de foc aveau în mîinile lor. Şi am văzut mulţime nenumărată de oaste cerească, care cu frică stătea înainte. Şi mi-a zis tînărul care mă ducea: "Cînd perdeaua se va da la o parte, atunci Îl vei vedea pe Stăpînul Hristos şi să te închini Scaunului slavei Lui". Iar eu, auzind acestea, mă bucuram şi tremuram, căci o negrăită bucurie şi spaimă m-au cuprins pe mine şi priveam, aşteptînd pînă ce se va ridica perdeaua. Şi iată că o mînă de văpaie a ridicat perdeaua şi am văzut pe Domnul meu - precum odată proorocul Isaia - şezînd pe un scaun înalt şi strălucitor, iar serafimii stăteau împrejurul Lui. El era îmbrăcat într-o haină roşie, avînd faţa prealuminată şi cu ochi buni se uita înspre mine. Si văzîndu-L, am căzut cu faţa în jos înaintea Lui, închinîndu-mă prealuminatului scaun al slavei Lui. Însă ce fel de bucurie m-a cuprins atunci la vederea Lui, nu pot grăi; încît şi acum, aducîndu-mi aminte de acea vedenie, mă umplu de negrăită dulceaţă. Şi zăceam înaintea Stăpînului meu cu cutremur, minunîndu-mă de marea milostivire a Lui, că m-a lăsat pe mine, omul cel păcătos şi necurat, ca să vin înaintea Lui şi să-I văd dumnezeiasca podoabă.

Apoi m-am umplut de umilinţă, socotindu-mi nevrednicia mea şi la mărirea Stăpînului meu gîndind, am zis cuvintele lui Isaia proorocul: "O! ticălosul de mine, că om fiind şi buze necurate avînd, m-am învrednicit a vedea cu ochii pe Domnul meu". Apoi am auzit pe Milostivul şi Făcătorul meu, zicînd către mine cu dulcea şi preacurata Sa gură trei cuvinte dumnezeieşti, care atît mi-au îndulcit inima mea şi cu dragostea Lui a aprins-o încît, cu totul, ca ceara m-am topit de căldura cea duhovnicească şi s-a împlinit cuvîntul proorocului David: "Făcutu-s-a inima mea ca ceara ce se topeşte în mijlocul pîntecului meu". Apoi au cîntat toate oştile cereşti o cîntare prea minunată. După aceasta, nu ştiu cum, iarăşi m-am aflat umblînd în rai şi mă gîndeam întru mine cum de nu am văzut-o pe Sfînta Fecioară, Născătoarea de Dumnezeu. Apoi am văzut un bărbat luminos ca un nor, purtînd o cruce şi zicîndu-mi: "Oare pe Împărăteasa cea preastrălucită a puterilor cereşti ai vrut a o vedea aici? Nu este acum aici, căci s-a dus în lumea cea încercată de primejdii, ca să le ajute oamenilor şi să-i mîngîie pe cei nenorociţi. Si ţi-aş fi arătat ţie sfîntul ei loc, dar nu este acum vreme, că, iată, se cade ţie ca să te întorci de unde ai venit, precum îţi porunceşte Stăpînul". Acestea zicînd către mine, mi s-a părut că am adormit şi după aceasta, deşteptîndu-mă, m-am aflat în locul unde eram întîi, în ungherul acela zăcînd şi m-am mirat unde am fost în vedenie şi ce m-am învrednicit a vedea. Şi inima mea era plină de o negrăită bucurie şi-am mulţumit Stăpînului meu, Care a binevoit a mi se arăta mie".

Sfîntul Andrei a spus acestea prietenului său Nichifor, mai înainte de moartea sa şi cu jurămînt l-a legat pe el ca să nu spună acestea nimănui, pînă ce el se va dezlega de legăturile trupeşti. Iar Nichifor l-a rugat pe el ca să-i spună măcar un cuvînt din acele trei cuvinte pe care Domnul le-a grăit către dînsul dar nu a voit să-i spună nicidecum.

Astfel, Sfîntul Andrei, asemenea ca Sfîntul Pavel fiind răpit la cer, a văzut cele ce ochiul trupesc nu le-a văzut şi a auzit cele ce urechea muritoare nu le-a auzit şi s-a îndulcit de

podoabele cele cereşti ce i s-au descoperit lui, care la inima omului nu s-au suit. Iar de vreme ce întru descoperirea cereştilor Taine n-a văzut pe Preacurata Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, s-a învrednicit pe pămînt a o vedea pe dînsa, în biserica Vlahernei, venind să ajute oamenilor, pentru care, rugîndu-se Fiului ei şi Dumnezeu, în văzduh era cu proorocii şi cu apostolii, cu îngereştile cete şi cu cinstitul ei Omofor acoperea tot poporul. Văzînd-o pe Sfînta Fecioară, fericitul a zis către Epifanie, ucenicul său: "Oare o vezi pe Împărăteasa şi Doamna tuturor?" Iar el a răspuns: "O văd, sfinte părinte şi mă înspăimînt".

Petrecînd viaţă minunată, Sfîntul Andrei multe minuni a făcut şi multe batjocuri şi bătăi a răbdat, precum se scrie în cartea vieţii lui, scrisă de Nichifor. Şi a proorocit cele ce vor fi şi pe mulţi păcătoşi i-a întors la pocăinţă. Apoi a trecut la veşnicele acoperămînturi, la care mai înainte a fost răpit, iar acum, întru ele în veci sălăşluindu-se, este la un loc cu îngerii şi stă înaintea lui Dumnezeu, unul în trei feţe, Tatăl, Fiul şi Sfîntul Duh, căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

Viaţa Sfîntului Sfinţitului Mucenic Dionisie Areopagitul
(3 octombrie)

Sfîntul acesta, Dionisie Areopagitul, s-a născut din părinţi necredincioşi, dar de neam bun, şi a crescut în preamărita cetate Atena. Apoi, din copilărie a fost dat la înţeleaptă învăţătură elenistică, în care atît de mult a sporit, încît în douăzeci şi cinci de ani a întrecut pe toţi învăţaţii săi vîrstnici filozofi. Însă vrînd să se ştie desăvîrşit, s-a dus în părţile Egiptului, în cetatea ce se numeşte Eliopol, pentru că acolo erau demult dascăli învăţaţi şi de la dînşii a deprins, împreună cu prietenul său Apolofan, meşteşugul citirii stelelor. Însă a fost o zi în care soarele, nerăbdînd să vadă pe Domnul Iisus Hristos răstignit pe cruce, pentru mîntuirea noastră, la amiază s-a întunecat şi lumina şi-a ascuns-o vreme de trei ceasuri. Iar Dionisie, mirîndu-se, a zis: "Sau Dumnezeu, Ziditorul lumii, pătimeşte, sau lumea aceasta văzută se sfîrşeşte". Acestea le-a grăit din duhul lui Dumnezeu pentru patima Stăpînului, iar nu după învăţătura înţelepciunii veacului acesta. Apoi, întorcîndu-se în Atena, s-a căsătorit şi, ca primul dintre ai săi, fiind de neam bun, cîrmuia cetatea şi poporul cu multă pricepere şi cinste.

Cînd Sfîntul Apostol Pavel a mers în mijlocul Areopagului, la Atena, propovăduind pe Iisus Hristos cel răstignit pe cruce şi înviat, înaintea celor mari, atunci Dionisie, ascultînd cu luare aminte cuvintele Sfîntului Apostol Pavel, le-a pus pe ele în inima sa. Cei mai mulţi îi ziceau lui Pavel că vor să audă a doua oară de la dînsul, mai bine, învăţătura lui Hristos şi atunci Dionisie, ca cel mai înţelept dintre ceilalţi, a început un dialog cu Pavel, întrebîndu-se unul pe altul. Deci, Pavel l-a întrebat: "Pe care Dumnezeu cinstiţi voi?". Iar Dionisie îi arătă în cetate pe Cronos, pe Afrodita, pe Zeus, Hefest, Hermes, Dionisos, Artemis şi pe ceilalţi zei. Umblînd Pavel cu Dionisie, a văzut o capişte pe care era scris: "A necunoscutului Dumnezeu". Şi l-a întrebat Pavel pe Dionisie: "Dar cine este necunoscutul

Dumnezeu?" A răspuns Dionisie: "Acela între dumnezei încă nu S-a arătat, însă la vreme va veni, pentru că El este Dumnezeul care va împărăţi cerul şi pămîntul şi împărăţia Lui nu va avea sfîrşit".

Auzind acestea Apostolul Pavel şi luînd aminte la cuvintele lui Dionisie, a început cu mult spor a semăna pe pămîntul cel bun sămînţa cuvîntului lui Dumnezeu, spunînd că acum acel Dumnezeu a venit şi S-a născut din Preacurata şi pururea Fecioara Maria şi pentru mîntuirea oamenilor a răbdat pironirea pe cruce; şi a cărui pătimire, soarele, neputînd s-o vadă, s-a întunecat şi nu s-a mai văzut lumina lui în lume vreme de trei ceasuri. Acest Dumnezeu a înviat din morţi şi S-a suit la ceruri. "Deci, întru acesta să crezi Dionisie, pe acesta să-L cunoşti, şi să slujeşti adevăratului Dumnezeu, Iisus Hristos". Apoi, aducîndu-şi aminte Dionisie de întunericul care a cuprins tot pămîntul, despre care i-a spus şi Sfîntul Pavel, îndată a crezut că Mîntuitorul într-acea vreme a pătimit în trup omenesc şi şi-a deschis mintea şi inima spre cunoştinţa necunoscutului Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, pentru că l-a luminat pe el lumina darului lui Dumnezeu şi a rugat pe Apostolul Pavel să se roage lui Dumnezeu pentru dînsul, ca să-i fie milostiv şi să-l numere şi pe el între robii Săi.

Pe cînd Apostolul Pavel ieşea din cetatea Atenei, un orb, pe care îl ştiau cu toţii că de la naştere nu vedea, l-a rugat pe Sfîntul Apostol Pavel ca să-i dăruiască vederea. Apostolul Pavel, făcînd semnul crucii pe ochii lui, i-a zis: "Domnul şi Învăţătorul meu Iisus Hristos, Care din scuipat a făcut tină şi a uns cu dînsa ochii orbului şi i-a dat vedere, Acela să te lumineze şi pe tine cu puterea Lui!" Minunea dumnezeiască s-a întîmplat, pentru că îndată orbul a văzut. Şi i-a poruncit Pavel orbului ca, mergînd la Dionisie, să-i spună: "Pavel, sluga lui Iisus Hristos, m-a trimis la tine ca, după făgăduinţa ta, să vii la dînsul şi, botezîndu-te, vei primi iertarea păcatelor". Orbul a mers la Dionisie şi i-a spus cele poruncite; şi propovăduia facerea de bine dumnezeiască care i s-a făcut prin Pavel. Iar Dionisie s-a mirat foarte mult văzînd că orbul şi-acăpătat lumina ochilor şi acum vede şi, nezăbovind, împreună cu Damar, femeia sa, cu fiii săi şi cu toată casa, au mers la Pavel şi s-au botezat. După aceasta şi-a lăsat femeia, copiii şi casa şi s-a alăturat lui Pavel.

Trei ani i-a urmat lui Pavel, oriunde mergea şi de la el a învăţat tainele lui Dumnezeu, ceea ce se dovedeşte din scrierile sale. După aceasta a fost aşezat episcop de Sfîntul Pavel şi de la Tesalonic a fost trimis la Atena, ca acolo să poarte grijă de mîntuirea omenească. Dionisie a ascultat nu numai de propovăduirea lui Pavel, ci şi de a celorlalţi apostoli cu care a fost împreună la îngroparea Preacuratei Stăpînei noastre, Născătoarea de Dumnezeu. În cărţile sale scrie pentru sine, cum a fost cu Ierotei şi cu Timotei şi cu mulţi alţi fraţi în cetatea Ierusalimului la Mormîntul Mîntuitorului, unde a văzut şi a auzit pe Iacob, fratele Domnului, pe Petru verhovnicul şi pe Ioan cuvîntătorul de Dumnezeu, de la care a învăţat el tainele credinţei, aşa cum mărturisesc acum toţi cuvîntătorii de Dumnezeu, pentru dumnezeirea Domnului nostru Iisus Hristos.

Petrecînd multă vreme în Atena, a extins Biserica lui Dumnezeu, începută de Sfîntul Apostol Pavel şi precum ceilalţi apostoli, tot aşa şi Sfîntul Dionisie a dorit să

propovăduiască Sfînta Evanghelie şi prin alte ţări şi să pătimească pînă la sînge pentru numele lui Hristos, precum a pătimit şi Apostolul Pavel, învăţătorul său, care a suferit şi a murit la Roma, chinuit de Nero, pentru credinţa în Hristos.

Aşezînd alt episcop în locul său la Atena, el s-a dus la Roma unde Sfîntul Clement, episcopul Romei, l-a primit cu bucurie. Aici a petrecut puţin şi a fost trimis de Clement în Galia, împreună cu episcopul Luchian, cu preotul Rustic, cu diaconul Elefterie şi cu alţi fraţi, ca să propovăduiască acolo, la necredincioşi, cuvîntul lui Dumnezeu. În Galia Sfîntul Dionisie s-a făcut apostolul acelui ţinut şi a întors către Dumnezeu mult popor care se închina la idoli. La Paris, cum a putut, din milostenia ce o dădeau credincioşii, a zidit o biserică în care săvîrşea slujbele cele fără de sînge, rugînd pe Dumnezeu să-i ajute să adune acolo multe oi cuvîntătoare.

Atunci cînd cuvîntul lui Dumnezeu se înmulţea, s-a ridicat, după Nero, a doua prigoană asupra credincioşilor, din partea lui Domiţian Cezarul, care a trimis pe ighemonul Sisinie în Galia ca să-i chinuiască pe creştini. Ajungînd acela în cetatea Parisului a poruncit ca întîi să fie chinuit Dionisie, ca cel mai slăvit întru minuni şi întru înţelepciunea lui Dumnezeu, împreună cu Rustic şi cu Elefterie, căci ceilalţi fraţi se duseseră pentru propovăduire în alte părţi.

Sfîntul Dionisie era acum foarte bătrîn şi prea obosit de propovăduirea Evangheliei şi fiind legat cu frînghii, tîrît şi adus împreună cu cei doi înaintea ighemonului, acesta i-a zis cu mînie: "Oare tu eşti, rău bătrîn Dionisie, care, hulind pe zeii noştri, le răstorni toate slujbele lor şi te împotriveşti poruncii împărăteşti?" A răspuns sfîntul: "Cu toate că acum am îmbătrînit cu trupul, precum mă vezi, totuşi credinţa mea înfloreşte ca tinereţea şi mărturisirea mea întotdeauna va naşte lui Iisus Hristos fii noi". Şi fiind întrebat de ighemon: "Pe care Dumnezeu cinsteşti?", Dionisie a spus cuvîntul adevărului şi a mărturisit numele cel mare al Preasfintei Treimi, al Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh. Iar ighemonul, ca o viperă surdă, nevrînd să asculte mîntuitoarele propovăduiri, întreba pe cei trei - pe Dionisie, pe Rustic şi pe Elefterie: oare nu voiesc să se supună împăratului şi să jertfească zeilor lor?

Într-un glas ei au răspuns: "Sîntem creştini şi un Dumnezeu avem, Care este în ceruri şi pe Acela Îl cinstim; iar poruncii împăratului nu ne vom supune". Atunci ighemonul a poruncit ca, dezbrăcînd pe Dionisie, să-l bată cu frînghii, fără de milă. Iar sfîntul răbda, mulţumind lui Hristos că i-a dat să poarte răni pe trupul său. La fel a chinuit pe Rustic şi pe Elefterie. Dar şi aceştia, fiind întăriţi de Dionisie şi mai ales de Dumnezeu, răbdau, preamărind pe Hristos.

Ighemonul, văzînd că mai degrabă ostenesc mîinile celor ce bat decît slăbesc cei ce rabdă, i-a aruncat pe toţi în temniţă în acea zi. Dar a doua zi, din porunca ighemonului, slujitorii l-au scos pe Dionisie şi l-au întins pe un pat de fier şi au aprins focul dedesubt, iar Dionisie cînta psalmul: "Cu foc este lămurit cuvîntul Tău şi robul Tău l-a iubit pe El". După aceasta, luîndu-l pe Dionisie de pe pat, l-au aruncat spre mîncarea fiarelor, dar Dumnezeu a închis

gura fiarelor şi Dionisie a rămas nevătămat. Apoi l-au aruncat într-un foc mare, dar şi de acolo a ieşit nevătămat, căci nu s-a atins de el focul. După acestea l-au aruncat iarăşi în temniţă alături de Rustic şi de Elefterie.

În vremea aceea mulţi credincioşi mergeau în temniţă, pentru care Sfîntul Dionisie săvîrşea acolo dumnezeiasca Liturghie şi îi împărtăşea pe ei cu trupul şi sîngele lui Hristos. Iar cînd slujea, cei credincioşi vedeau o lumină mare deasupra fericitului Dionisie şi Împăratul slavei, cu oştile îngereşti, Se arăta şi priveau la Dînsul cei vrednici, pe cît puteau să cuprindă cu ochii lor trupeşti.

După aceasta, ighemonul i-a scos iarăşi pe Dionisie, pe Rustic şi pe Elefterie şi i-a îndemnat pe ei să jertfească idolilor, dar ei nu s-au supus şi l-au mărturisit pe Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu. Mîniindu-se, ighemonul a poruncit ca iarăşi să-i bată fără cruţare, iar după aceasta i-a osîndit la tăiere cu sabia. Cînd îi duceau pe sfinţi din cetate la muntele care se cheamă al lui Arei, Dionisie se ruga, zicînd: "Dumnezeule, Dumnezeul meu, Care m-ai zidit şi m-ai învăţat veşnica Ta înţelepciune, Care mi-ai arătat tainele Tale şi pretutindeni unde am mers Tu cu mine ai fost, îţi mulţumesc Ţie de toate care le-ai făcut prin mine, spre slava Sfîntului Tău nume şi pentru că ai cercetat bătrîneţele mele cele ostenite, care de acum încetează să te vadă pe Tine, chemîndu-mă la Tine împreună cu prietenii mei; deci, mă rog Ţie, primeşte-mă pe mine împreună cu prietenii mei şi milostiv fii acelora pe care i-ai cîştigat cu Sîngele Tău şi pe care i-ai făcut, prin a noastră slujire, prietenii Tăi; că a Ta este stăpînirea şi puterea, împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh în vecii vecilor". Iar cînd a zis Amin, şi-a plecat sfîntul său cap, pentru preasfînt numele lui Iisus Hristos şi capul i-a fost tăiat cu o secure neascuţită. Aşişderea, şi sfinţii Rustic şi Elefterie, împreună cu Dionisie şi-au pus capetele lor sub sabie pentru Hristos.

Dumnezeu a făcut opreamărită minune după moartea plăcutului său, Dionisie, pentru că trupul lui, fiind fără cap, s-a sculat cu puterea lui Dumnezeu şi, luîndu-şi în mîini capul său, a mers două stadii la o femeie dreptcredincioasă, pe numele Catulia, căreia, dîndu-şi capul, a căzut la pămînt. În locul acela s-a zidit o biserică de creştini. Mulţi necredincioşi, văzînd această minune, au crezut în Iisus Hristos, iar pe mulţi creştini i-a secerat atunci sabia ighemonului, ale căror nume numai singur Dumnezeu le ştie, care îi scrie pe robii Săi în cărţile vieţii. Iar Catulia, luînd capul sfîntului, a vrut să-i ia şi trupul, dar a fost oprită de cei necredincioşi. Însă ea a chemat pe străjeri în casă, i-a ospătat şi îi ţinea acolo dîndu-le daruri, iar credincioşilor le-a poruncit ca să ia comoara aceea, adică sfîntul trup al lui Dionisie; creştinii l-au luat şi l-au îngropat în acel loc unde sfîntul şi-a dat capul Catuliei.

Sfîntul Dionisie a pătimit în al nouăzecilea an al vieţii sale, iar de la naşterea lui Hristos în al nouăzeci şi şaselea an. După aceea, la mormîntul lui se făceau multe minuni, întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel slăvit în veci, împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh. Amin.

Povestirea Sfîntului Dionisie despre Sfîntul Carp şi alţi doi păcătoşi (3 octombrie)

Marele Dionisie Areopagitul, scriind o scrisoare către monahul Demofil, care a izgonit un preot din biserică pentru că îi învăţa pe credincioşi blîndeţea şi bunătatea, îi aduce aminte de un lucru ca acesta: fiind eu în Crit, m-a primit în casa sa fericitul Carp, ucenicul Sfîntului Apostol Pavel, om cu multă bunătate, care, pentru multă luminare a minţii sale, era foarte lesnicios spre dumnezeiasca vedenie şi nu începea săvîrşirea preacuratelor şi de viaţă făcătoarelor Taine mai înainte de a nu vedea din cer arătîndu-se vreo dumnezeiască vedenie. Pe acest sfînt bărbat (precum singur mi-a istorisit) l-a necăjit unul dintre cei necredincioşi, iar pricina necazului a fost aceasta: acel necredincios a întors de la biserică pe un om credincios şi l-a dus la păgînătatea sa şi pentru aceasta fericitul Carp s-a mîhnit foarte tare. El avea trebuinţă să fie răbdător cu cei căzuţi din credinţă şi să-i înveţe neîncetat cu cuvinte folositoare, iar pe cei necredincioşi să-i biruiască cu bunătatea sa. Şi pentru amîndoi se ruga cu toată osîrdia lui Dumnezeu, ca pe cel ce se abătuse de la dreapta credinţă iarăşi să-l întoarcă la sfînta sa biserică, iar pe cel orbit cu necredinţă să-l lumineze cu lumina credinţei; însă nu ştiu cum, atunci (de vreme ce mai înainte de acestea niciodată nu s-a arătat nerăbdător) s-a amărît foarte tare în sufletul său. Căci, tîrziu, după ce s-a înserat şi se apropia miezul nopţii, s-a sculat ca să facă rugăciune, pentru că avea obiceiul ca întotdeauna la miezul nopţii să se scoale şi să se roage. Stînd la rugăciune, foarte tare se mîhnea pentru cei doi oameni, de care s-a pomenit şi zicea în sine că nu este drept ca să vieţuiască pe pămînt oamenii cei fără de lege, care se răzvrătesc împotriva căilor Domnului, care sînt drepte şi se rugă lui Dumnezeu să cadă peste dînşii foc din cer care să sfîrşească cu ardere viaţa amîndurora.

Cînd se ruga el cu tot dinadinsul, îndată s-a cutremurat casa în care stătea şi s-a desfăcut în două începînd de la vîrf, încît lui i se părea că stă afară şi o văpaie luminoasă de foc s-a coborît din cer înaintea lui şi, uitîndu-se în sus, a văzut cerul deschis şi pe Iisus şezînd; iar înaintea lui stăteau în chip omenesc mulţime nenumărată de îngeri. Şi se minuna fericitul Carp văzînd în cer aceste minuni. Apoi, plecîndu-şi ochii în jos, a văzut pămîntul desfăcîndu-se şi o prăpastie adîncă şi întunecoasă se deschidea înaintea lui, iar la gura acelei prăpăstii stăteau cei doi oameni, asupra cărora se mîniase şi le cerea de la Dumnezeu pieirea. Şi stăteau acei oameni cu umilinţă, cu mare frică şi cutremur, căci acum erau gata să cadă în prăpastie, iar în adîncul prăpastiei era un balaur care, trezindu-se, scrîşnea din dinţi. Erau acolo şi nişte bărbaţi care îi băteau, îi împingeau şi îi trăgeau pe cei doi spre acel înfricoşător balaur. Iar Carp, văzînd pe cei ce l-au mîhnit pe el că erau gata să cadă în prăpastie şi să fie mîncaţi de balaur, se mîngîia şi nu dorea atît să privească la cerul cel deschis şi la Iisus, care şedea acolo, cît la pieirea celor doi păcătoşi. Dar iarăşi se întrista şi se mîhnea că încă nu căzuseră şi din nou se ruga lui Dumnezeu ca să cadă şi să piară.

Apoi, abia şi-a ridicat ochii spre cer, ca şi mai înainte şi a văzut pe Iisus sculîndu-Se de pe cerescul Său scaun şi venind la acei oameni, care stăteau lîngă gura prăpastiei şi le-a întins mîna Sa de ajutor. Iar îngerii, luînd pe oamenii aceia, îi sprijineau de amîndouă

părţile şi îi întăreau, ca apoi să-i scoată din prăpastia aceea. Şi a grăit Iisus către Carp: "Bate-mă pe Mine de acum, căci gata sînt, ca pentru mîntuirea oamenilor iarăşi să fiu răstignit; căci Îmi este iubit acest lucru, numai oamenii de şi-ar urî păcatele lor; însă, vezi, oare mai plăcut este a vieţui cu balaurul în prăpastie, decît cu Dumnezeu şi cu îngerii Lui cei iubitori de oameni?" Această povestire a pus-o Sfîntul Dionisie în scrisoarea sa către monahul Demofil, cel mai înainte pomenit şi nu numai pe el, dar şi pe noi ne învaţă să nu ne arătăm aspri asupra celor ce greşesc, ci mai ales să le dorim întoarcerea, iar nu pedeapsa; apoi să-i învăţăm pe ei cu dragoste şi cu răbdare şi să aşteptăm pocăinţa lor; trebuie a ne ruga cu tot dinadinsul pentru unii ca aceştia lui Dumnezeu, care nu voieşte moartea păcătoşilor, ca singur, cu a Sa bunătate, să-i întoarcă şi să-i miluiască, căci Domnul iubeşte pe cei drepţi şi pe cei păcătoşi miluieşte; căruia i se cuvine slava în veci. Amin.

În această zi mai facem şi pomenirea cuviosului părintelui nostru Ioan Hozevitul, episcopul Cezareei care, pentru Dumnezeu lăsîndu-şi scaunul său, s-a dus în pustie. Pe acesta, pe cînd mergea să cerceteze pe nişte fraţi cunoscuţi, l-a întîmpinat o femeie în cale şi, căzînd la picioarele lui, l-a rugat să nu o ocolească, ci să intre în casa ei şi s-o sfinţească cu rugăciunea sa şi cu binecuvîntare. Şi, înduplecîndu-se sfîntul, a mers şi a intrat în casă şi îndată acea femeie desfrînată şi înşelătoare a încuiat uşa şi şi-a dezgolit trupul îndemnîndu-l pe cuvios la păcat. Iar el, smulgîndu-se din mîinile ei şi deschizînd uşa, a fugit. După ce a făcut multe minuni, s-a odihnit în Domnul.

Tot în această zi mai facem şi pomenirea fericitului Isihie Horivitul, cel din linişte, care vieţuind mai întîi în nebăgare de seamă, a căzut într-o boală şi a murit, iar după un ceas iarăşi a înviat. Şi uşa chiliei sale închizîndu-şi-o a petrecut doisprezece ani în linişte, nevorbind nimic cu nici unul dintre fraţi şi multe lacrimi vărsînd. Iar cînd era să se sfîrşească, fraţii au sfărîmat uşa închisorii sale, au intrat şi l-au rugat mult pe el ca să le spună vreun cuvînt folositor. Dar el, numai aceasta le-a zis: "Iertaţi-mă! Fiecare gîndind întotdeauna la moarte nu poate să greşească". Acestea zicîndu-le, a adormit în Domnul.

Sfîntul Sfinţitul Mucenic Ierotei, Episcopul Atenei
(4 octombrie)

Sfîntul Ierotei era unul din sfetnicii Areopagului, învăţat în credinţă creştinească şi aşezat episcop de Sfîntul Apostol Pavel. Apoi, la adormirea Preasfintei stăpînei noastre, Născătoarea de Dumnezeu, fiind în soborul apostolesc, s-a arătat dumnezeiesc cuvîntător de cîntări, petrecînd spre mormînt primitorul de Dumnezeu trup al Maicii lui Dumnezeu; şi toţi, auzindu-l şi văzîndu-l, l-au cunoscut că este drept şi cuvios. Vieţuind bine, precum se cuvine unui sfînt şi plăcînd mult lui Dumnezeu prin viaţa şi prin cîrmuirea sa, precum şi prin muceniceasca nevoinţă, şi-a sfîrşit alergarea.

Viaţa Cuviosului Părintelui nostru Ammun
(4 octombrie)

Cuviosul părintele nostru Ammun era de neam egiptean. El, rămînînd sărman din copilărie, a învăţat dumnezeieştile cărţi, cu frica lui Dumnezeu. Iar cînd a ajuns la vîrstă, unchiul său îl silea să se însoare, iar el, neputînd să scape de stăruinţa unchiului său, se gîndea în sine în ce chip ar putea ca şi cununa fecioriei să-şi păstreze şi voia unchiului să facă şi, căsătorindu-se să poarte greutatea acestui jug. Venind vremea nunţii şi ducîndu-l pe el cu fecioara în cameră, toţi au ieşit. Însă el, închizînd uşa, a zis către acea fecioară: "Ascultă-mă pe mine, soro, şi ia aminte la cele ce-ţi voi spune ţie: însoţirea aceasta în care am intrat nu este mai bună decît fecioria. Deci, bine am face dacă am începe a ne odihni, nu împreună, ci despărţiţi, ca fecioria noastră bine păzind-o, să îi plăcem lui Dumnezeu". Scoţînd din sînul său o cărticică, îi vorbi ei despre viaţa lui Hristos şi a apostolilor, cuvinte folositoare de suflet, căci ea nu cunoştea Scriptura.

Citind el, adăuga şi de la sine învăţătură despre darul cel dat lui de la Dumnezeu şi o sfătuia şi pe dînsa să petreacă viaţă curată şi îngerească. Iar ea, umilindu-se, a zis: "Mă învoiesc în toate cele ce voieşti, domnul meu, de vreme ce tu alegi viaţa cea curată, iată, şi eu aşijderea o doresc şi sînt gata ca tot ce-mi porunceşti să fac". Şi a zis Ammun: "Voiesc, îndeosebi, ca să petrecem tu într-o casă, iar eu în alta". Iar fecioara, nevoind o despărţire ca aceea, i-a zis: "Ba nu, domnul meu, ci vom petrece într-o casă, însă să ne odihnim în paturi diferite". Aşa sfătuindu-se şi-au plănuit viaţă curată, iar însoţirea lor a fost o grădină înflorită cu crinii fecioriei, cu curăţia păzindu-se şi cu roua Duhului Sfînt răcorindu-se. În această însoţire au petrecut ei optsprezece ani, în mari nevoinţe, în post şi în înfrînare, în privegheri şi în rugăciuni şi în osteneli trupeşti. Pentru că fecioara lucra în casă şi se ostenea, iar Ammun în toate zilele, de dimineaţă pînă seara săpa pămîntul în livezi şi în grădină şi îl sădea şi cu multă osteneală îşi chinuia trupul, iar seara, venind acasă, gusta puţină pîine cu sfînta sa soţie, sau mai bine zis sora sa, ca apoi, în miezul nopţii amîndoi să se scoale la rugăciune; şi foarte de dimineaţă ieşeau, iarăşi, amîndoi la lucru lor şi petreceau în lucrarea lor pînă seara. Astfel acea doime, în anii lor cei tineri, vieţuind ca în foc, nu s-au ars, pentru că şi-au omorît mădularele cele de pe pămînt.

După acei optsprezece ani, ajungînd ei într-o curăţie şi sfinţenie desăvîrşită, a zis fecioara către Ammun, cuviosul: "Domnul meu, de mă vei asculta, din aceasta voi înţelege că într-adevăr pentru Dumnezeu mă iubeşti". Iar el a zis: "Spune-mi, soro şi de va fi de folos, te voi asculta". Atunci a zis fecioara: "Ni se cade nouă, domnule, ca deosebit să vieţuim, că tu eşti bărbat sfînt, drept şi curat, dar şi eu, pe cît pot, urmez vieţii tale, deci, să dăm şi altora pildă şi să vieţuim despărţiţi; pentru că nu se cuvine ca fapta ta cea bună şi atît de mare, pentru petrecerea cea împreună cu mine, să fie acoperită de la faţa celor ce pot să se folosească şi să urmeze curăţiei tale". Iar Ammun, auzind acestea, a preamărit pe Dumnezeu care a plecat inima fecioarei spre viaţa cea deosebită pe care o dorea atît de mult şi el. Şi i-a zis el: "Doamnă, porunceşte ce este bineplăcut ca să ne deosebim această petrecere împreună, să-ţi rămînă ţie casa aceasta, iar eu mă voi duce în alt loc". Şi, rugîndu-se lui Dumnezeu, s-au despărţit unul de altul: Ammun s-a dus în muntele Nitriei

şi s-a făcut călugăr, iar nepreţuita lui femeie, rămînînd în casa sa, în puţină vreme a adunat mulţime de fecioare şi le-a logodit pe ele cu Mielul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, iar ea le-a fost egumenă. Ammun însă, sălăşluindu-se în muntele Nitriei, ducea viaţă pustnicească în aşa fel de osteneli şi nevoinţe, că numai singur Dumnezeu ştie, căruia ziua şi noaptea, întru căldura Duhului, îi slujea. Şi a petrecut în acea pustnicească viaţă douăzeci şi doi de ani şi a devenit desăvîrşit călugăr. Apoi a preamărit Dumnezeu pe plăcutul său, Ammun, şi i-a dat lui darul tămăduirii. Şi vindeca sfîntul diferite feluri de boli ale oamenilor care veneau la dînsul.

Odată, i s-a adus un copil care, fiind muşcat de un cîine turbat atît de mult îl vătămase, încît copilul acesta îşi mînca singur carnea de pe dînsul, ca un îndrăcit, iar părinţii lui, căzînd la picioarele lui Ammon, cereau milă, ca să tămăduiască pe fiul lor. Sfîntul a zis: "De ce-mi faceţi supărare, căutînd la mine ceea ce covîrşeşte puterea mea? Căci în mîinile voastre este şi boala şi tămăduirea lui, de vreme ce voi aţi furat de la văduva aceea săracă (numele ei spunînd), în taină, boul pe care l-aţi ucis şi l-aţi mîncat. Deci, să-i daţi înapoi ei boul viu şi fiul vostru se va tămădui". Auzind acestea părinţii copilului turbat s-au înspăimîntat, căci sfîntul ştia tainele lor şi, mărturisindu-şi păcatul, au făgăduit cu jurămînt să dea înapoi boul furat, iar sfîntul, rugîndu-se, le-a tămăduit copilul şi i-a liberat pe ei cu pace. Apoi părinţii copilului, întorcîndu-se acasă cu bucurie, au dat înapoi boul văduvei în locul celui pe care îl uciseseră în taină şi îl mîncaseră.

Altădată au venit la dînsul doi oameni pentru binecuvîntare şi sfîntul i-a rugat să aducă apă, spre trebuinţa celor care veneau la dînsul. Unul din aceia avea o cămilă, iar altul un catîr. Şi luînd ei un vas mare, au coborît din munte după apă. Iar după ce au umplut vasul cu apă, a zis cel care avea cămila: "Mare este vasul şi muntele este înalt, deci nu voiesc să-mi chinuiesc cămila mea cu greutatea aceasta"; şi lăsînd pe tovarăşul său singur, s-a dus în drumul său, neîntorcîndu-se la sfînt. Iar celălalt, care rămăsese, a pus apa pe catîrul său şi cu mare osteneală abia a putut urca muntele la cuviosul care îl aştepta. Cuviosul, văzîndu-l pe el, i-a zis: "Fiule, Dumnezeu să-ţi dea ţie darul Său pentru osteneala ta; şi să ştii că tovarăşul tău, căruia i s-a părut greu să aducă apă pentru trebuinţa noastră, acum este în mîhnire pentru că i-a pierit cămila". Apoi, s-a dus omul acela în urma prietenului său şi l-a găsit plîngînd, pentru că i-a fost mîncată cămila de lupi, după proorocia cuviosului.

Despre acest cuvios Ammun pomeneşte Sfîntul Atanasie Alexandrinul în viaţa cuviosului Antonie, scriind acestea: "Cînd Ammun cu Teodor, ucenicul lui Antonie, mergeau la acesta, au ajuns la un rîu foarte mare care se numea Licos, pe care nu puteau să-l treacă decît numai înotînd; atunci Ammon l-a rugat pe Teodor să se depărteze puţin de dînsul, ca să nu-i vadă goliciunea trupului. Şi despărţindu-se ei, se gîndea Ammun cum ar putea să treacă rîul nedezbrăcîndu-se de haine, pentru că se ruşina chiar singur să-şi vadă goliciunea, pe care niciodată n-a văzut-o; atît de întreg la minte şi curat era încît se ruşina chiar de a sa goliciune, căci în toată viaţa sa nu şi-a dezgolit trupul. Pe cînd gîndea el acestea, îngerul Domnului l-a apucat şi l-a trecut peste rîu într-o clipită şi l-a pus pe celălalt ţărm, iar Teodor, cu mare osteneală abia a trecut înot. Şi văzînd pe Ammun stînd

pe mal, s-a mirat cum aşa degrabă a putut ajunge dincolo de rîu şi căutînd la dînsul, a văzut că este fără nici o urmă de umezeală. Înspăimîntat, a căzut la picioarele lui şi l-a rugat să-i spună cum a trecut cursul rîului. Ammun, înduplecîndu-se de rugămintea frăţească, i-a spus că îngerul l-a trecut peste rîu. Apoi i-a spus să nu spună la nimeni acestea, pînă ce va trece din cele de aici. Şi mergînd cuviosul la Sfîntul Antonie, a auzit de la dînsul aceste cuvinte: "Dumnezeu mi-a arătat mie plecarea ta şi pentru aceasta te-am chemat, ca să mă mîngîi înainte de a te duce la Dumnezeu şi să ne rugăm unul pentru altul". Şi vorbind mult între ei, s-a mîngîiat unul pe altul cu mîngîierea Sfîntului Duh. Apoi, Ammun, luînd binecuvîntare, a plecat de la Sfîntul Antonie.

După puţine zile, şezînd odată marele Antonie pe deal, şi-a ridicat ochii în sus şi a văzut sufletul lui Ammun înălţat de îngeri cu veselie spre cer şi s-a bucurat foarte mult de aceasta. Şi l-au întrebat ucenicii pe el: "Părinte, care este pricina veseliei tale?" Iar el a răspuns: "Astăzi Avva Ammun s-a mutat de la noi şi văd sfîntul lui suflet ducîndu-se cu îngerii spre cer". Apoi ucenicul a însemnat ziua aceea, în care Sfîntul Antonie le-a spus despre mutarea lui Ammun şi după cîteva zile au venit fraţii de la Nitria şi le-au spus că Sfîntul Ammun s-a mutat către Domnul. Apoi numărînd zilele, au aflat că ziua în care s-a mutat Ammun la Domnul era aceea în care a văzut Antonie sufletul lui urcîndu-se spre cer cu îngerii şi l-au preamărit pe Dumnezeu.

Viaţa Cuviosului Părintelui nostru Pavel cel Smerit
(4 octombrie)

Acest Pavel, dintr-un sat oarecare, fiind lucrător de pămînt, smerit, neiscusit şi fără de răutate, s-a însoţit cu o femeie frumoasă la faţă şi mult mai tînără, dar cu viaţă urîtă şi cu multe năravuri, căci era desfrînată şi i-a înşelat credinţa lui Pavel. Odată, venind el acasă de la lucru, a aflat pe femeia sa cu altul şi, zîmbind puţin, a zis către acel desfrînat: "Bine, bine, să ştii că nu-mi pasă, dar mă jur pe Iisus că nu voi mai trăi mult cu dînsa, iar tu s-o iei pe ea şi pe copii să-i hrăneşti, iar eu mă voi duce şi mă voi face călugăr". Şi, lăsînd toate, îndată a ieşit din casă şi nimănui n-a spus nimic, nici n-a clevetit despre acea femeie desfrînată, ci, tăcînd, s-a dus în pustie. Mergînd la cuviosul Antonie cel Mare, a bătut la uşa chiliei lui şi l-a întrebat Antonie: "Ce voieşti?" A răspuns Pavel: "Voiesc să mă fac călugăr". Iar Antonie, văzîndu-l că este bătrîn, i-a zis: "Acum tu, bătrînule, fiind aproape de şaizeci de ani, nu vei putea să fii călugăr, ci te vei duce în sat să lucrezi, mulţumind lui Dumnezeu, pentru că nu vei putea răbda ostenelile pustiei şi supărările". Iar Pavel i-a răspuns: "Orice mă vei învăţa, părinte, voi face". Dar Antonie din nou i-a zis: "Ţi-am spus că eşti bătrîn şi nu vei putea să fii călugăr, deci, du-te de aici, iar de voieşti cu orice chip, mergi la o mănăstire unde se află mai mulţi fraţi, care vor putea să-ţi poarte slăbiciunea ta; pentru că eu, aici, vieţuiesc singur şi cîte cinci zile nu gust nimic; de aceea nu vei putea să vieţuieşti aici cu mine".

Zicînd acestea, Antonie a închis uşa şi trei zile n-a ieşit din chilia lui pentru acest bătrîn, iar acesta nu s-a depărtat de acolo. Apoi, a patra zi, Antonie a deschis uşa şi a văzut că Pavel nu se dusese de acolo şi iarăşi l-a gonit, zicîndu-i: "Du-te de aici, bătrînule, pentru ce mă superi? Ti-am spus că nu vei putea să rămîi aici". A răspuns bătrînul: "Voi muri aici, dar nu mă voi duce". Văzînd Antonie că nu adusese cu sine nici pîine, nici apă şi de patru zile stă fără de hrană, a gîndit în sine: "Bătrînul acesta, fiind neobişnuit a posti aşa de multă vreme, va muri de foame şi va fi asupra sufletului meu păcatul lui". Şi l-a primit pe el, zicîndu-i: "Vei putea să te mîntuieşti de vei fi ascultător şi de vei face ceea ce îţi voi porunci eu". A răspuns Pavel: "Toate cele ce îmi vei porunci, părinte, sînt gata să le fac". Antonie, ispitindu-l pe el, i-a zis: "Stai şi te roagă în locul acesta, pînă ce voi veni şi-ţi voi aduce ceva să lucrezi".

Apoi a intrat Antonie în peşteră, lăsîndu-l pe Pavel, şi n-a ieşit la dînsul toată săptămîna, dar în taină privea prin ferestruică la dînsul şi l-a văzut în toată acea vreme stînd nemişcat şi ziua şi noaptea. Apoi, ieşind, a adus ramuri de finic şi, muindu-le în apă, i-a zis lui Pavel: "Împleteşte aşa, bătrînule, o funie, precum mă vezi pe mine". Şi a împletit Pavel la acea funie pînă la al nouălea ceas şi a împletit cincisprezece coţi cu mare osteneală. Iar Antonie, văzîndu-l, a zis: "N-ai împletit-o bine! Despleteşte-o şi împleteşte-o iarăşi". Acum era a şaptea zi de cînd nu-i dăduse lui Pavel să guste nimic. Insă Antonie făcea toate acestea pentru a-l goni pe Pavel de la dînsul, pentru că socotea că, supărîndu-se, el se va duce. Dar dacă l-a văzut că despletea cu mare osteneală funia şi iarăşi o împletea şi, fiind flămînd şi bătrîn, nici nu s-a mîhnit sau tulburat, nici n-a cîrtit şi nu s-a mîniat, lui Antonie i-a fost milă de dînsul şi, apucînd sforile, i-a zis: "Bătrînule, vrei să mănînci puţină pîine?" Iar Pavel i-a răspuns: "Cum voieşti, tu, părinte". Şi s-a umilit părintele de acele cuvinte ale lui, căci fiind flămînd nu se grăbea la pîine, ci s-a supus la voinţa lui. Apoi gustară împreună puţină pîine cu apă şi, sculîndu-se, au adus mulţumire lui Dumnezeu.

Sfîntul încerca pe Pavel şi în rugăciuni, nedormind toată noaptea, cîntînd psalmi şi făcînd multe închinăciuni şi Pavel în toate s-a arătat răbdător şi treaz. Pe cînd mînca el odată, a poruncit Antonie ca Pavel să guste mai multă pîine, fiindu-i milă de el pentru că nu era obişnuit a posti mult. Dar Pavel a zis: "Părinte, dacă tu vei mînca mai mult, atunci voi mînca şi eu". Iar Antonie i-a zis: "Mie îmi este destul, pentru că sînt călugăr". A răspuns Pavel: "Si mie îmi este destul, că şi eu voiesc să mă fac călugăr". Şi Pavel făcea toate cele ce îi poruncea Antonie.

Altădată i-a poruncit să coase o haină şi după ce Pavel a cusut-o, i-a zis Antonie: "Rău ai cusut-o, să o descoşi şi să o coşi iarăşi". Apoi, după ce o cususe, i-a poruncit să o descoase şi iarăşi să o coase. Toate acestea le făcea acum ca să-i încerce răbdarea şi ascultarea. Iar Pavel nu s-a împotrivit la nimic, ci cu osîrdie şi cu supunere îndeplinea toate poruncile. Văzîndu-l Antonie iscusit în toate, i-a zis: "În numele Domnului Iisus Hristos, acum eşti călugăr". Şi i-a poruncit ca singur să vieţuiască, făcîndu-i chilie, departe de sine, ca la patru aruncături de piatră. Şi petrecea fericitul Pavel aproape de Sfîntul Antonie, în chilie separată, ostenindu-se ziua şi noaptea în nevoinţele monahiceşti, luînd de la Dumnezeu

putere asupra duhurilor celor necurate, ca să le izgonească şi să tămăduiască neputinţele oamenilor.

Altădată aduseră la Sfîntul Antonie pe un tînăr care avea un duh necurat foarte cumplit. Acesta era unul din boierii întunericului care hulea pe Dumnezeu. Şi a zis Antonie: "Lucrul acesta nu este al meu, pentru că n-am luat putere de la Dumnezeu asupra diavolilor celor mari, ci Pavel smeritul are acel dar". Şi a mers cu dînsul la Pavel, zicîndu-i: "Avvo Pavele, izgoneşte duhul cel necurat din acest tînăr, ca să meargă sănătos la casa lui, lăudînd pe Dumnezeu". Iar Pavel a zis: "Dar tu, părinte, de ce nu l-ai izgonit?" A răspuns Antonie: "Am alt lucru de făcut şi pentru aceasta l-am adus la tine". Lăsîndu-l pe tînărul îndrăcit la Pavel, s-a dus. Iar Pavel, rugîndu-se lui Dumnezeu, a zis diavolului: "Părintele Antonie îţi porunceşte ţie, diavole, să ieşi". Iar diavolul, ocărîndu-l şi răcnind, a zis: "Nu voi ieşi, înrăutăţitule şi mincinosule bătrîn!" Dar Pavel, luînd cojocul în care umbla, îl bătea, zicîndu-i: "Ieşi, căci ţi-a poruncit Antonie". Dar diavolul nu ieşea. Şi i-a zis Pavel: "Ori tu să ieşi, ori eu voi merge şi voi spune lui Hristos şi te va izgoni". Iar diavolul, batjocorindu-l şi pe Hristos, zicea: "Nu voi ieşi". Atunci Pavel s-a mîniat împotriva diavolului şi în miezul zilei, cînd în Egipt soarele arde precum cuptorul Babilonului, s-a urcat pe o piatră şi sta ca un stîlp nemişcat, strigînd către Hristos şi zicînd: "Iisuse Hristoase, Care Te-ai răstignit pe cruce în vremea lui Pilat din Pont, iată, nu mă voi coborî de pe piatra aceasta, chiar de voi muri, nu voi gusta pîine, nici apă, pînă nu mă vei auzi şi vei izgoni pe diavol din tînărul acesta". Acestea zicîndu-le, diavolul îndată a început a striga: "Voi ieşi, voi ieşi şi nu ştiu unde voi fugi din faţa ta". Şi, ieşind, s-a prefăcut într-un balaur mare ca de şaptezeci de coţi şi a intrat în Marea Roşie. Aşa a biruit Sfîntul Pavel, cu smerenia sa, pe diavol. Pentru că pe dracii cei mici îi izgonesc oamenii cei de bună credinţă, iar pe boierii cei mari drăceşti, îi biruiesc cei smeriţi, ca Sfîntul Pavel.

Fericitul Pavel avea şi duhul proorociei, pentru că odată, intrînd într-o mănăstire şi stînd lîngă biserică şi privind, cunoştea cu ce fel de gînd intra fiecare în biserică. Şi fiind vremea vecerniei, toţi intrau cu feţe luminoase şi cu suflete strălucite, avînd fiecare pe îngerul păzitor lîngă el. Atunci a văzut un frate mergînd în biserică, cu faţa neagră, cu sufletul întunecat şi înconjurat de diavoli şi fiecare din draci îl trăgea la sine, iar sfîntul înger păzitor îl urma plîngînd trist, de departe. Văzînd acestea, sfîntul s-a mîhnit foarte tare şi se tînguia pentru fratele cel pierdut; neintrînd nici în biserică din pricina mîhnirii celei mari, ci şedea afară plîngînd. Apoi, sfîrşindu-se slujba bisericească, ieşeau fraţii în acelaşi fel în care intraseră şi lumina cea dumnezeiască strălucea peste ei. Şi l-a văzut şi pe cel care mai înainte era întunecat; însă acum faţa lui era ca de înger şi darul Duhului Sfînt îl înconjura, iar îngerul păzitor, bucurîndu-se, îl ţinea sub aripa lui, iar diavolul se tînguia de departe şi nu se putea apropia.

O schimbare grabnică ca aceasta văzînd fericitul, s-a bucurat şi, chemîndu-l, l-a oprit înaintea tuturor, spunîndu-le cele văzute de dînsul; apoi l-a întrebat de pricina schimbării lui celei grabnice. Iar acela, văzîndu-se descoperit prin dumnezeiasca lumină, a mărturisit pricina înaintea tuturor, zicînd: "Eu, zicea el, sînt foarte păcătos, căci mi-am cheltuit pînă astăzi anii în necurăţenie, iar acum, intrînd în biserică, am auzit citindu-se cuvintele

Sfîntului Prooroc Isaia, prin care Dumnezeu a vorbit mai ales, zicînd: "Spălaţi-vă şi curăţiţi-vă; lepădaţi vicleniile din sufletele voastre înaintea ochilor Mei, învăţaţi-vă a face bine şi de vor fi păcatele voastre înnegurate ca mohorîciunea, ca lîna le voi albi". Acestea auzindu-le eu, m-am umilit cu sufletul, pentru că mi s-au deschis ochii minţii şi cunoscîndu-mi ticăloşia şi pierderea, am zis, suspinînd în gîndul meu, către Dumnezeu: "Tu eşti Dumnezeu Care ai venit în lume ca să mîntuieşti pe cei păcătoşi şi precum ai grăit atunci prin proorocul Tău, acestea să le săvîrşeşti şi întru mine, păcătosul. Căci, iată, făgăduiesc ca de acum înainte, cu ajutorul Tău, să nu mai fac nici un rău; mă lepăd de toate fărădelegile şi de acum îţi voi sluji Ţie cu inima curată; însă numai Tu să mă primeşti pe mine, care mă pocăiesc şi nu mă îndepărta pe mine, care cad înaintea Ta". Cu aceste făgăduinţe am ieşit din biserică, jurînd în inima mea ca să nu mai greşesc înaintea lui Dumnezeu". Auzind acestea toţi, într-un glas, am preamărit pe Dumnezeu, care primeşte pe toţi cei ce vor să se întoarcă la Dînsul cu pocăinţă.
Astfel, Sfîntul Pavel era înainte văzător, pentru că s-a umplut de darul lui Dumnezeu din pricina smereniei şi a bunătăţii sale. Cine este oare aşa de primit de Dumnezeu ca cel fără de răutate? Cei fără de răutate, zice Domnul, şi cei drepţi s-au lipit de Mine.

Şi a trăit cuviosul în această sfîntă viaţă ani îndelungaţi şi, făcînd multe minuni, s-a mutat către Domnul. Acela care era fără ştiinţă şi smerit pe pămînt, acum este mai înţelept în ceruri decît toţi filozofii lumii acesteia şi, cu înţelepţii heruvimi, vede pe Hristos prin puterea şi înţelepciunea lui Dumnezeu. Pentru că aceasta este înţelepciunea cea dreaptă: adică a se teme de Dumnezeu; şi întru smerenia duhului şi întru bunătatea inimii slujindu-I, bine va plăcea Lui. Cu rugăciunile plăcutului Tău, Doamne, smeritul Pavel, dă-ne înţelepciune şi nouă, spre lucrarea poruncilor Tale. Dă-ne nouă frica Ta, care este începutul înţelepciunii, ca prin frica Ta, abătîndu-ne de la rău, să facem binele şi să aflăm mila Ta în veci. Amin.

Cei între Sfinţi Părinţii noştri Gurie, Arhiepiscopul Cazanului, şi Varsanufie, Episcopul Tferului, şi aflarea moaştelor lor
(4 octombrie)

Cuviosul Gurie s-a născut şi a crescut în cetatea Radonej. El provenea dintr-un neam de boieri mici şi numele lui a fost Grigorie, la fel ca al tatălui său, pe care îl chema tot Grigorie. Porecla lui era Rugotin. Şi a vieţuit fericitul copil mai întîi la un boier cu numele de Ion. El era din fire blînd şi smerit, mergea la biserică adeseori şi se nevoia în post, în rugăciune şi milostenie şi în celelalte bunătăţi, petrecîndu-şi viaţa necăsătorit. Stăpînul, văzînd obiceiurile lui bune, i-a încredinţat toată casa sa. Pentru aceasta a fost clevetit, din zavistie, la stăpînul său de către prietenii săi, care zicea că petrece în desfrînare cu femeia lui. Iar stăpînul, crezînd pe cei care cleveteau împotriva lui, a poruncit să-l ucidă. Dar fiul stăpînului, fiind înţelept, a rugat pe tatăl său să nu se grăbească a crede pe clevetitori şi să nu aducă ruşine casei. Şi, cercetînd cu de-amănuntul cele spuse şi înştiinţîndu-se că este nevinovat, l-a scăpat de la moarte. Însă tatăl lui, orbit şi biruit de mînie, l-a băgat pe

cel năpăstuit într-o groapă adîncă şi doi ani a petrecut el în această groapă, chinuindu-se cu foamea, căci hrana ce i se dădea lui nu era hrană omenească; la trei zile i se arunca cîte un snop de ovăz şi puţină apă. Deşi un prieten al său îi făgăduise să-i aducă bucate, el nu voia, ci l-a rugat ca mai bine să-i aducă hîrtie şi cerneală şi, şezînd acolo în groapă, scria cărţi pentru învăţătura copiilor, şi le dădea să le vîndă, iar preţul lor era împărţit la săraci.

După doi ani, milostivul Dumnezeu, văzînd răbdarea cea mare a robului Său, care fără de vină pătimea unele ca acestea, a binevoit să-l elibereze din iadul acelei închisori şi i-a deschis, prin mîna nevăzută a puterii Sale, uşa temniţei. Grigorie, văzînd lumină la uşă, s-a înspăimîntat, părîndu-i-se că este nălucirea vrăjmaşului, de vreme ce doi ani nu se mai deschisese acea uşă şi, sculîndu-se, a început a se ruga. Şi iarăşi s-a făcut lumină la uşă, mai mare decît prima oară. Apropiindu-se, Grigorie a atins uşa cu mîna şi îndată uşa s-a deschis şi el a cunoscut că este voinţa lui Dumnezeu să fie liber din acea închisoare şi s-a rugat lui Dumnezeu cu rugăciuni de mulţumire. Apoi, luînd icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe care o avea cu el în temniţa aceea, a ieşit şi, cu toate că era ziuă, n-a fost văzut de nimeni.

Plecînd din casa şi din cetatea aceea, a mers la mănăstirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a cinstitei şi slăvitei Adormiri. Acolo s-a călugărit şi era călugăr şi pustnic îmbunătăţit; mai pe urmă a fost şi egumenul acelui lăcaş. Din pricina slăbiciunii trupeşti a lăsat păstoria acelei mănăstiri, dar după puţină vreme iarăşi a fost trimis la egumenie în mănăstirea Selijarului. După ce a supus Dumnezeu cetatea Cazanului împăratului Ioan Vasilievici, atunci, cu sfatul prea sfinţitului Mitropolit Macarie şi cu al celorlalţi arhierei ai Mitropoliei Rusiei, a fost ales arhiepiscop al cetăţii Cazanului, în anul de la facerea lumii 7063 sau 1555 de la Hristos, februarie, ziua 7. L-a trimis împăratul la Cazan cu mare cinste şi i-a dat multe lucruri bisericeşti scumpe şi l-a petrecut cu cinstitul şi de viaţă făcătorul lemn (Sfînta Cruce) şi cu icoane. Apoi, Mitropolitul, cu tot sfinţitul sobor şi cu toată mulţimea poporului făcea rugăciuni. Astfel a mers la cetatea Cazanului şi a luat scaunul său, nerăpind stăpînirea, nici gonind cinstea, ci de la Dumnezeu fiind trimis.

Cuviosul vieţuia cu dumnezeiască plăcere, pe săraci hrănind, pe cei necăjiţi cu toate trebuinţele îndestulîndu-i, pe nevoiaşi, pe văduve şi pe sărmani apărîndu-i şi scăpîndu-i de nevoi;petrecea în multe osteneli, în priveghere de toată noaptea şi pururea în rugăciuni, iar pe necredincioşi îi învăţa să cunoască şi să creadă în Sfînta Treime, în Tatăl şi în Fiul şi în Sfîntul Duh, întru unul Dumnezeu şi pe mulţi i-a adus din necredinţă la credinţă şi i-a botezat. Apoi a căzut în boală şi a zăcut multă vreme, dar nicidecum boala cea trupească nu a biruit înţelepciunea cea sufletească din el, căci şi atunci poruncea să fie dus la biserică. Şi astfel, ostenindu-se vreme de trei ani şi cunoscîndu-şi mutarea sa la Dumnezeu, a chemat pe arhimandritul Varsanufie şi i-a poruncit să-l îmbrace în schimă şi în a patra zi a lunii decembrie, la ceasurile opt din noapte, în anul 7072 (sau anul 1564 de la Hristos), s-a dus către Dumnezeu, după ce a păstorit biserica lui Dumnezeu 8 ani şi 9 luni. Trupul lui a fost pus în lăcaşul Mîntuitorului, cu hramul Schimbării la faţă, îngropîndu-l la altarul bisericii celei mari, cu cinste, cu psalmi şi cu cîntări duhovniceşti.

Cuviosul Varsanufie era din cetatea Serpuhova, numele lui cel dintîi fiind Ioan. Era fiul unui preot, pe nume Vasile, care l-a dat la învăţătura gramaticii. Tînăr fiind, a fost robit de tătarii din Crîm. Acolo le slujea cu toată osîrdia, dormind puţin şi cîntînd psalmii pe care îi ţinea minte, iar necredincioşii, văzîndu-l bun la fire, nefăţarnic şi smerit, slujindu-le fără împotrivire, se mirau de dînsul şi i-au poruncit să petreacă liber. După trei ani a fost răscumpărat de tatăl său de la tătari şi s-a dus la împărăteasca cetate Moscova. S-a călugărit în mănăstirea ce se cheamă "a lui Andronic" şi îşi petrecea viaţa în fapte bune. Pentru aceasta a fos ales egumen al mănăstirii de la Pişnoşi şi după aceea a fost arhimandrit în cetatea Cazanului. Acolo a zidit o mănăstire cu biserică şi chilii, vieţuind bine şi fiind plăcut lui Dumnezeu, cu înfrînare multă şi cu priveghere, chinuindu-şi trupul cu un lanţ pe care îl purta în jurul trupului, neştiindu-l nimeni. Era întru toate pildă fraţilor prin bunătăţi şi pe mulţi necredincioşi i-a întors la Dumnezeu şi i-a botezat. Pentru cuviosul arhiereu Gurie avea dragoste nefăţarnică şi i se supunea lui în toate.

A fost ales episcop în cetatea Tferul şi bine păstorind cuvîntătoarea turmă a oilor lui Hristos, s-a dat spre multe nevoinţe, căci petrecea întotdeauna în post, în rugăciuni şi lacrimi şi în priveghere de toată noaptea; şi pe mulţi bolnavi a tămăduit, căci era iscusit în meşteşugul doctoricesc şi nici un fel de plată nu lua de la nimeni, ci îi tămăduia din dragoste; dar, mai ales, tămăduia patimi sufleteşti cu darul Duhului Sfînt. Cu lucrul mîinilor lui făcea camilafce greceşti, pe care le trimitea fraţilor săi, rugîndu-i să se roage şi ei lui Dumnezeu pentru dînsul.

Cînd sfîntul era la adînci bătrîneţi a lăsat păstoria sa şi s-a mutat iarăşi în mănăstirea zidită de dînsul, a dumnezeieştii Schimbării la Faţă a Domnului, din cetatea Caucazului, şi a luat pe sine marele chip (s-a făcut schimnic). Apoi, fiind cuprins de bătrîneţe şi de slăbiciune mare, nu şi-a schimbat pravila sa, ci şi atunci îl duceau ucenicii săi în biserică. Iar cînd a slăbit de tot, cunoscîndu-şi mutarea sa din lumea aceasta, s-a împărtăşit cu preacuratele Taine ale lui Hristos şi s-a dus către Domnul pe care l-a iubit, în anul 7084 (l576 după Hristos). A fost îngropat în acea mănăstire, aproape de Cuviosul Gurie.

În anul 7104 (l596 după Hristos), la porunca dreptcredinciosului domn a toată Rusia, împăratul Teodor Ivanovici, s-a zidit o biserică de piatră, Schimbarea la Faţă a Domnului. Cînd au început a fi săpate şanţurile, s-au găsit mormintele sfinţilor Gurie şi Varsanufie, în ziua de 4 octombrie. Ermogen, fiind atunci mitropolit în cetatea Cazanului şi aflînd despre aceasta, a săvîrşit Sfînta Liturghie cîntînd panahida şi a mers în mănăstire cu tot soborul şi, descoperind mormîntul Sfîntului Gurie, l-a aflat plin de mir mirositor, iar trupul lui plutea deasupra mirului ca buretele, aproape întreg, numai puţin cuprins de stricăciune deasupra buzei. La fel şi veşmintele lui erau întregi şi mai curate decît cele noi. Apoi au descoperit şi mormîntul lui Varsanufie şi, de asemenea, aflară moaştele nestricate şi întregi, ca şi ale sfîntului Gurie, numai la picioare era atins puţin de stricăciune. Au mutat cinstitele lor trupuri din mormînturi în racle noi şi, făcînd slujbă deasupra gropii, au fost puse deasupra pămîntului, ca toţi cei care vor merge acolo să le vadă şi să sărute cu credinţă cinstitele lor moaşte. Îl înştiinţară apoi despre acestea pe împăratul a toată Rusia, Teodor Ivanovici, şi pe sfîntul Patriarh Iov. Auzind acestea împăratul şi prea sfinţitul

Patriarh şi toată împărătească lor suită şi mulţimea poporului au dat slavă lui Dumnezeu care a preamărit pe sfinţii săi. Apoi împăratul dreptcredincios a poruncit să fie zidit un altar în partea de miazăzi la biserica cea mare şi acolo să se pună la vedere moaştele sfinţilor arhierei, moaşte din care izvorau tămăduiri credincioşilor, întru slava lui Dumnezeu, Celui în Treime închinat, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tot în această zi se face şi pomenirea Cuviosului Mucenic Petru, prezbiterul Capitoliei, care a pătimit pentru Hristos în Damasc. Cînd chinuitorii i-au tăiat limba, acest cuvios mucenic a vorbit mai curat; apoi a răbdat tăierea mîinii drepte şi a piciorului şi scoaterea ochilor, iar la urmă i s-a tăiat capul.

În această zi se mai face şi pomenirea Sfintei Muceniţe Domnina şi a celor două fiice ale ei, Verineia şi Proscudia, care au fost prinse de păgîni în Edesa şi au fost duse la Ierapol. Ajungînd în calea lor la un rîu, pe cînd ostaşii şedeau şi mîncau pîine, maica şi fiicele sale, socotind că este mai bine să se înece pentru dragostea lui Hristos şi să fie curate înaintea Lui, decît să cadă victime în mîinile păgînilor, au făcut degrabă rugăciune către Dumnezeu, încredinţînd Lui sufletele lor, apoi s-au aruncat în adîncul rîului şi au sfîrşit cu viaţa.

În această zi se mai face şi pomenirea Sfîntului Mucenic Audact care era din Efesul Asiei, fiind duce şi prefect al împăratului Maximin. Păgînul împărat a vrut să se căsătorească cu fiica lui Callistena, dar tatăl nu i-a dat-o, ca să nu fie batjocorită creştinătatea ei prin omul cel necurat şi urît de Dumnezeu. Pentru aceasta împăratul l-a lipsit pe Audact de cinste şi de bogăţie şi l-a gonit în Meletina şi acolo i-au tăiat capul. Callistena s-a ascuns mai întîi în Nicomidia, apoi a mers în Tracia şi a fost găzduită de o femeie pe a cărei fiică, bolnavă de ochi, a tămăduit-o prin rugăciune. Maximin a încetat din viaţă şi Lichinie a luat împărăţia. Atunci Callistena a mers la Constanţa, împărăteasa lui Lichinie, care era sora marelui Constantin şi era de credinţă creştinească şi aceleia i-a povestit toate despre sine. Împărăteasa a primit-o cu dragoste şi i-a ajutat ca să-şi ia averea părintească, jefuită de Maximin, pe care Callistena, luînd-o, a împărţit-o la săraci. Trupul tatălui său l-a adus din Asia şi a zidit o biserică în numele lui, iar ea, petrecîndu-şi restul vieţii apostoleşti, s-a dus către Domnul.

Tot în această zi se mai face şi pomenirea sfinţilor mucenici Gaie, Faust, Evsevie şi Herimon, care erau sfinţi slujitori ai Domnului, preoţi şi diaconi, ucenici ai Sfîntului Sfinţit Mucenic Dionisie, episcopul Alexandriei, a cărui pomenire va fi mîine. Aceştia au început a pătimi pentru Hristos în vremea împărăţiei lui Deciu şi şi-au sfîrşit nevoinţa muceniciei în vremea împărăţiei lui Valerian.

Viaţa Sfintei Muceniţe Haritina
(5 octombrie)

Un om de neam bun şi bogat, anume Claudie, cu obiceiuri bune şi cu milostivire spre săraci, văzînd o copiliţă foarte mică al cărei nume era Haritina - care rămăsăse orfană de părinţi din pruncia ei - s-a milostivit de dînsa şi, luînd-o acasă, a crescut-o ca pe fiica sa şi a iubit-o ca pe fireasca lui copilă, căci cu adevărat avea de ce să o iubească. Ajungînd în vîrstă, s-a arătat nu numai de o frumuseţe deosebită a chipului, ci şi cu podoaba obiceiurilor bune, fiind blîndă, smerită, ascultătoare, tăcută, curată la suflet şi înţeleaptă. Însă cel mai important lucru era credinţa ei în Hristos, a cărui roabă şi mireasă a devenit; crezînd în El, s-a aprins cu multă dragoste şi s-a făcut mireasa Lui, păzindu-şi fecioria şi petrecînd la un loc deosebit în singurătate. Stăpînul ei care a crescut-o n-o oprea de la un gînd bun ca acesta, ci se bucura de viaţa ei cea curată şi sfîntă şi de aceea i-a zidit o casă liniştită în care vieţuiaînvăţînd ziua şi noaptea Legea Domnului. Pe credincioşii care o cercetau îi învăţa povăţuindu-i cu cuvinte folositoare, spre mîntuire, iar pe cei necredincioşi îi aducea la credinţă, propovăduindu-L pe Hristos. Tuturor le-a fost pildă de credinţă şi de viaţă plăcută lui Dumnezeu.

În vremea aceea Diocleţian, necredinciosul împărat, a început prigoană mare împotriva creştinilor de pretutindeni spre a-i chinui şi mai ales pe aceia care aveau o viaţă îmbunătăţită. În acea vreme Sfînta Haritina a fost clevetită către Domiţian comitele că este creştină şi pe mulţi elini îi întorcea la credinţa creştină. Iar comitele, auzind de acestea, a scris îndată stăpînului ei, poruncindu-i să trimită la dînsul pe Haritina. Stăpînul ei, citind scrisoarea, s-a mîhnit foarte mult şi, îmbrăcîndu-se în haină aspră, plîngea pentru dînsa, văzînd că nu poate să se împotrivească puterii comitelui. Pe cît putea se împotrivea ostaşilor care erau trimişi după dînsa şi plîngînd şi, ţinînd-o cu mîinile sale, se împotrivea celor ce voiau s-o răpească, iar ostaşii o tîrau spre dînşii. Claudie, care îi era ca un tată, nelăsînd-o din mîinile sale, îi gonea pe ostaşi, iar sfînta, ţinută de amîndouă picioarele, zicea către stăpînul ei: "Dă-mi drumul, stăpînul meu, şi nu te mîhni, ci bucură-te, căci pentru păcatele mele şi ale tale voi fi jertfă primită de Dumnezeu". Iar ostaşii, mîniindu-se foarte tare, au răpit-o cu sila din mîinile stăpînului ei precum lupii o oaie, şi au dus-o la comite, iar Claudie o petrecea cu plîngere şi zicea: "Pomeneşte-mă la Cerescul Împărat, cînd vei sta înaintea Lui, în ceata sfintelor muceniţe".

Fiind dusă Sfînta Haritina la comite, a stat înaintea lui, chemînd cu inima sa pe Dumnezeu în ajutor. Iar comitele a întrebat-o: "Oare sînt adevărate cele ce am auzit despre tine, fecioară: că eşti creştină şi înşeli pe mulţi, aducîndu-i la credinţa necurată?" Iar Sfînta Haritina a răspuns cu îndrăzneală, zicînd: "Adevărat este că sînt creştină, iar ceea ce zici că înşel pe oameni nu este adevărat, pentru că de la înşelăciune îi întorc pe cei rătăciţi şi îi povăţuiesc la calea cea adevărată, ducîndu-i la Hristosul meu, întru care credinţa nu este necurată, precum spui tu, ci este sfîntă şi dreaptă. Toată credinţa voastră este plină de necurăţie, pentru că credeţi în necuraţii şi viclenii diavoli şi faceţi voia lor". Auzind acestea comitele s-a mîniat foarte tare şi a poruncit să fie bătută fără cruţare şi apoi să fie pus un lanţ de fier pe grumazul ei şi a trimis-o să fie judecată de consul, judecătorul cel nedrept.

Judecătorul i-a pus mai întîi în faţă toate uneltele de schingiuire, apoi a grăit către dînsa: "Miluieşte-te pe tine singură, mai înainte de a nu fi pierdută cu munci cumplite. Primeşte sfatul cel bun şi adu jertfă zeilor nemuritori, pentru că în felul acesta vei afla trei mari lucruri folositoare ţie: pe zei îi vei îmblînzi, de la împărat vei dobîndi daruri şi ţie îţi vei păzi frumuseţea cea înflorită a tinereţilor tale, întreagă şi neveştejită de muncile cele cumplite". Auzind acestea, muceniţa şi-a ridicat ochii spre cer, căutînd ajutor de acolo, apoi făcîndu-şi semnul crucii a grăit către judecător: "Iscusit, eşti, o! judecătorule viclean şi nedrept, dar nimic nu va spori uneltirea ta, căci nu mă vei prinde prin vicleşug, nici nu mă vei înfricoşa, îngrozindu-mă cu muncile, nici sfătuindu-mă nu mă vei putea duce la păgînătatea ta şi nu vei schimba în mine hotărîrea mea de a pătimi pentru Hristos. Sfătuieşte-te pe tine cele ce îţi sînt de folos şi nu te mai închina neînsufleţiţilor idoli, ca să nu pieri vîndut diavolilor pe care îi cinsteşti ca pe nişte dumnezei".

Judecătorul, auzind aceste cuvinte, a început s-o batjocorească şi a porunci ca să-i fie tuns capul. Iar ea, ca un mieluşel fără glas, tăcea înaintea celui ce o tundea, vorbind numai în sine cu iubitul său Mire, rugîndu-L pe El să-i dea putere să suporte cu tărie nevoinţa muceniciei. Apoi, după ce au tuns-o, i-a crescut îndată părul pe cap, mai lung şi mai frumos decît cel dinainte. Văzînd acest lucru, judecătorul s-a umplut de mînie şi a poruncit să i se aducă cărbuni aprinşi, pe care, turnîndu-i pe sfîntul ei cap, a ars-o foarte tare. Apoi a turnat oţet peste trupul ars, înmulţindu-i cumplitele dureri. Iar sfînta răbda şi se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, ajutorule cel tare al celor ce nădăjduiesc spre Tine, Acela care pe cei trei tineri i-ai păzit nearşi în mijlocul văpăii celei arzătoare, ajută-mi să suport chinurile care pentru Tine le îndur, întăreşte-mă, ca nu cumva să-mi zică şi mie vrăşmaşul: "Unde este Dumnezeul tău?"". După rugăciune, a simţit o uşurare în dureri şi mulţumea lui Dumnezeu. Însă schingiuitorul n-a încetat a abate asupra ei chinuri şi mai mari, căci, înfierbîntînd în foc ţepuşe de fier, i-a înfipt în pieptul ei, apoi i-a ars coastele cu lumînări aprinse. Iar ea, neluînd în seamă focul cel material, se aprindea mai mult cu văpaia dragostei dumnezeieşti şi nu înceta a mărturisi cu inima şi cu gura numele lui Iisus Hristos. După acestea chinuitorul a osîndit-o să fie înecată în mare.

Luînd-o slujitorii au dus-o la mare, iar sfînta, mergînd, striga către Dumnezeu aşa:"Mulţumesc Ţie, Doamne, Dumnezeul meu, că pentru numele Tău cel sfînt, după ce am fost arsă de foc, voi trece prin apa mării. Binevoieşte să mă arăţi curată în ziua Învierii. Arată acum, ca şi de-a pururea, minunile Tale în mine, prin care mai mult se va putea proslăvi numele Tău cel prea mare, în veci". Şi, ducînd-o la mare, îi legară o piatră grea de grumaz şi o aruncară în adîncul mării. Făcîndu-se aceasta, îndată piatra s-a dezlegat şi s-a afundat în mare, iar sfînta, întărindu-se cu puterea Celui Preaînalt, în chip nevăzut, stătea deasupra mării mergînd în picioare pe apă, ca şi cum marea ar fi fost un drum de piatră şi ieşind la mal s-a dus înaintea judecătorului şi i-a zis: "Uitaţi-vă şi vedeţi puterea Hristosului meu şi credeţi în El". Iar judecătorul, văzînd-o că a ieşit vie din mare, s-a mirat şi tăcea umilit. Apoi, venindu-şi în fire, judecătorul zicea că este vrăjitoare şi cu ajutorul vrăjilor a ieşit vie din mare şi a poruncit celor care erau de faţă s-o apuce şi s-o lege goală de o roată, iar sub roată au înfipt unelte de fier ascuţite, cuţite şi săbii şi au turnat

mulţime de cărbuni aprinşi, apoi a poruncit muncitorilor să întoarcă roata pe care era legată sfînta, ca în felul acesta trupul ei să fie zdrobit de uneltele ascuţite de sub roată şi să fie ars de cărbunii cei aprinşi şi astfel durerea să fie îndoită.

Începînd slujitorii a chinui pe sfîntă, îndată roata a stat nemişcată şi mîinile slujitorilor au slăbit, iar cărbunii aprinşi s-au stins şi sfînta a rămas nevătămată, pentru că îngerul Domnului apăra şi păzea pe mireasa lui Hristos. Judecătorul s-a umplut de mai mare mînie şi a poruncit să-i scoată unghiile mîinilor şi picioarelor, apoi să-i zdrobească toţi dinţii, iar ea a răbdat toate acestea cu multă bărbăţie. După toate acestea s-a gîndit nelegiuitul să-i necinstească fecioria şi a poruncit să fie chemată mulţime de oameni neruşinaţi şi să fie dată lor spre necinstire. Iar ea, auzind ce plănuia nelegiuitul judecător, a zis: "Cu mine este Hristosul meu, care tot planul vostru viclean îl va risipi şi acum va lua la Sine sufletul meu fără de prihană".

Zicînd acestea şi-a înălţat mîinile şi şi-a ridicat ochii în sus, rugîndu-se din toată inima lui Dumnezeu ca s-o izbăvească din mîinile necuraţilor. Şi, fiind acolo desfrînaţii aceia, pe cînd voiau s-o ia, îndată ea şi-a dat curatul şi nevinovatul său suflet în mîinile Dumnezeului ei şi trupul ei cel fecioresc a rămas mort în mijlocul acelor nelegiuiţi plini de poftă necurată. Judecătorul, văzînd pe sfînta moartă, a poruncit ca trupul ei să fie pus într-un sac şi, umplîndu-l cu nisip, să-l arunce în mare. Astfel, au înecat-o în adîncul mării pe sfînta moartă, pe ea care, cînd era vie, umbla pe deasupra apelor. Iar după trei zile, ridicîndu-se valurile mării, au scos-o la mal, neavînd nici o stricăciune din pricina apei.

Claudie, care o crescuse pe sfîntă ca pe fiica sa, luînd cinstitul şi prea chinuitul ei trup, cu plîngere şi cu bucurie, l-a dat cuvincioasei îngropări, slăvind pe Mîntuitorul Hristos, Care S-a născut din Preacurata Fecioară, Căruia şi de la noi să-I fie cinste şi slavă, în veci. Amin.

Viaţa Cuviosului Părintelui nostru Damian Prezbiterul, tămăduitorul Pecerskăi (5 octombrie)

Cei cuprinşi de multe boli sufleteşti şi trupeşti, de vor chema în ajutorul lor pe prezbiterii care ung cu untdelemn sfinţit, după cum zice Sfînta Scriptură, precum şi pe acest prezbiter tămăduitor bine primit de Dumnezeu, adică pe fericitul Damian, - care cu dumnezeiască plăcere s-a nevoit în Sfînta Mănăstire Pecerska, în vremea egumeniei cuviosului Teodosie - mult se vor folosi sufleteşte şi trupeşte. Pentru că acest călugăr vrednic de cinste a urmat cu toată rîvna viaţa cea îngerească a cuviosului părinte şi povăţuitor al său Teodosie, în toate lucrurile cele bune. Mulţi au mărturisit despre viaţa lui cea îmbunătăţită, despre smerenia şi ascultarea lui, încît toţi i se supuneau. Dar mai ales cei ce vieţuiau cu dînsul în chilie au văzut blîndeţea lui, nedormirea lui în toate nopţile, citirea cu osîrdie a cărţilor sfinte şi scularea lui adeseori la rugăciune.

Aceasta şi multe altele se spuneau despre acest bărbat: că postea mult şi că era înfrînat, astfel încît în afară de pîine şi de apă nimic altceva n-a mîncat pînă în ziua morţii sale. Drept aceea, s-a învrednicit de la Domnul şi cu facerea de minuni, dar, în mod deosebit, cu darul tămăduirilor, dar pe care l-a avut mai înainte Damian, cel de un nume cu el. De-i aducea cineva vreun copil cuprins de vreo boală sau un om vîrstnic, bolnav fiind, de era adus în mănăstire la cuviosul Teodosie, apoi el poruncea acelui fericit Damian să facă rugăciune asupra acelui bolnav. Iar acesta, cu smerenie şi cu adîncă umilinţă, socotindu-se nevrednic de darul tămăduirii, făcea rugăciuni asupra celui bolnav şi îl ungea cu untdelemn sfinţit, apoi, cu darul lui Dumnezeu, toţi primeau tămăduire şi se însănătoşeau.

După ce fericitul Damian a vieţuit mulţi ani în osteneli călugăreşti cu dumnezeiască plăcere şi a săvîrşit multe fapte spre folosul sufletesc, s-a făcut vrednic de veşnica viaţă şi ajungînd la sfîrşitul acestei vremelnice vieţi, a căzut bolnav şi, aproape de moarte fiind, se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, învredniceşte-mă să fiu părtaş slavei sfinţilor Tăi şi cu aceştia să mă împărtăşesc Împărăţiei Tale; dar, rogu-te, Stăpîne, să nu mă desparţi pe mine de părintele şi povăţuitorul meu, cuviosul Teodosie, ci împreună cu el să mă numeri întru lumina Ta, pe care ai pregătit-o drepţilor". Aşa rugîndu-se, a venit îndată îngerul lîngă patul lui, în chipul cuviosului Teodosie, care, căzînd pe pieptul lui şi sărutîndu-l cu dragoste, zicea către el: "Iată, o, fiule, fiindcă te rogi, Domnul m-a trimis acum ca să te vestesc că după cererea ta îţi va fi ţie şi cu sfinţii Lui te va număra şi cu aceia te vei sălăşlui în Împărăţia cerească a Stăpînului. Iar cînd Domnul Dumnezeu îţi va porunci ca să te muţi din lumea aceasta şi să te duci la El, atunci nu ne vom mai despărţi de tine şi împreună vom fi întru lumina aceea".

Zicînd acestea, s-a făcut nevăzut de la dînsul, iar fericitul Damian a înţeles că de la Dumnezeu i s-a făcut această descoperire, căci nu l-a văzut pe cel care i-a grăit nici intrînd pe uşă, nici ieşind, ci în locul unde i s-a arătat, tot în acel loc s-a făcut nevăzut. De aceea degrabă a chemat pe omul care-i slujea şi l-a trimis la cuviosul Teodosie ca să-l roage să vină la dînsul. Sfîntul, venind îndată, fericitul Damian i-a zis cu faţa veselă: "Părinte, va fi oare aşa precum mi te-ai arătat mie acum şi mi-ai făgăduit?" Iar cuviosul, ca cel care nu ştia despre ce este vorba, i-a răspuns: "Nu ştiu, fiule, ce este aceea ce ţi-am făgăduit". Atunci fericitul Damian i-a spus cum singur s-a rugat şi cum i s-a arătat lui acela care i-a dat făgăduinţa în chipul cuviosului. Auzind acestea, insuflatul de Dumnezeu, Teodosie, a lăudat pe Dumnezeu şi lăcrimînd, a zis: "Adevărat, fiule, aşa va fi, precum îţi este făgăduit, căci îngerul lui Dumnezeu ţi s-a arătat în chipul meu, iar eu, fiind păcătos, cum pot să fiu astfel de făgăduitor al slavei aceleia care este gătită drepţilor?" Iar fericitul Damian, auzind această înştiinţare, s-a bucurat şi avea multă nădejde în Domnul. După aceasta s-au adunat fraţii şi pe toţi i-a sărutat şi în bună mărturisire şi-a dat sufletul său cu pace în mîinile Domnului. Şi venind la dînsul îngerii, s-a luminat el la faţă, arătînd bucuria despărţirii sufletului de trup. Atunci cuviosul Teodosie a poruncit să bată toaca pentru ca să audă şi ceilalţi fraţi şi aşa, cu cîntare mare şi cu multă cinstire, a fost îngropat în peşteră, cinstitul trup al plăcutului lui Hristos, întru cinstirea lui Dumnezeu celui slăvit

în Sfînta Treime care, cu rugăciunile tămăduitorului Damian, să ne învrednicească şi pe noi unde nu este durere şi a fi părtaşi împărăţiei Sale, în vecii vecilor. Amin.

Viaţa Cuviosului Părintelui nostru Ieremia, înaintevăzătorul de la Pecerska (5 octombrie)

Prin Ieremia proorocul s-a cinstit şi pămîntul Rusiei, dar nu trebuie să-l confundăm cu Ieremia cel din Legea veche; el este fericitul de demult, părintele nostru Ieremia al Pecerskăi, care a ajuns într-atîta bătrîneţe, încît el pomenea despre botezul poporului Rusiei, care a fost în zilele bine credinciosului, marelui cneaz Vladimir. Atunci, prin baia Sfîntului Botez s-a luminat şi acest fericit, iar nu după multă vreme a mers la Sfînta Mănăstire Pecerska, la cuvioşii părinţii noştri Antonie şi Teodosie, şi a luat marele chip îngeresc al schimniciei, în care se nevoia cu dragoste dumnezeiască, rîvnind viaţa sfinţilor părinţi. Pentru bunătatea lui cea mare i s-a dat de la Dumnezeu darul de a predica cele ce vor să fie, ba încă şi de a cunoaşte gîndurile omeneşti. Dacă vedea în cineva gînd viclean, îl mustra şi îl învăţa să se ferească de sfatul diavolesc şi mai ales dacă vreun frate se gîndea să plece din mănăstire, el îndată în taină îi cunoştea gîndul şi, mergînd la dînsul, îl mîngîia pe acest frate, sfătuindu-l să aibă îndelungă răbdare în nevoinţă şi să se întărească şi să lupte împotriva vrăjmaşului nostru; şi în aşa măsură îl întărea pe fratele său, încît acesta niciodată nu se mai gîndea la aşa ceva. Dacă acest fericit îi spunea cuiva ceva de bine sau de rău, întotdeauna se împlinea cuvîntul lui. Şi aşa a vieţuit mulţi ani şi pe mulţi i-a ajutat cu înainte vederea sa şi întru adînci bătrîneţe a răposat, iar sufletul său s-a dus la proorocii cei vechi, spre dovedirea cea descoperită a tainelor Celui veşnic, a lui Dumnezeu Tatăl, căruia I se cuvine mărire, împreună cu Unul născut, Fiul Său şi Celui de o fiinţă cu El, Sfîntul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Viaţa Cuviosului Părintelui nostru Matei, înaintevăzătorul (5 octombrie)

Nu numai cu numele a rîvnit primului evanghelist, fericitul părintele nostru Matei al Pecerskăi, ci, precum aceluia i s-a dat să vadă ţara Etiopiei şi pe oameni să-i mustre pentru necredinţă, aşa şi acest fericit, nevoindu-se călugăreşte în Sfînta Mănăstire Pecerska, în zilele sfinţilor începători ai acelui sfînt lăcaş, pentru multele sale nevoinţe a luat darul acesta de la Dumnezeu: vedea aievea feţele diavolilor de sub pămîntul etiopienilor şi mustra şi descoperea meşteşugurile lor cele tăinuite, pentru folosul cel mare al celor care voiau să se tămăduiască şi să se mîntuiască.

Odată, acest fericit stareţ stînd în biserică la locul său, şi-a ridicat ochii şi a privit la fraţii care stăteau la amîndouă stranele cîntînd şi l-a văzut pe diavol în chip de ostaş umblînd pe lîngă dînşii şi purtînd pe poalele hainei lui nişte flori lipicioase. Apoi, vărsînd otravă în

fiecare floricică, arunca fiecăruia cîte una şi dacă se lipea floricica de careva dintre fraţii care cîntau, acela, după puţină vreme, slăbea la minte şi gîndind o pricină oarecare, ieşea din biserică şi ducîndu-se în chilie adormea şi nu se mai întorcea în biserică la cîntare; iar de arunca floricica la cineva şi nu se lipea de el, acela stătea neclintit la slujbă, pînă ce cînta utrenia şi abia atunci mergea la chiliasa. Acestea văzîndu-le stareţul, le spunea fraţilor săi şi astfel se păzeau toţi şi nu mai ieşeau din biserică.

Apoi, stareţul mai avea şi alt obicei: după cîntarea utreniei, după ce fraţii se duceau la chiliile lor, el ieşea din biserică în urma tuturor şi ieşind aşa odată, a stat sub toaca bisericii vrînd să se odihnească puţin, căci chilia lui era departe de biserică, şi iată că a văzut că o ceată mare mergea de la poarta mănăstirii; apoi, ridicîndu-şi ochii, a văzut un diavol mîndru călare pe un porc şi o altă mulţime alergînd în jurul lui. Şi i-a întrebat stareţul: "Unde mergeţi?" A răspuns diavolul care era călare pe porc: "La Mihail Tebolcovici". Iar stareţul, făcîndu-şi semnul crucii, s-a dus la chilia lui. Cînd s-a luminat de ziuă, a înţeles vedenia şi a zis ucenicului său: "Să mergi şi să întrebi dacă Mihail este în chilie". Ucenicul s-a dus şi cînd s-a întors i-a spus stareţului că Mihail a ieşit după utrenie din ograda mănăstirii, iar stareţul a spus vedenia duhovnicilor, precum şi celor mai bătrîni fraţi. Apoi stareţul l-a chemat pe fratele Matei şi l-a întrebat despre toate acestea şi l-a întărit cu cuvinte de învăţătură, apoi l-a trimis la chilia lui. Iar cuviosul Matei, fiind înaintevăzător, cu dragoste îi învăţa pe ceilalţi fraţi să stea în chiliile lor şi pururea să-şi aducă aminte de Dumnezeu şi să se roage pentru păcatele lor.

În vremea cuviosului Matei a răposat fericitul egumen Teodosie şi în locul lui a fost ales Ştefan, iar lui Ştefan i-a urmat Nicon. Şi în vremea acestuia i s-a arătat fericitului Matei această vedenie: odată, pe cînd se afla la utrenie, şi-a ridicat ochii voind să vadă pe fericitul Nicon, iar în locul lui a văzut un catîr stînd în scaunul egumenesc şi din aceasta a înţeles că egumenul n-a venit la utrenie. Cuviosul a făcut cunoscută această descoperire, iar egumenul, aflînd, a luat învăţătură căindu-se foarte tare. Şi de atunci, lepădîndu-se de lenevie, egumenul se sîrguia întotdeauna să se afle înaintea tuturor în biserică, încît, deşteptîndu-se prin acea învăţătură, el a ajuns fericirea mai degrabă.

Încă multe alte vedenii a văzut acest cuvios fericit, pe care le spunea spre folosul fraţilor. Şi ajungînd la bătrîneţi fericite, s-a odihnit în Domnul, cu bună mărturisire; moaştele lui cinstite se află în peşteră, alături de sfinţii părinţi şi el se roagă pentru noi stînd înaintea scaunului Stăpînului, ca să ne izbăvească de asupririle vrăjmaşilor şi să cîştigăm viaţa veşnică, în Iisus Hristos, Domnul nostru, a căruia este mărirea cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tot în această zi se mai face pomenirea Sfintei Muceniţe Mamelfa din Persia, care a fost preoteasa zeiţei Artemis şi care avea o soră creştină. Mamelfa a văzut în vis pe îngerul lui Dumnezeu arătîndu-i tainele creştineşti; apoi, deşteptîndu-se, a spus surorii sale, iar sora sa a dus-o la episcopul locului şi a botezat-o. Elenii, aflînd despre acest lucru, au ucis-o cu pietre pe Mamelfa, care încă mai purta haina cea albă de la botez.

Tot în această zi se mai face şi pomenirea sfinţitului mucenic Dionisie, episcopul Alexandriei, care fiind prigonit, după multe necazuri pe care le-a suferit pentru mărturisirea lui Hristos, s-a săvîrşit din viaţă în vremea împărăţiei lui Valerian şi Galin.

Viaţa şi pătimirea Sfîntului Apostol Toma
(6 octombrie)

Sfîntul Apostol Toma, care se numeşte Geamăn, era din Paneada, cetatea Galileii. Iar cînd Domnul nostru Iisus Hristos era pe pămînt cu oamenii şi umbla prin cetăţi şi sate învăţînd popoarele şi tămăduind toate suferinţele, atunci Toma, auzind propovăduirea Lui şi văzîndu-I minunile, s-a apropiat de El cu osîrdie şi umbla după El, nesăturîndu-se de cuvintele cele dulci şi de vederea preasfintei Sale feţe. Şi astfel s-a învrednicit a fi rînduit în ceata celor doisprezece apostoli, cu care a urmat Domnului pînă la mîntuitoarele Lui patimi. Iar după înviere, Sfîntul Toma, prin necredinţa sa, a sporit mai mult credinţa în Biserica lui Hristos. Căci atunci cînd ceilalţi ucenici ziceau: "Am văzut pe Domnul", el nu voia să creadă, pînă ce singur nu a putut să-L vadă şi să-I pipăie rănile. Şi după opt zile, fiind ucenicii adunaţi şi Toma fiind împreună cu dînşii, arătîndu-se Domnul, i-a zis: "Adu-ţi degetul tău şi vezi mîinile Mele şi adu mîna ta şi o pune pe coasta Mea şi nu fi necredincios, ci credincios". Toma, văzînd şi pipăind coasta cea de viaţă dătătoare a lui Hristos, a zis: "Cu adevărat eşti Domnul meu şi Dumnezeul meu". În acest chip s-a propovăduit învierea Domnului cu mai multă tărie, căci Mîntuitorul nu cu nălucire, nici cu alt trup, ci cu acelaşi trup cu care a pătimit pentru mîntuirea noastră, a înviat cu adevărat şi S-a arătat ucenicilor.

După înălţarea Domnului Iisus Hristos şi după primirea Sfîntului Duh, sfinţii apostoli, aruncînd sorţi unde să propovăduiască fiecare cuvîntul lui Dumnezeu, Sfîntului Toma i-a căzut soarta să meargă în India, ca acolo, luminînd pe păgînii din părţile cele întunecate, să înveţe diferitele popoare: parţi, mideni, perşi, hircani, bactrii şi brahmani, pînă la cele mai de pe urmă părţi ale Indiei. Şi mîhnindu-se el că era trimis la nişte popoare sălbatice ca acestea, Domnul I s-a arăta în vedenie, întărindu-l ca să îndrăznească şi să nu se teamă, poruncindu-i şi făgăduindu-i că va fi cu dînsul. Iar calea în acele părţi i s-a arătat în chipul acesta: Gundafor, împăratul Indiei, vrînd să-şi facă frumoase palate împărăteşti, a trimis pe un negustor de al său, Avan, în părţile Palestinei ca să caute un meşter mare şi iscusit care ştie să zidească cu înţelepciune şi să poată face palate, în aşa chip precum sînt palatele cezarilor de la Roma.

Domnul a poruncit lui Toma (în vedenie) ca să meargă cu Avan în piaţa Indiei. Iar Avan, căutînd în Cezareea un zidar înţelept, Toma s-a întîlnit cu dînsul şi i-a spus că el este iscusit pentru acest lucru. Apoi, mergînd cu Avan, au intrat în corabie şi au călătorit cu vînt prielnic spre India. Sosind la o cetate au auzit glas de trîmbiţe, de muzici şi de orgă, pentru că împăratul acelei cetăţi îşi mărita o fată. Împăratul a trimis vestitori în toată cetatea ca să adune la nuntă şi pe bogaţi şi pe săraci şi pe străini, iar de n-ar voi cineva să

vină, acel om să fie dat judecăţii împărăteşti. Auzind despre aceasta, Avan şi Toma s-au temut ca să nu mînie pe împărat, fiind străini, şi au mers la nuntă în curtea împărătească. Şezînd acolo toţi şi veselindu-se, Apostolul a ales locul cel mai din urmă şi nu mînca nimic, nici nu se veselea, ci numai lua seama la ceilalţi, iar ceilalţi toţi priveau la dînsul ca la un străin şi ca la unul de alt neam. Dar cei care stăteau lîngă dînsul ziceau: "Pentru ce ai venit aici şi nu mănînci, nici nu bei?" A răspuns Apostolul: "Nu am venit aici nici pentru mîncare, nici pentru băutură, ci am venit ca să împlinesc voia împăratului, căci vestitorii săi au strigat: "De nu va veni cineva la nuntă, va fi vinovat şi dat judecăţii împărăteşti!""

Acolo se afla o femeie evreică ce cînta bine din chitară şi pentru fiecare din ceicareşedeau la masă cînta cîte ceva. Acea femeie l-a văzut pe Toma că nu se veselea, ci adeseori căuta spre cer şi l-a cunoscut că este evreu şi cîntînd înaintea lui, îi grăia în limba evreiască astfel: "Unul este Dumnezeul Iudeilor, care a făcut cerul şi pămîntul". Iar Apostolul Toma, ascultînd cu plăcere a rugat-o ca să mai cînte odată aceste cuvinte. Însă omul care turna vin la masă, văzînd pe Apostolul Toma trist, l-a lovit cu palma, zicîndu-i: "La nuntă eşti chemat, nu ca să te întristezi, ci să te bucuri împreună cu cei care beau". Iar Apostolul i-a răspuns celui care l-a lovit: "Să-ţi răsplătească ţie Dumnezeu chiar în acest veac, iar mîna aceea care m-a lovit s-o vezi mîncată de cîini spre pilduirea multora".

După puţină vreme omul care l-a lovit pe Apostolul Toma a ieşit la o fîntînă, voind să aducă oaspeţilor apă ca să o amestece cu vin şi venind la fîntînă un leu l-a ucis pe omul acela, apoi sugînd sîngele din el, s-a dus. Iar cîinii, alergînd, l-au sfîşiat în bucăţi şi un cîine negru, apucînd mîna cea dreaptă, a adus-o în mijlocul ospăţului şi a lăsat-o acolo, înaintea tuturor. Văzînd acest lucru, toţi s-au tulburat şi au întrebat a cui este mîna aceea. Iar femeia care cînta la chitară a strigat, zicînd: "Mare taină s-a arătat astăzi între noi: sau Dumnezeu sau un trimis al lui Dumnezeu a vrut să şadă astăzi cu noi. Pentru că eu am văzut pe omul care turna vin lovindu-l cu palma pe omul cel străin şi am înţeles că omul acesta a grăit evreieşte, astfel: "Să-ţi văd mîna ta cea dreaptă mîncată de cîini, spre pilduirea multora". Şi aceasta s-a împlinit, precum vedeţi cu toţii". Atunci pe toţi mesenii i-a cuprins frica. Iar împăratul, după sfîrşitul ospăţului, chemînd pe Sfîntul Apostol Toma la dînsul, i-a zis: "Să intri în casă şi să binecuvîntezi pe fiica mea care s-a căsătorit".

Apostolul Toma, intrînd în casă, i-a învăţat pe tinerii căsătoriţi păzirea curatei feciorii şi, rugîndu-se pentru dînşii, i-a binecuvîntat şi s-a dus. După ce ei au adormit, l-au văzut pe Iisus Hristos în chipul Sfîntului Apostol Toma, venind la dînşii şi căutînd spre ei cu dragoste. Iar mirele, socotind că este Toma, a zis către dînsul: "Oare n-ai ieşit tu mai înainte decît toţi? Cum de te afli aici?" Iar Domnul a zis: "Eu nu sînt Toma, ci sînt frate cu el şi toţi cei ce se leapădă de lume şi îmi urmează Mie, aşijderea ca şi dînsul, vor fi nu numai fraţi ai Mei, în veacul ce va să fie, ci şi moştenitori ai împărăţiei Mele. Deci, să nu uitaţi, fiii Mei, ceea ce v-a sfătuit fratele Meu. De veţi păzi, după sfatul lui, fecioria voastră fără de prihană, vă veţi învrednici de cununile nepieritoare în cămara Mea cerească!"

Acestea zicîndu-le Domnul, s-a dus. Iar ei, deşteptîndu-se, îşi spuneau unul altuia vedenia şi, sculîndu-se, s-au rugat lui Dumnezeu toată noaptea aceea. Iar cuvintele cele zise lor, ca

nişte mărgăritare de mult preţ, le păzeau în inimile lor. A doua zi a intrat împăratul în camera unde erau tinerii şi i-a aflat pe ei şezînd deosebit şi, tulburîndu-se cu inima, i-a întrebat de pricina despărţirii lor. Iar ei, răspunzînd, au zis: "Noi ne rugăm lui Dumnezeu ca să ne învrednicească pînă la sfîrşitul vieţii noastre să păzim fecioria curată, precum o avem acum, ca aşa să merităm a ne încununa cu curatele cununi în împărăţia cea cerească, după făgăduinţa Domnului, Care ni S-a arătat nouă!" Atunci împăratul, înţelegînd că străinul acela care fusese seara în casa lui i-a sfătuit să păzească feciorie, s-a mîniat foarte tare şi a trimis îndată pe slujitorii săi ca să-l prindă pe Apostolul Toma. Dar nu l-au aflat, pentru că Avan şi Apostolul Toma plecaseră cu corabia spre India.

Ajungînd la Gundafor, împăratul Indiei, s-au dus înaintea lui şi Avan a zis: "Iată, împărate, ţi-am adus din Palestina un zidar foarte înţelept, ca să facă palate frumoase pentru împărăţia ta". Iar împăratul, văzînd pe Toma, s-a bucurat şi arătînd locul unde voia să construiască palatele, şi măsurînd unde avea să fie temelia, i-a dat aur mult pentru zidire, iar el a plecat în călătorie. Toma, luînd aurul, l-a împărţit la cei săraci şi scăpătaţi, iar el, ostenindu-se în propovăduirea Evangheliei, a întors pe mulţi oameni la credinţa în Hristos şi i-a botezat.

În acea vreme tînărul acela, care după sfatul Sfîntului Apostol Toma a făgăduit să-şi păzească feciorie, auzînd că Apostolul propovăduieşte pe Hristos în India, luîndu-şi soţia cu dînsul s-a dus la Apostolul Toma şi, fiind luminat de dînsul, a primit sfîntul botez. Fecioara aceea se numea Pelaghia; pe urmă ea şi-a vărsat şi sîngele pentru Hristos. Tînărul se numea Dionisie şi s-a învrednicit de dreapta episcopiei. Apoi s-a întors la moşia sa cu binecuvîntarea Apostolului Toma şi a făcut cunoscut în tot locul mărirea lui Dumnezeu, aducînd la credinţa în Hristos pe cei necredincioşi şi zidind biserici prin cetăţi.

După doi ani, împăratul a trimis la Apostolul Toma pe cineva ca să-l întrebe cînd vor fi terminate palatele care se zidesc. Iar Apostolul l-a înştiinţat pe împărat că numai acoperişurile palatelor au mai rămas de făcut. Şi s-a bucurat împăratul, căci socotea că Toma îi zideşte palatele pe pămînt şi a trimis iarăşi mult aur, poruncindu-i ca acoperişul să fie frumos zidit. Iar el, luînd aurul şi ridicîndu-şi ochii şi mîinile spre cer, a zis: "Mulţumesc Ţie, Doamne, iubitorule de oameni, că în diferite chipuri rînduieşti mîntuirea oamenilor". Şi, iarăşi, împărţind aurul la cei nevoiaşi, se silea cu propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu.

După o vreme oarecare împăratul a aflat că nici nu s-a început a se zidi palatul pe care l-a poruncit, iar tot aurul lui a fost împărţit la săraci, şi zidarul nici nu se îngrijeşte pentru zidire, ci umblă prin cetăţi şi prin sate şi propovăduieşte un Dumnezeu nou, făcînd multe minuni. Mîniindu-se împăratul foarte tare, a trimis slujitorii ca să-l prindă pe Apostol şi, fiind prins şi adus înaintea împăratului, acesta îl întrebă: "Oare ziditu-mi-ai palatele?" Apostolul a răspuns: "Le-am zidit foarte bine şi sînt foarte frumoase". Şi a zis împăratul: "Să mergem să vedem aceste palate". A răspuns Apostolul: "Nu poţi în această viaţă să vezi aceste palate, ci numai atunci cînd te vei duce din această viaţă, atunci le vei putea vedea şi, sălăşluind în ele, vei petrece acolo în veci cu bucurie". Iar împăratul, socotind că

este batjocorit, s-a mîniat foarte tare şi a poruncit ca Apostolul să fie aruncat în temniţă, împreună cu Avan, negustorul care l-a adus, şi să fie pedepsit cu moarte cumplită, încît chiar şi pielea de pe dînşii să fie jupuită şi să fie arşi în foc. Şi fiind în temniţă, Avan îl ocăra pe Apostol, zicînd: "Tu şi pe mine şi pe împărat ne-ai păcălit, spunînd că eşti zidar înţelept, iar acum ai pierdut şi aurul împăratului şi viaţa mea. Căci, iată, pentru tine pătimesc şi voi muri în chinuri grozave, căci împăratul este cumplit şi ne va ucide pe amîndoi". Iar Apostolul, mîngîindu-l, îi zicea: "Nu te teme, că nu vom muri acum, ci vom fi vii şi liberi şi vom fi cinstiţi de împărat, pentru palatele pe care i le-am zidit, întru împărăţia cea de sus".

În acea noapte fratele împăratului a căzut bolnav şi a zis acestuia: "Pentru mîhnirea ce a venit asupra ta şi eu sînt supărat şi din această pricină m-am îmbolnăvit şi, iată, acum voi muri". Şi fratele împăratului zicînd acestea, a murit îndată. Impăratul, uitînd de mîhnirea cea dintîi, a fost cuprins de jale pentru moartea fratelui şi acum plîngea nemîngîiat. Îngerul lui Dumnezeu, luînd sufletul celui care murise, l-a înălţat în lăcaşurile cereşti şi, înconjurînd acolo acele lăcaşuri, îi arăta multele palate minunate, frumoase şi luminoase; şi erau unele mai frumoase şi mai luminoase decît altele, ale căror frumuseţi nu este cu putinţă a le spune. Şi îngerul a întrebat pe suflet, zicînd: "În care din aceste toate palate ai voi să vieţuieşti?" Iar sufletul, privind spre cel mai frumos palat, a zis: "De mi s-ar da voie să petrec măcar într-un colţ al acestui palat, nimic nu mi-ar mai trebui". Iar îngerul a zis: "Nu vei putea să petreci în aceste palate pentru că sînt ale fratelui tău şi aceste palate au fost zidite de străinul Toma cu aurul care i s-a dat lui". Apoi sufletul a zis: "Mă rog Ţie, Doamne, dă-mi voie să mă duc la fratele meu şi voi răscumpăra de la dînsul aceste palate, pentru că el nu ştie cît sînt de frumoase şi, după ce le voi răscumpăra, iarăşi mă voi întoarce aici". Atunci îngerul a întors sufletul în trup şi îndată mortul a înviat şi, deşteptîndu-se ca din somn, i-a întrebat pe cei care erau de faţă unde este fratele lui şi îi rugă să-i spună împăratului să vină la dînsul.

Auzind împăratul că a înviat fratele lui, s-a bucurat foarte mult şi a alergat la dînsul. Apoi, văzîndu-l viu, s-a înspăimîntat, dar în acelaşi timp s-a şi bucurat. Iar cel înviat a început a grăi către dînsul: "Ştiu bine, împărate, că mă iubeşti ca pe fratele tău şi ai plîns pentru mine şi de ţi-ar fi fost cu putinţă să mă răscumperi de la moarte, ai fi dat chiar jumătate din împărăţia ta". Iar împăratul i-a zis: "Adevărat, aşa este şi nu poate fi altfel". Apoi fratele său i-a zis: "Dacă mă iubeşti atît de mult, doresc de la tine un dar şi te rog să nu mi-l respingi". Iar împăratul a zis: "Tot ceea ce am îţi dăruiesc ţie, iubitul meu frate". Şi împăratul şi-a întărit cu jurămînt cuvîntul său. Atunci fratele cel înviat a zis: "Dă-mi palatele tale pe care le-ai zidit în ceruri şi toată bogăţia mea de pe pămînt să o iei tu în locul acestor palate". Iar împăratul, auzind aceasta, s-a îndoit şi fiind uimit cu totul, tăcea.

După aceasta l-a întrebat: "De unde am eu palate în ceruri?" Şi i-a zis fratele: "Cu adevărat sînt nişte palate cum tu nici nu ştii şi nici n-ai văzut niciodată şi nicăieri aşa ceva sub ceruri şi aceste palate au fost zidite de Toma pentru tine, pe care tu îl ţii în temniţă; eu le-am văzut şi m-am minunat de frumuseţea lor nespusă şi aş dori să vieţuiesc acolo măcar într-un colţ, dar nu mi s-a dat voie. Pentru că îngerul care m-a luat pe mine mi-a

spus că eu nu pot să petrec în aceste palate pentru că sînt ale tale, zidite de străinul Toma. Apoi m-am rugat îngerului să-mi dea voie să vin la tine pentru a răscumpăra acele palate; şi dacă mă iubeşti, dă-mi-le mie, şi tu să ai în schimb toate averile mele". Atunci împăratul s-a bucurat de două lucruri: pentru viaţa fratelui şi pentru palatele care i s-au zidit în ceruri. Apoi i-a zis fratelui său: "Iubite frate, m-am jurat ţie să nu-ţi opresc sub stăpînirea mea nimic din cele ce sînt pe pămînt, iar palatele din cer nu ţi le-am făgăduit; şi dacă vei voi, avem pe lîngă noi acelaşi zidar şi acela poate să-ţi facă şi ţie astfel de palate".

Zicînd acestea, împăratul a trimis îndată la temniţă ca să-l scoată pe Sfîntul Toma şi pe Avan, negustorul care l-a adus pe acesta şi, alergînd în întîmpinarea Apostolului, a căzut la picioarele lui, cerîndu-şi iertare. Iar Apostolul, mulţumind lui Dumnezeu, a început să-i înveţe pe amîndoi fraţii credinţa în Domnul nostru Iisus Hristos. Şi ei, umilindu-se, au ascultat cu dragoste cuvintele lui. Apoi i-a botezat şi i-a învăţat toată credinţa creştinească. După aceasta, amîndoi fraţii şi-au zidit prin multe milostenii lăcaşuri veşnice în ceruri. Iar Apostolul Toma, petrecînd o vreme cu dînşii şi întărindu-i în credinţă, s-a dus în cetăţile dimprejur şi prin sate, propovăduind mîntuirea sufletelor.

Apostolul Toma lumina sufletele, propovăduind Evanghelia, cînd a sosit vremea cinstitei mutări a Maicii luiDumnezeu; şi toţi apostolii din diferite ţări au fost răpiţi de nori şi aduşi în Ghetsimani, înaintea patului Preabinecuvîntatei Fecioare. Atunci a plecat din India şi Sfîntul Apostol Toma, dar n-a putut ajunge în ziua îngropării Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, căci Dumnezeu aşa a rînduit lucrurile pentru adeverirea cea mai vrednică de credinţă, cum că Maica lui Dumnezeu a fost luată cu trupul la ceruri: adică precum pentru învierea lui Hristos, prin necredinţa lui Toma ne-am încredinţat mai bine, tot aşa şi pentru luarea cu trupul la ceruri a Preacuratei Fecioare Maria, Născătoarea de Dumnezeu, ne-am încredinţat mai bine prin întîrzierea lui Toma.

Deci, Apostolul, sosind a treia zi după îngropare, s-a întristat foarte mult că nu s-a aflatşi el în ziua îngropării să petreacă la mormînt, împreună cu ceilalţi Apostoli, sfîntul trup al Maicii Domnului său. De aceea, cu sfatul de obşte al Sfinţilor Apostoli, au deschis mormîntul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pentru ca Sfîntul Apostol Toma, văzîndu-i trupul, să se închine şi să se mîngîie. Deschizînd mormîntul, n-au mai aflat trupul Sfintei Fecioare, ci numai giulgiul singur; şi în acest fel s-a făcut încredinţare că Maica lui Dumnezeu, ca şi Fiul său, a înviat a treia zi şi a fost luată cu trupul la ceruri.

După aceasta, Sfîntul Toma s-a dus iarăşi în părţile Indiei şi a propovăduit acolo pe Iisus Hristos şi cu semne şi cu minuni pe mulţi oameni îi aducea la credinţă. Ajungînd la Meliapor, a luminat pe mulţi şi i-a întărit în credinţă, prin această minune. Era acolo un lemn foarte mare pe care nu puteau să-l mişte din loc nu numai o mulţime de oameni, dar nici elefanţii, iar Apostolul Toma a tras acel lemn cu brîul său cam 10 stadii şi l-a adus pentru zidirea bisericii Domnului. Văzînd acest lucru, credincioşii s-au întărit în credinţă, iar din cei necredincioşi mulţi au crezut. A mai făcut şi altă minune mare, mai mare decît cea dintîi: un jertfitor evreu l-a ucis pe singurul său fiu şi a dat vina asupra Sfîntului Toma, zicînd: "Toma l-a ucis pe fiul meu". Şi s-a făcut gîlceavă mare şi s-a adunat tot poporul şi l-

au apucat pe Sfîntul Toma ca pe un ucigaş, voind să-l judece şi să-l chinuie, dar nefiind nimeni care să mărturisească că Apostolul lui Hristos nu este vinovat de acea ucidere, a rugat pe judecător şi pe popor, zicînd: "Lăsaţi-mă, şi eu, în numele Dumnezeului meu, îl voi întreba pe cel ucis, să spună singur cine l-a omorît". Apoi toţi au mers la mormîntul fiului acelui evreu, iar Toma, ridicîndu-şi ochii în sus, s-a rugat lui Dumnezeu, şi după aceasta a zis către cel mort: "În numele Domnului meu Iisus Hristos, îţi poruncesc, tinere, să ne spui nouă cine te-a ucis?". Şi îndată mortul a grăit: "Tatăl meu m-a ucis". Atunci toţi au strigat: "Mare este Dumnezeu cel propovăduit de Toma!". Slobozind pe Apostol, evreul jertfitor a căzut singur în groapa pe care o săpase Apostolului, iar prin minunea aceasta o mulţime de popor s-a apropiat de Dumnezeu şi au fost botezaţi de Apostolul Toma.

După aceasta, Apostolul s-a dus în cele mai îndepărtate părţi în hotarele Calamidiei, unde stăpîneaîmpăratul Muzdie; şi propovăduind acolo pe Hristos, a adus la credinţă pe o femeie cu numelede Sindichia, care era rudă cu Migdonia, femeia lui Carizie, prietenul împăratului. Sindichia a făcut pe Migdonia să cunoască adevărul şi să creadă întru unul Dumnezeu, Ziditorul tuturor, pe care Apostolul Toma Îl propovăduia. Iar Migdonia a zis către Sindichia: "Aş fi vrut să-l văd pe omul acela care propovăduieşte pe adevăratul Dumnezeu şi să aud învăţătura lui". Sindichia a zis: "Dacă voieşti, doamnă, să-l vezi pe Apostolul lui Dumnezeu, schimbă-ţi hainele şi te îmbracă ca o femeie din popor, ca să nu fii cunoscută şi apoi mergi cu mine". Migdonia a făcut precum i s-a spus şi a mers după Sindichia şi l-au aflat pe Apostolul Toma în mijlocul unei mulţimi de oameni simpli şi săraci, propovăduind pe Hristos. Şi, alăturîndu-se ele acelor oameni, ascultau învăţăturile Apostolului, iar el le spunea multe despre Domnul Iisus Hristos, învăţîndu-i să creadă în El şi prelungea cuvîntul referitor la moarte, la judecată, la gheenă şi la împărăţia cerească.

Auzind toate acestea, Migdonia s-a umilit cu inima şi acrezut în Hristos. Apoi, întorcîndu-se acasă, neîncetat se gîndea la cuvintele Apostolului Toma şi vorbea despre Hristos cu ruda ei, Sindichia, şi se aprindea cu mai multă dragoste către El. Şi din acea vreme a început a se depărta de cei necredincioşi, ca de vrăşmaşii lui Dumnezeu şi a fugit de toate vorbele lor, de ospeţe şi de toate desfătările lumeşti. Apoi nu mai voia să se apropie de bărbatul ei ca o soţie, fapt pentru care avea mare necaz bărbatul ei şi o silea să se supună. Neputînd a o supune, l-a rugat pe împăratul Muzdie să trimită pe împărăteasa Tertiana la femeia lui pentru ca aceasta s-o sfătuiască să nu se mai depărteze de el, ca soţie; împărăteasa Tertiana şi Migdonia, femeia lui Carizie, erau surori şi mergînd împărăteasa la Migdonia, sora sa, a întrebat-o pentru ce nu se supune bărbatului ei. Iar ea a răspuns: "Pentru că este păgîn şi vrăşmaşul lui Dumnezeu, iar eu sînt roaba adevăratului Dumnezeu, Iisus Hristos, şi nu voiesc să fiu întinată de acel om necredincios şi necurat". Tertiana a vrut să ştie şi ea cine este Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu. Atunci Migdonia i-a spus propovăduirea Sfîntului Apostol Toma şi a învăţat-o pe Tertiana să cunoască adevărata credinţă. Apoi Tertiana, voind să ştie mai cu de-amănuntul învăţăturile lui Hristos, a dorit să-l vadă chiar pe Apostolul Toma şi să asculte propovăduirea lui. Sfătuindu-se cu Migdonia, a trimis în taină după Apostolul Toma şi, chemîndu-l, l-au rugat să le arate calea cea adevărată. Iar Apostolul Toma,

propovăduindu-l pe Hristos, le-a luminat cu lumina credinţei şi le-a spălat cu baia botezului, apoi le-a învăţat să păzească poruncile lui Dumnezeu şi să facă fapte bune. Iar ele, punînd în inimile lor toate cele grăite de Apostol, s-au sfătuit amîndouă să slujească Domnului în curăţie şi să nu se apropie de bărbaţii lor, ca de nişte necredincioşi.

Apostolul Toma făcea acolo multe minuni cu puterea lui Dumnezeu şi tămăduia toate neputinţele. Şi mulţi, nu numai din poporul cel simplu, ci şi din curtea împărătească, văzînd semnele şi minunile făcute de Apostol şi ascultînd învăţăturile lui, au crezut în Hristos. Chiar unul din fiii împăratului, anume Azan, a crezut şi a fost botezat de Apostolul Toma, pentru că însuşi Dumnezeu lucra în apostoleasca propovăduire, înmulţind numărul credincioşilor, spre mărirea numelui Său.

Împărăteasa Tertiana, întorcîndu-se de la Migdonia, îşi petrecea vremea în rugăciuni şi în posturi şi nu se pleca la dorinţa bărbatului ei. Atunci împăratul, mirîndu-se de schimbarea femeii sale, a zis către Carizie, prietenul său: "Voind să-ţi dobîndesc pe femeia ta, şi pe a mea am pierdut-o, aşa că mai rea este a mea decît a ta". Şi amîndoi, împăratul şi Carizie, au cercetat cu de-amănuntul care să fie pricina răzvrătirii femeilor lor, că nu vor să fie cu dînşii şi au aflat că un străin nemernic, anume Toma, învăţîndu-le credinţa în Hristos, le-a întors de la petrecerea împreună cu ei. Încă au mai aflat şi aceasta: cum că Azan, fiul împăratului, şi multe din slugile casei lui şi din căpetenii şi din poporul cel simplu, mulţime fără număr, credîn Hristos, prin propovăduirea Apostolului Toma. Şi s-a înfuriat împăratul împotriva lui Toma şi, prinzîndu-l, l-a aruncat în temniţă.

După aceasta, Apostolul a fost dus înaintea judecăţii împăratului şi acesta l-a întrebat: "Cine eşti tu, rob sau liber?", iar Toma a răspuns: "Sînt robul Aceluia asupra căruia tu nu ai stăpînire". Iar împăratul a zis: "Văd că eşti rob viclean şi, fugind de la stăpînul tău, ai venit pe pămîntul acesta ca să răzvrăteşti poporul şi să ameţeşti femeile noastre. Deci, spune-mi cine este stăpînul tău?" Apostolul a răspuns: "Stăpînul meu este Domnul cerului şi al pămîntului, Dumnezeul şi Făcătorul a toată făptura, Care m-a trimis pe mine să propovăduiesc numele Lui cel sfînt şi să-i întorc pe oameni de la rătăcirea lor". Iar împăratul i-a zis: "Lasă-ţi cuvintele tale cele viclene, înşelătorule, şi ascultă porunca ce-ţi grăiesc eu: Cum ai depărtat tu cu înşelăciune pe femeile noastre ca să nu se unească cu noi, tot aşa să le întorci pe dînsele la noi! Căci de nu vei face aceasta, ca femeile noastre să fie cu noi în dragoste şi în unirea de mai înainte, te vom pedepsi cumplit". Apostolul a răspuns: "Nu se cade ca roabele lui Hristos să se unească cu bogaţii cei fără de lege; nici nu este cu dreptate ca cele credincioase să fie necinstite de păgîni şi necredincioşi".

Auzind acestea, împăratul a poruncit ca să fie aduse nişte scînduri de fier înroşite în foc şi pe acestea să fie pus cu picioarele Apostolul. Şi făcînd acestea, deodată a ieşit apă de sub scîndurile acelea şi le-a răcit. Apoi, Apostolul a fost aruncat într-un cuptor şi a doua zi a ieşit viu şi nevătămat din acel cuptor. După acestea, Carizie l-a sfătuit pe împărat, zicînd: "Sileşte-l să se închine şi să jertfească zeului nostru, Soarele, pentru că aşa are să mînie pe Dumnezeul lui, care îl păzeşte întreg". Iar cînd, după porunca împăratului, îl duseră pe Apostol să se închine la idolul Soare, îndată idolul s-a topit ca ceara în faţa focului şi s-a

risipit. Şi se bucurau credincioşii de această putere a Dumnezeului ceresc şi mulţime de credincioşi au crezut atunci în Domnul. Iar slujitorii care se închinau la idoli s-au răzvrătit asupa Apostolului, pentru pierderea idolului lor şi împăratul, mîniindu-se, se gîndea cum să-l piardă pe Toma, dar se temea de boieri, de popor şi de slugile sale, pentru că mulţi credeau în Hristos.

Apoi, luîndu-l, a ieşit din cetate urmat de ostaşii săi şi toţi socoteau că împăratul vrea să vadă un semn de la dînsul. Mergînd cam la o jumătate de stadie, l-a dat pe Toma la cinci ostaşi ca să-l ducă în munte, poruncindu-le să-l străpungă acolo cu suliţele, iar el s-a dus în cetatea Axium. Azan, fiul împăratului, şi Sifor, un bărbat de neam bun, au alergat după Apostolul Toma şi, ajungîndu-l, plîngeau pentru el. Apostolul Toma cerînd ostaşilor voie să se roage, s-a rugat lui Dumnezeu şi a hirotonisit preot pe Sifor şi pe Azan diacon şi le-a poruncit să aibă grijă de cei care au crezut în Domnul şi să se sîrguiască ca să înmulţească numărul credincioşilor lui Hristos.

După aceasta, ostaşii l-au străpuns cu cinci suliţe deodată şi aşa s-a sfîrşit Sfîntul Apostol Toma. Iar Sifor şi Azan au plîns mult pentru el şi au îngropat sfîntul lui trup cu cinste. După îngropare, şezînd lîngă mormîntul Apostolului şi tînguindu-se, li s-a arătat sfîntul, poruncindu-le să meargă în cetate şi să întărească pe fraţi în credinţă. Ei au mers după porunca Sfîntului Apostol Toma, învăţătorul lor, ale cărui rugăciuni avîndu-le în ajutor, au cîrmuit bine Biserica lui Hristos. Iar împăratul Muzdie şi Carizie în zadar au silit pe femeile lor să se apropie de dînşii, căci n-au putut să le înduplece. Apoi, înţelegînd că nu se vor supune lor cu nici un chip, le-au lăsat să vieţuiască libere, după voia lor, iar ele, scăpînd de greutatea jugului însoţirii, vieţuiau în mare înfrînare şi rugăciuni, slujind Domnului ziua şi noaptea, şi aduceau mult folos Bisericii prin viaţa lor cea îmbunătăţită.

După cîţiva ani, s-a întîmplat ca unul din fiii împăratului Muzdie să fie chinuit de diavol şi nu putea nimeni să-l vindece, pentru că era foarte cumplit diavolul ce-l chinuia. Şi s-a mîhnit împăratul pentru fiul său şi a plănuit să descopere mormîntul Sfîntului Apostol Toma, să ia un os din moaştele lui şi să-l lege la grumazul fiului său, ca să se tămăduiasacă de chinurile diavolului, pentru că auzise că Sfîntul Apostol Toma a izgonit mulţime de diavoli. Cînd voia împăratul să facă acest lucru, i s-a arătat în vedenie Sfîntul Toma, zicîndu-i: "Cînd eram viu nu m-ai crezut. Oare acum, de la mort cauţi ajutor? Dar dacă vei fi credincios, Domnul meu Iisus Hristos îţi va fi milostiv".

Această vedenie l-a îndemnat mai mult pe împărat pentru descoperirea mormîntului Apostolului. Şi, mergînd împăratul, a descoperit mormîntul, dar n-a mai aflat moaştele sfîntului, pentru că unii din fraţii credincioşi au luat pe ascuns sfintele moaşte şi le-au dus în Mesopotamia. Atunci împăratul a luat pămînt din locul acela şi l-a pus la grumazul fiului său, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, de vei tămădui pe fiul meu prin rugăciunile Apostolului Tău, Toma, eu voi crede în Tine". Şi îndată a ieşit duhul necurat din fiul său, şi s-a însănătoşit. Atunci împăratul Muzdie a crezut în Hristos şi a fost botezat de preotul Sifor împreună cu toţi boierii săi. A fost mare bucurie între credincioşi, idolii s-ausfărîmat şi căpeteniile lor s-au risipit, iar bisericile luiHristos s-au zidit, sporind cuvîntul lui

Dumnezeu şi credinţa cea sfîntă. Apoi, după botez, împăratul a început să se căiască de greşelile pe care le săvîrşise înainte şi stăruia necontenit în rugăciuni, iar prezbiterul Sifor le zicea tuturor: "Rugaţi-vă pentru împăratul Muzdie, ca să cîştige milă de la Domnul nostru Iisus Hristos şi să primească iertare pentru păcatele sale".

În locul unde a fost îngropat trupul Sfîntului Apostol Toma se săvîrşeau multe minuni cu rugăciunile lui, întru mărirea lui Hristos, Dumnezeul nostru, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, se cuvine cinstea şi închinăciunea în veci. Amin.

Pătimirea Sfinţilor Mucenici Serghie şi Vah
(7 octombrie)

Sfinţii mucenici Serghie şi Vah erau de neam roman, mari senatori şi cei dintîi nobili de la curtea împăratului Maximian, care îi iubea mult şi îi cinstea pentru priceperea şi vitejia lor în războaie, precum şi pentru credinţa în slujbă. Nimeni nu putea în nici un chip să se apropie de împărat şi să ceară ceva de la el, decît numai prin aceşti credincioşi sfetnici ai lui. În astfel de cinste împărătească erau, cinste pe care nimeni altul n-o avea. Însă ei nu aşteptau cinste de la împăratul cel pămîntesc, ci de la Împăratul cel ceresc, căci credeau în Domnul nostru Iisus Hristos şi se sîrguiau să placă Lui prin viaţa cea sfîntă şi prin osîrdia cu care îi slujeau. Ei, însă, îşi tăinuiau credinţa de frica împăratului, căci mînia şi iuţimea lui Maximian împotriva credincioşilor erau neîmblînzite. Dar lumina credinţei în Hristos n-a rămas multă vreme ascunsă, căci a venit vremea să fie arătată tuturor, pentru că unii oameni, pizmuindu-i pentru dragostea ce le-o arăta împăratul şi voind să atragă asupra lor mînia lui Maximian, i-au pîrît că sînt creştini şi că s-au lepădat de închinarea la idoli.

Împăratul nu voia să creadă că nişte oameni ca aceştia, care au de la el atîtea daruri, să-i fie lui potrivnici în cinstirea zeilor şi chiar se ruşina de dînşii să-i întrebe despre aceste lucruri sau să-i mustre, neavînd nici o dovadă vrednică de crezare. Însă s-a gîndit să-i ispitească în acest chip: într-una din zile împăratul a făcut praznic pentru idolii săi şi a mers împreună cu toţi nobilii, cu ostaşii, cu slujitorii şi cu toată suita sa în capiştea necuratului idol Die, voind să-i aducă jertfe alese. În acest timp privea să vadă dacă vor intra o dată cu dînsul şi iubiţii lui senatori în capiştea idolească. Cînd împăratul a intrat în capişte, senatorii Serghie şi Vah au rămas afară şi, ca adevăraţi robi ai lui Hristos, stăteau deoparte şi se rugau adevăratului Dumnezeu, ca să lumineze ochii necredinciosului popor şi să preamărească întru dînşii prea sfînt numele Său. Împăratul, văzînd că Serghie şi Vah n-au intrat cu dînsul la praznic, a trimis pe slujitorii săi să-i prindă şi să-i aducă cu sila în capiştea lui Die. Fiind aduşi sfinţii în adunarea cea urîtă de Dumnezeu, împăratul le-a poruncit să se închine idolilor, să le aducă jertfă şi să mănînce din cele jertfite idolilor. Iar ei, nevoind să facă acestea, au zis: "Avem în cer un Dumnezeu care nu minte, un Dumnezeu adevărat şi viu, care pe toată lumea o cuprinde şi nu este nesimţitor la fel ca idolii voştri şi noi Aceluia ne închinăm". In felul acesta ei îl mustrau pe împărat pentru credinţa lui cea greşită, pentru că cinstea cuvenită lui Dumnezeu o dădea idolilor orbi,

surzi şi muţi, aducînd cu el şi pe alţii la această credinţă. Împăratul a poruncit să fie luate de la dînşii semnele nobleţii lor - fireturile ostăşeşti, lanţurile de aur, inelele şi toate hainele şi să fie îmbrăcaţi femeieşte spre necinstea lor şi, punînd cercuri de fier pe grumazul lor, a poruncit să fie purtaţi aşa prin cetate spre rîsul şi batjocura tuturor, ca aşa cei slăviţi şi de neam nobil roman să fie batjocoriţi pentru cinstirea adevăratului Dumnezeu şi pentru necinstirea idolilor mincinoşi sau, mai bine zis, a diavolilor, cărora n-au voit să le jertfească cei ce se aduceau pe sine jertfă lui Hristos.

Împăratul Maximian, după săvîrşirea necuratelor jertfe, s-a întors la palat şi, mîhnindu-se pentru Serghie şi Vah, pe care îi iubea, i-a chemat înaintea sa şi le-a zis: "Prietenii mei prea iubiţi şi credincioşi, pentru ce v-aţi înşelat ca să-i mîniaţi pe zei, iar pe mine, împăratul vostru, care sînt bun şi milostiv, să mă mîhniţi şi vouă să vă aduceţi atîta necinste? Pentru că eu, deşi vă iubesc mult, nu pot suferi necinstirea zeilor mei, şi vă voi da la chinuri, fără ca aceasta să fie dorinţa mea. Deci, vă rog, prietenii mei, părăsiţi pe acel Fiu al teslarului pe care evreii, ca pe un tîlhar, l-au răstignit între tîlhari pe cruce. Nu vă amăgiţi de creştineştile farmece şi basme şi întoarceţi-vă către zeii noştri şi eu vă voi încununa cu mai multă cinste, şi mai multă dragoste vă voi arăta vouă şi veţi trăi în bunătăţile împărăţiei mele, fiind nedespărţiţi de mine". Serghie şi Vah, nevrînd ca pentru dragostea împăratului să cadă din dragostea lui Dumnezeu şi nedorind ca pentru bunătăţile cele vremelnice să se lipsească de bunătăţile cele veşnice, au grăit mult împotriva împăratului. Şi fiind plini de darul Duhului Sfînt şi cu limbăslobodă, în cuvinte înţelepte, au arătat neputinţa idolilor şi cu multă îndrăzneală au mărturisit puterea şi dumnezeirea lui Iisus Hristos, iar pe împărat l-au sfătuit să caute să cunoască adevărul.

Păgînul împărat, avînd inima împietrită şi urechile surde şi ochii cei sufleteşti orbi, nu primea sfatul lor cel bun şi se lepăda de cuvintele lor folositoare şi se aprindea mai mult de mînie şi iuţime, dar nevrînd ca el însuşi să-i muncească, pentru că îi iubea foarte mult, i-a trimis în părţile Răsăritului, la ighemonul Antioh, care era cumplit chinuitor al creştinilor. Acest Antioh se învrednicise de la împărat de ighemonie prin nobilii Serghie şi Vah, pentru că ei, prin rugămintea lor, au mijlocit de la Maximian acea cinste pentru Antioh şi l-a rînduit ighemon în părţile Răsăritului. La acest Antioh i-a trimis Maximian pe Sfinţii Serghie şi Vah, pentru ca să se înfricoşeze de cruzimea lui, cruzime despre care se dusese vestea în toată lumea, să le fie frică de el, fiind în mîinile acestui tiran şi aşa, fiind siliţi, să se lepede de Hristos din frică şi de ruşine; iar dacă nu se vor supune să fie chinuiţi, nu înaintea ochilor împăratului, ci în alte părţi îndepărtate.

Sfinţii au plecat din Roma, fiind duşi în lanţuri, şi mergînd toată ziua aceea, au rămas peste noapte la o gazdă, iar la miezul nopţii, cînd ostaşii care îi duceau şi îi păzeau au adormit adînc, ei privegheau cu tot dinadinsul în rugăciune, cerînd lui Dumnezeu ajutor, ca să poată să rabde cu bărbăţie toate chinurile, pentru numele Lui cel sfînt. Astfel rugîndu-se ei, li s-a arătat îngerul Domnului, strălucind lumină cerească, şi îi întărea, zicîndu-le: "Îndrăzniţi, robii lui Hristos, şi nevoiţi-vă ca ostaşii cei buni împotriva diavolului, pentru că degrabă îl veţi birui. Iar pentru nevoinţa voastră veţi lua cununile biruinţei de la Domnul Iisus Hristos, Care va fi alături de voi în suferinţa voastră, dîndu-vă

ajutorul Său, pînă ce îl veţi călca pe vrăjmaşul diavol sub picioare". Cu aceste cuvinte întărindu-i, îngerul s-a făcut nevăzut, iar ei, umplîndu-se de negrăită bucurie, înălţau laudă lui Dumnezeu Celui ce bine a voit ca prin îngereasca arătare să cerceteze pe robii săi. Şi mergînd multă vreme pe cale, petreceau în post, în rugăciuni şi cîntări de psalmi, înarmîndu-se împotriva duhurilor celor nevăzute ale răutăţii prin această duhovnicească armă. Trecînd prin multe cetăţi şi ţări, au ajuns în părţile Răsăritului, în cetatea care se numea Varvalisa, unde locuia Antioh, căruia ostaşii i-au predat pe cei trimişi în lanţuri, adică pe Serghie şi pe Vah, precum şi scrisoarea împăratului care avea acest cuprins:

"Maximian, puternicul împărat, porunceşte lui Antioh, ighemonul părţilor din Răsărit şi tuturor oamenilor, dar mai ales ajutătorilor şi slujbaşilor împărăţiei noastre, ca să nu mai fie oameni necredincioşi zeilor şi străini de slujbele lor; deci, în acest fel, văzînd pe Serghie şi pe Vah că sînt de credinţa creştinească cea atît de rea, i-am judecat şi i-am găsit a fi vinovaţi de muncile cele cumplite. Şi de vreme ce sînt nevrednici de împărătească cinste, i-am trimis bunătăţii tale, ca, de se vor pocăi, ascultîndu-ne pe noi, şi de vor jertfi zeilor, să-i învredniceşti cu blîndeţea ta şi să-i eliberezi din chinurile cele pregătite pentru ei; apoi să le făgăduieşti a noastră iubire de oameni, pentru că va lua fiecare dregătoria sa şi va ajunge la cinste mai mare ca cea dintîi. Iar dacă nu se vor supune, ci vor rămîne în credinţa cea rea, să-i supui pe dînşii la chinuri legiuite şi să-i pierzi cu moarte de sabie. Îţi doresc viaţă lungă şi să fii sănătos".

Antioh, citind această scrisoare împărătească, a poruncit ca Serghie şi Vah să fie puşi într-o închisoare uşoară şi să fie păziţi pînă a doua zi. Iar a doua zi, intrînd în divan, a şezut la judecată şi, aducîndu-i înaintea sa, a zis către dînşii: "Părinţilor şi binefăcătorilor mei, care aţi mijlocit pentru mine să iau această dregătorie şi cinste pe care o am, o! cum s-a schimbat buna voastră soartă, căci eu acum şed ca un judecător, iar voi staţi ca nişte robi legaţi înaintea mea, eu care altădată şedeam înaintea voastră, slujindu-vă. Deci, rogu-vă să nu voiţi a vă face vouă un rău ca acesta, ci ascultaţi-l pe împărat şi cinstiţi pe zei, ca să reveniţi la cele dintîi dregătorii ale voastre şi în cinste; iar dacă nu veţi face aceasta, apoi chiar fără de voia mea vă voi pune la chinuri, după porunca împăratului, pentru că aţi auzit singuri ce-mi porunceşte împăratul în scrisoarea pe care mi-a trimis-o. Drept aceea, domnii mei, fiţi milostivi vouă şi mie, căci eu n-aş vrea să fiu aspru chinuitor al binefăcătorilor mei". Dar sfinţii au răspuns: "În zadar vrei să ne amăgeşti cu cuvintele tale, pentru că cinstea şi necinstea, viaţa şi moartea, toate sînt deopotrivă celor care au viaţa cea cerească; nouă Hristos ne este viaţa, iar moartea pentru El ne este cinste".

Multe altele au zis sfinţii, preamărind pe Hristos, ocărînd pe idoli şi mustrînd păgînătatea necredincioşilor. Iar Antioh, mîniindu-se, a poruncit ca Sfîntul Serghie să fie aruncat în temniţă, iar pe Vah să-l dezbrace, să-l întindă la pămînt şi să-l bată fără milă. Şi îl bătură mult pe Sfîntul Vah peste tot trupul, încît mulţi slujitori, obosind, se schimbau pentru a-l bate; iar din cauza acestei bătăi i-a căzut carnea de pe oase, iar pîntecele i-a fost despicat şi schingiuitorii vărsau sîngele lui ca pe apă. Din pricina acelei bătăi, sfîntul şi-a dat sufletul său în mîinile Domnului. Apoi călăul a poruncit ca trupul lui să fie tîrît afară din cetate şi să fie aruncat pentru mîncarea fiarelor şi păsărilor. Dar Domnul a păzit trupul lui,

căci mai mulţi credincioşi, care se ascundeau afară din cetate în prăpăstii şi în peşteri de frica slujitorilor de idoli, ieşind noaptea din ascunzătorile lor, au luat trupul Sfîntului Vah şi l-au îngropat cu cinste într-una din acele peşteri în care ei se ascundeau.

Sfîntul Serghie, şezînd în temniţă şi auzind că prietenul lui s-a sfîrşit în chinuri, plîngea mult pentru despărţirea de el, zicînd: "Vai mie, fratele meu, Vah, de acum nu vom mai cînta, zicînd: iată ce este bun sau ce este frumos, fără numai a locui fraţii împreună; pentru că m-ai lăsat singur". Tînguindu-se în acest fel, în noaptea următoare lui Serghie i s-a arătatSfîntul Vah, într-o lumină cerească foarte strălucitoar,e şi l-a mîngîiat, spunîndu-i despre răsplata cea pregătită în ceruri şi întărindu-l spre muceniceasca nevoinţă către care va veni în curînd şi va cîştiga de la Hristos Domnul mare milă şi mare îndrăzneală. Sfîntul Serghie s-a bucurat foarte mult de arătarea lui Vah şi întru bucuria inimii cînta lui Dumnezeu.

În ziua următoare ighemonul, vrînd să meargă în cetatea Sur, a poruncit ca Serghie să fie adus după el. Acolo, şezînd la judecată, a zis către sfînt: "Vah, om necredincios şi rău, nevrînd să jertfească zeilor, a vrut mai bine să moară de moarte silnică decît să-i cinstească pe zei, iar eu l-am pedepsit după faptele sale. Dar tu, domnul meu Serghie, pentru ce urmezi credinţei celei rele şi te duci de voie în mare primejdie? Binefăcătorul meu, nu te condamna singur la chinuri, pentru că eu mă ruşinez de ale tale faceri de bine şi mă ruşinez de cinstea ta, pentru că tu stai osîndit înaintea mea, iar eu şed şi te judec pe tine. Eu, care eram mai mic decît tine, m-am învrednicit de mare cinste prin mijlocirea ta, şi iată că acum sînt mai mare decît tine, iar tu, care ai căpătat de la împărat mare cinste şi multe bunătăţi, iată că acum singur îţi doreşti răul; deci, te rog, ascultă sfatul meu, supune-te voii împăratului şi cinsteşte pe zei, ca să dobîndeşti cinstea şi dregătoria cea de mai înainte". A răspuns sfîntul, zicînd: "Cinstea şi slava cea vremelnică sînt deşarte, iar necinstea se face pricinuitoare de cinstea cea vremelnică. Deci, nu mă îngrijesc de această necinste şi nici nu doresc cinstea vremelnică, căci nădăjduiesc să fiu cinstit de Hristosul meu cu cinstea cea adevărată şi veşnică în mărirea cea cerească. Tu pomeneşti facerile mele de bine, cum că ţi-am mijlocit de la împăratul cel pămîntesc această dragoste mare, dar ascultă-mă pe mine şi, cunoscînd adevărul, leapădă-te de necuraţii tăi zei şi închină-te împreună cu mine Dumnezeului ceresc şi Împăratului veacurilor, iar eu îţi făgăduiesc ca să-ţi mijlocesc de la El mai multe bunătăţi decît ai tu de la Maximian".

Atunci Antioh, văzînd că nu poate să-l întoarcă pe Serghie de la Hristos şi să-l plece la voia împărătească, a zis: "Seghie, mă sileşti ca, uitînd toate bunătăţile primite de la tine, să fiu nevoit să te supun la cumplite chinuri". Iar Serghie a răspuns: "Fă ce voieşti tu, pentru că acum îl am ajutor pe Hristos care a zis: Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, că sufletul nu pot să-l ucidă. Iată, ai stăpînire peste trupul meu ca să-l chinui, dar peste sufletul meu nu ai stăpînire, nici tu, nici tatăl tău, Satana". Antioh, mîniindu-se, i-a zis: "Văd că îndelunga mea răbdare te-a făcut îndrăzneţ". Apoi a poruncit ca Serghie să fie încălţat cu încălţăminte de fier, ce avea într-însa piroane lungi şi ascuţite şi care au străpuns tălpile sfîntului. Şi aşa fiind încălţat, i s-a poruncit să alerge înaintea şaretei sale, pentru că mergea spre cetatea Tetrapirghia, iar de la Tetrapirghia aveau să meargă la cetatea Rosaf.

Iar Sfîntul Serghie alerga şi cînta, zicînd: "Aşteptînd am văzut pe Domnul care, căutînd spre mine, a auzit rugămintea mea şi m-a scos din groapa necazului şi din tina ticăloşiei şi a pus pe piatră picioarele mele şi a îndreptat paşii mei".

Ajungînd ei în Tetrapirghia, care era la mare depărtare de Sur, ca la nouă stadii, mucenicul a fos dus în temniţă. În drum spre temniţă el zicea: "Cel ce a mîncat odată pîinea mea, a venit asupra mea cu vicleşug şi cu legăturile chinurilor cele cumplite a întins cursă picioarelor mele, dar vino, Doamne, în ajutorul meu şi împiedică-i pe dînşii şi izbăveşte de cei necredincioşi sufletul meu". În noaptea aceea, pe cînd se ruga în temniţă, îngerul Domnului a venit la dînsul şi i-a vindecat picioarele de răni. Apoi, dimineaţa, călăul a poruncit ca Sfîntul Serghie să fie scos din temniţă, crezînd că nu va putea călca cu picioarele din pricina rănilor, dar l-a văzut de departe mergînd bine, cu picioarele sănătoase şi neşchiopătînd deloc şi, înspăimîntîndu-se, a zis: "Cu adevărat, omul acesta este vrăjitor, pentru că cine ar putea ca după astfel de chinuri să umble neşchiopătînd? Deci, dacă se vede cu picioarele nevătămate, aceasta nu poate fi decît putere vrăjitorească". Apoi, încălţîndu-l iarăşi cu acei papuci, l-a gonit înaintea sa pînă ce au ajuns la cetatea Rosaf, care era la o depărtare de şaptezeci de stadii de cetatea Sur. Acolo, şezînd la judecată, l-au silit pe Sfîntul Serghie să se închine la idoli şi, nefiind posibil să-l atragă de la mărturisirea lui Hristos, l-au osîndit la moarte. Şi, ducîndu-l afară din cetate, la locul de osîndă, Sfîntul Serghie şi-a cerut voie pentru a-şi face rugăciunile şi, rugîndu-se îndelung, a auzit de sus un glas dumnezeiesc chemîndu-l acolo; apoi, cu bucurie, plecîndu-şi capul său sub sabie, s-a sfîrşit, iar trupul lui a fost îngropat de credincioşii din acele locuri.

După o vreme, nişte oameni credincioşi din cetatea Sur s-au sfătuit în taină să ia de acolo trupul Sfîntului Mucenic Serghie şi să-l ducă în cetatea lor, iar cînd s-au apropiat, noaptea, de mormîntul sfîntului, îndată a ieşit de acolo o flacără de foc mare cît un stîlp care ajungea pînă la ceruri. Iar nişte ostaşi care locuiau în Rosaf, văzînd, în miezul nopţii, acea văpaie înaltă de foc care lumina toată partea aceea, au alergat înarmaţi la acel loc şi au aflat pe cetăţenii de la Sur cuprinşi de spaimă pentru această minunată vedenie de foc.

După puţină vreme, încetînd acea lumină de foc, cei ce veniseră de la Sur au înţeles că sfîntul nu voieşte să se despartă de locul acela unde şi-a vărsat sîngele şi şi-a dat sufletul pentru Hristos.

Petrecînd acolo cîteva zile, au zidit în cinstea Sfîntului Serghie, la locul unde a fos îngropat, un mormînt din piatră, înalt şi foarte frumos. Apoi, sporind credinţa în Domnul nostru Iisus Hristos, s-a zidit în cetatea Rosaf o biserică cu numele Sfîntului Mucenic Serghie şi adunîndu-se din cetăţile dimprejur cincisprezece episcopi, au descoperit mormîntul Sfîntului, iar cinstitele lui moaşte, care s-au păstrat în mireasmă bună şi nestricate, au fost mutate cu mare cinste în biserica cea nouă. Şi au aşezat să fie prăznuită pomenirea lui în fiecare an, în octombrie, ziua a şaptea, zi în care a fost omorît. Apoi în amîndouă locurile, adică şi în biserică, unde se aflau sfintele lui moaşte, şi acolo

unde şi-a aflat sfîrşitul şi a fost îngropat, se făceau multe tămăduiri bolnavilor şi se goneau diavolii.

Se mai cade încă a pomeni şi despre aceasta: în fiecare an în ziua praznicului Sfîntului Serghie fiarele sălbatice, ieşind din pustiile dimprejurul acelui loc, unde zăcuse mai înainte trupul sfîntului, îşi schimbau cruzimea lor de fiară în blîndeţe de miel, încît nu vătămau pe nimeni, nici pe oameni, nici pe dobitoace, ci cu sfială înconjurau acel loc sfînt şi iarăşi se întorceau în pustia lor. Aşa l-a preamărit Dumnezeu pe plăcutul Său, încît şi fiarelor, ca unor oameni, le poruncea să prăznuiască sfînta lui pomenire. Cu ale cărui rugăciuni, prea bunul Dumnezeu să îmblînzească mînia vrăşmaşilor noştri, ca şi mînia fiarelor sălbatice, spre mărirea Sa cea dumnezeiască, în veci. Amin.

În această zi mai prăznuim pomenirea sfinţilor mucenici Iulian prezbiterul şi Chesarie diaconul, care în vremea împărăţiei lui Claudie au pătimit în Tarachini, cetatea Italiei, de la Loxorie, cel care l-a înecat în mare. Se mai pomeneşte şi Sfîntul Mucenic Polihronie preotul, pe care arienii l-au tăiat cu săbiile şi l-au omorît în biserică la jertfelnic.

Viaţa Cuvioasei Maicii noastre Pelaghia, care mai înainte a fost desfrînată (8 octombrie)

Mare mulţumire sîntem datori a da întodeauna Domnului nostru, că nu voieşte moartea păcătoşilor, ci aşteaptă cu îndelungă răbdare întoarcerea lor spre viaţă, pentru că minunat lucru s-a făcut în zilele noastre, de care eu, păcătosul Iacov, vă scriu vouă, sfinţilor fraţi, ca ascultînd şi citind acestea, să aveţi parte de mult folos.

Prea Sfinţitul Arhiepiscop al cetăţii Antiohia, pentru oarecare trebuinţe bisericeşti, a chemat la sine, din cetăţile din prejur, opt episcopi, între care era şi omul lui Dumnezeu, Sfîntul Non, episcopul meu, care venise de la Iliopoli şi mă luase pe mine cu dînsul. Acesta era un bărbat minunat şi un desăvîrşit călugăr, care pentru viaţa cea îmbunătăţită fusese luat la episcopie, de la mănăstirea care se numeşte Tavenisiot. Iar cînd s-au adunat episcopii în biserica Sfîntului Mucenic Iulian, au voit ca să audă de la Non cuvînt de învăţătură şi au şezut toţi lîngă uşile bisericii, iar Non a început a grăi învăţîndu-i cele ce erau de folos pentru mîntuirea ascultătorilor. Şi minunîndu-se toţi de sfînta lui învăţătură, iată că, pe lîngă uşile bisericii, apăru o femeie din cele necredincioase, care era vestită în toată Antiohia pentru desfrîul ei.

Femeia era îmbrăcată cu haine de mare preţ, împodobită cu aur, cu pietre scumpe şi cu mărgăritare, iar împrejurul ei mergeau mulţime de fecioare şi de tineri, îmbrăcaţi frumos şi purtînd brăţări de aur. Şi faţa ei era atît de frumoasă, încît oamenii mireni nu se puteau sătura cu vederea frumuseţii ei. Aceasta mergînd pe lîngă noi a umplut tot văzduhul de plăcută mireasmă aromată, iar episcopul, văzînd-o mergînd fără ruşine, avînd capul descoperit şi pieptul gol, şi-a închis ochii şi, suspinînd în taină, şi-a întors faţa ca de la un

mare păcat. Iar fericitul Non, privea cu tot dinadinsul spre dînsa, pînă ce a trecut din dreptul privirii lor. Şi după aceasta întorcîndu-se către episcopi, a zis: "Nu cumva iubiţi voi frumuseţea acestei femei?" Iar el nerăspunzînd, Non şi-a plecat capul şi, plîngînd, îşi aduna în băsmăluţă lacrimile sale şi îşi uda pieptul cu ele. Apoi, suspinînd din adîncul inimii, iarăşi i-a întrebat pe episcopi: "Oare nu v-aţi îndulcit cumva privind frumuseţea ei?" Iar ei tăceau. Atunci Non a zis: "Cu adevărat, eu am învăţat mult de la dînsa, că pe această femeie Domnul o va pune la înfricoşata Sa judecată şi o dată cu dînsa vom fi judecaţi şi noi. Pentru că ce socotiţi? Cîte ceasuri a zăbovit acea femeie în cămara sa, spălîndu-se, îmbrăcîndu-se şi îmbodobindu-se în multe feluri, uitîndu-se în oglindă şi avînd toată grija ca să se arate mai frumoasă decît toate femeile înaintea ochilor vremelnicilor săi curtezani?! Iar noi, avînd în ceruri pe Mirele cel fără de moarte, nu ne îngrijim să ne împodobim sufletul nostru ticălos care este cu totul necurat, gol şi plin de ruşine, nu ne sîrguim să-l spălăm cu lacrimile pocăinţei şi să-l îmbrăcăm cu podoaba faptelor bune, ca să se arate plăcut ochilor lui Dumnezeu şi să nu fie ruşinat şi lepădat în vremea nunţii Mirelui".

Făcînd această învăţătură, fericitul Non m-a luat pe mine, păcătosul său diacon, şi am mers în chilia în care locuiam, lîngă biserica Sfîntului Iulian. Şi episcopul meu, intrînd în cămara sa, s-a aruncat cu faţa la pămînt şi plîngea, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, iartă-mă pe mine, păcătosul şi nevrednicul, căci grija acelei femei pentru împodobirea trupului a întrecut toată grija mea pentru ticălosul meu suflet, pentru că acea femeie, ca să fie plăcută curtezanilor ei celor pierzători, a pus atîta sîrguinţă spre a fi frumoasă, iar eu nu mă sîrguiesc ca să fiu plăcut Ţie, Dumnezeul meu, ci petrec în lenevie şi în neîngrijire. Cu ce faţă voi privi la Tine, sau cu ce cuvinte mă voi îndrepta înaintea Ta? Vai mie, păcătosul! Pentru că stînd înaintea Sfîntului Tău Altar, nu-ţi aduc Ţie podoabele sufleteşti pe care Tu le ceri de la mine. Acea femeie s-a făgăduit oamenilor celor muritori, întru deşertăciunea sa, ca să se împodobească pentru plăcerea lor şi aceasta face, ceea ce a făgăduit; iar eu m-am făgăduit să-ţi plac Ţie, Dumnezeului meu, dar am minţit lenevindu-mă. Sărac sînt, nerespectînd poruncile Tale, deci n-am nădejde de faptele mele, ci întru a Ta milostivire, prin care nădăjduiesc să mă mîntuiesc". Sfîntul Non, grăind aşa, se tînguia mult şi se ruga şi pentru femeia aceea, zicînd: "Doamne, să nu pierzi zidirea mîinilor Tale, să nu slujească diavolilor nişte frumuseţi ca acestea, ci întoarce-o pe ea la Tine, ca să se mărească prin ea numele Tău cel sfînt, pentru că Ţie toate Îţi sînt cu putinţă". Trecînd ziua aceea, Duminică noaptea după utrenie, sfîntul Non, învăţătorul meu, a zis către mine: "Frate Iacove, ascultă visul meu care mi s-a arătat în noaptea asta: Mi se părea că stau într-un colţ al Sfîntului Altar, săvîrşind slujba şi, iată, mi s-a arătat o porumbiţă neagră, necurată şi urîtă, care zbura împrejurul meu şi nu puteam suferi murdăria ei, iar cînd diaconul a zis: "cîţi sînteţi chemaţi, ieşiţi", porumbiţa a zburat şi n-am mai văzut-o pînă nu s-a terminat liturghia. Iar după săvîrşirea liturghiei, cînd noi ieşeam din biserică, am văzut acea necurată porumbiţă zburînd iarăşi împrejurul meu şi eu, întinzînd mîna, am prins-o şi am aruncat-o în apa care era în pridvorul bisericii; şi acolo acea porumbiţă s-a spălat de toată necurăţenia, devenind curată şi albă ca zăpada şi a zburat spre înălţimi, făcîndu-se nevăzută". Spunîndu-mi acest vis, fericitul Non m-a luat şi am mers în sobornicească biserică împreună cu ceilalţi arhiepiscopi unde, sărutînd

pe arhiepiscop, au săvîrşit dumnezeiasca liturghie. Iar după săvîrşirea sfintei slujbe arhiepiscopul Antiohiei a poruncit fericitului Non să grăiască învăţături pentru popor. Iar el a grăit după înţelepciunea lui Dumnezeu, învăţînd poporul; şi cuvintele lui nu erau alcătuite cu meşteşugul înţelepciunii lumii acesteia, ci simple şi înţelese de toţi şi lucrătoare, pentru că Duhul Sfînt vorbea prin gura lui. Şi din cele vorbite se întrezărea înfricoşata judecată a păcătoşilor şi răsplătirea drepţilor. Şi tot poporul era atît de umilit de cuvintele lui, încît pămîntul era ud de lacrimile lor.

Apoi, după rînduiala milostivului Dumnezeu, s-a întîmplat că desfrînata aceea a intrat în biserică, ea care niciodată nu intrase în biserică şi nici nu şi-a adus niciodată aminte de păcatele sale. Acea desfrînată, auzind învăţătura sfîntului Non, a înţeles frica de Dumnezeu şi, gîndind la păcatele sale şi la munca veşnică pentru ele, a început a vărsa pîraie de lacrimi, amintindu-şi de păcatele ei. Şi avînd inima zdrobită nu putea să se oprească din plîns şi a poruncit la două slugi ale sale, zicîndu-le: "Aşteptaţi aici şi cînd va ieşi acel sfînt bărbat care a grăit învăţătura lui Dumnezeu, să mergeţi după el şi să vedeţi unde găzduieşte şi, întorcîndu-vă, să-mi spuneţi". Iar tinerii i-au îndeplinit porunca şi îi spuseră că acel om găzduieşte lîngă biserica Sfîntului Mucenic Iulian. Şi ea, îndată, a scris cu mîna ei următoarea scrisoare către fericitul Non: "Sfîntului ucenic al lui Hristos, scriu eu, păcătoasa şi ucenica diavolului, această scrisoare: am auzit despre Dumnezeul tău că a plecat din ceruri şi S-a pogorît pe pămînt, nu pentru cei drepţi, ci ca să-i mîntuiască pe cei păcătoşi. Şi atît de mult S-a smerit, încît a mîncat şi cu vameşii; El, spre Care heruvimii nu îndrăznesc a privi, a locuit cu păcătoşii şi a vorbit cu desfrînatele; deci, domnul meu, de eşti adevărat rob a lui Hristos, precum aud de la creştini, nu mă lepăda pe mine care voiesc a veni prin tine către Mîntuitorul lumii pentru a vedea sfînta Lui faţă".

Trimiţînd sfîntului o astfel de scrisoare, acesta a citit-o şi i-a răspuns aşa: "Orice plan vei avea tu, să ştii că eşti arătată lui Dumnezeu şi tu şi gîndul tău şi scopul tău, însă îţi zic: să nu mă ispiteşti, căci eu păcătosul sînt slujitorul lui Dumnezeu. De ai cu adevărat bunăvoinţă să crezi în Dumnezeul meu şi dacă doreşti să mă vezi, sînt cu mine şi ceilalţi episcopi, deci vino şi mă vei vedea înaintea lor, iar de voi fi singur, nu mă vei putea vedea". Citind acestea, păcătoasa s-a umplut de mare bucurie şi a alergat la biserica Sfîntului Iulian şi a dat de ştire Sfîntului Non despre venirea ei. Iar el, ducînd cu sine pe ceilalţi episcopi, a poruncit femeii să vină înaintea lui.

Femeia, intrînd înaintea soborului sfinţilor episcopi, s-a aruncat la pămînt plîngînd şi a sărutat picioarele Sfîntului Non, zicînd: "Mă rog ţie, domnul meu, să urmezi învăţătorului tău, Domnului Iisus Hristos, arată-mi darul tău şi fă-mă creştină, pentru că eu sînt marea păcatelor şi adîncul fărădelegilor, deci, spală-mă pe mine prin Botez". Atunci toţi episcopii şi clericii care se aflau acolo aveau feţele scăldate în lacrimi văzînd pe acea desfrînată că vine cu atîta pocăinţă şi credinţă să se pocăiască. Şi abia a putut fericitul să o ridice de la picioarele sale, apoi a zis către dînsa: "Pravila bisericească porunceşte a nu fi botezată o desfrînată fără garanţi, ca să nu se întoarcă iarăşi la viaţa ei desfrînată". Iar ea, auzind acest răspuns, iarăşi s-a aruncat la picioarele lui şi ca şi păcătoasa din Evanghelie care a spălat picioarele lui Hristos, aşa a făcut şi aceasta şi a spălat picioarele lui Non şi le-a şters

cu părul capului său, zicînd: "Vei da seama lui Dumnezeu pentru sufletul meu, dacă nu mă vei boteza pe mine astăzi; din mîinile tale să ceară Dumnezeu sufletul meu şi asupra ta să cadă faptele mele cele rele şi de mă vei îndepărta nebotezată vei fi pricinuitor vieţii mele desfrînate şi necurate. De nu mă vei face pe mine acum străină de faptele mele cele rele, mă voi lepăda de Dumnezeul tău şi mă voi închina idolilor. De nu mă vei face pe mine astăzi mireasa lui Hristos şi de nu mă vei aduce la Dumnezeul tău, să nu mai ai parte de El şi de sfinţii Lui".

Atunci toţi au preamărit pe iubitorul de oameni Dumnezeu, auzind şi văzînd pe o desfrînată ca aceasta aprinzîndu-se cu atîta dumnezeiască rîvnă. Apoi fericitul m-a trimis îndată pe mine, smeritul Iacov, la arhiepiscop ca să-i spun despre acest lucru, iar el, auzind, s-a bucurat foarte mult şi a zis către mine: "Mergi şi spune-i episcopului tău aşa: Cinstite părinte, pe tine te aşteaptă lucrul acesta, pentru că ştiu bine că eşti gura lui Dumnezeu care a zis: de vei scoate cinstit din nevrednic, ca gura mea vei fi". Şi chemînd pe Cuvioasa Romana, care era întîia diaconiţă bisericească, a trimis-o pe aceasta cu mine.

Venind, am aflat pe Pelaghia zăcînd încă la pămînt, la picioarele fericitului Non, care abia a ridicat-o, zicîndu-i: "Scoală-te, fiică, ca să înveţi cele ce-ţi lipsesc pentru Botez". Iar ea s-a sculat şi episcopul a zis către dînsa: "Mărturiseşte-ţi întîi păcatele". Iar ea plîngînd a răspuns: "Dacă-mi voi cerceta conştiinţa mea, nici un lucru bun nu voi afla şi ştiu că păcatele mele sînt mai multe decît nisipul mării şi apa mării nu ajunge pentru spălarea faptelor mele celor necurate. Însă nădăjduiesc spre Dumnezeul tău că-mi va uşura sarcina fărădelegilor mele şi va căuta cu milostivire spre mine". Apoi episcopul a întrebat-o: "Care îţi este numele?" Iar ea a răspuns: "De către păriţii mei am fost numită Pelaghia, iar cetăţenii Antiohiei mi-au pus numele Margareta, pentru podoabele mele cele frumoase şi de mult preţ cu care m-au înfrumuseţat păcatele mele".

Atunci episcopul a învăţat-o credinţa şi a botezat-o în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh, a uns-o cu Sfîntul Mir şi a împărtăşit-o cu preacuratul şi de viaţă făcătorul Trupul şi Sîngele Domnului nostru Iisus Hristos pentru iertarea păcatelor. Iar Romana, diaconiţa, i-a fost maică duhovnicească, primind-o din baia Botezului; apoi, luînd-o din Biserică, a dus-o în Catechumenie, pentru că şi noi găzduiam acolo. Iar fericitul Non a zis către ceilalţi episcopi: "Veniţi la ospăţ, fraţilor, şi să ne bucurăm cu îngerii lui Dumnezeu că am găsit oaia cea pierdută, şi să gustăm undelemn şi vin cu veselie duhovnicească". Apoi, venind toţi, au mîncat cu cea nou botezată; iar diavolul a început a striga în auzul tuturor şi glasul lui se asemăna cu un glas de om tînguindu-se şi zicînd: "Amar, amar, ce rabd eu de la bîrfitorul acesta băutor de vin! O, răule bătrîn! Oare nu ţi-au ajuns ţie cei treizeci de mii de sarazini pe care i-ai răpit de la mine şi i-ai botezat? Nu ţi-a ajuns ţie cetatea Iliopolii care cîndva era a mea şi toţi cei care vieţuiau în ea se închinau mie, iar tu i-ai luat de la mine şi i-ai dus la Dumnezeul tău? Şi acum mi-ai tăiat şi cea din urmă nădejde. Ce voi face eu de acum, călugăre înşelător şi cu nărav rău? Nu vreau să-ţi mai rabd vicleşugurile tale! Blestemată este ziua în care te-ai născut tu, rău bătrîn, pentru că pîraiele lacrimilor tale mi-au risipit casa mea şi au făcut-o pustie". Şi astfel plîngînd diavolul, striga înaintea uşilor caselor în care eram şi au auzit glasul lui toţi cei care erau

acolo. Şi iarăşi a zis diavolul către cea din nou botezată: "Asta mi-ai făcut, doamnă Pelaghia? Şi tu ai urmat lui Iuda care fiind în cinste apostolească a vîndut pe Domnul său. Asemenea şi tu mi-ai făcut". Atunci episcopul i-a poruncit roabei lui Dumnezeu, Pelaghia, ca să se întărească cu semnul crucii. Iar ea făcînd semnul crucii pe faţa sa, a zis către diavol: "Să te gonească pe tine Iisus Hristos, care m-a izbăvit de tine". Şi acestea zicîndu-le, îndată a fugit diavolul.

Apoi, după două zile, în timp ce Pelaghia dormea cu cuvioasa Romana, maica sa cea duhovnicească, venind diavolul a deşteptat-o şi a început a grăi către dînsa: "Scumpa mea doamnă Margareta, ce rău ţi-am făcut eu? Nu te-am îmbogăţit eu cu aur şi cu argint? Oare nu te-am împodobit eu cu pietre de mare preţ, cu salbe şi cu haine? Deci, rogu-mă ţie, să-mi spui cu ce te-am mîhnit? Eu sînt gata a îndeplini porunca ta, numai tu să nu mă laşi să mă fac de rîs". Însă ea, înarmîndu-se cu semnul sfintei cruci, i-a zis: "Domnul meu Iisus Hristos, care m-a răpit pe mine din ghiarele tale şi m-a făcut mireasă a cereştii Sale împărăţii, Acela să te gonească de la mine". Şi diavolul îndată a pierit, iar Pelaghia a deşteptat-o îndată pe Sfînta Romana, zicîndu-i: "Roagă-te pentru mine, maica mea, căci mă necăjeşte pe mine diavolul". Iar maica a zis către dînsa: "Fiică, să nu te înfricoşezi de el, căci acum se teme el de tine şi se cutremură de umbra ta".

A treia zi după botezul ei, Pelaghia a chemat pe una din slugile sale şi i-a zis: "Mergi în casa mea şi înscrie toate cîte sînt în lăzile mele cu aur şi apoi toate podoabele mele să le aduci aici". Şi ducîndu-se slujnica a făcut toate cele poruncite de Pelaghia. Iar fericita Pelaghia, chemînd pe Sfîntul episcop Non, i-a dat toate bogăţiile în primire, zicîndu-i: "Aceasta este averea cu care m-a îmbogăţit pe mine satana şi, iată, o dau toată în sfintele tale mîini, ca să faci cu ea ce vei voi tu, căci mie mi se cade ca de acum să caut bogăţiile Domnului meu Iisus Hristos". Şi fericitul episcop, chemînd pe economul bisericii, i-a dat înaintea tuturor toată bogăţia Pelaghiei, şi i-a zis: "Te jur pe tine cu numele Sfintei şi nedespărţitei Treimi să nu duci în episcopie nimic din aurul acesta, nici în Biserica lui Dumnezeu să nu duci nimic şi nici în casa ta sau a vreunuia din clerici să nu duci nimic, ci tot ce este aici să împarţi orfanilor şi neputincioşilor, căci aşa se cuvine, ca cele ce sînt rău adunate să se împartă bine, iar bogăţia strînsă prin păcat să se facă bogăţie a dreptăţii. Şi de vei călca acest jurămînt, anatema să fie casa ta şi partea ta să fie cu cei ce ziceau: "Ia-L, ia-L, răstigneşte-L pe El"". Iar roaba lui Dumnezeu, Pelaghia, nu şi-a oprit nimic din averea aceea pentru hrana sa, căci era hrănită de Cuvioasa Romana diaconiţa, de vreme ce se jurase ca să nu guste din bogăţiile păcatului. Apoi, chemînd pe toate slugile şi slujnicele sale, le-a eliberat, dînd fiecăruia destul aur şi argint şi le-a spus: "Eu, fiilor, vă eliberez din vremelnicele slujbe, iar voi să vă sîrguiţi să vă eliberaţi din robia acestei deşarte lumi plină de păcate. Ca, precum în lumea aceasta am petrecut împreună, aşa să ne învrednicim a fi împreună şi în viaţa cea fericită". Şi acestea zicînd către dînşii, i-a eliberat.

În a opta zi, cînd trebuia, după obiceiul celor din nou botezaţi, să scoată hainele cele albe primite la botez, fiind Duminică, Pelaghia s-a sculat foarte de dimineaţă s-a dezbrăcat de hainele cele albe în care se îmbrăcase la botez şi s-a îmbrăcat într-o haină aspră de păr. Şi luînd pe deasupra o haină veche a fericitului Non, a ieşit în taină din cetatea Antiohiei şi

nimic nu s-a mai ştiut de ea. Iar Romana, diaconiţa, se tînguia cu mîhnire pentru dînsa. Dar Dumnezeu, care le ştie pe toate, a descoperit fericitului Non că Pelaghia s-a dus la Ierusalim şi Non o mîngîia pe Romana, zicîndu-i: "Nu mai plînge, fiică, ci bucură-te, căci Pelaghia, la fel ca şi Maria, calea cea bună şi-a ales, de la care nu se va abate". După puţine zile arhiepiscopul ne-a eliberat şi ne-am dus la locul nostru. După trei ani am dorit să merg la Ierusalim să mă închin Sfintei Învieri a Domnului nostru Iisus Hristos şi m-am rugat episcopului meu, fericitul Non, să-mi dea voie să merg acolo. Iar el, dîndu-mi voie, mi-a zis: "Frate Iacove, cînd vei merge la sfintele locuri să cauţi un călugăr care se numeşte Pelaghie; acela este famen, dar foarte îmbunătăţit şi locuieşte acolo în ascuns şi, aflîndu-l, să vorbeşti cu dînsul, pentru că mult te vei folosi de la el, căci este adevăratul rob a lui Hristos şi călugăr desăvîrşit". Iar acestea le spunea Non pentru roaba lui Dumnezeu Pelaghia, dar nu m-a lămurit despre dînsa cu de-amănuntul, pentru că Pelaghia, ducîndu-se la Ierusalim şi-a zidit o chilie în muntele Eleonului, unde Domnul nostru se ruga odinioară şi, acolo închizîndu-se, vieţuia după Dumnezeu.

Deci, sculîndu-mă, am mers la sfintele locuri şi m-am închinat Sfintei Învieri a Domnului nostru Iisus Hristos şi cinstitei Cruci, iar a doua zi am început să-l caut pe monahul cu numele Pelaghie, aşa precum mi-a poruncit episcopul meu, şi l-am aflat în chilia lui în muntele Eleonului. Chilia nu avea uşă, ci era zidită în toate părţile şi numai o fereastră mică am văzut în perete şi am bătut în ea; deschizînd-o roaba lui Dumnezeu şi văzîndu-mă, m-a recunoscut, însă nu mi-a spus toate despre sine, dar eu n-am mai cunoscut-o, căci cum puteam să recunosc pe aceea care dintr-atîta frumuseţe se veştejise ca o floare? Ochii ei se afundaseră adînc în orbite, iar trăsăturile feţei ei se schimbaseră din cauza înfrînării peste măsură de la toate. Şi toţi locuitorii Ierusalimului o luau drept famen şi nimeni n-a înţeles că ea este femeie, nici eu însumi n-am ştiut ceva de dînsa, de vreme ce episcopul meu mi-a spus că este un famen călugăr. Şi am fost binecuvîntat de dînsa ca de un bărbat călugăr. Iar ea mi-a zis: "Cu adevărat, frate, oare nu eşti tu Iacov, diaconul fericitului episcop Non?" Iar eu m-am minunat că mi-a spus pe nume şi că m-a cunoscut că sînt diaconul fericitului Non şi i-am răspuns: "Aşa este, părintelui meu". Iar ea mi-a zis: "Să spui episcopului tău să se roage pentru mine, căci cu adevărat este bărbat sfînt şi apostol al lui Iisus Hristos". Şi iarăşi mi-a mai zis: "Şi ţie, fratele meu, mă rog ca să te rogi pentru mine". Şi acestea, zicîndu-mi, a închis ferestruica şi a început a citi ceasul al treilea, iar eu, făcîndu-mi rugăciunea, m-am dus şi mult m-am folosit de vederea eicea asemenea cu îngerii şi de vorbele ei cele dulci. Apoi, plecînd de la dînsa, am umblat prin mănăstire, cercetînd pe fraţi şi vorbind cu sfinţii bărbaţi şi am avut mult folos şi binecuvîntări de la dînşii. Şi prin toate mănăstirile se dusese vestea despre famenul Pelaghie şi toţi se foloseau de viaţa lui şi de aceea am dorit să merg iarăşi la dînsul şi să mă mîngîi de vorba lui cea folositoare de suflet.

După ce am venit iarăşi la chilia lui şi am bătut în fereastră, am îndrăznit a-l chema pe nume, zicîndu-i: "Deschide-mi, Avvo Pelaghie!". Iar el nu mi-a răspuns nimic. Eu am socotit că face rugăciune sau că se odihneşte şi am aşteptat puţin, apoi iarăşi am bătut, rugîndu-l să-mi deschidă, dar iarăşi n-a răspuns nimeni; şi după puţină vreme am bătut din nou. Şi am petrecut aşa trei zile, şezînd lîngă ferăstruică, pentru că am dorit mult să-l

văd, să-i văd sfînta lui faţă şi să capăt binecuvîntare de la el, dar nu s-a auzit nici un glas. Şi am zis atunci în mine: ori s-a dus din chilia aceasta şi nu mai este nimeni în ea, ori a murit. Şi am îndrăznit a forţa ferestruica şi l-am văzut zăcînd mort la pămînt şi atunci m-am înspăimîntat şi am început a plînge, căci nu m-am învrednicit să capăt binecuvîntarea lui cea de pe urmă. Şi, închizînd ferăstruica, am alergat la Ierusalim şi am spus sfinţilor părinţi care vieţuiau acolo că a murit Avva Pelaghie, famenul. Şi îndată vestea a străbătut tot Ierusalimul, cum că Sfîntul Pelaghie, monahul cel purtător de semne, a adormit întru Domnul. Apoi s-au adunat călugării din toate mănăstirile şi toată cetatea Ierusalimului şi Ierihonului şi cea din părţile Iordanului, precum şi mulţime mare de popor, pentru îngroparea sfintelor lui moaşte. Şi, spărgînd ferestruica, au făcut o intrare cît să poată intra un om, prin care au intrat nişte bărbaţi cucernici şi au scos afară cinstitele moaşte. Apoi a venit Patriarhul Ierusalimului cu mare mulţime de părinţi şi au început, după obicei, a unge trupul cu arome şi atunci au văzut că famenul era femeie şi, înălţînd glas cu lacrimi, au strigat, zicînd: "Minunat eşti între sfinţi, Dumnezeule, că ai şi pe pămînt sfinţi ascunşi, nu numai bărbaţi, ci şi femei". Şi a voit ca să tăinuiască aceasta de popor, dar n-a putut, de vreme ce Dumnezeu nu voia să tăinuiască, ci să arate şi să preamărească pe roaba Sa.

S-a făcut adunare multă de popor şi au venit şi călugăriţele din mănăstirile lor, cu lumînări şi cu tămîie şi luînd în cîntări de psalmi cinstitul şi sfîntul ei trup, cu cinste cuviincioasă, l-au dus în aceeaşi chilie în care se nevoise şi acolo l-au îngropat.

Aceasta este viaţa celei ce a fost desfrînată şi astfel a fost întoarcerea femeii celei piedute, astfel au fost ostenelile şi nevoinţele ei, prin care a plăcut lui Dumnezeu şi prin care fie ca şi noi să cîştigăm milă în ziua judecăţii Domnului nostru Iisus Hristos, căruia I se cuvine mărirea cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Viaţa Cuvioasei Taisia
(8 octombrie)

În părţile Egiptului era o femeie cu obiceiuri rele, necurată şi fără ruşine. Femeia aceea avea o fiică pe care o chema Taisia, pe care a învăţat-o aceleaşi obiceiuri rele cu care se îndeletnicea şi ea. Ducînd-o pe fiica ei într-o casă de desfrînare, a dat-o în slujba Satanei, ca să ducă la pieire multe suflete omeneşti, înşelîndu-le, cu frumuseţea pe care o avea, căci Taisia era foarte frumoasă şi se vestise pretudindeni despre frumuseţea feţei sale, încît mulţi, poftind-o, îi aduceau multe averi, aur şi argint şi haine scumpe şi luxoase. Înşelînd cu atîta deşertăciune pe îndrăgostiţii ei, îi aducea acolo şi mulţi îşi pierdeau averea pentru dînsa şi ajungeau la sărăcie, iar alţii, bătîndu-se pentru dînsa, au umplut pragurile casei ei de sîngele lor. Cuviosul părinte Pafnutie, auzind de acestea, s-a îmbrăcat în haine mireneşti şi, luînd un galben, a mers la locul unde petrecea Taisia şi, văzînd-o, i-a dat să înţeleagă că vrea să meargă la dînsa. Iar ea, luînd galbenul, i-a zis: "Intră în cămara mea".

Atunci el intrînd, a văzut un pat frumos aşternut pe care s-a aşezat şi a zis către Taisia: "Oare ai altă cămară tăinuită, ca să ne închidem în ea, ca să nu ne ştie nimeni?" Iar Taisia i-a zis: "Este, dar dacă te ruşinezi de oameni şi aici ne putem ascunde de dînşii, căci uşile sînt încuiate şi nimeni nu va putea intra aici, nici nu ne va şti nimeni pe noi, iar dacă te temi de Dumnezeu, apoi nu este loc care să poată fi tăinuit dinaintea Lui, măcar de te-ai ascunde şi sub pămînt, căci şi acolo te vede Dumnezeu". Auzind Pafnutie aceste cuvinte de la dînsa, i-a zis: "Au, doară şi tu ştii de Dumnezeu?" Iar ea a răspuns: "Ştiu şi despre Dumnezeu şi am auzit şi despre împărăţia drepţilor şi munca păcătoşilor". Atunci stareţul i-a zis: "Dacă ştii pe Dumnezeu, împărăţia Sa şi muncile păcătoşilor, atunci de ce prihăneşti pe oameni şi pierzi atîtea suflete? Căci nu numai pentru ale tale păcate, ci şi pentru ale acelora pe care i-ai prihănit ai să fii întrebată de Dumnezeu şi osîndită în gheena focului".

Taisia, auzind acestea, s-a aruncat l-a picioarele stareţului, cu plîngere, zicînd: "Eu mai ştiu şi aceasta, că pentru cei ce greşesc este pocăinţă şi iertare de greşeli şi nădăjduiesc ca prin rugăciunile tale să mă izbăvesc de greşeli şi să cîştig mila Domnului. Deci, mă rog ţie, aşteaptă-mă puţin, numai trei ceasuri şi după aceasta voi merge unde îmi vei porunci şi voi face ceea ce-mi vei zice". Iar stareţul, arătîndu-i locul la care avea să o aştepte, s-a dus. Apoi ea, adunîndu-şi toată averea agonisită cu păcatele ei, a cărei valoare era cam de vreo patruzeci de litre de aur, a dus-o în mijlocul cetăţii şi aprinzînd un foc şi-a pus toate lucrurile şi le-a ars înaintea întregului popor, strigînd: "Veniţi toţi cei care aţi păcătuit cu mine şi vedeţi cum ard toate lucrurile pe care mi le-aţi dat voi". Şi, arzîndu-şi averea, s-a dus la locul unde o aştepta Pafnutie. Acolo primind-o stareţul, a dus-o la o mănăstire de fecioare şi a aşezat-o pe Taisia într-o chilie mică. Taisia a fos închisă în acea chilie, pironindu-i-se uşa şi i-a fost lăsată numai o ferestruică mică prin care i se dădea puţină pîine şi apă. Apoi Taisia l-a întrebat pe Sfîntul Pafnutie: "Cum mă sfătuieşti, părinte, să mă rog lui Dumnezeu?" Iar stareţul i-a răspuns: "Tu nu eşti vrednică ca să chemi numele Domnului, nici să-ţi ridici mîinile tale spre ceruri, de vreme ce buzele tale sînt pline de necurăţie şi mîinile tale sînt întinate, ci, numai căutînd adeseori spre răsărit, să zici: "Dumnezeule, cela ce m-ai zidit, miluieşte-mă".

A petrecut Taisia în acea închisoare vreme de trei ani rugîndu-se lui Dumnezeu aşa precum o învăţase Pafnutie şi o dată pe zi gusta puţină pîine şi apă. După trei ani, milostivindu-se de dînsa, Pafnutie s-a dus la marele Antonie, voind să afle dacă Dumnezeu a iertat-o pe Taisia sau nu. Şi mergînd la Antonie, stareţul i-a povestit lui totul despre Taisia, iar Antonie a chemat pe ucenicii săi şi le-a poruncit să se închidă fiecare în cămara sa şi să se roage lui Dumnezeu toată noaptea ca să i se descopere vreunuia dintre ei ceea ce voia pentru Taisia, care se pocăieşte pentru greşelile ei. Şi ucenicii au îndeplinit porunca părintelui lor şi au milostivit pe Dumnezeu, încît le-a descoperit ceea ce trebuiau să facă pentru Taisia. Această descoperire i-a fost făcută lui Pavel, care era numit de ceilalţi prost. Acestui Pavel, pe cînd stătea noaptea la rugăciune, i s-a arătat o vedenie şi a văzut cerurile deschizîndu-se şi acolo a văzut un pat strălucit de mărire, cu aşternuturi scumpe, pe care îl păzeau trei fecioare frumoase şi pe patul acela era aşezată o cunună. Văzînd aceasta, Pavel a zis: "Nu este gătit altuia patul acesta şi cununa, decît numai

pentru părintele meu Antonie". Şi a venit către dînsul un glas, zicîndu-i: "Nu părintelui Antonie îi sînt pregătite acestea, ci pentru Taisia, care a fost o desfrînată". Şi Pavel, venindu-şi în fire, se gîndea la acea vedenie, iar a doua zi a spus fericiţilor părinţi Antonie şi Pafnutie, iar aceştia, auzind, au preamărit pe Dumnezeu, care primeşte pe cei ce se pocăiesc cu adevărat.

Pafnutie s-a pregătit şi s-a dus la mănăstirea de fecioare unde era închisă Taisia şi, deschizînd uşa, a vrut s-o scoată de acolo. Iar Taisia se ruga de dînsul, zicînd: "Lasă-mă aici, părinte, ca să petrec pînă la moarte, pentru că multe sînt păcatele mele şi încă trebuie să mai plîng pentru ele". Iar stareţul i-a zis: "Acum iubitorul de oameni, Dumnezeu, a primit pocăinţa ta şi ţi-a iertat ţie păcatele". Şi a scos-o pe Taisia din închisoare. Iar fericita a zis: "Să mă crezi, părinte, că de cînd am intrat în această închisoare, am pus înaintea ochilor mei cei gînditori toate păcatele mele şi, ţinînd seama de ele, am plîns neîncetat. Şi încă nu s-au dus de la ochii mei toate faptele mele cele rele şi stîndu-mi şi acum înaintea ochilor, mă înspăimîntă că voi fi osîndită pentru ele".

După ieşirea din închisoare, fericita Taisia a petrecut cincisprezece zile şi după aceasta a căzut într-o boală în care a zăcut trei zile şi după aceasta şi-a dat sufletul şi cu pace s-a odihnit, cu darul lui Dumnezeu. Şi s-a mutat din patul durerii în patul pe care l-a văzut sfîntul Pavel cel prost, în ceruri, pat care era pregătit pentru ea, unde se laudă cu cuvioşii întru mărire şi se bucură întru aşternutul său de veci. Aşa ne-a întrecut păcătoasa şi desfrînata întru împărăţia lui Dumnezeu. O! de nu ne-am lipsi şi noi, cu rugăciunile ei, de aceeaşi Împărăţie. Amin.

Tot în această zi se mai face şi pomenirea Sfintei fecioare Pelaghia, care a trăit în vremea împăratului Numerian, în Antiohia Siriei şi cînd era să fie prinsă şi chinuită pentru Hristos, rugîndu-se lui Dumnezeu, cu tot dinadinsul, în mîinile Lui şi-a dat duhul ei.

Pomenirea Sfîntului Apostol Iacob al lui Alfeu
(9 octombrie)

Sfîntul Apostol Iacob era fiul lui Alfeu şi fratele lui Matei, vameşul şi evanghelistul. Cînd Domnul nostru Iisus Hristos vieţuia cu trupul pe pămînt şi alegea pentru vrednicia apostolească pe oamenii cei fără de răutate şi drepţi, ca să-i trimită la propovăduirea Evangheliei în toată lumea, atunci l-a ales pe acest Iacob şi ca pe un vrednic l-a numărat în ceata apostolească. Iar Iacob a fost dintre cei doisprezece apostoli, însuşi văzător şi ucenic al lui Hristos, propovăduitor al Tainelor şi următor paşilor Lui şi împreună cu ceilalţi Apostoli, primind Sfîntul Duh care s-a pogorît asupra lor în limbi de foc, a mers la diferite neamuri şi popoare ca să propovăduiască pe Hristos, să povăţuiască şi să-i aducă pe cei rătăciţi la calea mîntuirii.

Aprinzîndu-se cu rîvna cea dumnezeiască, ca focul a ars spinii necredinţei, a sfărîmat idolii şi le-a risipit capiştile, a tămăduit multe boli şi a gonit din oameni duhurile necurate şi viclene şi a adus Domnului nostru Iisus Hristos mulţime de popor, de la care şi-a cîştigat numele cel nou: sămînţa dumnezeiască, căci semănînd în inimile oamenilor cuvîntul dumnezeiesc a sădit şi a sporit dreapta credinţă; pentru aceasta s-a numit "sămînţa dumnezeiască". Şi înconjurînd multe ţări, a semănat sămînţa cea cerească şi, adunînd spicele mîntuirii omeneşti, a sfîrşit alergarea sa pe urma lui Hristos, pentru că s-a făcut următor al patimilor Lui, şi fiind pironit pe cruce şi-a dat sufletul său lui Dumnezeu. Şi această "dumnezeiască sămînţă" - adică Sfîntul Iacob - a fost adunată cu roduri însutite în cereasca jitniţă unde, săturîndu-se însuşi de vederea feţei lui Dumnezeu, şi nouă ne mijloceşte aceeaşi săturare cu rugăciunile sale.

Viaţa Cuviosului Părintelui nostru Andronic şi a Sfintei Atanasia, soţia lui (9 octombrie)

În vremea lui Teodosie cel Mare, împăratul grecesc, era un om în Antiohia anume Andronic, care se îndeletnicea cu meşteşugul de zlătar (lucrător de aur şi argint). Acesta a luat de nevastă pe fiica altui zlătar, pe care îl chema Ioan. Numele acestei femei era Atanasia, care însemnează "nemurire", căci, cu adevărat, slavă nepieritoare şi-a cîştigat prin viaţa ei cea sfîntă, precum va arăta sfîrşitul vieţii ei.

Andronic şi Atanasia, vieţuind cu cinste şi cu dumnezeiască plăcere, s-au înfrumuseţat cu toate bunătăţile, iar bogăţia lor, întru care erau îndestulaţi, o împărţeau în trei părţi: o parte o dădeau la săraci, alta o dădeau pentru împodobirea bisericii, iar alta o ţineau pentru trebuinţa casei lor. Şi erau cinstiţi şi iubiţi de toţi ceilalţi cetăţeni pentru blîndeţea şi faptele lor cele bune. Ei au avut un fiu căruia i-au pus numele Ioan. Iar după aceea li s-a născut şi o fiică căreia i-au dat numele de Maria. Apoi, după naşterea celor doi copii, n-au mai voit a se cunoaşte trupeşte, ci vieţuiau ca frate şi soră, iar sîrguinţa şi grija lor cea mare era pentru săraci, pentru că-i cercetau pe cei bolnavi, îi spălau, îi hrăneau, îi îmbrăcau şi cu averea lor erau mîngîierea străinilor şi săracilor. Şi în toate săptămînile, miercurea şi vinerea o petreceau în post şi în rugăciuni. Vieţuind ei aşa, a voit Dumnezeu să-i cheme la viaţa cea mai desăvîrşită ca, lăsîndu-le toate, să meargă după Domnul lor Iisus Hristos, Care ne-a lăsat nouă pildă să urmăm paşilor Lui. După doisprezece ani ai vieţii lor casnice, a venit într-o zi Atanasia de la biserică după cîntarea de dimineaţă şi i-a găsit pe amîndoi copiii ei gemînd, iar ea, tulburîndu-se, a stat aproape de patul lor. Andronic a venit mai tîrziu de la biserică şi a început a o striga pe femeia lui, iar ea a răspuns: "Nu te mînia pe mine, domnul meu, de vreme ce copiii noştri sînt cuprinşi de febră mare". Şi, pipăindu-i, Andronic i-a aflat aşa cum îi spusese Atanasia şi suspinînd, a zis: "Fie voia Domnului". Apoi s-a dus afară din cetate, la biserica Sfîntului Mucenic Iulian, pentru că acolo erau îngropaţi părinţii lui şi zăbovind în biserică la rugăciune, pînă la al şaselea ceas, în acea vreme au murit amîndoi copiii lui: fiul său, Ioan, care avea doisprezece ani, şi fiica sa, Maria, care avea zece ani.

Întorcîndu-se Andronic de la rugăciune, a auzit în casa sa plîngere şi tînguire şi, mîhnindu-se, a alergat în grabă şi a găsit acolo multă lume adunată în curtea lui, iar amîndoi copiii zăceau morţi. Intrînd în camera sa de rugăciune, s-a aruncat înaintea chipului Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, zicînd cuvintele dreptului Iov: "Gol am ieşit din pîntecele maicii mele, gol mă voi duce. Domnul a dat, Domnul a luat, precum a voit Domnul aşa a făcut, fie numele Domnului binecuvîntat în veci". Atanasia, plîngînd pentru fiii săi, atît de mult a slăbit din pricina mîhnirii încît era aproape de moarte, pentru că zicea: "Să mor şi eu ca fiii mei". Iar cînd au fost îngropaţi fiii lor s-au adunat toţi cetăţenii şi a venit însuşi patriarhul cu tot clerul său. Copiii au fost îngropaţi în biserica Sfîntului Iulian, acolo unde erau îngropaţi şi bunicii lor.

Atanasia, după îngroparea copiilor, nu mai voia să meargă în casa ei, ci şedea lîngă mormîntul lor, plîngînd, iar la miezul nopţii i s-a arătat Sfîntul Mucenic Iulian, în chipul unui călugăr, şi i-a zis: "O, femeie! pentru ce nu laşi pe cei ce sînt aici să se odihnească!" Iar ea a răspuns: "Nu te mînia pe mine, Sfinte Iulian, de vreme ce sînt mîhnită, pentru că doi copii am avut şi i-am îngropat astăzi pe amîndoi". Iar el a zis: "Cîţi ani aveau copiii tăi?" A răspuns ea: "Unul avea doisprezece ani, iar celălalt avea zece ani". Şi a întrebat-o sfîntul: "Dar de ce plîngi pentru dînşii? Mai bine ai face de ai plînge pentru păcatele tale. Căci îţi zic ţie: în chipul în care firea omenească caută mîncare, pe care trebuie s-o aibă, aşa şi copiii se hrănesc cu bunătăţile cereşti de la Hristos, pe care Îl roagă, zicînd: "Dreptule Judecător, ne-ai lipsit de cele pămînteşti şi pentru aceasta nu ne lipsi de bunătăţile cereşti"". Iar ea, auzind acestea, şi-a schimbat mîhnirea în bucurie, şi a zis: "Dacă fiii mei vieţuiesc în ceruri, apoi de ce plîng eu?" Apoi s-a întors ca să vorbească mai mult cu cel ce i se arătase şi nu l-a mai văzut şi l-a căutat prin toată biserica, dar nu l-a mai aflat. Apoi l-a întrebat pe portarul care păzea uşa bisericii, zicînd: "Unde este părintele acela care a vorbit acum cu mine?" Portarul i-a răspuns: "Nu vezi că uşile sînt încuiate şi nu a intrat nimeni aici? Apoi de ce zici că a vorbit cineva cu tine?".

Atunci Atanasia a cunoscut că aceea a fost vedenie şi s-a înspăimîntat şi, ducîndu-se la casa ei, a povestit bărbatului ei ceea ce văzuse şi auzise şi apoi s-a mîngîiat şi s-a liniştit. Şi Atanasia a zis către Andronic: "Domnul meu, încă de cînd trăiau copiii noştri voiam să-ţi spun, dar mă îndoiam şi iată că acum, după moartea lor, te rog să mă duci pe mine la o mănăstire, ca să-mi plîng acolo păcatele mele, căci Domnul, luîndu-i pe copiii noştri, ne va face pe noi mai buni la slujba Sa". Iar el i-a zis: "Să mergi să-ţi cercetezi gîndul tău o săptămînă şi de nu-ţi vei schimba acest gînd, ne vom sfătui despre aceasta amîndoi". Iar ea, aşteptînd multe zile, nu şi-a schimbat gîndul, ci cu mai mult dor s-a umplut de viaţa singuratică şi cerea voie de la bărbatul ei s-o lase la mănăstire. Iar Andronic a vorbit cu tatăl ei şi i-a zis: "Iată, noi vrem să mergem la sfintele locuri ca să ne închinăm, iar ţie îţi încredinţăm casa şi toată averea noastră şi ne rugăm ţie, de ni se va întîmpla ceva rău pe cale, să împarţi averea noastră la cei care au trebuinţă, iar casa noastră s-o faci bolniţă pentru săraci şi gazdă pentru străini".

Andronic, încredinţîndu-şi casa şi averea socrului său, i-a eliberat pe toţi slujitorii săi. Apoi, într-o noapte, Andronic şi Atanasia s-au sfătuit amîndoi, au luat puţină avere pentru

călătorie şi, nefiind ştiuţi de nimeni, au ieşit din casa lor şi au apucat calea străinătăţii, încredinţîndu-se voinţei lui Dumnezeu. Şi, trecînd de cetate, fericita Atanasia, întorcîndu-se, a văzut de departe casa sa şi căutînd spre cer a zis: "Dumnezeule, Cel ce ai zis lui Avraam şi Sarei: "Ieşi din pămîntul tău şi din neamul tău şi mergi în pămîntul pe care ţi-l voi arăta ţie", Tu caută şi spre noi şi du-ne pe noi întru frica Ta. Iată, pentru Tine am lăsat casa noastră deschisă, deci să nu ne închizi nouă uşile împărăţiei Tale". Apoi, plîngînd amîndoi, au mers în calea lor.

Ajungînd la Ierusalim, s-au închinat la sfintele locuri şi, vorbind cu mulţi părinţi, au luat binecuvîntare de la dînşii. Apoi s-au dus şi în Alexandria, ca să se închine Sfîntului Mucenic Mina. Andronic a văzut pe un mirean sfădindu-se cu un călugăr şi a zis către mirean: "De ce te sfădeşti cu călugărul?" Mireanul a răspuns: "Călugărul a închiriat dobitocul meu ca să meargă la schit şi eu i-am zis: "Să mergem acuma, ca să călătorim noaptea şi dimineaţă, la ora zece, vom ajunge la schit mai înainte de a se ivi arşiţa cea mare", iar el nu vrea să mă asculte". Apoi Andronic l-a întrebat: "Mai ai şi un alt dobitoc?" Omul a răspuns: "Mai am". Iar Andronic a zis: "Mergi şi adu-l ca să-l închiriez de la tine, de vreme ce şi eu vreau să merg la schit". Si Andronic a zis soţiei sale: "Tu să rămîi aici, pînă ce voi merge la schit, ca să mă binecuvînteze părinţii". Iar ea i-a răspuns: "Ia-mă şi pe mine cu tine". El i-a răspuns: "Nu este obiceiul să meargă şi femeile la schit". Apoi ea, plîngînd, i-a grăit lui: "Dă-ţi cuvînt în faţa Mucenicului Mina că mă vei duce şi mă vei lăsa în mănăstirea de maici". Iar el a făgăduit să-i îndeplinească dorinţa, apoi au mers la schit şi au fost binecuvîntaţi de către părinţii schitului.

Auzind de părintele Daniil, a mers la dînsul şi s-a plecat cu smerenie înaintea lui, iar după rugăciune, vorbind cu el, i-a spus toate cele despre dînsul şi despre soţia lui Atanasia. Apoi cuviosul Daniil i-a grăit: "Să aduci pe soţia ta şi vă voi scrie carte la Tebaida, ca să o duci pe ea acolo şi să o aşezi în mănăstirea de femei". Şi, mergînd, Andronic a adus-o noaptea pe fericita Atanasia la sfîntul stareţ Daniil, care, vorbind cu dînşii cuvinte de mîntuire foarte folositoare, le-a scris o scrisoare, i-a binecuvîntat şi i-a trimis la mănăstirea Tavenisiotului. Şi mergînd acolo, fericitul Andronic a aşezat-o pe sfînta sa soţie, Atanasia, în mănăstirea de femei şi îmbrăcîndu-se în chipul îngeresc (adică s-a făcut călugăriţă), petrecea o viaţă îngerească. Iar Andronic s-a întors la cuviosul părinte Daniil care l-a făcut călugăr şi, învăţîndu-l viaţa cea îmbunătăţită, i-a dat o chilie ca să vieţuiască liniştit şi singur într-însa.

Fericitul Andronic a petrecut în linişte doisprezece ani, nevoindu-se în călugărie. După aceşti ani, a rugat pe părintele Daniil să-l lase să se ducă la Ierusalim, să se închine sfintelor locuri, iar părintele Daniil, făcînd rugăciune şi binecuvîntîndu-l, l-a lăsat să plece. Apoi părintele Andronic, mergînd în părţile Egiptului, a stat să se odihnească puţin sub un molift şi, după rînduiala lui Dumnezeu, a văzut-o pe fericita Atanasia, femeia lui, care mergea în chip bărbătesc şi s-a închinat ca altui părinte. Şi Atanasia l-a recunoscut pe bărbatul ei, dar el nu a recunoscut-o căci cum era cu putinţă să o mai recunoască, cînd faţa i se vestejise de înfrînare şi era neagră şi pe lîngă acestea îşi schimbase şi portul, luînd îmbrăcăminte bărbătească. Şi l-a întrebat pe soţul ei, zicînd: "Oare nu eşti tu

ucenicul părintelui Daniil, care te numeşti Andronic?" Iar el a răspuns: "Eu sînt". Apoi iarăşi l-a întrebat: "Unde mergi, avvo Andronic?" Iar el a răspuns: "Merg la locurile sfinte pentru a mă închina acolo. Dar tu - a întrebat Andronic - unde mergi şi care îţi este numele?" Ea a răspuns: "Mă duc şi eu la sfintele locuri şi mă numesc Atanasie" (pentru că acum îşi schimbase numele din Atanasia şi se numea Atanasie). Şi a zis Andronic: "Să mergem împreună", iar Atanasie a răspuns: "De voieşti să mergi împreună cu mine, apoi să pui pază gurii tale, ca să călătorim în tăcere". Iar el a zis: "Bine, aşa să fie precum voieşti tu". Atunci a grăit Atanasie: "Să mergem dar, şi rugăciunile sfîntului tău stareţ să ne întărească".

Ajungînd la sfînta cetate a Ierusalimului, au înconjurat toate sfintele locuri şi au mers în Alexandria ca să se închine Sfîntului Mucenic Mina. Rugîndu-se acolo, Atanasie a zis către părintele Andronic: "Părinte, voieşti să stăm amîndoi într-o chilie". Andronic a răspuns: "Să stăm, însă mai întîi îl vom întreba pe sfîntul dacă ne va da voie ca să petrecem împreună". Iar Atanasie a zis: "Mergi şi întreabă, iar eu te voi aştepta în schitul ce se cheamă al optsprezecelea. Şi de-ţi va da voie părintele să vii la mine, precum am călătorit în tăcere, tot aşa să petrecem în tăcere şi în chilie. Iar de nu vei putea să petreci în tăcere, să nu vii la mine, căci chiar dacă părintele va porunci, nu vreau să vieţuiesc acolo unde nu ar fi tăcere". Şi mergînd Andronic la avva Daniil, i-a spus toate cele despre Atanasie, iar Daniil i-a zis lui Andronic: "Mergi şi să petreci cu Atanasie în tăcere, de vreme ce este un călugăr desăvîrşit". Apoi Andronic l-a luat pe Atanasie şi l-a dus în chilia sa unde au petrecut în tăcere şi cu frica lui Dumnezeu alţi doisprezece ani; iar Andronic n-a cunoscut că Atanasie este soţia lui, pentru că dînsa se ruga cu tot dinadinsul lui Dumnezeu să nu fie recunoscută de bărbatul ei. Avva Daniil venea deseori la dînşii şi îi învăţa.

Odată, fiind la dînşii şi vorbindu-le mult despre folosul sufletului, după ce a terminat, se întorcea la chilia lui şi mai înainte de a ajunge la chilie, l-a ajuns fericitul Andronic şi i-a zis: "Părinte Daniile, părintele Atanasie se duce către Domnul". Întorcîndu-se înapoi părintele stareţ, l-a găsit pe părintele Atanasie cuprins de febră mare, iar acesta a început a plînge şi stareţul i-a zis: "Trebuie să te bucuri, de vreme ce mergi să-L întîmpini pe Hristos, iar nu să plîngi". Atanasie i-a răspuns: "Nu plîng pentru mine, ci pentru părintele Andronic. Dar să ai dragoste, părinte, căci după îngroparea mea vei găsi o scrisoare sub căpătîiul meu şi după ce o vei citi să i-o dai părintelui Andronic". Apoi Atanasie, făcîndu-şi rugăciunea, s-a împărtăşit cu dumnezeieştile Taine şi s-a dus către Domnul.

Cînd au venit fraţii ca să-i îngroape trupul au aflat că era femeie cu firea, iar avva Daniil a găsit sub căpătîiul ei scrisoarea şi, după ce a citit-o, i-a dat-o lui Andronic. Abia atunci acesta a cunoscut că părintele Atanasie era femeia lui şi toţi au preamărit pe Dumnezeu. Apoi aceasta s-a auzit în toate lavrele şi avva Daniil a chemat pe toţi părinţii din Egipt şi din pustiul cel mai depărtat, şi s-au adunat toate lavrele Alexandriei şi călugării care purtau haine albe (pentru că aşa era obiceiul unora de a umbla în haine albe), şi au îngropat cu mare cinste sfîntul trup al fericitei Atanasia, preamărind pe Dumnezeu care i-a dat o astfel de răbdare. După îngroparea ei, părintele stareţ a rămas cu Andronic pînă la a şaptea zi, făcînd pomenirea celei ce murise, şi a voit să-l ia pe părintele Andronic în

chilia sa. Însă Andronic l-a rugat, zicînd: "Lasă-mă părinte, ca să fiu îngropat şi eu aici, lîngă doamna mea, Atanasia". Şi lăsîndu-l, stareţul s-a dus, dar n-a ajuns pînă la chilie, cînd un călugăr ajungîndu-l din urmă, i-a zis: "Părintele Andronic se duce către Domnul". Stareţul a trimis pe cineva pe urma călugărilor care plecaseră şi le-a zis: "Întoarceţi-vă cu mine înapoi la părintele Andronic". Iar ei, întorcîndu-se, l-au găsit pe părintele Andronic încă viu şi au fost binecuvîntaţi de dînsul. Sfîrşindu-se cu pace părintele Andronic, s-a ivit neînţelegere mare între părinţii schiteni, pentru că locuinţa Cuviosului Andronic şi a fericitei Atanasia fusese între două schituri: între schitul cu numărul optsprezece şi între schitul celor ce purtau haine albe; de aceea cei cu haine albe ziceau că al lor este fratele Andronic şi îl vor lua la schitul lor, ca să le ajute cu rugăciunile lui, la fel şi părinţii din schitul cu numărul optsprezece ziceau că al lor este fratele Andronic şi sora lui Atanasia şi că la ei trebuie să rămînă. Iar schitenii cei cu haine albe ziceau: "Ceea ce va zice arhimandritul de la schitul cu numărul optsprezece, aceea vom face". Stareţul a poruncit să-l îngroape pe Andronic lîngă Atanasia, dar călugării în haine albe nu voiau să-l asculte, pentru că ei erau mai mulţi şi ziceau: "Stareţul este mai presus de patimi şi nu se mai teme de lupte; noi, fiind tineri, voiam să avem lîngă noi pe fericitul Andronic, fratele nostru, ca să ne ajute cu rugăciunile sale, căci este destul că v-am lăsat-o pe Atanasia". După aceasta abia s-au potolit şi au îngropat pe Cuviosul Andronic cu fericita Atanasia, lăudînd pe Dumnezeu cel minunat întru sfinţii Săi, Căruia I se cuvine mărirea în vecii vecilor. Amin.

Tot în această zi se mai face pomenirea Sfîntului şi dreptului Avraam strămoşul, care a ospătat la stejarul din Mamvri pe Sfînta Treime, în chipul a trei îngeri şi pomenirea lui Lot, nepotul lui.

Tot astăzi mai sînt pomeniţi şi sfinţii mucenici Eventie şi Maxim, ostaşi care erau purtători de arme ai împăratului Iulian Paravatul. Acesta, fiind în Antiohia Siriei, a poruncit ca izvoarele apelor şi toate bucatele ce se vindeau să fie spurcate cu sînge de la jertfe idoleşti ca, gustînd creştinii din ele, să se spurce. Văzînd acestea, Eventie şi Maxim plîngeau şi suspinau. Odată, şezînd la un ospăţ, au lăcrimat, zicînd către Dumnezeu: "Ne-ai dat pe noi împăratului celui nedrept şi urît, celui care nu respectă legea şi este mai viclean decît toţi". Auzind acestea, unii din cei necredincioşi i-au spus împăratului, iar împăratul, prinzîndu-i îndată, i-a chinuit şi pe urmă i-a ucis cu sabia.

Tot în această zi se mai face pomenirea sfintei Puplia, care a fost diaconiţă la biserica Antiohiei. Aceasta a fost căsătorită în tinereţea sa cu nuntă legiuită şi a născut pe Sfîntul Ioan Presbiterul. După aceea, rămînînd văduvă şi vieţuind în curăţie, a adunat o ceată de fecioare şi slujeau lui Dumnezeu. Odată, pe cînd împăratul Iulian, călcătorul de lege, trecea pe lîngă casa ei, ea împreună cu fecioarele cîntau cu mare glas: "Idolii păgînilor sînt argint şi aur, lucruri de mîini omeneşti; asemenea lor să fie cei ce-i fac pe ei şi toţi cei ce se nădăjduiesc spre dînşii". Împăratul, auzind acestea, a poruncit s-o prindă şi s-o bată peste obraz, aşa că fiecare din ostaşii care erau cu dînsul o băteau unul cîte unul, iar ea mustra necredinţa împăratului. Apoi, fiind eliberată, s-a întors acasă, mulţumind lui

Hristos Dumnezeu, Celui ce a învrednicit-o să pătimească unele ca acestea pentru numele Lui. Şi petrecînd ceilalţi ani ai vieţii sale cu rîvnă dumnezeiască, s-a sfîrşit cu pace.

Tot în această zi se mai face pomenire şi pentru cuviosul părintele nostru Petru, care mai înainte a fost ostaş în eparhia Galatiei. Împăratul Teofil l-a cinstit cu dregătoria de comit, iar el, defăimîndu-le pe toate, s-a făcut călugăr şi, bine nevoindu-se, s-a sfîrşit în locaşul Sfîntului Foca, în vremea împărăţiei lui Vasile.

Pătimirea Sfinţilor Mucenici Evlampie şi Evlampia
(10 octombrie)

În vremea împărăţiei lui Maximilian, fiind mare prigoană asupra creştinilor, mulţi dintre credincioşi, lăsîndu-şi casele, de frica prigonitorilor se ascundeau prin munţi, prin peşteri şi prin pustietăţi. În acea vreme, un tînăr de neam nobil, care îşi avea moşia în ţinutul Nicomidiei, anume Evlampie, creştin cu credinţa şi cu faptele, ascunzîndu-se împreună cu alţi creştini, a fost trimis de aceştia în cetate ca să cumpere pîine şi în ascuns să le-o aducă în pustie. Ajungînd el în Nicomidia, a văzut deasupra porţilor cetăţii o poruncă împărătească scrisă pe hîrtie privitoare la uciderea creştinilor. Evlampie a citit-o şi a rîs de o aşa nebunie a necuratului împărat, care s-a înarmat nu spre vrăjmaşi, ci spre cei nevinovaţi, încît singur aduce la pustiire împărăţia sa, ucigînd mulţime de popor creştinesc. Şi îndată închinătorii la idoli l-au prins pe fericitul Evlampie, l-au legat şi apoi l-au dus la nedreapta judecată. Iar judecătorul cel fără de lege, văzîndu-l pe Evlampie tînăr şi frumos la faţă, mai întîi l-a amăgit cu cuvinte viclene ca să se închine idolilor, zicîndu-i: "Însăşi faţa ta te arată că nu faci parte dintre oamenii cei proşti, ci că eşti de neam nobil şi cinstit. Deci să nu doreşti, frumosule tînăr, ca în deşert să pierzi un chip aşa de frumos ca acesta şi să aduci întru necinste neamul tău cel bun, ci îngrijeşte-te ca mai bine să-ţi înmulţeşti slava şi cinstea ta şi a întregului tău neam, pentru că de vei asculta porunca împărătească şi de te vei închina împreună cu noi zeilor, apoi vei fi cinstit şi slăvit de noi toţi, iar de la împărat vei primi daruri şi la o înaltă dregătorie te va ridica şi vei petrece în fericire zilele tale. Ascultă-mă, dar, pe mine, care te sfătuiesc de bine şi în acelaşi gînd să fii cu noi. Iată, deschise îţi sînt capiştile, înainte îţi stau mulţime de zei, altarele sînt pline de jertfe şi toţi se veselesc de zei, închinîndu-se lor. Deci, intră şi tu şi te închină zeilor, ca şi tu să afli multe bunătăţi şi pe noi să ne umpli de veselie, iar pe zei îi vei avea întotdeauna milostivi".

Sfîntul Evlampie, umplîndu-se de Duh Sfînt, a răspuns vicleanului judecător, zicînd: "Inima ta este plină de înşelăciune şi pe buzele tale sînt cuvinte viclene; deşarte şi mincinoase sînt toate făgăduinţele tale. Nu mă vei amăgi pe mine, înşelătorule, şi cu acestea nu mă vei întoarce de la Hristosul meu. O! de ai voi tu să asculţi cuvintele mele cele nemincinoase şi sfatul meu cel neviclean şi de ai cunoaşte pe Dumnezeul cel adevărat pe care eu îl cinstesc şi mă închin Lui, eu ţi-aş fi făgăduit de la Dînsul, nu cinste şi mărire nevrednică, vremelnică şi deşartă, ci vrednică şi adevărată, precum şi daruri şi bogăţii pe

care nici tu, nici împăratul tău, nici toată lumea nu le are acum. Dar de vreme ce eşti surd ca o aspidă şi nu asculţi pe acela care îţi grăieşte cuvinte folositoare, de aceea vei moşteni partea zeilor tăi în gheena focului, iar pentru aducerea necuratelor jertfe tu însuţi vei fi jertfă viermilor celor neadormiţi. Iar eu jertfesc jertfă de laudă, nu diavolilor, ci Dumnezeului meu şi voi da Celui Prea Înalt rugăciunile mele".

Judecătorul, auzind acestea, a început a-l îngrozi cu chinurile. Însă fără teamă el se arăta gata la toate muncile pentru Iisus Hristos, Domnul său. Atunci judecătorul a poruncit ca să fie dezbrăcat, întins la pămînt şi bătut cu vine. Şi fiind bătut sfîntul fără cruţare, a răbdat multă vreme cu bărbăţie şi deşi avea mare durere din cauza loviturilor ce i se dădeau, arăta ca şi cum n-ar fi simţit nici o durere, cu aşa de mare bărbăţie suporta chinurile. Iar schingiuitorul, văzînd răbdarea lui, s-a pornit cu şi mai crudă mînie împotriva lui şi a poruncit să fie spînzurat pe un lemn şi să-i strujească trupul cu unelte de fier. Şi era atît de rănit mucenicul, încît se vedeau şi oasele prin rănile lui cele adînci. Iar după acele chinuri mucenicul zăcea pe pămînt, rănit şi însîngerat tot, încît tot trupul lui era o rană; şi nici nu s-au sfîrşit durerile, căci alt chin a scornit judecătorul asupra lui: a poruncit ca să-i lege şi să-i strîngă tare degetele de la mîini şi de la picioare cu nişte curele subţiri, chinuri pe care mucenicul le răbda cu multă durere încît încheieturile degetelor se desfăceau din alcătuirile lor.

Nici cu aceasta nu s-a potolit mînia schingiuitorului, ci a mai adăugat încă şi alte chinuri, pentru că a poruncit să fie înroşit în foc un pat de fier şi pe acel pat să fie întins sfîntul, ca astfel, rămăşiţa trupului său să se topească ca ceara în văpaia focului. Şi fiind înroşit în foc acel pat, Sfîntul Evlampie şi-a făcut semnul crucii şi s-a culcat pe acel pat ca pe un aşternut moale şi trupul lui se frigea şi se topea ca nişte carne de mîncare şi era gata să moară într-un chin ca acela - pentru că nu mai era cu putinţă ca trupul să rămînă viu în acel foc - însă Atotputernicul Dumnezeu îl ţinea viu pe robul Său şi stătea sufletul în el mai presus de fire, ca astfel puterea lui Dumnezeu să strălucească desăvîrşit şi răbdarea mucenicului să fie văzută de toţi.

Cînd aşteptau toţi ca Evlampie să adoarmă cu somnul morţii pe acel pat înroşit, îndată sfîntul a simţit în el o putere şi, sculîndu- se de pe pat, umbla sănătos ca şi cum n-ar fi fost chinuit. Şi crezînd din tot sufletul în Domnul Dumnezeul său, s-a prefăcut ca şi cum s-ar învoi cu necredinţa păgînilor. Pentru aceea îl duseră cu cinste în capiştea idolească şi toţi se bucurau împreună cu judecătorul, părîndu-le că Evlampie s-a depărtat de Hristos şi vrea să se închine la idolii lor. Mulţime de popor, urmîndu-l, mergeau la capişte, iar sfîntul se ruga în sine cu tot dinadinsul lui Dumnezeu şi către Iisus Hristos să arate puterea Sa, să lumineze pe poporul cel orbit şi să se preamărească numele Său cel Sfînt. Şi cînd a intrat în capişte l-a văzut pe idolul Marte, cel mai mare şi mai frumos dintre idoli şi apropiindu-se de acela a zis: "Cu numele Domnului meu Iisus Hristos îţi poruncesc, idole mut şi neînsufleţit, să cazi la pămînt şi să te faci praf". Şi acestea zicîndu-le sfîntul, îndată idolul a căzut cu zgomot mare şi s-a sfărîmat în bucăţi. Acest lucru văzîndu-l oamenii, au strigat: "Dumnezeul creştinilor este mare şi puternic". Apoi, mulţi oameni din acel popor au

crezut în Hristos, iar judecătorul s-a pornit cu şi mai mare mînie împotriva lui Evlampie şi, luîndu-l, l-a supus iarăşi la chinuri.

Auzind acestea sora lui, care se numea Evlampia, cum că fratele ei Evlampie pătimeşte chinuri pentru Hristos, a alergat degrabă acolo şi stînd în mijloc, cu mare glas a zis către fratele ei: "Oare nu o maică ne-a născut pe noi? Oare nu acelaşi piept ne-a hrănit pe noi? Şi nu sîntem amîndoi învăţaţi a crede în Unul Dumnezeu? Deci, pentru ce tu, pătimind pentru Hristos, mă lipseşti pe mine de aceeaşi cinste? Pentru ce nu mi-ai spus şi mie, ca de la început să sufăr împreună cu tine toate chinurile? Pentru că şi eu vreau să mor pentru Domnul meu ca şi tine, ca să ştie toţi schingiuitorii că sînt creştină şi sînt gata să mor pentru Hristos". Iar către judecător a zis: "Ascultă-mă, judecătorule, ca să ştii cine sînt: sînt roaba lui Hristos. El este viaţa mea şi bucuria sufletului meu. Pe El îl iubesc şi Lui voiesc să-i fiu jertfită; deci pregăteşte foc, adu fiare, pune roatele cele de chinuri, ascute săbiile şi scorneşte orice chinuri voieşti şi chinuieşte-mă pe mine pentru Hristosul meu, căci sînt gata să le rabd pe toate, la fel cum a răbdat şi iubitul meu frate, Evlampie".

Atunci călăul judecător auzind acestea, a poruncit ca sfînta să fie bătută peste obraz. Şi au bătut-o aşa multă vreme, încît frumuseţea feţei sale s-a schimbat şi îi curgea sînge din nas şi din gură. Iar Sfîntul Evlampie o întărea pe sora sa cu cuvinte de mîngîiere, zicînd: "Nu te teme, soro, de cei ce ucid trupul, căci sufletul nu-l pot ucide". Apoi, după porunca călăului, a fost pregătită o căldare cu apă fiartă, ca să fie aruncaţi amîndoi, Evlampie şi Evlampia. Şi cînd voiau să-i arunce, Evlampie, grăbindu-se, a intrat singur în căldare, iar Evlampia, ca o copilă tînără, a început a se cam înfricoşa. Şi fratele ei, văzînd-o că se îndoia, o chema la sine, în căldarea care fierbea, zicîndu-i: "Nu te teme, soro, îndrăzneşte de intră aici, căci precum mă vezi pe mine nevătămat şi nesimţind nici o durere, aşa şi tu, numai de te vei atinge de căldarea aceasta arzătoare şi îndată vei simţi ajutorul lui Dumnezeu şi vei rămîne nevătămată".

Sfînta, auzind acestea, a intrat degrabă alături de fratele ei în căldare şi îndată s-a stins puterea focului şi căldarea s-a răcit, iar sfinţii, rămînînd nevătămaţi, cîntau şi îl slăveau pe Dumnezeu. Poporul, văzînd şi această minune, două sute de bărbaţi au crezut în Hristos, care, mărturisindu-se că sînt creştini, au murit ucişi cu sabia de mîinile nelegiuiţilor închinători de idoli. Iar judecătorul cel fără de lege a poruncit să-i scoată ochii Sfîntului Evlampie iar Sfînta Evlampia să fie spînzurată de păr şi să fie bătută. Si ea, răbdînd, zicea: "Mulţumesc Ţie, Dumnezeule, Ziditorul meu, că m-ai învrednicit pe mine, roaba Ta, să pătimesc pentru Sfîntul numele Tău". Apoi judecătorul a poruncit să fie încins foarte tare un cuptor şi să fie aruncaţi sfinţii în acel cuptor. După ce au ars cuptorul, Sfîntul Evlampie, fiind orb, a fost dus de mînă de către ostaşi şi a fost aruncat acolo. Pe Sfînta Evlampia nu trebuia s-o ducă cineva şi s-o arunce acolo, ci a mers singură cu bucurie şi degrabă a intrat ca într-o cameră în acel cuptor înfierbîntat. Însă nici acolo sfinţii n-au fost vătămaţi, pentru că focul s-a schimbat în răcoare, iar ei, umblînd prin mijlocul văpăii, glăsuiau cîntarea celor trei tineri din Babilon şi binecuvîntau pe Dumnezeu.

Judecătorul, neştiind ce să mai facă cu dînşii, a hotărît să fie tăiaţi de sabie. Legîndu-le mîinile la spate ostaşii i-au dus departe, iar cînd au ajuns la locul de pedeapsă, Sfîntul Evlampie şi-a pus sub sabie cinstitul său cap şi ostaşii l-au tăiat, iar Sfînta Evlampia, mai înainte de a fi ucisă şi-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu, iar ostaşii văzînd-o moartă nu i-au mai tăiat capul. Şi aşa Sfîntul Evlampie, împreună cu sora lui Evlampia, sfîrşidu-şi nevoinţa muceniciei, au mers împreună la purtătorul de nevoinţă Hristos, ca să ia de la El cununa despărţirii. Cu ale căror rugăciuni să ne învrednicească şi pe noi împărăţiei Sale Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, I se cuvine cinstea şi mărirea în veci. Amin.

Viaţa Cuviosului Părintelui nostru Teofil Mărturisitorul
(10 octombrie)

Fericitul Teofil s-a născut din părinţi creştini, aproape de cetatea Tiberia, şi la vîrsta de trei ani s-a luminat cu sfîntul botez. Odată, părinţii săi au mers cu dînsul la muntele Selonului, la sfîntul părinte Ştefan, pentru binecuvîntare. Sfîntul Ştefan i-a binecuvîntat pe ei şi pe fericitul Teofil, fiul lor şi, folosindu-i mult cu vorba şi învăţătura sa, i-a liberat în pace. Din acea vreme copilul Teofil, fiind bun şi blînd, sporea în învăţătură cu binecuvîntarea părintelui, învăţînd cu tot dinadinsul dumnezeieştile cărţi. Ajungînd el l-a vîrsta de treisprezece ani, a mers iarăşi l-a cuviosul părinte Ştefan, care, văzîndu-l, l-a întrebat: "Fiule, din care pricină ai venit la noi?". Iar tînărul a răspuns: "Tu m-ai chemat, cinstite părinte, şi eu, lăsîndu-mi părinţii, am venit la tine". Cuviosul a zis: "Cînd te-am chemat, fiule, şi ce ţi-am zis?" Copilul a răspuns: "Pe cînd umblam prin cetate, tu, părinte, mi te-ai arătat mie şi căutînd la mine, mi-ai zis: Fiule Teofile, te-ai depărtat de la Domnul Care a zis: "Ia-ţi crucea ta şi urmează Mie". Şi pentru aceste cuvinte eu am rămas cu inima rănită şi ţi-am urmat ţie pînă la poarta ogrăzii tale, la care, ajungînd, tu te-ai făcut nevăzut, iar eu am găsit poarta închisă, şi acum, sfinte părinte, să nu-ţi întorci faţa ta de la mine, căci voiesc să mă mîntuiesc".

Cuviosul s-a minunat auzind aceste cuvinte, pentru că ştia că nu ieşise nicăieri din chilia sa, şi a mulţumit lui Dumnezeu de această chemare minunată a copilului cel fără de răutate pe care, primindu-l, îl învăţa frica de Dumnezeu şi-l povăţuia la viaţa călugărească, la slujbă şi la post. Iar după trei ani, copilul, deprinzîndu-se bine de la bunul său povăţuitor spre toate nevoinţele călugăreşti, cuviosul Ştefan a chemat pe egumenul din lavră şi i l-a încredinţat lui pe copilul cel ascultător şi smerit ca să-l facă călugăr, iar egumenul, luîndu-l cu dînsul, l-a dus în lavră şi l-a călugărit. Şi a devenit Teofil călugăr iscusit, împodobit cu toate bunătăţile şi, vieţuind ca un înger între fraţi, le era tuturor de folos.

Părinţii, neştiind unde se află iubitul lor fiu, s-au întristat foarte tare pentru dînsul şi îl căutau neîncetat pretutindeni, ca să-l afle pe dînsul; iar el pentru dragostea lui Dumnezeu, ascunzîndu-se de toţi cunoscuţii, slujea în taină Dumnezeului său, în mijlocul

bunilor nevoitori. Şi trecînd cîţiva ani, părinţii au aflat unde era fiul lor şi, ducîndu-se la lavră, l-au rugat cu lacrimi în ochi pe egumen să le arate pe fiul lor. Iar egumenul, neînduplecat, nu voia să le arate pe Teofil, dar văzînd întristarea lor şi amarele lor lacrimi, i s-a făcut milă de dînşii şi l-a chemat pe Teofil şi i-a dat voie ca să se vadă cu părinţii săi; şi cînd au văzut părinţii că este în chip monahicesc, în loc să se bucure, mai mult s-au întristat. Şi au petrecut cîteva zile în lavră, privind viaţa sfinţilor părinţi, şi au luat aminte la cuvintele lor folositoare. Apoi au plănuit ca din averea lor să zidească o mănăstire şi să-l aşeze în ea pe fiul lor Teofil, şi l-au rugat stăruitor pe egumenul lavrei să-l lase pe Teofil la casa lor împreună cu alţi fraţi, făgăduind să săvîrşească degrabă lucrul pe care şi-l puseseră în gînd. Dar egumenul nu a încuviinţat aceasta, zicîndu-le: "Nu este bine ca un călugăr tînăr să se apropire de părinţii şi de cunoscuţii săi. Iar Dumnezeu, Cel ce rînduieşte toate cele de folos şi-a descoperit voia Sa pentru Teofil, căci avea să minuneze voile Sale întru dînsul".

Pe cînd părinţii supărau cu cererea lor pe egumen, acesta, chemînd pe fraţi, le-a poruncit să petreacă în post şi rugăciuni toată noaptea, pînă ce va adeveri Dumnezeu dacă se cuvine ca să-l lase pe Teofil după cum cereau părinţii lui sau nu. Şi făcînd rugăciuni cu stăruinţă, a treia zi s-a auzit în biserică un glas care poruncea ca Teofil să fie lăsat. Atunci au cunoscut toţi că însuşi Dumnezeu are trebuinţă de el şi, făcînd rugăciuni pentru dînsul, l-au liberat cu binecuvîntare, dîndu-i cîţiva fraţi în ajutor pentru preamărirea lui Dumnezeu.

Părinţii, luîndu-l, s-au dus întru ale lor, bucurîndu-se şi au zidit degrabă mănăstire, apoi au adunat în ea călugări, îndestulîndu-i cu de toate, dînd odihnă robilor lui Dumnezeu. Iar Teofil, petrecînd în acea mănăstire, strălucea ca o lumină cu bunătăţile sale, ale cărui fapte bune văzîndu-le cu toţii şi folosindu-se de ele, Îl preamăreau pe Tatăl cel ceresc.

Vieţuind el pustniceşte ani îndelungaţi, a ridicat vrăjmaşul hulă asupra cinstitelor şi sfintelor icoane şi a pornit prigoană asupra celor care se închinau la icoane, prin nelegiuitul împărat Leon, luptător împotriva icoanelor, care ura podoaba cea frumoasă a Casei lui Dumnezeu şi a răpit înfrumuseţarea Bisericilor lui Dumnezeu căci, aruncînd sfintele icoane în noroi, le-a călcat în picioare şi le-a dat foc şi pe mulţi oameni binecredincioşi i-a schingiuit pentru că se închinau la icoane. Iar Sfîntul Teofil din toate puterile s-a împotrivit la aceasta şi cu buna sa pricepere îi învăţa pe toţi să păzească cu cinstea cea cuviincioasă sfintele icoane şi să se închine sfîntului celui închipuit pe dînsele.

Aflînd despre aceasta, împăratul Leon Isaurul a trimis pe ostaşii săi şi l-au prins pe Teofil şi, aducîndu-l înaintea lui, el i-a poruncit să se lepede de închinarea la sfintele icoane; dar Teofil nu s-a supus. Atunci împăratul a poruncit ca Sfîntul Teofil să fie bătut cu vine de bou şi legîndu-i mîinile la spate, l-au purtat prin cetatea Niceei ca pe un tîlhar, făcîndu-l de rîs şi de batjocură. Apoi unul dintre ostaşi, pe nume Longhin, s-a alăturat Sfîntului Teofil şi a ocărît nebunia împăratului şi îi învăţa pe ceilalţi să cinstească sfintele icoane; iar prigonitorul, întinzîndu-l pe ostaş pe pămînt, a ars multe icoane pe capul lui. Sfîntul Teofil, fiind purtat prin toată cetatea Niceei, iarăşi a stat înaintea judecăţii nelegiuitului

împărat şi, vorbind cu îndrăzneală înaintea lui, apăra sfintele icoane şi mustra rătăcirea lui. Iar răucredinciosul împărat, nesuferind mustrarea, a poruncit ca Sfîntul Teofil să fie dezbrăcat şi să-l răstignească în chipul crucii la doi stîlpi şi cu vine uscate să fie bătut şi pe la spate şi în faţă. Fiind astfel bătut sfîntul, curgea sînge din trupul lui cel rănit, încît se înroşea pămîntul. Văzînd acest lucru, împăratul s-a făcut mai cumplit decît o fiară, căci întocmai ca fiarele cele sălbatice care, cînd văd sînge atunci se fac şi mai cumplite, aşa şi înrăutăţitul muncitor, la vederea sîngelui mucenicesc s-a pornit cu o şi mai mare mînie împotriva lui Teofil şi, sculîndu-se de pe scaunul său, a început să-l lovească peste obraz pe sfînt. După aceasta, arzînd în foc nişte cizme de fier, a poruncit ca să-l încalţe pe sfînt cu ele şi să-l alerge pe drum. Toate aceste cazne erau răbdate cu vitejie de bunul pătimitor.

Văzînd aceste lucruri un nobil, pe nume Ipatie, minunîndu-se de bărbăteasca răbdare a lui Teofil, l-a luat pe acesta din mîinile slugilor care-l chinuiau şi, aducîndu-l la sine, i-a zis: "Ori tu, Teofile, eşti nebun închinîndu-te la icoane, sau noi toţi care nu ne închinăm? Au doară nu are împăratul şi toată suita lui atîta pricepere să judece dacă se cade a se închina asemănării lui Dumnezeu celei zugrăvite, ori nu? Căci dacă s-ar fi cuvenit să ne închinăm icoanelor, apoi nu ar fi poruncit Dumnezeu în Lege: Să nu-ţi faci ţie chip cioplit, nici altă asemănare". Iar sfîntul a zis: "Te văd pe tine, nobilule, că ştii carte; deci, să vorbeşti cu mine". Şi a început a-i grăi despre cinstirea sfintelor icoane, din dumnezeiasca Scriptură, arătîndu-i că în Vechiul Testament cinstirea icoanelor se închipuia în şarpele cel de aramă, înălţat de Moise în pustie, şi în heruvimii cei de aur care erau puşi pe Chivotul Legii, iar în Noul Testament, însuşi Domnul a dat chipul Său pe mahrama lui Avgar, împăratul Edesei.

Grăindu-i multe despre aceasta, Sfîntul Teofil a învins pe nobilul Ipatie, care i-a zis: "Adevărate sînt cuvintele tale, bătrînule cinstit. O! de ar veni împăratul nostru întru această înţelegere! Eu mă voi strădui să-l sfătuiesc de voi putea. Iar tu, luînd libertate de la mine, du-te la chilia ta". Şi sfîntul s-a mîhnit că nu şi-a săvîrşit calea muceniciei, însă avînd rănile, se bucura grăind ca şi Apostolul: "Mă bucur întru pătimirile mele că împlinesc lipsa patimilor lui Hristos în trupul meu, pentru Trupul Lui care este Biserica". Apoi, întorcîndu-se la mănăstirea sa, i-a umplut de bucurie şi de fericire pe fraţii săi. Şi după puţină vreme s-a înştiinţat că se apropia mutarea lui către Dumnezeu. Şi, alcătuind cuvinte înţelepte de păstor, a învăţat pe fraţi şi, binecuvîntîndu-i, s-a dus către Domnul.

Pătimirea Sfîntului Mucenic Teotecn
(10 octombrie)

Necredinciosul împărat Maximilian, venind în Antiohia, a făcut praznic necuraţilor săi zei şi a dat poruncă ca mai întîi ostaşii să aducă jertfe la idoli şi după aceea tot poporul. Şi erau în rînduiala ostăşească mulţime de creştini care, nevrînd să se supună la acea fără de Dumnezeu poruncă, îşi lepădau semnele lor cele ostăşeşti şi primeau munci pentru Hristos. Între aceştia era un bărbat cinstit şi slăvit în toată Antiohia pe nume Teotecn, spre care căutînd Maximilian, i-a zis: "Oare nici tu, Teotecne, nu crezi în zeii Die şi Apollon

la care voiam să te rînduiesc jertfitor mare şi toată lumea să aducă jertfe sub stăpînirea ta, ca tu să stăpîneşti jertfele şi pe toţi jertfitorii?" Iar Teotecn i-a răspuns: "Eu cred în Hristos Dumnezeu şi Lui voiesc să mă aduc pe mine jertfă vie". Atunci Maximilian a poruncit ca Teotecn să fie dezbrăcat de haina cea ostăşească şi să fie îmbrăcat în haine femeieşti şi să toarcă cu femeile. Iar după trei săptămîni, chemîndu-l, i-a zis: "Jertfeşte zeilor, ca să nu-ţi pierzi viaţa în chinuri". Iar Teotecn n-a răspuns împăratului. Şi a poruncit împăratul să fie legat de un lemn şi să fie pus sub picioarele lui un fier înroşit în foc, iar cu alte fiare i-au tăiat lui toate venele. Dacă l-au văzut că nu se pleacă, a poruncit să se pregătească o căldare cu pucioasă şi cu smoală şi, fierbînd-o foarte mult, să arunce în pucioasă şi smoală pe sfînt. Şi fiind aruncat sfîntul acolo, cu puterea lui Dumnezeu, îndată s-a stins focul şi căldarea s-a răcit, iar mucenicul a rămas nevătămat. Şi înfricoşîndu-se Maximilian, a poruncit ca mucenicul să fie dus în temniţă şi după aceea, a dat poruncă lui Zegnat, un sutaş de al său, să-l chinuiască în tot chipul în care va voi.

În temniţă era închisă şi o fecioară, pe nume Alexandra, pentru că mărturisea pe Hristos, şi Zegnat a aruncat lîngă dînsa pe Teotecn, zicînd către amîndoi: "Iată, vă dau răgaz trei zile ca să vă gîndiţi. Şi dacă după trei zile, scoţîndu-vă, dacă veţi asculta porunca împăratului, cu mare cinste veţi fi cinstiţi, iar de nu veţi asculta porunca, în chinuri cumplite vă voi pierde pe amîndoi". Apoi după trei zile, scoţîndu-i pe ei din temniţă, i-a întrebat: "Oare v-aţi socotit acum, ca să vă supuneţi poruncii împăratului şi să jertfiţi zeilor?" Dar ei erau neînduplecaţi. Atunci a poruncit ca pe fecioară s-o ducă într-o casă şi a rînduit ca doi ostaşi s-o batjocorească. Iar Teotecn cugeta cum ar putea s-o izbăvească pe Alexandra de necinste şi mai înainte ca aceşti doi ostaşi să intre la dînsa, şi-a scos hainele de pe el şi i le-a dat ei, zicîndu-i: "Îmbracă-te cu hainele mele şi fugi, ca să nu-ţi batjocorească păgînii curăţia ta!" Iar el s-a îmbrăcat în hainele ei şi şedea; iar cînd au intrat ostaşii în temniţa fecioarei l-au aflat pe Teotecn îmbrăcat în haine femeieşti şi, luîndu-l pe el, l-au dus la Zegnat. Acesta, mîniindu-se, mai întîi a poruncit să-i taie limba şi după ce l-a bătut mult timp, a legat de grumazul lui o piatră de moară şi l-a aruncat în rîu. Şi aşa s-a sfîrşit mucenicul lui Hristos. Iar cinstitele lui moaşte s-au găsit în cetatea Ciliciei şi, luîndu-le creştinii, le-au dus cu cinste la locurile lui natale, mărind pe Unul Dumnezeu în Treime, căruia I Se cuvine mărirea în veci. Amin.

În această zi se mai face pomenire şi pentru părintele nostru Vasian, care a făcut o mănăstire în Constantinopol şi a adunat acolo ca la trei sute de ucenici. În acest locaş şi cuvioasa Matrona, acoperindu-se cu îmbrăcăminte bărbătească, a petrecut în călugărie vreme îndelungată.

La prolog în această zi s-a pus şi pomenirea Cuviosului Iacov Postnicul. Dar pomenirea lui este în luna Martie, ziua a patra. Acolo veţi putea citi despre viaţa lui.

Viaţa Sfîntului Apostol Filip, unul din cei şapte diaconi (11 octombrie)

Sfîntul Apostol Filip era de loc din Cezareea Palestinei şi, căsătorindu-se, a dobîndit patru fiice proorociţe. Fiind ales diacon de către Sfinţii Apostoli, a fost hirotonit împreună cu Sfîntul întîiul Mucenic şi Arhidiacon Ştefan şi slujea sfinţilor (creştinilor) cu toată osîrdia, îngrijindu-se de săraci şi de văduve. Iar după uciderea Sfîntului Ştefan, pornindu-se prigoana împotriva Bisericii din Ierusalim, şi toţi risipindu-se prin ţara Iudeei şi a Samariei, afară de cei doisprezece apostoli, Sfîntul Apostol Filip a mers în Samaria, unde propovăduia pe Hristos. Tot poporul, cu un suflet, lua aminte la cuvintele lui pentru că întărea propovăduirea lui cu multe minuni, tămăduind toate bolile şi izgonind duhurile cele rele care, strigînd cu glas mare, ieşeau din oameni. Şi era bucurie mare în acea cetate pentru Filip, căci prin a lui venire se tămăduiau nu numai de suferinţele trupeşti, ci şi de cele sufleteşti toţi cei ce primeau propovăduirea lui şi credeau în adevăratul Mesia. Şi era acolo Simon, un vrăjitor însemnat şi vestit, de care se mira toată Samaria, pentru lucrurile sale vrăjitoreşti, şi toţi îl cinsteau pe el ca pe un mare om. Acesta, văzînd minunile cele mari care se făceau acolo, minuni ale lui Dumnezeu, care se săvîrşeau prin rugăciunile lui Filip, şi auzind buna lui vestire pentru împărăţia lui Dumnezeu şi pentru numele lui Iisus Hristos, a crezut şi s-a botezat împreună cu ceilalţi.

Odată, i s-a arătat lui Filip îngerul Domnului care i-a poruncit ca să meargă spre miazăzi pe calea ce se coboară din Ierusalim la Gaza. Şi mergînd Filip acolo, a aflat pe un bărbat arap, famenul Candachiei, împărăteasa arapilor, care, venind pentru închinăciune la Ierusalim, se întorcea la Gaza pe care o stăpînea. Şi şezînd în căruţă, citea cărţile prooroceşti. Pe acest famen l-a învăţat apostolul Filip credinţa în Domnul nostru Iisus Hristos şi l-a botezat. Iar după Sfîntul Botez a fost răpit de înger şi dus la Azot şi acolo, umblînd prin cetăţi, propovăduia cuvîntul lui Dumnezeu. După aceea Filip a venit iarăşi în Cezareea, unde îşi avea casa, şi a vieţuit într-însa împreună cu cele patru fiice ale sale, care erau fecioare şi proorociţe. Apoi iarăşi s-a întors la Ierusalim, unde Sfinţii Apostoli l-au hirotonit episcop şi l-au trimis în Trallia Asiei să propovăduiască. Acolo pe mulţi, întorcîndu-i la Hristos, i-a botezat şi, făcînd minuni mari, la adînci bătrîneţi s-a dus către Domnul.

Viaţa Cuviosului Părintelui nostru Teofan Mărturisitorul, făcătorul de canoane (11 octombrie)

Cuviosul Teofan s-a născut din părinţi dreptcredincioşi, care vieţuiau în Palestina şi se întreceau în iubirea pentru străini. Cuviosul Teofan îl avea frate pe Teodor, care mai pe urmă a fost însemnat în pătimirea pentru sfintele icoane. Deci, prin sîrguinţa născătorilor, Teofan împreună cu fratele său Teodor s-au deprins la toată înţelepciunea cărţilor şi au devenit iscusiţi filozofi. Cunoscînd nestatornicia şi deşertăciunea acestei lumi, au lăsat toate şi au mers în lavra Sfîntului Sava şi au intrat în viaţa monahicească, în care petreceau în post, în rugăciuni şi în toate faptele bune. Teodor s-a învrednicit de rînduiala preoţească pentru bunătatea vieţii lui. Apoi s-a pornit în acea vreme nelegiuita luptă

împotriva icoanelor, care a tulburat toată Biserica lui Dumnezeu, vreme în care mulţi erau prigoniţi şi schingiuiţi pentru cinstirea sfintelor icoane.

Atunci, aceşti preaînţelepţi învăţători şi apărători ai dreptei credinţe au fost trimişi de Patriarhul Ierusalimului la împăratul Leon, ca nişte mieluşei înaintea unui lup, ca să-l mustre pentru păgînătatea lui. Iar ei, ducîndu-se, au stat înaintea celui potrivnic lui Dumnezeu şi cu îndrăzneală l-au mustrat pentru păgînătatea lui. Pentru acest lucru au pătimit mult nu numai de la împăratul acela, ci şi de la alţi împăraţi care i-au urmat, adică de la Mihail Valvul şi de la Teofil, răbdînd tot felul de chinuri, bătăi şi temniţă, foame şi sete, răni, surghiunuri şi numeroase suferinţe. Pentru că peste douăzeci de ani au fost prigoniţi şi munciţi de luptătorii de icoane, începînd cu anul opt sute şaptesprezece pînă în anul opt sute patruzeci şi doi, după Hristos. Şi în acele suferinţe, Sfîntul Teofil s-a sfîrşit. Deci facem pomenirea lui în ziua a douăzeci şi şaptea a lunii decembrie. Iar Teofan a ajuns împăciuirea Bisericii, pentru că Mihail, fiul lui Teofil, luînd sceptrul împărăţiei greceşti, împreună cu maica sa Teodora, au adus sfintele icoane în Biserica lui Dumnezeu şi, închinîndu-se la ele, au întors pe toţi sfinţii din surghiun şi i-au cinstit foarte mult. Atunci şi Sfîntul Teofan s-a întors şi a fost aşezat Mitropolit al Bisericii din Niceea, fiind hirotonit de patriarhul Metodie, care a surpat eresul luptătorilor de icoane. Sfîntul Teofan a alcătuit Canon (cîntări) pentru cinstirea sfintelor icoane. Lăsînd alte multe canoane şi cîntări folositoare Bisericii lui Hristos, a trecut din viaţa de aici către Domnul şi după multe şi dureroase osteneli se sălăşluieşte în cereasca odihnă.

Minunea ce s-a făcut de Icoana Domnului nostru Iisus Hristos
(11 octombrie)

În cetatea Viritului locuia un creştin într-o casă, aproape de şcoala evreiască, şi avea o icoană pe care era zugrăvit chipul Domnului nostru Iisus Hristos. Iar după o vreme a vîndut casa aceea şi a cumpărat altă casă, luîndu-şi toate lucrurile afară numai de icoana Domnului, care a rămas acolo. Şi aceasta s-a făcut după rînduiala lui Dumnezeu. În acea casă unde era icoana Domnului s-a sălăşluit un evreu şi, aducîndu-şi lucrurile sale, locuia acolo, dar n-a văzut că icoana Domnului era în casă.

După cîtăva vreme a chemat la ospăţ pe alt evreu, prieten al său, şi, ospătînd amîndoi, evreul cel venit în vizită a privit spre peretele casei şi a văzut icoana Domnului, apoi a zis celui ce-l chemase: "Cum tu, fiind evreu, ţii în casă această icoană?". Iar evreul care locuia acolo a început a se jura şi a se blestema, zicînd că pînă acum n-a văzut icoana acolo. Plecînd acel evreu, a clevetit la preoţii lor, spunînd că prietenul său are în casă icoana lui Iisus Nazarineanul. Şi toţi s-au umplut de mînie, dar au tăcut atunci pentru că se făcuse seară.

A doua zi s-a adunat mult popor şi împreună cu arhierei şi bătrîni au mers la casa unde era icoana Domnului. Şi intrînd înăuntru au găsit icoana pe care au scos-o afară şi au pus-

o în mijlocul lor, zicînd: "Precum părinţii noştri au batjocorit pe Iisus, aşa şi noi să facem cu această icoană". Şi au început a scuipa icoana şi a lovi chipul lui Iisus Hristos de o parte şi de alta. După aceea au zis: "Am auzit că părinţii noştri pe lemn L-au răstignit pe Iisus, deci să facem şi noi la fel cu această icoană". Şi luînd piroane, le-au bătut în chipul Lui, în mîinile şi picioarele Lui şi punînd în trestie un burete de oţet l-au lipit de gura Domnului. După aceasta au adus o suliţă şi au poruncit unuia ca să împungă coasta Domnului.

Cum a lovit acela cu suliţa în icoană, îndată a început a curge sînge şi apă. Şi frică mare i-a cuprins pe toţi evreii care au văzut acea preamărită minune şi au umplut un vas din sîngele şi apa care au curs. Apoi au făcut sfat, zicînd: "Să aducem şchiopi, orbi şi îndrăciţi şi să-i stropim cu sîngele acesta şi de se vor vindeca toţi, vom crede şi noi în Cel răstignit, pentru că ne-a cuprins frica de minunea aceasta". Au adus mai întîi un olog din naştere şi, cum l-au stropit cu sîngele cel curs din icoana lui Iisus Hristos, îndată a sărit ologul acela şi s-a făcut cu totul sănătos. După aceasta au adus nişte orbi pe care, stropindu-i cu sîngele lui Hristos, aceştia îndată au văzut. Apoi au adus o mulţime de îndrăciţi care s-au vindecat tot prin stropirea cu acel sînge. Despre aceasta s-a dus vestea în toată cetatea şi toţi au alergat să vadă minunea, aducînd pe bolnavii lor; pe cei slăbănogi şi uscaţi, pe cei care se tîrau şi toţi luau tămăduire de bolile lor. Atunci tot poporul evreiesc care era acolo a crezut în Domnul nostru Iisus Hristos şi, căzînd înaintea icoanei Domnului, au strigat cu lacrimi, zicînd: "Mărire Ţie, Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, că faci minuni ca acestea. Mărire Ţie, Hristoase Dumnezeule, că deşi părinţii noştri Te-au răstignit, noi credem în Tine şi primeşte-ne pe noi care credem în Tine, Stăpîne".

Toţi evreii din cetatea aceea, bărbaţi, femei şi copii, venind la episcop, l-au rugat cu tot dinadinsul să-i lumineze cu Sfîntul Botez. Şi i-au arătat episcopului icoana Domnului precum şi sîngele şi apa care au curs din ea, spunînd toate batjocurile care au fost făcute acelei sfinte icoane. Iar episcopul, văzîndu-i că s-au pocăit cu adevărat, i-a primit cu bucurie şi, învăţîndu-i sfînta credinţă, i-a botezat pe toţi, cu femei şi copii, iar şcoala lor a făcut-o Biserică Domnului nostru Iisus Hristos. Atunci a fost mare bucurie în cetatea aceea, nu numai pentru neputincioşii care au fost tămăduiţi, ci şi pentru necredincioşii evrei care s-au botezat, căci au primit sfînta credinţă pentru minunea care s-a făcut de icoana Domnului. Pentru aceasta, toţi, cu credinţă şi cu dragoste, să facă închinăciune sfintelor icoane, întru cinstirea şi mărirea chipului Ipostasului lui Dumnezeu, care s-a aflat în chipul omenesc al Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Dumnezeu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, I se cuvine de la toţi închinăciunea, în vecii vecilor. Amin.

În această zi mai facem pomenire şi pentru Sfintele Muceniţe Zenaida şi Filonida, rudeniile Sfîntului Apostol Pavel, care, lăsîndu-şi averile lor şi lepădîndu-se de cele lumeşti, au mers la cetatea Dimitriadului şi şi-au petrecut viaţa lor într-o peşteră, tămăduind cu ajutorul puterii lui Hristos cei care Îl propovăduiau, toate bolile oamenilor care veneau la ele, încît pe mulţi i-au adus la sfînta credinţă. Şi pornindu-se cu mînie necuraţii închinători de idoli au năvălit noaptea la ele şi le-au ucis cu pietre. Şi astfel au adormit cu fericitul somn.

Tot în această zi mai facem şi pomenirea Sinodului al şaptelea ecumenic, care a avut loc în vremea împăratului Constantin, şi a maicii lui Irina, şi în vremea lui Tarasie, Patriarhul Constantinopolului, adică Sinodului celor trei sute şaizeci şi şapte de sfinţi părinţi care s-au adunat în Niceea pentru a doua oară, contra luptătorilor de icoane, pe care i-au şi blestemat, apoi au învăţat ca sfintele icoane să fie cinstite şi să li se dea cuviincioasa închinăciune.

Pătimirea Sfinţilor Mucenici Tarah, Prov şi Andronic
(12 octombrie)

În vremea împărăţiei lui Diocleţian şi Maximilian, fiind în Tarsul Ciliciei judecător Numerie Maxim Antipatul, au fost prinşi trei creştini: Tarah, Prov şi Andronic în cetatea Pompeopoliei, care au fost duşi la judecată înaintea lui Antipatul. Şi privind spre dînşii Maxim Antipatul, l-a văzut pe Tarah bărbat bătrîn şi cinstit şi a zis către dînsul: "Cum te numeşti? Căci pe tine se cade mai întîi a te întreba, ca pe cel mai bătrîn dintre toţi". Iar Tarah a răspuns: "Sînt creştin". Şi i-a zis Antipatul: "Nu-mi spune mie credinţa ta cea necurată, ci spune-mi numele tău". Iar Tarah iarăşi a zis: "Sînt creştin". Apoi Maxim a zis slujitorilor care erau acolo: "Bateţi-l peste gură şi spuneţi-i să nu răspundă aşa înaintea judecătorului". Iar Tarah, în timp ce era bătut, zicea: "Eu vă spun că sînt creştin şi acest nume îmi este mai scump decît numele cel dat de părinţii mei. Iar dacă vreţi să-l ştiţi şi pe acesta, vă spun că părinţii mei m-au numit Tarah, iar cînd eram ostaş mă numeau Victor". Apoi Maxim Antipatul l-a întrebat pe el: "De ce neam eşti, Tarahe?" A răspuns Tarah: "Sînt de neam roman şi am slulbă de ostaş şi sînt născut în Claudiopol, cetatea Siriei şi pentru că sînt creştin am lăsat ostăşia".

Antipatul i-a zis: "Nevrednic ai fost de a fi ostaş, însă spune-mi cum ai ieşit din oaste?" Iar Tarah i-a răspuns: "L-am rugat pe Publion voievodul şi m-a eliberat". Maxim Antipatul a zis: "Cruţă-ţi bătrîneţile tale şi ascultă porunca împăraţilor noştri ca să ai cinste de la mine. Apropie-te şi jertfeşte zeilor noştri, de vreme ce şi împăraţii care stăpînesc lumea se închină lor". Iar Tarah a răspuns: "S-au rătăcit, fiind înşelaţi de Satana". Atunci Antipatul a zis către slujitori: "Sfărmaţi-i fălcile, căci grăieşte împotriva împăraţilor, spunînd că aceştia s-au rătăcit". Iar Tarah a zis: "Am grăit şi voi grăi astfel, de vreme ce s-au rătăcit ca nişte oameni". Iar Antipatul a zis: "Lasă-ţi nebunia ta şi jertfeşte zeilor noştri". Tarah răspunse: "Eu Dumnezeului meu îi slujesc şi Îi aduc jertfă nu cu sînge, ci cu inimă curată". Antipatul a zis: "Te sfătuiesc să-ţi cruţi bătrîneţile tale şi să laşi deşertăciunea creştinească şi să jertfeşti zeilor". Tarah i-a zis din nou: "Nu voi face această fărădelege de vreme ce iubesc Legea Dumnezeului meu şi nu mă voi depărta de la El". Antipatul a zis: "Alta este legea pe care se cade a o păzi". Iar Tarah a răspuns: "O! ce nebunie! Pieritoare este legea voastră care vă porunceşte vouă, păgînilor, să cinstiţi pietrele şi lemnele, lucruri făcute de mîini omeneşti şi să vă închinaţi lor". Şi Antipatul a poruncit celor ce stăteau de faţă să-l lovească pe Tarah peste grumaz, iar mucenicul, răbdînd loviturile, zicea: "Nu mă voi depărta de la mărturisirea aceasta care mă

mîntuieşte". Antipatul a zis: "Eu te voi întoarce de la această nebunie şi te voi face înţelegător".

Mucenicul i-a zis: "Fă ceea ce voieşti, ai stăpînire asupra trupului meu, dar nu şi asupra sufletului meu". Maxim Antipatul a spus: "Dezbrăcaţi hainele de pe dînsul şi să fie bătut cu toiege". Iar Tarah, pe cînd era bătut, grăia: "Acum într-adevăr m-ai făcut înţelept şi priceput, căci cu aceste bătăi mai mult nădăjduiesc spre Dumnezeu şi spre Fiul Lui". Iar Antipatul a zis: "Nedreptule şi blestematule! Ai spus înainte că unui Dumnezeu slujeşti, şi acum mărturiseşti doi, adică pe Dumnezeu şi pe Hristos, Fiul Lui. Apoi cum slujeşti la aceşti doi, iar de zeii noştri cei mulţi te lepezi?" A răspuns Tarah: "Eu mărturisesc pe Unul, adevăratul Dumnezeu". A zis antipatul: "N-ai numit tu pe Dumnezeu şi pe Hristos?"

Tarah i-a zis: "Hristos este Fiul lui Dumnezeu, deopotrivă după Dumnezeire cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt, nădejdea tuturor creştinilor; şi, pătimind pentru El, ne mîntuim". Maxim Antipatul a zis: "Lasă vorba multă şi jertfeşte zeilor noştri". Iar Tarah a răspuns: "Nu sînt mare vorbitor, dar grăiesc adevărul; tot aşa am crezut şi acum şaizeci şi cinci de ani şi de la adevăr nu mă îndepărtez". Iar un sutaş, cu numele Dimitrie, care era acolo, a zis: "O! omule, cruţă-te pe tine şi închină-te zeilor, ascultă sfatul meu". Tarah a răspuns: "Depărtează-te de la mine cu sfatul tău, slujitor al Satanei". Apoi Maxim Antipatul a poruncit ca pătimitorul lui Hristos să fie legat cu lanţuri mari de fier şi să fie aruncat în temniţă. După aceea antipatul a zis către slujitor: "Aduceţi-mi pe altul". Iar Dimitrie sutaşul a zis: "Iată, stăpîne, stă de faţă înaintea ta".

Iar Numerie Maxim Antipatul, văzînd pe celălalt creştin stînd înaintea lui, a zis: "Spune-mi mai întîi numele tău". Iar cel ce stătea înaintea lui a răspuns: "Cel dintîi şi cel mai cinstit nume pe care îl am este numele de creştin, iar celălalt nume, pus de oameni, este Prov". Antipatul l-a întrebat: "De ce neam eşti Prove?" Iar Prov a răspuns: "Tatăl meu era din Tracia şi eu m-am născut în Perghia Pamfiliei şi sînt creştin". Maxim Antipatul a zis: "La nimic nu-ţi foloseşte numele de creştin. Ascultă-mă pe mine, jertfeşte zeilor dacă vrei să fii cinstit de boieri şi nouă să ne fii prieten". Prov a răspuns: "Nu voiesc cinste de la stăpînitori şi nu doresc prietenia voastră, pentru că slava şi mulţimea bogăţiilor mele le-am lăsat ca să slujesc Dumnezeului Celui viu". Antipatul a zis: "Dezbrăcaţi-l, întindeţi-l jos şi bateţi-l cu vîne de bou". Şi bătîndu-l pe Sfîntul Prov, sutaşul Dimitrie, i-a zis: "O! omule, vezi sîngele tău curgînd pe pămînt, deci cruţă-te pe tine".

Prov i-a răspuns: "Trupul meu este în mijlocul vostru, dar chinurile nu mă clatină în credinţa mea". Maxim Antipatul a zis: "Oare lăsa-vei deşertăciunea ta, ori vei rămîne în împietrirea ta?" Atunci Prov i-a zis: "Nu sînt deşert, ci sînt mai îmbărbătat decît voi întru Domnul". Atunci Antipatul a zis către slujitori: "Întoarceţi-l şi bateţi-l şi pe pîntece". Iar Prov, în acea cumplită bătaie a zis: "Doamne ajută-mi mie, robul Tău". Antipatul a spus slujitorilor săi: "Bateţi-l şi-l întrebaţi: unde este ajutorul lui?" Prov a răspuns: "Ajutorul meu îmi ajută şi-mi va ajuta, pentru că nesocotesc chinurile tale la care mă supui şi nu mă plec din cauza lor la voia ta". Maxim Antipatul a zis: "Caută la trupul tău, ticălosule, pentru că pămîntul s-a umplut de sîngele tău". Prov i-a răspuns: "Aceasta s-o ştii: atunci

cînd trupul meu pătimeşte pentru Hristos, sufletul meu se tămăduieşte şi învie". Şi judecătorul a poruncit ca să înceteze de a-l mai bate pe sfînt şi a zis: "Legaţi-i cu fiare mîinile şi picioarele şi aruncaţi-l în temniţă şi să nu lăsaţi pe nimeni să meargă la dînsul şi să nu aibă nimeni grijă de el".

După aceasta, la porunca lui Maxim Antipatul, a fost adus la judecată al treilea creştin şi fiind întrebat ce nume are acesta a răspuns: "Sînt creştin". Antipatul a zis: "Cei care au fost aici înaintea ta nici un folos n-au avut de numele acesta, de aceea ţi se cade ca în alt chip să răspunzi". Iar el a răspuns: "Numele de obşte între oameni îmi este Andronic". Maxim Antipatul i-a zis: "De ce neam eşti Andronic?" Andronic a răspuns: "Sînt de neam cinstit, fiu al unuia dintre cei mai de frunte cetăţeni ai Efesului". Apoi Maxim Antipatul i-a spus: "Cruţă-te pe tine şi ascultă-mă ca pe un tată, pentru că cei care au fost înaintea ta aici şi au grăit vorbe nebune nimic bun n-au aflat, iar tu cinsteşte pe zeii care sînt mai mari şi sînt părinţii noştri". Andronic i-a zis: "Bine i-ai numit pe ei părinţi; căci voi aveţi tată pe Satana şi sînteţi fii ai diavolului şi faceţi voia lui". Maxim Antipatul a zis: "Tot încă mă defăimezi pe mine, tinere? Oare nu ştii că acum îţi sînt pregătite chinurile cele grozave?"

Andronic a răspuns: "Nu cumva ţi se pare judecătorule că eu sînt nebun ca să fiu mai prejos decît pătimitorii care au fost înaintea mea? Sînt gata la toate chinurile" Iar sutaşul Dimitrie a zis către Andronic: "Ticălosule, ascultă porunca mai înainte de a-ţi cădea carnea de pe oase". Iar Andronic i-a răspuns: "Mai bine este să piară trupul meu, decît să faceţi cu sufletul meu ceea ce voiţi". Maxim Antipatul a zis: "Ascultă de noi şi jertfeşte zeilor, mai înainte de a pieri". Andronic a răspuns: "Din tinereţele mele niciodată n-am slujit zeilor şi nici acum nu voi jertfi lor". Iar Maxim Antipatul a zis: "Răniţi-i trupul". Apoi Anxie, un sutaş din altă ceată, stînd acolo a zis către Andronic: "Supune-te antipatului, căci ca un tată te sfătuiesc să faci aceasta". Andronic i-a răspuns: "Eşti bătrîn şi nu ai înţelepciune dacă îmi dai un asemenea sfat ca să mă închin pietrelor şi să jertfesc diavolilor". Iar cînd era bătut, antipatul i-a zis: "Au nu simţi durerile în aceste chinuri cumplite? Pentru ce nu ai milă de tine însuţi şi nu te depărtezi de la deşertăciunea ta care nu poate să te mîntuiască pe tine?" Andronic i-a răspuns: "Aceea ce tu numeşti deşertăciune îmi este mărturisire foarte bună, căci am toată nădejdea în Domnul, iar înţelepciunea ta cea vremelnică va pieri cu moarte veşnică". Antipatul i-a zis: "Cine te-a învăţat nebunia aceasta?" Iar Andronic a răspuns: "Cuvîntul cel ce viază şi întru care viem, Domnul din ceruri este nădejdea învierii noastre". Maxim Antipatul a zis: "Lasă-ţi nebunia ta pînă ce nu începem a te chinui cu cele mai cumplite chinuri". Andronic a răspuns: "Trupul meu este pus înaintea ta. Ai stăpînire asupra lui, fă cu el ce voieşti". Antipatul a zis: "Bateţi-l peste gură". Andronic a răspuns: "Să vadă Domnul pentru ce mă chinui ca pe un ucigaş de oameni".

Iarăşi a zis antipatul: "Pentru ce nu asculţi poruncile împărăteşti şi socoteşti întru nimic judecata mea?". Andronic a răspuns: "Pentru că nădăjduiesc spre Dumnezeu şi spre mila şi dreptatea Lui, de aceea cutez şi pătimesc toate acestea". Judecătorul a zis: "O! vrednicule de moarte! Oare au greşit împăraţii?" Andronic i-a răspuns: "În adevăr au

greşit, căci de veţi voi să înţelegeţi, veţi cunoaşte că este mare păcat şi fărădelege a aduce jertfe diavolilor". Iar judecătorul a zis către cel care îl bătea: "Întoarceţi-l şi împungeţi-l între coaste". Şi Andronic îi grăia: "Înaintea ta sînt, chinuie-mi trupul cum voieşti". Şi aceasta făcîndu-se, Andronic a zis: "S-a întărit în bătăi trupul meu". Judecătorul a răspuns: "După puţin timp nu vei mai fi". Andronic a răspuns: "Nu mă tem de îngrozirea ta. Cugetul meu este mai bun decît scornirile răutăţii tale, de aceea nu mă îngrijesc de chinuri". Iar antipatul a zis către slujitori: "Puneţi fiare pe grumazul lui, ferecaţi-i picioarele şi să faceţi de strajă lîngă el".

După un timp oarecare, Numerie Maxim Antipatul a venit iarăşi la judecată şi i-a supus pe creştini la întrebări. Mai întîi a silit pe Tarah, ca fiind cel mai bătrîn, să jertfească idolilor, făgăduindu-i mare cinste. Iar după ce Tarah, nu numai că nu s-a supus, ci chiar răspundea cu asprime judecătorului, atunci judecătorul a poruncit ca să-i sfărîme gura cu pietre şi să-i zdrobească dinţii. Apoi a zis către slujitori: "Aduceţi foc şi întindeţi-i mîinile şi puneţi foc pe dînsele". Tarah a zis: "Nu mă tem de focul tău vremelnic, ci mă tem ca nu cumva, învoindu-mă cu păgînătatea ta, să cad în focul cel nestins". Şi cînd au pus foc pe mîinile lui, Maxim Antipatul i-a zis: "Iată, se ard cu foc mîinile tale. Pentru ce nu-ţi laşi nebunia ta şi nu jertfeşti zeilor?" Tarah a răspuns: "Cu asprimea ta vrei să mă aduci la această nebunie, încît să mă învoiesc cu dorinţa ta? Să ştii că, avînd ajutorul Dumnezeului meu, mă întăresc întru toate şi sînt gata la toate chinurile ce-mi pregăteşti". După aceasta antipatul a poruncit să-l spînzure cu capul în jos şi să pună fum otrăvitor dedesubt; amestecînd apoi oţet cu sare, să-l toarne în nările lui. Şi chinuind în multe chipuri pe Prov şi pe Andronic, bătîndu-i, arzîndu-i, strujindu-i cu fiare ascuţite şi presărîndu-le sare pe răni, dar nesporind nimic, a poruncit să-i pună în lanţuri pînă a doua zi.

A doua zi Maxim Antipatul a zis către Dimitrie sutaşul: "Să chemi la mine pe necuraţii creştini". Sutaşul i-a răspuns: "Iată, stau înaintea ta, stăpîne". Antipatul a zis către Tarah: "Tot nu te-ai săturat de chinuri, de bătăi şi de lanţuri? Ascultă-mă, Tarahe, lasă-ţi credinţa ta care nu-ţi foloseşte la nimic şi jertfeşte zeilor prin care toate se ţin". Tarah a răspuns: "Nu poate să fie neadevăr mai mare decît acesta, de vreme ce nu aceştia au putut să rînduiască lumea aceasta, căci lor le este gătit focul şi veşnicile munci şi nu numai lor, ci şi tuturor celor ce fac voia lor". Antipatul a zis: "Dar nu încetezi nici acum, necuratule? Nu ştii că pentru cuvintele tale fără de ruşine îndată voi lua capul tău şi aşa mai curînd vei sfîrşi cu chinurile?" Tarah a răspuns: "Aceasta am dorit de la început ca să se scurteze durerile mele cu moarte grabnică, iar acum lungeşte-mi chinurile ca să crească întru Domnul puterea credinţei mele". Atunci antipatul a zis: "Vor pătimi cu tine şi prietenii tăi şi vor muri după lege".

Tarah a răspuns: "Vorbeşti nebunie, făgăduindu-ne nouă moarte: pentru că numai acei care fac răutăţi mor, iar noi cei ce nu ştim răul şi pătimim pentru Domnul nostru, aşteptăm ca de la Dînsul să luăm răsplată". Antipatul a zis: "Blestematule şi necuratule! Ce fel de răsplată aşteptaţi, cînd vieţuiţi întru fărădelege?" Tarah i-a răspuns: "Nu se cade ţie, necredinciosule, să ştii ce fel de răsplătire ne-a pregătit nouă Domnul în ceruri, pentru care răbdăm furia mîniei tale". Maxim a zis: "Dar grăieşti cu mine cu aşa

îndrăzneală ca şi cum ai fi prietenul meu?" Iar Tarah a răspuns: "Nu sînt prietenul tău, dar fiind întărit de Dumnezeu am voie să grăiesc aşa şi nimeni nu poate să mă oprească". Şi Maxim a zis: "Îndrăzneala pe care o ai tu o voi dezrădăcina din tine, necuratule!" Tarah a răspuns: "Nimeni nu poate să ia această putere de la mine, nici tu, nici împăraţii tăi, nici tatăl vostru Satana".

Maxim Antipatul a zis: "Legaţi-l, de vreme ce este nebun". Tarah a răspuns: "De aş fi fost nebun, m-aş fi învoit cu păgînătatea ta". Antipatul, legînd pe sfînt, i-a zis: "Jertfeşte zeilor mai înainte, pînă ce nu te voi chinui după faptele tale". Tarah a răspuns: "Fă ceea ce voieşti, necuratule!" Şi Maxim a zis: "Să nu socoteşti că te voi pierde deodată, ci neîncetat te voi chinui pînă te voi ucide, iar rămăşiţele trupului tău le voi da spre hrană fiarelor". Atunci Tarah i-a spus: "Nu făgădui cu cuvintele, ci cu lucrul. Fă degrabă ceea ce voieşti să faci". Iar Maxim i-a zis: "Socoteşti că după moartea ta nişte femei oarecare vor îngropa cu arome trupul tău?" Şi în continuare a spus: "De aceea am să am grijă ca să pierd cu desăvîrşire trupul tău". Şi Tarah a răspuns: "Şi acum şi după moarte fă ce vrei cu trupul meu". Maxim i-a zis din nou: "Jertfeşte mai întîi zeilor". Iar Tarah i-a răspuns: "Nelegiuitule, ţi-am spus de atîtea ori că nu voi jertfi zeilor". Atunci Maxim, judecătorul, a spus către slujitori: "Sfărmaţi-i faţa şi gura". Şi făcîndu-se acestea, Tarah a grăit: "Faţa mea ai pierdut-o, iar sufletul mi l-ai înviat".

Judecătorul a zis: "Ticălosule, încetează cu vorbele tale cele deşarte şi jertfeşte zeilor, ca să te poţi izbăvi de chinurile acestea". Tarah a răspuns: "Mă socoteşti că sînt nebun şi că, nădăjduind spre Domnul, nu voi putea petrece în cer? Tu vieţuieşti cu trupul o vreme, iar sufletul tău în veci ţi-l vei pierde". Atunci antipatul a zis către slujitori: "Înroşiţi o ţeapă de fier şi puneţi-o în fălcile lui". Răbdînd şi aceasta, Tarah a zis: "Şi mai mari decît aceste chinuri de îmi vei face, nu vei îndupleca pe robul lui Dumnezeu să jertfească idolilor". Apoi judecătorul a poruncit ca, aducînd un brici, să-i fie tăiate urechile şi să-i fie jupuită pielea de pe cap şi să-i pună cărbuni aprinşi pe cap. Iar Tarah grăia: "Chiar de vei porunci să-mi jupoaie tot trupul, nu mă voi depărta de la Dumnezeul meu Care mă întăreşte ca să sufăr armele războiului tău". Făcîndu-se toate acestea, antipatul a zis: "Ardeţi în foc alte ţepuşe şi le puneţi la subţiorile lui". Şi Tarah, răbdînd şi aceasta, grăia: "Să caute Domnul din ceruri şi să te judece pe tine". Şi antipatul l-a întrebat: "Pe care domn chemi, blestematule". Iar Tarah a răspuns: "Chem pe Domnul pe care tu nu-L ştii, pe Cel ce va răsplăti fiecăruia după faptele lui". Iar antipatul a poruncit ca să fie pus sub strajă şi să fie adus altul la cercetare. Dimitrie sutaşul a zis: "Iată stăpîne, înaintea ta stă Prov". Şi antipatul a grăit: "Te sfătuiesc pe tine, Prove, să iei seama să nu cazi în chinuri ca cel de mai înaintea ta, care a stat în a lui încăpăţînare şi s-a căit de aceasta; deci jertfeşte acuma zeilor ca să fii cinstit şi de noi şi de zei!"

A răspuns Prov: "Gîndul nostru este unul; cu o inimă slujim lui Dumnezeu, iar tu nu nădăjdui să auzi altceva de la noi, căci destule ai auzit şi ai văzut şi ştii că nu poţi să ne întorci pe noi de la Dumnezeu. Iată, înaintea ta stau astăzi, neînspăimîntîndu-mă de cel cu care mă îngrozeşti. Deci ce aştepţi mai mult?" Antipatul a zis: "V-aţi sfătuit întru răutatea voastră să vă lepădaţi de zei". Apoi a poruncit ca să-l lege şi să-l spînzure cu

capul în jos, zicîndu-i: "Cruţă-ţi trupul mai înainte de a te chinui, pentru că vezi ce fel de chinuri sînt pregătite pentru tine". Prov i-a răspuns: "Fă ce vrei, căci toate chinurile cele gătite pentru mine vor fi spre mîngîierea sufletului meu". Iar antipatul a zis către slujitori: "Ardeţi ţepile şi frigeţi-i coapsele lui ca să nu mai vorbească ca un nebun". Iar Prov a grăit: "Pe cît de nebun mă socoteşti că sînt, pe atît de înţelept sînt în Legea Dumnezeului meu". Antipatul iarăşi a zis către slujitori: "Ţepile cele arse în foc să le înfigeţi în spatele lui". Iar Prov, răbdînd, a grăit: "Să vadă Domnul din ceruri smerenia şi răbdarea mea".

După aceasta, judecătorul a poruncit să aducă zeilor jertfă de carne şi vin şi a zis: "Turnaţi-i pe gît vinul şi carnea să i-o băgaţi cu de-a sila în gura lui". Şi cînd slujitorii făceau aceasta, Prov a zis: "Să caute Domnul dintru înălţimea scaunului Său şi să vadă sila aceasta şi să te judece pentru fapta ta". Judecătorul a zis: "Multe ai răbdat, ticălosule, şi iată, acum ai primit jertfă". A răspuns Prov: "N-ai făcut un lucru mare că m-ai silit. Domnul cunoaşte voia mea". Iar Maxim judecătorul a zis: "Ai mîncat şi ai băut din cele jertfite zeilor". Şi Prov a răspuns: "Ştie Domnul şi vede silnicia pe care o rabd". Şi judecătorul a poruncit slugilor sale: "Împungeţi-i pulpele cu ţepuşe înroşite în foc". Iar Prov i-a zis: "Nici focul, nici chinurile, nici tatăl tău, Satana, nu vor putea să-l înduplece pe robul lui Dumnezeu de la mărturisirea lui". Antipatul a zis: "Înroşiţi în foc piroane ascuţite, ca să le bateţi în mîinile lui".

Prov a grăit: "Mulţumesc Ţie, Doamne, că ai făcut ca şi mîinile mele să pătimească pentru numele Tău". Antipatul a zis: "Pentru chinurile cele multe ţi-ai pierdut mintea". A răspuns Prov: "Stăpînirea ta cea mare nu numai că te-a înnebunit, ci te-a şi orbit, pentru că nu ştii ce faci". Antipatul a zis: "Neputinciosule cu trupul, îndrăzneşti a grăi unele ca acestea asupra mea, căci ţi-am lăsat ochii nevătămaţi?" Şi a poruncit să-i scoată ochii. Făcîndu-se şi aceasta, Prov a zis: "Deşi ochii trupului meu i-ai luat, însă ochii cei vii ai credinţei nu vei putea să-i iei niciodată". Antipatul a zis: "După asemenea chinuri oare mai nădăjduieşti să rămîi viu? Sau aştepţi ca să te lăsăm să mori cu pace?" Prov i-a răspuns: "Pentru aceasta mă nevoiesc, ca să săvîrşesc mărturisirea cea bună şi întregă şi să fiu ucis de tine fără de milă". Iar antipatul a zis către slujitori: "Luaţi-l, de aici, legaţi-l şi să fie păzit de străji, ca să nu vină la dînsul cineva din cunoscuţii lui şi să-l fericească pentru chinurile îndurate".

După aceasta antipatul a zis: "Aduceţi-mi-l înainte pe Andronic". Sutaşul a răspuns: "Iată, stăpîne, înaintea ta stă Andronic". Antipatul a zis către Andronic: "Jertfeşte zeilor ca să fii dezlegat din legături". Şi Andronic a răspuns: "Să nu fie aceasta niciodată, o! judecătorule, ca să fac ceva împotriva Dumnezeului meu!". Antipatul a zis: "Eşti îndrăcit, Andronic". Iar Andronic i-a răspuns: "Dacă aş fi îndrăcit, eu m-aş fi învoit cu tine, dar mărturisind pe Domnul meu nu sînt îndrăcit, ci tu eşti îndrăcit şi orb, căci faci lucruri diavoleşti". Antipatul a zis către slujitori: "Faceţi snopi de rogoz şi puneţi-i în ulei încins şi ardeţi-i pîntecele". Şi slujitorii, îndată, dezlegîndu-l pe Andronic şi întinzîndu-l la pămînt, au pus o mulţime de rogoz în ulei încins şi l-au aprins pe pîntecele lui". Iar Andronic grăia: "Chiar de mă vei arde cu totul, nu mă vei birui, necuratule, pentru că Domnul meu căruia mă închin mă ajută". Antipatul a zis: "Înfierbîntaţi ţepuşe şi puneţi-le între degetele lui".

Andronic a zis: "Vrăjmaş al lui Dumnezeu şi nebunule! Eşti cu totul plin de scorniri diavoleşti. Vezi trupul meu topit de chinuri şi ţi se pare că mă tem de tine. Nu mă tem, căci am lîngă mine pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu". Antipatul a zis: "Nelegiuitule, nu ştii pe cine chemi. Căci acest om a fost chinuit de Pilat, iar muncile suferite de El au fost scrise". Atunci Andronic a spus: "Să amuţeşti, necuratule, căci nu ţi se cade ţie să grăieşti rău de Dînsul". Iar antipatul a răspuns: "Ce folos îţi este ţie că nădăjduieşti spre Omul Acela pe care îl numeşti Hristos?" Andronic i-a răspuns: "Cu adevărat am folos şi mare răsplătire şi pentru El rabd toate acestea". Atunci antipatul a zis către slujitori: "Deschideţi-i gura şi puneţi-i în ea carne jertfită zeilor şi turnaţi vin". Şi făcîndu-se acestea, Andronic a zis: "Doamne, Doamne, vezi nevoia ce rabd". Antipatul i-a zis: "Pînă cînd vei pătimi în chinuri? Căci, iată, acum ai gustat jertfele zeilor noştri". Iar Andronic i-a răspuns: "Să piară toţi cei ce se închină idolilor celor ciopliţi, şi tu şi împăraţii tăi!" Antipatul i-a răspuns: "O! nebunule, batjocoreşti pe împăraţii care au adus pace pentru mulţi ani?" Iar Andronic a răspuns: "Eu am blestemat pe pierzătorii şi băutorii de sînge, pe cei ce strică pacea, pe care Domnul cu braţul Său cel tare îi va tulbura şi-i va pierde". Iar antipatul a zis către slujitori: "Puneţi un fier în gura lui şi sfărmaţi-i dinţii, apoi să-i tăiaţi limba lui cea hulitoare şi la urmă să i-o ardeţi cu foc, ca să se înveţe a nu mai huli pe împăraţi". Şi slujitorii au făcut toate cele poruncite de judecător şi după aceasta l-au pus pe Andronic sub strajă.

Pînă aici sînt pătimirile sfinţilor, cele scrise de notarii judecătorilor, care au scris chiar în vremea cînd sfinţii erau judecaţi şi chinuiţi. Iar celelalte pătimiri, precum şi moartea sfinţilor au fost scrise de trei bărbaţi dreptcredincioşi: Macarie, Felix şi Verie, care au fost de faţă la sfîrşitul sfinţilor mucenici şi au scris o carte pentru cei credincioşi, povestind cele ce urmează:

"Numerie Maxim, antipatul Ciliciei, chemînd pe Terentian, jertfitorul Ciliciei, i-a poruncit ca a doua zi să fie pregătită priveliştea în care urma ca mucenicii să fie daţi spre mîncare fiarelor. Şi a doua zi de dimineaţă bărbaţii şi femeile au ieşit să vadă acea privelişte care avea loc cam la o mie de paşi departe de cetate. Cînd s-a terminat pregătirea, Maxim Antipatul a mers să vadă, iar noi stam la un loc ascuns şi priveam cu frică. Mai întîi a dat pe alţi osîndiţi să fie mîncaţi de fiare şi care erau o mulţime. Apoi Maxim a poruncit ostaşilor ca să-i aducă pe creştinii mucenici, Tarah, Prov şi Andronic. Iar ostaşii i-au silit pe oameni să-i aducă pe mucenici, pentru că ei nu puteau să umble din pricina rănilor celor multe. Iar noi, cînd i-am văzut pe ei mergînd la acel cumplit chin, întorcîndu-ne feţele, am plîns. Apoi i-au aruncat pe sfinţi în mijlocul fiarelor şi văzînd asemenea privelişte a intrat spaima în toţi şi au început a protesta împotriva lui Maxim care a judecat astfel. Şi mulţi au plecat de la priveliştea aceea vorbind rău de Maxim şi de cruzimea lui cea de fiară. Maxim, văzînd acest lucru, a poruncit ostaşilor să-i însemne pe cei ce vorbeau rău despre el, ca mai pe urmă să cerceteze pricinile.

Apoi a poruncit ca să fie slobozite fiarele asupra mucenicilor şi pentru că ele nu s-au atins de dînşii, a poruncit să fie bătuţi toţi cei ce au rînduit priveliştea aceea, poruncindu-le ca să sloboadă alte fiare mai cumplite asupra mucenicilor. Şi a fost slobozit un urs, care în acea zi a ucis trei oameni. Şi cînd s-a apropiat de Andronic, ursul a început să-i lingă

rănile. Iar Andronic îl întărîta pe urs ca să-l sfîşie, dar ursul se arăta blînd. Atunci antipatul a poruncit purtătorilor de suliţă să-l ucidă pe urs. Iar Terentian, temîndu-se de Maxim Antipatul, se sîrguia să dea drumul asupra mucenicilor unei leoaice care era trimisă din Antiohia de Irod. Şi dînd drumul la leoaică, priveliştea a înfricoşat pe cei adunaţi acolo, pentru că leoaica, fugind încoace şi în colo, voia să scape. Dar, venind la mucenici, şi-a plecat genunchii şi s-a culcat înaintea lui Tarah, iar el, alungînd-o cu mîna, o întărîta ca să-l mănînce, dar leoaica stătea lîngă Tarah de parcă era o oaie blîndă. Şi s-a făcut zgomot mare atunci pentru acea minune. Şi Maxim Antipatul, încruntîndu-se şi mîniindu-se cumplit, a poruncit slujitorilor săi s-o întărîte pe leoaică. Şi leoaica, răcnind tare, s-a dus la uşă şi a început să roadă uşa cu dinţii. Şi poporul, temîndu-se, a început a striga: "Deschideţi uşa că leoaica o va sfărîma". Maxim, mîniindu-se, a chemat pe Terentian şi i-a poruncit să-i ucidă pe sfinţii mucenici şi el i-a împuns cu săbiile şi a tăiat în bucăţi pe Tarah, Prov şi Andronic.

Aşa s-au sfîrşit aceşti sfinţi mucenici. Şi Maxim, plecînd de acolo, a lăsat ostaşi să străjuiască trupurile mucenicilor, poruncind ca trupurile lor să fie amestecate cu trupurile necuraţilor, ca să nu fie recunoscute şi furate de creştini. Iar noi, văzînd acestea, ne-am rugat Domnului ca să ne dea îndemînare să putem lua în taină trupurile lor. După aceasta, apropiindu-ne, am văzut pe străjeri cinînd şi stînd împrejurul focului aprins pentru straja nopţii şi, plecînd genunchii, am rugat pe Domnul nostru Iisus Hristos să împlinească dorinţa noastră şi să ne trimită ajutor din cer pentru a putea lua trupurile sfinţilor mucenici. Şi îndată s-a cutremurat pămîntul de tunete şi fulgere şi de ploaie cu furtună. Noi iarăşi ne-am rugat şi, apropiindu-ne de trupuri, am găsit focul stins şi nu mai era acolo nici un ostaş, pentru că toţi fugiseră din pricina furtunii. Şi am ridicat mîinile spre cer şi l-am rugat pe Domnul să ne arate cu un semn adevărat care sînt moaştele sfinţilor mucenici, şi să le putem găsi pe cele adevărate în mulţimea de trupuri. Noaptea era foarte întunecoasă şi, deodată, trei luminări ca nişte stele s-au arătat deasupra moaştelor sfinţilor pe care, luîndu-le în taină, ne-am dus, călăuziţi de luminile cele cereşti care mergeau înaintea noastră şi cărora noi le-am urmat; am trecut de cealaltă parte a muntelui şi după aceea luminile cele cereşti nu s-au mai văzut. Găsind acolo o peşteră săpată în piatră, am pus trupurile sfinţilor acolo şi am întărit intrarea ca să nu fie aflată de cei necredincioşi. După aceasta am mers în cetate ca să aflăm ce se întîmplă şi i-am găsit pe străjeri ucişi de Maxim. Iar noi am mulţumit Domnului nostru Iisus Hristos care vieţuieşte în vecii vecilor.

Noi: Macarie, Felix şi Verie, voim ca cealaltă vreme a vieţii noastre s-o petrecem cu dînşii, ca în acelaşi loc să fie îngropate trupurile noastre, iar sufletele noastre să se învrednicească a se sătura în cer de viaţa cea veşnică, împreună cu sfinţii pătimitori. Iar pe cei ce îi trimitem la voi cu această scrisoare, să-i primiţi întru frica Domnului nostru Iisus Hristos. Şi ne rugăm vouă să ne pomeniţi şi pe noi, ca să fie cu voi darul lui Dumnezeu. Amin.

Scrisă de notarii judecătorilor, în vremea cînd sfinţii erau întrebaţi la judecată. Mai apoi manuscrisul s-a răscumpărat cu mare preţ de către credincioşi şi a fost transcris, după care, mai pe urmă a scris-o Sfîntul Simeon Metafrast.

Cuviosul Părintele nostru Cozma, Episcopul Maiumei, făcătorul de canoane (12 octombrie)

Părinţii Sfîntului Ioan Damaschin vieţuind în cetatea Damascului, au luat la dînşii pe un copil sărman şi anume pe Cozma, care era de loc din Ierusalim şi care rămăsese de mic orfan de părinţii săi care erau creştini. Pe acesta, părinţii lui Ioan Damaschin, care erau iubitori de săraci, l-au făcut ca pe fiul lor şi l-au crescut împreună cu Ioan, fiul lor cel firesc. Apoi răscumpărînd de la agareni pe un călugăr ce se numea tot Cozma, fost robit în Italia, care era foarte înţelept, i-au dat acestuia spre învăţătura dumnezeieştilor Scripturi pe amîndoi copii: pe Ioan, fiul lor cel firesc, şi pe Cozma, fiul cel înfiat. Cozma, înaintînd în vîrsta înţelegerii şi învăţînd iscusinţa înţelepciunii, a lăsat lumea cea deşartă şi, ducîndu-se în mănăstirea Sfîntului Sava, a luat asupra sa jugul monahicesc, bine nevoindu-se cu el şi ca o stea pe bolta cerului a strălucit în Biserica lui Hristos, prin viaţă şi prin dumnezeiască înţelegere. Pornindu-se lupta împotriva sfintelor icoane, acest cuvios l-a îndemnat pe Sfîntul Ion Damaschin să scrie către dreptcredincioşi cuvinte pentru cinstirea sfintelor icoane. Şi amîndoi, prin cuvînt şi prin scris, s-au nevoit mult împotriva luptătorilor sfintelor icoane. El a împodobit Biserica lui Dumnezeu cu foarte frumoase tropare şi canoane. El a cinstit cu cîntări Învierea lui Lazăr, Intrarea Domnului în Ierusalim, Cina cea de taină şi Patimile cele de voie ale Domnului nostru Iisus Hristos, precum şi alte praznice dumnezeieşti.

Apoi a fost ales de patriarhul Ierusalimului episcop la Maiuma şi, bine vieţuind, cu dumnezeiască rîvnă a povăţuit turma la păşunea cea mîntuitoare şi, ajungînd la adînci bătrîneţe, s-a odihnit întru Domnul.

În această zi mai facem pomenire Sfintei Muceniţe Domnica, care a pătimit pentru Hristos în vremea împăratului Diocleţian, în cetatea Azarventii, de la Lisie ighemonul, şi după multe chinuri s-a sfîrşit în temniţă.

Tot în această zi se mai face pomenire şi pentru Sfîntul Părinte Martin, episcopul cel milostiv.

Pătimirea Sfinţilor Mucenici Carp, Papil, Agatodor şi Agatonica, sora lui Papil (13 octombrie)

Este de mare folos a pomeni pe cei care au pătimit pentru Hristos, căci însăşi aducerea aminte a chinurilor lor poate deştepta gîndul nostru spre dumnezeiasca dragoste şi să-i

dea aripi pentru săvîrşirea faptelor bune, ca şi noi să suferim măcar cu mintea acele pătimiri pe care ei le-au avut cu trupul pentru răsplătirile ce vor să fie. Dintre cei care aici şi-au săvîrşit muceniceştile nevoinţe sînt Carp şi Papil, stîlpii cei mari şi temeliile Bisericii, care s-au născut în patria cea slăvită, în cetatea Pergamului, din părinţi drept credincioşi şi prin viaţa lor îmbunătăţită au fericit pe cei ce i-au născut; pentru că ramura cea sfîntă creşte din rădăcină sfîntă, iar pomul cel bun face poame bune şi rîul cel curat pe izvor îl preamăreşte. Căci amîndoi, şi Carp şi Papil, numai cu cele de nevoie îşi îndestulau trupul, lepădînd toate cele ce erau de prisos în multe feluri şi chiar cu cele de nevoie atît de puţin se îndestulau, încît numai cu trupul se deosebeau de îngeri şi prin înfrînarea cea mare abia se vedeau a avea trup. Printr-o viaţă ca aceasta, suindu-se la culmea faptelor bune, s-au făcut vrednici să li se încredinţeze cîrmuirea Bisericii. Carp, fiind ales episcop, propovăduia tainele dreptei credinţe celor ce erau în Tiatira. Iar Papil, cinstindu-se cu treapta diaconiei de către Carp şi cu chemarea sa asemănîndu-se întru ostenelile cele deopotrivă, îşi arăta sîrguinţa.

Vestea despre dînşii s-a dus în toate ţările cele ce erau acolo împrejur, precum este obiceiul, căci nu se poate ascunde fapta bună, ci întotdeauna vine întru arătare. Pentru aceasta mulţime de oameni alergau la dînşii şi ascultau învăţăturile lor cu osîrdie şi se apropiau de dreapta credinţă. Însă nu se putea nicidecum să se odihnească diavolul care ura binele cel dintru început şi, văzîndu-le faptele acestea, nu s-a odihnit ci, cînd şi-a aflat slujitori aleşi ai răutăţii sale, i-a sfătuit să-i clevetească pe sfinţi la păgînul împărat Deciu, precum că nu se închină idolilor lor, ci îi blesteamă şi urmează credinţa creştinească. Iar Deciu, auzind acestea, s-a mîniat foarte tare şi a trimis în Asia pe Valerie, unul din sfetnicii săi, care era iubitor de idoli şi om cumplit de rău, căruia împăratul îi arăta toate tainele sale; şi, spunîndu-i ce aflase în legătură cu sfinţii, i-a dat stăpînire peste dînşii. Iar Valerie, luînd această poruncă, a plecat de grabă şi, sosind la locul unde erau sfinţii, a poruncit ca aceştia să aducă jertfă deşerţilor lui idoli. Porunca lui a străbătut îndată pînă la marginile ţării Tiatiriei.

Valerie poruncea ca toţi cei ce erau în acea ţară să vină fără întîrziere în acel loc unde trebuia să se facă jertfa şi închinăciunea la zei. Aşa diavolul, nu numai el singur bolea de îndrăcirea de idoli, ci şi pe alţii voia să-i vatăme cu aceeaşi boală. Şi, adunîndu-se toţi la locul de jertfă, nu aflară pe cei doi minunaţi mucenici, Carp şi Papil, căci ei în alt loc aduceau jertfa cea curată adevăratului Dumnezeu, adică rugăciunea. Pe aceştia, neaflîndu-i Valerie în mijlocul adunării, a poruncit să-i caute şi, aflîndu-i, au fost aduşi de faţă înaintea lui şi cu mîndrie i-a întrebat: "Pentru ce nu v-aţi aflat aici ca să jertfiţi zeilor împreună cu poporul?" Apoi a adăugat: "Deci, înaintea ochilor mei să vă îndreptaţi bine greşala voastră, ca zavistia celor ce v-au vorbit pe voi să se întoarcă asupra capului lor, iar vouă să vi se înmulţească cinstea mai mult ca înainte". Dar sfinţii, ca cei ce nu aveau teamă şi frică, nici nu căutau cinste omenească, au răspuns cu îndrăzneală: "Nu se cade nouă, judecătorule, să mîniem pe Dumnezeul nostru şi să ne arătăm nemulţumitori pentru facerile Lui de bine; căci chiar şi dobitoacele ne-ar mustra de nemulţumirea noastră, pentru că şi ele îl cunosc pe Cel ce le-a hrănit, iar noi am fi nerecunoscători faţă

de Ziditorul nostru dacă i-am cinsti pe zeii cei mincinoşi, lăsînd pe adevăratul nostru Dumnezeu".

Acestea grăindu-le ei, Dumnezeu a întărit cuvintele lor, cu nişte semne ca acestea: s-a cutremurat pămîntul de năprasnă şi s-au sfărîmat toţi idolii care erau cinstiţi de acei păgîni şi s-au risipit ca praful. Însă răutatea lui Valerie era mare şi a rămas neschimbată, căci atunci cînd trebuia să se minuneze de puterea cea negrăită a lui Dumnezeu şi să rîdă de neputinţa deşerţilor zei, atunci el s-a arătat mai înverşunat şi mai necunoscător; dar s-a înfrînat să pornească asupra lor chinurile cele grele, ruşinîndu-se de bunul neam şi de blîndeţea acestor bărbaţi şi a poruncit să fie puse lanţuri de fier pe grumazul lor şi să-i poarte goi prin mijlocul cetăţii.

Astfel nevoitorii cei cinstiţi erau purtaţi pe uliţe. Ei, care erau foarte cinstiţi, au fost făcuţi de rîs şi de batjocură. Ei, care erau vrednici de nenumărate laude, au fost duşi cu ocară şi cu necinste pentru Mîntuitorul nostru Iisus Hristos. Judecătorului i s-a părut că pedepsindu-i cu asemenea necinste îşi vor schimba hotărîrea lor cea tare. Apoi s-a gîndit să le vorbească cu cuvinte dulci, zicîndu-le: "De nu v-aş fi văzut pe voi că sînteţi cu bună pricepere, nu v-aş fi dat sfatul cel bun, ci cu chinuri, chiar nevrînd voi, v-aş fi înduplecat la credinţa noastră. Dar de vreme ce chipul vostru cel frumos şi bunul vostru obicei este semnul vitejiei voastre, am socotit să vă fiu vouă sfetnic bun, căci mi se pare că nici nu ştiţi voi cum că din vremuri foarte vechi a început a se da nemuritorilor zei slavă şi cinste; şi aceasta se petrece pînă în ziua de acum, nu numai la noi, cei ce ştim limba grecească şi romană, ci şi la barbari. Că prin acea osîrdie către zei cetăţile se ocîrmuiesc cu legi bune şi se cîştigă războaiele contra vrăjmaşului, iar pacea se întăreşte. Şi de unde împăraţii şi nobilii romani cei de mai înainte şi de acum au ajuns întru atîta slavă, încît au răsturnat popoare şi cetăţi şi au supus sub stăpînirea lor pe toţi potrivnicii? Oare nu de aici, că au cinstit pe zei şi li s-au închinat lor? Deci, şi voi să-i cinstiţi pe aceştia. Şi de sînteţi amăgiţi cu cuvintele unor neînvăţaţi spre nepriceputa şi de curînd arătata credinţă creştinească, acum deveniţi înţelepţi şi vă întoarceţi la această credinţă care este mai bună, ca şi zeii să vă miluiască pe voi şi să vă îndestulaţi de bunătăţile cele mari care sînt la noi; şi apoi să vă cîştigaţi vouă mari daruri de la împărat. Iar de veţi petrece în cea dintîi nesupunere, veţi pierde atîtea bunătăţi şi pe noi ne veţi sili să fim mai aspri cu voi".

Sfinţii, după ce au auzit acestea, şi-au ridicat ochii spre cer, şi-au făcut semnul crucii şi au răspuns lui Valerie: "Nădăjduieşti tu oare să ne întorci pe noi ca pe nişte proşti la păgînătatea ta? Să ştii că ai aflat viteji din cei cu multă pricepere. Nu socotim noi credinţa voastră a fi vrednică de cinste pentru vechimea vremii. Pentru că nu tot ce este vechi este şi cinstit, că şi răutatea, deşi este veche, nu este vrednică să fie cinstită pentru vechimea ei. Deci, nu aceasta se cuvine a socoti, că este veche credinţa voastră, ci aceasta ne întrebăm: se cade oare a primi această credinţă rea, de la care noi ne-am sfătuit să ne abatem şi din mijlocul nostru să o lepădăm după putere, ca pe una care pregăteşte înfricoşatul foc al gheenei celor ce o iubesc? Oare voieşti să cunoşti adevărul? Socoteşte şi îl vei afla, că zeii voştri nu sînt nimic altceva decît numai lucru de mîini omeneşti, muţi şi surzi, care nu numai altora, ci nici lor nu pot să-şi aducă vreun folos.

Dumnezeul cel adevărat din fire este necuprins şi mintea noastră nu poate să-L ajungă, nici nu se numără vremea Lui, căci nu are început şi nici sfîrşit fiinţa Sa; şi pe toate cele văzute şi pe cele ce sînt cuprinse în mintea noastră, El le-a adus din nefiinţă, El l-a zidit pe om şi l-a pus în Rai şi i-a dat poruncă să se deprindă a fi ascultător Ziditorului, iar prin zavistia diavolului a căzut în neascultare şi s-a făcut vinovat de moarte. Apoi diavolul, neîndestulîndu-se cu căderea omenească, s-a sîrguit ca seminţia lui să o ducă întru uitarea de Dumnezeu, ca oamenii nu numai cu trupul ci şi cu sufletul să moară. Deci, părăsind popoarele pe Dumnezeu şi depărtîndu-şi ochii de la lumina dreptăţii, au căzut în întunericul slujit de idoli. Pentru aceasta, Ziditorul fiind îndurat şi milostiv, n-a suferit să-l vadă pe om chinuit de diavol, ci a venit pe pămînt şi, luînd chip omenesc, întru toate s-a făcut asemenea nouă, afară de păcat; S-a răstignit pe cruce şi a murit vrînd să ne izbăvească din robia diavolului şi de căderea în păcat. Şi biruind cu moarte Sa pe vrăjmaşul nostru diavol, S-a urcat la ceruri şi pe noi ne cheamă acolo, făcîndu-ne lesnicioasă suirea la El. Drept aceea, tu, o! judecătorule, oare poţi să ne spui un astfel de lucru despre idolii tăi? Sau nu-ţi este chiar ruşine a-i numi pe ei dumnezei? Iar bogăţiile voastre şi cinstea împăratului, pe care voi le numiţi bunătăţile voastre, noi nu le băgăm în seamă, pentru că ne-am pus nădejdea noastră în Dumnezeu, pentru Care am hotărît cu gînd neclintit ca să pătimim şi să murim".

Valerie, auzind aceste cuvinte, s-a mîniat şi, aprinzîndu-se cu focul mîniei, şi-a lăsat blîndeţea cea dinafară şi şi-a arătat sălbăticia cea din lăuntru: mai întîi a dat averea sfinţilor spre jefuire celor care i-au clevetit, apoi, legîndu-i pe ei de nişte cai, a poruncit ca să-i alunge în Sardia; şi caii alergau foarte tare cu sfinţii care erau legaţi de dînşii, neodihnindu-se deloc, încît într-o zi au ajuns din Tiatira în Sardia. Aspră era calea aceea a bunilor pătimitori, căci neputînd să alerge aşa de repede caii, erau tîrîţi cu de-a sila şi multe dureri au îndurat.

În urma lor, fericitul Agatodor, care era slujitorul sfinţilor mucenici, împreună pătimind, a suferit împreună cu stăpînii săi. Ajungînd în Sardia nu s-au odihnit de loc, ci au petrecut cea mai mare parte a nopţii în rugăciuni şi în cîntări dumnezeieşti. Iar după ce au adormit puţin, îngerii lui Dumnezeu în vedenie îi mîngîiau pe ei şi îi întăreau ca să poată răbda chinurile. Apoi, deşteptîndu-se din somn, au povestit unul altuia cele văzute în somn şi s-au veselit foarte mult, mulţumind lui Dumnezeu pentru că-i mîngîia pe ei în necaz, făgăduind să le ajute în chinuri; iar ei se aprindeau cu dorinţa pătimirii pentru Hristos.

A venit şi Valerie în Sardia, nădăjduind că pătimitorii, după chinurile pe care le suferiseră pe cale, fiind alergaţi şi tîrîţi, se vor îndupleca să se închine zeilor. Dar nelegiuitul nu ştia că sfinţii mai mult s-au călit spre nevoinţă cu dumnezeiescul Dar cel arătat lor în vedenie. Şi cînd i-a văzut pe ei mai luminoşi la faţă de cum erau, cu duhul mai tari şi cu inima mai curajoşi, s-a deznădăjduit că-i va birui cu muncile şi s-a întors spre vicleşug, vrînd să amăgească şi să vîneze nerăutatea sfinţilor cea întemeiată pe Hristos, cu cuvinte blînde şi cu tot felul de momeli. Şi puteai să vezi pe vulpe luptîndu-se cu leii, căci nimic nu sporea înşelăciunea lui şi nu putea să-i biruiască pe sfinţi, pe care îi întărea ajutorul Celui Prea Înalt.

Văzînd că nici cu momeli nu rezolvă nimic, s-a gîndit să procedeze altfel cu dînşii: i-a dat pe Carp şi pe Papil în paza unor bărbaţi tari şi aleşi, iar pe minunatul Agatodor, care slujea mucenicilor şi s-a făcut şi el mucenic desăvîrşit, cu dragostea sa fiind legat de dînşii ca un prieten şi părtaş la aceleaşi chinuri, întinzîndu-l, a poruncit ca să fie bătut cu vîne de bou, fără milă. Se contraziceau amîndoi, şi judecătorul, şi mucenicul; că judecătorul voia să-l biruiască pe mucenic cu mulţimea bătăilor, iar mucenicul cu atîta bunăvoinţă primea bătăile, încît se vedea că nu voia să-i obosească pe cei care îl băteau, ca doar astfel să prelungească mai mult bătaia. Şi fiind bătut mult, curgeau din el pîraie de sînge ca dintr-un izvor şi cădea carnea de pe trupul lui, încît i se vedeau măruntaiele din lăuntru şi mădularele se rupeau din încheieturile lor, pricinuind cu adevărat mari dureri acelui sfînt bărbat. Iar el din acele chinuri se arăta aşa de viteaz, ca şi cum numic nu ar fi pătimit, căci tăcea şi răbda bătăile cele grele şi pătimirea pentru Hristos o avea ca pe o îndestulată răcorire a durerilor sale celor mari. După ce a ostenit Valerie şi cei ce îl băteau, lui Agatodor chinurile îi înmulţeau bucuria, căci Domnul Iisus Hristos, privind din cer nevoinţa şi răbdarea cea bună a robului Său, i-a pregătit răsplată şi l-a chemat şi pe el la Sine, să se odihnească după atît de multe osteneli. Iar el îndată şi-a dat duhul în mîinile Domnului, lăsînd judecătorilor trupul lui mort, pe care, după porunca lui Valerie, l-au lăsat neîngropat, ca să-l mănînce fiarele şi păsările cerului. Dar sosind noaptea, unii dintre credincioşi l-au luat şi l-au îngropat.

După aceasta, Valerie a chemat la dînsul pe sfinţii mucenici Carp şi Papil şi le-a zis lor: "Nebunul de Agatodor, slujitorul vostru, şi-a luat vrednica moarte după faptele sale, căci n-a vrut să jertfească zeilor celor nemuritori; dar voi, fiind înţelepţi, de ce nu vă alegeţi ceea ce vă este de folos? Să nu voiţi a fi asemenea cu omul cel cu adevărat nenorocit, care în loc de viaţă şi de bucurie şi-a ales cu nebunie moartea cea cumplită". Sfinţii, auzind acestea, l-au ocărît şi l-au numit nebun, iar moartea sfîntului Agatodor fericind-o, au zis că aceeaşi moarte pentru Hristos o doresc şi dînşii cu osîrdie. Atunci judecătorul, mîniindu-se, a poruncit să-i lege iarăşi de cai şi să-i gonească înaintea sa la Pergam. Sfinţii, fiind goniţi pe cale şi tîrîţi, răbdau mare osteneală şi durere şi fiecare din ei grăia ca David: Pentru cuvintele buzelor Tale eu am păzit căi aspre. Iar noaptea, spre a mări durerea lor, li se puneau pe răni legături strînse şi erau păziţi cu străşnicie de străji. Dar ei, după osteneala drumului, încă se mai osteneau cu privegherea, aducînd toată noaptea lui Dumnezeu rugăciuni. Şi iarăşi Domnul a binevoit a-i cerceta, căci li s-a arătat lor îngerul Domnului, le-a tămăduit rănile şi a umplut inimile lor de dumnezeiască bucurie, întărindu-i spre nevoinţa cea mare.

A doua zi, judecătorul, socotind că sfinţii după chinurile şi osteneala de ieri nu vor mai putea să păşească deloc, a poruncit să-i scoată înaintea sa ca să le vadă rănile.

Văzîndu-i pe ei sănătoşi şi tari, nedurîndu-i picioarele şi mergînd repede, cu feţele nu posomorîte, ci luminoase şi vesele, socotea că aceasta este o vrăjitorie de-a lor şi pentru aceasta la mai mari chinuri i-a supus, căci legînd trupurile lor cu grele lanţuri, i-a gonit pe o cale mai lungă.

Sosind la un loc oarecare, după ce a adus jertfă zeilor, s-a aşezat la judecată şi, chemînd pe Carp, a început a grăi prieteneşte cu dînsul, ca şi cum împreună ar fi suferit: "Iată, zeii, miluindu-ţi bătrîneţea, te-au făcut să alergi atîta cale fără osteneală; deci, de ce te arăţi nemulţumitor făcătorilor tăi de bine, călcînd cinstea lor? Ascultă-mă pe mine, cel ce te sfătuiesc pe tine cele folositoare, şi închină-te zeilor împreună cu mine, căci eu îţi cinstesc bătrîneţele şi sufăr împreună cu tine şi plîng de primejdia ta, nu ca de una străină, ci ca de a mea cu adevărat. Dar ce să fac? Ştiu că sînt foarte urît de tine, acum nu pot ca să-ţi mai rabd mult, însă nu pentru necinstea mea, ci pentru cinstea zeilor nu te voi mai răbda dacă nici acum nu îmi vei asculta sfatul cel bun".

La aceste cuvinte Sfîntul Carp a răspuns: "Sfatul tău care duce de la lumină la întuneric şi de la viaţă la moarte, nimeni nu poate să-l numească bun, ci vădită înşelăciune şi vînătoare vicleană. Iar dacă cinsteşti bătrîneţele mele pentru ce nu crezi mie, cel ce părinteşte te sfătuiesc pe tine, căci mie mai mult îmi este jale de pierzarea ta decît ţie de pătimirile mele şi mă mîhnesc foarte mult de primejdia ta, căci ţi-ai pus nădejdea întru deşertăciune şi cinsteşti nişte idoli care nu te vor izbăvi din muncile veşnice, pentru că aceşti idoli sînt neînsufleţiţi şi făcuţi de mînă omenească şi după dreptate nu pot fi numiţi Dumnezei, fiind idoli deşerţi şi netrebnici".

Valerie, nerăbdînd să mai audă necinstirea zeilor săi, a poruncit călăilor să-l ia pe Sfîntul Carp, să-l dezbrace, să-l spînzure şi să-l bată cumplit cu vergi de spini. Bătîndu-l în felul acesta, au rănit tot trupul sfîntului, rupîndu-i carnea de pe el, care zbura prin văzduh. Socotind că aceasta nu este de ajuns, Valerie a poruncit ca să mai vină şi alţi schingiuitori. Iar aceştia, unii îi ardeau coastele sfîntului cu lumînări, iar alţii îi presărau rănile cu sare. Şi se uda pămîntul cu sîngele sfîntului, iar venele rupîndu-se îi provocau mare durere. Dar mucenicul, cu cît i se înmulţeau chinurile, cu atît mai mult se întărea în răbdare şi întru dragoste pentru Dumnezeu şi, fiind spînzurat, a zîmbit în chinuri, drept pentru care Valerie l-a întrebat: "De ce rîzi, Carpe?" El a răspuns: "Pentru că am văzut darul Hristosului meu cel pregătit mie; de aceea m-am bucurat". Căci sfîntul a văzut cerurile deschise şi pe Domnul şezînd pe scaun cu heruvimii şi serafimii împrejurul Lui. Aşa a mîngîiat Domnul în chinuri pe robul său şi darul Domnului i-a potolit toate durerile, încît sfîntul a uitat rănile sale cele dureroase şi chinurile cele grele şi faptul că era spînzurat. Şi a fost chinuit pînă ce muncitorii au obosit. După chinuri, aruncîndu-l în temniţă, el mulţumea lui Dumnezeu, Celui ce l-a învrednicit a pătimi pentru Dînsul.

Apoi, aducîndu-l în faţă pe Sfîntul Papil, ca şi cum l-ar fi văzut acum pentru întîia oară, judecătorul a început a-l întreba: "De ce neam eşti şi din ce patrie şi care este meseria ta?" A răspuns sfîntul: "Ai fi putut de mult să ştii toate cele despre mine, că sînt născut din cel mai bun neam, în cetatea Pergamului, şi am meşteşugul doctoricesc, nu aceea ce se face din ierburile care cresc pe pămînt, ci ceea ce se ia de la Dumnezeu de sus, doctorie care nu tămăduieşte numai trupul, ci şi durerile sufleteşti le vindecă". Atunci judecătorul a zis: "Doctoria cea iscusită nu poate să fie fără învăţătura celor scrise de Galen şi de Hipocrat, cărora meşteşugul vindecării li s-a dat de la Dumnezeu". Iar Papil a răspuns: "Galen, Hipocrat şi ucenicii lor atunci pot să tămăduiască pe cineva, cînd Hristos

al meu binevoieşte din milostivirea cea negrăită să dea cuiva a Sa doctorie, iar de nu voieşte El, apoi piere meşteşugul lor, neavînd nici un folos din învăţătura lor întru iscusinţa doctoricească. Iar cei pe care tu îi numeşti dumnezei, cum se vor îngriji de sănătatea cuiva, cînd nici lor nu pot să-şi ajute cu ceva? Dacă vrei să cunoşti adevărul, încearcă un lucru: Iată, cel care şade lîngă tine este orb de un ochi; deci, să-i dea idolii tăi vederea dacă pot şi eu după aceasta nimic nu voi mai zice". Iar Valerie a zis: "Oare se poate ca să fie cineva care să-l vindece pe orb?" A răspuns sfîntul: "Nu numai aceasta, ci şi alte boli nevindecate lesne vor fi tămăduite de acela care va chema pe Hristos, tămăduitorul tuturor bolilor". Iar Valerie a zis: "Deci, să vedem acum ceea ce spui; fă-l ca înaintea noastră să vadă, dacă poţi". A răspuns Papil: "Nu voiesc eu ca să fac aceasta mai întîi, pentru că mă tem să nu socoteşti că această minune a fost făcută de către idolii tăi. Mai întîi doctorii voştri să cheme pe oricare dintre zeii lor şi abia după aceasta eu voi arăta puterea Dumnezeului meu".

Atunci Valerie a chemat pe slujitorii săi şi le-a poruncit să-i cheme pe zei într-ajutor şi să tămăduiască ochiul cel orb al sfetnicului său. Iar ei au strigat către zeii lor, chemînd fiecare dintr-înşii pe zeul său, unul pe Apolon, altul pe Asclepios, altul pe Die, iar altul pe Ermis. Şi s-a făcut un lucru vrednic de rîs, căci toată ziua s-au rugat către cei ce nu puteau să le ajute nimic, strigau către cei surzi, aduceau jertfe celor neînsufleţiţi şi nu dobîndeau cererea lor şi nici n-au putut să lumineze ochiul trupesc, singuri fiind orbiţi cu sufletul. Iar robul lui Hristos, Sfîntul Papil, a ridicat ochii cei trupeşti şi cei sufleteşti spre ceruri şi a chemat pe Domnul cel milostiv. Apoi, cu mîna sa s-a atins de ochiul celui orb şi a făcut semnul crucii pe dînsul şi îndată omul a văzut bine. Şi nu numai cu ochiul cel trupesc a văzut omul acela, ci şi cu ochii cei sufleteşti s-a luminat, căci lumina cea dumnezeiască s-a atins de inima lui şi, deşteptîndu-se ca din somn, a cunoscut neputinţa deşerţilor zei şi a înţeles puterea Domnului Dumnezeu Iisus Hristos, lumina cea adevărată care luminează pe tot omul ce vine în lume şi a crezut într-Însul. Şi nu numai omul acela, ci şi altă mulţime de popor, prin minunea aceea a venit la cunoştinţa dreptăţii, căci pe cine n-a adus întru mirare şi încredinţare acea preaslăvită minune? Şi fiecare, văzînd şi auzind aceasta, zicea: "Cu adevărat, mare este puterea lui Hristos şi Acela este Dumnezeu adevărat".

Dar cu toate că ei preamăreau pe Dumnezeul cel adevărat, Valerie cel fărădelege n-a voit să-L recunoască şi cu mai mare mînie s-a aprins împotriva Sfîntului Papil şi în loc de mulţumire pentru acea facere de bine, a poruncit ca Sfîntul Papil să fie spînzurat pe un lemn şi să fie bătut fără cruţare.

Fiind bătut acel frumos trup al Sfîntului Papil, el nu pătimea nici o durere din cauza bătăilor, ci se mîhnea că nu primeşte chinuri mai grele. Iar Valerie, văzîndu-şi chinurile biruite de vitejia mucenicului, s-a mîniat şi mai tare şi a adus asupra sfîntului chinuri peste chinuri. A aprins foc sub coapsele lui şi a poruncit să fie bătut cu pietre, dar nici împotriva focului nu s-a arătat mucenicul nerăbdător şi pietrele cădeau în alt loc, ca şi cum şi pietrele cinsteau trupul care pătimea pentru Hristos, căci îi lovea mai ales pe cei ce le aruncau, nevătămînd de loc pe Sfîntul Papil.

După ce s-a ostenit Valerie şi nu ştia ce fel de chinuri să mai poruncească împotriva sfîntului, a mai contenit cu bătaia, socotind că dacă nu vor fi bătuţi o vreme, rănile lor se vor aprinde (infecta) şi aceasta îi va face mai slabi la bătaia care urma să fie după aceea. Dar sfinţii, care îl aveau aproape pe Hristos, doctorul, pentru care de bunăvoie pătimeau chinuri şi dureri, nu numai de dureri, ci şi de vînătăi şi de răni s-au tămăduit, încît nici urmă de rană nu se mai vedea pe trupul lor, lucru care a mirat mult pe nebunul judecător, pentru că, cu cît li se uşurau durerile, cu atît mai mult inima lui Valerie bolea şi ca de foc se învăpăia de mînie.

După puţină vreme a stat Valerie iarăşi la judecată, suflînd cu turbare şi căutînd cu ochi mînioşi. Iar sfinţii mucenici stăteau înaintea lui, cu privire frumoasă şi cu faţă veselă, de parcă erau chemaţi la un ospăţ. Şi nelegiuitul, vrînd cu mînie să-i îngrozească, a auzit din gura lor cea îndrăzneaţă nişte cuvinte ca acestea: "Pentru ce, o! judecătorule, faci atîta osteneală ţie şi slujitorilor tăi, adeseori aducîndu-ne, purtîndu-ne şi chinuindu-ne pe noi şi nu pronunţi asupra noastră hotărîrea cea mai de pe urmă? Ori nădăjduieşti că ne vei abate pe noi de la Hristos, Dumnezeul nostru şi de la adevăr? Mai bine morţi ne vei vedea pe noi, decît să ne supunem poruncii tale celei fără Dumnezeu". După ce sfinţii au grăit aceste cuvinte, îndată slujitorii au aşternut pe pămînt hîrburi şi piroane de fier şi pe acestea i-au pus goi pe mucenici cu faţa în jos şi i-au tîrît, bătîndu-i cumplit. Dar nici în aceste chinuri n-a lăsat Domnul pe robii Săi, pentru că a sosit cu ajutorul Său, suflînd în faţa lor şi scoţîndu-i din acel necaz, căci îndată cioburile şi piroanele cele de fier, fără de veste au pierit, iar sfinţii au rămas nevătămaţi.

După aceasta judecătorul cu şi mai mare mînie împotriva lor s-a pornit şi a poruncit ca să le fie tăiate coapsele cu briciul; dar sfinţii le răbdau pe toate cu vitejie, mărind pe Dumnezeu.

Apoi au adunat fiare cumplite şi, fiind aduşi mucenicii, au slobozit asupra lor o ursoaică şi toţi au crezut că ursoaica se va repezi asupra lor şi că îi va rupe îndată şi va ucide trupurile lor, dar ursoaica n-a arătat nimic din năravul ei de fiară, ci, ca şi cum ar cinsti sfintele lor picioare, s-a culcat lîngă ei şi le-a cuprins picioarele. Apoi au slobozit un leu, pe care numaidecît l-au îmblînzit, ca şi pe ursoaică, dar şi mai mare putere dumnezeiască s-a arătat prin el, căci, răcnind, a grăit cu glas omenesc, ocărînd pe chinuitori şi sălbăticia lor. Iar ei, astupîndu-şi urechile, socoteau că toate acestea sînt farmece ale sfinţilor mucenici. Atunci judecătorul a poruncit ca aceştia să fie aruncaţi într-o groapă plină cu var nestins. Dar în zadar se ostenea nebunul, împotrivindu-se lui Dumnezeu, Cel ce păzea pe robii Săi pretutindeni nevătămaţi, pentru că după trei zile petrecute în groapa cu var au ieşit întregi şi sănătoşi de acolo.

Valerie, cu cît îi vedea mai mult pe sfinţi de nebiruit, cu atît mai mult se mînia împotriva lor şi încălţîndu-i cu încălţăminte de fier, plină de piroane ascuţite, i-a silit să alerge, dar nici aşa n-a putut să-i biruiască pe ostaşii lui Hristos, cei de nebiruit. Făcînd foc şi înroşind un cuptor foarte mult, a aruncat în el pe sfinţi şi împreună cu sfinţii a intrat şi Fericita Agatonica, sora Sfîntului Papil, în mijlocul văpăii, vrînd ca şi ea să fie părtaşă aceloraşi

nevoinţe, dorind să moară pentru Hristos. Dar cuptorul cel înfocat nu numai că nu i-a ars pe ei, ci s-a răcorit cu puterea lui Hristos, pentru că pogorîndu-se o ploaie mare, focul s-a stins şi cuptorul s-a răcorit. După ce sfinţii au ieşit din cuptor nevătămaţi, iarăşi au fost duşi în temniţă unde cîntau lui Dumnezeu ca într-o biserică.

Judecătorul, neştiind ce să mai facă, se ruşina, fiind biruit. Apoi a pronunţat asupra lor hotărîrea cea mai de pe urmă, adică să li se taie capetele. Sfinţii, fiind duşi împreună cu Agatonica la locul de ucidere, se bucurau şi, ridicînd ochii şi mîinile lor spre cer, făceau rugăciuni nu numai pentru dînşii, ci şi pentru cei ce îi ucideau pe ei. Şi aşa şi-au sfîrşit nevoinţa lor, murind cu ucidere de sabie. Iar sfintele lor trupuri, cele fără de cinste aruncate şi nebăgate în seamă, le-au luat credincioşii în taină şi cu cinste le-au îngropat, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, se cuvine cinstea şi închinăciunea în veci. Amin.

Pătimirea Sfîntului Mucenic Veniamin diaconul
(13 octombrie)

În zilele lui Gororan, împăratul perşilor, Veniamin, fiind diacon al Bisericii lui Dumnezeu şi pe mulţi perşi şi eleni întorcîndu-i la cunoştinţa şi credinţa în Dumnezeu, a fost pîrît înaintea împăratului ca un făcător de rele. Pentru aceasta a fost bătut şi aruncat în temniţă. Doi ani a zăcut el în temniţă, cînd un sol al împăratului de la Roma a venit la împăratul perşilor şi, înştiinţîndu-se despre dînsul, l-a rugat pe împărat să-l elibereze pe Veniamin. Iar împăratul perşilor a răspuns că dacă Veniamin va renunţa de a mai învăţa pe magi creştinătatea, îl va elibera. Solul a răspuns: "Este drept, o, împărate, a se păzi poruncile tale". Veniamin după ce a auzit sfaturile solului, a zis: "Cu neputinţă este a nu împărtăşi şi pe alţii cu lumina dintru care eu m-am împărtăşit. Căci de cîtă muncă este vrednic acela ce ascunde talantul în pămînt, ne arată învăţătura Sfintelor Evanghelii în chip luminat". Dar dintru acestea necunoscînd împăratul nimic, a poruncit să-l elibereze pe dînsul. Iar Veniamin lucra iarăşi cele obişnuite. Pentru aceasta împăratul s-a mîniat şi, ascuţind douăzeci de trestii, i le-a înfipt sub unghiile mîinilor şi picioarelor. Dar, de vreme ce l-a văzut că socoteşte munca ca pe o jucărie, ascuţind altă trestie, i-a înfipt-o în pîntece, aducînd chinuri cumplite sfîntului. Iar după aceste chinuri, acea fiară fără de omenie a poruncit ca mucenicul să fie pus într-o ţeapă groasă, care avea peste tot noduri. Şi în felul acesta şi-a dat sufletul viteazul nevoitor.

În această zi se mai face pomenirea Sfîntului Mucenic Florentie, cel din Tesalonic, care după multe chinuri şi-a aflat sfîrşitul în foc.

Tot în această zi se mai face şi pomenirea cuviosului părintelui nostru Nichita Mărturisitorul, care mai întîi a fost patrician la împăratul Nichifor, şi la Stavrachie, fiul lui.

Viaţa Cuvioasei Maicii noastre Parascheva de la Iaşi
(14 octombrie)

Această cu adevărat mare şi vestită între femei, Cuvioasa şi pururea pomenita Parascheva s-a născut într-un sat al Traciei, numit şi din vechime şi acum Epivata. Părinţii fericitei erau de neam bun şi măriţi, înavuţiţi cu multe averi; mai mult însă îi mărea şi îi îmbogăţea dreapta credinţă în Dumnezeu şi vrednicia de a se numi creştini. Aceştia dar, aducînd la lumină pe Cuvioasa, întîi au renăscut-o prin scăldătoarea cea dumnezeiască a Botezului, apoi, înaintînd pe cale, o învăţară toată îmbunătăţirea şi aşezarea cea după Dumnezeu.

După ce a trecut la al zecelea an, ades ea mergea cu mama sa la biserica Preacuratei Născătoare de Dumnezeu şi a auzit aceste dumnezeieşti binevestiri: "Cel ce voieşte să vină după mine, să se lepede de sine şi să ridice crucea sa şi să urmeze Mie". Îndată fiind cuprinsă de aceasta şi ieşind din biserică, a întîlnit un sărac; ascunzîndu-se de maica sa şi dezbrăcînd hainele strălucite şi luminate ce le purta, le-a dat lui şi ea a îmbrăcat pe ale aceluia, luîndu-le pe acestea cu oarecare meşteşugire înţeleaptă.

După ce a venit acasă şi au văzut-o părinţii într-un astfel de chip, s-au îngrozit şi au bătut-o ca să nu mai facă aşa. Ea însă nu numai de două ori, ci de trei ori şi de multe ori se zice că, dezbrăcînd hainele sale, le-a dat săracilor, întru nimic socotind pentru aceasta ocările, îngrozirile şi nesuferitele bătăi ale părinţilor. Şi acestea, în casa părintească, erau ca nişte preîntîmpinări ale roadelor ce, pe urmă, erau să odrăslească în ea şi păşiri spre trecerea peste om. Apoi, fiindcă nu mai putea suferi durerea duhului în suflet, fără ştirea părinţilor şi a celor de un sînge cu ea şi a mulţimii slugilor, a ajuns la Constantinopol.

Aici, gustînd toate bunătăţile cele după Dumnezeu, îndestulîndu-se de dumnezeieştile şi sfinţitele biserici şi moaştele sfinţilor şi, fiind binecuvîntată de sfinţii bărbaţi cei de acolo şi întărindu-se cu rugăciunile lor, a ieşit din cetate şi a trecut în Calcedon de cealaltă parte şi de acolo a venit la Iraclia din Pont, călătorind cu picioarele sale.

Iar părinţii ei înşişi şi prin alţii, că nevoia este lesne iscoditoare, mult trudindu-se şi locuri din locuri schimbînd şi cetăţi şi sate călcînd şi neaflînd-o, s-au întors acasă. Iar preafericita fecioară, venind la Iraclia din Pont şi sosind la un oarecare locaş dumnezeiesc al Maicii lui Dumnezeu şi intrînd în el cu bucurie duhovnicească, s-a aşezat pe pămînt şi l-a udat cu lacrimi. Apoi s-a sculat şi, prin ruga sa umplîndu-se de har, cinci ani întregi a petrecut în acest sfînt locaş, tot felul de bunătăţi săvîrşind. Căci întru rugăciunile ei de toată noaptea făcea stări statornice şi de diamant, ajunări neîncetate, bătăi de piept, plîngere, tînguiri cu lacrimi nestinse, iar culcarea jos pe faţa pămîntului, cine după vrednicie o va povesti; obiceiul smerit, cugetul împăcat, curăţenia inimii şi plecarea ei spre Dumnezeu.

De acestea, destul desfătîndu-se, a trimis Dumnezeu pe cei ce aveau s-o ducă la Ierusalim; căci această dorinţă o avea şi ruga pe Dumnezeu şi pe Maica Lui de aceasta. Deci aşa pregătită a ieşit din biserică şi îngrădită cu ajutorul de sus, a ajuns la Ierusalim şi îndestulîndu-se de toate cele sfinte şi bune ale Ierusalimului, unde şi "blîndele picioare

ale Mîntuitorului meu Hristos au călcat" şi săturîndu-se şi zburînd prin pustiul Iordanului ca o pasăre, a nimerit la o viaţă cinstită de călugăriţe pustnice şi a intrat aici. Însă, neputînd a le da în scris pe toate, cît s-a nevoit aici, prin care pe vrăjmaşul diavol pînă în sfîrşit l-a stins, care mai înainte cu ispite multe şi de tot felul a năvălit pornindu-se asupra ei, puţine oarecare din nevoinţele ei spre pomenire le vom adăuga aici.

Băutură întrebuinţa apa de izvor, şi de aceasta foarte puţină; trebuinţa aşternutului o împlinea cu o rogojină, iar îmbrăcămintea era o haină şi aceasta foarte zdrenţăroasă, cîntarea pe buze neîncetată, lacrimile de-a pururea; peste toate acestea înflorea dragostea, iar vîrful bunătăţilor, care este smerita cugetare, le cuprindea pe toate acestea.

Deci mulţi ani răbdînd în arătata mănăstire a călugăriţelor şi nevoindu-se prin foarte multe fapte bune, plinind al 25-lea an al vîrstei, a ieşit de aici şi a venit la Iope şi intrînd într-o corabie a început a pluti pe calea ce ducea spre casă şi a ajuns cu corabia la limanul patriei sale, după ce a suferit multe primejdii ale sfărîmării de corabie în mare. Apoi pururea pomenita a venit la Constantinopol şi după ce a cercetat dumnezeieştile locaşuri şi pe sfinţii bărbaţi, a plecat şi a venit la un oarecare sat, anume Calicratia, şi acolo la biserica sfinţilor şi întru tot lăudaţilor Apostoli s-a sălăşluit, nesocotind petrecerea părinţilor de neam bun şi batjocorind înţelepţeşte uneltirile vicleanului înşelător.

Deci doi ani a petrecut acolo neîntinata porumbiţă şi din potopul acestor curgătoare zburînd, a odihnit cortul ceresc, încredinţînd sfînt sufletul său mîinilor îngereşti şi prin ei locaşurilor celor veşnice şi dumnezeieşti. Iar trupul cel din pămînt şi înfrumuseţat cu dumnezeieşti îmbunătăţiri l-a ascuns în pămînt.

Multă vreme după aceasta a trecut cineva, rău cheltuind viaţa şi obşteasca datorie împlinind, a fost îngropat aproape de Cuviasa; dar ea n-a vrut a-l suferi, prea viteaza; ci oarecăruia din bărbaţii sfinţi arătîndu-i-se în vis i-a zis: "Ridică trupul acesta şi-l îndepărtează că roabă a lui Hristos fiind, nu pot suferi întunericul şi necurăţia". Însă zăbovind acel dumnezeiesc bărbat, divina arătare a cuvioasei socotind-o vedere obişnuită sau vis normal, a doua şi a treia oară iarăşi sfînta l-a strigat şi cumplit l-a îngrozit. După ce călugărul şi-a venit în sine, cum se cuvine, şi după porunca sfintei, care îi arată cu degetul locul, degrabă s-a sculat şi cu sîrguinţă a descoperit poporului vedenia de acolo, către care cu toţii alergînd ca la o visterie foarte înavuţită au săpat pămîntul. Iar după ce s-a apropiat de sicriu, se umplea de mireasmă, şi acel trup sfînt al Cuvioasei aflîndu-l întreg cu totul păzit, cu mîini cucernice l-au adus în biserica Sfinţilor Apostoli, umplînd aerul de miresme şi tămîieri şi cîntînd dumnezeieşti psalmi.

Însă cîte minuni a săvîrşit Dumnezeul minunilor prin ea, după aşezarea moaştelor ei aici, şi pînă acum săvîrşeşte, cu neputinţă este în scris a le da; căci covîrşesc, ca să zicem aşa, şi numărul stelelor şi nisipul mării. De vreme ce vindecă şchiopi, surzi, ciungi, ologi şi tot felul de boli, încă şi cele atingătoare de moarte; şi în scurt a zice, depărtează toată

neputinţa nevindecată, numai cu atingerea raclei, care nu încetează, nici nu va înceta să verse tămăduiri, cu harul lui Iisus Hristos, Celui ce a preamărit-o.

Sfintele moaşte ale Cuvioasei Parascheva au fost duse din Epivata în cetatea Tîrnovei, capitală oarecînd a crailor bulgari; apoi s-au strămutat de aici la Belgrad, şi de acolo în oraşul Constantinopol, cum povestesc Eftimie şi Rafail; asemenea şi Meletie al Atenei şi Dositei patriarhul Ierusalimului.

Tot la acelaşi loc aflăm şi povestirea de strămutare a moaştelor ei din oraşul Constantinopol aici la Iaşi. Adică, "Patriarhul Constantinopolului Partenie bătrînul, luînd bani de la domnitorul Moldovei Vasile Lupu ca să plătească datoriile Patriarhiei, atîrnînd de zidul Fanarului din Constantinopol sfintele ei moaşte ce se păzeau de Patriarhie, le-a trimis aici către stăpînitorul Moldovei". Iată ce zice Cantemir, domnitorul Moldovei: "Sfînta Parascheva, precum aflăm din cărţile bisericeşti, era stăpînă a satului Epivatelor, pe care apoi l-a cîştigat Apocavcos, voievodul însuşi stăpînitor Andronic Paleologul. Sultanul Murad al IV-lea a dat voie domnitorului Moldovei, Vasile, să mute sfintele ei moaşte din biserica patriarhală a Constantinopolului. Le-a cîştigat acestea pentru cele multe şi mari binefaceri şi slujbe făcute Sfintei Biserici celei mari; că din însăşi veniturile sale a plătit peste 260 de pungi de aur ce datora ea turcilor şi creştinilor. Însă, fiindcă la turci este interzis a strămuta mort peste trei mile, afară de trupul sultanului, a cheltuit peste 300 de pungi la Poarta otomană, ca să ia voie pentru strămutarea sfintelor moaşte şi ca să ia poruncă către un Capugibaşa, ca să le însoţească în Moldavia. Toată povestirea aceasta a strămutării acesteia este zugrăvită pe peretele de amiazăzi al bisericii Sfinţilor Trei Ierarhi, unde se află sfintele ei moaşte. Între alte lucruri se înfăţişează acolo şi Capugibaşa cu ofiţerii lui mergînd la petrecerea sfintelor moaşte".

Această strămutare de atunci este descrisă şi de marmura cuvucliului unde sînt aşezate sfintele moaşte, pe care scrie aşa: "Cu voia Tatălui, cu bineplăcerea Fiului şi cu conlucrarea Sfîntului şi de viaţă făcător Duh, a Dumnezeului celui mărit şi închinat în Sfînta şi cea de o fiinţă şi nedespărţită Treime, binecinstitorul şi de Hristos iubitorul Ioan Vasile Voievod, cu mila lui Dumnezeu domnitor a toată Moldavia, fiind rîvnitor şi apărător al sfintei credinţe răsăritene, după dumnezeiască îngrijire a strămutat din Constantinopol cu multă osîrdie şi prea multă dorinţă aceste cinstite moaşte ale Cuvioasei Maicii noastre Parascheva din Tîrnova. Această strămutare a fost a treia. Iar preasfinţitul şi fericitul a toată lumea patriarh Partenie, cu toată bunăvoinţa şi sfatul Bisericii a trimis aceste sfinte moaşte ca pe o visterie dumnezeiască, cu preafericiţii trei mitropoliţi: Ioanichie al Iracliei, Partenie al Adrianopolei şi Teofan al Paleon-Patronului, în zilele preasfinţitului Varlaam mitropolitul Sucevei şi a toată Moldavia. Iar binecinstitorul şi de Hristos iubitorul şi cu mila lui Dumnezeu stăpîn al nostru şi domnitor a toată Moldavia, Vasile Ioan Voievod, de acasă ieşind cu evlavie şi cu tot sufletul primind această nepreţuită visterie, potrivit le-au pus şi le-au păstrat în cea nouă zidită biserică a Sfinţilor Trei Ierarhi şi ai lumii dascăli: Vasile cel Mare, Grigorie de Dumnezeu Cuvîntătorul şi Ioan Gură de Aur, spre cinstirea şi mărirea lui Dumnezeu celui lăudat în Treime şi spre veşnică solire a Preacuvioasei Maicii noastre Parascheva, pentru lăsarea păcatelor sale şi a tot strălucit neamul lui. În anul de

la Adam 7149 (1641), iar al domniei lui al 8-lea, în 13 iunie; în acelaşi an s-a născut şi preaiubit fiul lui, Ioan Ştefan Voievod, căruia să-i dea Domnul zile îndelungate şi viaţă de mulţi ani. Amin".

Din tradiţie avem povestiri de multe minuni săvîrşite de Cuvioasa în anii dinaintea noastră, pe care nu s-a sîrguit cineva a le aduna şi a le publica spre lauda lui Dumnezeu slăvitorul sfinţilor Săi; încă şi în zilele noastre nu conteneşte a face minuni celora ce cu credinţă aleargă la ea. Căci cîţi neputincioşi au evlavie la sfintele moaşte, alergînd cu credinţă, sau din acoperămintele puse la capul cel sfînt al Cuvioasei luînd şi purtînd, dobîndesc vindecare. Şi la neploare sau altă nevoie mare, făcînd litanie creştinii cu sfintele moaşte, nu se lipsesc de cerere. Şi şi în patria ei Epivata, unde precum se zice casa ei părintească a fost prefăcută în biserică cu numele ei, şi în Catedrala Mitropolitană de la Iaşi, Cuvioasa face multe minuni pînă astăzi.

Nenumărate sînt minunile şi vindecările de boli ce s-au făcut cu credincioşi care au alergat cu rugăciuni şi lacrimi la moaştele Sfintei Preacuvioasei maicii noastre Parascheva, de-a lungul celor peste trei sute cincizeci de ani de cînd ocroteşte Moldova şi ţara noastră. Să amintim doar cîteva dintre ele, publicate în Patericul românesc, p. 77-84:

Cea mai mare minune a Sfintei Parascheva este însăşi preamărirea trupului ei cu darul neputrezirii, al vindecării de boli şi al izbăvirii de multe nevoi şi primejdii. Din cauza aceasta a fost luată ca protectoare de toate ţările ortodoxe din Balcani. Ba şi turcii se cucereau de minunile ce se făceau creştinilor, celor care îi cereau ajutorul cu credinţă şi evlavie.

O altă minune care a uimit Moldova şi ţara noastră a fost izbăvirea fără nici o vătămare a moaştelor Sfintei Parascheva din incendiul izbucnit în noaptea de 26 spre 27 decembrie 1888, în paraclisul mănăstiri Sfinţii Trei Ierarhi, din Iaşi. Căci, aprinzîndu-se de la un sfeşnic catafalcul Cuvioasei, s-a topit argintul care îmbrăca racla, dar lemnul şi sfintele ei moaşte, deşi erau învăluite în jeratic, au rămas întregi şi nevătămate spre întărirea credincioşilor şi uimirea tuturor. Ca o mărturie a acestei mari minuni, se păstrează pînă astăzi racla dogorită de foc, în care se aflau moaştele Sfintei Parascheva. Îndată după această minune, moaştele Cuvioasei au fost strămutate în noua Catedrală Mitropolitană din apropiere.

Spre sfîrşitul secolului al XIX-lea, soţia preotului Gheorghe Lateş din comuna Rădăşeni-Suceava suferea la cap de o boală grea şi incurabilă. Alergînd la Sfînta Parascheva, se ruga cu lacrimi la moaştele ei şi-i cerea ajutorul. Apoi i s-a făcut Sfîntul Maslu şi s-a reîntors acasă. Noaptea i s-a arătat aievea Sfînta Parascheva în haine albe strălucitoare şi i-a spus: "Nu mai plînge, că de acum te faci sănătoasă!" A doua zi, femeia s-a sculat sănătoasă şi lăuda pe binefăcătoarea ei.

În anul 1950, o studentă din Iaşi s-a îmbolnăvit de leucemie. Bolnava împreună cu părinţii ei au alergat la Sfînta Parascheva şi cu multe lacrimi îi cereau ajutor şi sănătate. După

două luni de rugăciuni stăruitoare şi Sfîntul Maslu, tînăra s-a vindecat de această boală fără leac şi şi-a continuat studiile.

O femeie dintr-un sat de lîngă Iaşi era greu bolnavă. Fiind internată pentru operaţie, s-a rugat mai întîi la Sfînta Parascheva, cerîndu-i, cu credinţă şi lacrimi, ajutor şi vindecare. Timp de trei zile după internare i s-au făcut toate analizele. La urmă i-au spus medicii: "Femeie, du-te acasă că nu ai nimic!"

În anul 1968, de hramul Cuvioasei Parascheva, o creştină din Iaşi pregătea conserve pentru iarnă. Mama ei o îndemna: "Fată, să nu faci una ca aceasta, căci astăzi este ziua Sfintei Parascheva!". "Mamă, a răspuns fiica, în fiecare zi este cîte un sfînt, dar eu n-am timp să-i prăznuiesc pe toţi!". După o oră femeia şi-a trimis copila în oraş să-i cumpere ceva. Pe stradă a fost lovită grav de o maşină şi apoi internată în spital. Mama copilei a alergat a doua zi la Sfînta Parascheva şi, după ce şi-a recunoscut păcatul, a cerut cu lacrimi iertare şi salvarea fiicei ei accidentate. După trei zile copila s-a întors sănătoasă acasă.

Un inginer bolnav de plămîni a fost internat în spital pentru operaţie. Mama sa a mers atunci la moaştele Cuvioasei Parascheva şi i-a cerut cu credinţă sănătate pentru fiul ei. Timp de două săptămîni doctorii au amînat operaţia. Apoi s-a observat că leziunile pulmonare s-au vindecat în chip miraculos. Atunci au zis bolnavului: "Domnule inginer, aţi scăpat de operaţie. Întorceţi-vă sănătos acasă. Este cineva care se roagă lui Dumnezeu pentru dumneavoastră!"

Unui copil de trei ani şi jumătate i s-a oprit brusc graiul. Atunci mama a luat copilul în braţe şi a venit să ceară ajutorul Sfintei Parascheva. Pe cînd se ruga ea cu lacrimi, deodată copilul a strigat: "Mamă, mamă! Aici este Doamne, Doamne!". Mulţumind din inimă Prea Cuvioasei Parascheva, mama s-a întors acasă cu copilul sănătos.

În anul 1955, doi soţi din Iaşi nu aveau înţelegere în casă. Într-o seară, femeia disperată a părăsit căminul. Zadarnic au căutat-o soţul şi fiica. Apoi copila s-a culcat, iar tatăl ei a alergat la Sfînta Parascheva şi s-a rugat cu lacrimi să-i întoarcă soţia cu bine în familie. Ajungînd soţul acasă, după o oră a bătut cineva în uşă. Era soţia. Avea chipul palid şi îngîndurat. "Unde ai fost femeie? Ce ţi s-a întîmplat?" a întrebat-o soţul. "Diavolul mi-a dat în gînd să mă sinucid. De aceea m-am aşezat pe linia trenului aproape de gara Nicolina. Dar la orele opt seara, pe cînd venea un tren cu viteză, fiica noastră, îmbrăcată în alb, a venit la mine, m-a apuncat repede şi mă aruncă afară de pe linie. Aşa am scăpat de moarte şi de osînda iadului. După ce m-am întărit puţin, am mulţumit lui Dumnezeu că m-a izbăvit de acest cumplit păcat şi m-am întors acasă. "Femeie, în seara aceasta la ora opt fiica noastră era culcată, iar eu mă rugam pentru tine. Aceea care te-a salvat nu era fiica noastră, ci însăşi Sfînta Parascheva! Să-i mulţumim ei, căci ea te-a scăpat de această cumplită şi dublă moarte, trupească şi sufletească". De atunci este multă armonie şi bucurie duhovnicească în această familie creştină.

Pe timpul celor două războaie mondiale oraşul Iaşi a fost protejat de bombardamente, iar Catedrala Mitropolitană, unde se păstrează cinstitele moaşte ale Sfintei Parascheva, nu a fost atinsă de nici un obuz. Căci Cuvioasa ocroteşte Moldova şi oraşul acesta binecuvîntat, de peste trei sute cincizeci de ani. Spun bătrînii că ostaşii vedeau noaptea, în timpul războiului, o femeie uriaşă îmbrăcată în alb deasupra Iaşilor, ocrotindu-l de ocupaţie şi bombardamente. Aşa ştie să ajutePreacuvioasa Parascheva patria ei adoptivă pentru credinţa poporului nostru binecredincios!

În timpul marii secete din vara anului 1947, cînd mureau oamenii şi animalele de foame, s-au scos moaştele Sfintei Parascheva în procesiune prin satele Moldovei. Credincioşi le aşteptau şi le întîmpinau cu lacrimi de bucurie şi cu făclii în mîini. În urmă veneau nori de ploaie bogată şi adăpau pămîntul. Drept mulţumire credincioşi se rugau şi înălţau cîte o troiţă cu icoana Sfintei Parascheva.

Cel mai mult aleargă şi cer ajutorul Sfintei maicii noastre Parascheva bolnavii, ţăranii, călugării şi studenţii. Mai ales în lunile de examene racla Cuvioasei este plină de cărţi, caiete de şcoală şi pomelnice. Putem afirma că moaştele cele mai iubite de credincioşii din ţara noastră şi din afară sînt, fără îndoială, moaştele Sfintei Parascheva, numită "cea grabnic ajutătoare şi mult folositoare".

Mărturisesc părinţii bătrîni care au fost martori oculari, că, odată, de hramul ei, pe cînd oamenii aşteptau la rînd să se închine la racla Cuvioasei Parascheva, au venit şi două creştine bătrîne din Focşani. Văzînd lume multă, au zis preotului de la raclă: "Părinte, dă-ne voie să ne închinăm la Cuvioasă fără să mai stăm la rînd şi să-i punem sub cap această pernă nouă pe care i-am adus-o de acasă drept mulţumire pentru ajutorul ce ni l-a dat". "Dumnezeu să vă binecuvînteze, creştinelor, a zis preotul. Mergeţi şi vă închinaţi!". În clipa aceea preoţii şi credincioşii au văzut un lucru sfînt şi cu totul minunat. Cuvioasa şi-a ridicat singură capul, iar după ce femeile i-au pus perna adusă şi s-au închinat, Sfînta Parascheva şi-a lăsat iarăşi capul pe căpătîi ca mai înainte. Iată cît de mult iubeşte Preacuvioasa pe cei ce se roagă lui Dumnezeu şi sfinţilor Lui cu smerenie şi credinţă.

Sfînta Parascheva de la Iaşi se bucură în ţară de un cult deosebit, mai mult decît toţi ceilalţi sfinţi care au moaşte în România. În fiecare zi la Catedrala Mitropolitană din Iaşi, de dimineaţă pînă seara tîrziu, se face un mic pelerinaj continuu, cu credincioşi de toate vîrstele şi din toate locurile, veniţi la rugăciune. În mod deosebit, în sărbători, în posturi şi în fiecare vineri, considerată ziua Cuvioasei Parascheva, vin mulţi credincioşi şi se închină la raclă cu credinţă, aducînd flori, daruri şi îmbrăcăminte pe care le ating de racla Cuvioasei pentru a dobîndi ajutor, sănătate şi binecuvîntare.

Dar cea mai mare zi de prăznuire din tot anul este ziua de paisprezece octombrie, patronul Sfintei Parascheva, cînd are loc unul din cele mai mari pelerinaje ortodoxe din ţara noastră, la care participă închinători de la sate şi oraşe, din toate colţurile ţării. În această zi are loc un adevărat pelerinaj bisericesc naţional, care durează pînă la trei zile.

Încă din ajun se scot în faţa Catedralei moaştele Sfintei Parascheva şi timp de două zile şi două nopţi credincioşii stau la rînd pentru închinare.

În seara zilei de paisprezece octombrie, praznicul Cuvioasei se încheie cu o mişcătoare procesiune în jurul Catedralei, avînd în frunte pe Mitropolitul Moldovei, care, împreună cu clericii şi credincioşii, cu lumînări în mîini poartă racla cu moaştele sfintei, în sunetul clopotelor şi al frumoaselor cîntări bisericeşti. După aceea se aşază moaştele în biserică la locul lor, se cîntă paraclisul Sfintei Parascheva, apoi fiecare se întoarce la ale sale cu bucuria marelui praznic în suflet şi cu mîngîierea Duhului Sfînt în inimă. Cu ale cărei sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi. Amin.!

Pătimirea Sfinţilor Mucenici Nazarie, Ghervasie, Protasie şi Chelsie
(14 octombrie)

Sfîntul Nazarie s-a născut la Roma din tată evreu şi din mamă creştină, al cărei nume era Perpetua, şi care a primit Sfîntul Botez de la Sfîntul Apostol Petru. Ajungînd copilul în vîrstă, a cugetat mult de care credinţă să ţină: de a tatălui, ori de a maicii sale? Şi s-a hotărît să fie următor credinţei sfintei sale maici, a cărei rugăciune mult i-a ajutat lui spre luminare. Copilul a fost botezat de episcopul locului, iar cînd a ajuns la vîrsta cea desăvîrşită, s-a făcut vrednic de bunătăţi desăvîrşite, slujind Domnului cu tot dinadinsul nu numai pentru a sa mîntuire, ci şi pentru a altora, îngrijindu-se a aduce pe cei necredincioşi la Hristos. Luînd de la părinţii săi partea de avere ce i se cuvenea, cu care îi era cu putinţă a face bine celor săraci, a plecat din Roma şi a mers în Mediolan şi acolo toată averea a întrebuinţat-o bine, făcînd milostenii la săraci şi ajutînd pe cei care pătimeau pentru Hristos. Pentru că atunci, fiind împărat Nero, era mare prigoană împotriva creştinilor şi mulţi, mărturisind pe Hristos, erau ţinuţi în lanţuri şi chinuiţi, iar Sfîntul Nazarie, slujindu-le, îi întărea în credinţă şi îi îmbărbăta spre nevoinţă.

În aceea vreme sfinţii mucenici Ghervasie şi Protasie au fost prinşi de Anulin ighemonul şi au fost aruncaţi în temniţă. Sfîntul Nazarie mergea adeseori la dînşii mîngîindu-i cu vorba sa cea bună, şi i-a iubit pe ei foarte mult, pentru că i-a văzut plini de dragostea cea dumnezeiască şi gata oricînd cu osîrdie să-şi dea sufletele pentru Domnul, Cel ce S-a răstignit pentru noi pe cruce. Cu atîta dragoste s-a legat Nazarie de dînşii, încît nu voia să se despartă de ei, ci împreună cu ei voia să pătimească şi să moară. Şi i s-a adus veste stăpînitorului despre Nazarie că îi cercetează pe cei legaţi şi ţinuţi prin temniţe şi le aduce cele de trebuinţă şi întru creştinească credinţă îi întăreşte pe ei. Pentru aceasta stăpînitorul a poruncit ca să-l prindă şi, aducîndu-l la el pe Nazarie l-a întrebat: "Cine şi de unde eşti?" Aflînd că este roman de neam şi creştin cu credinţa, l-a sfătuit să nu se lepede de zeii strămoşeşti pe care romanii îi cinstesc dintru începuturi cu jertfe şi cu închinăciuni.

Sfîntul nu numai că n-a voit să asculte sfatul lui, ci a grăit împotrivă ocărînd pe mincinoşii săi zei şi mărturisind că unul este adevăratul Dumnezeu, Iisus Hristos. Atunci stăpînitorul

a poruncit să fie bătut peste gură, dar el nu înceta a grăi cu îndrăzneală şi a mustra păgînătatea lui. Pentru aceasta stăpînitorul cu şi mai multă mînie s-a pornit împotriva lui şi a poruncit ca toţi să-l bată pe sfînt, apoi cu necinste l-au izgonit din cetate. Fiind izgonit, fericitul Nazarie se bucura că s-a învrednicit a lua bătăi pentru Hristos şi că este izgonit pentru dreptate, căci îşi aducea aminte de cuvintele lui Hristos: "Fericiţi veţi fi cînd vă vor ocărî pe voi şi vă vor prigoni şi vor zice tot cuvîntul rău împotriva voastră, minţind pentru Mine". Îi mai era lui necaz că se despărţise de iubiţii săi prieteni, Ghervasie şi Protasie, cu care împreună dorea să moară. Această dorinţă a lui a împlinit-o Domnul mai pe urmă, dar pînă atunci i se cădea lui ca în altă ţară să slujească mîntuirii omeneşti şi să-i întoarcă pe mulţi de la rătăcire.

În noaptea următoare i s-a arătat lui în vedenie fericita lui maică, poruncindu-i să meargă în Galia şi acolo să se ostenească întru bunăvestirea lui Hristos. Sculîndu-se, el a mers în ţara aceea după porunca maicii sale şi, propovăduind pe Hristos, lumina cu lumina credinţei popoarele acelea care erau în întuneric şi în umbra morţii.

Aflîndu-se într-o cetate ce se numea Melia, a luat un copil de trei ani, pe nume Chelsie, copilul unei femei credinciose şi de neam bun, apoi l-a botezat şi l-a crescut în dreapta credinţă. Şi pruncul creştea cu anii şi cu înţelegerea, umplîndu-se de dumnezeieştile daruri. Crescînd în vîrstă urma învăţătorului său, Sfîntul Nazarie, învăţînd de la dînsul înţelepciunea cea de sus, şi punea în inima sa cuvintele cele de Dumnezeu însuflate şi părintească Lui învăţătură. Copilul era atît de înţelept întru Hristos, încît se asemăna învăţătorului său, pentru că asemenea cu dînsul slujea mîntuirii omeneşti, propovăduind pe Hristos şi răbdînd prigoniri şi chinuri. Pentru aceasta, mai pe urmă, s-a învrednicit şi de cununa cea mucenicească.

Fiind înştiinţat Dionisie, stăpînitorul acelei ţări, cum că Nazarie a întors multe cetăţi la Hristos, a trimis îndată şi l-au prins pe el şi pe copilul Chelsie şi bătîndu-i pe amîndoi i-a aruncat în temniţă, vrînd ca a doua zi să-i supună la diferite chinuri. Iar a doua zi, femeia stăpînitorului, văzînd pe Chelsie copil mic şi frumos că era dus la chinuri, i-a fost milă de el şi, ducîndu-se la bărbatul ei, l-a rugat ca să miluiască pe copil şi să-l elibereze împreună cu învăţătorul său Nazarie. Prin rugămintea sa fierbinte l-a îmbunat pe stăpînitor şi l-a înduplecat să-i lase pe amîndoi liberi.

Eliberîndu-i pe ei, stăpînitorul le-a zis: "Mijlocirea femeii mele vă eliberează de toate chinurile". Iar sfinţii mucenici s-au mîhnit că nu au dobîndit cununa muceniciei dorită de ei şi nu şi-au putut sfîrşi chinurile, ca să se fi putut dezlega de trup şi să vieţuiască împreună cu Hristos.

Au plecat de acolo şi au mers în cetatea Timir şi acolo, îndeletnicindu-se cu propovăduirea Sfintei Evanghelii, o mulţime de suflete au cîştigat pentru Hristos. Diavolul, nesuferind să vadă acest lucru, i-a întărîtat spre mînie pe închinătorii de idoli, care s-au răzvrătit asupra Sfinţilor Nazarie şi Chelsie, pe care i-au prins şi i-au trimis la necuratul împărat Nero. Sfinţii, stînd înaintea împăratului, au mărturisit cu curaj pe

Hristos Dumnezeu. Pentru acest lucru Nazarie a fost aruncat la pămînt şi călcat cu picioarele, iar pe Chelsie l-au bătut cu vergi şi l-au silit să aducă idolilor jertfe, dar el cu cuvîntul i-a răsturnat pe idolii lor la pămînt. Apoi au fost daţi fiarelor spre mîncare, dar fiarele nu i-au vătămat. Apoi au fost aruncaţi în mare, iar ei au mers pe deasupra apelor precum pe pămînt. Văzînd acestea, slugile împărăteşti au crezut în Hristos şi, primind Sfîntul Botez de la Nazarie, au lăsat curtea împărătească şi, desprinzîndu-se din tulburarea lumească, slujeau lui Hristos în linişte.

După aceasta, Sfîntul Nazarie împreună cu ucenicul său Chelsie au mers iarăşi în Mediolan şi i-au aflat în temniţă încă vii pe Sfinţii Mucenici Ghervasie şi Protasie. Au început iarăşi să propovăduiască în Mediolan şi iarăşi au fost prinşi de Anulin stăpînitorul care i-a întrebat unde au fost pînă la acea vreme. Şi aflînd că au fost în mîinile lui Nero s-a mirat cum de au scăpat vii şi sănătoşi, pentru că ştia că Nero, împăratul, era foarte cumplit şi fără de omenie, încît ucidea fără milă nu numai pe cei vinovaţi, ci şi pe cei nevinovaţi.

Stăpînitorul îl silea pe Nazarie ca să se apropie şi să se închine idolilor lor, iar el nu numai că n-a voit, dar l-a şi ocărît pe stăpînitor. Atunci stăpînitorul a poruncit ca să fie bătuţi peste gură şi, luînd multe palme, Nazarie şi Chelsie au fost aruncaţi apoi în temniţă alături de Sfinţii Ghervasie şi Protasie. Nazarie se mîngîia mult că s-a învrednicit a mai vedea pe iubiţii săi prieteni, a vorbi cu ei şi a răbda împreună cu ei în temniţă pentru Hristos. Iar Anulin l-a înştiinţat printr-o scrisoare pe Nero, împăratul, despre Nazarie. Şi auzind împăratul că Nazarie este viu, s-a mîniat foarte asupra slugilor cărora le poruncise ca să-i înece pe sfinţi în adîncul mării şi Nero a început să-i caute pe slujitorii care i-au slobozit pe Nazarie şi Chelsie, ca să-i piardă, dar nu i-a mai aflat, pentru că aceştia au fugit în lume şi se dăduseră de bunăvoie în Hristos spre slujba cea prea frumoasă.

Împăratul a scris lui Anulin, stăpînitorul, ca îndată să fie omorît Nazarie. Iar Anulin, citind scrisoarea împăratului, a scos din temniţă pe Sfîntul Nazarie şi pe Sfîntul Chelsie, ucenicul lui, şi a tăiat cu sabia cinstitele lor capete. Iar unul dintre credincioşii care locuiau în apropierea cetăţii a luat în taină sfintele lor moaşte şi le-a dus în casa sa. Acest om avea o fiică slăbănoagă care zăcea la pat şi atunci cînd moaştele sfinţilor mucenici au fost aduse în casă, ea îndată s-a sculat din pat sănătoasă, ca şi cum niciodată nu ar fi fost bolnavă şi nu ar fi zăcut niciodată. Pentru aceasta, stăpînul casei, împreună cu toţi ai lui s-au bucurat şi au îngropat în grădină trupurile mucenicilor.

După omorîrea Sfinţilor Mucenici Nazarie şi Chelsie, în cetate a sosit Astazie, comitul, care pornise cu război împotriva moravilor. Pe acesta l-au îndemnat preoţii care se închinau la idoli ca să-i ucidă pe Sfinţii Ghervasie şi Protasie, care rămăseseră în temniţă. Ghervasie a fost scos din temniţă şi, fiind bătut cu vergi de plumb, s-a sfîrşit, iar lui Protasie i-a fost tăiat capul de sabie şi şi-a sfîrşit şi el nevoinţa muceniciei. Trupurile lor au fost răpite de Filip şi de fiul său şi au fost îngropate în casa lor. Moaştele mucenicilor Nazarie, Chelsie, Ghervasie şi Protasie, ascunse sub ţărîna pămîntului şi de nimeni ştiute, au stat acolo pînă la venirea Sfîntului Ambrozie, episcopul Mediolanului. Acesta, prin

dumnezeiască descoperire, a aflat pe Ghervasie şi pe Protasie în vremea împărăţiei lui Teodosie cel Mare, iar Nazarie şi Chelsie au fost aflaţi în vremea împărăţiei lui Arcadie şi a lui Onorie. Despre aflarea moaştelor lui Nazarie şi Chelsie pomeneşte Paulin Presbiterul în cartea sa despre viaţa Sfîntului Ambrozie astfel: "În acea vreme moaştele Sfîntului Mucenic Nazarie se aflau în cetate, în grădină.

Aceste moaşte au fost aduse de Ambrozie şi depuse în biserica Sfinţilor Apostoli.

Eu, fiind de faţă, am văzut sînge în mormîntul în care zăceau muceniceştile moaşte, ca şi cum acest sînge ar fi curs de curînd; capul cu părul şi cu barba erau aşa de neatinse, ca şi cum atunci ar fi fost puse în groapă, iar faţa lui era atît de luminoasă de parcă ar fi fost spălată de curînd. Adevărată minune, precum Domnul a făgăduit în Evanghelie că "nici un fir de păr din capul vostru nu va pieri". Iar sfintele lor moaşte au umplut acel loc de mireasmă bună, încît covîrşeau toate aromele. Apoi, ridicînd moaştele muceniceşti şi punîndu-le în caretă, ne-am întors îndată cu Sfîntul Ambrozie şi la Sfîntul Mucenic Chelsie, cel ce era pus în acelaşi loc. Şi am aflat de la cel care stăpînea grădina aceea cum că de la părinţi moştenise el locul acela, loc pe care părinţii lui îl moşteniseră din neam în neam, căci într-însul sînt aşezate mari visterii, pe care nici molima, nici rugina nu le strică, nici hoţii nu le sapă şi nu le pot fura".

Pînă aici povesteşte Paulin prezbiterul despre moaştele lui Nazarie şi Chelsie. Iar despre moaştele lui Ghervasie şi Protasie a scris Sfîntul Ambrozie următoarele: "Ambrozie, sluga lui Hristos, fraţilor celor ce sînt în toată Italia, mîntuire întru Domnul Cel veşnic! Scripturile cele dumnezeieşti dovedesc că cei ce au primit ceva în dar de la Domnul sînt datori să arate şi la alţii aceasta. Căci cel ce tăinuieşte ceea ce poate să folosească şi la alţii, e ca şi cum ar fi furat ceva din biserică. Pentru aceasta a zis David: Dreptatea Ta nu am ascuns în inima mea, adevărul Tău şi mîntuirea Ta am spus; nu am ascuns mila Ta şi adevărul Tău de către adunare multă. Şi pentru acest lucru, ca şi cum dorea răsplătire, a adăugat: Iar Tu, Doamne, să nu îndepărtezi îndurările Tale de la mine. Ca şi cum ar fi zis: Precum eu altora am făcut ca să afle milă, aşa şi Tu să nu laşi să fie depărtată mila Ta de la mine. Şi facem această înainte-cuvîntare spre a vă spune vouă, celor ce cu dreaptă credinţă socotiţi şi credeţi întru Domnul, ca să vă veseliţi pentru aflarea sfintelor moaşte şi să-l chemaţi pe El în ajutor.

În sfintele patruzeci de zile trecute, cînd Domnul m-a făcut părtaş celor ce posteau şi se rugau, fiind eu la rugăciune într-o noapte, am căzut într-un fel de somn încît mă aflam nici dormind, nici simţind şi am văzut doi tineri în haine albe ridicîndu-şi mîinile în sus şi rugîndu-se, cu care nu puteam grăi, fiind cuprins de somnolenţă. Iar după ce m-am deşteptat, ei s-au făcut nevăzuţi. Şi m-am rugat bunătăţii lui Dumnezeu că dacă aceasta este înşelăciune diavolească să o alunge de la mine, iar dacă este lucru adevărat, apoi mai luminat să mi-l arate.

Pentru cîştigarea acestei cereri de la Domnul, am postit mult şi în a doua noapte, la cîntatul cocoşilor, la fel ca şi întîia dată, am văzut pe acei tineri rugîndu-se cu mine. Iar a

treia noapte, cînd trupul meu slăbise de post şi nu puteam adormi, iarăşi mi s-au arătat aceiaşi tineri; şi m-am mirat cînd am văzut cu ei şi pe un al treilea tînăr care semăna cu Sfîntul Apostol Pavel, pe care îl cunoşteam din icoană şi numai cu mine grăia, iar ceilalţi tăceau. El îmi zicea aşa: "Aceştia sînt cei care, ascultînd cuvintele mele, au lăsat lumea şi bogăţia şi au urmat Domnului nostru Iisus Hristos, nedorind nimic pămîntesc sau trupesc. Şi au petrecut aici în Mediolan zece ani, slujind lui Dumnezeu şi s-au învrednicit a fi mucenici ai lui Hristos, ale căror trupuri le vei afla zăcînd în pămînt în acest loc unde tu stai şi te rogi. Deci, trebuie să le scoţi deasupra şi în acest loc să zideşti o biserică în numele lor". Apoi eu l-am întrebat care este numele lor, iar el mi-a răspuns: "Vei afla o cărticică la capetele lor în care este scrisă naşterea, pătimirea şi sfîrşitul lor". Eu, chemînd pe fraţi şi pe episcopul locului şi spunîndu-le cele văzute, am început a săpa în acel loc, iar episcopii îmi ajutau. Şi am aflat o raclă, precum mi-a spus Sfîntul Pavel, în care am văzut trupurile sfinţilor mirosind frumos, ca şi cum atunci ar fi fost îngropate. Iar la capul lor se afla o cărticică în care era scrisă toată viaţa lor în următorul chip: "Eu, robul lui Hristos, Filip, am luat trupurile acestor sfinţi în casa mea şi le-am îngropat. Maica lor, Valeria, şi tatăl lor, Vitalie, au avut pe aceşti doi fii născuţi gemeni şi au numit pe unul Protasie şi pe altul Ghervasie. Vitalie era ostaş în Mediolan, trăind cu soţia sa şi slujind în taină lui Dumnezeu. Mergînd odată cu judecătorul Paulin în cetatea Ravenei, s-a aflat acolo că el este creştin şi, fiind chinuit, nu s-a lepădat de Hristos, cu toate că a fost aruncat într-o groapă adîncă şi bătut cu pietre. În acest fel şi-a aflat sfîrşitul, fiind îngropat de viu. Iar soţia, aflînd de moartea bărbatului ei, a mers după trupul lui vrînd să-l îngroape în casa sa, spre mîngîierea sărăciei sale. Dar cetăţenii Ravenei, care erau creştini, nu au lăsat-o să ia trupul bărbatului ei, bucurîndu-se ei singuri de o aşa vistierie ca aceea şi păstrînd-o spre apărarea lor. Iar Valeria, neîndeplinindu-şi dorinţa, întorcîndu-se în Mediolan, a nimerit pe cale într-un sat oarecare, la un praznic urît de Dumnezeu, unde oameni necuraţi aduceau jertfe spurcatului lor zeu Silvan. Acei oameni, după obiceiul lor, ospătau pe cei străini cu cărnuri din cele jertfite idolilor şi au chemat-o şi pe Valeria, care trecea atunci pe acolo, la acel ospăţ. Iar ea s-a scîrbit de acea necurăţenie şi nu a vrut să guste din jertfele idoleşti, mărturisind că este creştină. Iar păgînii, mîniindu-se, au bătut-o cu beţe, fără milă, încît abia a putut să ajungă vie la ai săi, în Mediolan.

Mergînd în casa sa, i-a învăţat adevărata credinţă pe fiii săi Ghervasie şi Protasie şi după trei zile şi-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu. Iar după ce Ghervasie şi Protasie, cei încoronaţi cu cunună mucenicească, au rămas orfani de părinţii lor, au vîndut casa şi au împărţit toată averea lor la săraci, iar pe robi i-au eliberat. Apoi s-au închis singuri într-o casă şi s-au nevoit acolo zece ani în post, în rugăciuni şi în citire. Iar în anul al unsprezecelea au început a pătimi în temniţă pentru Hristos, de la Anulin ighemonul. Apoi, cînd comitul Astazie mergea din Mediolan la război împotriva moravilor, l-au întîmpinat în cale jertfitorii idoleşti, zicîndu-i: "Dacă vrei să te întorci cu biruinţă la împăratul tău, atunci sileşte-i pe Ghervasie şi pe Protasie să jertfească zeilor, pentru că zeii s-au mîniat că aceşti doi oameni îi defăimează pe ei, şi acum la întrebările noastre zeii nu vor să ne dea răspuns". Auzind acestea, Astazie i-a scos pe cei doi din temniţă şi, punîndu-i înaintea sa, le-a zis: "Vă sfătuiesc să nu-i supăraţi pe zei, ci cu dreaptă credinţă să le aduceţi jertfe, ca plină de noroc să fie calea noastră". Iar Ghervasie a răspuns:

"Biruinţă asupra vrăjmaşilor poţi cere numai lui Dumnezeu Atotputernicul, iar nu de la aceşti idoli care nu văd, nu aud, nu grăiesc, nici nu au suflare".

Atunci Astazie a poruncit ca Ghervasie să fie bătut cu vergi de plumb pînă ce va muri. În acea bătaie s-a sfîrşit Sfîntul Ghervasie, al cărui trup poruncind să-l scoată, i-a zis lui Protasie: "Ticălosule, cruţă-ţi viaţa ta şi nu înnebuni ca şi fratele tău". Protasie a răspuns: "Nu ştiu cine este ticălos, ori eu care nu mă tem de tine, sau tu care te temi de mine?". Astazie a zis: "Şi cum mă tem eu de tine, ticălosule?" A răspuns sfîntul: "Te temi de mine că nu mă voi supune pentru a aduce jertfă idolilor, căci dacă nu te-ai teme, nu m-ai sili pe mine să aduc jertfă idolilor. Iar eu nu mă tem de tine şi îngrozirea ta o defăimez, iar pe idolii tăi îi socotesc nişte gunoaie şi numai lui Dumnezeu Celui ce împărăţeşte în Ceruri mă închin". Atunci Astazie a poruncit ca Protasie să fie bătut cu toiege şi, fiind bătut mult, cînd l-au ridicat de la pămînt, i-a zis comitul: "Ticălosule, de ce eşti mîndru şi nesupus? Oare vrei să pieri ca şi fratele tău?" A răspuns Protasie: "Nu mă supăr pe tine, Astazie, pentru că văd orbirea ochilor tăi, şi necredinţa ta nu te lasă să vezi cele ce sînt ale lui Dumnezeu, căci nici Domnul meu nu i-a ocărît pe cei care L-au răstignit, ci S-a rugat pentru dînşii, zicînd că nu ştiu ce fac; aşa şi tu nu ştii ce faci, pentru aceea îmi este milă de tine. Însă isprăveşte mai repede ceea ce ai început, ca să pot vedea împreună cu iubitul meu frate pe Mîntuitorul meu". Atunci comitele Astazie a poruncit ca Protasie să fie tăiat cu sabia şi aceasta făcîndu-se cu robul lui Hristos, eu Filip, împreună cu fiul meu am luat noaptea în taină trupurile lor şi le-am adus în casa mea, lucru de care numai Dumnezeu ştie, şi le-am îngropat în această raclă de marmură, crezînd că datorită rugăciunilor lor şi eu voi afla milă de la Domnul nostru Iisus Hristos, Care cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, petrec şi împărăţesc în veci".

Aici se termina scrisoarea lui Ambrozie şi cărticica lui Filip. Iar pe cînd se scoteau din pămînt acele sfinte moaşte, multe tămăduiri s-au făcut bolnavilor şi diavolii din oameni au fost izgoniţi şi orbii au văzut.

Acelaşi Sfînt Ambrozie pomeneşte că în cetatea lui era un om orb, pe nume Sevir, ştiut de toţi, şi acest orb numai cît s-a atins de marginea veşmintelor care erau pe moaştele sfinte, îndată i s-a limpezit vederea.

Cu rugăciunile sfinţilor Tăi, Doamne, luminează ochii sufletelor noastre, ca întru lumina Feţei Tale să mergem şi întru numele Tău să ne bucurăm în veci. Amin.

Viaţa Cuviosului Părintelui nostru Nicoli Sviatoşa, stăpînitorul Cernigovului (14 octombrie)

Se schimbă şi se preface chipul lumii acestea şi împărăţia ei se mută de la neam la neam. Scaunele domnilor pămînteşti de multe ori le-a surpat Dumnezeu şi a pus pe cei blînzi în locul lor. A cugetat la această schimbare a stăpînirii celei trecătoare de pe pămînt şi

fericitul şi binecredinciosul Nicoli Sviatoşa, fiul lui David Sviatoslavici, domnul Cernigovului, nepotul lui Sviatoslav Iaroslavici, domnul Kievului şi al Cernigovului, care a întemeiat sfînta biserică cea de Dumnezeu zidită a Pecerskăi. Si cunoscînd bine că numai la cer este împărăţie netrecătoare şi în veci petrecătoare, plină de negrăitele bunătăţi care le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El, pentru aceasta a lăsat slava şi bogăţia, cinstea şi stăpînirea domniei sale celei pămînteşti şi trecătoare pentru împărăţia cerului cea veşnică, ca Ioasaf cel de demult, fiul împăratului Iudeii; şi mergînd în mănăstirea Pecerskăi s-a îmbrăcat în îngerescul chip călugăresc şi a strălucit cu luminarea vieţii întru atîta, încît toţi, văzîndu-i faptele lui cele bune, preamăreau pentru dînsul pe Dumnezeu. Mai înainte de toate a sporit în ascultare, căci a slujit frţilor la bucătărie, tăind cu mîinile sale lemne, aducîndu-le de multe ori pe umerii săi de pe malul rîului şi făcînd chiar mîncărurile de trebuinţă cu voie bună. După îndelungate osteneli, înştiinţîndu-se de aceasta fraţii lui, Iziaslav şi Vladimir, abia l-au îndepărtat pe el de la acest lucru. Dar acest adevărat ascultător cu lacrimi a cerut să mai slujească fraţilor acolo încă un an. Si aşa s-a ostenit în bucătărie trei ani, cu toată osîrdia şi cucernicia. După acest timp, ca un iscusit şi desăvîrşit întru toate, l-au pus ca să păzească poarta mănăstiri, unde aşişderea a petrecut trei ani şi nu a mers nicăieri, în afară numai de biserică. Apoi, de acolo l-au luat ca să slujească la trapeză şi săvîrşea acest lucru precum se cădea, cu voie bună către toţi.

Astfel, trecînd treptele ascultării cu bună rînduială, a fost silit, cu sfatul egumenului şi al tuturor fraţilor, să se liniştească de acum în chilie şi să aibă grijă de mîntuirea sa în tăcere. Iar el, făcînd ascultare, şi-a sădit o grădină cu mîinile sale, lîngă chilie. Si în toţi anii călugăriei sale nu a rămas fără ocupaţie, ci întotdeauna lucra cu mîinile, iar în gură avea neîncetat rugăciunea aceasta: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul". Gusta nimic altceva, fără numai puţin din hrana de obşte mănăstirească, iar de i se întîmpla vreodată să aibă ceva mai mult - ca un domn, de la ai săi - el îndată pe toate le împărţea la trebuinţa străinilor şi a săracilor şi mai ajuta şi la rînduiala bisericească pentru ca să fie în biserică cărţi multe.

Avea acest domn, încă din stăpînirea domniei sale, un doctor foarte iscusit, pe nume Petru, de neam sirian, care venise cu dînsul în mănăstire. Văzînd acest doctor sărăcia cea de voie a stăpînitorului său, a plecat de la el şi locuia în Kiev unde vindeca mulţi bolnavi. Însă de multe ori mergea la fericitul şi văzîndu-l în pătimirea lui cea grea şi în postul cel fără de măsură, slujind la bucătărie şi stăruind la poarta mănăstirii, îl sfătuia, zicîndu-i: "O! domnule, îngrijeşte-te de sănătatea ta, ca nu cumva să-ţi îmbolnăveşti trupul prin multă osteneală şi înfrînare, căci, slăbind aşa mereu, mai greu îţi va fi să porţi jugul pe care ai voit a-l lua asupra ta pentru Hristos. Cred că Dumnezeu nu voieşte post sau osteneală mai presus de putere, ci numai inimă curată şi smerită. Slujeşti călugărilor ca un rob cumpărat, neobişnuit fiind la o nevoinţă ca aceasta şi nu ţi se cuvin acestea pentru că eşti domn. Fraţii tăi, care sînt de bun neam, Iziaslav şi Vladimir, socotind starea ta de mare necinste, sînt cuprinşi de mîhnire pentru a ta sărăcie, căci din atîta slavă şi cinste ai ajuns în sărăcia cea mare ca să-ţi chinuieşti trupul şi să te îmbolnăveşti cu hrană nepotrivită. Mă minunez şi de schimbarea stomacului tău, care oarecînd slăbea de bucate dulci, iar acum suferă, primind verdeţuri crude şi pîine uscată. Fereşte-te ca nu cumva să

se adune suferinţa împreună cu neputinţa şi tu, neavînd tărie, degrabă te vei lipsi de viaţă, iar eu nu voi mai putea să te ajut şi aşa vei lăsa jale nemîngîiată fraţilor tăi. Boierii tăi, care ţi-au slujit şi care erau mari şi slăviţi prin tine, acum, lipsindu-se de nădejdea lor, te doresc pe tine şi sînt foarte mîhniţi. Aceştia, făcîndu-şi case mari, locuiesc în ele, iar tu nu ai unde să-ţi pleci capul, şezînd în gunoi, uneori în bucătărie, alteori la poartă. Care dintre domnii Rusiei a făcut aşa ceva? Oare fericitul tău tată, David, sau pururea pomenitul tău moş, Sviatoslav? Nici din boieri nimeni altcineva n-a dorit calea acestei vieţi neslăvită, în afară de Varlaam care a fost egumen aici. De aceea, de nu-mi vei asculta sfatul meu, mai înainte de vreme vei muri". Acestea şi multe altele a spus doctorul fericitului, uneori şezînd în bucătărie cu dînsul, iar alteori la poartă, fiind îndemnat de fraţii lui. Iar fericitul îi răspundea, zicîndu-i : "Frate Petre, bine m-am îngrijit pentru sănătatea sufletului meu şi am socotit că nu se cade a cruţa trupul, ca să nu poftească asupra duhului şi să nu ridice asupra mea război; căci prin înfrînare trupul oboseşte şi prin osteneală se smereşte, iar nu slăbeşte; şi măcar de ar fi slăbit: "că puterea Mea întru neputinţă se săvîrşeşte", a spus Domnul Apostolului".

Apostolul mai zicea: "Nevrednice sînt pătimirile vremii de acum pentru slava ce are să se arate întru noi". Dumnezeu vrea inimă curată şi smerită, însă fără de post şi fără de osteneală nu poate cineva să fie în acest fel, căci postul este maica întregii înţelepciuni şi a curăţeniei. "Şi s-au smerit întru osteneli inimile lor", s-a zis demult. Mulţumesc lui Dumnezeu că m-a mîntuit de robia lumească şi m-a făcut rob robilor Săi, acestor fericiţi monahi, căci aşa fiind domn, slujesc Împăratului împăraţilor în chip monahicesc, iar fraţii mei să se îngrijească de ei pentru că fiecare îşi va purta sarcina sa. Să le ajungă lor a mea moştenire, pe care pentru aceea am lăsat-o în domnia pămîntească, ca să moştenesc împărăţia cerească. Că am sărăcit pentru Hristos, ca pe Hristos să-L dobîndesc. Iar tu, în sărăcia mea, pentru înfrînare şi pentru bucatele cele nepotrivite pentru ce mă ocărăşti, îngrozindu-mă cu moartea? Căci şi tu, cînd vindeci o boală trupească, oare nu porunceşti bolnavului să se înfrîneze şi să se ferească de orice bucate? Şi mie tot aşa mi se cade să-mi tămăduiesc bolile cele sufleteşti, însă trupeşte de voi muri, a muri pentru Hristos mie îmi este dobîndă. Şi dacă şed în gunoi, de ce mă faci tu mai prost decît boierii? Căci, iată, cu Iov, care se socoteşte că era împărat, mi se pare a împărat. Deşi nici unul din domnii Rusiei nu au făcut aceasta mai înainte de mine, eu, urmînd Împăratului ceresc, voiesc să mă arăt înaintea lor povăţuitor, ca măcar de aici înainte cineva să rîvnească la aceasta şi să-mi urmeze; dar mai mult să-ţi dai seama de tine şi de cei ce te-au învăţat".

Dacă se îmbolnăvea vreodată acest fericit domn, ostenindu-se în slujba ascultării, atunci, aflînd Petru doctorul, îndată îi gătea ierburi pentru vindecarea bolii de care suferea sau pentru fierbinţeală sau vreo altă vătămare. Întotdeauna, mai înainte de venirea doctorului cu ierburile, domnul se făcea sănătos cu dumnezeiescul ajutor şi nicidecum nu voia să fie doftoricit. Odată s-a întîmplat de s-a îmbolnăvit însuşi doctorul acela şi a venit la dînsul fericitul, zicîndu-i: "Dacă nu vei bea îndată doctorii, degrabă te vei tămădui, iar de nu mă vei asculta pe mine, mult vei pătimi". Dar el, mai priceput socotindu-se, nu a ascultat, ci a băut din amestecurile sale şi, vrînd să scape de boală, puţin a fost de nu s-a lipsit de viaţă. După aceea s-a tămăduit cu ajutorul rugăciunilor sfîntului. Altă dată s-a

îmbolnăvit iarăşi acel doctor, iar fericitul a trimis la dînsul această făgăduinţă: "A treia zi - a zis - te vei tămădui, de nu te vei îngriji pe sineţi". Şi doctorul, învăţat fiind din neascultarea cea dintîi, a ascultat pe fericitul şi, după cuvîntul lui, a treia zi s-a tămăduit.

Fericitul a chemat pe cel tămăduit, fiind atunci la poartă de ascultare, şi i-a zis: "Petre, ţi se cade să te tunzi în chip monahicesc şi să slujeşti Domnului şi Preacuratei Maicii Sale în locul meu în această mănăstire, că eu după trei luni mă voi duce din lumea aceasta". Iar Petru doctorul, auzind aceasta, a căzut la picioarele lui şi cu lacrimi în ochi a strigat: "Vai mie, stăpînul meu, binefăcătorul meu şi scumpa mea viaţă! Cine va căuta la străinătatea mea? Cine va hrăni pe orfani şi pe săraci? Cine va apăra pe cei năpăstuiţi? Cine va milui mulţimea celor ce le trebuie ajutor? Oare nu ţi-am spus, o! domnule, că vei lăsa fraţilor tăi plîngere nemîngîiată? Oare nu ţi-am zis, o domnule, cruţă-ţi viaţa ta, de vreme ce multora poţi să le fii de folos şi prin a ta viaţă multora dai viaţă? Oare nu tu m-ai tămăduit cu puterea lui Dumnezeu şi cu rugăciunea ta? Deci unde te duci, păstorule cel bun? De boleşti tu, tămăduitorul meu, spune robului tău rana cea de moarte şi de nu te voi tămădui eu, apoi să fie capul meu în locul capului tău şi sufletul meu pentru sufletul tău. Să nu te duci de la mine tăcînd, ci arată-mi mie, stăpînul meu, de unde ai o înştiinţare ca aceasta. De este de la oameni, eu voi da viaţa mea pentru a ta; iar de te-a vestit Domnul Însuşi de aceasta, roagă-te Lui ca eu să mor pentru tine, că de mă vei lăsa, apoi unde voi şedea şi voi plînge pentru tine? Oare pe gunoiul acesta sau la poarta aceasta unde petreci? Dar şi aici va fi închis. Sau ce voi moşteni din averea ta, fiind tu însuţi gol? Oare aceste jalnice trenţe de pe tine? Dar în acestea vei fi învelit, ducîndu-te din lume. Dăruieşte-mi măcar rugăciunea ta, precum, mai demult, Ilie i-a dat lui Elisei cojocul, ca să-mi despart adîncul inimii şi apele vieţii mele, şi să trec în locul acoperămîntului celui minunat pînă la casa lui Dumnezeu, acolo unde voieşti tu să te duci. Pentru că ştie şi fiara ca după apusul soarelui să se adune şi în culcuşurile sale să zacă, dar eu, după ce te vei duce tu, nu ştiu unde voi merge. Că şi pasărea şi-a aflat casă ei şi turtureaua cuib unde îşi va pune puii, iar tu de şase ani locuieşti în mănăstire şi un loc pentru tine nu ai aflat. Deci, unde mă vei lăsa?". Iar fericitul domn, ridicînd pe doctorul cel ce plîngea, a zis către dînsul: "Nu te întrista, Petre; mai bine este a nădăjdui spre Domnul, decît a nădăjdui spre boieri. Ştie Domnul cum va păzi toată făptura pe care Singur a zidit-o; Acela se îngrijeşte să hrănească flămînzii, să-i apere pe năpăstuiţi şi să-i mîntuiască pe cei din ispite şi îţi va da şi ţie scăpare. Iar fraţii mei cei după trup să nu plîngă pentru mine, ci să se plîngă pe ei şi faptele lor, în valea plîngerii lumii acesteia, ca în fericirea cea viitoare să se mîngîie. Iar mie pentru viaţa cea vremelnică nu-mi trebuie doctorie, căci de mult am murit pentru cele vremelnice, iar morţii, după fire zicînd, viaţă nu vor vedea, nici doctorii vor învia, precum strigă Isaia".

Acestea zicînd fericitul, a mers cu doctorul la peşteră şi şi-a gătit un loc de mormînt către doctor: "Care dintre noi iubeşte mai mult locul acesta?" Iar doctorul, cu plîngere, a răspuns: "Ştiu că de ai voi, ai ruga pe Domnul ca să vieţuieşti încă, iar pe mine să mă pui aici". Fericitul a zis către dînsul: "Să-ţi fie ţie precum voieşti, dacă Domnul va voi aşa. Deci într-un chip călugăresc să ne rugăm Lui". Atunci doctorul, după sfatul fericitului, s-a tuns în chipul călugăresc şi a petrecut trei luni, vărsînd lacrimi în rugăciune ziua şi noaptea,

neîncetat. Apoi fericitul, mîngîindu-l pe el, i-a zis: "Frate Petre, oare ai voi ca să te iau cu mine?" Iar el cu plîngere, ca şi mai înainte, a răspuns: "Voiesc ca pe mine să mă slobozi şi să mor pentru tine, iar tu să rămîi aici şi să te rogi pentru mine". A grăit lui fericitul: "Îndrăzneşte frate şi gata să fii, că a treia zi, după dorirea ta, te vei duce din viaţa aceasta". Şi aşa Petru, împărtăşindu-se cu dumnezeieştile şi de viaţă făcătoarele lui Hristos Taine, sosind vremea cea înainte zisă, s-a culcat pe pat şi şi-a dat duhul său în mîinile Domnului. Iar după moartea doctorului, fericitul Sviatoşa s-a nevoit treizeci de ani, neieşind din mănăstire şi, desăvîrşit cîştigîndu-şi viaţă sfîntă, s-a mutat la veşnica viaţă, la Cel mai sfînt decît toţi sfinţii, Domnul smereniei, Iisus Hristos. Iar în ziua morţii acestui sfînt domn, mai toată cetatea Kievului s-a adunat, dîndu-i sărutarea cea de pe urmă şi rugăciunile lui cerînd cu multe lacrimi.

Mai ales fraţii fericitului, Iziaslav şi Vladimir, aflînd de moartea lui, au plîns după dînsul cu nespusă tînguire, iar Iziaslav a trimis cu rugăminte la egumen, poftindu-l ca să-i dea spre binecuvînatre şi mîngîiere crucea răposatului, perniţa de pus sub cap şi trunchişorul pe care făcea metaniile. Egumenul i le-a dat, zicîndu-i: "După credinţa ta să-ţi fie, spre a cîştiga ajutor din ele la cele dorite de tine". Iar el, luîndu-le, le-a pus pe ele în mare cinste şi a trimis la mănăstire mult aur, ca nu în zadar să primească semnele fratelui său.

Acest Iziaslav s-a îmbolnăvit odată cumplit şi era în deznădăjduire de viaţă. Văzîndu-l că este aproape de moarte, soţia lui, fiii lui şi toţi boierii şedeau lîngă el, iar după o vreme, trezindu-se puţin, şi-a ridicat capul şi a cerut să bea apă din fîntîna Pecerskăi. Apoi îndată a amuţit şi nu mai putea să grăiască nimic. Trimiţînd la Mănăstirea Pecerska, au luat de acolo apă într-un vas cu care au spălat mormîntul cuviosului Teodosie, iar egumenul a dat şi rasa cuviosului Sviatoşa ca să îmbrace pe fratele său cu dînsa. Mai înainte de a veni trimisul care aducea apa şi rasa, domnul Iziaslav a grăit: "Ieşiţi degrabă înaintea cetăţii întru întîmpinarea cuvioşilor părinţi Teodosie şi Nicola". Apoi, intrînd cel care fusese trimis cu apa şi cu rasa, iarăşi a strigat voievodul: "Nicola, Nicola Sviatoşa". Deci, i-au dat lui să bea apă din aceea şi l-au îmbrăcat în rasă şi îndată el s-a făcut sănătos şi toţi au preamărit pe Dumnezeu şi pe plăcuţii Lui.

De atunci Iziaslav lua întotdeauna pe el acea rasă dacă se îmbolnăvea vreodată şi îndată se făcea sănătos. Asemenea, la orice război se îmbrăca cu aceeaşi rasă pe sine şi aşa era păzit de orice vătămare. Odată, greşind, a uitat să-şi ia rasa pe el şi atunci a fost ucis, în acel război; însă mai înainte de moarte a poruncit ca să fie îmbrăcat în rasa aceea.

Drept aceea, nădăjduindu-ne şi noi spre rugăciunile acestui cuvios domn, a cărui încredinţată mîntuire o ştim, să ne învrednicim a ne tămădui sub acoperemîntul rugăciunilor lui de toate bolile şi rănile cele vremelnice şi veşnice, cu darul voievodului smereniei şi al Împăratului slavei, Domnului Dumnezeu şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava, cu Dumnezeu Tatăl şi cu Duhul Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Viaţa şi pătimirea Cuviosului Mucenic Lucian, prezbiterul Antiohiei celei Mari (15 octombrie)

Sfîntul Lucian era de loc din cetatea Samosatelor din Siria, născut din părinţi drept-credincioşi. La vîrsta de doisprezece ani a rămas orfan şi averea care i-a rămas de la părinţi a împărţit-o la săraci, iar el, alegîndu-şi viaţa cea strîmtă şi aspră, se deprindea la învăţătura dumnezeieştilor cărţi. Din tinereţea lui nu bea vin, ci numai apă, primea hrană o dată pe zi, iar uneori toată săptămîna nu gusta nimic, şi hrana lui numai era pîine şi apă. Cea mai multă vreme a vieţii sale o petrecea în rugăciuni şi lacrimi, căutînd fericirea celor ce plîng. Si, iubind tăcerea, se mîngîia întotdeauna cu gîndirea la Dumnezeu, iar la faţă întotdeauna arăta trist. Cînd era nevoie să vorbească, atunci din gura lui curgeau dumnezeieştile Scripturi, încît abia putea să se odihnească gîndind neîcetat la dînsele. Printr-o viaţă ca aceasta ajungînd la adîncul înţelepciunii şi devenind mai iscusit decît alţii întru învăţătură, s-a învrednicit de rînduială preoţească în Antiohia. Vrînd ca şi pe alţi mulţi să-i vadă în dreapta credinţă şi în înţelepciune asemenea cu sine, dar mai ales ca să-i înveţe pe cei tineri, a făcut o şcoală şi a adunat mulţime de ucenici; el era învăţător al îndoitei înţelepciuni: al celor scrise în Scriptură şi al celor duhovniceşti; adică şi dumnezeiasca Scriptură învăţîndu-i să o înţeleagă şi cu fapte bune povăţuindu-i a vieţui. Încă era iscusit şi la scriere, căci scria frumos şi repede, multe cărţi scriind, încît dintru această lucrare de mînă se hrănea şi pe dînsul şi pe cei săraci. Vechiul şi Noul Testament care erau scrise în limba greacă, fiind stricate de vicleşugul ereticilor, le-a îndreptat din nou în limba evreiască. Şi întru atîta era darul lui Dumnezeu în el, încît, cînd umbla prin cetate, de unii era văzut, iar de alţii nevăzut. Preamărindu-se el cu bunătăţile sale pretutindeni, a aflat de dînsul necredinciosul împărat Maximian, numit şi Galerie, care în acea vreme, aflîndu-se în ţările Răsăritului, voia să dezrădăcineze şi să piardă sfînta credinţă. Mai ales pe acei învăţători creştini, înţelepţi şi renumiţi îi chinuia şi îi ucidea, cum de curînd îl ucisese pe Sfîntul Antim al Nicomidiei şi pe Sfîntul Petru al Alexandriei, socotind nelegiuitul că de va surpa pe stîlpii bisericeşti, cu înlesnire va cădea şi Biserica lui Hristos.

Auzind şi despre Sfîntul Lucian, a poruncit să-l caute şi să-l aducă pentru a fi chinuit. Iar el, ca orice om, temîndu-se să nu slăbească în munci, se ascundea de cei ce-l căutau. Dar un preot care locuia acolo în Antiohia, pe nume Pangratie, fiind de credinţa cea rea a lui Savelie, demult zavistuindu-i slava cea bună a lui Lucian, a spus despre dînsul celor trimişi de împărat unde se ascunde şi la fel ca Iuda a vîndut la moarte pe cel nevinovat de moarte. Şi l-au prins necredincioşii pe Sfîntul Lucian şi l-au dus în Nicomidia pentru a fi chinuit.

În acea vreme cumplitul împărat întru atît se ridicase asupra creştinilor, încît ucidea şi pe pruncii cei mici ai lor, la fel ca un al doilea Irod, şi, vrînd să-i pîngărească pe prunci cu mîncăruri jertfite idolilor, a poruncit să li se dea cu de-a sila din acele mîncăruri. Iar ei, povăţuindu-se de Duhul Sfînt şi fiindu-le scîrbă de acea mîncare, nu voiau să primească şi pentru aceea îi ucidea. Şi s-a întîmplat de i-au adus doi prunci de neam bun, amîndoi de un tată şi de o mamă, iar aceştia fiind învăţaţi de părinţii lor şi mai ales de Dumnezeu se

mîhneau tare mult de închinarea idolilor. Pe aceştia, chemîndu-i judecătorul, îi amăgea cu cuvinte şi cu mîncăruri dulci din cele jertfite idolilor, că doar-doar s-ar împărtăşi de mîncărurile lor cele diavoleşti. Ei însă se împotriveau şi lepădau mîncărurile, zicînd: "Părinţii ne-au poruncit nouă să nu gustăm din aceste mîncăruri, pentru că de va mînca cineva din acestea, acela mînie pe Hristos". Atunci judecătorul a poruncit să-i bată fără cruţare cu vergi, iar ei, ca nişte bărbaţi desăvîrşiţi, nu au băgat seama de acestea. Dar un sofist, stînd înaintea împăratului, i-a zis: "Ruşine ne-ar fi nouă dacă pruncii cei mici, nu demult dezlegaţi din scutece, ar putea, prin răbdarea lor, să biruiască pe împăratul roman. Deci, o, mare împărate, să mi-i dai în mîinile mele şi eu îi voi învăţa pe ei să-i cinstească pe zei". Atunci împăratul i-a dat lui pe acei prunci, iar el făcînd alifie din muştar iute şi răzîndu-le părul de pe capetele lor, i-a uns cu alifia aceea iute şi le-a pus capetele într-un vas fierbinte şi, înfierbîntîndu-se capetele lor, ardeau ca de o văpaie de foc ca şi cum erau loviţi de fulger. Şi amîndoi copiii au murit în acele chinuri. Întîi a căzut mort cel mai mic, iar cel mai mare, văzîndu-l pe fratele lui mort, a strigat: "Ai biruit, fratele meu, ai biruit! Dumnezeu îţi este ţie de ajutor". După aceea, sărutînd trupul fratelui mort, şi-a dat şi el duhul.

Acestea s-au petrecut în Nicomidia, unde era dus şi prea fericitul Lucian la chinuri. Cînd era în Capadocia, văzîndu-i pe ostaşi lepădîndu-se de Hristos de frica judecătorilor, îi învăţa pe ei, zicîndu-le: "O! ce ruşine pentru voi, căci fiind ostaşi sănătatea voastră o puneţi întotdeauna pentru împăratul cel pămîntesc şi vremelnic, chiar sufletele voastre le puneţi pentru dînsul, iar pentru Hristos, Împăratul cel ceresc şi vrednic, n-aţi voit să staţi neclintiţi, nu numai că v-aţi cruţat, ci v-aţi şi lepădat de El. Deci, socotiţi ce folos aveţi, ascultînd pe împăratul pămîntesc, şi gîndiţi-vă de ce v-aţi lepădat de împăratul cel ceresc. Pentru deşartă slavă şi cinste v-aţi dat într-atît pierzării pe voi, iar pentru Domnul vostru, cel ce Şi-a dat Sîngele Său pentru noi şi a gătit bunătăţile cele negrăite robilor Săi, n-aţi voit să răbdaţi puţin şi să împărăţiţi în veci cu El. Ruşinaţi-vă de pruncii cei mici şi de femeile cele neputincioase, ale căror inimi sînt mai viteze decît ale voastre, pentru că acelea rabdă bărbăteşte pentru Domnul lor şi s-au făcut ca bărbaţii, iar voi, temîndu-vă de chinuri, v-aţi făcut femei şi prunci mici. Ce se va întîmpla cu voi cînd vă va chema Hristos la judecata Sa?" Iar ostaşii, auzind acestea, iarăşi s-au întors la Hristos cu pocăinţă şi mergeau la chinuri, mărturisind cu inima şi cu gura numele cel întru totul sfînt al lui Iisus Hristos. Pînă la patruzeci de ostaşi au fost ucişi pentru Hristos. Aşa a grăit Sfîntul Lucian, prin limba sa cea dulce şi plină de dumnezeiesc dar, pentru cei căzuţi de la Hristos şi iarăşi i-a întors către El şi către nevoinţa mucenicească i-a întărit.

Cînd l-au dus în Nicomidia, a aflat acolo mulţi creştini şi ucenici ai săi, care aveau mare frică de chinuri, din care unii se ascundeau, iar alţii voiau să se lepede de creştinism, temîndu-se de cumplita chinuire şi moarte. Pe toţi aceştia i-a sfătuit Sfîntul Lucian cu puternicul său cuvînt şi i-a întărit în credinţă ca să nu se teamă de cei ce ucid trupul, pentru că sufletul nu pot să-l ucidă. Se spune că o fecioară, pe nume Pelaghia, ucenica lui Lucian, cînd era căutată spre a fi chinuită pentru credinţa în Hristos, temîndu-se să nu-i fie luată fecioria, a sărit de la o fereastră înaltă şi a murit şi pe aceasta credincioşii au cinstit-o ca pe o mucenică.

Maximian auzise despre Lucian că atît îi este de frumoasă faţa şi vorbele lui sînt atît de dulci, încît oricare, văzîndu-i cinstita lui faţă şi auzindu-i cuvintele, nu era cu putinţă ca să nu devină creştin. Temîndu-se păgînul de el, ca nu cumva şi el, vorbind cu Lucian faţă în faţă, să se facă creştin, cînd l-au adus la dînsul a vorbit cu el prin perdea şi de la depărtare. Mai întîi i-a făgăduit lui Lucian multe şi cinstite daruri, iar după ce Sfîntul Lucian a rîs de cuvintele lui cele înşelătoare şi viclene, a început a-l îngrozi cu chinuri. Dar el de loc nu s-a înfricoşat de ameninţarea lui; apoi l-a pus în temniţă în care a răbdat tot felul de chinuri: l-a legat în lanţuri, l-a bătut cu pietre ascuţite şi l-au chinuit mult cu foamea şi cu setea; iar printre alte multe chinuri i-au rupt toate membrele din încheieturi, l-au pus cu spatele pe cioburi ascuţite, pe care a zăcut patruzeci de zile. Şi sosind praznicul dumnezeieştilor arătări, sfîntul a dorit ca şi el şi creştinii cei erau cu dînsul să se împărtăşească cu Sfintele Taine. Şi l-a rugat pe Dumnezeu să-i îndeplinească dorinţa. Şi a rînduit Milostivul Dumnezeu ca, prin nebăgarea de seamă a străjerilor, unii din credincioşi s-au adunat în temniţă la dînsul aducînd pîine şi vin. Iar Sfîntul Lucian a zis ucenicilor lui şi tuturor credincioşilor care erau acolo: "Staţi împrejurul meu şi să vă faceţi biserică, căci cred lui Dumnezeu că mai bine primită îi va fi Lui biserica cea vie, decît cea de lemne sau de pietre". Apoi, înconjurîndu-l pe el toţi, le-a zis: "Să săvîrşim Sfînta Liturghie şi să ne împărtăşim cu dumnezeieştile Taine". Iar ucenicii i-au zis: "Unde să punem mîinile, părinte, pentru săvîrşirea Sfintelor Taine, pentru că aici nu este masă?" Iar el, zăcînd cu faţa în sus, fiind legat pe cioburi, a zis: "Pe pieptul meu să o puneţi şi va fi pristol viu al Dumnezeului celui viu". Si aşa s-a săvîrşit dumnezeiasca Liturghie în temniţă, pe pieptul sfîntului, după rînduială, precum se cade, cu toate rugăciunile cele cuviincioase ei şi toţi s-au împărtăşit cu Sfintele şi dumnezeieştile Taine.

Dimineaţă a trimis împăratul slujitori ca să vadă dacă Lucian mai este încă viu. Şi cînd au intrat slujitorii pe uşile temniţei, Sfîntul Lucian, văzîndu-i, a strigat de trei ori: "Sînt creştin". Şi cu aceste cuvinte şi-a dat duhul în mîinile lui Iisus Hristos, Dumnezeul său. Si slujitorii au vestit lui Maximian că Lucian a murit, iar el a poruncit ca trupul lui să fie aruncat în mare. Slujitorii au făcut după porunca împăratului şi, legîndu-l de o piatră, au aruncat în noianul mării mult pătimitorul trup al Sfîntului Lucian. Si a stat în mare trezeci de zile. După aceea i s-a arătat unuia din ucenicii săi şi anume lui Glicherie, poruncindu-i să meargă la malul mării şi, luîndu-i trupul lui, să-l îngroape. Şi a ieşit Glicherie la mal împreună cu alţi creştini şi căutau trupul sfîntului; şi iată că a văzut în mare nişte delfini ducînd trupul cel mucenicesc nestricat, pe care, aducîndu-l la mal, l-au aruncat pe uscat. Iar credincioşii, luîndu-l cu mare bucurie, l-au îngropat cu mare cinste. Iar după mulţi ani, Sfînta împărăteasă Elena, maica lui Constantin, a ridicat o biserică în numele sfîntului mucenic, deasupra mormîntului său, căruia şi de la noi acum să-i fie slavă, cinste şi închinăciune, în vecii vecilor. Amin.

Cuviosul Părintele nostru Eftimie cel Nou
(15 octombrie)

Acest preacuvios părinte Eftimie a fost mai întîi mirean, om drept-credincios, vieţuind în căsătorie cu cinste. Apoi, umilindu-se cu sufletul şi iubind pe Dumnezeu cu toată inima, a lăsat lumea şi pe toate cele din ea, a lăsat toate şi pe soţia sa şi s-a dus în pustie, în care, sălăşluindu-se cu fiarele şi luptîndu-se cu diavolii, vieţuia ca unul din cei mai dedemult pustnici, suferind gerul şi zăduful, chinuindu-şi trupul cu postul şi cu ostenelile şi înviindu-şi sufletul cu neîncetate rugăciuni. Şi atît de bine a vieţuit, încît viaţa lui a mirat pe îngeri şi a înfricoşat pe diavoli şi a fost povăţuitorul monahilor, pentru că s-a arătat ucenicilor săi bun învăţător, ca un tată către fiii săi, povăţuindu-i pe dînşii la mîntuitoarea cale pe care el însuşi călătorind ani îndelungaţi, a ajuns la limanul cel bun. Si acum, după ostenelile cele multe, se odihneşte tot acolo unde sînt acei pe care i-a chemat Domnul la Sine, zicîndu-le: "Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi şi Eu vă voi odihni pe voi".

Viaţa Cuviosului Eftimie cel Nou nu este scrisă mai mult decît atîta nicăieri, în afară numai de ceea ce am putut să ştim din slujba cea pusă în Mineiul pe luna octombrie şi aceasta am pus-o aici.

În această zi mai facem şi pomenirea sfîntului mucenic, un monah oarecare, al cărui nume nu am putut să-l aflu, care a stat ani mulţi în schit, ascultător părintelui său. Apoi, din zavistie diavolească părăsind ascultarea, a plecat de la stareţul său, fără pricină - fiind în canonul cel pus pe dînsul pentru neascultare - şi a intrat în Alexandria, unde a fost prins de păgînul stăpînitor de acolo. Şi luînd de pe dînsul călugărească schimă, îl silea ca să se închine idolilor, dar el nu a vrut, pentru care pricină fără milă l-au bătut şi i-au tăiat capul cu sabia, iar trupul l-au aruncat spre mîncarea cîinilor. Iar nişte creştini oarecare, luînd noaptea trupul mucenicului şi punîndu-l în sicriu cu arome, l-au aşezat în altarul bisericii cu cinste, ca pe un pătimitor al lui Hristos. Iar cînd începea a se săvîrşi dumnezeiasca Liturghie şi cînd sfîntul propovăduitor striga: "Cîţi sînteţi chemaţi, ieşiţi", se ridica racla cu moaştele mucenicului, nefiind atinsă de mîini omeneşti, ieşea din biserică şi rămînea în tinda ei pînă la otpus, iar după otpus, iarăşi racla singură intra în biserică şi se aşeza la loc în altar. Si aceasta se întîmpla la toate Liturghiile, ieşind şi iarăşi intrînd, spre mirarea tuturor. Iar unul din nobili, fiind credincios şi cu viaţă îmbunătăţită, văzînd aceasta, s-a rugat lui Dumnezeu ca să descopere această taină despre ieşirea din biserică a mucenicului în vremea Liturghiei şi a cîştigat cererea, pentru că îngerul Domnului, stîndu-i în faţă, i-a zis: "Ce te înspăimîntează în ceea ce se face? Au nu au luat putere Apostolii şi urmaşii lor, episcopii şi preoţii, a lega şi a dezlega? Iată că mucenicul pe care îl vedeţi ieşind din biserică a fost ucenicul unui pustnic (căruia i-a spus pe nume), dar pe care neascultîndu-l şi legat fiind de dînsul, prin canon nedezlegat petrece; apoi cunună şi-a luat ca un mucenic al lui Hristos, dar nu poate să stea în altar cînd se săvîrşeşte slujba, ci poruncindu-i îngerul, el iese; şi va ieşi pînă îl va dezlega cel care l-a legat". Acestea auzindu-le fericitul bărbat, s-a dus degrabă la acel pustnic, l-a adus în Alexandria la mucenicul lui Hristos, a cărui raclă deschizîndu-i, l-a iertat şi l-a dezlegat, apoi l-a sărutat. Şi stînd să se săvîrşească dumnezeiasca slujbă, mucenicul n-a mai ieşit de atunci din altar.

Tot în această zi mai sînt pomeniţi şi sfinţii mucenici Sarvil şi sora lui Vivea, pentru pătimirea lor, care în Edessa au fost chinuiţi, în vremea împărăţiei lui Traian, de către Lisie, boierul.

De asemenea, se mai face şi pomenirea cuviosului Savin episcopul.

Viaţa şi pătimirea Sfîntului Mucenic Longhin sutaşul, cel de la Crucea Domnului (16 octombrie)

Domnul nostru Iisus Hristos, prin negrăita Lui milă, a binevoit să ne mîntuiască de la pierzare cu patima Sa cea de voie, prin Cruce, prin moarte şi prin înviere, dîndu-Se spre chinuri, ca să se rănească pentru păcatele noastre. Atunci un sutaş, anume Longhin, de neam din Capadocia, fiind sub stăpînirea lui Pilat, a fost pus împreună cu ostaşii săi să slujească la sfintele patimi şi la răstignirea lui Hristos. Văzînd el minunile cele ce s-au făcut de Hristos, adică cutremurul şi schimbarea soarelui în întuneric, mormintele deschizîndu-se, morţii înviind şi pietrele despicîndu-se, a mărturisit că Hristos este Fiul lui Dumnezeu, precum grăieşte dumnezeiescul evanghelist Matei: "Iar sutaşul şi cei ce străjuiau împreună cu dînsul pe Iisus, văzînd cutremurul şi cele ce s-au făcut, s-a temut foarte tare, zicînd: cu adevărat Fiul lui Dumnezeu a fost Acesta".

Despre Longhin sutaşul zic unii că el a împuns cu suliţa în coasta nostru Domnului Iisus Hristos, Care a murit pe cruce, iar din sîngele şi apa ce au curs a cîştigat tămăduire pentru ochii săi cei bolnavi. Apoi, fiind îngropat trupul făcător de viaţă al lui Hristos, Longhin iarăşi a fost pus de Pilat să străjuiască cu ostaşii pe Iisus Care zăcea în mormînt. Iar cînd Domnul, cu mare slavă, a înviat din mormînt şi prin minunata Sa sculare a înspăimîntat pe străjeri, îngerul Domnului, pogorîndu-se din cer, a prăvălit piatra de pe mormînt şi de frica lui s-au cutremurat străjerii şi s-au făcut ca morţi. Atunci Longhin împreună cu alţi doi ostaşi ai săi au crezut desăvîrşit în Hristos şi s-au făcut propovăduitori ai învierii Lui, mărturisind lui Pilat şi arhiereilor toate cele ce s-au făcut.

Arhiereii au făcut sfat cu bătrînii şi au dat ostaşilor mulţi arginţi ca să tăinuiască învierea lui Hristos, zicînd: "Ucenicii Lui L-au furat noaptea, pe cînd noi dormeam". Însă Longhin nu a primit arginţii şi nu a vrut să tăinuiască minunea, ci a mărturisit-o şi adevărată a fost mărturisirea lui. Pentru aceasta Pilat şi adunarea evreiască l-au urît pe Longhin şi toată mînia lor pe care o aveau înainte asupra lui Hristos au îndreptat-o împotriva lui. Căci cu cuvîntul său vestea tuturor că Hristos este adevăratul Dumnezeu, a Cărui moarte şi înviere dătătoare de viaţă el însuşi le-a văzut şi despre aceasta la toţi a propovăduit. Zavistnicii încercau asupra lui pricină şi vreme potrivită să-l piardă, pentru că mărturisea pe Iisus Hristos, dar nu aflau, pentru că Longhin fiind mai bătrîn şi mai cinstit decît toţi, era binecunoscut Cezarului. Fiind înştiinţat el de gîndul lor cel rău ce îl aveau asupra lui, a voit mai bine să fie lepădat pentru Hristos, decît să vieţuiască în locaşurile iudeilor. Şi şi-a lăsat dregătoria sa, haina şi brîul cel ostăşesc şi luînd cu el pe cei doi prieteni care aveau

aceeaşi rîvnă ca şi dînsul, pentru Hristos, s-au depărtat şi n-au mai vieţuit cu popor şi se îndeletniceau cu credinţa în adevăratul Dumnezeu. Apoi au primit botezul de la Sfinţii Apostoli şi nu după multă vreme au părăsit Ierusalimul şi au mers împreună în Capadocia. Acolo a fost propovăduitor şi apostol al lui Hristos şi a întors pe mulţi din rătăcire la Dumnezeu. Apoi, lăsînd cetatea aceea, a petrecut în satul tatălui său, vieţuind în post şi în rugăciune.

Adunarea evreiască din Ierusalim a fost înştiinţată că Longhin a umplut toată Capadocia cu învăţătura sa şi cu mărturisirea cea dovedită despre învierea lui Hristos. De aceea, arhiereii şi bătrînii s-au umplut de zavistie şi de mînie şi, mergînd la Pilat cu multe daruri, l-au rugat ca să trimită pînă la Cezarul din Roma veste împotriva lui Longhin care şi-a lepădat dregătoria ostăşească, s-a abătut de la stăpînirea romană şi tulbură poporul din Capadocia propovăduind pe alt împărat. Iar Pilat, luînd darurile, a ascultat rugămintea lor şi a trimis la Cezarul Tiberiu o scrisoare care cuprindea multă clevetire împotriva lui Longhin. Cu această scrisoare a lui Pilat au trimis iudeii mult aur Cezarului, răscumpărînd moartea Sfîntului Longhin. Apoi degrabă a venit de la Cezar poruncă ca Longhin să fie pedepsit cu moarte, ca un potrivnic al Cezarului. Şi îndată Pilat a trimis ostaşi în Capadochia ca să-i taie capul lui Longhin şi apoi să-l aducă în Ierusalim, spre a dovedi adunării evreieşti moartea lui. Apoi Pilat a poruncit să fie ucişi, după cererea evreilor care îl urau pe Dumnezeu, şi cei doi ostaşi care lăsaseră împreună cu Longhin dregătoria ostăşească şi propovăduiau acolo, ca şi dînsul, pe Hristos.

Ajungînd trimişii lui Pilat în părţile Capadociei, întrebau cu stăruinţă unde este Longhin. Aflînd că locuieşte în satul părintesc, s-au sîrguit să meargă acolo şi umblau în taină, căutîndu-l pe Longhin nu spre a-l ucide, ci spre a-i aduce oarecare cinste, pentru că se temeau ca să nu-i scape din mîini şi să se întoarcă ruşinaţi la cei ce i-au trimis. De aceea, căutau să năvălească asupra lui în taină. Iar Sfîntul Longhin, fiind plin de Duhul lui Dumnezeu, a ştiut cele ce vor să fie, pentru că i s-a descoperit lui cununa mucenicească ce i se gătea, şi a ieşit singur în întîmpinarea lor. Văzîndu-i, cu dragoste le-a grăit cuvinte bune. Iar ei, necunoscîndu-l, l-au întrebat: "Unde este Longhin care era odată sutaş?" Iar Longhin i-a întrebat: "Ce trebuinţă aveţi cu el?". Au răspuns ostaşii: "Am auzit că este om bun şi vrem să-l cercetăm; căci noi sîntem ostaşi, iar el a fost sutaş de ostaşi, deci voim să-l vedem pe el". Iar Longhin le-a zis: "Rogu-vă pe voi, stăpînii mei, să vă abateţi la casa mea şi să vă odihniţi puţin de cale, căci eu vi-l voi spune vouă, că ştiu unde vieţuieşte şi sigur va veni la voi, că nu locuieşte departe". Iar ei s-au dus la dînsul. Şi le-a făcut Longhin ospăţ mare, iar după ce s-a înserat, cînd oaspeţii s-au veselit bine de vin, au spus lui Longhin pentru ce sînt trimişi. Însă mai întîi l-au rugat şi l-au jurat cu jurămînt ca să nu spună nimănui taina aceasta, temîndu-se ca nu cumva cineva să-l scape pe Longhin de dînşii. Apoi i-au spus: "Noi sîntem trimişi ca să luăm capul lui şi capetele celor doi tovarăşi ai lui, pentru că a venit porunca aceasta de la Cezar către Pilat". Longhin, auzind că şi pe prietenii lui îi caută ca să-i omoare, a trimis în grabă după dînşii, chemîndu-i la sine şi nu le-a spus ostaşilor că el este Longhin, pînă ce nu au venit şi prietenii lui. Iar ostaşii adormind, Longhin a stat la rugăciune şi toată noaptea aceea s-a rugat cu dinadinsul lui Dumnezeu, pregătindu-se pentru moarte. A doua zi ostaşii se sîrguiau să meargă în cale şi

l-au rugat pe Longhin ca să li-l spună pe acela pe care îl caută şi pe care a făgăduit că are să-l arate. Iar Longhin le-a zis lor: "Aşteptaţi puţin, stăpînii mei, că am trimis după dînsul şi fără zăbavă va veni la voi. Şi să mă credeţi pe mine că acela pe care îl căutaţi, singur se va da pe sine în mîinile voastre, numai să aşteptaţi". Aflînd Longhin că vin prietenii lui, a ieşit în întîmpinarea lor şi, cuprinzîndu-i, i-a sărutat pe ei, zicîndu-le: "Bucuraţi-vă, robii lui Hristos şi ai mei prieteni, că s-a apropiat veselia noastră; a sosit vremea dezlegării noastre din legăturile trupeşti. Căci, iată, acum vom sta împreună înaintea Domnului nostru Iisus Hristos, pe Care L-am văzut răbdînd patimi, răstignire, îngropare şi a înviat cu slavă. Pe Acela iarăşi de acum Îl vom vedea şezînd de-a dreapta lui Dumnezeu şi ne vom sătura de vederea slavei Lui". Grăind acestea Longhin către prietenii săi, le-a spus lor de ce au venit ostaşii de la Pilat şi de la adunarea iudeilor: ca să-i ucidă pe ei pentru mărturisirea învierii lui Hristos. Iar ei, auzind acestea, s-au bucurat că se vor învrednici a fi părtaşi cununii muceniceşti şi că degrabă vor merge să stea înaintea Domnului lor, pe Care L-au iubit din tot sufletul. Apoi, ducîndu-i pe prietenii săi la ostaşi, le-a zis: "Iată, aveţi pe Longhin, iată aveţi şi pe cei doi prieteni ai lui, pentru că eu sînt Longhin pe care îl căutaţi, iar aceştia doi sînt prietenii mei, care împreună cu mine au văzut învierea lui Hristos şi au crezut. Deci făceţi-ne nouă aşa precum aveţi porunca de la cei ce v-au trimis pe voi".

Iar ostaşii, auzind acestea, s-au umilit şi pe moment nu credeau că el este Longhin. Apoi, înştiinţîndu-se cu adevărat, se ruşinară si nu voiau să-l omoare pe binefăcătorul lor. Iar Longhin îi silea pe ei ca să îndeplinească porunca şi le zicea: "Nu puteţi să-mi răsplătiţi mai bine pentru dragostea mea către voi decît dacă mă veţi trimite degrabă la Domnul meu, pe Care de mult doresc să-L văd".

Apoi, s-a îmbrăcat în haine albe de îngropare, a arătat cu mîna un deal care era în apropiere şi a poruncit casnicilor săi ca acolo să-i îngroape trupul şi să pună împreună cu dînsul şi trupurile celor doi prieteni ai săi. Rugîndu-se mult şi dînd tuturor celor ce erau acolo sărutarea cea mai de pe urmă şi-au plecat sub sabie capetele lor, iar ostaşii, tăindu-le, au luat cu dînşii capul Sfîntului Longhin şi s-au dus. Iar cei de pe lîngă casă au îngropat cu cinste trupurile sfinţilor la locul arătat de Sfîntul Longhin, iar cinstitul şi sfîntul lui cap a fost dus de ostaşi la Ierusalim, ca să fie dovadă lui Pilat şi iudeilor despre uciderea lui Longhin. Pilat şi cu iudeii, văzînd capul sfîntului, a poruncit ca să-l arunce afară din cetate şi l-au tăvălit mult în gunoi pînă ce a fost astupat acolo.

Domnul, Care păzeşte toate oasele plăcuţilor Săi, a păzit întreg, în gunoi, capul Sfîntului Longhin. Si cînd a vrut ca să-l preamărească pe robul său pe pămînt înaintea oamenilor, precum îl preamărise în cer înaintea îngerilor, a descoperit sfîntul lui cap astfel: O femeie văduvă din Capadochia orbise de amîndoi ochii şi multă vreme a căutat ajutor pe la doctori, dar n-a aflat nicăieri. Apoi s-a gîndit să meargă la Ierusalim şi să se închine acolo la sfintele locuri, căutînd ajutorul lui Dumnezeu pentru ochii săi cei orbi. Luînd cu ea pe fiul ei, primul născut, a luat calea Ierusalimului şi a fost dusă de dînsul pînă acolo. Ajungînd la sfintele locuri, fiul ei s-a îmbolnăvit şi după puţine zile a murit. Din pricina aceasta văduva avea mare mîhnire şi plîngea de îndoita-i orbire: căci a pierdut şi ochii şi pe fiul ei, care era ca o lumină a ochilor săi.

Plîngînd ea nemîngîiată şi tînguindu-se cu amar, i s-a arătat în vedenie Sfîntul Longhin şi a mîngîiat-o, făgăduindu-i că şi pe fiul ei i-l va arăta în slava cerului şi lumina ochilor i-o va dărui. Şi i-a povestit toate cele despre sine; cum a fost la patimi, la răstignire, la îngropare şi la învierea lui Hristos, cum a propovăduit în Capadocia pe Hristos şi a pătimit pentru Dînsul cu prietenii săi. Şi i-a poruncit ei să meargă înaintea cetăţii şi să afle capul lui acoperit de gunoi şi i-a zis: "Ţie ţi s-a rînduit aceasta spre tămăduirea ta". Iar ea, mîngîindu-se în necaz, s-a sculat şi a mers, fiind condusă afară din cetate. Femeia ruga pe cei care o duceau, zicîndu-le: "Unde veţi vedea gunoi mult adunat, acolo să mă duceţi". Şi aşa s-a făcut; aflînd gunoi mult, au dus-o acolo, iar ea a început a scormoni gunoiul cu mîinile. Deşi nu vedea nimic cu ochii, avea credinţă mare în cuvintele sfîntului, cel ce i-a grăit în vedenie. După rînduiala lui Dumnezeu, îndată a găsit ceea ce căuta. Deodată a văzut lumina soarelui, pentru că i s-au deschis ochii şi a văzut în gunoi capul sfîntului. Şi s-a bucurat, nu atît de lumina soarelui pe care a văzut-o, cît mai ales de capul sfîntului, pe care l-a aflat şi prin care a cîştigat vederea. Şi l-a preamărit pe Dumnezeu, iar pe Sfîntul Longhin, robul său, l-a cinstit. Luînd capul şi sărutîndu-l, l-a dus cu bucurie în casa în care găzduia şi, spălîndu-l, l-a uns cu miresme bine mirositoare. Aşa de mult se veselea de aflarea acelei duhovniceşti visterii, încît şi-a uitat mîhnirea pentru fiul cel mort.

În noaptea următoare i s-a arătat iar Sfîntul Longhin, în lumină mare, aducînd pe fiul ei la dînsa, strălucind în îmbrăcăminte de nuntă şi, cuprinzîndu-l pe acesta cu dragoste părintească, a zis către văduvă: "Vezi pe acela pentru care eşti în durere? Iată, femeie, pe fiul tău, iată în ce fel de cinste şi slavă se află, vezi-l şi te mîngîie, pentru că Dumnezeu l-a numărat în cetele cele cereşti, care se află în Împărăţia Lui; iar eu l-am luat acum de la Mîntuitorul şi nu va fi depărtat de mine niciodată. Şi să iei capul meu şi trupul fiului tău şi să le pui într-o raclă. Să nu plîngi mai mult pe fiul tău, nici să se tulbure inima ta, căci mare slavă, bucurie şi veselie nesfîrşită i s-a dat lui de la Dumnezeu".

Dacă a auzit aceasta, femeia s-a sculat şi degrabă a pus într-o raclă capul mucenicului, împreună cu trupul fiului ei cel mort şi s-a întors la casa sa, slăvind şi lăudînd pe Domnul. Sosind în patria sa, a îngropat la un loc trupul fiului ei împreună cu cinstit capul sfîntului mucenic şi aceste cuvinte le grăia în sine: "Acum ştiu că celor ce iubesc pe Dumnezeu toate le sporesc spre bine. Am căutat ochii trupeşti şi am aflat împreună şi pe cei sufleteşti. Eram cuprinsă de necaz pentru moartea fiului meu şi acum îl am la ceruri stînd în slavă înaintea lui Dumnezeu cu proorocii, cu mucenicii şi cu Longhin, cu care totdeauna se bucură, întru împărăţia lui Hristos, purtînd printre îngeri Crucea, semnul cel de biruinţă. El ca un ucenic al lui Longhin scoate acelaşi glas, cîntînd cu bucurie: "Cu adevărat Fiul lui Dumnezeu a fost Acesta, este şi va fi. Impărăţia Lui este împărăţia tuturor veacurilor şi stăpînirea Lui, întru tot neamul şi neamul, a Căruia este slava în veci". Amin.

Pomenirea Sfîntului Prooroc Osea
(17 octombrie)

Sfîntul prooroc Osea era fiul lui Veriin de la Valemot, din seminţia Isahar, bărbat temător de Dumnezeu. În acea vreme mulţi din poporul lui Israel, abătîndu-se de la Dumnezeu şi uitînd facerile de bine şi minunile Lui, se închinau idolilor, iar el slujea lui Dumnezeu, Celui ce a făcut cerul şi pămîntul şi Care a scos pe părinţii lor din Egipt cu mîna tare; îi învăţa pe oamenii cei rătăciţi de la adevăr şi îi întorcea prin sfaturile sale cele înţelepte la strămoşeasca dreaptă credinţă. Umplîndu-se de Duh Sfînt, mult a proorocit pentru Israel şi pentru venirea lui Hristos şi învierea Sa, precum se vede în cartea lui. Pentru că a scris prooroceştile sale cuvinte, însumînd paisprezece capete care se socotesc în Sfînta Scriptură ca fiind grăite prin Sfîntul Duh. Osea a vieţuit ani îndelungaţi, cu 822 de ani înainte de naşterea lui Hristos. Iar numele lui se tîlcuieşte: mîntuitor, păzitor sau umbritor. A murit întru bătrîneţe adînci şi cinstite şi a fost îngropat cu pace în pămîntul său.

Pătimirea Cuviosului Mucenic Andrei din Creta, care a pătimit pentru icoane (17 octombrie)

După prigoanele cele multe în care s-a vărsat sîngele sfinţilor mucenici pentru mărturisirea dumnezeirii şi a întrupării lui Iisus Hristos, fiind urmăriţi de împăraţii şi de domnii cei necredincioşi; cînd Biserica lui Dumnezeu, ca un pămînt bine roditor, adăpîndu-se cu cinstitul sînge al robilor Domnului, se lăţise în toate marginile pămîntului şi acum se făcuse pace şi unire în casa Domnului şi înflorea dreapta credinţă; cînd se înmulţeau între popoare obiceiurile cele bune, se păzeau poruncile Domnului şi credincioşii mergeau din putere în putere, aflîndu-se în toate bunătăţile, atunci diavolul, zavistuind şi vrînd acum să aducă pe oameni spre lepădarea de Hristos - nu la vedere precum lucrase mai înainte, ci cu meşteşug, sub chipul rîvnei pentru Dumnezeu, a ridicat lupta împotriva icoanelor, ca oamenii, lepădîndu-se de sfînta icoană a lui Hristos, pe Însuşi Hristos să-L lepede, pentru că cinstea ce se face icoanei se urcă spre Acela a Cărui faţă este închipuită pe icoană.

Diavolul, potrivnic mîntuirii omeneşti, a îndemnat pe împăratul Constantin - nu cel ce a fost asemenea cu apostolii şi a luminat lumea cu credinţa lui Hristos, ci pe altul cu acelaşi nume, care a fost numit Copronim, pentru că a spurcat mai întîi scăldătoarea botezului său, iar după aceea Biserica lui Hristos, cu păgînescul său eres - pe acela l-a ridicat diavolul, zicîndu-i că nu se cade ca creştinii să se închine icoanelor şi să le cinstească, căci aceasta este închinarea de idoli. Nechibzuitul n-a înţeles că unde este lucru rău, vătămător de suflet şi oprit, acolo şi icoana lucrului aceluia este rea, vătămătoare de suflet şi oprită, iar unde este lucru bun, folositor şi neoprit, acolo şi icoana lucrului aceluia este bună, folositoare şi neoprită. Răi sînt zeii păgînilor şi vătămători de suflet şi este oprit a-i cinsti pe ei, deci şi icoanele lor sînt rele şi vătămătoare de suflet şi Legea lui Dumnezeu a oprit a le cinsti pe ele. Bun este Domnul Dumnezeul nostru Iisus Hristos şi buni sînt robii Lui şi ne sînt nouă foarte folositori de suflet şi nu numai că nu ni se opreşte, ci ni se porunceşte să cinstim pe Dumnezeu şi pe sfinţii Lui, precum a zis David:

"Iar mie îmi sînt foarte cinstiţi prietenii Tăi, Dumnezeule". Deci şi icoanele Domnului şi ale cinstiţilor Lui prieteni, către care a grăit: "voi sînteţi prietenii Mei", sînt bune şi foarte folositoare de suflet şi sîntem datori a le cinsti, ştiind că cinstea cea adusă icoanelor trece asupra celui închipuit pe icoană.

Nebunul şi nelegiuitul împărat, neînţelegînd aceasta, a trimis poruncă prin toate ţările stăpînirii sale ca să fie aruncate icoanele din casele Domnului şi să nu îndrăzneasacă cineva să ţină în casa sa icoane. Si îi îngrozea cu înfricoşate chinuri şi cu moarte pe toţi cei ce nu vor voi să se supună poruncii lui. Era mare necaz, mîhnire şi strîmtorare în Biserica lui Dumnezeu. Mulţi din cei credincioşi, temîndu-se de ameninţările cele înfricoşătoare ale împăratului, fugeau şi se ascundeau, cetăţile erau pustii şi popoarele fugeau prin pustietăţi, iar cei ce rămîneau, unii se supuneau poruncii împăratului şi se lepădau de închinarea icoanelor, iar alţii, ţinîndu-se cu străşnicie de învăţăturile Sfinţilor Părinţi, se împotriveau cu îndrăzneală luptătorilor de icoane şi erau în multe feluri chinuiţi; puteai să vezi închisorile, temniţele şi gropile cele adînci, pline, nu de tîlhari, nici de hoţi, nici de alţi făcători de rele, ci de episcopi, de preoţi, de călugări şi de alte popoare dreptcredincioase.

În acea vreme era în insula Creta, care acum se numeşte Candia, un oarecare om, cu numele de Andrei, care era încă din copilărie temător de Dumnezeu. El a părăsit lumea aceasta şi slava ei, toate el le-a defăimat şi nu le-a socotit şi, luîndu-şi crucea, petrecea o viaţă strîmtorată, care ducea spre cer şi pe mulţi îi atrăgea în această viaţă plăcută lui Dumnezeu. Auzind Andrei că în Constantinopol nelegiuitul Copronim chinuia pe mulţi sfinţi pentru noua învăţătură eretică şi hulitoare împotriva icoanelor, s-a aprins cu rîvna credinţei şi a dragostei de Hristos şi, sculîndu-se, a mers la Constantinopol, netemîndu-se de nimic. Acolo cu bărbăţie şi îndrăzneală mare învăţa pe faţă poporul ca să nu se lase înşelat de cuvintele împăratului şi de învăţătura lui cea eretică. Pe cei ce rămîneau în credinţă, în mărturisirea cea adevărată şi în răbdarea chinurilor, îi deştepta.

Andrei, văzînd că mărturisitorii lui Hristos sufereau chinuri pentru cinstirea sfintelor icoane - căci, după porunca împăratului, unii erau bătuţi cumplit cu vîne de bou, alţii erau arşi cu foc, unora li se scotea ochii şi li se tăia limba, iar altora li se tăiau mîinile şi picioarele - şi neputînd să rabde mai mult, a alergat în biserica Sfîntului Mucenic Mamant, unde era mîndrul împărat cu toată mulţimea boierilor şi curtenilor săi şi, trecînd printre oameni în adunarea cea mare a poporului, Andrei a ajuns la împărat. Stînd înaintea lui cu inimă curajoasă, a strigat cu glas mare, zicînd: "Pentru ce, o, împărate, te numeşti creştin şi slugă a lui Hristos, iar icoanele Lui le calci în picioare şi robilor Lui le faci multe răutăţi?!"

După ce a terminat de grăit, împăratul a poruncit să fie prins şi îndată, repezindu-se slujitorii, l-au apucat cu mîinile lor ucigaşe, unii de cap, alţii de mîini, iar alţii de umeri şi de haine şi, aruncîndu-l la pămînt, l-au bătut, tîrîndu-l şi călcîndu-l cu picioarele. Împăratul, vrînd să se arate milostiv, a poruncit să înceteze de a-l mai bate. Şi, ieşind din biserică, l-au dus pe Andrei la împărat şi acesta a început a grăi cu el : "De unde, îi zise, ai

îndrăzneala aceasta, căci fără ruşine ai venit să-mi grăieşti de rău în faţă? Oare din nebunie, oare din vreo părere, sau pentru aceea ca să fii ştiut de mine?" Iar Andrei a răspuns: "Nu din nebunie fac aceasta, nici din părere, nici pentru o slavă deşartă te caut, pentru că toate acestea pe care tu le ai în lume eu ca pe un vis le-am defăimat şi ca fumul le-am socotit. Eu am auzit de învăţătura ta cea rea, cum că surpi cinstea sfintelor icoane şi prigoneşti Biserica lui Dumnezeu dreptcredincioasă şi pentru aceasta rîvna casei lui Dumnezeu m-a mîncat pe mine şi am venit de departe aici să te sfătuiesc pe tine, sau să mor pentru Hristos. Căci dacă însuşi Dumnezeul meu a murit pentru mine, apoi eu, chipul Lui fiind, oare nu pot să mor pentru icoane?" Iar împăratul i-a zis: "La voi este acea îndrăcire şi nebunie a minţii voastre deşarte ca să daţi lemnului, vopselelor şi pietrei slava veşnicului Dumnezeu şi nu ascultaţi ceea ce a poruncit El prin Moise: de a nu face chip cioplit, nici orice altă asemănare. De unde, dar, creşte în voi această nebunie, că vă împotriviţi adevărului, pe care singuri îl vedeţi şi singuri pe voi vă daţi pierzării? Să mă crezi că nu pentru adevăr, nici pentru Hristos, ci numai pentru îndrăzneala şi împotrivirea cea fără de ruşine te voi chinui". Iar Sfîntul Andrei, neputînd suferi hula aceasta, i-a zis: "O, cap sec, oare nu pentru Hristos pătimeşte cel ce pătimeşte pentru icoanele Lui? Oare necinstea pe care o faci icoanelor, nu trece la acela a cărui este icoana? Pentru ce voi pedepsiţi cu moarte cumplită pe cei ce nu cinstesc stîlpii şi chipurile voastre cele împărăteşti? Iar voi, care sînteţi azi şi mîine pieriţi ca praful, vreţi să fiţi cinstiţi întru chipurile voastre, apoi nu este mai mare păcat să vă porniţi împotriva chipului lui Hristos? Căci necinstea făcută chipului lui Hristos este necinstea făcută însuşi lui Hristos, pe al Cărui chip îl reprezintă!"

Cînd voia Sfîntul Andrei să-i tîlcuiască ce chipuri a poruncit Dumnezeu prin Moise să nu se facă - pe care omul le-ar fi avut în loc de Dumnezeu - nu l-a lăsat împăratul să mai grăiască, zicîndu-i: "Dacă împăraţii se mînie pe chipurile lor, cu mult mai mult pentru aceea, dacă cineva de faţă ar îndrăzni să grăiască asupra lor cu limbă aşa de rea". Şi îndată a poruncit ca să fie dezbrăcat şi bătut fără milă. Iar cînd sfîntul răbda bătaia cu bărbăţie, a început împăratul să-l amăgească cu momeli, ca să se supună păgîneştii porunci. Dar Sfîntul Andrei, ridicîndu-şi ochii spre cer, a zis: "Dumnezeule, scapă-mă, să nu mă lepăd de Hristos, Care este zugrăvit pe sfînta Lui icoană. Mai de folos îţi era ţie, împărate, ca să te îndeletniceşti cu lucruri ostăşeşti şi să rînduieşti poporul, decît să goneşti pe Hristos şi pe robii Lui". Împăratul, mînios, a poruncit ca iarăşi să fie bătut, încît se înroşea pămîntul cu sîngele lui. Unii, care se asemănau împăratului, aruncau pietre asupra lui Andrei, încît i-au spart gura şi i-au sfărîmat coastele. Apoi, după ce l-au chinuit multă vreme, l-au aruncat pe sfînt în temniţă, unde, stînd cîtva vreme, întărea în dreapta credinţă pe credincioşii care veneau la dînsul. După aceasta împăratul a poruncit ca iarăşi să fie scos şi să fie chinuit, înnoindu-i rănile cele dintîi; şi făcîndu-se aceasta, cădea carnea de pe el. Iar mai pe urmă, legîndu-l de picioare, a poruncit chinuitorilor ca să-l tîrască prin cetate, pînă la locul unde se pedepseau făcătorii de rele şi apoi să-l ucidă acolo. Pe cînd sfîntul era tîrît astfel prin tîrg, un oarecare om dintre eretici, care adusese în tîrg peşte de vînzare, fiind înştiinţat de pricina răbdării lui şi fiind îndemnat de diavol, a apucat securea şi degrabă a tăiat picioarele mucenicului şi în felul acesta i s-a scurtat mult chinuita lui alergare, pentru că îndată a murit din pricina acelei dureri. Iar trupul lui a fost aruncat în

prăpastie între trupurile tîlharilor şi a zăcut acolo mai mult de douăsprezece săptămîni. Prin porunca lui Dumnezeu, adunîndu-se din diferite părţi cei chinuiţi de duhuri necurate, au scos trupul sfîntului din prăpastie şi dintre stîrvuri, punîndu-l la loc sfinţit şi îndată, drept răsplătire, au cîştigat tămăduire. Mulţi alţii s-au vindecat la mormîntul sfîntului cu rugăciunile lui, pentru că are îndrăzneală către Dumnezeu şi se roagă pentru noi toţi, stînd cu sfinţii înaintea scaunului Domnului, în veci. Amin.

Pătimirea Sfinţilor fără de arginţi şi fraţi buni, Cosma şi Damian, şi a celor împreună cu dînşii
(17 octombrie)

Trei sînt perechile de sfinţi fără de arginţi, cu acelaşi nume Cosma şi Damian, avînd meşteşugul de doctori. Unii au fost fiii Teodotiei, femeia cea dreptcredincioasă, care cu pace au adormit şi au fost aşezaţi la locul Feriman; alţii petreceau în Roma, avînd un dascăl războinic, care cu vicleşug i-a suit în munte ca să adune ierburi şi i-a ucis cu pietre; apoi sînt aceştia a căror pomenire se cinsteşte astăzi. Ei erau din părţile Arabiei şi cunoşteau meşteşugul doctoricesc. Iar după ce au crezut în Hristos, tămăduiau fără plată mulţime de bolnavi, nu cu ierburi, nici cu doctorii, ci cu puterea lui Hristos. Trecînd prin cetăţi şi prin sate, propovăduiau pe Hristos şi în numele Lui dădeau tuturor tămăduiri.

După ce s-au preamărit prin învăţătura şi prin minunile lor pretutindeni, au fost prinşi de ighemonul din vremea împărăţiei lui Diocleţian şi Maximilian, împăraţi păgîni, chinuitorii şi prigonitorii creştinilor. Sfinţii mucenici doctori Cosma şi Damian, fiind duşi în cetatea Ciliciei, au stat înaintea ighemonului Lisie, care i-a întrebat pe ei ce nume au, ce patrie au şi de ce credinţă sînt. Aflîndu-le pe toate, i-a silit să aducă jertfă idolilor. Fiindcă ei nu au vrut şi au mărturisit cu îndrăzneală pe Hristos, judecătorul a poruncit mai întîi ca să-i bată fără milă, apoi i-a legat şi i-a aruncat în fundul mării. Iar ei, cu ajutorul puterii dumnezeieşti, au scăpat de la înec, pentru că îngerul Domnului a dezlegat legăturile lor şi i-a scos sănătoşi la uscat.

Văzînd judecătorul acest lucru, a poruncit să-i aducă la dînsul şi i-a întrebat, zicînd: "Spuneţi-mi mie care sînt acele farmece ale voastre cu care v-aţi mîntuit din mare, pentru că şi eu vreau să urmez învăţăturii voastre". Iar ei au răspuns: "Sîntem creştini şi nici un fel de farmece nu ştim şi nici nu ne trebuiesc acestea, pentru că avem puterea lui Hristos, Care ne izbăveşte pe noi din toate primejdiile şi mîntuieşte tot omul care cheamă numele Lui cel preasfînt". Şi au dus atunci pe sfinţi în temniţă, iar a doua zi, scoţîndu-i, chinuitorul a poruncit ca să-i arunce într-un foc mare. Dar şi din foc au ieşit întregi, căci focul şi-a pierdut puterea sa firească şi nu s-a atins de ei, nici nu i-a vătămat. Mîniindu-se foarte tare, ighemonul a poruncit să-i spînzure şi să-i chinuiască. Slujitorii, după porunca judecătorului, au aruncat cu pietre asupra lor ca să-i ucidă, dar pietrele, sărind de pe trupurile lor ca de pe nişte ziduri, zburau asupra celor ce le aruncau şi pe aceia îi ucideau.

După aceasta au aruncat cu săgeţi asupra sfinţilor, dar şi săgeţile, la fel ca şi pietrele, nu au vătămat trupurile lor, ci îi răneau numai pe săgetători.

La sfîrşit, ighemonul văzîndu-i nebiruiţi pe pătimitori, i-a condamnat la tăiere de sabie. Au fost tăiaţi pentru Hristos Sfinţii fără de arginţi Cosma şi Damian, împreună cu alţi trei credincioşi: Leontie, Antim şi Eutropie şi i-au îngropat împreună. Dar nu numai în viaţa lor, ci şi după moarte li s-a dat lor darul de a face multe minuni, arătîndu-se bolnavilor şi dîndu-le tămăduire. Cu ale căror rugăciuni să cîştigăm şi noi tămăduirea de bolile noastre cele sufleteşti şi trupeşti. Amin.

În această zi mai pomenim şi mutarea cinstitelor moaşte ale Sfîntului şi dreptului Lazăr, prietenul lui Hristos, cel mort de patru zile şi înviat, episcopul Chitiei, ale cărui moaşte au fost mutate din insula Cipru în Constantinopol.

Viaţa Sfîntului Apostol şi Evanghelist Luca
(18 octombrie)

Sfîntul evanghelist Luca era de neam din Antiohia Siriei şi din tinereţe a deprins înţelepciunea elinească şi meşteşugul doctoricesc, făcîndu-se doctor iscusit. Apoi a fost şi zugrav ales. Cunoştea bine limba egipteană şi greacă şi, deprinzîndu-se desăvîrşit şi cu învăţătura evreiască, a mers la Ierusalim.

În acea vreme Domnul nostru Iisus Hristos, petrecînd pe pămînt cu oamenii, semăna sămînţa cuvîntului mîntuirii, care, crescînd şi în inima lui Luca, fiind un pămînt bun şi răsărind, a adus rod însutit; căci Luca, auzind învăţătura înţelepciunii din gura lui Dumnezeu, mai multă ştiinţă a scos de acolo decît din şcolile elineşti şi egiptene, pentru că a învăţat a cunoaşte pe adevăratul Dumnezeu, a crede în El şi a învăţa şi pe alţii credinţa. El a fost unul din cei şaptezeci de apostoli, despre care chiar el pomeneşte în Evanghelia sa, zicînd: "A arătat Domnul şi pe mulţi alţii şaptezeci şi i-a trimis, cîte doi, înaintea feţii Sale, în toată cetatea şi locul". Fiind şi Luca din aceeaşi ceată apostolească, umbla înaintea feţii Domnului, prin propovăduirea cea sfîntă, gătind calea Lui şi încredinţînd popoarele că Mesia, Care era aşteptat, a venit în lume.

În vremea mîntuitoarelor patimi, cînd fiind bătut păstorul s-au risipit oile turmei, acest fericit Luca umbla tînguindu-se şi plîngînd pentru Domnul său, Care de voie a binevoit a pătimi. Şi precum a semănat cu lacrimi, cu bucurie a secerat răsplătire. Căci înviind Hristos, pe cînd Luca şi Cleopa mergeau în Emaus şi vorbeau între ei cu jale despre pătimirile iubitului lor învăţător, însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, prin arătarea Sa, i-a mîngîiat şi a şters lacrimile de pe ochii lor, căci, apropiindu-se de dînşii, le-a zis: "Ce sînt cuvintele acestea de care vă întrebaţi între voi mergînd şi de ce sînteţi trişti?" Şi a fost atunci călător Sfîntul Luca împreună cu Acela Care a zis pentru Sine: "Eu sînt calea, adevărul şi viaţa". Deci, mergînd şi vorbind cu El, a rostit adînc negrăit de înţelepciune.

Cît de scumpă îi era Sfîntului Luca învăţătura Domnului nostru Iisus Hristos, cînd Iisus cu gura Sa cea preadulce povestea, începînd de la Moise şi de la toţi proorocii şi le tîlcuia lor toate Scripturile cele pentru Dînsul! De aceea Luca, bunul ucenic al lui Hristos, învăţînd tainele lui Dumnezeu, a adus şi el la sfînta credinţă toate cetăţile Beoţiei şi pe mulţi din cei ce erau în întunericul necunoştinţei de Dumnezeu i-a luminat cu lumina înţelegerii Sfintei Evanghelii. Mai întîi a şezut în Emaus cu Hristos la cină, urmînd să mănînce cu El prînz întru împărăţia lui Dumnezeu. Apoi a cunoscut în frîngerea pîinii pe Fiul lui Dumnezeu, pe Care Iuda, la Cina cea de Taină, nu a voit să-L cunoască.

Focul dragostei către Dumnezeu care se ascundea în inima Sfîntului Luca a ieşit la vedere prin aceste cuvinte: "Oare nu era inima noastră arzînd întru noi, cînd ne grăia nouă pe cale şi cînd ne tîlcuia Scripturile?" Şi ca să nu fie uitată pomenirea Domnului, pe care din toată inima Îl iubea, după cincisprezece ani de la Înălţarea Lui la cer, cu toată adeverirea i-a scris Evanghelia. Şi a scris nu numai cele ce singur a văzut şi le-a auzit, ci şi pe cele pe care le avea scrise în inima sa, nu din condei, ci din dragoste. De asemenea le-a povestit şi pe acelea pe care mai înainte el le-a văzut şi le-a auzit de la cei ce merseseră după Hristos. Iar mai pe urmă, aproape de patimile lui Hristos, a început a umbla după Dînsul, precum se scrie la începutul Evangheliei: "Ne-au dat nouă cei ce au fost din început, singuri văzători şi slujitori ai Cuvîntului".

Sfîntul Luca a fost părtaş durerilor şi ostenelilor lui Pavel întru bunăvestirea lui Hristos, pentru că îi urma lui propovăduindu-L pe Hristos nu numai Iudeilor, ci şi neamurilor. El a fost în Roma la dînsul, precum arată Faptele Apostolilor, pe care tot el le-a scris, şi era foarte iubit de Pavel. Scriind către Coloseni Apostolul Pavel, zice: "Închină-se vouă Luca, doctorul cel iubit". La fel, în Epistola către Corinteni, Pavel îl laudă pe Luca, zicînd: "Dar nu numai atît, ci este şi ales de către Biserici ca tovarăş al nostru de călătorie, avînd darul acesta, spre slava Domnului Însuşi şi spre osîrdia noastră" (II Corinteni 8, 19). Aici Sfîntul Ieronim înţelege că Apostolul Pavel îl laudă pe Luca.

Apoi Luca, plecînd din Roma, a mers spre răsărit, binevestind pe Hristos şi suferind dureri şi osteneli pentru sfînt numele Lui. Străbătînd toată Livia, a mers în Egipt unde a luminat Tivaida, cea de mai sus zisă, prin bunavestire şi în Tivele (cetăţile) Beoţiei a rînduit bisericile, hirotonind preoţi şi diaconi. Apoi pe cei bolnavi cu trupul şi cu sufletul i-a tămăduit şi, pătimind multe, s-a odihnit întru Domnul, avînd mai mult de optzeci de ani.

Pe locul unde s-a pus sfîntul lui trup, Dumnezeu, preamărind pe plăcutul Său, a plouat colirie (apă limpede) care tămăduieşte durerea de ochi, în semnul meşteşugului celui doctoricesc. Pentru aceasta era ştiut de credincioşi mormîntul lui, căci se vindecau de diferite boli, cu rugăciunile Sfîntului Apostol. Apoi aflînd Constantie, fiul lui Constantin cel Mare, de moaştele lui tămăduitoare, a trimis pe Artemie, cîrmuitorul Egiptului, care mai pe urmă a fost chinuit pentru Hristos de Iulian Paravatul, care a adus cu mare cinste în cetatea împărătească moaştele Sfîntului Apostol şi evanghelist Luca.

Cînd s-au adus cu cîntări şi cu laude în cetate sfintele moaşte, un famen al palatului împărătesc, anume Anatolie, zăcînd de multă vreme pe patul durerii şi cheltuind avere multă la doctori, căutînd tămăduirea pe care n-o putuse dobîndi de nicăieri, auzind că se aduc în cetate moaştele Sfîntului Apostol Luca s-a rugat cu toată osîrdia către sfîntul şi, pe cît îi era lui cu putinţă, s-a sculat de pe pat, poruncind să fie dus la tămăduitoarea raclă a apostolului. Cînd a ajuns şi s-a atins de ea cu credinţă, închinîndu-se moaştelor sfîntului, s-a vindecat îndată de boală şi, cîştigînd desăvîrşită sănătate şi tărie, a purtat pe umerii săi, împreună cu ceilalţi oameni, racla cu moaştele Sfîntului Apostol Luca în Biserica Sfinţilor Apostoli. Acolo, sub sfinţita masă, unde erau sfinţii Andrei şi Timotei, au pus sfinţitele moaşte ale sfîntului Luca.

Se spune despre dînsul că el a zugrăvit minunat chipul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, purtînd în braţe pe Pruncul cel mai înainte de veci, pe Domnul nostru Iisus Hristos. Apoi a zugrăvit şi alte două icoane ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi le-a adus la Maica Domnului, spre a vedea dacă îi vor plăcea; iar ea, văzînd acele chipuri ale sale, a grăit astfel: "Darul Celui ce S-a născut din mine şi al meu să fie cu icoanele acestea". Sfîntul Apostol Luca a mai zugrăvit pe lemn şi chipurile sfinţilor şi marilor Apostoli Petru şi Pavel şi de la dînsul s-a început în toată lumea acel bun şi preacinstit lucru, adică zugrăvirea sfintelor icoane, întru slava lui Dumnezeu, a Maicii Lui şi a tuturor sfinţilor, pentru împodobirea Bisericii şi spre mîntuirea credincioşilor, celor ce cu dreaptă credinţă cinstesc sfintele icoane. Amin.

În această zi se prăznuieşte şi pomenirea Sfîntului Mucenic Marin bătrînul, cel din Anazarvi, cetatea Ciliciei, care a pătimit pentru Hristos pe vremea împăratului Diocleţian, de la Lisie ighemonul. Tot în această zi se mai face pomenirea cuviosului părintelui nostru Iulian Pustnicul, care a vieţuit în Mesopotamia, lîngă rîul Eufrat, şi a zidit biserică în Muntele Sinai, pe piatra pe care proorocul Moise a văzut pe Dumnezeu, care piatră există pînă acum. Acesta, în vremea prigoanei celei cumplite ce se făcea asupra Bisericii de către Iulian Paravatul, rugîndu-se către Dumnezeu, a auzit un glas de sus, zicîndu-i: "Nu numai pentru ale tale rugăciuni, ci şi pentru rugăciunile şi lacrimile celor mulţi, păgînul Iulian a fost ucis şi acum este mort, spurcatul şi nelegiuitul acela". Şi cu puterea lui Dumnezeu, făcînd multe minuni, cuviosul acesta, Iulian, s-a mutat către Domnul.

Pomenirea Sfîntului Prooroc Ioil
(19 octombrie)

Sfîntul Prooroc Ioil a fost din seminţia lui Ruvin, din satul Metomor. El a proorocit despre pustiirea Ierusalimului şi a dat sfaturi pentru post, ca fiind cel mai bun mijloc prin care se face milostiv Dumnezeu. A mai proorocit şi pentru venirea Sfîntului Duh peste tot trupul, precum şi pentru înfricoşata Judecată de apoi. Apoi s-a sfîrşit cu pace şi a fost îngropat în pămîntul său. El a vieţuit mai înainte de naşterea Domnului nostru Iisus Hristos cu 800 de

ani, iar numele lui înseamnă dragostea lui Dumnezeu, ori pîrgă, sau începătură a lui Dumnezeu.

Pătimirea Sfîntului Uar şi a celor împreună cu dînsul şapte dascăli (19 octombrie)

În vremea împărăţiei lui Maximilian, păgînul împărat al Romei, era în Egipt un ostaş viteaz anume Uar, care slujea în taină Împăratului ceresc, căci de frica nelegiuiţilor închinători de idoli a tăinuit pînă la o vreme credinţa sa în adevăratul Dumnezeu, dar pe care a descoperit-o cerului şi pămîntului, cînd s-a făcut pentru Hristos privelişte îngerilor şi oamenilor. În acea vreme împăratul Maximilian a pornit prigoană mare împotriva creştinilor şi a trimis poruncă în toate părţile stăpînirii sale ca să fie ucişi creştinii care nu vor să jertfească zeilor. Şi a ajuns acea poruncă şi în părţile Egiptului, vărsîndu-se fără cruţare sîngele credincioşilor, pentru că toţi cei ce slujeau Făcătorului şi nu făpturii erau chinuiţi în diferite feluri. Iar Uar, tăinuitul creştin, înconjura noaptea temniţele în care erau ţinuţi credincioşii care mărturiseau pe Hristos şi, cumpărînd cu aur pe străjeri, intra la dînşii, săruta legăturile sfinţilor mucenici, le spăla sîngele şi le oblojea rănile, le dădea hrană şi îi ruga ca să-i mijlocească milă de la Domnul.

Fiind odată prinşi şapte dascăli creştini care se ascundeau prin pustietăţi, i-au adus la stăpînitorul Egiptului. Stăpînitorul, cercetîndu-i şi aflîndu-i tari în credinţă, le-a dat multe bătăi, şi legîndu-i, i-a aruncat în temniţă. Aflînd despre aceştia, Uar a alergat noaptea, după obiceiul său, la acea temniţă în care erau aruncaţi sfinţii şi, dîndu-le străjilor aur mult, a intrat la ei. Dezlegîndu-le mîinile şi picioarele din legături, a pus înaintea lor hrană şi îi ruga ca să mănînce, căci petrecuseră opt zile flămînzi, fără hrană. Apoi, căzînd la picioarele lor, le săruta şi fericea pătimirea lor, zicînd: "Fericiţi sînteţi voi, robii Domnului cei buni şi credincioşi, care aveţi a intra întru bucuria Domnului vostru, căci aţi răbdat pentru Dînsul pînă la sînge. Fericiţi sînteţi voi, nevoitorii cei buni, cărora vi se împletesc în ceruri cununile de către dreapta Celui Preaînalt, căci prin răbdare alergaţi la nevoinţa cea pusă înaintea voastră. Mîine dimineaţă, precum ştiu, cu tot dinadinsul aveţi să săvîrşiţi pătimirea voastră. Fericiţi sînteţi voi, pătimitorii lui Hristos, cărora vă este deschisă împărăţia cea cerească, căci pătimiţi cu Hristos Cel ce a pătimit pentru voi; şi dacă cu Dînsul pătimiţi, cu Dînsul veţi şi împărăţi. Deci mă rog vouă, sfinţilor plăcuţi lui Dumnezeu, să vă rugaţi pentru mine Stăpînului Hristos să-mi fie milostiv; aş voi ca şi eu să pătimesc pentru Dînsul, dar nu am atîta putere, pentru că mă cutremur de cumplitele chinuri pe care văd că le înduraţi voi". Iar sfinţii au răspuns: "Nimeni, iubitule, nu se arată desăvîrşit; nimeni nu seceră de nu va semăna, nimeni nu se încununează de nu va pătimi. Adu-ţi aminte de cuvintele din Evanghelie: De se va lepăda cineva de Mine înaintea oamenilor, Mă voi lepăda şi Eu de el înaintea Tatălui Meu. Dacă te temi de chinurile cele vremelnice, nu vei scăpa de cele veşnice; dacă te înfricoşezi a mărturisi pe Hristos pe pămînt, nu te vei sătura de vederea feţei Lui în ceruri. Deci vino, frate, şi călătoreşte cu

noi pe calea cea mucenicească la Stăpînul ceresc, Cel ce priveşte nevoinţele noastre, şi să pătimeşti împreună cu noi, pentru că o tovărăşie ca aceasta îţi va fi de mare folos".

Acestea grăindu-le sfinţii, Uar se aprindea cu inima spre dragostea lui Dumnezeu şi spre răbdarea pentru Domnul nostru Iisus Hristos. El a petrecut toată noaptea aceea în temniţă împreună cu sfinţii mucenici, ascultînd învăţăturile lor cu bucurie. Iar a doua zi au venit slujitorii în temniţă, trimişi de stăpînitor, ca să-i ia pe sfinţii mucenici la judecată. Intrînd, au aflat pe Uar şezînd lîngă cei legaţi şi ascultînd cuvintele lor, iar slujitorii, mirîndu-se, i-au zis: "Ce faci aici, Uare? Nu cumva ai înnebunit, amăgindu-te de basmele acestor oameni vicleni? Oare nu te temi că atunci cînd va spune cineva de aceasta stăpînitorului şi senatorilor, nu numai dregătoria ostăşiei o vei pierde, dar chiar şi de viaţa ta te vei lipsi?" Uar a răspuns: "Dar care din voi mă va cleveti la stăpînitor, pentru că voi îmi sînteţi prieteni? Iar de mă veţi cleveti, sînt gata să mor împreună cu creştinii". Iar slujitorii, tăcînd, au luat pe şase din mucenici, căci al şaptelea, slăbit de răni, murise în temniţă, şi sfîrşindu-se aşa, s-a dus către Hristos, lăsînd în locul său pe Uar, ca el, împlinind locul aceluia, să săvîrşească pătimirea. Fiind legaţi, au fost aduşi înaintea stăpînitorului care şedea la judecată cu multă mîndrie. Au fost siliţi să jertfească idolilor, dar fiindcă nu s-au supus, i-au dezbrăcat şi i-au bătut fără milă peste rănile ce le aveau dinainte. Şi dîndu-le bătăi peste bătăi, s-a adăugat şi durere peste durere, iar ei răbdau, negrăind nimic fără numai aceasta: "Creştini rămînem!". După aceasta stăpînitorul, privind, a zis: "Oare nu şapte erau ei? Iată acum văd numai şase! Unde este al şaptelea?" Zicînd acestea stăpînitorul, iată că şi Sfîntul Uar veni acolo şi, umplîndu-se de dumnezeiască rîvnă, a stat în mijloc şi a zis: "Iată, eu sînt al şaptelea, pentru că acela şi-a sfîrşit alergarea sa şi acum stă înaintea lui Hristos, iar pe mine m-a lăsat moştenitor al patimilor sale. Deci, cu ceea ce îţi era dator, eu sînt gata să plătesc pentru dînsul, că în locul lui vreau să pătimesc pentru Hristos, împreună cu aceşti buni pătimitori, căci sînt creştin". Iar stăpînitorul, auzind acestea, a întrebat pe cei ce erau de faţă: "Cine este acesta?" Şi i s-a răspuns: "Este Uar, ostaşul, mai marele din trupa Tianiei". Iar stăpînitorul, mirîndu-se, a zis către Uar: "Care diavol te-a îndemnat ca să te dai pierzării şi să laşi cinstea ostăşească, lipsindu-te de leafa rînduită ţie şi să-ţi arunci sufletul în atîtea răutăţi?" Iar fericitul Uar i-a răspuns: "Pîinea care se pogoară din cer şi dumnezeiescul pahar ce cuprinde sîngele cel prea scump al Domnului meu, le-am cinstit mai mult decît cinstea şi leafa ta. Nimic nu îmi este mai iubit decît Hristos: nici cinstea voastră, nici lefurile cele mari şi nici viaţa, pentru că îmi este mai de cinste să pătimesc pentru Hristos, şi-mi este de mai mult folos ca să mă lipsesc de toate pentru El. Hristos îmi este viaţa şi vreau să mor pentru dînsul".

Stăpînitorul, căutînd cu ochi mînioşi spre cei şase sfinţi mucenici, le-a zis: "Al vostru este acest lucru, necuraţilor înşelători. Voi aţi amăgit pe un ostaş ca acesta al împăratului, voi l-aţi înnebunit cu farmecele voastre. Deci, mă jur pe marii mei zei că vă voi pierde pe voi mai înainte decît pe el şi voi răzbuna asupra voastră necinstea adusă zeilor noştri, căci sînteţi nevrednici a fi între cei vii, fiindcă nu numai că îi huliţi pe nemuritorii zei, dar şi pe alţii îi aduceţi la aceeaşi răutate, prin amăgire". Iar sfinţii au răspuns: "Nu am înşelat pe Uar, ci l-am izbăvit din înşelăciune. Nu l-am înnebunit, ci l-am înţelepţit, iar Dumnezeu i-a

dat tărie şi îndrăzneală spre nevoinţă, ca împreună cu noi să biruiască atît puterea voastră cea slabă, cît şi neputinţa zeilor voştri. Puţin să aştepţi şi vei vedea bărbăţia ostăşiei lui, pentru că l-am rînduit pe el între ostaşii îngereşti. Te lauzi că ne vei pierde pe noi, află că ne este de folos nouă ca să ne punem capetele pentru Domnul tuturor". Iar stăpînitorul a zis: "Îndată voi sfărîma trupurile voastre, dacă nu vă veţi închina zeilor egipteni". Iar sfinţii au răspuns: "Să piară zeii cei mincinoşi care n-au făcut cerul şi pămîntul". Iar fericitul Uar, stîrnind mai mult pe stăpînitor, a zis către dînsul: "De ce faci supărare sfinţilor, grăind cele nebune şi nefolositoare? Or nebunul cele nebune grăieşte, zice Isaia proorocul. Iată, înaintea ta zac trupurile lor întinse, fă ce voieşti!".

Mîniindu-se, stăpînitorul a poruncit ca să-l spînzure gol pe Uar de un lemn şi să-l chinuiască. Iar către sfinţi, a zis: "Vom vedea care pe care va birui: ori voi pe noi primind chinuri, sau noi pe voi, punînd munci asupra voastră? Cu adevărat, de ne veţi birui pe noi prin răbdarea voastră, mă voi lepăda de zeii mei şi voi începe a crede în Hristos al vostru". Iar sfinţii au răspuns: "Încearcă la unul din noi puterea ta şi de vei birui pe unul, poţi să ai nădejde şi de ceilalţi". Iar Uar, începînd a pătimi, a zis către sfinţii mucenici: "Binecuvîntaţi-mă pe mine, robul vostru, răbdător de chinuri, ca să mă învrednicesc părţii voastre şi rugaţi pentru mine pe Mîntuitorul Hristos ca să-mi dea răbdare, pentru că El ştie firea noastră, că duhul este deştept, iar trupul neputincios". Sfinţii, ridicînd ochii spre cer, cu tot dinadinsul se rugau pentru dînsul. Apoi slujitorii au început a-l bate pe Uar peste tot trupul cu toiege şi cu beţe. Iar cînd îl băteau pe sfîntul, a zis stăpînitorul: "Acum să-mi spui, Uare, ce folos ai de la Hristosul tău?" Uar, cu vitejie i-a răspuns: "Mai mare folos am, decît ai tu de la diavolii tăi". Iar sfinţii au strigat către Uar: "Îmbărbătează-te, Uare, şi să se întărească inima ta, căci, iată, îţi stă de faţă Hristos nevăzut, întărindu-te pe tine". Uar a răspuns: "Cu adevărat am simţit ajutorul Stăpînului meu, căci socotesc întru nimic chinurile".

După aceasta îl sfîşiară cu unghii de fier pe coaste. Apoi, pironindu-l cu capul în jos pe un lemn, i-au jupuit pielea de pe spate şi cu brice îi tăiară carnea; iar pe pîntece l-au bătut cu toiege ghimpate, atît de mult, pînă ce s-au rupt toate măruntaiele dinlăuntrul lui şi au căzut pe pămînt. Sfinţii mucenici, văzînd măruntaiele lui, au plîns. Apoi, văzînd judecătorul că mucenicii plîngeau, a strigat cu mare glas: "Iată, sînteţi biruiţi, iată, aţi slăbit, iată că plîngeţi, temîndu-vă de chinuri şi nu vă trebuie mai mult decît să cunoaşteţi că Hristos nu vă izbăveşte pe voi din mîinile noastre; deci, lăsaţi-l pe El şi să vă închinaţi zeilor noştri". Iar sfinţii au răspuns: "Fiară ce eşti! Nu sîntem biruiţi, căci noi vom birui prin Iisus Hristos, Cel ce ne întăreşte pe noi, şi n-am plîns temîndu-ne de munci, ci din firească dragoste către fratele nostru, pe care îl ucideţi fără de omenie. Noi ne bucurăm cu duhul, văzînd acum gata cununa bunului răbdător de chinuri". Iar stăpînitorul a poruncit ca să-i ducă pe ei în temniţă şi Uar văzînd de acolo de unde era spînzurat pe lemn, cum trăgeau pe sfinţi cu lanţurile la temniţă, a strigat: "Învăţătorii mei, daţi-mă pe mine mai degrabă lui Hristos, că iată iese din trup duhul meu, şi vă mulţumesc vouă, că v-aţi făcut pricinuitorii vieţii mele celei veşnice". Fiind muncit Sfîntul Uar încă cinci ceasuri, şi-a dat în acele chinuri cinstitul şi sfîntul său suflet în mîinile Domnului. Iar chinuitorii, socotind că este încă viu, tot mai băteau şi chinuiau trupul cel mort. Apoi, văzînd că

murise, l-au coborît de pe lemn, şi după porunca judecătorului l-au scos afară din cetate, şi l-au aruncat spre mîncare cîinilor, acolo unde se adună stîrvurile celor necuvîntătoare.

Acolo era o văduvă, pe nume Cleopatra, de loc din Palestina, al cărei bărbat fusese căpitan şi murise în Egipt. Cleopatra avea un fiu pe nume Ioan, care încă era un copil. Pe cînd Sfîntul Uar era chinuit, Cleopatra privea de departe la pătimirea lui şi, fiind creştină, suspina şi îşi bătea pieptul ei. Apoi, după ce au aruncat trupul lui Uar afară din cetate, ea, sculîndu-se noaptea, împreună cu nişte slugi ale sale, şi ducîndu-se acolo, au luat mult chinuitul trup al Sfîntului Uar şi, ducîndu-l în casa sa, a săpat mormînt în cămara sa, lîngă pat, şi l-au pus acolo pe el.

A doua zi, stăpînitorul a scos din temniţă pe ceilalţi mucenici şi, chinuindu-i mult, i-a tăiat cu sabia şi i-a aruncat afară din cetate ca şi pe Uar; iar trupurile lor, luîndu-le noaptea alţi tăinuiţi creştini, le-au îngropat. Cleopatra, în toate zilele, aprindea lumînări deasupra mormîntului Sfîntului Uar şi-i ardea tămîie, avîndu-l pe el de mare folos şi de bun mijlocitor către Dumnezeu.

Trecînd cîţiva ani, şi mai potolindu-se prigoana împotriva creştinilor, Cleopatra a voit să se întoarcă în patria sa, şi se gîndea cum ar putea să ducă cu sine moaştele Sfîntului Uar; şi gătind un dar oarecare, a rugat pe stăpînitor, printr-un mijlocitor, zicînd: "Bărbatul meu a fost mai mare în oaste şi a murit aici în slujba împăratului. Nefiind încă îngropat pînă acum stă deasupra mormîntului, căci este cu neputinţă ca în ţară străină să i se facă lui îngropare, precum se cuvine unui cinstit povăţuitor de oaste; iar eu, fiind văduvă şi străină, voiesc să mă întorc în patria mea, la rudeniile mele. Deci, stăpînul meu, să-mi dai voie să-l îngrop la moşia mea în mormîntul strîmoşilor mei, pentru că vreau ca şi după moarte să nu mă despart de el". Iar femeia aceea a făcut astfel, pentru ca, aflînd creştinii că duce din cetatea lor moaştele sfîntului mucenic, să nu o oprească şi să ia de la dînsa acea comoară de mare preţ. Stăpînitorul, luînd darul, a poruncit ca să i se îndeplinească cererea, iar ea, în locul oaselor bărbatului ei, a luat moaştele Sfîntului Uar şi le-a sădit pe ele ca pe o vie din Egipt în Palestina, aşezîndu-le lîngă ale părinţilor ei, în satul ce se numea Edra, care era aproape de Tavor. Apoi în toate zilele mergea la mormîntul lui, tămîia şi aprindea lumînări, lucru pe care văzîndu-l ceilalţi creştini care vieţuiau acolo, au început a merge împreună cu dînsa la mormîntul sfîntului şi a aduce pe bolnavii lor care, cu rugăciunile mucenicului Uar, cîştigau tămăduiri. Aflînd de veste toţi creştinii dimprejur despre Sfîntul Uar, mulţi alergau cu credinţă la mormîntul lui.

Atunci Cleopatra, văzînd că se adunau creştinii pentru rugăciune la mormîntul lui, a gîndit să zidească o biserică în numele sfîntului şi ceea ce a gîndit, a şi început. Iar fiul ei Ioan, fiind în vîrstă, Cleopatra se străduia să-l trimită în oastea împăratului şi prin oarecari mijlocitori a cerut de la împărat o cinstită dregătorie pentru fiul ei, pe care a şi cîştigat-o. Căci în vremea zidirii bisericii s-a trimis fiului ei de la împărat scrisoare de a fi primit în oaste şi brîu pentru cinstita dregătorie ostăşească. Iar ea a zis: "Să nu se îmbrace fiul meu în haine ostăşeşti şi nici să nu meargă în slujbă ostăşească, pînă ce nu se va sfîrşi biserica lui Dumnezeu, pentru că doresc ca să ducă împreună cu mine moaştele sfîntului mucenic

şi după aceea va face împărătească poruncă". Sfîrşindu-se biserica, a chemat episcopi, preoţi şi călugări şi, luînd din mormînt cinstitele moaşte ale sfîntului mucenic, le-a pus pe un pat de mult preţ, iar deasupra moaştelor a pus brîul şi haina ostăşească în care avea să se îmbrace fiul ei, ca să fie sfinţite de moaştele sfîntului. Şi cu tot dinadinsul s-a rugat mucenicului, ca să fie ajutător fiului ei, pe care l-au binecuvîntat toţi arhiereii şi preoţii cei adunaţi acolo. Apoi s-a adunat multă mulţime de popor creştinesc acolo. Astfel, Cleopatra cu fiul ei luînd patul cu moaştele, l-au dus în biserică. Biserica, fiind sfinţită, au pus moaştele sfîntului la jertfelnic şi, săvîrşindu-se dumnezeiasca Liturghie, Cleopatra a căzut înaintea moaştelor sfîntului Uar, zicînd: "Rogu-mă ţie, purtătorul de chinuri al lui Hristos, să-mi ceri mie de la Dumnezeu, ceea ce va fi Lui plăcut şi mie de folos, asemenea şi unuia născut fiului meu. Pentru că nu îndrăznesc să cer mai mult decît ce voieşte Domnul, căci El ştie ce ne este de folos şi voia Lui cea bună şi desăvîrşită în noi să se săvîrşească".

După sfîrşirea sfintei slujbe, a făcut ospăţ mare celor adunaţi, şi ea împreună cu fiul ei slujeau, poruncind fiului ei să nu guste nimic, pînă ce se va săvîrşi ospăţul, şi după aceea să mănînce din resturile care vor rămîne. Dar slujind ei, copilul s-a îmbolnăvit foarte greu şi a mers la patul său. Apoi sculîndu-se toţi de la ospăţ, a strigat pe fiul ei ca să mănînce împreună, din rămăşiţele de la ospăţ. Ioan, însă, nu putea să grăiască nici un cuvînt, fiind foarte aprins de friguri.

Văzînd Cleopatra pe fiul ei bolnav, a zis: "Viu este Domnul, că nici eu nu voi pune bucate în gura mea, pînă ce nu voi vedea ce se va face cu fiul meu". Şi şedea lîngă el, răcorindu-i pe cît îi era cu putinţă căldura bolii; dar ea mai mult se aprindea înăuntru, avînd mai mare mîhnire de unul născut fiul său. Apoi, în miezul nopţii a murit copilul, lăsînd nemîngîiată pe mama sa, care plîngea cu amar. Aceasta a alergat în biserica Sfîntului Uar şi căzînd la mormîntul lui, striga: "Oare astfel mi-ai răsplătit mie, care atîta m-am ostenit pentru tine, o plăcutule al lui Dumnezeu? Oare asemenea ajutoare mi-ai dat mie, care am oropsit trupul bărbatului meu pentru tine şi pentru aceasta m-am nădăjduit în tine? Ai omorît pe unul născut fiul meu, ai surpat nădejdea mea şi ai luat lumina ochilor mei! Deci, cine mă va hrăni la bătrîneţe? Cine mă va îngriji la moartea mea? Sau cine va da trupul meu mormîntului? Mai bine era să mor eu, decît să văd mort pe fiul meu iubit, care era tînăr şi acum este ca o floare vestejită mai înainte de vreme. Deci, sau pe fiul meu dă-mi-l, precum odată Elisei pe al sunamitencii, sau şi pe mine îndată să mă iei, pentru că nu pot să vieţuiesc cu necaz şi amărăciune". Astfel strigînd ea cu plîngere la mormînt, a adormit puţin de multă osteneală şi de necazul cel mare. Şi i s-a arătat în vedenie Sfîntul Uar, ţinînd pe copil în mîinile sale, şi erau amîndoi luminaţi ca soarele, hainele lor erau albe ca zăpada, încinşi erau cu brîuri de aur şi cununi cu negrăită podoabă aveau pe capetele lor.

Fericita Cleopatra, văzîndu-i, a voit să se închine lor. Dar Sfîntul Uar a ridicat-o, zicîndu-i: "O femeie, pentru ce strigai asupra mea? Oare am uitat facerile tale de bine, pe care mi le-ai făcut în Egipt şi pe cale? Sau socoteşti că nu am simţit cînd ai luat trupul meu dintre stîrvurile dobitoacelor şi l-ai pus în cămara ta? Oare nu ascult întotdeauna rugăciunile tale? Oare nu mă rog pentru tine lui Dumnezeu? Mai ales m-am rugat lui Dumnezeu

pentru neamul tău cu care m-ai pus în mormînt, ca să li se ierte lor păcatele; apoi pe fiul tău l-am luat în oastea Împăratului ceresc. Oare nu tu singură m-ai rugat ca să-ţi cer de la Dumnezeu ceea ce îi este Lui plăcut, iar ţie şi fiului tău de folos? Deci am rugat pe bunul Dumnezeu şi bine a voit, după negrăita bunătatea Sa, ca să facă ostaş al Lui pe fiul tău, precum vezi că este unul din cei ce stau înaintea scaunului Său; şi de voieşti, iaţi-l şi-l trimite la slujba împăratului celui pămîntesc şi vremelnic, de vreme ce nu vrei ca fiul tău să slujească Împăratului Celui ceresc şi veşnic". Iar tînărul, şezînd, a cuprins mîinile lui Uar şi i-a zis: "Nu, stăpînul meu, nu asculta pe maica mea, nu mă da în lumea cea plină de nedreptate şi de toată fărădelegea, din care m-am izbăvit prin venirea ta. Nu mă depărta pe mine, părinte, din prietenia ta şi din petrecerea cu sfinţii". Iar către maica sa a zis: "De ce strigi aşa, o, maică? Eu sînt rînduit în oastea Împăratului Hristos, şi mi s-a dat mie ca să stau cu îngerii Lui; iar tu acum vrei să mă iei pe mine de la împărăţie la sărăcie?" Fericita Cleopatra, văzînd pe fiul ei îmbrăcat în rînduială îngerească, a zis: "Luaţi-mă dar şi pe mine cu voi, ca şi eu să fiu acolo". Iar Sfîntul Uar i-a zis: "Şi aici fiind, eşti cu noi; deci, mergi acum cu pace, iar după o vreme, cînd Domnul va porunci, vom veni să te luăm şi pe tine". Aceasta zicîndu-i, s-au făcut nevăzuţi de la ochii ei. Ea, venindu-şi în fire, şi-a aflat inima plină de bucurie şi veselie şi a spus această vedenie preoţilor, care au îngropat cu mare cinste pe fiul ei lîngă mormîntul Sfîntului Uar, nemaiplîngînd acum, ci veselindu-se întru Domnul. După aceasta şi-a împărţit averile la săraci şi, lepădîndu-se de lume, vieţuia lîngă biserica Sfîntului Uar, slujind lui Dumnezeu în post şi în rugăciuni, ziua şi noaptea. Şi în toate Duminicile, cînd se ruga, i se arătau ei Sfîntul Uar şi fiul ei, întru mare slavă. După şapte ani de petrecere într-o astfel de viaţă, fericita Cleopatra a murit, fiind bineplăcută lui Dumnezeu. Trupul ei s-a pus în biserica Sfîntului Uar, aproape de fiul ei. Iar sfîntul ei suflet, împreună cu al Sfîntului Uar şi cu al fiului ei, Ioan, se află în ceruri întru veselie veşnică, înaintea lui Dumnezeu, Căruia I se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

Cuviosul Părintele nostru Ioan de la Rila
(19 octombrie)

Sfîntul cuvios părintele nostru Ioan, cel mare între postnici, era din hotarele slăvitei cetăţi Sredsca, din satul care se numea Scrina, în vremea împărăţiei iubitorului de Hristos, Petru, împăratul româno-bulgar, şi al împăratului grecesc Constantin Diogen, avînd părinţi dreptcredincioşi. După încetarea din viaţă a părinţilor săi, toate cele rămase le-a împărţit la săraci, căci din tinereţe a iubit pe Dumnezeu şi, luînd chip monahicesc, a ieşit din ţarina sa, neavînd pe trupul său decît o haină de piele. Suindu-se într-un munte înalt şi pustiu, se nevoia acolo cu viaţă îmbunătăţită, hrănindu-se cu buruieni sălbatice. După puţină vreme, din îndemnare diavolească, au năpădit noaptea asupra lui tîlharii şi, bătîndu-l foarte mult, l-au izgonit de acolo. Iar Ioan, plecînd din muntele acela, s-a sălăşluit în pustiul Rilei şi, intrînd într-un copac scorburos, petrecea în post, în rugăciune şi în lacrimi, rugîndu-se lui Dumnezeu neîncetat. În acel loc a locuit şaizeci de ani, hrănindu-se numai cu buruieni. Faţă omenească n-a văzut, ci numai fiare sălbatice.

Văzînd Dumnezeu marea răbdare a lui Ioan, a poruncit ca în acel loc să crească mazăre şi cu aceasta s-a hrănit fericitul mulţi ani. Apoi, nişte păstori, văzîndu-l, au spus despre dînsul altor oameni şi au început oamenii a veni la dînsul, aducîndu-şi bolnavii lor şi cîştigînd sănătate cu sfintele lui rugăciuni. Vestea despre cuviosul Ioan s-a dus în tot pămîntul acela şi mulţi, rîvnind la îmbunătăţita viaţă a sfîntului, au vrut să locuiască cu dînsul. Au făcut biserică în peştera care era în apropiere, apoi au întemeiat mănăstire, avînd începător şi păstor pe cuviosul Ioan. Iar el, avînd grijă bine de turma sa, a adus la Domnul pe mulţi şi a făcut minuni. Ajungînd la adînci bătrîneţi, şi-a dat obştescul sfîrşit cu pace, mutîndu-se la neîmbătrînita fericire. A fost îngropat de ucenicii săi, cărora li s-a arătat după o vreme oarecare, poruncindu-le să mute moaştele lui în cetatea Sredsca, iar ei, descoperind mormîntul, au văzut trupul sfîntului întreg, nedat stricăciunii şi bună mireasmă slobozind. Au preamărit pe Domnul şi cu cinste l-au mutat la Sredsca, punîndu-l în Biserica Sfîntului evanghelist Luca. Mai pe urmă s-a zidit o biserică foarte frumoasă în numele lui şi a fost pus în ea trupul cuviosului care făcea minunate şi preamărite tămăduiri.

Trecînd multă vreme, craiul unguresc, pornindu-se cu multă oaste asupra pămîntului grecesc, l-a prădat şi, ajungînd la cetatea Sredsca, a luat racla cu trupul cuviosului - căci auzise de minunile sfîntului - şi a poruncit să ducă cu cinste racla în ţara sa şi să-l pună în biserica din cetatea care se numea Ostrogoma. Arhiepiscopul Ostrogomei, auzind că cuviosul Ioan de la Rila este plăcut înaintea lui Dumnezeu şi preamărit prin minuni în toate ţările, nu credea. "Nu ştiu pe acesta a fi pomenit în scripturile cele vechi", zicea el. Atunci nu voia să meargă să se închine sfîntului. Şi de năprasnă s-a legat limba lui cu amuţire. El, cunoscînd pricina amuţirii lui, căci hulise pe cuviosul, a alergat degrabă la racla sfîntului şi, căzînd la pămînt, l-a sărutat, cerînd iertare. Iar sfîntul Ioan, plăcutul lui Dumnezeu, ascultînd degrabă pe arhiepiscop, în acelaşi ceas i-a dezlegat limba şi iar i-a dat graiul curat. Apoi el, cîştigînd tămăduire, cu plîngere îşi mărturisea la toţi greşeala săvîrşită.

Alte multe şi preamărite minuni şi tămăduiri a făcut sfîntul în pămîntul unguresc. Socotindu-le pe toate acestea craiul, minunîndu-se de preamăritele minuni ale sfîntului şi cuprinzîndu-se de spaimă mare, a împodobit racla lui cu argint şi cu aur şi, sărutînd moaştele lui, le-a trimis cu mare cinste înapoi la Sredsca şi iarăşi s-au aşezat moaştele lui în sfînta sa biserică, în anul 6605 sau 1090 după Hristos.

Nu după multă vreme, Dumnezeu a binevoit să înnoiască iarăşi stăpînirea româno-bulgară cea învechită de silnicia grecească şi a înălţat fruntea împărăţiei româno-bulgăreşti, prin iubitorul de Hristos împăratul Ioan Asan. Acesta, la începutul împărăţiei sale, înnoind cetăţile cele căzute şi întărindu-le, umbla cu oastea, supunînd oraşe şi luînd cetăţi. Apoi, ajungînd şi la Sredsca şi pustiind-o, a văzut pe sfîntul şi cuviosul Ioan de la Rila şi, auzind cele preamărite despre dînsul, s-a închinat sfintei racle şi, sărutînd cinstitele lui moaşte, le-a mutat cu slavă în împărătească sa cetate Tîrnovo, prin Vasile patriarhul. Acolo le-a pus în biserica cea zidită pentru el, slăvind pe Unul în Treime

Dumnezeu, pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh, Căruia şi de la noi să-I fie cinste şi slavă în veci. Amin.

În această zi se mai face şi pomenirea Sfîntului Sfinţitului Mucenic Sadot, episcopul Persidiei, şi a celor împreună cu dînsul. Pătimirea lui să se caute în luna februarie, ziua 20.

Pomenirea Sfîntului Mucenic Artemie
(20 octombrie)

Artemie, mucenicul lui Hristos, fiind de neam din Egipt, a fost ostaş pe vremea marelui împărat Constantin şi a lui Constantie, fiul lui. Iar în vremea lui Iulian Paravatul, Sfîntul Mucenic Artemie a pătimit pentru Hristos. Dar ca să înţelegem mai bine viaţa şi pătimirea lui se cade mai întîi să ştim de ce neam era Iulian şi în ce chip a venit la împărătească dregătorie. Cînd Diocleţian şi Maximilian Gherculie, împăraţii păgîni, şi-au lăsat împărăteştile lor coroane, sceptrele şi porfirele, aşa voind Dumnezeu - ca biserica Lui cea sfîntă să primească uşurare într-o vreme de cumplită prigoană - au venit după dînşii alţi doi împăraţi: în părţile răsăritului după Diocleţian a venit Maximilian Galerie, iar la apus, după Maximilian Gherculie a venit Mexentie, fiul lui şi Constans Cloru în Britania. Acest Constans a născut pe Constantin cel Mare din Elena, şi pe alţi fii din Teodora, care era fiica femeii lui Maximilian Gherculie. Iar fiii cei născuţi din Teodora erau aceştia: cel dintîi era Constantie, tatăl lui Gal şi Iulian. Şi murind Constans Cloru, a lăsat pe scaun pe fiul său Constantin, născut din Elena. Acesta s-a ridicat cu oştire împotriva lui Maxentie, fratele Teodorei, a doua femeie a tatălui său. Artemie era atunci voievod în oastea lui Constantin, preaviteaz în războaie.

Cînd s-a arătat lui Constantin cel Mare semnul Sfintei Cruci pe cer, Artemie a văzut acel semn cu ochii săi şi s-a întărit cu credinţă în Domnul nostru Iisus Hristos şi cu puterea cea tare a Crucii biruia pe vrăjmaşi, războindu-se pentru împăratul Constantin. Apoi, murind marele Constantin în Nicomidia, pizmuit de fraţii săi, care în taină l-au otrăvit de moarte, şi a cărui moarte a fost vestită de o stea care se numeşte cometă, au rămas după dînsul trei fii, dintre care cel dintîi s-a numit Constantin, cel de-al doilea Constantie, iar al treilea purta numele bunicului său Constans. Deci, aceşti trei fii, fiind moştenitorii scaunului părintesc, au împărţit împărăţia în trei părţi; cel mai mare frate, Constantin, a luat Galia de sus şi ţinuturile care sînt după munţii Alpi şi ostroavele Britaniei, Germania, Spania, Anglia şi celelalte, iar cel mic, Constans, a luat Galia cea de jos, sau Italia; apoi cel mijlociu, Constantie, la care era Sfîntul Artemie, a luat părţile răsăritului, Constantinopolului şi Egiptului şi stăpînea pînă în Persida.

Nu după multă vreme a luat în stăpînire şi părţile fraţilor săi, căci cel mai mare frate, Constantin, a fost ucis în război, iar pe Constans, cel mai mic, l-a ucis Magnentie, voievodul oştilor lui, cu învrăjbitorii săi, pe cînd stăpînul lor era la vînătoare. Dar şi Magnentie, mai pe urmă, a fost ucis de Constantie. Atunci stăpînea răsăritul şi apusul

Constantie, fratele cel mijlociu, în a cărui împărăţie s-a arătat în Ierusalim, pe cer, preaminunatul şi prealuminatul semn al Sfintei Cruci, care cu strălucirea sa covîrşea lumina soarelui. Acest semn s-a arătat la praznicul a cincizeci de zile după Paşti, în ceasul al treilea din zi. Iar Crucea era întinsă de la locul căpăţînii pînă la muntele Eleonului, pentru care lucru Chiril, Patriarhul Ierusalimului, a înştiinţat prin scrisoare de acest lucru pe împăratul Constantie.

La începutul împărăţiei sale, Constantie a ucis pe vrăjmaşii tatălui său, a ucis pe Constantie, tatăl lui Gal şi al lui Iulian, fratele marelui Constantin. A ucis şi pe celălalt frate al tatălui său, Navalian, şi pe Dalmatian cel tînăr, frate, de asemenea, al marelui Constantin. Apoi, şezînd ani îndelungaţi pe scaunul tatălui său şi văzînd că nu are moştenitor după sine, căci nu avea fii şi nici nu rămăsese vreunul din fraţi, de aceea, s-a sfătuit ca să aibă ajutor şi părtaş la împărăţie pe cineva din rudeniile sale. Şi l-a chemat pe Gal, care atunci avea douăzeci şi cinci de ani, adică pe fratele cel bun al lui Iulian şi vărul său, care era fecior al fratelui său, şi pe acesta l-a rînduit ca să împărăţească cu sine. Iar pentru credinţă şi adeverire i-a dat lui de soţie pe sora sa Constanţia şi l-a trimis pe el în răsărit ca să-i apere împărăţia de perşi, pentru că era viteaz şi foarte norocos în războaie. Iar el s-a dus la război împotriva lui Magnentie şi a lui Veterian, pe care i-a şi biruit.

Atunci Iulian, zavistuind pe fratele său, Gal, pentru vrednicia împărătească, s-a apucat de farmece şi de toată învăţătura diavolească, pentru că se lepădase de Hristos în taină, şi jertfea zeilor. Însă îşi tăinuia călcarea sa de lege, temîndu-se de împăratul Constantie şi de fratele său, Gal, ca ei să nu afle păgînitatea lui şi să fie pedepsit de dînşii. Şi se chema numai cu numele că este creştin, iar de fapt era al păgînilor, cărora se dăduse, ca prin ajutorul lor să poată ajunge împărat.

Gal, fratele lui, luînd stăpînirea la Răsărit, s-a înălţat cu inima şi a poftit să se înalţe la treapta cea mai înaltă a împărăţiei. Şi acum nu se mai supunea făcătorului său de bine, Constantie, ci gîndea rău despre dînsul. Pe oarecare din boierii care nu se învoiau cu dînsul, legîndu-i la nişte cai de picioare, a poruncit să-i tîrască şi aşa cumplit i-a pierdut pe ei. Auzind acestea Constantie, a trimis la dînsul pe prietenii lui cei credincioşi ca să-i ia împărăţia. Iar el, aflîndu-se la Istria, cetatea cîmpului, l-au găsit acolo şi l-au ucis. Auzind Constantie de moartea lui Gal, foarte mult l-a jelit, căci el nu poruncise să-l ucidă, ci numai să-i ia puterea împărătească. Apoi, chemînd de la Ionia în Mediolan pe Iulian, fratele lui, care avea atunci douăzeci şi nouă de ani, l-a făcut părtaş împărăţiei sale în locul lui Gal, dîndu-i în căsătorie pe sora sa, Elena, şi, încredinţîndu-i părţile apusului în paza lui, s-a întors singur la răsărit.

Auzind de la un episcop că trupurile Apostolilor lui Hristos, Andrei şi Luca, sînt îngropate în Ahaia, al lui Andrei în Patara, iar al lui Luca în cetăţile Beoţiei, a chemat pe vrednicul de laudă Artemie şi l-a trimis să ia aceste sfinte moaşte şi să le aducă în Constantinopol. Ducîndu-se Artemie, după porunca împăratului, a adus cu mare cinste moaştele sfinţilor în împărăteasca cetate şi s-a învrednicit de la împărat de multe daruri, ca un vrednic, pentru că i-a luat lui stăpînirea Egiptului. El vieţuia cu plăcere de Dumnezeu, stăpînind

părţile acelea şi întinzînd cinstea şi slava numelui lui Hristos, încît pe mulţi idoli i-a surpat şi i-a sfărîmat.

Însă nu după multă vreme, murind împăratul Constantie, fiul marelui Constantin, a luat toată stăpînirea împărăţiei de la apus la răsărit Iulian Paravatul, călcătorul de lege, care, după luarea împărăţiei, pe faţă s-a lepădat de Domnul nostru Iisus Hristos şi s-a închinat idolilor înaintea tuturor. Apoi a trimis prin toate părţile stăpînirii sale, ale răsăritului şi ale apusului, ca să ia înapoi capiştile pe care în vremea marelui împărat Constantin le luaseră creştinii de la elini şi le sfinţiseră ca biserici ale lor. Pe acestea voia iarăşi să le facă capişti idoleşti şi să pună în ele jertfelnice, ca să se săvîrşească necurate jertfe. Acest spurcat împărat a ridicat iarăşi marea păgînătate elinească, care căzuse în vremea Sfîntului Împărat Constantin cel Mare, iar pe creştini îi chinuia foarte rău, prigonind mult Biserica lui Hristos, chinuind şi ucigînd pe credincioşi, jefuindu-le averile şi hulind cu cuvintele şi cu scrisorile sale numele lui Iisus Hristos.

Acel împărat fărădelege, scoţînd din raclă oasele Sfîntului Prooroc Elisei şi moaştele Sfîntului Ioan Botezătorul, afară de cinstitul lui cap şi de mîna cea dreaptă, care se aflau în Sevastia, care demult se numea Samaria şi, amestecîndu-le cu oasele oamenilor necredincioşi, le-a ars iar cenuşa lor a fost vînturată în văzduh. Însă creştinii au adunat cenuşa aceea si oasele care rămăseseră din foc şi cu cinste le-au păzit. Iar sfîntul cap al Mergătorului-Inainte în alt loc era acoperit de Dumnezeu, precum şi mîna lui cea dreaptă, care mai înainte fusese dusă de Sfîntul Apostol Luca în Antiohia şi de care se pomeneşte în a şaptea zi a lunii ianuarie.

Acest preanelegiuit împărat Iulian, luînd chipul cel săpat al Mîntuitorului care era făcut în Paneada de femeia căreia îi curgea sînge şi prin atingerea de hainele lui Hristos se tămăduise şi care, fiind pus într-un cinstit loc al cetăţii sub care ierburile ce creşteau, tămăduiau neputinţele, pe acel chip al lui Hristos l-a surpat Iulian cel fărădelege şi, legîndu-l de picioare cu o funie, a poruncit să-l tîrască prin cetate pînă ce, zdrobindu-se cîte puţin, s-a sfărîmat cu totul şi numai capul, apucîndu-l unul dintre credincioşi, cu evlavie l-a păstrat. În acelaşi loc păgînul împărat a poruncit să fie pus chipul său, dar pe care l-au lovit fulgerele şi l-a sfărîmat de sus un trăsnet. Apoi, nelegiuitul a adunat oaste mare şi a vrut să meargă împotriva perşilor. Ducîndu-se în Antiohia, prigonea după obiceiul său Biserica lui Hristos, ucigîndu-i pe credincioşi. Şi i-au adus doi preoţi din Antiohia şi anume: pe Evghenie şi pe Macarie, iscusiţi în toate Scripturile. Cu aceia se întreba mult Iulian pentru zeii săi, din scripturi eleneşti, dar n-a putut birui gurile celor de Dumnezeu grăitori, cărora le era dată înţelepciunea, căreia nu a putut să i se împotrivească, nici să răspundă cel ce li se împotrivea, ci mai ales biruindu-se de dînşii, s-a ruşinat şi de păgînătate s-a mustrat. Apoi, nesuferind ruşinea, a poruncit ca sfinţii să fie dezbrăcaţi şi să fie bătuţi fără cruţare. Şi i-au dat lui Evghenie cinci sute de lovituri, iar lui Macerie şi mai multe.

Fiind sfinţii chinuiţi fără de milă, s-a întîmplat atunci că acolo era marele Artemie, ostaşul cel vechi şi cinstitul stăpîn, precum şi Augustalie, cel rînduit peste părţile Egiptului de

împăratul Constantie, care auzind că împărăţeşte Iulian şi merge la război contra perşilor, luase scrisori prin care se poruncea la toată oastea să meargă în Antiohia, a venit după porunca lui cu oştenii săi şi i-a adus cuviincioasa cinste cu daruri. Şi stătea de faţă înaintea împăratului în vremea cînd sfinţii mărturisitori Evghenie şi Macarie erau chinuiţi.

Privind la chinurile sfinţilor şi auzind cum era hulit Iisus Hristos de gura împăratului urîtor de Dumnezeu, s-a umplut de mînie şi, apropiindu-se de împărat, i-a zis: "Pentru ce, o, împărate, chinuieşti fără omenie pe bărbaţii cei nevinovaţi şi sfinţii lui Dumnezeu şi îi sileşti să se depărteze de la dreapta credinţă? Să ştii că şi tu de aceeaşi fire eşti, pentru că, deşi Dumnezeu te-a rînduit împărat, însă de asemenea eşti om pătimaş şi socotesc că începătorul răutăţii, diavolul, precum asupra lui Iov a cerut de la Dumnezeu să-i aducă ispite, aşa şi pe tine te-a ales şi te-a adus pe capul nostru, ca prin tine să piară grîul lui Hristos şi să semene neghinele sale. Dar deşarte îi sînt izvodirile şi neputincioasă este tăria lui, pentru că de cînd a venit Hristos şi s-a înfipt crucea şi S-a înălţat pe dînsa Domnul, a căzut mîndria diavolilor şi s-a călcat tăria lor. Deci, nu te înşela, împărate, nici te da de bunăvoie diavolilor, prigonind neamul creştinesc cel de Dumnezeu păzit, căci să ştii că tăria şi puterea lui Hristos sînt nebiruite şi de nesurpat".

Iulian, auzind acestea, s-a aprins ca focul de mînie şi cu mare glas a strigat: "Cine şi de unde este acest necredincios care a grăit asupra noastră cu îndrăzneală şi a venit chiar de faţă să ne vorbească pe noi de rău?" Iar cei ce stăteau de faţă au răspuns: "Ducele Alexandriei este, stăpîne!" Atunci împăratul a zis: "Oare urîtul Artemie este acesta, care a dat morţii pe fratele meu Gal?" Au răspuns cei ce stăteau de faţă: "Aşa puternice împărat, acela este". Iar împăratul a zis: "Sînt dator a da mulţumită nemuritorilor zei şi mai ales lui Apolon celui din Dafne, că mi l-a dat în mîini pe acest vrăjmaş, care a venit şi s-a arătat singur. Deci, preanecuratul să fie dezbrăcat de boierie, să i se ia brîul şi să primească pedeapsă chiar acum pentru îndrăzneala sa cea fără de ruşine, iar dimineaţă, vrînd zeii, voi aduce asupra lui judecată pentru uciderea fratelui meu şi voi răzbuna asupra lui sîngele cel nevinovat; şi nu cu un chin îl voi pierde pe dînsul, ci cu nenumărate, pentru că a vărsat nu sînge de om prost, ci împărătesc".

Zicînd acestea împăratul către poporul elinesc ce stătea de faţă, îndată au luat cei înarmaţi pe Artemie şi, luîndu-i brîul cel de boierie şi dezbrăcîndu-l de haine, l-au lăsat să stea gol. Apoi l-au dat pe sfînt în mîinile chinuitorilor care i-au legat mîinile şi picioarele, l-au întins pe pămînt şi l-au bătut cu vîne de bou pe spate şi pe pîntece. S-au schimbat pentru dînsul patru rînduri de chinuitori, doi cîte doi, şi puteai să vezi răbdare străină la dînsul, nu omenească, căci s-a arătat atît de viteaz, încît nu a scos nici un glas, nici nu a gemut, nici nu s-a mişcat cu trupul, nici altceva nu a arătat, cum fac alţi oameni cînd sînt bătuţi. Pămîntul se adăpa cu sîngele lui, iar el răbda neschimbat, încît toţi, chiar şi necredinciosul Iulian, se mirau. Apoi a poruncit ca să înceteze bătaia şi să fie dus la temniţă. Deci, l-au dus pe Sfîntul Artemie împreună cu Sfinţii Mucenici Evghenie şi Macarie; şi, mergînd, purtătorii de chinuri cîntau: "Cercatu-ne-ai pe noi, Dumnezeule, cu foc ne-ai lămurit pe noi, precum se lămureşte argintul, băgatu-ne-ai pe noi în curse, pus-ai necazuri pe umărul nostru, ridicat-ai oameni pe capetele noastre. Deci ne-a rămas

nouă să trecem prin foc şi prin apă, ca întru răcorire să ne scoţi pe noi". Sfîrşind cîntarea, zicea către sine Artemie: "Artemie, iată rănile lui Hristos pe trupul tău sînt însemnate, deci a rămas numai sufletul tău să-l dai pentru Hristos, împreună cu celălalt sînge al tău". Aducîndu-şi aminte de cuvîntul cel proorocesc ce zice: "Spatele Mele le-am dat spre răni şi fălcile Mele sub pălmuiri". Dar cu cît mai mult am răbdat decît stăpînul meu, eu, nevrednicul? El peste tot trupul a fost zdrobit de bătăi şi de la picioare şi pînă la cap nu era nimic întreg în El. Capul înţepat cu spini, mîinile şi picioarele pe cruce, pentru păcatul meu, dar El nu a cunoscut păcat, nici nu a făcut vicleşug cu gura Lui. O! cît de multe şi de mari sînt pătimirile Stăpînului meu! Şi cît de departe de răbdarea şi de nerăutatea Lui sînt eu, ticălosul! Însă mă bucur şi mă veselesc, luminîndu-mă cu patimile Stăpînului meu, Care îmi uşurează durerile mele. Mulţumescu-ţi Ţie, Stăpîne, pentru că m-ai încununat cu ale Tale patimi. Deci săvîrşeşte, rogu-mă, alergarea mea întru mărturisirea Ta, să nu mă arăţi pe mine nevrednic de această începere mucenicească, că eu m-am aruncat spre ale Tale îndurări, Preabunule Doamne, iubitorule de oameni".

Astfel vorbind sfîntul către sine, a ajuns la temniţă şi în ea a petrecut toată noaptea, lăudînd pe Dumnezeu împreună cu Sfinţii Evghenie şi Macarie.

Făcîndu-se ziuă, călcătorii de lege au poruncit ca mucenicii iarăşi să stea la judecată. Şi, neîntrebîndu-i nimic, i-au despărţit pe ei: pe Artemie l-au lăsat acolo, iar pe Evghenie şi pe Macarie i-au trimis în surghiun în Oasim, în Arabia. Ţinutul acela era vătămător, cu vînturi aducătoare de stricăciuni, încît nimeni din cei ce mergeau acolo nu puteau să petreacă un an, pentru că îndată cădeau în boală foarte cumplită şi mureau. Acolo fiind trimişi Sfinţii Evghenie şi Macarie, după cîtva vreme au dobîndit fericitul sfîrşit. Iar Sfîntul Artemie mai multe pătimiri a răbdat. Căci mai întîi călcătorul de lege, ca un lup, a luat îmbrăcăminte de oaie şi cu blîndeţe a început a grăi către Artemie, şi ca şi cum durîndu-l şi fiindu-i jale de el, i-a zis: "Prin îndrăzneala ta fără de socoteală m-ai silit pe mine, Artemie, ca să-ţi necinstesc bătrîneţile tale şi să-ţi vatăm sănătatea, de care lucru şi mie îmi este jale. Deci, rogu-mă ţie, apropie-te şi jertfeşte zeilor şi mai ales lui Apolon cel din Dafne, preaiubitului şi minunatului meu zeu, care lucru dacă îl vei face, vărsarea sîngelui fratelui meu o voi ierta ţie şi cu dregătorie mare şi mai slăvită te voi cinsti pe tine, pentru că te voi pune arhiereu marilor zei şi patriarhul preoţilor din toată lumea. Tată al meu te voi numi şi vei fi al doilea după mine, în toată împărăţia mea. Apoi ştii şi singur, o, Artemie, că fratele meu, Gal, fără de vină a fost ucis de Constantie, din zavistie, pentru că neamul nostru mai mult se cădea să împărăţească decît al lui Constantin, că tatăl meu, Constantie, s-a născut moşului meu, Constans, din fiica lui Maximiliam, iar Constantin îi era lui fiu din Elena, care era o femeie de neam prost. Moşul meu atunci încă nu era Cezar, cînd a născut din Elena pe Constantin, iar pe tatăl meu l-a născut fiind la împărăţie. Dar Constantin, cu furia năravului, a răpit împărăţia şi sîngele casei sale l-a vărsat. A rîvnit şi Constantie, fiul lui Constantin, tatălui său şi a ucis pe tatăl meu şi pe fraţii lui şi pe fratele meu Gal nu de mult l-a ucis şi pe mine era să mă ucidă, de nu m-ar fi mîntuit din mîinile lui zeii, spre care eu nădăjduind, m-am lepădat de creştinătate şi la viaţa elinească m-am întors, ştiind bine că credinţa romană şi elinească este mai veche; iar credinţa creştinească de curînd s-a arătat, pe care Constantin ca un prost şi neînţelept a primit-o,

lepădînd legile romane cele vechi şi bune. Pentru aceea şi zeii l-au urît ca pe un necurat şi nevrednic de credinţa lor şi plin de sînge, căci pe fiul său, Crisp, bunul bărbat, l-a ucis în zadar, şi nici pe Fausta, femeia sa, n-a cruţat-o, care întru nimic nu era vinovată. Deci pentru aceste necuvincioase lucruri, zeii, urîndu-l, l-au gonit pe el, seminţia lui cea necurată şi neamul său cel spurcat dintre oameni l-a pierdut. Oare nu grăiesc eu adevărul, Artemie? Tu eşti om bătrîn şi înţelept, oare nu sînt toate acestea aşa? Deci, să cunoşti adevărul şi să fii al nostru, căci voi să te am pe tine prieten şi părtaş al împărăţiei".

Aceste toate auzindu-le Sfîntul Artemie, tăcînd puţin, a început a grăi: "Mai întîi pentru fratele tău îţi răspund, împărate, precum că eu nevinovat sînt de moartea lui, nici n-am greşit cîndva către dînsul cu ceva, nici cu lucrul, nici cu cuvîntul; chiar şi de mii de ori de te-ai osteni cercetînd aceasta, nu mă vei afla vinovat de moartea sa, pentru că îl ştiam pe el că este adevărat creştin şi dreptcredincios şi supus Legii lui Hristos. Deci să ştie cerul şi pămîntul, toată ceata sfinţilor îngeri şi Domnul meu Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, căruia Îi slujesc, că sînt nevinovat de înjunghierea şi de moartea fratelui tău, nici nu m-am învoit cu ucigaşii, nici nu am fost cu împăratul Constantie întru acea vreme cînd a făcut sfat despre fratele tău, ci am petrecut în Egipt pînă în acest an. Iar dacă îmi porunceşti să mă lepăd de Hristos, Mîntuitorul meu, la aceasta îţi răspund cu cuvintele celor trei tineri din vremea lui Nabucodonosor.

Spre ştirea ta să fie, împărate, că idolilor tăi nu voi sluji şi chipului celui de aur al iubitorului tău Apolon niciodată nu mă voi închina. Pe fericitul Constantin şi neamul lui l-ai defăimat numindu-l vrăjmaş al idolilor, nebun şi plin de sîngele lui. Aceasta îţi răspund pentru dînsul: tatăl tău şi fraţii tăi au început înainte asupra lui cu nedreptatea, dîndu-i otravă aducătoare de moarte, pentru care lucru au fost ucişi de fiul lui. Apoi îl acuzi cum că a ucis pe fiul său, Crisp, şi pe femeia sa, Fausta; dar el a ucis pe Crisp din neştiinţă, căci ca un om a crezut nedreptatea, iar cum că a ucis pe Fausta, femeia sa, acest lucru bine şi cu dreptate l-a făcut. Dacă nu ştii pricina uciderii aceleia, să-ţi spun eu: Fausta, femeia lui, văzînd pe Crisp, fiul lui cel născut din Minerva, femeia lui cea dintîi, că era foarte frumos, s-a rănit cu patimă spre el şi ca altădată femeia lui Tezeu, care rănindu-se de frumuseţea lui Ipolit, fiul bărbatului său, îl îndemnă la păcat; iar după ce frumosul tînăr nu a voit a săvîrşi aceasta fărădelege, Fedra, mîniindu-se, l-a clevetit pe el la tatăl său şi la bărbatul ei, cum că i-ar fi făcut ei silă. Astfel şi Fausta, poftind pe Crisp cel preafrumos, îl silea pe el spre o asemenea fărădelege. Iar el, fiind înţelept, nu a voit să întineze patul tatălui său, nici să o pîrască înaintea tatălui, ci tăinuia aceasta, tăcînd şi temîndu-se de înşelăciunea ei. Iar ea, necurata, nedobîndindu-şi dorinţa, şi-a ridicat glasul ca Fedra cea desfrînată asupra lui Ipolit sau ca femeia cea desfrînată a lui Pentefri asupra lui Iosif din Egipt; aşa şi aceasta asupra lui Crisp a strigat, ca şi cum acest fiu al împăratului ar fi silit-o la păcat.

Deci împăratul, tată fiind, a pedepsit pe fiul său precum a voit, pentru că a crezut pe Fausta mincinoasa şi pătimaşa. Iar mai pe urmă, arătînd Dumnezeu nevinovăţia lui Crisp şi văzînd nedreptatea Faustei, după ce s-a înştiinţat împăratul de toate, atunci cu dreptate a judecat şi a condamnat pe Fausta la moarte, ca fiind vrednică de o asemenea pedeapsă. Iar pentru credinţa lui Constantin, în ce chip a trecut de la idolii voştri cei

mincinoşi la adevăratul Dumnezeu, Iisus Hristos, fiind chemat de Cel de sus, ascultă-mă pe mine, cel singur văzător al lucrului aceluia: cînd mergeam la război împotriva lui Maxentie, cumplitul judecător şi nesăţiosul de sînge omenesc, într-o zi de amiază s-a arătat pe cer o cruce, strălucind mai mult decît razele soarelui şi o scrisoare cu stele în limba latină, care îi făgăduia lui biruinţa întru acel semn. Crucea aceea care se arătase pe cer am văzut-o noi toţi şi scrisoarea aceea am citit-o şi sînt pînă şi acum în oaste mulţi din ostaşii tăi bătrîni care ţin bine minte despre aceasta, spre care cu ochi luminaţi au privit. Încearcă, de vei voi, şi vei afla aşa precum îţi spun eu. Dar ce grăiesc? Pe Hristos L-au văzut proorocii mai înainte cu sute de ani, precum tu singur ştii bine. Şi multe sînt mărturiile pentru venirea Lui şi de la zeii voştri multe proorociri sînt pentru Hristos şi mai înainte grăirile şi scrierile sibilelor şi stihurile lui Virgiliu". Sfîntul spunea că de multe ori diavolii cei ce locuiesc în idoli, fiind siliţi de puterea lui Dumnezeu, au mărturisit chiar adevărul, că Hristos este adevăratul Dumnezeu. Iar Iulian, nesuferind să asculte cuvintele cele adevărate ale lui Artemie, a poruncit ca să-l dezbrace pe mucenic şi cu ţepuşe înroşite în foc să-i strujească coastele, iar spatele să i-l strujească cu fier ascuţit. Artemie, ca şi cum nu ar fi simţit durerile, nu scotea nici un glas, nici nu gemea, arătîndu-se nebiruit în răbdare.

După acele munci împăratul l-a trimis în temniţă, poruncind ca sfîntul să fie chinuit cu foamea şi cu setea. Apoi, Iulian s-a dus la locul Dafnelor ca să aducă jertfă zeului său Apolon, întrebîndu-l despre biruinţa asupra perşilor. Şi a zăbovit acolo mai multe zile, sacrificînd necuratului Apolon multe dobitoace, în toate zilele, dar nu şi-a aflat dorinţa, pentru că diavolul care şedea în idolul Apolon şi dădea răspunsuri la oamenii care îl întrebau, a tăcut în acea vreme, de cînd în acel loc, la Dafne, fusese aduse moaştele Sfîntului Vavila şi ale celor trei tineri care au pătimit împreună cu dînsul. Deci zeul nu a răspuns lui Iulian nimic. Cercetînd cu tot dinadinsul Iulian pentru care pricină a amuţit Apolon, zeul său şi înştiinţîndu-se că din cauza moaştelor lui Vavila, care zac nu departe de acolo, a poruncit îndată creştinilor să fie luate moaştele de acolo. După luarea acelor moaşte a căzut foc din cer asupra capiştei lui Apolon şi a ars-o pe ea cu idol cu tot.

Artemie, şezînd în temniţă, a fost cercetat de Domnul şi de sfinţii lui îngeri. Pentru că, rugîndu-se, i s-a arătat Hristos, zicîndu-i: "Artemie, îmbărbătează-te, căci Eu sînt cu tine, scoţîndu-te din toate chinurile şi gătindu-ţi ţie cununa slavei. Precum tu M-ai mărturisit pe Mine înaintea oamenilor pe pămînt, aşa şi Eu te voi mărturisi înaintea Tatălui meu Cel din ceruri. Îndrăzneşte şi te bucură, căci cu Mine vei fi în împărăţia Mea". Mucenicul, auzind aceasta de la Domnul, îndată s-a tămăduit de răni, încît nici un semn nu se mai vedea pe sfîntul lui trup, iar sufletul lui s-a umplut de dumnezeiască mîngîiere şi petrecea, cîntînd şi binecuvîndînd pe Dumnezeu.

De cînd a fost aruncat în temniţă nu a gustat nimic din mîncărurile cele pămînteşti şi nici din băuturi, pînă la sfîrşitul său, căci era hrănit de sus, pentru că prin mimă îngerească i se trimetea hrană cerească, pîinea vieţii întărindu-l pe el. Şi întorcîndu-se Iulian de la jertfe cu ruşine a pus pricina arderii lui Apolon asupra creştinilor, zicînd că noaptea l-au ars

creştinii. Deci, luînd de la creştini sfintele biserici, le-a făcut capişti idoleşti şi multe răutăţi făcea creştinilor.

Scoţînd pe Artemie din temniţă a zis către dînsul: "Ştiu că ai auzit ce s-a făcut în Dafne, că necuraţii creştini au ars capiştea marelui zeu Apolon şi au pierdut pe idolul lui cel minunat. Dar nu se vor bucura de aceasta nelegiuiţii, nici nu vor rîde de noi, căci eu le voi răsplăti lor pentru această izbîndă de şaptezeci de ori cîte şapte, precum zic cuvintele voastre". Iar Sfîntul Artemie a răspuns: "Am auzit că mînie de Dumnezeu slobozită şi foc din cer pogorîndu-se a mistuit pe zeul tău şi capiştea lui a ars-o. Deci, dacă Apolon al tău ar fi fost Dumnezeu, de ce nu s-a izbăvit pe sine din foc?" Iar împăratul a zis: "Şi tu rîzi, ticălosule, şi te bucuri de arderea lui Apolon?" A răspuns Artemie: "Eu rîd de nebunia voastră, că voi slujiţi unui zeu ca acesta, care n-a putut singur pe sine să se izbăvească din foc, deci cum vă va izbăvi pe voi din focul cel veşnic? Mă mîngîi de căderea lui şi mă bucur de toate aceste, pe care Hristos al meu cu minuni le lucrează. Iar cu ceea ce tu te lauzi asupra creştinilor celor nevinovaţi, care nici un rău nu ţi-au făcut, ca adică să le răsplăteşti de şaptezeci de ori cîte şapte, acea răsplată asupra ta o vei vedea, cînd focul cel nestins te va apuca pe tine şi veşnica muncă, care degrabă îţi va veni ţie. Pentru că, iată, pierzarea ta este aproape şi nu după multă vreme pomenirea ta cu sunet va pieri".

Iar chinuitorul, mîniindu-se, a poruncit tăietorilor de piatră ca să despice o piatră foarte mare şi, despicată fiind piatra, a poruncit ca sfîntul să fie pus pe o parte de piatră în mijloc, iar partea cea de deasupra, ridicînd-o sus, s-o lase peste sfînt. Făcîndu-se aceasta, tot trupul sfîntului mucenic a fost acoperit de piatra cea căzută peste dînsul şi aşa l-a tescuit încît toate oasele lui au fost zdrobite, iar şi măruntaiele lui au fost sfărîmate şi toate încheieturile lui şi luminile ochilor au sărit din locurile lor. Puteai să vezi o minune mare că în atîta tescuire sufletul a rămas viu, între acele două pietre, şi chema pe Dumnezeu, ajutătorul său, grăind cuvintele lui David: "Pe piatră m-ai înălţat, povăţuitu-m-ai, că te-ai făcut nădejdea mea, turn de tărie de către faţa vrăjmaşului; ai pus pe piatră picioarele mele şi ai îndreptat paşii mei, deci primeşte, Unule născut, duhul meu, ştiind strîmtoarea mea, şi să nu mă laşi în mîinile vrăjmaşilor". O zi şi o noapte a petrecut sfîntul între acele două pietre. După aceea, Iulian a poruncit ca să fie ridicată piatra, socotind că sfîntul a murit: şi, iată, sfîntul mai presus de fire s-a aflat viu şi, sculîndu-se, umbla. Şi le era tuturor groază a-l vedea, pentru că era strîns ca o scîndură, avînd oasele zdrobite şi toate măruntaiele dinlăuntru căzute, faţa îi era turtită şi ochii căzuţi, însă sufletul se ţinea încă într-însul şi cu picioarele putea să umble şi cu limba bine grăia.

Judecătorul, văzînd o minune ca aceasta, s-a înspăimîntat şi a zis către cei care erau acolo: "Oare om este acesta sau nălucire? Oare nu ne-a fermecat ochii noştri vrăjitorul acesta? Că această vedere este înfricoşată şi covîrşeşte firea omenească. Cine se aştepta ca să rămînă el viu cînd şi cele dinlăuntrul lui fiind căzute şi toate alcătuirile sfărîmate şi slăbănogite, se mişcă, umblă şi grăieşte? Dar zeii noştri, spre înţelepţirea multor oameni, l-a păzit pe el viu, ca pe cel ce nu voia ca să se închine stăpînirii lor şi aceasta să fie nălucire de spaimă celor ce privesc la dînsul". Şi a zis către mucenic: "Iată acum, ticălosule, te-ai lipsit de ochi şi cu toate mădularele eşti netrebnic, deci ce nădejde îţi mai

rămîne ţie către Acela spre Care în deşert ai nădăjduit? De aceea, cere milă de la zeii cei milostivi, ca să te miluiască pe tine şi măcar muncilor celor din iad să nu te dea pe tine". Iar mucenicul lui Hristos, auzind de munci, a rîs şi a zis către împărat: "Oare zeii tăi mă vor scăpa pe mine de munci? Ei singuri nu pot să scape de muncile lor cu care şi tu, dîndu-te focului celui nesfîrşit, în veci te vei munci, că te-ai lepădat de Fiul lui Dumnezeu şi sîngele Lui cel sfînt ce s-a vărsat pentru noi l-ai călcat şi darul Duhului Sfînt l-ai batjocorit supunîndu-te idolilor celor pierzători. Iar eu, pentru această puţină durere care s-a adus de către tine asupra mea, nădăjduiesc de la Domnul meu, pentru Care pătimesc, să am odihnă veşnică în cămara Lui cea cerească".

Iulian, auzind acestea, i-a răspuns lui aşa: "Pe Artemie cel ce a hulit pe zei şi a călcat legile romane şi ale noastre şi s-a mărturisit pe sine creştin, în loc de roman şi în loc de voievod s-a numit Augustalie, l-am dat judecăţii celei desăvîrşite a morţii şi poruncim să se taie spurcatul lui cap cu sabia". Un răspuns ca acesta auzind sfîntul, a fost dus la locul de ucidere, dorind să se dezlege de trup şi cu Hristos să vieţuiască. Mergînd la locul unde avea să fie tăiat, a cerut vreme de rugăciune şi întorcîndu-se spre răsărit şi-a plecat genunchii de trei ori şi, rugîndu-se destul, a auzit un glas din ceruri, zicîndu-i: "Intră cu sfinţii, ca să-ţi iei răsplătirea cea gătită ţie". Apoi îndată şi-a plecat sub sabie capul pe care l-a tăiat unul din ostaşi, în ziua douăzecea a lunii octombrie. Ziua în care s-a săvîrşit muceniceasca sfîntului nevoinţă a fost într-o vineri, iar cinstitul şi sfîntul lui trup a fost cerut de la judecători de o femeie, pe nume Arista, diaconiţă a bisericii Antiohiei. Aceasta, ungîndu-l cu arome de mare preţ, l-a pus într-o raclă şi l-a trimis la Constantinopol, unde l-a îngropat cu cinste. Multe şi negrăite minuni se făceau la moaştele lui şi mulţi neputincioşi se vindecau, vindecări pe care şi acum le dă Sfîntul Artemie tuturor celor ce cu credinţă aleargă la dînsul.

După sfîrşitul lui s-a împlinit degrabă proorocia pe care a făcut-o pentru moartea lui Iulian, zicîndu-i în faţă: "Pierzarea ta aproape este şi nu după multă vreme va pieri pomenirea ta cu sunet".

Iulian, ucigînd pe Sfîntul Artemie, a plecat cu ostaşii săi din Antiohia şi a mers în pămîntul Persiei. Cînd a ajuns la cetatea Ctesifont, s-a întîlnit cu dînsul un pers, bărbat bătrîn şi cinstit şi cu foarte bună înţelegere; acela s-a făgăduit lui Iulian ca să-i dea fără de osteneală împărăţia persană. Şi s-a făcut nelegiuitul împărat şi la toată oastea lui călăuză în părţile Persiei, dar nu spre binele răului băutor de sînge, căci persul acela l-a amăgit pe el şi, păcălindu-i că îi duce pe căi drepte şi bune, a băgat pe călcătorul de lege în pustiul Carmaniului, în locuri neumblate şi în prăpăstii fără de apă şi pustii, unde pe toţi ostaşii cu foamea şi cu setea chinuindu-i şi caii şi cămilele lor omorîndu-le, a spus că de voie a făcut aceasta şi intenţionat l-a dus pe el în nişte locuri ca acestea, pustii şi înfricoşătoare, ca să slăbească puterea lor. "Pentru aceasta, zicea, am făcut-o, ca să nu văd patria mea prădată de vrăjmaşi, că mai bine îmi este mie aici în mîinile voastre, decît patria mea să piară prin voi". Şi îndată ostaşii l-au tăiat în bucăţi pe persul acela. Apoi, rătăcind mult prin pustie, grecii şi romanii au căzut în oastea persană şi, făcînd război, mulţi din partea lui Iulian au căzut răniţi. Atunci a sosit şi asupra lui Iulian dumnezeiasca izbăvire, căci de sus, cu

nevăzută mînă şi cu nevăzută armă a fost rănit în coaste, pînă în cele dinlăuntrul ale lui. Apoi a suspinat greu şi a răcnit şi, luînd cu mîna din sîngele lui, l-a aruncat în sus, în văzduh şi a zis: "Ai biruit, Hristoase! Satură-te, Galileene!". Şi cu o moarte cumplită ca aceasta sufletul său cel vrăjmaş şi necurat l-a părăsit şi a pierit cu sunet, după proorocia Sfîntului Artemie. Iar oastea, după sfîrşitul lui Iulian, a pus împărat pe Iovian care, fiind creştin şi făcînd pace cu perşii, s-a întors înapoi. Şi acum Iulian se munceşte în iad cu Iuda, iar Artemie se veseleşte cu sfinţii în ceruri, stînd înaintea lui Dumnezeu, Unul în Treime, Tatăl şi Fiul şi Sfîntul Duh, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

Viaţa Cuviosului Părintelui nostru Ilarion cel Mare
(21 octombrie)

Cuviosul Ilarion s-a născut într-un sat ce se numea Tavata, ce era în Palestina, aproape de cetatea Gaza. Părinţii cuviosului au fost eleni, din care s-a născut Ilarion ca un trandafir din spini, şi bună mireasmă i s-a arătat lui Hristos; căci, fiind trimis de părinţii lui în Alexandria ca să înveţe carte, el nu numai acea înţelepciune a deprins-o degrabă - pe care elenii o caută - ci şi înţelepciunea cea duhovnicească a învăţat-o bine. Pentru că a crezut întru Domnul nostru Iisus Hristos, a primit Sfîntul Botez şi, intrînd adeseori în biserica lui Dumnezeu, lua aminte la cuvintele cele care luminează şi înţelepţesc pe prunci. Ardea cu inima de dragostea lui Dumnezeu şi, obiceiurile cele bune deprinzîndu-le, gîndea în ce chip ar plăcea Lui. Şi auzind de Sfîntul Antonie cel Mare, de a cărui viaţă îmbunătăţită străbătuse vestea pretutindeni, a dorit să-l vadă şi a mers la dînsul cu sîrguinţă.

Ajungînd la acea pustie, a văzut faţa lui cea cu sfîntă cuviinţă şi i-a auzit cuvintele cele curgătoare de miere, care-i arătau lui calea ce duce pe om la desăvîrşire. A petrecut Ilarion la Sfîntul Antonie cîtăva vreme, privind la viaţa lui cea asemănătoare cu a îngerilor, la rugăciunile cele dese, făcute cu osîrdie, la lucrul mîinilor şi la osteneala cea neîncetată, la post şi la înfrînare, la iubirea de aproapele, la necîştigare şi la toată călugăria cea desăvîrşită. Mulţime de oameni veneau la cuviosul Antonie, unii ca să se tămăduiască de neputinţele lor, alţii ca să fie binecuvîntaţi de dînsul, iar alţii ca să asculte cuvintele lui cele de Dumnezeu insuflate şi folositoare. Pentru aceea Ilarion nu a binevoit să vieţuiască mai mult acolo, că nu era singurătate desăvîrşită şi linişte; ci a gîndit să-şi caute un loc ca acela unde ar putea să vieţuiască numai cu Dumnezeu, fără gîlceavă. Şi luînd de la cuviosul binecuvîntare, s-a întors în patria sa şi a aflat pe părinţii săi morţi. Apoi a împărţit averea ce rămăsese în două părţi: una a dat-o rudeniilor, iar alta săracilor, nelăsîndu-şi nimic pentru el; ci pe toate socotindu-le gunoaie, s-a lepădat de lume şi chiar de sine ca să poată fi ucenic al lui Hristos şi următor al sărăciei Lui.

Astfel, lăsînd cele deşarte, a mers în pustia ce este ca la şapte stadii de la Maiuma Gazei şi acolo, între mare şi între lac, s-a sălăşluit singur. Erau tîlhari în pustiul acela şi l-a sfătuit pe el cineva dintre cunoscuţi să plece de acolo, să nu cadă în mîinile tîlharilor şi să-l ucidă.

Dar el nu s-a îngrijit de moartea trupească, vrînd să scape de moartea cea sufletească. "Se cuvine - zicea el - a fugi de tîlharii cei ce ucid sufletul, iar nu de tîlharii care ucid trupul. De aceştia nu mă tem. "Domnul este luminarea mea şi Mîntuitorul meu, de cine mă voi teme? Domnul este scutitorul vieţii mele, de cine mă vei înfricoşa?" Şi vieţuia în post şi în rugăciuni neîncetate. Hrana lui erau cincizeci de smochine pe zi, după apusul soarelui. Mai avea o haină de păr şi o manta din piele dată de cuviosul Antonie.

Dar urîtorul binelui, diavolul, văzîndu-se călcat de un monah tînăr, a ridicat război împotriva lui, vrînd să biruiască pe ostaşul cel duhovnicesc, prin pofta trupească, prin care a început a aprinde trupul lui cel tînăr şi cu gînduri necurate a-i tulbura mintea. Iar Ilarion, simţind balaurul cel necurat care vrea să-l muşte cu boldul păcatului, s-a împotrivit lui cu mai mare chinuire a trupului, înarmîndu-se cu rugăciuni către Dumnezeu şi desăvîrşit a zdrobit capul balaurului. Căci a adăugat post peste post şi osteneli peste osteneli, timp de trei zile, iar uneori şi cîte patru zile, negustînd hrană. Şi-şi ostenea trupul săpînd uneori pămîntul, iar alteori împletind coşniţe, grăind către sine apostoleştile cuvinte: "De nu voieşte cineva să lucreze, atunci nici să nu mănînce". Gîndurile cele necurate le izgonea din inimă, cu lovirea în piept ca vameşul şi cu suspinul cel din adîncul inimii, iar trupul său numindu-l asin, aşa vorbea cu dînsul: "Eu, asinule, te voi face ca să nu te sălbăticeşti şi nu cu orz te voi hrăni, ci cu pleavă, cu foamea şi cu setea te voi chinui, cu grea sarcină te voi îngreuia, ca să gîndeşti mai mult la hrană, iar nu la necurăţie". Nişte cuvinte ca acestea grăind către sine, le împlinea pe ele şi cu fapta, pentru că atît îşi chinuise trupul, încît i se vedeau numai oasele acoperite cu piele.

Apoi, văzînd vrăşmaşul că prin acest război nu a sporit nimic, deoarece nu numai că nu l-a biruit pe el, ci a fost biruit de dînsul, s-a gîndit să-l înfricoşeze pe fericit prin năluciri şi prin vedenii. Într-o noapte, cînd Sfîntul Ilarion stătea la rugăciune, a auzit plîngere de copii şi tînguire de femei, răgete de lei şi glasuri de alte fiare dobitoace, mare gîlceavă şi tulburare ca de război, pentru că diavolii adunaseră trupa tovarăşilor lor şi scoteau tot felul de glasuri, ca Ilarion, înfricoşîndu-se de glasurile lor, să lase pustiul şi să fugă. Dar înţelegînd că toate acestea sînt îngroziri diavoleşti şi-a făcut semnul crucii şi diavolul, văzîndu-se alungat cu păvaza credinţei, a căzut, iar tînărul, rugîndu-se cu tot dinadinsul lui Dumnezeu ca să-i trimită ajutor de sus şi stînd mult la rugăciune, l-a surpat pe vrăjmaşul care stătea asupra lui. Apoi, ridicîndu-se puţin, vrînd să vadă cu ochii ceea ce auzise cu urechile, fiindcă era o noapte foarte luminoasă şi luna strălucea, a văzut o caretă mare cu cai înfricoşaţi şi sălbatici, care veneau cu mare zgomot spre dînsul. Iar el a strigat: "Doamne, Iisuse Hristoase, ajută-mi!" Şi îndată, desfăcîndu-se, pămîntul a înghiţit toată puterea diavolească. Iar sfîntul, bucurîndu-se, ca odinoară Moise care a biruit pe Faraon, a cîntat: "Calul şi pe călăreţul l-a aruncat în mare, întins-a dreapta Sa şi l-a înghiţit pe el pămîmtul". Apoi iarăşi cînta: "Aceştia în căruţe şi aceştia pe cai, iar noi numele Domnului Dumnezeului nostru vom chema; aceştia s-au împiedicat şi au căzut, iar noi ne-am sculat şi ne-am îndreptat".

Însă vrăjmaşul, măcar că a căzut, cu toate acestea nu înceta a se scula şi a tăbărî asupra sfîntului, ispitindu-l cu alte meşteşuguri ale sale. Odihnindu-se sfîntul, i se părea că vede

pe lîngă dînsul femei dezbrăcate, glumind cu neruşinare. Apoi, fiind flămînd şi însetat, i se arătau lui fel de fel de mîncăruri şi băuturi dulci. Iar el, rugîndu-se, i se arăta uneori venind asupra lui lupul urlînd, alteori vulpea sărind, altă dată a văzut ostaşi înaintea lui făcînd război şi unul dintre ei, căzînd mort la picioarele lui, îl ruga ca să-l îngroape. Odinioară, stînd în rugăciune, a căzut în uitare, biruindu-se mintea lui de fireasca neputinţă şi altceva gîndind, a sărit în spatele lui diavolul şi lovindu-l cu picioarele în coaste şi bătîndu-l cu biciul pe spate şi pe grumazul său, îi zicea: "Aleargă, aleargă, pentru ce dormi?" Şi rîzînd îl întreba: "Oare vrei orz?" Iar sfîntul, socotindu-le întru nimic toate acele meşteşuguri diavoleşti, prin arma crucii gonea pe diavoli de la sine.

Cuviosul şi-a făcut o chiliuţă mică în chip de mormînt, încît abia îi încăpea trupul în ea şi acolo vieţuia, nevoindu-se asupra nevăzutelor duhuri. Odată tîlharii au voit să năpădească asupra lui noaptea, nădăjduind că vor găsi ceva la dînsul şi toată noaptea l-au căutat, dar nu l-au aflat. Apoi dimineaţa, aflîndu-l, l-au văzut că nu avea nimic şi au grăit către dînsul: "De ar veni la tine tîlharii, ce ai face?" Iar el le-a răspuns lor: "Cel gol nu se teme de tîlhari". Ei i-au zis: "Dar pot să te ucidă". Iar sfîntul a răspuns: "De vreme ce sînt gata pentru a muri, nu mă tem de tîlhari". Iar tîlharii, minunîndu-se de un aşa suflet mare şi de credinţa lui, i-au spus că toată noaptea căutîndu-l, n-au putut să-l găsească; apoi făgăduind să-şi îndrepte viaţa lor, s-au dus. Şi vieţuind el în acea pustie mulţi ani, a străbătut vestea în toată Palestina de sfinţenia vieţii lui şi au început a veni la dînsul credincioşii, căutînd ajutor în nevoile lor prin sfintele lui rugăciuni. Mai întîi a venit la dînsul o femeie oarecare din Elevteropoli, care vieţuind în însoţire cu bărbatul ei timp de cincisprezece ani, fiind stearpă şi ocărîtă de bărbatul ei că n-avea copil, a îndrăznit a alerga la sfîntul şi a căzut la picioarele lui. Văzînd-o, sfîntul şi-a întors faţa de la ea. Dar ea a început a se ruga cu lacrimi, zicînd: "Pentru ce-ţi întorci faţa, robule al lui Dumnezeu, de la mine cea cuprinsă de necaz? Pentru ce fugi de aceea care se roagă ţie cu tînguire? Să nu priveşti spre femeie, dar spre durerea inimii ei şi la lacrimi milostiveşte-te, plăcutule al lui Hristos; adu-ţi aminte că Mîntuitorul a cinstit firea noastră, îmbrăcîndu-Se în trup omenesc din femeie, din care şi pe tine te-a născut. Pentru aceasta să nu întorci faţa de la aceea care aleargă la tine, ci printr-ale tale rugăciuni dă dezlegare nerodirii mele, pentru care întotdeauna sînt ocărîtă şi defăimată de bărbatul meu".

La aceste cuvinte Sfîntul Ilarion, plecîndu-se spre milă, şi-a ridicat ochii săi în sus şi s-a rugat pentru dînsa. Apoi i-a poruncit să se întoarcă acasă, zicîndu-i: "Să mergi cu bună nădejde şi îţi va îndeplini Domnul cererea ta". Şi s-a întors femeia cu bucurie, crezînd în cuvintele sfîntului. Iar Dumnezeu, ascultînd rugăciunile robului său, a dezlegat nerodirea femeii, pentru că, nu după multă vreme, a şi născut un fiu după cum îi spusese Sfîntul Ilarion.

Trecînd un an, acea femeie a mers la dînsul, purtînd în braţe pruncul şi zicînd: "Iată rodul sfintelor tale rugăciuni, plăcutule al lui Dumnezeu! Deci, binecuvîntează pruncul pe care l-ai cerut pentru mine de la Dumnezeu". Şi binecuvîntînd sfîntul pe prunc şi pe maica sa, i-a liberat cu pace, iar ea, lăudînd pe Domnul, preamărea pe plăcutul Lui prin tot ţinutul acela.

O altă femeie, Aristeneta, care crezuse în Domnul nostru Iisus Hristos, fiind soţia unui boier pe nume Elpidie, avea trei fii, care, vătămîndu-se de un vînt rău, au căzut într-o boală cumplită, pe care doctorul n-a putut s-o tămăduiască şi acum erau aproape de moarte. Acea femeie, auzind de Sfîntul Ilarion care era în pustie, a alergat la dînsul, luîndu-şi slujnicele şi famenii ei, şi a căzut cu lacrimi la picioarele lui, zicînd: "Te jur pe tine cu Domnul nostru Iisus Hristos şi cu cinstită Crucea Lui, ca să vii în Gaza şi să tămăduieşti de boală pe cei trei fii ai mei care sînt gata să moară, ca şi în cetatea cea elenească să se preamărească numele Domnului prin venirea ta şi prin tămăduirea fiilor mei şi, astfel, să se ruşineze Marnas, necuratul zeu al Gazei, cel cinstit de cei necredincioşi". Iar sfîntul se lepăda, zicînd: "Eu niciodată nu ies din pustie şi nu mă apropii nu numai de cetate, dar nici de sat". Dar femeia atît insista prin rugămintea sa cu lacrimi, încît sfîntul a făgăduit să vină după apusul soarelui.

Fiind seară adîncă, sfîntul a venit în Gaza şi cînd s-a atins de tinerii cei bolnavi, chemînd peste dînşii numele lui Iisus Hristos, îndată a ieşit din ei sudoare multă şi în acelaşi ceas s-au sculat sănătoşi şi, luînd hrană, au mulţumit lui Dumnezeu şi au sărutat sfintele mîini ale doctorului lor. Apoi a străbătut vestea despre aceasta prin toată Gaza şi de atunci au început bolnavii cei cuprinşi de felurite boli să meargă în pustie la Cuviosul Ilarion, cîştigînd tămăduiri cu rugăciunile lui; pentru aceasta mulţime de păgîni credeau în Domnul nostru Iisus Hristos şi mulţi au voit să rîvnească vieţii lui celei îmbunătăţite şi, lăsînd lumea, petreceau cu dînsul în pustiu. Apoi degrabă s-a înmulţit numărul ucenicilor lui şi a fost Sfîntul Ilarion în Gaza şi în Palestina întîiul povăţuitor de monahi, precum Sfîntul Antonie în Egipt.

Odinoară s-a dus la cuviosul o femeie oarbă care, pierzîndu-şi lumina ochilor de zece ani, îşi cheltuise toată averea sa la doctori şi nici un folos nu cîştigase. Pe aceasta sfîntul a tămăduit-o prin scuipare, asemănîndu-se Domnului său; pentru că a scuipat în faţa ei şi ea îndată a văzut şi toţi au preamărit pe Dumnezeu.

Un servitor al unui boier din Gaza, pe cînd şedea în şaretă, a fost rănit de diavol şi a înţepenit cu totul, încît nu putea nicidecum să se mişte cu nici o parte a trupului, numai singură limba îi era liberă. Acest rob a fost dus la Cuviosul Ilarion în pustie, pe care văzîndu-l, sfîntul a zis: "Nu-ţi este cu putinţă a te tămădui de neputinţa ta, de nu vei crede mai întîi în Hristos Domnul, Cel ce poate să te tămăduiască". Iar bolnavul cu osîrdie, a răspuns: "Cred întru El, numai să mă tămăduiască". Şi sfîntul, făcînd rugăciune, l-a tămăduit cu puterea lui Hristos şi învăţîndu-l credinţa, i-a poruncit să se boteze. Şi aşa s-a întors robul acela vindecat de robia diavolească şi sănătos cu trupul şi cu sufletul.

Un alt om tînăr din părţile Ierusalimului, cu numele de Marsit, foarte voinic la corp încît putea să ridice cincisprezece oboroace (saci) de grîu şi să le ducă şi nu-i trebuia asin pentru a căra lucrurile, diavolul a intrat într-însul şi îl chinuia, gonindu-l prin pustietăţi şi prin cîmpii. Prinzîndu-l oamenii i-au legat mîinile şi picioarele cu lanţuri şi cu cătuşe de fier şi cu multă întărire îl străjuiau pe el la închisoare. Însă el, cu îndoită tărie, şi cu cea diavolească şi cu cea firească a sa, a sfărîmat cu înlesnire toate legăturile şi întăririle uşii

şi, scăpînd, îi ucidea pe oamenii care-l întîmpinau în cale: unora muşcîndu-le nasul, buzele şi urechile, unora sfărîmîndu-le mîinile şi picioarele, altora scoţîndu-le ochii, iar pe alţii sugrumîndu-i de gît şi omorîndu-i şi mai făcea şi alte cumplite fapte în locul acela, încît nimeni nu putea să-l îmblînzească. Si adunîndu-se popor mult şi prinzîndu-l, l-au legat peste tot trupul cu fiare şi trăgîndu-l ca pe un bou sălbatic, l-au dus la Cuviosul Ilarion care, văzîndu-l, a poruncit să-l dezlege şi îndată s-a făcut blînd ca un mieluşel. Apoi, rugîndu-se mult pentru el, a zis către diavolul care era într-însul: "Întru numele Domnului nostru Iisus Hristos, îţi poruncesc, necurate duhule, să ieşi din omul acesta şi să te duci în locuri fără de apă". Şi l-a scuturat pe el diavolul şi, aruncîndu-l la pămînt, a ieşit dintr-însul. Apoi, prin darul Domnului şi cu rugăciunile sfîntului, s-a făcut sănătos omul acela şi foarte mult îl preamărea pe Cuviosul Ilarion. Iar el i-a poruncit lui şi celor ce erau acolo, zicînd: "Nu s-a făcut aceasta prin puterea noastră, ci prin darul Celui iubitor de oameni, al Mîntuitorului, Care durerile noastre le-a purtat pentru mila Lui cea negrăită către noi robii Lui. Deci pe Acela neîncetat să-L slăvim şi să-I mulţumim".

Un alt bărbat oarecare, cu numele Orion, om din cei bogaţi şi căpetenie a cetăţii Aila, a fost dus la cuviosul legat cu lanţuri de fier, căci o legiune de diavoli sălăşluia într-însul. Acesta, cînd s-a apropiat de cuvios, s-a smuls din mîinile celor care îl duceau şi, alergînd apoi, l-a apucat pe sfîntul şi l-a ridicat mai sus decît el. Atunci au strigat cu toţii, pentru că se temeau să nu-l trîntească pe sfînt la pămînt şi să-i sfărîme oasele cele uscate de atîta post. Iar sfîntul, zîmbind, a zis: "Lăsaţi pe pîrîşul meu să se lupte cu mine". Şi întinzîndu-şi mîna înapoi, a apucat de păr pe cel îndrăcit şi l-a pus el înaintea picioarelor sale şi legîndu-i mîinile şi călcînd pe picioarele lui, îi zicea: "Munceşte-te, legiune de diavoli, munceşte-te!". Iar diavolii strigau din om cu multe feluri de glasuri, ca o gîlceavă de popor mult. Apoi a început sfîntul a se ruga: "Doamne Iisuse Hristoase, slobozeşte pe ticălosul acesta din legiunea diavolilor, pentru că Tu, precum biruieşti pe unul, aşa poţi şi pe mai mulţi să-i biruieşti". Şi îndată au ieşit din el toţi diavolii cu ţipăt mare. Iar omul, izbăvindu-se de chinurile lor, s-a făcut sănătos, mulţumind lui Dumnezeu şi Sfîntului Ilarion, plăcutul Lui.

Iar după o vreme oarecare a venit cu femeia şi cu prietenii săi, aducînd sfîntului mari daruri pentru tămăduire. Dar sfîntul nu a primit darurile, zicînd: "Au nu ai auzit ce a pătimit Gheezi, luînd plată de la bărbatul cel vindecat de lepră? Pentru că nu se vinde darul Domnului! Mergi de le împarte pe acestea la săracii din cetatea ta, căci nouă, celor ce stăm în pustiu, nu ne sînt de folos acestea". Si aşa i-a întors cu darurile înapoi pe ei.

După aceasta a fost dus la Cuviosul Ilarion un anume slăbănog, pe nume Zonan, săpător de piatră din Maiuma şi îndată, cu sfintele lui rugăciuni, s-a făcut sănătos. Apoi a fost adusă la sfînt, din hotarele Gazei, o femeie îndrăcită pentru o pricină ca aceasta: un oarecare tînăr a iubit-o şi poftea ca să fie cu dînsa, iar ea îl depărta de la dînsa şi nu se învoia la necurata lui poftă. Văzînd tînărul că nu sporeşte nimic, nici cu cuvinte amăgitoare, nici cu daruri de mare preţ, a mers la Memfis, cetatea Egiptului, la vrăjitorii lui Asclipie şi, spunînd acelora durerea cu care era rănită inima lui din pricina acelei fecioare, a luat de la dînşii nişte cuvinte vrăjitoreşti scrise pe o tăbliţă de aramă şi s-a

întors acasă; iar tăbliţa aceea a îngropat-o sub pragul casei în care vieţuia fecioara, pentru că aşa îl învăţaseră vrăjitorii. Şi îndată a intrat diavolul în fecioară şi a prins-o pe ea cu pofta păcatului, încît a început fără ruşine a striga, chemînd singură pe tînărul acela, spre îndeplinirea poftei. Apoi fără de ruşine se dezbrăca, aruncînd de pe ea hainele şi se tulbura, aprinzîndu-se de focul păcatului.

Văzînd acest lucru, părinţii ei au cunoscut că de la diavol i-a venit ispita aceasta şi, luînd-o, au dus-o la Cuviosul Ilarion în mănăstire, căci acum cuviosul adunase mulţime de fraţi şi făcuse o mănăstire mare. Şi fiind adusă la cuvios fecioara, răcnea într-însa diavolul, tînguindu-se şi zicînd: "Mai bine îmi era cînd mă aflam în Memfis înşelînd pe oameni cu nălucirile din vis, decît acum cînd sînt adus aici". Apoi diavolul a strigat: "Fără de voie am intrat în fecioara aceasta, şi cu sila sînt trimis într-însa de cel ce mă stăpîneşte pe mine, iar acum cu amar mă muncesc şi nu pot să ies, pentru că sînt legat de tăbliţa cea de aramă care este îngropată sub prag. Deci nu pot ieşi, pînă nu mă va dezlega tînărul care m-a legat pe mine". Iar sfîntul, zîmbind puţin, i-a zis: "Dar în aceasta stă puterea ta cea mare, diavole? Fiindcă eşti legat ca cu o aţă, zici, de tăbliţa cea de aramă eşti ţinut cu sila?" Apoi l-a întrebat: "Pentru ce nu ai intrat în tînărul cel ce te-a legat?" A răspuns diavolul: "Are el un alt diavol, tovarăş al meu, iubitor de pofte". Şi rugîndu-se sfîntul, l-a gonit pe el din fecioară şi a învăţat-o pe ea să se ferească de cursele vrăjmaşului, să fugă de întîlniri cu tinerii şi să nu vorbească cu cei care sînt fără de ruşine.

De asemenea, un boier oarecare, avînd în el duh necurat, a mers la Sfîntul Ilarion şi a cîştigat tămăduire. Pentru aceasta, mulţumindu-i, a dus doctorului celui fără de plată, adică Cuviosului Ilarion, zece litre de aur şi l-a rugat să le ia. Iar sfîntul i-a arătat lui o pîine de orz, zicîndu-i: "Cei ce se hrănesc cu o pîine ca aceasta aurul îl socotesc ca un gunoi". Şi neluînd aurul a slobozit pe boier sănătos.

Auzind Cuviosul Antonie de Ilarion şi de toate cele ce le făcea el, se bucura cu duhul şi îi scria adeseori, iar celor ce veneau la dînsul din Siria, pentru tămăduire, le zicea: "Pentru ce vă osteniţi, făcînd atît de lungă cale şi venind la mine? Aveţi aproape de voi pe iubitul meu fiu întru Hristos, Ilarion, care a luat de la Dumnezeu darul să tămăduiască toate bolile".

Prin toată Palestina a început acum a se face mănăstiri, cu binecuvîntarea Sfîntului Ilarion, şi toţi monahii veneau la dînsul ca să audă din gura lui cuvînt de învăţătură, iar el pe toţi îi povăţuia la calea mîntuirii. O dată a fost rugat de fraţii ce veneau la dînsul să meargă să cerceteze mănăstirile care se înmulţiseră prin rugăciunile şi cu binecuvîntarea lui, apoi să le întărească şi să le dea îndreptar de viaţă. Şi cînd a ieşit în cale s-au adunat la dînsul mulţime de fraţi, cam trei mii, şi îi urmau sfîntului, îndulcindu-se de învăţăturile lui cele pline de miere. Înconjurînd cuviosul mănăstirile şi cercetînd pe fraţi, a făcut multe minuni. Un frate primitor de străini îşi avea via sa, din care în tot anul lua cam o sută de măsuri de vin. Acesta l-a primit cu dragoste pe Sfîntul Ilarion şi a rugat pe fraţi ca, mergînd în via lui, să ia fiecare struguri cît va voi, pentru că erau copţi. Şi fraţii şi-au luat fiecare cît au voit şi erau cam la trei mii de fraţi.

Văzînd cuviosul o dragoste ca aceea la fratele acela, a binecuvîntat via lui şi fratele a luat vin - în anul acela - din via sa, mai mult decît trei sute de măsuri. Aşa binecuvîntarea cuviosului a înmulţit vinul pentru iubirea de străini a acelui frate. Iar alt frate, zgîrcit şi împietrit la inimă, văzînd pe sfîntul că merge cu turma sa cea duhovnicească pe aproape, a pus străjeri la via sa ca să nu ia cineva vreun strugure de la dînsul; şi străjerii aruncau cu pietre asupra lor, zicînd: "Să nu vă apropiaţi de acestă vie, că este străină". Şi a fost lipsit fratele acela de binecuvîntarea sfîntului, pentru că foarte puţin vin a luat din vie şi acela a fost acru.

Odată, mergînd în pustiul Cadis ca să cerceteze pe un ucenic al său, i s-a întîmplat a merge printr-o cetate barbară, care se chema Elusa, în care a nimerit la un praznic diavolesc, pentru că mulţime de popor barbar se adunase în cetatea aceea de prin satele vecine şi făcea jertfe şi dansa în capiştea necuratei zeiţe Afrodita. Aceştia, auzind că Sfîntul Ilarion s-a apropiat, au ieşit cu femeile şi copiii în întîmpinarea lui, pentru că se auzise mult despre dînsul, că este mare făcător de minuni. Şi văzîndu-l pe el şi-au plecat capetele şi au strigat cu toţii în limba siriană: "Varah! Varah!" adică: "Binecuvîntează! Binecuvîntează!" Şi au adus la dînsul mulţime de neputincioşi şi de îndrăciţi şi pe toţi i-a tămăduit cuviosul cu puterea lui Hristos. Şi învăţîndu-i pe ei despre Unul adevăratul Dumnezeu pe toţi i-au adus la credinţă şi nu s-a dus de la dînşii pînă ce nu a risipit capiştea cea idolească şi i-a sfărîmat pe idoli. Apoi au făcut o sfîntă biserică şi s-au botezat în numele Domnului. Deci întărindu-i pe ei cuviosul în credinţă şi dîndu-le binecuvîntare, a plecat în calea sa.

Cuviosul avea un astfel de dar de la Dumnezeu că prin mirosirea trupească şi prin atingerea hainelor, cunoştea de ce patimă este cuprins fiecare. Odată un frate avar şi iubitor de argint a trimis sfîntului verdeţuri de mîncare din grădina sa. Făcîndu-se seară şi şezînd sfîntul să primească hrana, au pus ucenicii înaintea lui verdeţurile cele trimise de la acel frate avar. Iar sfîntul, văzîndu-le, a întors faţa, zicînd: "Nu pot suferi mirosul urît care iese din verdeţurile acestea! Luaţi-le de aici". Iar fericitul Isihie, ucenicul lui, îl silea să guste şi să binecuvînteze dragostea fratelui şi îi zicea: "Să nu scîrbeşti, părinte, de verdeţurile pe care le-a adus fratele, căci a adus cu credinţă pîrgă din grădina sa". Iar sfîntul a răspuns: "Oare nu ţi se pare ţie că aceste verdeţuri miros a zgîrcenie?" Iar Isihie a zis: "Oare pot verdeţurile, afară de firescul lor miros, să miroase a vreo patimă?" A răspuns sfîntul: "Dacă nu mă crezi pe mine, dă aceste verdeţuri la boi şi vezi dacă le vor mînca?" Iar Isihie, luîndu-le, le-a dus şi le-a pus în iesle înaintea boilor, iar boii, mirosind verdeţurile, au început a rage, neputînd suferi mirosul urît şi, scăpînd de la iesle, au fugit.

Atunci avea sfîntul şaizeci şi trei de ani şi, adunîndu-se mulţime de fraţi, a fost necesar ca să mărească mănăstirea şi să aibă mai multă grijă. Acest lucru împiedica liniştea lui. Pe lîngă această mulţime de oameni, veneau la dînsul, unii pentru tămăduiri, alţii pentru binecuvîntare; apoi veneau la dînsul episcopi şi preoţi împreună cu alţi slujitori bisericeşti şi boieri şi domni din cetăţi şi din stăpîniri mari, poftind să audă de la dînsul cuvîntul lui Dumnezeu şi să ia binecuvîntare. Deci, supărîndu-se sfîntul de aceasta, că nu-l lăsau, cei ce veneau, să se liniştească, plîngea, aducîndu-şi aminte de liniştea sa cea dintîi, cînd

vieţuia numai el singur. Şi văzîndu-l pe el fraţii întotdeauna aşa de mîhnit şi plîngînd, îl întrebau, zicîndu-i: "De ce te mîhneşti aşa şi plîngi, părinte?" Iar el le-a răspuns: "Plîng şi mă mîhnesc pentru aceea, că iarăşi m-am întors în lume şi că mi-am luat plata mea, de vreme ce toţi palestinienii şi cetăţile cele dimprejur mă slăvesc pe mine şi voi, aşişderea, mă cinstiţi ca pe un stăpîn şi tuturor celor din mănăstire, eu stăpîn mă numesc". Auzind acestea fraţii, au cunoscut că în taină voieşte să se ducă de la dînşii şi-l păzeau cu grijă ca să nu-l lase; iar stareţul s-a mîhnit astfel doi ani.

A venit la dînsul Aristeneta, femeia lui Elpidie eparhul, căreia i-a tămăduit de boală pe cei trei fii care erau să moară şi i-a cerut binecuvîntare şi rugăciuni de cale, că voia să meargă în Egipt, să se închine Cuviosului Antonie. Sfîntul Ilarion, auzind de Antonie, a suspinat şi a zis: "O, de mi-ar fi cu putinţă să merg şi eu acolo şi să văd în viaţă pe sfîntul şi iubitul meu părinte Antonie, dar cu sila sînt ţinut de fraţi şi nu pot să merg la dînsul". După aceea, tăcînd, a plîns foarte mult şi a zis: "Iată, acum este a doua zi de cînd toată lumea se mîhneşte pentru adormirea marelui luminător Antonie, pentru că acum cuviosul a ieşit din trup". Auzind de aceasta femeia şi toţi care erau acolo au înţeles că lui Ilarion i s-a descoperit de la Dumnezeu mutarea din viaţa aceasta a Cuviosului Antonie. Şi s-a întors Aristeneta la casa sa şi după puţine zile s-a auzit într-adevăr vestea de adormire a Cuviosului Antonie.

Apoi Sfîntul Ilarion, nesuferind gîlcevile şi cinstea oamenilor şi pe lîngă acestea avînd şi descoperire de la Dumnezeu ca să plece de acolo, i-a chemat pe cîţiva dintre ucenicii săi şi le-a poruncit să meargă cu dînsul. Iar ei, aducînd un asin, au pus pe el pe Cuviosul Ilarion, pentru că nu putea din cauza bătrîneţii să călătorească şi, sprijinindu-l pe el pe asin, călătoreau împreună cu dînsul. Înştiinţîndu-se de ceilalţi fraţi şi din cetăţile şi din satele de primprejur cum că l-au lăsat pe Cuviosul Ilarion să plece, s-au adunat cam la zece mii de oameni şi, alergînd după dînsul, l-au ajuns şi cu plîngere căzînd către dînsul se rugau să nu plece, zicînd: "Pe tine, părinte, te avem după Dumnezeu în Palestina, întărindu-ne pe noi şi ajutîndu-ne, deci să nu ne laşi pe noi ca pe nişte oi care nu au păstor". Iar el îi sfătuia, zicîndu-le: "Ce faceţi, fiilor, că-mi zdrobiţi de durere inima mea? Spre ştirea voastră să fie, că nu fără voia Domnului fac aceasta, pentru că m-am rugat lui Dumnezeu şi mi-a poruncit să mă duc de aici, ca să nu văd necazurile ce vor veni asupra Bisericii lui Dumnezeu şi să nu privesc la risipirea locaşurilor sfinţilor, la stricarea altarelor şi la vărsarea sîngelui fiilor mei; deci să nu mă opriţi, fiii mei". Ei, auzind că i s-a descoperit lui necazul ce are să vie, mai cu stăruinţă au început a-l ruga ca să nu-i lase, ci mai cu seamă în nenorociri să le ajute cu rugăciunile sale. Iar el, scîrbindu-se, lovea cu toiagul în pămînt, zicînd: "Nu voi mînca, nici nu voi bea, de nu mă veţi lăsa, şi dacă vreţi ca să mă vedeţi mort, opriţi-mă". Iar ei şapte zile stăruind prin rugăciune şi văzînd neschimbat gîndul lui, l-au slobozit cu pace şi l-au petrecut cu lacrimi pînă departe, toată mulţimea poporului. Şi sosind la cetatea care se numea Vetilia, şi-au plecat genunchii şi s-au rugat cu toţii. Şi încredinţîndu-i pe ei Domnului, i-a slobozit la locurile lor.

Apoi, alegîndu-şi patruzeci de fraţi pe care îi ştia că pot suferi osteneala căii cu post, gustînd numai după apusul soarelui puţină hrană, numai pe aceştia i-a luat cu sine şi,

mergînd cinci zile, au sosit în Pelusia. Şi cercetînd pe fraţii care erau în pustiul cel de aproape, în locul ce se numea Lihnos, s-a dus de acolo şi în trei zile a venit în cetatea Taval, unde a văzut pe episcopul Dracontie mărturisitorul, cel ce era în surghiun acolo, şi s-au mîngîiat amîndoi cu vorba cea de Dumnezeu insuflată. Şi iarăşi mergînd cîteva zile cu mare osteneală a sosit la Vavilon ca să cerceteze pe episcopul Filon mărturisitorul. Căci pe aceşti doi bărbaţi i-a izgonit în acele locuri Constantie împăratul, după pîra răucredincioşilor arieni. Aici cuviosul, văzîndu-l pe fericitul Filon şi vorbind cu dînsul, s-a dus în cale şi a mers la cetatea ce se numea Afrodeton, şi de acolo mergînd încă trei zile prin înfricoşata şi cumplita pustie, a ajuns la un munte înalt unde petrecea Cuviosul Antonie. Acolo a aflat pe doi ucenici ai lui Antonie, pe Isaac şi pe Pelusian care, văzînd pe Sfîntul Ilarion, s-au bucurat foarte mult. Aici locul era foarte frumos şi îl înconjura Sfîntul Ilarion cu mare osîrdie. Iar Isaac şi Pelusian arătau lui Ilarion locurile şi lucrurile lui Antonie, zicînd: "În acest loc cînta sfîntul nostru părinte Antonie, în locul acela se linіştea şi se ruga, iar aici şedea şi împletea coşniţe. Aici avea obiceiul să se odihnească după osteneală, iar acolo dormea. Această vie şi aceşti pomi el i-a sădit şi această arie cu mîinile sale a făcut-o şi cisterna aceasta pentru udatul grădinii cu mare osteneală şi cu sudoare el a săpat-o. Şi aceasta este sapa pe care a avut-o sfîntul pentru săparea pămîntului multă vreme".

Acestea şi multe altele le arătau fericitului şi mergînd la locul unde avea obiceiul Sfîntul Antonie de se odihnea, cu frică şi cu bucurie a sărutat locul acela şi s-a culcat pe dînsul. Iar deasupra muntelui aceluia erau două chilii de piatră în care Cuviosul Antonie ieşea la linişte, ascunzîndu-se de supărările credincioşilor ce veneau la dînsul. Şi acolo Ilarion şedea pe trepte, îi arătau via şi livada cu diferiţi pomi care aveau rod mult şi ziceau: "Pe aceştia i-a sădit Sfîntul Antonie mai înainte cu trei ani". Apoi s-a odihnit acolo Cuviosul Ilarion îndestulată vreme împreună cu fraţii săi şi iarăşi s-au întors la Afrodition şi de acolo i-a slobozit pe fraţi, poruncindu-le să se întoarcă în Palestina, în mănăstirea lor, şi i-a luat numai pe doi fraţi cu dînsul şi a mers cu dînşii în pustiul din apropierea cetăţii aceleia şi acolo petrecea cu pace, în flămînzire, în rugăciune, în nevoinţe, ca şi cum atunci ar fi început călugăria şi viaţa întru Hristos.

După trecerea din viaţă a Cuviosului Antonie a fost în locurile acelea secetă şi foamete mare trei ani, încît ardea pămîntul de arşiţa soarelui şi ziceau creştinii: "Pentru moartea Cuviosului Antonie nu numai oamenii, dar şi pămîntul se mîhneşte şi cerul nu mai dă ploaie". Deci oamenii şi dobitoacele se topeau de foame şi de sete. Şi auzind că în locurile acestea vieţuieşte Sfîntul Ilarion, ucenicul lui Antonie, s-a adunat mulţime mare de oameni cu femei şi copii şi mergînd în pustie la Cuviosul Ilarion cu tot dinadinsul îl rugau pe el, zicîndu-i: "Pe tine te-a trimis Dumnezeu la noi, ca urmaş a lui Antonie; deci milostiveşte-te spre noi şi te roagă Domnului ca, după multă mila Sa, să dea ploaie pămîntului nostru celui uscat". Iar Sfîntul Ilarion, văzînd primejdia poporului care era chinuit de foame şi de sete, şi-a ridicat ochii şi mîinile spre cer şi s-a rugat cu lacrimi. Îndată s-a pogorît o ploaie mare şi a adăpat tot pămîntul din destul. Din acel ceas au început popoarele a veni la dînsul, aducînd pe neputincioşii lor. Văzînd sfîntul cum lumea îl supără şi aici şi nu-l lasă să se liniştească, a voit să se ducă în pustiul ce se numea Oasim

şi, sculîndu-se, a mers cu cei doi ucenici ai săi. Şi, trecînd Alexandria, a mers la Vruhia şi acolo a aflat cîţiva fraţi cunoscuţi care l-au primit pe el cu mare bucurie şi a petrecut la dînşii puţine zile, apoi a voit să se ducă. Insă fraţii nu voiau să-l lase să plece, rugîndu-l să rămînă cu dînşii. Dar el a gîndit să plece noaptea în taină. Gătindu-i ucenicii asinul, fraţii au şi venit şi au căzut la uşa lui, zicînd: "Mai bine ne este nouă să murim la picioarele tale, decît aşa degrabă să ne despărţim de tine". Atunci cuviosul i-a rugat, zicîndu-le: "Scula-ţi-vă, fiilor! Mai de folos vă este vouă şi mie să mă lăsaţi să plec, căci arătarea lui Dumnezeu îmi porunceşte să mă duc de aici şi pentru aceasta mă grăbesc să mă duc de la voi, ca să nu fiţi şi voi în necaz pentru mine. Căci, cu adevărat, mai pe urmă veţi înţelege că nu în zadar mă grăbesc să plec de la petrecerea cea împreună cu voi". Iar fraţii, auzind acestea, s-au sculat iar el, făcînd rugăciune, i-a sărutat şi a ieşit, umblînd spre pustiul cel neumblat, păzindu-l pe el darul lui Dumnezeu.

Într-o altă zi, după plecarea lui din Vruhia, au venit necredincioşii Gazei cu judecători din Vruhia, întrebînd unde este Ilarion şi, înştiinţîndu-se că s-a dus, au zis între ei: "De bună seamă că vrăjitorul acela a ştiut ce era să i se întîmple de la noi şi a fugit". Căci necredincioşii gazeni urau pe Sfîntul Ilarion, fiindcă păgînii, părăsind pe Marnas zeul lor, alergau la dînsul. Dar mai ales preoţii lui Marnas se mîniau foarte tare din această pricină şi în tot chipul căutau să-l piardă pe Cuviosul Ilarion, dar nu puteau, pentru că toate cetăţile dimprejur şi satele îl cinsteau. Apoi nelegiuiţii au aflat vreme potrivită pentru împlinirea răutăţii lor cea plănuită încă de cînd a murit împăratul Constantie şi împărăţia a fost luată de păgînul Iulian, slujitorul diavolilor.

Gazenii necredincioşi, slujitori idoleşti, apropiindu-se de împăratul cel fărădelege au clevetit mult asupra Cuviosului Ilarion şi asupra ucenicilor lui şi au cerut scrisori poruncitoare ca să risipească mănăstirea lui din Palestina, aproape de Gaza, şi pe ucenicii lui, bătîndu-i, să-i izgonească din hotarele lor, iar pe Cuviosul Ilarion, aşişderea şi pe Isihie, ajutorul lui, să-i ucidă. Astfel au şi făcut nelegiuiţii, au risipit mănăstirea şi au izgonit turma lui Hristos. Iar Isihie, care era iubit foarte mult de fericitul Ilarion, ca cel mai rîvnitor decît alţii în ascultare, se ascundea prin pustietăţi, fugind de mîinile celor fărădelege. Iar Cuviosul Ilarion, fiind păzit de Dumnezeu, vieţuia în pustiul Oasim. Şi petrecînd el în acel pustiu un an, a venit la dînsul Adrian, ucenicul lui, spunîndu-i că împăratul Iulian a fost ucis şi, deci, îl roagă pe cuvios să meargă în Palestina, la locul cel dintîi, pentru că acum s-a stabilit pacea Bisericii. Însă sfîntul, iubind liniştea, n-a vrut să meargă în Palestina şi văzînd că nici în pustiul Oasim nu poate să se ascundă de oameni, s-a dus în pustiul din părţile Liviei, împreună cu ucenicul Zinon, iar Adrian şi celălalt ucenic s-au întors în Palestina.

Ajungînd Cuviosul Ilarion în cetatea Pareton, cea de lîngă mare, s-a urcat în corabie şi s-a dus în Sicilia, ca să scape de slava omenească. Stăpînul acelei corăbii avea cu dînsul un fiu care era muncit de un duh necurat, iar diavolul striga într-însul: "Ilarioane, robul lui Dumnezeu, pentru ce nici pe mare nu ne dai nouă odihnă? Deci aşteaptă pînă ce vom sosi la mal, ca să nu mă duc aici în prăpastie!" Iar sfîntul i-a răspuns: "Dacă Dumnezeu îţi porunceşte ţie ca să fii întru zidirea Sa, apoi fii; iar de te izgoneşte El, ce am de aceasta,

pentru că eu sînt om păcătos". Auzind acestea, tatăl copilului ce pătimea a căzut la picioarele sfîntului împreună cu toţi cei ce erau în corabie, rugîndu-l pe el să miluiască pe copil şi să izgonească diavolul dintr-însul, iar Sfîntul Ilarion nu voia, spunînd că este păcătos. Apoi i-a zis: "De îmi făgăduiţi că nu veţi spune nimănui despre mine şi nimeni nu va afla de pămîntul acela în care mergem, voi ruga pe Stăpînul meu să gonească vicleanul duh". Iar ei cu jurămînt s-au făgăduit. Făcînd rugăciunea cuviosul a gonit pe diavol din copil şi toţi au slăvit pe Dumnezeu. Sosind corabia la muntele Siciliei, ce se cheamă Pahin, Sfîntul Ilarion a dat corăbierului drept plată o Evanghelie, pe care singur cu mîna sa o scrisese cînd era tînăr, pentru că nu avea altceva să-i dea, fiind sărac cu duhul şi cu trupul. Iar corăbierul n-a luat-o deşi sfîntul îl ruga pe dînsul să o ia. Apoi corăbierul a zis: "Nu voi primi nimic de la voi cei săraci care nu aveţi nimic". Iar sfîntul se bucura cu duhul, văzîndu-se pe sine desăvîrşit sărac şi neavînd nimic din cele deşarte. Apoi, depărtîndu-se de mal cam la douăzeci de stadii, vieţuia împreună cu ucenicul său. Şi în fiecare zi aducînd ucenicul cîte o sarcină de lemne, le ducea în satul ce era aproape şi pe preţul lor cumpăra o bucăţică de pîine şi cu aceasta se hrăneau amîndoi, mulţumind lui Dumnezeu.

Însă nu a putut cetatea să se ascundă deasupra muntelui stînd; căci la Roma un om îndrăcit a strigat în biserica Sfîntului Petru: "Nu de mult, în Sicilia, a venit Cuviosul Ilarion, robul lui Hristos şi nimeni nu-l ştie pe el, socotind că se va putea tăinui. Deci mă voi duce acolo şi îl voi spune pe el". Şi aşa a fost; pentru că ducîndu-se omul acela în Sicilia a aflat pe Sfîntul Ilarion în Pahin, apoi a căzut înaintea colibei lui şi a cîştigat tămăduire cu rugăciunile cuviosului. Şi din acea vreme s-au înştiinţat despre dînsul vieţuitorii acelui loc şi a început a veni la dînsul mulţime de creştini care, căutînd tămăduire la dînsul pentru bolile lor, nu se întorceau nevindecaţi. Iar omul cel din Roma care a fost tămăduit a dat mari daruri sfîntului, mulţumindu-i pentru tămăduire, dar Sfîntul Ilarion nu a primit, zicînd: "Scris este: în dar aţi luat, în dar să daţi".

Sfîntul petrecînd în Sicilia cu iubitul său ucenic, fericitul Isihie a căutat pe Cuviosul Ilarion, iubitul său părinte, trei ani, prin toată lumea şi a străbătut cu sîrguinţă multe ţări şi munţi şi pustietăţi, dar nu l-a aflat. Apoi fiind în cetatea Metoni, care se află în Peloponez, lîngă mare, a auzit de la un negustor iudeu cum că s-a arătat în Sicilia un prooroc creştin care face multe minuni. Şi l-a întrebat Isihie pe el: "Cum îl cheamă pe acesta şi ce fel de chip are?" A răspuns evreul: "Nu l-am văzut pe el şi nici numele nu îl ştiu, ci numai am auzit de dînsul". Iar Isihie, înţelegînd că este acela pe care îl caută el, s-a suit într-o corabie şi a pornit spre Sicilia. Apoi a întrebat despre dînsul pe oamenii care mărturiseau, cum că multe minuni a făcut şi de la nici unul din ei nu a primit drept răsplată nici o fărîmă de pîine. Şi aflîndu-l pe el în Pahin, a căzut la picioarele lui, sărutîndu-le şi udîndu-le cu lacrimi, încît abia a putut cuviosul să-l ridice de la pămînt pe cel care plîngea de bucurie şi, vorbind cu dînsul cuvinte folositoare, l-a mîngîiat. Apoi, nu după multă vreme văzînd sfîntul pe mulţi venind la dînsul şi preamărindu-l pe el, a zis către ucenicii săi Isihie şi Zinon: "Nu ne este nouă cu putinţă, fiilor ca să vieţuim nici aici, ci să mergem în altă parte, unde nimeni să nu ştie de noi". Şi plecînd împreună cu dînşii s-au dus în taină la Epidavra, cetatea Dalmaţiei, Domnul îndreptîndu-l pe el acolo, spre facerea de bine a mai multora. Petrecînd puţine zile aproape de Epidavra, într-un loc liniştit, locuitorii acelei ţări

au aflat cum că Ilarion, plăcutul lui Dumnezeu, care a fost în Sicilia, a venit la dînşii. Pentru că Dumnezeu arătat făcea pe robul său şi îl preamărea. Oamenii, unul de la altul auzind despre dînsul, s-au adunat şi au venit acolo şi închinîndu-se au început a-l ruga pe dînsul să le ajute în primejdia cea mare a lor. Pentru că un balaur foarte mare şi înfricoşat petrecea în locurile acelea şi le mînca boii cei mari şi înghiţea oameni şi a pierdut mulţime nenumărată de oameni şi de dobitoace. Acestea auzindu-le sfîntul, a poruncit ca să adune mulţime de lemne şi să aprindă un foc mare. Iar el, plecîndu-şi genunchii, s-a rugat Domnului ca să miluiască pe poporul Său şi să-i izbăvească pe ei de cumplitul balaur, pentru slava numelui Său cel sfînt. Apoi a început a-l chema pe balaur şi iată că balaurul a venit de parcă era tras cu de-a sila spre junghiere şi, privind, s-au înspăimîntat cu toţii. Şi a poruncit sfîntul balaurului ca să intre în foc şi îndată, supunîndu-se cuvintelor sfîntului, balaurul a intrat în foc şi toţi au preamărit pe Dumnezeu şi au mulţumit Sfîntului Ilarion. Apoi, din ziua aceea, mulţi veneau la dînsul, lucru pentru care se mîhnea sfîntul şi gîndea unde ar afla un loc în care s-ar putea ascunde de oameni, ca să petreacă în linişte.

În acea vreme a fost un cutremur puternic de pămînt şi din cauza acestui cutremur a clocotit şi marea cu valuri înfuriate şi a ieşit din malurile sale, înălţîndu-se atît de mult încît şi munţii erau acoperiţi de valurile mării şi apele retrăgîndu-se, corăbiile rămîneau pe locurile înalte. Şi văzînd acestea, oamenii din cetatea Epidavra, care era în apropierea mării, socoteau cu toţii cum că al doilea potop are să fie, şi fiind cuprinşi de frică, gîndeau că o să se răstoarne pămîntul şi avînd înaintea ochilor moartea, cu mare plîngere se tînguiau. Apoi, aducîndu-şi aminte de Sfîntul Ilarion, au alergat cu toţii la dînsul, mari şi mici şi femei şi copii, cu plîngere rugîndu-l pe el să se roage lui Dumnezeu pentru dînşii, ca să-şi întoarcă dreapta Sa mînie. Iar sfîntul, sculîndu-se, a mers cu dînşii la cetatea lor şi ajungînd a stat între cetate şi între marea care se înălţase foarte sus, încît se părea că vrea să înece cetatea. Apoi sfîntul, însemnînd pe nisip trei cruci şi ridicîndu-şi mîinile în sus, se ruga cu tot dinadinsul Iubitorului de oameni Dumnezeu, ca să miluiască zidirea Sa. Şi aşa rugîndu-se sfîntul, s-a arătat iubirea de oameni a lui Dumnezeu, pentru că încet marea s-a alinat cu porunca lui Dumnezeu, intrînd în matca ei, căci cutremurul a încetat şi vînturile s-au potolit. Această mare minune a Domnului şi puterea rugăciunilor Cuviosului Ilarion o povesteau în cetatea Epidavra părinţii la fii din neam în neam.

Nesuferind sfîntul să fie slăvit de oameni, a plecat noaptea de acolo şi aflînd o corabie care mergea spre Cipru, s-a suit în ea împreună cu ucenicii săi. Dar pe cînd pluteau pe mare, au năvălit asupra lor tîlharii şi s-au îngrozit toţi cei ce erau în corabie, iar sfîntul îi mîngîia, zicîndu-le: "Au doar mai mulţi sînt ei decît oastea lui Faraon, pe care a înecat-o Dumnezeu în mare?" Şi cînd s-au apropiat tîlharii de corabie, ca la o aruncătură de piatră, sfîntul a făcut semn cu mîna spre dînşii, zicîndu-le: "Destul vă este vouă că aţi venit pînă acolo". Şi s-au oprit corăbiile tîlharilor, neputînd să înoate mai departe şi să se apropie de corabia în care era sfîntul. Şi mult trudindu-se tîlharii vîslind, nimic nu au sporit, căci au fost aruncaţi şi mai departe de corabie, întorcîndu-se cu ruşine cu puterea lui Dumnezeu. Apoi Sfîntul Ilarion, ajungînd pînă la ostrovul Ciprului, s-a sălăşluit la un loc pustiu ca la două stadii de la cetatea Pafos. Dar şi acolo nu s-a putut tăinui, pentru că singuri diavolii ce locuiau în oameni spuneau poporului de venirea lui. Apoi, şi din toată partea aceea, cu

porunca lui Dumnezeu adunîndu-se îndrăciţii, cam două sute la număr, bărbaţi şi femei, au venit la sfîntul şi toţi, cu ajutorul rugăciunilor lui, s-au tămăduit de îndrăcire. Petrecînd în acel loc doi ani, a voit să plece de acolo, căutînd locuri pustii, unde să-şi sfîrşească în linişte viaţa sa. Şi depărtîndu-se cam la douăsprezece stadii de la mare, a aflat un loc ascuns şi înfricoşat, între nişte munţi înalţi, şi erau mulţi pomi roditori în locul acela, din care el n-a gustat rod niciodată. Acolo erau ape bune pogorîndu-se de la înălţimea munţilor, o grădină cu verdeţuri şi o capişte idolească pustie, în care locuiau o mulţime de diavoli. Sfîntul Ilarion iubea locul acela, de vreme ce era foarte pustiu şi a petrecut acolo cinci ani. Iar diavolii strigau ziua şi noaptea, cu glasuri ostăşeşti, vrînd să-l înfricoşeze pe Sfîntul Ilarion şi să-l gonească de acolo, iar el cu neîncetate rugăciuni se împotrivea lor şi, liniştindu-se, se odihnea, de vreme ce pentru pustietatea acelui loc şi din pricina mulţimii diavolilor nimeni nu îndrăznea să vină la dînsul.

În una din zile, ieşind din coliba sa, sfîntul a văzut un om slăbănog zăcînd şi l-a întrebat pe Isihie: "Cine este omul acesta şi cine l-a adus pe el aici". Isihie a răspuns: "Este stăpînul acestui loc, în care locuim noi". Iar sfîntul a plîns şi întinzîndu-şi mîna a zis: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, scoală-te şi umblă". Şi în acel ceas slăbănogul s-a sculat cu toate mădularele întregi şi desăvîrşit sănătos umbla lăudînd pe Dumnezeu. Şi aflîndu-se de acestă minune, toţi cei care locuia împrejur au venit la dînsul nemaitemîndu-se de duhurile vrăjmaşului, nici de calea cea rea.

Cuviosul Ilarion, aducîndu-şi aminte de fraţii care erau în Palestina, l-a trimis pe fericitul Isihie să cerceteze şi să se închine lor din partea lui. Iar el văzîndu-se şi acolo căutat şi supărat de cei ce veneau la el, cugeta ca să se ducă mai departe, însă aştepta venirea lui Isihie. Dar în acea vreme a murit ucenicul lui, fericitul Zinon.

Apoi sosindu-i şi lui vremea ca să-şi sfîrşească alergarea cea mult obositoare, pentru că acum avea optzeci de ani şi mai înainte cunoscîndu-şi plecarea sa cea către Dumnezeu, a scris aşezămînt fraţilor cu mîna sa şi i-a lăsat lui Isihie cinstita Evanghelie pe care a scris-o el singur şi haina cea din lînă şi culionul, apoi a început a slăbi cu trupul. Iar cei ce locuiau în Pafos, auzind că Sfîntul Ilarion boleşte, au venit la dînsul bărbaţi cucernici, împreună cu o femeie oarecare care vieţuia cu dumnezeiască plăcere, pe nume Constanţa, a cărei fiică era cuprinsă de o boală şi pe aceasta a tămăduit-o Sfîntul Ilarion prin ungerea cu untdelemn. Şi simţindu-se pe sine chemat către Domnul, a început a-i ruga pe cei ce veniră să-l cerceteze, ca după moartea lui, nezăbovind deloc, îndată să-i îngroape trupul în aceeaşi grădină în care locuia. Apropiindu-i-se sfîrşitul, Sfîntul Ilarion grăia cu minte limpede: "Ieşi, suflete al meu, ce te temi? Ieşi, ce te tulburi? Optzeci de ani ai slujit lui Hristos şi te temi de moarte?" Cu aceste cuvinte şi-a dat duhul său lui Dumnezeu. Şi plîngeau după dînsul cei ce erau acolo, ca şi după părintele şi învăţătorul lor, şi l-au îngropat pe el în acelaşi loc, după dorinţa şi porunca lui.

Apoi a venit fericitul Isihie din Palestina şi, neaflînd pe povăţuitorul său, s-a tînguit deasupra mormîntului mai multe zile în şir. Şi s-a gîndit să mute trupul Cuviosului Ilarion în Palestina, la fraţii săi, dar nu putea, pentru că toţi oamenii dimprejur păzeau

mormîntul, ca să nu ia cineva din ţara lor o comoară ca aceea. Atunci Isihie s-a prefăcut că ar vrea să vieţuiască acolo, zicînd: "Să mor şi să mă îngrop şi eu aici împreună cu părintele meu". Iar poporul, crezîndu-l pe el, l-a lăsat să petreacă la locul Sfîntului Ilarion. Şi după zece luni a descoperit Isihie mormîntul Cuviosului Ilarion, şi a văzut că trupul lui cel sfînt arăta ca şi cum murise de curînd, cu faţa luminoasă şi bine mirositoare şi l-a luat pe el în taină şi s-a dus în Palestina.

Apoi auzind de aceasta toţi cei ce erau în Palestina, monahi şi mireni, precum că Isihie a adus moaştele Sfîntului Ilarion, s-au adunat din toate mănăstirile şi cetăţile şi cu lumînări aprinse şi cu tămîie, petrecîndu-l cu cinste pe Sfîntul Ilarion, l-au aşezat la Maiuma, în mănăstirea lui cea dintîi.

Nu trebuie uitată şi fapta aceasta pe care a făcut-o Constanţa, femeia pomenită mai înainte care, fiind îmbunătăţită şi plăcută lui Dumnezeu, avea mare osîrdie către Sfîntul Ilarion. După moartea lui, mergînd la mormînt adeseori, făcea rugăciuni de toată noaptea, ca şi către un om viu vorbea, cerîndu-i să se roage pentru dînsa. Iar după ce a aflat că trupul sfîntului a fost luat, a murit îndată, fiind cuprinsă de jale, şi cu moartea sa a adeverit cîtă credinţă şi dragoste avea pentru Cuviosul Ilarion.

Sfîntul Ilarion devenise pricină între ciprioţi şi palestinieni, lăudîndu-se fiecare cu cuviosul. Palestinienii ziceau: "Noi avem trupul Sfîntului Ilarion", iar ciprioţii ziceau: "Noi avem duhul lui". Căci în amîndouă aceste locuri şi în Cipru unde a fost îngropat şi în Palestina unde l-au mutat, multe minuni se săvîrşeau cu sfintele lui rugăciuni şi nenumărate tămăduiri se făceau întru slava lui Dumnezeu Celui în Treime, Căruia şi de la noi i se cuvine cinste, mulţămita şi închinăciunea în veci. Amin.

Viaţa Cuviosului Părintelui nostru Filotei, cel ce a pustnicit în Muntele Atonului (21 octombrie)

Acest dumnezeiesc şi minunat sad a odrăslit în cetatea Macedoniei care se numeşte Hrisopoli, iar părinţii lui erau din eparhia Asianilor, din cetatea Elatia, care, de frica turcilor ce cuprinseseră cu stăpînirea lor părţile Asiei, au fugit din patria lor şi s-au dus în cetatea mai sus numită, în care s-a săvîrşit tatăl lui, după ce i s-au născut doi copii. Aceştia au rămas acolo, necăjindu-se în pămînt străin, împreună cu maica lor, fiind batjocoriţi de vecini ca nişte străini şi venetici, căci nu aveau ei acolo nici o rudenie dinspre tatăl sau dinspre mama lor, afară numai de ajutorul lui Dumnezeu şi de aceea de multe ori îşi tînguiau soarta lor. Mama lor fiind văduvă, copiii îşi plîngeau sărăcia.

În acea vreme a venit poruncă de la împăratul turcilor ca să se adune copiii, după cum aveau ei obiceiul. Pentru acest lucru neruşinat, mulţi copii de-ai creştinilor s-au făcut, vai, în loc de fii ai lui Dumnezeu, fii ai diavolului, după cum şi în ziua de astăzi se fac. Între alţi copii au fost luaţi şi cei doi copii sărmani ai văduvei aceleia şi i-au dus la Amira şi i-au

închis în temniţă. Dar nu era poruncă să-i ia pe amîndoi fraţii, precum nu era voie să ia de la acela care avea unul, doi pînă la cinci copii, ci de la acei care aveau şase sau zece copii. Iar femeia aceea pentru că era văduvă şi străină şi nu avea nici un sprijin, din acea cauză arabii i-au luat pe amîndoi copiii. Din această pricină femeia aceea a rămas nenorocită, plîngînd adesea nemîngîiată pentru luarea copiilor, pentru văduvia şi pentru străinătatea şi sărăcia ei. Altă mîngîiere nu avea sărmana de ea în afară numai de nădejdea spre atotputernica împărătească a cerului, spre Sfînta Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, pe care de multe ori o ruga cu lacrimi fierbinţi să facă milă cu fiii ei, ca să-i izbăvească din mîinile păgînilor şi să nu piară sufletul lor, aflîndu-se robiţi. În vreme ce se ruga nemîngîiata maică cu multă evlavie şi credinţă şi fiindcă rugăciunea ei era plină de smerenie, a auzit-o Stăpîna cea atotputernică, ca o milostivă şi îndurată a izbăvit din legături pe fiii ei iubiţi, într-un chip ca acesta preaminunat: Preacurata s-a arătat noaptea copiilor, acolo unde erau închişi, în chipul mamei lor, şi le-a zis: "Sculaţi-vă, iubiţii mei fii, şi urmaţi-mi mie". Atunci copiii, înspăimăntîndu-se şi fiind uimiţi, s-au sculat şi cu bucurie au urmat-o pe dînsa. Apoi, cu cuvîntul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, s-au deschis singure uşile temniţei şi au ieşit. După aceea în puţină vreme au ajuns la ceasul utreniei la cetatea Napoli, unde era o mănăstire în numele pururea Fecioarei Maria Născătoare de Dumnezeu, şi a poruncit copiilor să rămînă în acea mănăstire, zicîndu-le: "Aici să vă tundeţi şi să îmbrăcaţi chipul monahicesc, fiii mei, să vă supuneţi egumenului şi la toţi fraţii, căci eu iarăşi voi veni la voi, ca să vă văd dacă sporiţi în faptele cele monahiceşti". Acestea zicîndu-le şi-a luat rămas bun de la dînşii şi s-a dus. Iar copiii, după săvîrşirea utreniei, s-au închinat egumenului şi i-au povestit lui toată întîmplarea lor. Egumenul, ca un cunoscător, a înţeles că o putere dumnezeiască i-a mîntuit pe dînşii şi, slăvind pe atotputernicul Dumnezeu, a dat pe copii în grija unui bătrîn îmbunătăţit ca să-i înveţe sfinţita carte şi toată rînduiala şi petrecerea monahală. După o vreme oarecare i-a făcut paraclisieri, ca să slujească bisericii, pentru că s-au arătat plini de rîvnă şi cuvioşie şi atîta sîrguinţă puneau, încît toţi părinţii mănăstirii se minunau de dînşii, mai ales pentru faptele bune cele mari pe care le săvîrşeau. De aceea toţi fraţii îi lăudau pe dînşii, bucurîndu-se de sporirea ce aveau în nevoinţele pustniceşti. Mai ales Filotei, care se sîrguia întotdeauna şi se silea să covîrşească pe toţi fraţii în acultare şi smerenie.

Mama lor nu ştia nimic despre dînşii. Numai după ce a trecut o vreme, a luat sfat bun în gîndul său ca, lepădîndu-se de lume şi de tulburările ei, să meargă la o mănăstire de fecioare şi să se călugărească. Şi era o mănăstire de femei aproape de mănăstirea mai sus pomenită, în care se aflau copiii ei, mănăstire care era cîrmuită de acel egumen care a tuns în călugărie pe copiii ei şi tot acel egumen şi pe maica lor a călugărit-o şi a numit-o Evdochia. Însă egumenul nu ştia că Evdochia era mama copiilor, nici ea nu cunoştea minunea pe care a făcut-o Maica Domnului cu copiii ei.

Copiii petreceau în mănăstirea în care i-a adus Născătoarea de Dumnezeu, Maria, şi le-a poruncit să rămînă acolo, unde slujeau în biserica Domnului cu multă osîrdie, iar ea în cealaltă mănăstire de fecioare, sporind în toată ascultarea, slujea fără preget la toate surorile. Şi sosind o zi în care era praznic vestit în mănăstiri, s-au dus toate monahiile la mănăstirea de călugări şi a mers împreună cu ele şi minunata Evdochia. Apoi, după

bunăvoinţa lui Dumnezeu, s-a întîmplat că după dumnezeiasca Liturghie s-au strigat cei doi fraţi unul pe altul pe nume, pentru oarecare slujbă a bisericii, ca nişte paraclisieri ce erau amîndoi. Iar mama lor stînd în tindă şi auzind dulcele nume al lui Filotei, fiul ei, i s-a rupt inima şi, intrînd în biserică, a luat seama cu dinadinsul la feţele lor şi i-a recunoscut că ei sînt fiii săi; apoi de bucurie a leşinat şi, după multă vreme venindu-şi în fire, i-a îmbrăţişat pe dînşii cu lacrimi şi fără de saţ îi săruta. După aceasta i-a întrebat pe dînşii cînd şi cum s-au izbăvit din robie. Iar ei au răspuns, zicînd: "Poate ne ispiteşti pe noi, prea iubita noastră maică? Oare nu eşti tu cea care ne-ai scos pe noi din mîinile ismaeliţilor şi ne-ai adus aici şi ne-ai poruncit să rămînem în această sfîntă mănăstire pînă cînd iarăşi vei veni să vezi cum arătăm?" Atunci s-a minunat femeia şi înţelegînd minunea, vărsînd lacrimi, Îl preamăreau pe Dumnezeu, mulţumind Împărătesei celei atotputernice, milostivei Maicii Domnului nostru Iisus Hristos, care a săvîrşit cu dînşii o minune înfricoşată ca aceasta şi nu a trecut cu vederea rugăciunile şi lacrimile ei. Această minune s-a aflat apoi în toată mănăstirea şi se bucurau şi se veseleau toţi fraţii de dînşii.

Evdochia a rămas în mănăstirea sa, slujind lui Dumnezeu cu mai multă sîrguinţă decît mai înainte şi mulţumind Făcătoarei sale de bine care i-a împlinit dorinţa şi i-a izbăvit pe fiii ei din păgînătate. Aşa, nevoindu-se bine şi cu plăcere de Dumnezeu, s-a dus către Cel de Sus. Iar copiii ei au rămas în mănăstirea lor şi se nevoiau, păzind poruncile lui Dumnezeu şi cu smerenie slujeau la toţi fraţii.

Urîtorul de Dumnezeu şi urîtorul de bine al omului, văzînd faptele cele bune ale lui Filotei, l-a pizmuit foarte tare şi întotdeauna căuta chip şi meşteşug vicleanul în ce chip ar putea să-l vatăme şi să-l păgubească pe tînărul cel fără de răutate. Si neputînd prin el însuşi, căci tînărul era desăvîrşit întru toate faptele bune şi nu se lenevea de la nici o rînduială a chipului celui îngeresc, a aflat altă unealtă şi vas al relei lucrări şi al vicleniei lui, prin care s-a încercat să biruiască pe cel nebiruit cu adevărat ca un diamant. Diavolul a rănit inima unei monahii cu dragoste trupească către Filotei şi aceea, aflînd vreme îndemînatică, a îndemnat şi a zădărît pe tînăr spre pofta trupească. Iar viteazul cu sufletul şi cu adevărat iubitorul de Dumnezeu Filotei nu s-a lăsat a fi biruit de un război atît de primejdios şi cumplit ca acesta, ci, ca alt Iosif, a respins pe egipteanca cea nouă şi cu cuvinte de suflet folositoare a sfătuit-o pe dînsa cu înţelepciune, aducîndu-i aminte de gheena focului, de scrîşnirea dinţilor, de viermele cel neadormit şi de celelalte munci pe care le moştenesc cei ce păcătuiesc. Iar monahia, cu cît vedea pe tînăr mai înţelept lepădîndu-se de păcat, ea, nebuna şi necinstita, se aprindea mai mult de păcatului iubirii şi nu-i dădea pace tînărului monah, nu-l va lăsa cît de puţin să se odihnească. Pentru aceasta, temîndu-se înţeleptul monah ca nu cumva să fie biruit şi el ca om de multa stăruinţă a monahiei robite de patimă, a mărturisit duhovniceşte egumenului să o canonicească şi să nu-l supere mai mult. Iar egumenul, certînd pe acea călugăriţă prea îndrăzneaţă, a izgonit-o din mănăstire. Si s-a auzit fapta aceasta între toată frăţimea şi se minunau toţi de monahul cel înţelept şi ca pe un nou Iosif îl lăudau pe dînsul.

Urîtorul de slavă pămîntească şi iubitorul de Dumnezeu Filotei, nesuferind cinstea şi slava oamenilor ca primejdioasă şi de suflet vătămătoare, a cugetat să fugă din mănăstire. Şi

cerîndu-şi iertare şi binecuvîntare de la egumen, acesta nu l-a lăsat şi cu toţii s-au sîrguit ca să-l oprească, dar nu au reuşit. Pentru aceasta fără de voie l-a slobozit, cunoscîndu-i neschimbarea hotărîrii lui. Şi luîndu-şi rămas bun de la egumen şi de la toţi fraţii şi cerîndu-şi iertare şi binecuvîtare, s-a îndreptat spre călătorie. Şi alergînd ca un cerb însetat, a ajuns după cîteva zile la muntele Atonului şi ducîndu-se la mănăstirea lui Dionisie, a făcut metanie egumenului, rugîndu-l ca să-l primească în mănăstire. Şi egumenul l-a primit în viaţa de obşte, iar Filotei făcea toate slujbele ce i se porunceau cu atîta osîrdie, încît toţi se minunau de dînsul şi măreau pe Domnul care le-a trimis un om atît de îndemînatic ca acesta.

Apoi Cuviosul Filotei trăind vreme îndelungată în viaţa de obşte şi ajungînd la mare sporire a faptelor bune, însufleţitul de Dumnezeu a dorit să plece din mănăstire şi să se sălăşluiască într-un loc singuratic şi liniştit, ca fără tulburare să se roage lui Dumnezeu. Şi ca să nu-l împiedice egumenul de la acest lucru atît de bun şi preadorit de el, s-a prefăcut ca şi cum i-ar fi venit o neputinţă din cauză de boală, care l-a muţit şi l-a surzit. Pentru aceasta, luîndu-şi iertare, s-a dus din mănăstire şi, umblînd prin pustie cale de şase mile, a aflat un loc îndemînatic pentru pustnicie, în care şi-a făcut o colibă mică şi a rămas acolo singur, rugîndu-se şi hrănindu-se numai cu pîine şi apă în fiecare zi. Apoi de multe ori postea toată săptămîna şi numai sîmbăta şi duminica mînca. Pentru aceasta începătorul de răutăţi şi vrăjmaşul cel prea îndrăzneţ, neputînd suferi sporirea sfîntului, a încercat să-l ucidă şi luînd diavolul chip de om s-a prefăcut că ar fi fost într-o corabie care s-a spart şi se întorcea dintr-o prăpastie ca un rătăcit, căutînd ajutor şi zicea: "Miluieşte-mă, robule al lui Dumnezeu, că pier".

Iar sfîntul, necunoscînd viclenia diavolului, a ieşit din colibă să-l ajute, dar el, blestematul, i-a dat brînci în prăpastie. Însă Dumnezeu iarăşi a ajutat sfîntului şi nu a pătimit nici un rău, apărîndu-l cu darul Său ca un Atotputernic. Şi s-a făcut cunoscut în mănăstire că n-a fost nici mut şi nici surd, ci numai se prefăcea. Pentru aceasta a fugit din locul acela şi s-a dus în alt loc şi pustnicea. În acel loc a primit şi trei ucenici în închipuirea Sfintei Treimi, cu care se nevoia împreună.

După cîtva vreme vicleanul diavol a pornit împotriva lui trei caiace cu turci şi au venit la malul unde locuia sfîntul. Văzîndu-le ucenicii lui şi înfricoşîndu-se, au fugit în pădure. Dar cuviosul nu s-a înfricoşat nicidecum, ci făcîndu-şi semnul cinstitei cruci şi-a înălţat mîinile şi ochii la ceruri, zicînd aşa: "Doamne Iisuse Hristoase, precum ai izbăvit pe israeliţi din mîinile lui Faraon, aşa izbăveşte-ne şi pe noi în ceasul acesta şi ne păzeşte nevătămaţi". Şi numaidecît s-a ridicat furtună mare încît nu ştiau blestemaţii încotro să fugă. Drept aceea sfîntul a rămas nevătămat, împreună cu sinodia lui. Apoi a petrecut, nevoindu-se mai mult decît înainte. Şi atît de mult a plăcut lui Dumnezeu petrecerea lui cea îmbunătăţită, încît l-a învrednicit şi de darul vederii înainte. Astfel, stînd într-o zi în care se săvîrşea un praznic mare în mănăstirea Vatopedului, în vremea Liturghiei, cînd ieşeau preoţii la vohodul cel mare, sfîntul a văzut un corb care mergea înaintea sfeşnicelor şi a cunoscut de la Duhul Sfînt că unul din preoţi era nevrednic de a sluji, căci căzuse într-un păcat şi pentru ca să nu se ruşineze a îndrăznit să slujească - el nevrednicul - împreună cu cei

vrednici. Pe acesta, sfătuindu-l duhovniceşte, l-a oprit de la Sfînta Liturghie. Pentru aceea nici corbul nu s-a mai arătat de aici înainte.

Apoi minunatul Filotei, întorcîndu-se la chilia sa şi pînă la sfîrşit bineplăcînd lui Dumnezeu, s-a mutat către Dînsul, fiind în vîrstă de optzeci şi patru de ani, de trei ori fericitul! Iar cînd era să moară a lăsat poruncă şi înfricoşată certare ucenicilor lui ca să nu-i îngroape trupul, ci să-l arunce în pustie, să-l mînînce fiarele şi păsările. Ucenicii lui au făcut, ca nişte ascultători pînă la moarte, după cum le-a poruncit sfîntul şi, tîrînd acele sfinte şi prea cinstite moaşte, cu necinste le-au dus în pădure, nouă stadii departe de la chilia lui. Iar Dumnezeul minunilor, care preamăreşte pe cei ce îl preamăresc pe El şi înalţă pe cei smeriţi, n-a lăsat aceste cinstite moaşte aşa defăimate, ci le-a arătat oamenilor într-un chip minunat ca acesta.

În acele zile un monah s-a dus la mare să pescuiască şi a rămas noaptea pe malul mării. Iar dimineaţa, mai înainte de a se face ziuă, întorcîndu-se la chilia lui, a văzut în pădure lumină mare şi părîndu-i că arde un foc, s-a apropiat ca să se încălzească, că era răcit din mare. Apropiindu-se, a văzut capul cuviosului deasupra oaselor lui, strălucind ca o stea mult luminoasă. S-a înfricoşat de aceasta şi a început să fugă, ca un fricos şi mic la suflet cum era din fire. Dar îndată dumnezeiescul dar de sus i-a dat îndrăzneală şi i-a arătat că era sfîntul cap al Cuviosului Filotei, pe care l-a luat cu îndrăzneală şi fără frică. După aceea a luat capul cu sfială şi cu evlavie şi, ducîndu-l în chilia lui, l-a tămîiat şi l-a ascuns, nespunînd nimănui de aceasta, căci cugeta să nu-l arate nicidecum. Dar în cealaltă noapte a văzut pe sfîntul în vis şi i-a zis lui cu chip înfricoşat şi poruncitor: "Dă degrabă capul meu ucenicilor mei, iar de nu, vai ţie, ticălosule". Atunci, fără de voia lui, l-a dat lor şi le-a spus toată pricina. Iar ei, luînd capul, s-au bucurat foarte mult şi îl aveau ca pe o mare vistierie şi nejefuită comoară, spre surparea şi alungarea a toată ispita sufletească şi trupească şi slăveau pe Dumnezeu, rugîndu-L să-i învrednicească şi pe dînşii a-l urma pe dascălul lor. Deci s-a săvîrşit cuviosul în ziua a 20-a a lunii octombrie, întru Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Sfîntul Visarion Mărturisitorul
(21 octombrie)

Acest mare apărător al credinţei ortodoxe în Banat şi Transilvania, care a luptat împotriva unirii cu forţa a credincioşilor ortodocşi cu Roma, era de origine sîrb, născut în Bosnia, în anul 1714. Fiind foarte evlavios şi rîvnitor pentru viaţa pustnicească, în anul 1738 este tuns în monahism la mănăstirea Sfîntul Sava din Ţara Sfîntă. După ce revine în Serbia, se nevoieşte cîţiva ani într-o peşteră ca sihastru, unde, pentru sfinţenia vieţii sale, dobîndeşte darul facerii de minuni.

Auzind patriarhul ortodox Arsenie de la Karloşitz de viaţa şi nevoinţa lui şi fiind atunci mare tulburare în Banat şi Transilvania prin trecerea forţată la uniaţie a românilor ortodocşi, a chemat la sine pe Cuviosul Visarion, l-a hirotonit preot şi l-a trimis să apere dreapta credinţă în nord-vestul Carpaţilor. În ianuarie 1744, rîvnitorul Visarion pleacă spre Banat şi este primit de popor ca un adevărat sfînt. Sute şi mii de credincioşi îi ies înainte, îl ascultă şi revin în sînul Bisericii Ortodoxe. Peste tot îndeamnă poporul ortodox să nu părăsească "legea străbună" şi să rămînă statornic în staulul Bisericii apostolice.

Din Timişoara merge la Lipova - Arad, unde este ascultat de o mare mulţime de credincioşi. Aici aşază o cruce de lemn în mijlocul satului, unde se fac adevărate pelerinaje de către ortodocşi, reuşind să-i unească aproape pe toţi sub braţele Crucii lui Hristos. Apoi şi-a continuat misiunea ortodoxă de catehizare a credincioşilor, care veneau cu miile să-l asculte, şi în alte localităţi, ca: Deva, Orăştie şi Săliştea Sibiului.

La 26 aprilie 1744, în drum spre Sibiu, este arestat de armata austriacă şi dus sub pază la Viena, unde este judecat şi aruncat în cumplita temniţă de la Kufstein, din porunca împărătesei Maria Tereza. Aici a suferit grele torturi pentru mărturisirea dreptei credinţe. După aproape un an de chinuri şi de legături în lanţuri, îşi dă sfîntul său suflet în mîinile Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, fiind numărat în ceata Cuvioşilor Părinţi şi apărători ai Ortodoxiei, alături de ceilalţi sfinţi martiri şi mărturisitori din Transilvania. Cuviosul Visarion a fost mare luptător şi apostol al unităţii ortodoxe, împotriva dezbinării uniate din ţara noastră, întorcînd zeci de sate ortodoxe la Biserica mamă. Pentru aceasta, Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a canonizat în februarie 1950, declarîndu-l "sfînt mărturisitor", şi se face pomenirea lui în ziua de 21 octombrie.

Sfinte Prea cuvioase Părinte Visarioane, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi!

Sfîntul Sofronie Mărturisitorul de la Cioara-Sebeş
(21 octombrie)

Cuviosul Sofronie era de loc din satul Cioara-Sebeş, judeţul Alba. Fiind de mic foarte iubitor de Dumnezeu a primit schima monahală la una din sihăstriile Ţării Româneşti, ajungînd vestit sihastru şi împlinitor al Evangheliei lui Hristos.

În anul 1756, întorcîndu-se în satul natal, a întemeiat o mică sihăstrie în pădurile din împrejurimi, cunoscută sub numele de "Schitul Cioara", adunînd acolo şi cîţiva ucenici. Apoi, văzînd asuprirea şi nedreptatea la care erau supuşi românii ardeleni ortodocşi şi arzînd de rîvnă pentru Hristos, a umblat ani de zile prin satele din Ardeal, îndemnînd pe credincioşi să păzească cu sfinţenie dreapta credinţă ortodoxă. Pentru aceasta, la porunca craiului Ardealului, a fost aruncat în temniţă şi bătut cumplit pentru rîvna şi îndrăzneala lui.

Fiind scos din închisoare, a început iarăşi a mărturisi dreapta credinţă în satele din Munţii Apuseni. Apoi a fost din nou întemniţat şi chinuit pentru Hristos. Dar cu rugăciunile

credincioşilor fiind eliberat, la 14 februiarie 1761 a adunat un "mare sobor" în oraşul Alba Iulia, cerînd egalitate în drepturi poporului român şi episcop ortodox pentru credincioşii din Ardeal.

În acelaşi an, văzîndu-şi dorinţa împlinită, s-a retras la mănăstirea Curtea de Argeş, unde, mai trăind puţin, s-a săvîrşit cu pace, dîndu-şi sufletul în mîinile lui Hristos. Biserica Ortodoxă Română l-a canonizat în anul 1955, numărîndu-l în ceata sfinţilor mărturisitori şi se face pomenirea lui la 21 octombrie.

Sfinte Prea Cuvioase Părinte Sofronie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi!

Sfîntul Mucenic Oprea Nicolae din Sălişte
(21 octombrie)

Acest mărturisitor al dreptei credinţe s-a născut în Săliştea Sibiului, pe vremea împărătesei Maria Tereza (1740 - 1780). Era plugar şi împreună cu soţia şi copiii lui ducea o viaţă de bună cucernicie şi plăcută lui Dumnezeu. Pe vremea aceea, semeaţa împărăteasă multă silnicie făcea credincioşilor de sub stăpînirea ei, ca să-i rupă de Biserica Ortodoxă şi să-i plece unirii cu Roma. Le răpea bisericile, pe preoţi îi izgonea, pe cei care nu se clătinau de la dreapta credinţă şi nu se plecau Romei îi lovea cu biruri şi poveri şi umplea temniţele cu ei.

În amărăciunea lor, creştinii se rugau fierbinte lui Dumnezeu să nu-i lase să piară cu totul; iar Dumnezeu şi-a plecat urechea cu milă şi a ridicat pe Oprea din Sălişte, bărbat drept şi luminos, să le fie apărător în cumplita lor primejdie.

Astfel, evlaviosul Oprea porni cu încredere la lupta pentru apărarea dreptei credinţe. Mai întîi îşi întări sufletul cu post şi rugăciune, cu binecuvîntările preoţilor izgoniţi de la sfintele lor prestoale şi cu bunele poveţe de la bătrînii înţelepţi. Apoi căută, prin munţii şi văile din împrejurimi, mulţimea dreptcredincioşilor, pretutindeni îmbărbătînd pe cei ce pătimeau, mîngîind pe cei ce suspinau şi sprijinind pe cei ce se clătinau.

Cînd se înfăţişă înaintea căpeteniei de la cîrma ţării şi îi ceru oprirea prigoanelor şi sloboda mărturisire a dreptei credinţe, căpetenia îl mustră ca pe un răzvrătit şi îl ameninţă cu temniţa şi moartea, dacă nu se pleacă unirii cu Roma. Văzînd această neomenie, în toamna anului 1748, evlaviosul Oprea merse la Viena să se plîngă împărătesei şi să-i ceară libertate pentru Biserica Ortodoxă, arătînd că unirea cu Roma s-a făcut atît de ascuns, încît nici preoţii n-au ştiut ce este.

Împărăteasa i-a spus cu viclenie că i-a ascultat plîngerea, dar în ascuns a dat poruncă pentru mai mari prigoane, iar Oprea să fie întemniţat de îndată ce va sosi în Ardeal.

Prin vrerea lui Dumnezeu, aflînd de această ticăloşie, evlaviosul Oprea a rămas în Banat ca cioban la oi. Dar după puţin timp, înainte de Sfintele Paşti, evlaviosul Oprea nemaiputînd răbda suferinţele dreptcredincioşilor, merse iarăşi la Viena şi ceru împărătesei oprirea prigoanelor, şi zicea: "Sau vlădică de legea noastră, sau drum slobod să plecăm din ţară". Împărăteasa porunci ca fericitul Oprea să fie prins şi osîndit la temniţă pe viaţă în cetatea Kufstein din Tirol.

Pe fericitul Oprea l-a aşteptat vreme îndelungată soţia sa Stana, stînd la uşa bisericii, împodobită în negru, plîngînd şi cerînd milă ca să-şi poată creşte copiii. Dar el n-a mai venit, împodobindu-se în temniţă cu cununa nepieritoare a sfinţilor mucenici.

Cu ale lor sfinte rugăciuni, Doamne miluieşte-ne şi ne mîntuieşte pe noi. Amin.

Tot în această zi mai prăznuim şi aducerea moaştelor Sfîntului Ilarion, episcopul Melischiei, în cetatea Tîrnovo.

Viaţa celui între Sfinţi Părintele nostru Averchie, Episcopul Ierapolei, cel întocmai cu apostolii (22 octombrie)

Acest sfînt Averchie a fost episcop în Ierapoli pe vremea împărăţiei lui Marc Aureliu, fiul lui Antonin, unde erau puţini creştini, iar închinătorii la idoli erau o mulţime nenumărată. Odată s-a făcut în cetatea aceea un mare praznic păgînesc şi toţi necredincioşii, adunîndu-se cu jertfe, dănţuiau în capiştea idolească, închinîndu-se neînsufleţiţilor zei. Văzînd acest lucru, Sfîntul Averchie a plîns şi a suspinat, căci oamenii cei orbiţi, lăsînd pe Dumnezeu, se închinau idolilor şi nebăgînd în seamă pe Ziditorul, cinsteau lucrul făcut de mîini omeneşti. Apoi, închinîndu-se în cămara sa, se ruga zicînd: "Dumnezeul veacurilor şi Doamne al milei, Cel ce ai zidit lumea şi o stăpîneşti, Cel ce ai trimis pe Unul născut, Fiul Tău, pe pămînt, ca să se întrupeze pentru om, Tu caută acum din cer spre toată partea cea de sub cer şi nu trece cu vederea nici această cetate în care m-ai pus pe mine păstor oilor Tale celor cuvîntătoare, ci vezi pe oamenii cei întunecaţi din ea, care cinstea ce Ţi se cuvine Ţie o dau necuraţilor idoli şi lucrului făcut de mîinile lor. Izbăveşte pe aceşti rătăciţi de pierzarea lor, din întuneric adu-i pe ei la lumina Ta şi să-i numeri cu turma Ta cea aleasă". Astfel rugîndu-se sfîntul a adormit, că era noapte, şi a văzut în vedenie un tînăr mai frumos cu podoaba decît fiii omeneşti, dîndu-i lui în mîini un toiag şi zicîndu-i: "Averchie, în numele Meu acum să mergi şi cu acest toiag să sfărîmi pe începătorii rătăcirii".

Sculîndu-se din somn, Averchie a cunoscut că însuşi Dumnezeu S-a arătat în vedenie, pentru că a simţit în inima sa o negrăită bucurie. Deci, umplîndu-se de rîvnă, s-a sculat şi, apucînd un lemn mare ce i-a venit la îndemînă - fiind încă întuneric, că era ca al nouălea ceas din noapte - a alergat la capiştea lui Apollo, în care cu o zi înainte fusese praznic

mare şi se aduseseră multe jertfe, pentru că acea capişte avea în ea mulţime de idoli mari, frumoşi şi de mare preţ. Ajungînd la capişte, a aflat uşile încuiate şi, lovind în uşi, îndată s-au deschis. A intrat în capişte şi întîi a început a lovi pe idolul cel mare al lui Apollo, apoi pe ceilalţi şi pe toţi i-a zdrobit şi i-a sfărîmat în bucăţi mici. Aceştia, fiind muţi şi surzi, fără suflet şi neputincioşi, nu au putut să se apere de Sfîntul Averchie, nici să strige cînd îi sfărîma şi nu se auzea decît zgomotul ce se făcea din căderea la pămînt a idolilor şi din sfărîmarea lor.

Atunci, deşteptîndu-se preoţii idoleşti care locuiau aproape de capişte şi auzind zgomot mare acolo, nu pricepeau ce este şi alergînd degrabă, au aflat pe zeii lor aruncaţi la pămînt şi sfărîmaţi. Cînd au văzut pe Sfîntul Averchie călcînd cu picioarele rămăşiţele bucăţilor idoleşti şi sfărîmîndu-le cu lemnul ce-l avea în mîini, s-au înfricoşat. Iar Sfîntul Averchie, întorcîndu-se spre dînşii, le-a zis cu mînie: "Mergeţi la mai marii cetăţii şi la tot poporul şi să spuneţi că zeii voştri, îmbătîndu-se la praznicul ce li s-a făcut ieri, în noaptea asta s-au bătut şi, căzînd la pămînt, s-au sfărîmat". Aceasta zicîndu-le sfîntul, s-a dus la casa sa, ca bărbatul cel tare care a biruit pe vrăşmaşii cei ce cu adevărat erau începătorii pierzării multor suflete omeneşti.

Preoţii idoleşti îndată au alergat la mai marii cetăţii şi le-au spus toate cele ce făcuse Averchie. Făcîndu-se ziuă, a străbătut vestea într-un ceas în toată cetatea despre fapta lui Averchie şi s-au strîns la capişte şi tot poporul cu căpeteniile sale şi, văzînd pe zeii lor zdrobiţi şi sfărîmaţi în mici bucăţi şi aruncaţi la pămînt, s-au mirat. Apoi, umplîndu-se de mînie mare, strigau în multe feluri, zicînd: "Averchie să fie ucis". Alţii răcneau: "Să-l trimitem la împărat, ca să ia acolo chinurile cele vrednice după faptele sale". Iar cei mai mulţi strigau: "Să mergem să-i aprindem casa ca să ardă cu toţi casnicii săi". Însă cei mari ziceau către popor: "Să nu îndrăzniţi să aprindeţi casa lui Averchie, pentru că de veţi aprinde casa lui, ne temem să nu se aprindă toată cetatea, ci pe Averchie singur prinzîndu-l, să-l judecăm după lege, sau să-l trimitem pe el la cea mai aspră judecată". Astfel tulburîndu-se poporul şi vrînd să vină asupra casei lui Averchie, unii din vecinii săi, auzind aceasta, au alergat la casa lui şi l-au aflat învăţînd pe credincioşii care se adunaseră la dînsul şi i-au spus despre toate cele auzite de la popor, că adică vor să vină asupra lui şi să-l prindă ca pe un făcător de rele.

Auzind aceasta credincioşii, s-au temut şi cu rugăminte sfătuiau pe sfîntul lor păstor ca să iasă din casă şi să se ducă undeva, pînă ce se va potoli poporul. Dar sfîntul nu se temea şi a zis: "Domnul a poruncit apostolilor Săi ca să propovăduiască cu îndrăzneală cuvîntul mîntuirii tuturor neamurilor, netemîndu-se de nimic; oare eu mă tem de cei ce se scoală asupra mea şi caută sufletul meu, pentru rîvna ce o am pentru Dumnezeul meu? Chiar de m-aş ascunde, fugind din mîinile oamenilor, oare cum voi scăpa din mîinile lui Dumnezeu? Ce loc mă va ascunde pe mine de Dînsul? Cu adevărat, fraţilor, nu se cade nouă a ne teme şi a ne ascunde, avînd pe Domnul ajutor şi păzitor al vieţii noastre, pentru Care este bine a pătimi, dar este mai plăcut a muri şi mai folositor decît toată viaţa aceasta chinuită". Acestea zicîndu-le, a ieşit din casa sa şi a mers în mijlocul cetăţii împreună cu credincioşii. Ajungînd la locul unde avea obiceiul a se aduna poporul, îi

învăţa pe cei care erau acolo ca să cunoască pe adevăratul Dumnezeu, să înţeleagă înşelăciunea diavolească şi deşărtăciunea zeilor şi să se lepede de ea şi apoi să slujească cu credinţă Celui ce locuieşte întru cei de sus, Ziditorul tuturor. Iar cineva dintre necredincioşi, alergînd la mai marele cetăţii şi la tot poporul cel adunat la capiştea lui Apollo - şi care cîrteau pentru sfărîmarea idolilor - le-a spus că Averchie învaţă poporul credinţa creştinească în mijlocul cetăţii. Auzind acestea păgînii, s-au înfuriat şi mai mult, căci nu numai pe idolii lor i-a sfărîmat, ci şi credinţa sa cea creştinească a îndrăznit a o propovădui pe faţă. Deci, au alergat la dînsul cu aprindere, scrîşnind din dinţi asupra lui şi vrînd să-l ucidă chiar în acelaşi loc. Erau acolo trei tineri de multă vreme îndrăciţi şi pe cînd se apropia poporul de Sfîntul Averchie, deodată acei tineri îndrăciţi, tulburaţi fiind de diavoli, au început a grăi cu glas înfricoşat, încît pe toţi i-au înspăimîntat şi şi-au rupt hainele de pe ei, apoi au început a-şi rupe carnea cu dinţii şi a-şi muşca mîinile. După aceea, căzînd la pămînt, s-au tăvălit, spumegînd şi adeseori slobozeau glas înspăimîntat, strigînd: "Averchie, jurămu-ne pe tine cu unul adevăratul Dumnezeu, pe Care Îl propovăduieşti, să nu ne munceşti pe noi înainte de vreme".

De o spaimă înfricoşată ca aceasta împiedicîndu-se oamenii, au stat şi s-au întristat, privind la chinurile cumplite ale acelor tineri şi, auzind înfricoşata lor strigare şi ţipătul, a căzut peste toţi spaima; apoi, liniştindu-se, priveau ce are să facă Averchie cu tinerii aceia, fiincă îl rugau pe ei diavolii ca să nu îi chinuiască. Sfîntul, făcînd rugăciune, a zis: "Părintele iubitului Tău Fiu, Iisus, Cel ce ne ierţi nouă păcatele, deşi cu miile ţi-am greşit şi ne împlineşti toate cererile cele de folos, la Tine acum mă rog, goneşte diavoleasca năvălire de la tinerii aceştia, ca şi ei de acum să mergă pe calea poruncilor Tale, urmînd cele sfinte ale Tale, şi cu această minune, pe care o săvîrşeşti întru dînşii, mulţi să te cunoască pe Tine, Unul preaputernicul Dumnezeu şi să se lipească de Tine şi să ştie că nu este altul afară de Tine". Astfel rugîndu-se Sfîntul Averchie către Dumnezeu, s-a întors spre tinerii cei chinuiţi de diavoli şi, lovindu-i pe ei încetişor peste cap cu toiagul pe care îl avea în mîini, le-a zis: "În numele Hristosului meu vă poruncesc vouă, diavolilor, să ieşiţi din tineri, nevătămîndu-i pe ei întru nimic". Iar diavolii, strigînd cu mare glas, au ieşit şi tinerii zăceau la pămînt ca morţi. Apoi Sfîntul Averchie, apucînd pe fiecare de mînă, i-a ridicat de la pămînt şi s-au sculat sănătoşi şi întru pricepere şi, căzînd înaintea sfîntului, i-au sărutat cinstitele lui picioare.

Toate acestea văzîndu-le poporul, şi-a schimbat mînia şi a strigat: "Unul este Dumnezeul cel adevărat, Acela pe Care Averchie Îl propovăduieşte". Iar către Sfîntul Averchie au zis: "Omule al lui Dumnezeu, spune-ne nouă, oare ne va primi pe noi Dumnezeul tău, dacă ne vom apropia de Dînsul? Oare ne va ierta păcatele noastre cele fără de număr, de ne vom întoarce către El? Deci, învaţă-ne pe noi cum să credem în El". Iar Sfîntul Averchie a început a-i învăţa pe ei cunoştinţa de Dumnezeu şi şi-a întins cuvîntarea pînă la al nouălea ceas din zi. Apoi a poruncit să fie aduşi la el toţi neputincioşii şi i-a tămăduit pe ei cu numele lui Iisus Hristos, punîndu-şi mîinile pe dînşii. Popoarele, ascultînd învăţătura lui şi văzîndu-i minunile, au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos şi au cerut Botezul de la Sfîntul Averchie. Iar el - de vreme ce acum era seară - a amînat botezul lor pentru a doua zi, poruncind tuturor să fie de faţă la Sfîntul Botez. Apoi, a doua zi, adunîndu-se iarăşi la

dînsul poporul, i-a dus pe ei în biserică şi i-a învăţat din învăţătura creştină. După aceea, făcînd obişnuitele rugăciuni, a botezat în ziua aceea cinci sute de bărbaţi. În puţine zile nu numai cetatea aceea, ci şi cetăţile şi satele dimprejur le-a adus la credinţă şi le-a împreunat prin Botez cu Dumnezeu.

Străbătînd vestea despre dînsul pretutindeni, mulţi bolnavi din diferite şi depărtate locuri alergau la dînsul şi luau îndoită tămăduire, trupească şi sufletească. Între cei care s-au tămăduit prin rugăciunile sfîntului a fost o femeie slăvită, cu numele Friella, mama lui Evxenian Poplion, antipatul Răsăritului. Friella, fiind oarbă şi auzind că Sfîntul Averchie tămăduieşte multe şi felurite boli, a poruncit să fie dusă la el. Aflîndu-l învăţînd poporul, a căzut la picioarele lui, rugîndu-l ca să-i deschidă ochii ei. Iar sfîntul, avînd mai întîi grijă de luminarea ochilor ei cei sufleteşti, a întrebat-o de va crede în Iisus Hristos, Cel ce a deschis ochii celui orb din naştere. După ce femeia a făgăduit că va crede, şi neîncetat uda cu lacrimi picioarele lui, Sfîntul Averchie, rugîndu-se lui Dumnezeu, s-a atins de ochii ei şi a zis: "Iisuse Hristoase, lumina cea adevărată, vino şi deschide ochii roabei Tale". Şi îndată Friela a văzut şi s-a botezat de dînsul. Iar după botez a dat jumătate din averea sa în mîinile sfîntului ca s-o împartă la săraci, şi luînd multă învăţătură de la dînsul, s-a întors la locul său.

Fiul ei Evxenian Plopion, văzînd că maica sa şi-a căpătat lumina ochilor şi aflînd că numai Sfîntul Averchie, cu rugăciunile sale, i-a redat vederea, a vrut să-l vadă şi să-i dea mulţumire pentru tămăduirea maicii sale; iar sfîntul, învăţînd şi pe Evxenian credinţa, l-a cîştigat şi pe el pentru Hristos.

După aceasta, alte trei cinstite femei, avînd ochii orbi, s-au apropiat de sfîntul şi, închinîndu-se lui, i-au zis: "Şi noi credem în Iisus Hristos, pe care tu Îl propovăduieşti. Deci, ne rugăm ţie, deschide şi ochii noştri cei orbi, precum ai deschis pe ai Friellei". Iar sfîntul a zis către dînsele: "De credeţi în adevăratul Dumnezeu, precum ziceţi, veţi vedea lumina Lui". Zicînd acestea, şi-a ridicat ochii săi în sus şi a început a se ruga, iar cînd se ruga sfîntul, a venit din cer raza luminii celei negrăite, care covîrşea strălucirea soarelui şi a strălucit locul acela împrejur, unde se ruga Sfîntul Averchie şi toţi cei ce erau colo au căzut la pămînt, neputînd să vadă acea lumină, numai singure cele trei femei stăteau în preajmă. Cum s-a atins acea lumină de ochii acelor femei oarbe, îndată au şi văzut şi s-a dus strălucirea luminii cereşti. Apoi sfîntul le-a întrebat pe femei: "Ce aţi văzut cînd s-au deschis ochii voştri?" Cea dintîi a răspuns: "L-am văzut pe Dumnezeul Cel veşnic, atingîndu-se de ochii mei". A doua a zis: "Eu am văzut un tînăr frumos, atingîndu-se de ochii mei". Iar a treia a zis: "Eu am văzut un prunc mic şi prealuminos, atingîndu-se de ochii mei". Auzind acestea sfîntul şi toţi cei ce erau cu dînsul au lăudat pe Unul Dumnezeu în Treime, Cel ce face minuni preamărite.

După aceasta Sfîntul Averchie, auzind că şi în cetăţile şi satele din preajmă mulţi bolesc de felurite neputinţe, s-a dus cu ucenicii săi şi, urmînd Domnului său, umbla prin cetăţi şi prin sate, învăţînd cele pentru împărăţia lui Dumnezeu şi tămăduind pe cei neputincioşi. Mergînd la un loc care se numeşte Selişte, şi-a plecat genunchii lîngă un rîu şi s-a rugat,

zicînd: "Doamne, Îndurate, ascultă-mă pe mine, robul Tău şi dă darul locului acestuia, ca să curgă izvor de ape calde şi toţi cei ce vor spăla într-însul să primească tămăduire de toate bolile şi rănile". Cînd a sfîrşit rugăciunea, s-a auzit deodată un tunet, cerul fiind senin şi toţi cei ce erau de faţă s-au înspăimîntat; iar după tunet a curs un izvor de apă caldă în locul unde erau genunchii Sfîntului Averchie plecaţi la rugăciune. Apoi sfîntul a poruncit celor ce erau cu dînsul să sape gropi adînci, ca în ele să se adune apele calde. Tuturor bolnavilor le-a poruncit să se spele în apele acelea şi toţi cei ce se spălau cîştigau sănătate, cu ajutorul rugăciunilor cuviosului.

Odată, vrînd să-l ispitească pe el diavolul, s-a prefăcut în chip de femeie şi s-a apropiat de el, cerîndu-i binecuvîntare. Căutînd sfîntul la faţa necuratului şi vrînd să se întoarcă, s-a împiedicat cu piciorul cel drept de o piatră care l-a vătămat şi i s-a făcut o rană la gleznă. Din cauza durerii stătea trist, ţinîndu-se cu mîna de acel loc unde era lovitura. Diavolul, rîzînd, s-a schimbat iar în chipul său şi a zis către sfîntul: "Să nu mă socoteşti că sînt din diavolii cei proşti şi nici pe care tu în multe feluri i-ai izgonit. Dimpotrivă, eu sînt mai-marele lor şi această rană de la mine ţi-a venit, căci tămăduind pe alţii de dureri să fii şi tu bolnav". Zicînd acestea diavolul, a intrat în unul din tinerii care stăteau înaintea sfîntului şi a început să-l chinuie. Sfîntul Averchie, rugîndu-se lui Dumnezeu, a certat pe diavol şi l-a izgonit din tînăr. Apoi, diavolul ieşind, a strigat: "Multe rele îmi faci mie, Averchie şi nu mă laşi să vieţuiesc aici cu pace, dar mă voi sîrgui să-ţi răsplătesc şi la bătrîneţele tale te voi sili să alergi la cetatea Romei".

Sfîntul, întorcîndu-se acasă, şapte zile n-a mîncat şi nici n-a băut, ci petrecea în post şi rugăciuni toată noaptea, rugîndu-se lui Dumnezeu să nu dea vrăjmaşului o putere ca aceea asupra lui, ca să meargă acolo unde ar voi să-l ducă. În a şaptea noapte i s-a arătat lui Domnul în vedenie, zicîndu-i: "Averchie, cu a Mea purtare de grijă vei merge la Roma, ca să fie şi mai bine cunoscut numele Meu acolo; deci nu te teme, căci darul Meu va fi cu tine". Iar sfîntul, întărindu-se prin acea vedenie, a spus fraţilor cele ce a auzit de la Domnul, Care I s-a arătat lui. Apoi, nu după multă vreme, diavolul care se lăuda că va osteni în Roma pe Sfîntul Averchie, a început cu viclenie să-şi arate fapta.

În acea vreme împărat al Romei era Marc Aureliu şi el a făcut părtaş al împărăţiei sale pe Luchie Vera, pe care l-a logodit cu fiica sa Luchilia. Însă mai înainte de a se face nunta, a intrat diavolul în acea fecioară şi o chinuia, fiind amîndoi împăraţii, şi tatăl şi logodnicul, într-o mare mîhnire pentru dînsa. Adunînd din toate părţile doctori înţelepţi, vrăjitori şi preoţi idoleşti, se îngrijeau de tămăduirea ei, dar nimic nu sporeau, ci din zi în zi îi era mai rău Luchiliei. Apoi a început diavolul dintr-însa a striga, zicînd: "Nimeni nu mă poate izgoni de aici, în afară de Cuviosul Averchie, episcopul Ierapoliei". Auzind aceasta împăratul Aureliu, tatăl acelei fecioare, a trimis îndată la antipatul său Evxenian Poplion, care era la răsărit, scrisoarea următoare: "Ştire s-a făcut stăpînirii noastre pentru un oarecare Averchie, episcopul Ierapoliei, care este într-a ta stăpînire şi în credinţa creştinească este îmbunătăţit bărbat, încît izgoneşte diavolii şi alte boli poate să tămăduiască; deci, noi, avînd trebuinţă de el, trimitem doi senatori de-ai noştri, Valerie şi

Vasian, ca să-l aducă la noi cu toată cinstea. De aceea, poruncim cinstei tale să-l sfătuieşti pe el să vină degrabă la noi, căci vei avea din partea noastră nu puţină laudă".

Asemenea scrisoare primind antipatul de la împărat, a mers la Cuviosul Averchie şi l-a rugat să meargă în Roma împreună cu solii împărăteşti. Iar Sfîntul Averchie, aducîndu-şi aminte că diavolul se lăuda că are să-l ostenească în calea cea lungă pînă la Roma, a zis întru sine: "Deşi te-ai sîrguit, vrăjmaşule, a împlini ceea ce te-ai lăudat ca să faci, însă nu te vei bucura, pentru că am nădejde la Dumnezeu că nu-mi vei supăra bătrîneţele, ci şi acolo voi sfărîma grumazul tău cu puterea Hristosului meu, Care mi-a făgăduit în vedenie Darul Său". Pregătindu-şi toate cele de trebuinţă pentru călătorie, s-a sculat şi a plecat, chemînd în ajutor pe Atotputernicul Dumnezeu.

Pregătirea lui s-a făcut în acest chip: a luat puţină pîine, iar într-un burduf de piele a turnat puţin vin, untdelemn, oţet şi apă şi le-a făcut să nu se amestece între ele, că atunci cînd îi trebuia vin pe cale, atunci din burduf numai vin curgea: iar cînd îi trebuia untdelemn, apoi numai untdelemn ieşea, iar cînd voia oţet, oţet scotea, la fel şi cu apa, şi aşa, după trebuinţă, fiecare lichid curgea deosebit de celălalt, deşi toate erau în acelaşi burduf. Odată ucenicul lui, voind fără binecuvîntare să scoată unpahar de vin din burduf, îndată au curs toate lichidele amestecate: şi vin, şi untdelemn, şi oţet, şi apă, încît nu-i era cu putinţă să guste, iar el, înspăimîntîndu-se, a mărturisit sfîntului păcatul său şi a cerut iertare de la dînsul. Apoi, iarăşi, cu binecuvîntarea fericitului, fiecare lichid curgea deosebit.

După ce au ajuns la Roma, împăratul şi femeia sa, Faustina, l-au primit cu cinste şi l-au dus la fiica lor care era chinuită de diavol. Văzînd aceasta pe Sfîntul Averchie, a rîs şi i-a zis: "Oare nu ţi-am spus, Averchie, că îţi voi răsplăti supărarea mea şi că la bătrîneţele tale te voi sili ca să mergi în cetatea Romei?" Iar sfîntul i-a răspuns: "Cu adevărat este aşa, dar nicidecum nu te vei mîngîia cu aceasta, diavol blestemat". Apoi a poruncit ca fecioara să fie scoasă afară din palat. Pe cînd o scotea, diavolul se scutura nevoind să meargă. Însă fecioara, fiind dusă cu sila, a început diavolul a o arunca la pămînt şi a o bate. Atunci Sfîntul Averchie, ridicîndu-şi ochii în sus, a făcut rugăciune către Dumnezeu pentru tămăduirea fecioarei care pătimea, iar diavolul a început a striga: "Juru-te pe tine, cu însuşi Hristosul tău, ca să nu mă trimiţi în adînc, nici în alt loc oarecare, ci să merg acolo unde am fost mai înainte de a fi aici". Iar sfîntul i-a răspuns: "Vrăjmaşule, să mergi la tatăl tău satana, iar pentru că mi-ai ostenit bătrîneţele mele pînă aici, să ai şi tu parte de osteneală şi să nu te întorci nepedepsit aici". Şi era acolo înaintea palatului o piatră foarte mare, pe care numai o muţime de oameni abia putea s-o mişte din loc.

Spre acea piatră arătînd sfîntul cu mîna, a zis către diavol: "Ţie îţi poruncesc, diavole, cu numele Domnului mei Iisus Hristos, ca să duci piatra asta pînă în patria mea, în cetatea Ierapoliei, şi să o aşezi lîngă porţile dinspre miăzăzi". Iar diavolul, ca un rob predat şi legat cu jurămînt, ieşind din fiica împăratului, a luat piatra aceea şi, suspinînd din greu, a dus-o prin văzduh pe la locul numit Ipodromiul. Mulţi oameni au văzut, cu mare mirare, piatra aceea ce o ducea prin văzduh şi au auzit pe diavolul suspinînd cu glas mare, dar nu au

putut să-l vadă. Iar diavolul, ducînd piatra în Ierapole, a aruncat-o în acel loc unde îi poruncise Sfîntul Averchie. Locuitorii Ierapoliei, cînd au văzut piatra căzînd ca de năpraznă din văzduh, s-au mirat foarte tare, neştiind taina, pînă cînd s-a întors sfîntul înapoi la dînşii.

Fiica împăratului, fiind eliberată de diavolul care o chinuia, zăcea la picioarele Sfîntului Averchie ca o moartă. Iar Faustina, împărăteasa, socotind că fiica ei a murit, a început să plîngă. Apoi sfîntul, întinzînd mîna, a ridicat-o pe fecioară, care acum era sănătoasă şi cu mintea întreagă. Atunci s-au bucurat foarte mult părinţii ei şi toată casa împărătească s-a veselit de tămăduirea fiicei împăratului. Îndată părinţii ei au trimis cu bucurie vestitori la ginerele lor, Luchie Verul, care era atunci în război împotriva parţilor, înştiinţîndu-l de însănătoşirea logodnicei lui. Apoi i-au dat sfîntului daruri şi l-au întrebat ce-i mai trebuie, făgăduindu-i să-i dea toate cele ce va voi. Dar el n-a luat nici aur, nici argint, nici vreo altă avere, pentru că zicea: "Nu are nevoie de bogăţie cel pentru care pîinea şi apa este ca o masă împărătească sau ca un banchet mare şi ospăţ îmbelşugat". Însă el a cerut aceste două lucruri: cel dintîi lucru cerut a fost ca să li se dea creştinilor săraci din Ierapoli, din daniile împărăteşti ce se luau în fiecare an, cîte trei mii de măsuri de grîu - căci atunci toţi oamenii din Ierapole credeau în Hristos, iar al doilea lucru pe care l-a cerut sfîntul de la împărat a fost să se poruncească a se zidi, cu cheltuială împărătească, băi la apele cele calde, pe care el cu rugăciune le scosese la suprafaţă, spre tămăduirea bolnavilor. Şi îndată împăratul i-a făgăduit că îi va îndeplini cu bucurie amîndouă lucrurile cerute, dîndu-i şi înscris pentru aceasta.

Petrecînd el cîtăva vreme în Roma şi întărind în credinţă Biserica lui Hristos, i s-a arătat în vedenie Domnul, zicîndu-i: "Se cade ţie, Averchie, ca să mergi în Siria, ca şi acolo să propovăduieşti numele Meu, să întăreşti Biserica Mea şi să tămăduieşti mulţime de bolnavi". Averchie, după vedenia aceea, îndată a rugat pe împărat ca să-l slobozească, dar el nu voia, temîndu-se ca nu cumva în lipsa lui să se întoarcă iarăşi vrăjmaşul în fiica lor. Iar Averchie i-a spus să nu se teamă, încredinţîndu-l că diavolul nu se va întoarce şi împăratul abia i-a dat drumul sfîntului. Apoi s-a urcat în corabie, care a plutit spre părţile Siriei.

Mai întîi a fost în Antiohia, apoi s-a dus la Apamia şi în cetăţile cele dimprejur, aducînd pace Bisericilor celor tulburate de ereticii marchionişti. Apoi, trecînd Eufratul, a cercetat Bisericile din Nisibe şi din toată Mesopotamia. De acolo a mers în Cilicia şi Pisidia, apoi a trecut la Sinad, mitropolia Frigiei. Prin toate ţările şi cetăţile acelea a adus mult folos Bisericii lui Dumnezeu, pe mulţi credincioşi i-a întors la credinţă, pe eretici i-a ruşinat şi i-a izgonit, pe credincioşi i-a întărit în credinţă, a povăţuit pe cei rătăciţi la calea cea bună, duhurile cele diavoleşti din oameni le-a gonit şi multe feluri de neputinţe ale bolnavilor a tămăduit; drept pentru care a fost numit de toţi întocmai cu apostolii, pentru că nimeni n-a înconjurat aşa de multe ţări şi cetăţi ca el, afară de apostoli.

Astfel, arhiereul Averchie a răspîndit slava lui Hristos Dumnezeu şi a propovăduit mîntuirea oamenilor. Apoi s-a întors la scaunul său. Auzind poporul Ierapolei că păstorul

lor se întoarce la dînşii şi că este aproape de cetate, au alergat toţi în întîmpinarea lui, mici şi mari, bărbaţi, femei şi copii şi cu bucurie negrăită căzînd înaintea lui, ca şi copiii înaintea tatălui, se învredniceau de binecuvîntarea sfîntului, pe care de mult îl doreau. Apoi Sfîntul Averchie, intrînd în biserica din cetate şi şezînd pe scaunul său, a dat pace tuturor şi i-a învăţat multe. Astfel a adus mare bucurie norodului, prin venirea lui, dar mai ales săracilor, căci pentru hrănirea lor avea scrisoarea împărătească, care poruncea ca ţăranii să ia pe fiecare an trei măsuri de grîu din dările împărăteşti ce se adunau. Astfel s-a luat acel grîu în toţi anii, pînă la Iulian Paravatul, care a stricat acel aşezămînt împărătesc şi scrisoarea ce o adusese sfîntul. Apoi s-au clădit şi băi la apele acelea calde, prin poruncă împărătească şi prin sîrguinţa Sfîntului Averchie.

Cuviosul Averchie a petrecut ceilalţi ani ai vieţii sale întru cuvioşie şi dreptate, şi bine întreţinîndu-şi turma, s-a apropiat de sfîrşitul vieţii sale, despre care a ştiut mai înainte de vreme. Pentru că i s-a arătat Domnul în vedenie, zicîndu-i: "Averchie, acum este aproape vremea să te odihneşti după ostenelile tale". Iar Averchie şi-a chemat turma şi a spus că viaţa lui se sfîrşeşte. Dînd obişnuitul său cuvînt de învăţătură, pe toţi îi învăţa să stăruie în credinţă, în nădejde neîndoită şi în dragoste nefăţarnică. Apoi şi-a gătit mormîntul şi, dînd tuturor pace şi binecuvîntare, şi-a dat sfîntul său suflet în mîinile Domnului. Aşa s-a sfîrşit Sfîntul Averchie, cel întocmai cu apostolii, avînd şaptezeci şi doi de ani. Plîngînd mult pentru el tot poporul Ierapoliei, au îngropat cinstitul lui trup cu mare cinste. Piatra aceea, care prin porunca lui se adusese de la Roma, au pus-o cu mare osteneală pe mormîntul cuviosului, cu ale cărui rugăciuni multe tămăduiri se făceau la mormînt şi la apele calde, pe care singur le-a scos la suprafaţă prin rugăciuni, prin care şi nouă pururea să-Şi verse Domnul mila Sa în veci. Amin.

În această zi mai facem şi pomenirea celor şapte sfinţi din Efes: Maximilian, Iamvlih, Martinian, Dionisie, Antonin, Constantin şi Ioan. Să se vadă viaţa lor în ziua a patra a lunii august.

Tot în această zi mai facem pomenirea sfinţilor mucenici Alexandru episcopul şi Ieraclie ostaşul, precum şi a celor patru femei: Ana, Elisabeta, Teodora şi Glicheria, care de sabie s-au săvîrşit.

Viaţa şi pătimirea Sfîntului Apostol Iacob, fratele Domnului după trup (23 octombrie)

Sfîntul Iacov a fost fiul Sfîntului Iosif, logodnicul Preacuratei Fecioare. Din tinereţele sale, iubind viaţa aspră, niciodată n-a mîncat bucate sau untdelemn, ci numai pîine. De asemenea, nici vin sau vreo altă băutură alcoolică n-a gustat, decît numai apă. În baie n-a intrat şi toată odihna trupească a lepădat-o, apoi pe trup avea întotdeauna o haină aspră de păr şi toate nopţile le petrecea în rugăciuni, dormind foarte puţin iar din pricina deselor plecări de genunchi se asprise pielea ca a cămilelor. Apoi a păzit curăţia fecioriei

sale fără de prihană, pînă la sfîrşit. Pentru că el se numea fratele Domnului, iată ce se scrie: "Că Iosif, logodnicul fecioarei Maria, Născătoarea de Dumnezeu, avea patru feciori cu femeia lui cea dintîi pe care o chema Salomeea, fiica lui Agheu, fratele lui Zaharia preotul, tatăl lui Ioan Botezătorul. Aceşti feciori erau: Iacov, Simion, Iuda şi Iosi. Mai avea şi trei fiice: Estir, Maria şi Solomeea, care era femeia lui Zevedeu şi mama apostolului Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu. Murind Salomeea, femeia lui cea dintîi, Iosif trăia cu multă înţelepciune, crescîndu-şi copiii săi în frica Domnului şi întru învăţătura poruncilor Legii. Şi lui Iosif, ca unui bătrîn înţelept, preoţii i-au logodit pe Fecioara Maria, din care S-a născut Fiul şi Cuvîntul lui Dumnezeu-Tatăl, mai presus de fire. Iosif ţinea loc de tată Domnului nostru Iisus Hristos, cum era numit de mulţi care nu ştiau taina întrupării Fiului lui Dumnezeu şi care era socotit ca bărbat al pururea Fecioarei Maria, Născătoarea de Dumnezeu. Pentru aceasta iudeii, mirîndu-se, ziceau: "Nu este Acesta feciorul lui Iosif, teslarul? Oare nu se numeşte mama Lui Maria şi fraţii Lui Iacob, Simon, Iuda şi Iosi? Şi surorile lui nu sînt toate trei la noi?". Deci, Mîntuitorul nostru este socotit ca unchi al apostolului Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu, care era fiu al Salomeei, fiica lui Iosif, logodnicul. De aceea se numea Domnul fiul lui Iosif şi frate după trup al fiilor acestuia, pentru că împreună cu ei a vieţuit. Pentru aceea şi Iacov s-a numit fratele Domnului după trup. Iar cînd s-a întrupat Hristos Domnul şi Preacurata Fecioară, Născătoarea de Dumnezeu, a fugit cu dînsul în Egipt, atunci şi Iacob a fugit cu dînşii, călătorind împreună cu Maica Domnului şi cu Sfîntul Iosif, tatăl lui.

Ajungînd dumnezeiescul prunc Iisus Hristos la vîrsta desăvîrşită şi învăţînd pe popoare Împărăţia lui Dumnezeu, dovedind că El este adevăratul Mesia, Sfîntul Iacov a crezut în El şi, ascultînd dumnezeieştile Lui cuvinte, mai mult s-a aprins cu inima spre dragostea lui Dumnezeu, începînd a duce o viaţă mai aspră. Acum avea şi dînsul de la Domnul său împrumutul dragostei, care a fost dovedită prin faptul că după patima cea de bunăvoie şi învierea Domnului, S-a arătat întîi lui Iacov, iubitul Său frate, apoi celorlalţi Apostoli. De acest lucru pomeneşte Pavel, zicînd: "Iar după aceea s-a arătat lui Iacob, apoi tuturor apostolilor". De toţi a fost numit Sfîntul Iacov drept, căci toţi vedeau viaţa lui cea bună şi plăcută lui Dumnezeu, fiind numărat în ceata celor şaptezeci de apostoli. Apoi însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, aşezîndu-l episcop, l-a învăţat sfinţita lucrare. Acestui întîi arhiereu şi păstor i s-a încredinţat biserica Ierusalimului cea din nou luminată. Acesta a alcătuit mai întîi şi a scris Liturghia, fiind povăţuit de Sfîntul Duh, Liturghie pe care, mai tîrziu Sfîntul Vasile cel Mare, apoi Sfîntul Ioan Gură de Aur, pentru neputinţa omenească au scurtat-o.

Sfîntul Iacob, păscînd turma lui Hristos în Ierusalim, pe mulţi evrei şi elini i-a întors la Domnul prin învăţătura sa şi i-a povăţuit la calea cea dreaptă. Apoi a scris soborniceasca epistolă către cele douăsprezece seminţii ale lui Israel, pline de învăţătură insuflată de Dumnezeu şi foarte folositoare, cu care se laudă toată Biserica lui Hristos, îndemnîndu-se la credinţă şi la fapte. Iar pentru viaţa sa cea îmbunătăţită, Sfîntul Iacob avea mare cinste de la toţi, nu numai de la credincioşi, ci şi de la necredincioşi, pentru că arhiereii evrei, cei ce intrau în Sfînta Sfintelor numai o dată într-un an cînd săvîrşeau slujbe, pe Sfîntul Iacov adeseori nu-l opreau să intre acolo şi să se roage. Pentru că vedeau viaţa lui cea curată şi

neprihănită, de aceea i-au mai dat un nume nou Obli sau Ofli, adică îngrădire sau, întărire oamenilor, sau decît toţi mai drept îl numeau pe el.

Drept aceea, sfîntul intra în Sfînta Sfintelor nu numai ziua, ci şi noaptea şi, căzînd cu faţa la pămînt, aducea rugăciuni cu plîngere lui Dumnezeu, pentru toată lumea. El era iubit de tot poporul pentru sfinţenia sa, încît mulţi iudei dintre cei mai bătrîni au crezut învăţătura lui şi toţi cu plăcere îl ascultau şi se adunau la dînsul, unii ca să asculte cuvintele lui, iar alţii dorind să se atingă de marginea hainelor lui. În acea vreme era arhiereu Anan. Văzînd fariseii şi cărturarii că tot poporul ascultă învăţătura lui Iacov şi că mulţi se întorc la Hristos, au început din invidie a se înfuria împotriva sfîntului şi gîndeau rău despre dînsul, vrînd ca să-l ucidă. Deci, s-au sfătuit să-l roage ca să întoarcă poporul de la Hristos şi dacă n-ar vrea să facă aceasta, atunci să-l ucidă.

Sosind praznicul Paştelui, cînd poporul din toate cetăţile şi laturile s-au adunat în Ierusalim - iar Fest, care a izbăvit pe Pavel din mîinile iudeilor şi l-a trimis la Roma, murise şi încă nu venise de la Roma alt stăpînitor în locul lui - atunci cărturarii şi fariseii au înconjurat pe Sfîntul Iacov în biserică, zicîndu-i: "Rugămu-ne ţie, dreptule, ca în ziua aceasta de praznic, în care s-a adunat de pretutindeni mulţime de popor, să faci o învăţătură către toţi, întorcîndu-i pe ei de la credinţa în Iisus, prin care s-au înşelat mulţi, numindu-L pe Dînsul Fiul lui Dumnezeu şi să-i înveţi pe ei să nu se rătăcească, căci noi toţi te cinstim pe tine şi cu tot poporul te ascultăm şi mărturisim pentru tine cum că tu iubeşti adevărul şi nu cauţi în faţă; deci, să sfătuieşti pe popor, ca să nu se înşele cu Iisus Cel răstignit. Rugămu-ne ţie, ridică-te pe aripa cea înaltă a bisericii, ca toţi să te poată vedea şi auzi, căci precum vezi este multă lume, adunată din toate părţile".

Acestea zicîndu-le, au suit pe Iacob pe aripa bisericii, iar ei au strigat către dînsul cu mare glas: "Prea dreptule bărbat, noi toţi sîntem datori a te asculta, spune-ne nouă adevărul, cum înţelegi tu învăţătura lui Iisus Cel răstignit, căci popoarele noastre rătăcesc în urma Lui". Iar sfîntul cu glas mare a zis: "Ce mă întrebaţi pentru Fiul Omului, Care de voie a pătimit, S-a răstignit, S-a îngropat şi a treia zi S-a sculat din mormînt? Iată, El acum şade în ceruri, de-a dreapta Puterii celei preaînalte şi iarăşi va veni pe norii cerului, ca să judece viii şi morţii". Aceste cuvinte auzindu-le popoarele, s-au bucurat foarte mult de mărturia lui Iacov, care a spus-o pentru Iisus Hristos şi au strigat într-un glas: "Mărire lui Dumnezeu! Osana Fiului lui David!". Iar fariseii şi cărturarii au zis: "Rău am făcut dîndu-i voie lui Iacov să grăiască pentru Iisus, căci iată, popoarele mai mult s-au tulburat". Evreii, umplîndu-se de răutate, l-au aruncat de pe aripa bisericii, pentru înfricoşarea poporului, ca să se teamă şi să nu creadă cuvintele lui Iacob. Apoi au răcnit foarte tare, zicînd: "Oh! Oh! dreptul s-a înşelat!"

Sfîntul Iacob, căzînd de la înălţime, s-a rănit greu, dar încă era viu, şi, ridicîndu-se în genunchi, şi-a înălţat mîinile sale şi se ruga, zicînd: "Doamne, iartă-le lor păcatul acesta, că nu ştiu ce fac". Iar ei au aruncat cu pietre asupra lui şi îl răniră şi mai mult. Apoi un preot din fiii lui Rahav a strigat: "Încetaţi, ticăloşilor, ce faceţi? Dreptul se roagă pentru voi, iar voi îl ucideţi pe el?" Atunci îndată un om, alergînd cu un lemn, s-a repezit la sfînt

şi, lovindu-l cu toată puterea în cap, l-a zdrobit, încît i-au ieşit creierii. Şi întru această mucenicească pătimire şi-a dat duhul. Iar sfîntul său trup a fost îngropat acolo, aproape de biserică. Credincioşii l-au plîns mult pe dînsul, căci a fost episcop în Ierusalim treizeci de ani, iar la şaizeci şi şase de ani ai vieţii sale a pătimit pentru Hristos Domnul, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, se cuvine cinste şi slavă, în vecii vecilor. Amin.

Pomenirea Sfîntului şi fericitului Iacob de la Boroviţchi (23 octombrie)

Patria cea de jos a fericitului Iacob şi naşterea sa, unde şi din cine s-a născut, nu se ştie de noi, tăinuindu-se prin dumnezeiască voire; pentru aceea, ca să ştim cu încredinţare că sfinţii lui Dumnezeu nu caută patria cea de jos, ci pe cea de sus, nu cu seminţia neamului pămîntesc se laudă, ci se sîrguiesc a fi într-o ceată cu locuitorii cei cereşti, se laudă nu cu tatăl cel trupesc, ci cu cel duhovnicesc, cu Bunul Dumnezeu Care este pretutindeni. Ştim că acest vrednic făcător de minuni, deşi a avut naştere trupească, a petrecut cu viaţă duhovnicească, arzînd cu duhul şi slujind Domnului; deşi în trup material a fost, a avut mintea celor spirituali, adică a avut pe sfinţii îngeri împreună-vieţuitori şi împreunăvorbitori; deşi a locuit pe pămînt, însă prin dumnezeiască vedenie stă înaintea lui Dumnezeu Care petrece în ceruri, făcîndu-se întru toateca o slugă a lui Dumnezeu, fiind credincios în răbdare multă, în necazuri, în primejdii, în nevoi, în ostenelii, în privegheri şi în posturi.

Sfîrşindu-şi alergarea vremelnicei vieţi, celei cu multe necazuri, sufletul lui cel drept, împodobit prin fapte bune ca o mireasmă, a fost dus de îngerii lui Dumnezeu în cămara Mîntuitorului. Iar trupul cel cinstit creştineşte a fost pus în raclă şi, sosind vremea preamăririi sfîntului, racla cu cinstitele lui moaşte au fost duse în stăpînirea Novgorodului, în apropiere de satul care se numea Boroviţchi, fiind purtate pe o bucată de gheaţă pe rîul ce curgea pe acolo, care se numea Nistea, plutind împotriva curentului apei către ţărmul Boroviţchiului. Aceasta s-a întîmplat cu dumnezeiască voie, în marţea săptămînii celei luminate. Oamenii care locuiau acolo, fiind cuprinşi de îndoială, nu au primit de la început moaştele făcătoare de minuni ale multplăcutului lui Dumnezeu, ci, nesuferindu-le şi legîndu-le cu funia, le-au dat înapoi pe rîu. Însă moaştele făcătoare de minuni iarăşi s-au întors la cei ce le-au lepădat, plutind către acelaşi loc. Dar nici aşa nu au putut oamenii care locuiau acolo să vină la cunoştinţa minunii care se făcuse, căci racla plutea cu moaştele împotriva curgerii rîului şi iarăşi au lepădat-o. Deci, s-au lipsit de comoara cea dată de Dumnezeu şi pe care ei n-o primeau. De vreme ce poporul care locuia acolo era simplu şi, nu din răutate, ci din neştiinţă făcea toate acestea, lesne li s-a iertat lor ceea ce făcuseră. Pentru aceasta, a treia oară plutind sfintele moaşte la locul ce s-a zis mai înainte, fericitul făcător de minuni s-a arătat în vis unor cinstiţi şi cucernici bărbaţi, zicîndu-le: "Pentru ce, dreptcredincioşilor, iubitori ai creştinătăţii, nu mă primiţi pe mine care sînt creştin în Hristos cu dreaptă credinţă? Oare pentru neştiinţa numelui

meu? Dacă vă trebuie să-l ştiţi pe acesta, aflaţi că eu mă numesc Iacov, primitorul numelui lui Iacov, fratele Domnului".

Aceste cuvinte auzindu-le în vedenie din fericita gură a cuviosului, îndată ce s-au sculat din somn, s-au umilit şi, spunîndu-le celorlalţi oameni, îndată au alergat cu mult popor la locul unde tîrîse cu îndrăzneală sfintele moaşte ale cuviosului Iacov, căutîndu-le cu dinadinsul iar cînd le-au aflat, s-au veselit. Apoi l-au scos cu cucernicie din apă la marginea rîului şi, punîndu-le în aceeaşi raclă cu cinste, au aşezat împrejurul ei copaci şi s-au dus de acolo.

Preabunul Dumnezeu, preamărind pe plăcutul Său, a dat putere sfintelor lui moaşte de a face minuni, tămăduind multe neputinţe, lucrul pe care văzîndu-l oamenii, au dat mulţumire Preamilostivului Dumnezeu, Cel ce le-a trimis un doctor ca acesta, fără de plată. Iar pe cuviosul făcător de minuni şi tămăduitor de boli l-au cinstit şi, vrînd să-l pună la loc de cinste, au mers la Prea Sfinţitul Teodosie, arhiepiscopul marelui Novgorod, şi i-au spus toate minunile care se făceau cu vrednică încredinţare. Iar el îndată a înştiinţat prin scrisoare pe Înalt Prea Sfinţitul Macarie, mitropolitul a toată Rusia şi, luînd sfat bun de la dînsul, degrabă a cercetat cu dinadinsul minunile sfîntului de la cei ce cîştigaseră tămăduiri de neputinţele lor. Dovedindu-se toate adevărate şi nemincinoase, a trimis pe Constantin, egumenul de la mănăstirea Naşterii Maicii Domnului, Născătoarea de Dumnezeu, cu preoţi şi diaconi, în satul Boroviţchi, şi au mutat cu evlavie cinstitele şi de minuni făcătoarele moaşte ale sfîntului şi dreptului Iacob, în biserica cea nouă a Pogorîrii Sfîntului.

Moaştele au fos aşezate la uşa dinspre miazăzi a bisericii, în anul de la zidirea lumii 7053 (sau în anul 1545 după Hristos), în ziua a douăzeci şi treia a lunii octombrie. În acestă zi s-a hotărît să se prăznuiască pomenirea cea de peste an a fericitului de minuni făcător, întru slava Celui preamărit între sfinţi, a lui Iisus Hristos Dumnezeul, în veci. Amin.

Pătimirea Sfîntului Mucenic Areta şi a celor împreună cu dînsul
(24 octombrie)

Cînd în pămîntul grecesc domnea Iustin, iar în Etiopia domnea Elezvoi, împăraţii cei dreptcredincioşi şi buni, în acea vreme în Arabia, care demult se numea Sava, iar acum se numeşte pămîntul omeriţilor, s-a ridicat un împărat fărădelege, anume Dunaan, evreu necredincios, hulitor al numelui lui Iisus Hristos şi mare vrăjmaş al credincioşilor, care avea pe toţi sfetnicii, slujitorii şi ostaşii săi, ori evrei, ori păgîni, care se închinau soarelui, lunii şi idolilor. Aceasta se sîrguia să izgo-nească pe toţi creştinii din împărăţia lui şi să piardă din pămîntul omeriţilor pomenirea preamarelui nume al lui Iisus Hristos. El prigonea mult Biserica lui Dumnezeu, chinuind şi ucigînd pe credincioşii care nu se supuneau poruncii lui şi nu voiau să ţină legea lui.

Auzind despre aceasta Elezvoi, împăratul Etiopiei, precum că Dunaan a poruncit în ţara sa prigoană asupra creştinilor, s-a mîniat foarte tare şi, adunîndu-şi ostaşii, a pornit asupra acestuia cu război. După multe lupte, l-a biruit şi, făcîndu-l tributar, s-a întors în pămîntul său. Iar Dunaan, după puţină vreme, iarăşi s-a sculat asupra lui Elezvoi, nesocotind aşezămîntul ce se făcuse şi, adunîndu-şi toată puterea sa, a pierdut pe toţi ostaşii lui Elezvoi, care erau lăsaţi ca să păzească cetăţile şi mai mult s-a înarmat asupra creştinilor. A poruncit pretutindeni ca creştinii ori să primească credinţa evreiască, ori să fie ucişi fără milă.

În împărăţia lui nu era nimeni care să îndrăznească a mărturisi pe Hristos, decît numai într-o cetate care se numea Negran, numai acolo se slăvea numele lui Iisus Hristos. Acea cetate mare şi cu mult popor era sub stăpînirea lui Dunaan. Acolo a strălucit sfînta credinţă din vremea cînd Constantie, fiul marelui Constantin, trimitea solii săi la locuitorii din Sava, care acum se numesc, după cum s-a zis mai sus, omeriţi, trăgîndu-şi seminţia lor din Hettura, femeia lui Avraam. Ajungînd acolo bărbaţii cei de Dumnezeu înţelepţiţi şi îmbunătăţiţi, trimişi de la împăratul Constantie, care au împăcat pe împăratul acelei ţări cu daruri, acei soli au învăţat pe oameni credinţa în Iisus Hristos şi au zidit biserici. De atunci înflorea dreapta credinţă în Negran şi sporea învăţătura creştinească, se îmulţeau cetele monahiceşti, se zideau mănăstiri şi întru toate rînduielile se păzea curăţia. În sfîrşit, sporeau credincioşii întru multe bunătăţi. Apoi aceia nu lăsau pe nici unii de altă credinţă să locuiască între dînşii, nici elini, nici evrei, afară numai de ei singuri care se aflau acolo ca fiii unei maici, ai soborniceştii şi apostoleştii biserici, vieţuind cu dreaptă credinţă şi cu cinste.

Zavistuind diavolul dreapta credinţă a numiţilor locuitori, a înarmat asupra lor pe Dunaan evreul, care, auzind că creştinii din cetatea Negran nu se supun poruncii lui şi nu voiesc să ţină cu dînsul, a pornit asupra lor cu toată puterea sa, plănuind două lucruri: să-i piardă pe creştinii din stăpînirea sa şi să mîhnească prin pierderea creştinilor pe Elezvoi, împăratul Etiopiei. Drept aceea, ajungînd la cetate, a înconjurat-o cu mulţime de ostaşi şi a săpat cetatea împrejur, crezînd că o va cuceri degrabă şi pe cei ce vieţuiau într-însa să-i ucidă fără cruţare. El zicea către cetăţeni: "De voiţi să cîştigaţi de la mine milă şi să rămîneţi vii, aruncaţi jos semnele cele blestemate - aşa numea ticălosul sfintele cruci - pe care le-aţi înălţat pe vîrfurile bisericilor celor înalte şi vă lepădaţi de Cel răstignit pe lemn".

Purtătorii de arme împărăteşti umblau împrejurului cetăţii, strigînd: "Supuneţi-vă împăratului, ca să rămîneţi vii şi să luaţi daruri de la dînsul, iar dacă nu vreţi, de foc şi de sabie veţi pieri". Însuşi Dunaan, deschizîndu-şi gura, clevetea pe Hristos şi pe creştini cu limbă hulitoare de Dumnezeu, zicînd: "Cîţi necuraţi creştini am pierdut, cîţi preoţi şi monahi am ucis cu sabia, cîţi am ars cu foc şi pe nici unul n-a izbăvit Hristos din mîinile mele, pentru că nici Hristos n-a putut să Se izbăvească din mîinile celor ce L-au răstignit şi acum am venit la voi, ca, ori să vă lepădaţi de Hristos, sau desăvîrşit să vă pierd". Iar cetăţenii îi răspundeau: "Îndrăzneşti mult, o, împărate, cu limba ta, asupra Atotputernicului Dumnezeu. Te asemene cu Rampsak, voievodul lui Senaherim, care a

grăit cu mîndrie către Iezechiel: "Să nu te înalţe pe tine Domnul Dumnezeul tău spre Care nădăjduieşti". Dar n-a fost fără pedeapsă acea hulă, că într-un ceas cîte mii de ostaşi a pierdut, bine ştii. Deci, fereşte-te să nu se întîmple tot aşa şi ţie, care huleşti pe Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel Atotputernic şi înfricoşat, Acela care ia sufletele boierilor şi pe tine poate să te sfărîme şi să-ţi prefacă în ţărînă mîndria ta cea multă şi de Dumnezeu hulitoare. Te lauzi ca, ori să ne întorci pe noi de la Hristos, ori să ne pierzi cu totul. Cu adevărat, mai degrabă vei putea să ne pierzi, decît să ne întorci de la Hristos, Mîntuitorul nostru, pentru Care noi toţi sîntem gata să murim".

Împăratul, nesuferind să audă asemenea cuvinte, cu mai mare furie s-a mîniat şi a năvălit cu toate puterile asupra cetăţii. Socotea că de nu va lua cetatea cu război, apoi are s-o chinuiască cu foame, ţinînd-o înconjurată multă vreme. Apoi, aflînd împrejurul cetăţii foarte mulţi creştini prin sate şi prin pustii şi, prinzîndu-i, i-a pierdut în multe feluri, iar pe alţii i-a dus în robie, silindu-i ca să ia cetatea. Însă creştinii, apărîndu-se cu tărie dinlăuntru, îi biruiau pe păgîni.

Silindu-se împăratul cu puterile sale, în tot chipul, n-a reuşit să ia cetatea, nici să-i omoare cu foametea, căci ei aveau hrană îndestulată pentru mulţi ani. Nelegiuitul, nădăjduindu-se în aşteptarea sa, s-a gîndit să-i înşele pe creştini cu un meşteşug subţire şi a trimis pe cineva în cetate, zicînd cetăţenilor cu jurămînt: "Nu voi face strîmbătate vouă, nici vă voi întoarce pe voi de la credinţa voastră, dar cer de la voi numai obişnuita danie cu care îi sînteţi datori împăratului vostru. De aceea, să-mi deschideţi cetatea ca să intru s-o văd şi apoi să iau dania obişnuită de la voi. Mă jur pe Dumnezeu şi pe Lege că nu vă voi face vouă nici un rău cît de mic, ci vă voi lăsa în pace ca să vieţuiţi în credinţa voastră". Iar cetăţenii i-au răspuns: "Noi, creştinii, am învăţat din Sfintele Scripturi ca să ne supunem împăratului şi să ne plecăm stăpînitorilor, deci de vei face aşa precum ne făgăduieşti nouă cu jurămînt, că nu ne vei face nedreptate, nici nu ne vei întoarce de la Domnul nostru Iisus Hristos, îţi vom deschide cetatea şi vei intra ca un împărat şi îţi vei lua de la noi obişnuita dajdie, iar de ne vei face vreun rău, Dumnezeu, Cel ce aude jurămintele tale, să-ţi răsplătească ţie degrabă. Iar noi nu ne vom îndepărta de la Hristos, Mîntuitorul nostru, chiar de ne-am lipsi, nu numai de averi, ci şi de viaţă". Împăratul iarăşi s-a jurat că nu le va face nici o supărare. Ei, crezînd pe vulpea aceea, i-au deschis cetatea şi s-au închinat păgînului cu daruri.

Împăratul, intrînd cu toată puterea sa în cetate, ca lupul în turmă, îmbrăcat în piele de oaie, a înconjurat zidurile şi porţile cetăţii şi pe ostaşii săi i-a pus de pază. Apoi, văzînd podoaba cetăţii, mulţimea poporului şi pe creştinii cei cinstiţi, i-a lăudat, căci încă îşi tăinuia planul cel viclean pînă la o vreme. Odihnindu-se puţin în cetate, a ieşit iar la trupele sale şi, vrînd să înceapă acea fără de Dumnezeu prigoană pe care o gîndise, a poruncit să vină la dînsul toţi bărbaţii cei cinstiţi şi căpeteniile cetăţii. Deci, au venit la dînsul, după poruncă, toţi cei ce erau în cetate, cinstiţii bătrîni, căpeteniile şi cei slăviţi şi bogaţi. Între dînşii era şi fericitul Areta, care era mai mare cu bătrîneţile şi cu priceperea, cu dregătoria şi cu cinstea, avînd nouăzeci şi cinci de ani şi care era boier şi voievod,

căruia toată rînduiala cetăţii îi era încredinţată. Cu al lui înţelept sfat şi cu cîrmuirea sa cea pricepută, cetăţenii s-au împotrivit vrăjmaşilor, cu vitejie multă, vreme îndelungată.

Mergînd cetăţenii cu Areta la nelegiuitul împărat, i-au adus lui cuvenita închinăciune şi i-au mulţumit că a făcut cu dînşii precum s-a jurat şi n-a adus nici o primejdie asupra lor. Aceasta zicea Areta, neştiind vicleşugul împăratului. Acesta însă, nemaiputînd mult să-şi ascundă otrava vicleniei sale dinăuntru, a dat-o pe faţă, adică a săvîrşit răutatea pe care o tăinuia. Jurămîntul pe care l-a dat cetăţenilor îl socotea ca pe o jucărie copilărească şi a poruncit ca, legîndu-i pe toţi împreună cu Sfîntul Areta, să fie păziţi pe de străji, apoi a trimis la casele lor ca să le fie jefuite averile. Apoi a întrebat unde este Pavel, episcopul lor, şi, aflînd că au trecut doi ani de cînd a murit, a poruncit ca să-l dezgroape. Scoţîndu-i trupul, l-a ars cu foc şi cenuşa a aruncat-o în văzduh. Apoi, aprinzînd un foc foarte mare, a adunat mulţimea preoţilor şi a clericilor, a monahilor şi a fecioarelor celor afierosite lui Dumnezeu şi i-a aruncat în foc, fiind în număr de patru sute douăzeci şi şapte de fiinţe. Astfel i-a ars pe ei, zicînd: "Aceştia sînt pricina pierderii acelora pe care i-au sfătuit să cinstească pe Cel răstignit ca pe un Dumnezeu". După aceea a poruncit propovăduitorilor lor ca, umblînd prin cetate, să spună la toţi să se lepede de Hristos şi să vină la legea evreiască, precum era împăratul.

Chemînd înaintea sa pe căpeteniile acelea, adică pe creştinii pe care îi ţinea în legături, a început a grăi către dînşii, dar mai ales către Areta: "Ce nebuni sînteţi voi, pentru credinţa voastră în Cel răstignit şi credeţi în El ca într-un Dumnezeu! Oare doară poate să fie bătut Dumnezeu, neavînd trup? Sau poate să moară cel fără de moarte? Oare nu sînt şi între voi din cei ce urmează lui Nestorie, care cinstesc pe Hristos, nu ca pe un Dumnezeu, ci ca pe un prooroc? Eu nu vă silesc ca să vă închinaţi soarelui şi lunii sau altei făpturi oarecare, nici nu vă silesc să jerfiţi zeilor păgîni, ci însuşi lui Dumnezeu şi Făcătorului a toată făptura". La aceste cuvinte Sfîntul Areta, împreună cu însoţitorii săi, a răspuns: "Noi ştim că dumnezeirea nimic nu putea suferi, ci numai omenirea cea luată din Preacurata Fecioară, precum mărturisesc proorocii, despre care ştii şi tu. Omenirea a răbdat numai pentru noi, iar dumnezeirea a arătat-o Hristos Domnul prin minunile Sale cele negrăite. Ce trebuinţă avem noi de multă vorbă? Noi îl mărturisim pe El că este Fiul lui Dumnezeu şi grăim în numele întregului popor al cetăţii, că nu există chin pe care n-am fi gata să-l suportăm pentru Iisus Hristos, Dumnezeul nostru. Iar despre credinţa lui Nestorie, cel blestemat de Sfinţii Părinţi, adunaţi la al treilea sinod din Efes, ce avem noi? Căci noi nu despărţim în Hristos două persoane, ci credem că omenirea Lui este unită cu dumnezeirea într-o singură persoană. Iar pe tine, care grăieşti cuvinte hulitoare asupra Domnului nostru, pentru o hulă ca aceasta şi pentru călcarea jurămîntului tău, te va ajunge degrabă dumnezeiasca pedeapsă". Împăratul, suferind acele cuvinte cu răbdare, pentru că se ruşina de înţelepciunea lui Areta, şi de cinstea celorlalţi creştini, a început cu cuvintele blînde a le îmbuna inimile, prin făgăduinţa darurilor şi a cinstei, vrînd să schimbe credinţa lor şi rîvna cea pentru Hristos, în fărădelege. Dar ei, ridicîndu-şi ochii ca dintr-o inimă şi parcă ar fi fost o singură gură, au strigat, zicînd: "Nu ne lepădăm de Tine, unule Cuvinte al lui Dumnezeu, Iisuse Hristoase, Care Te-ai născut din Preasfînta Fecioară, nici batjocorim cinstita Crucea Ta".

Împăratul, văzînd pe sfinţi neclintiţi în credinţă, a amînat chinuirea lor pentru altă vreme şi a poruncit să fie ţinuţi în legături, iar el s-a pornit spre popor, ucigînd pe mulţi fără cruţare. Şi a poruncit ca să fie aduşi femeile şi copiii sfinţilor mucenici şi împreună cu cinstitele femei au venit mulţime mare de alte femei văduve, fecioare şi monahi. Pe acestea a căutat mai întîi să le înşele cu momeli, apoi le-a îngrozit cu chinuri, ca să se lepede de Hristos. Iar ele nu numai că nu voiau, dar şi defăimau cu ocări pe împărat şi mai ales fecioarele monahii strigau, ocărîndu-l pe el, pentru necredinţă. Iar el, nesuferind acele ocări, a poruncit ostaşilor să le taie pe toate. Iar ele alergau la moarte cu veselie. A fost între dînsele o minunată întrecere, căci monahiile fecioare mergînd înainte sub sabie, grăiau către femei: "Ştiţi că noi în biserica lui Hristos avem cinstea de a fi înainte; aduceţi-vă aminte că noi, pretutindeni, avem locul cel de frunte, intrăm mai întîi în Biserica Domnului, ne apropiem mai înainte la Preacinstitele Taine şi şedem la cel dintîi loc. Deci, se cade ca şi aici să primim mai întîi cinstea mucenicească, mai întîi să murim şi să mergem mai înainte de voi şi mai înainte de bărbaţii voştri, la Mirele nostru, Iisus Hristos". Apoi şi femeile apucau una decît alta mai înainte, plecîndu-şi sub sabie grumazul. La fel şi copiii cei mici se înghesuiau între mame, grăbindu-se la moarte şi fiecare striga: "Tăiaţi-mă pe mine, tăiaţi-mă pe mine". O astfel de osîrdie aveau ca să moară pentru Hristos, încît necuratul evreu Dunaan şi toţi boierii lui se mirau foarte tare. Iar nelegiuitul zicea: "O, cum a putut înşela pe oameni Galileanul, încît socotesc moartea întru nimic şi pentru El îşi pierd sufletele şi trupurile?".

Era în cetatea Negran o văduvă, pe nume Singlitichia, de neam bun şi cinstit, frumoasă la faţă, dar la suflet şi mai frumoasă, bogată cu averea, dar mai bogată cu faptele bune şi care a rămas văduvă încă de tînără. Aceasta avea două fiice. Văduva, şezînd în casa sa în post şi în rugăciuni, nevrînd să se însoţească cu alt bărbat şi făcîndu-se mireasa lui Hristos, Îl slujea ziua şi noaptea, cu toate că era tînără de ani, însă cu înţelepciunea era bătrînă şi mai mult decît cei bătrîni a priceput poruncile Domnului. Despre aceasta auzind necuratul evreu Dunaan, a poruncit să o aducă cu cinste le el, împreună cu amîndouă fiicele. După ce au adus-o, a căutat spre dînsa cu faţa veselă şi i-a zis cu glas blînd: "Am auzit de tine, cinstită femeie, că eşti de neam bun, înţeleaptă şi pricepută, pentru care lucru mărturiseşte faţa şi privirea ta, precum că adevărate sînt cele spuse despre tine, deci că nu doreşti a urma femeilor celor nebune, pe care eu le-am pierdut pentru nebunia lor şi să nu mai socoteşti ca Dumnezeu, pe Cel ce S-a răstignit pe cruce, pentru că a fost mîncător şi băutor de vin, prietenul vameşilor, petrecător şi potrivnic Legii strămoşeşti. Deci, să faci cele cuvenite bunului tău neam leapădă-te de Nazarineanul şi să crezi ca noi, ca să fi cu împărăteasa în palatele ei, cinstită de toţi. Astfel vei petrece mai bine, scăpînd de greutăţile ce se întîmplă în văduvie. Pentru că a ajuns pînă la noi vestea despre tine şi chiar se vede că tu ai mari bogăţii, multe slugi şi slujnice şi eşti cinstită de toţi, fiind tînără şi frumoasă. Cu toate aceste fericiri nu ai voit să te măriţi cu alt bărbat şi se mai spune despre tine că eşti îmbunătăţită şi cu multă pricepere. Deci şi acum să cugeţi bine şi să fii desăvîrşită în pricepere. Ascultă-mi sfatul cel sănătos şi nu da în mîinile chinuitorilor frumuseţea şi tinereţea ta, precum şi fecioria fiicelor tale, căci vei suferi mai multă ruşine şi necinste decît chinuri, ci, încetînd a slăvi pe Cel răstignit şi supunîndu-te legilor noastre, să gîndeşti cele ce sînt folositoare ţie şi fiicelor tale".

Iar fericita şi cinstita femeie cu multă înţelepciune a răspuns împărătului, zicînd: "Se cade ţie, împărate, să cinsteşti pe Acela ce ţi-a dat stăpînirea şi acea porfiră şi diademă; şi mai ales ţi-a dat viaţa ca un Fiu al lui Dumnezeu şi Dumnezeu adevărat, dar tu te-ai arătat nemulţumitor pentru o astfel de binefacere şi cu limbă îndrăzneaţă grăieşti de rău pe Făcătorul tău de bine. Oare nu te temi că un trăznet de sus are să te lovească? Tu voieşti a mă slăvi cu mare cinste, eu însă cinstea voastră ca o necinste o socotesc şi nu voiesc să mă laude lumea aceea care huleşte pe Dumnezeul meu, nici nu voi fi nebună să locuiesc cu vrăjmaşii lui Dumnezeu în lăcaşurile păcătoşilor". Acestea auzindu-le împăratul, s-a umplut de mînie şi, căutînd la boierii săi, a zis: "Vedeţi cum fără de ruşine ne vorbeşte această necurată femeie?" Apoi a poruncit să ia acoperămîntul de pe capul ei şi de pe capetele fiicelor ei şi aşa, cu capul descoperit şi cu părul despletit, să fie purtate prin cetate, cu batjocură şi cu necinste. Astfel fiind purtată cu necinste pe uliţele cetăţii, a văzut cum mulţimea femeilor plîngea pentru dînsa, de o necinste şi ruşine ca aceea. Iar ea a zis către dînsele: "Ştiu, prietenelor, că vă este jale pentru mine, văzîndu-mă cu fiicele mele în această stare, dar să nu vă întristaţi, cînd eu mă bucur, nici să plîngeţi cînd eu mă veselesc, căci ziua aceasta îmi este mie mai de bucurie decît ziua nunţii, căci pentru Mirele meu rabd acestea, Căruia fără de prihană I-am păzit văduvia mea şi Lui I-am logodit pe iubitele mele fiice. Acum mă bucur că Domnul meu priveşte la defăimarea mea, unde este mărturisirea mea şi ştie osîrdia mea pentru El, pentru că n-am voit nici cinstea, nici bogăţiile, nici chiar viaţa cea vremelnică, ci numai una este dorinţa mea: ca să aflu pe Hristos şi să merg la El în ceata sfintelor muceniţe, ducîndu-I cu mine rodul pîntecelui meu, adică pe fiicele mele. Deci rogu-mă vouă, surorile mele, nu plîngeţi, ci mai ales vă bucuraţi cu mine, că merg să mă fac părtaşă cerescului Mire Iisus Hristos".

Apoi iarăşi a fost adusă înaintea împăratului, care i-a zis: "Leapădă-te de Hristos ca să fii vie". A răspuns sfînta: "De mă voi lepăda de Hristos pentru viaţa cea vremelnică, apoi cine mă va izbăvi de veşnica moarte, care este în focul cel nestins". Şi căutînd spre cer a zis: "Să nu-mi fie mie, o, împărate fără de moarte, să mă lepăd de Tine, Unule născut, Fiul lui Dumnezeu, şi să mă supun hulitorului şi călcătorului de jurămînt, care cu înşelăciune a luat cetatea noastră şi acum prigoneşte biserica Ta cea sfîntă". Iar împăratul, aprinzîndu-se de cumplită mînie, a răcnit: "O, necurată femeie, îndată voi zdrobi capul tău şi-ţi voi sfîşia carnea şi te voi arunca spre mîncarea cîinilor. Atunci voi vedea de te va izbăvi din mîinile mele Nazarineanul, spre Care tu nădăjduieşti". Nişte cuvinte ca acestea ale împăratului nesuferindu-le fiica ei cea mai mare, care avea doisprezece ani, a scuipat în faţa împăratului şi îndată slujitorii cei ce stăteau de faţă au tăiat-o şi împreună cu dînsa şi pe sora ei cea mai mică au ucis-o cu sabia. Şi au căzut amîndouă fiicele moarte, înaintea ochilor mamei lor cea vrednică de laudă. Apoi împăratul a poruncit ca să ia sîngele lor şi să-l ducă la gura maicii lor ca să-l bea. Iar ea gustînd, a zis: "Te slăvesc pe Tine Doamne, Dumnezeul meu, că m-ai învrednicit a gusta jertfele cele curate ale sărmanelor mele fiice. Ţie, Hristoase Dumnezeule, Îţi aduc această jertfă a mea, înaintea Ta pun aceste muceniţe fecioare care au ieşit din pîntecele meu, cu care, numărîndu-mă şi pe mine, du-mă în cămara Ta şi, precum zice David, "arată pe maică veselindu-se de feciori". După aceea împăratul a poruncit să-i taie capul. Astfel s-a dus maica cu fiicele sale la veselia cea

veşnică. Apoi împăratul zicea cu jurămînt: "N-am văzut în viaţa mea aşa frumoasă femeie şi aşa frumoase fecioare ca acestea, care nici frumuseţile, nici viaţa lor nu şi-au cruţat-o".

A doua zi împăratul a stat la un loc mai înalt şi a chemat la dînsul pe Areta cu toţi tovarăşii lui, care erau în număr de trei sute patruzeci. Stînd de faţă împăratul, a căutat pe Areta, ca spre cel mai bătrîn, şi a zis: "Tu, nesocotitule, te-ai sculat asupra stăpînirii noastre şi toată cetatea ai ridicat-o asupra noastră, învăţînd pe oameni a se împotrivi nouă. Tu ai înşelat pe oameni, ca să asculte cuvintele tale ca pe nişte legi, iar de legile şi poruncile noastre să se lepede. Tu ai învăţat poporul să cinstească pe Cel răstignit ca pe un Dumnezeu şi pe Cel ce nu şi-a ajutat Sieşi cînd era răstignit, pe Acela toţi să-L aibă ajutor. Pentru ce nu ai urmat tatălui tău care, stăpînind în Negran, se supunea împăraţilor care au fost mai înainte decît noi? Deci, să fii chinuit, tu şi toţi cei care te ascultă pe tine, precum au fost bărbaţii şi femeile care mai înainte s-au dat morţii şi au fost ucişi de noi, şi cărora Fiul Mariei şi al teslarului cu nimic nu a putut să-i ajute". Iar bătrînul îl asculta, suflînd cu greu, cuvintele mîndre ale împăratului urît de Dumnezeu. Apoi, suspinînd din adîncul inimii, a zis: "Nu eşti tu, împărate, pricina tuturor lucrurilor ce se fac, ci cetăţenii noştri sînt vinovaţi, că nu au ascultat sfatul meu. Pentru că eu le-am dat sfatul să nu deschidă cetatea ţie, omului celui viclean şi înşelător, ci să se lupte cu tine vitejeşte. Iar ei nu au luat aminte la cuvintele mele. Eu voiam să ies cu puţinii mei tovarăşi înaintea ta, precum a făcut-o odată Ghedeon contra madianiţilor. Pentru că nădăjduiam spre Hristosul meu, Cel hulit de tine acum, Care m-ar fi ajutat să te întrec, să te biruiesc şi să te calc pe tine, nelegiuitule călcător de jurămînt, cel ce nu-ţi mai aduci aminte de aşezămintele cele hotărîte, prin care cu jurămînt te-ai făgăduit să păzeşti cetatea şi pe cetăţeni".

Unul dintre cei care şedeau cu împăratul, a zis către sfînt: "Oare aşa vă învaţă pe voi legea lui Moise, ca să necinstiţi pe unsul Domnului? Pentru că zice: "Pe stăpînitorul poporului tău să nu-l grăieşti de rău". Dar şi scriptura voastră învaţă a-l cinsti pe împărat, nu numai pe cel bun şi blînd, ci şi pe cel îndărătnic". Iar sfîntul a răspuns: "Oare nu ai auzit ceea ce s-a zis lui Ahav, prin Ilie proorocul, cînd Ahav a zis către Ilie: Tu eşti cel ce răzvrăteşti pe Iarael? Iar Ilie a răspuns: "Nu răzvrătesc eu pe Israel ci numai tu şi casa tătîne-tău". Vezi că nu numai pe Ahav singur, ci şi toată casa lui a mustrat-o şi a defăimat-o şi cu aceasta n-a stricat legea. De aceea, tot cel ce cu dreaptă credinţă cinsteşte pe Dumnezeu, nu strică legea cînd mustră pe împăratul cel necurat pentru a lui păgînătate şi care nu se teme a huli cu gura sa asupra cerului şi asupra Ziditorului. Văd că voi nu vă îngrijiţi de îndelunga răbdare a lui Dumnezeu, iar pe noi vă sîrguiţi să ne aduceţi să facem cele ce faceţi voi. Iar tu, împărate nedrept, nelegiuit şi fără de omenie, oare ai făcut cu noi aşa precum ai făgăduit? Oare astfel de dreptate se face din partea împăratului? Oare aşa au fost împăraţii mai înainte de tine? Cu adevărat n-au fost aşa, ci buni, blînzi, drepţi şi milostivi, păzindu-şi hotărît cuvîntul lor şi arătînd poporului bunăvoinţă. Iar tu, călcătorule de jurămînt, nu te poţi sătura de sîngele creştinilor. Deci să ştii că Dumnezeu Atoateştiutorul degrabă îţi va lua scaunul împărătesc şi-l va da unui om credincios şi bun, care va întări şi va înălţa neamul creştinesc şi va zidi Biserica, pe care tu cu foc ai ars-o şi ai surpat-o la pămînt. Eu sînt fericit că la adînci bătrîneţi, avînd nouăzeci şi cinci de ani, văzînd pe fiii

fiilor mei şi pe fiicele fiicelor mele, primesc cununa mucenicească şi aduc jertfă lui Dumnezeu o cetate cu atît de mult popor".

Apoi, întorcîndu-se spre popor şi spre ai săi împreună pătimitori, a început a grăi aşa: "Bărbaţi creştini, prieteni şi cunoscuţi, ne-am amăgit crezînd jurămîntul şi înşelătoarele cuvinte ale acestui împărat fără de Dumnezeu. Iată, acum vedem nedreptatea lui şi auzim cuvintele lui cele hulitoare de Dumnezeu. Mai bine am fi făcut dacă ne-am fi împotrivit lui cu război şi am fi stat tari pînă la sfîrşit, că ne-ar fi ajutat nouă Dumnezeu să-l biruim. Dar de vreme ce s-a făcut aşa şi ni se spune acum de faţă, ca ori să ne supunem vrăjmaşului şi să petrecem în ruşine viaţa vremelnică sau, nesupunîndu-ne lui, să cîştigăm sfîrşit fericit; de aceea să ne sîrguim să moştenim slava cea fără de moarte, prin pătimire, pentru că ce este mai slăvit decît mucenicia? Şi ce este mai cinstit decît a pătimi pentru Hristos? De mult am avut gînd şi dorire să rabd munci pentru Hristos şi acum, cîştigîndu-mi dorinţa şi aflînd ceea ce am căutat, mă bucur şi, iată, sînt gata să mor îndată. Voi, o, fraţilor să nu fiţi fricoşi şi mici la suflet şi să iubiţi viaţa vremelnică, ca pentru viaţa cea vremelnică să vă lipsiţi de viaţa cea veşnică şi să poată judecătorul a se lăuda, dacă pe vreunul din noi, înfricoşîndu-l prin îngrozirea sa, l-ar depărta de sfînta credinţă. Atunci el s-ar înălţa prin mîndria sa şi astfel, biruind pe toţi, mai mari hule va aduce asupra Fiului lui Dumnezeu. Dar de se va afla cineva dintre noi care să se teamă de moarte şi să gîndească a se lepăda de Hristos şi de viaţa cea veşnică, acela îndată să iasă din mijlocul nostru şi să se despartă de noi, care sîntem un suflet şi un gînd, şi să nu mai poarte în zadar numele de creştin. Cel ce se va lepăda de Tine, Hristoase, Cuvinte al lui Dumnezeu, pentru vremelnica viaţă, să nu aibă parte de ea. Dacă cineva din neamul meu şi dintre vecinii mei, cuprinzîndu-se de pofta vremelnicilor bunătăţi, Te-ar lăsa pe Tine, Ziditorule, şi ar merge în urma împăratului celui necurat, aceluia să nu-i faci parte, o, Hristoase Împărate, să se mîngîie de acelea ce se par a fi bune şi mîngîietoare, ci să-i faci parte de toate cele potrivnice şi rele".

Cînd grăia aceasta sfîntul, toată mulţimea creştinească vărsa lacrimi fierbinţi şi zicea: "Îndrăzneşte, povăţuitorule şi învăţătorule al nostru, că nimeni nu te va lăsa pe tine! Nimeni din soborul nostru nu se va despărţi de tine! Iată, noi toţi sîntem gata să murim înaintea ta pentru Hristos şi să cîştigăm acel fericit sfîrşit". Iar sfîntul le-a răspuns: "Eu voi merge înaintea voastră să mor şi, în felul acesta, vă voi fi vouă povăţuitor, că precum în cetate întîiul loc mi l-aţi încredinţat, aşa şi aici, să mă lăsaţi să stau eu mai întîi înaintea lui Hristos". Apoi sfîntul a continuat: "Dacă vreunul din fiii mei va rămîne viu în credinţa cea sfîntă, acela să fie moştenitorul averilor mele, din care trei sate le dau sfintei biserici, care degrabă se va ridica, pentru că acest nelegiuit împărat va pieri în curînd, iar Biserica lui Hristos în această cetate se va ridica şi va înflori ca o foarte frumoasă floare, stropită cu sîngele robilor Lui, care sînt atît de mulţi". Acestea zicîndu-le, sfîntul a binecuvîntat poporul şi, înălţîndu-şi mîinile şi privind cu ochii spre cer, a zis: "Slavă Ţie, Doamne, de toate acestea!". Şi, întorcîndu-se către împărat, i-a zis: "Te laud pe tine, împărate, că mi-ai îngăduit şi nu mi-ai întrerupt cuvintele mele şi mi-ai dat vreme să vorbesc cu prietenii mei. Iar acum să nu zăboveşti mai mult, ci să faci ceea ce voieşti, căci te-ai încredinţat că nu ne lepădăm de Hristos şi nu urmăm nelegiuirile tale".

Apoi împăratul, văzîndu-i neschimbaţi, i-a osîndit pe toţi la moarte. Au dus pe sfinţi la un pîrîu care se numea Odias, ca acolo să le fie tăiate capetele. Sosind la locul hotărît, sfinţii au făcut rugăciune, zicînd: "Doamne, Doamne, puterea mîntuirii noastre, umbrit-ai peste capul nostru în ziua de război, iar acum scoate-ne pe noi în viaţa cea veşnică, că n-am iubit nimic mai mult decît pe Tine, nici patria, nici neamul, nici bogăţiile, ci pe toate le-am părăsit pentru Tine. Încă şi viaţa noastră am defăimat-o şi ne-am socotit ca nişte oi duse la înjunghiere. Deci, cu smerenie ne rugăm Ţie, izbăveşte sîngele robilor Tăi, înalţă mîna asupra mîndriei împăratului cel necurat, primeşte întru apărarea Ta pe fiii celor ce mor pentru Tine, întăreşte cetatea care se laudă cu cinstitul său sînge, cu crucea şi cu pătimirea. Vezi ce au făcut vrăşmaşii Tăi: au stricat buna ei podoabă, au ocărît sfinţenia Ta, au ars cu foc Sfîntul Tău locaş, pe care Te rugăm să-l ridici la loc, dînd sceptrul împăraţilor credincioşi". Astfel rugîndu-se sfinţii, ostaşii au început a-i tăia. Mai întîi l-au tăiat pe Sfîntul Areta, ca pe un povăţuitor creştinesc ce se afla, apoi pe toţi ceilalţi trei sute patruzeci de sfinţi mucenici. Astfel şi-au găsit ei fericitul sfîrşit.

O femeie credincioasă din aceeaşi cetate avea cu dînsa un copil mic, care nu avea mai mult de cinci ani. Văzînd uciderea cu sabia a sfinţilor mucenici, a alergat la dînşii şi, luînd puţin sînge de la ei, s-a uns pe ea şi pe fiul ei. Umplîndu-se de rîvnă, îl blestema pe împărat şi cu mare glas zicea: "Să i se întîmple acestui evreu precum i s-a întîmplat lui Faraon". Iar ostaşii, prinzînd-o, au dus-o la împărat şi i-au spus lui toate cele grăite de dînsa. Împăratul nu a lăsat-o pe ea să grăiască mai mult, nici n-a întrebat-o nimic, ci a poruncit ca îndată să fie arsă în foc. Şi a fost aprins un foc mare şi chinuitorii au legat-o pe acea cinstită femeie ca s-o arunce în foc. Atunci micuţul ei copil a început a plînge şi a alergat la împărat şi cu ochii plini de lacrimi a căzut la picioarele lui, rugîndu-l s-o dezlege pe maica lui. Iar împăratul, luîndu-l în braţele sale, pentru că pruncul era frumos şi vorbea bine, i-a zis: "Pe cine oare iubeşti mai mult, pe noi sau pe maica ta?" Iar pruncul i-a răspuns: "Pe maica mea o iubesc şi am venit să mă rog ţie ca să fie dezlegată şi ea mă va lua cu dînsa la chinuri, despre care adeseori îmi spunea". Şi l-a mai întrebat împăratul: "Ce sînt chinurile de care grăieşti tu?". Iar pruncul, umplîndu-se de darul lui Dumnezeu care lucra într-însul, a răspuns împăratului: "Chinurile sînt a muri pentru Hristos şi iarăşi a învia". L-a întrebat împăratul: "Cine este Hristos?" Iar pruncul a răspuns: "Să vii cu mine la biserică şi eu ţi-L voi arăta pe Iisus Hristos". Şi iarăşi, privind spre maica sa, plîngea, zicînd către împărat: "Lasă-mă să mă duc la maica mea". Iar împăratul i-a zis: "Pentru ce-ai venit la mine şi ai lăsat pe maica ta? Deci, să nu mergi la dînsa, ci să fii cu noi şi îţi voi da ţie mere şi nuci şi din toate roadele cele bune".

Acestea împăratul le spunea ca un copil naiv, crezînd că el nu are pricepere. Dar pruncul, covîrşind anii cu înţelepciunea, răspundea cu pricepere, zicînd: "Nu voi fi cu voi, ci voi fi cu maica mea, pentru că eu socoteam că tu eşti creştin şi de aceea am venit la tine să te rog pentru maica mea, dar tu eşti evreu şi pentru aceea nu voi fi cu tine, nici nu voi lua ceva din mîinile tale, ci voiesc numai să mă laşi să mă duc la maica mea". Atunci împăratul s-a mirat de înţelepciunea celui mic copil care, atunci cînd a văzut că maica sa este aruncată în foc, l-a muşcat tare pe împărat şi, durîndu-l tare, acesta l-a aruncat din braţe, poruncind unui boier care stătea în faţa sa să ia copilul şi să-l educe în legea

evreiască şi în lepădarea de Hristos. Boierul, mirîndu-se de priceperea pruncului, l-a luat şi l-a dus în casa sa. Întîlnindu-se cu un prieten a stat şi i-a spus cele ce s-au întîmplat cu acel prunc. Stînd ei în apropiere de focul în care a fost aruncată sfînta lui maică, pe cînd vorbeau între ei, pruncul s-a smuls din mîinile celui care-l ţinea şi, alergînd degrabă, s-a aruncat în foc, cuprinzînd-o pe maica sa care ardea şi a ars şi el împreună cu ea. Astfel maica şi fiul au fost jertfă şi ardere de tot, cu bună mireasmă lui Dumnezeu. Slavă lui Dumnezeu, Celui ce a înţelepţit aşa pe pruncul acela, încît s-au împlinit întru dînsul cuvintele proorocești: "Din gura pruncilor şi a sugătorilor ai săvîrşit laudă pentru vrăjmaşii Tăi, ca să sfărîmi pe vrăjmaşul şi pe izbăvitorul".

Pe cînd se petreceau acestea toţi boierii şi voievozii împăratului celui fărădelege aveau jale de atît de multă vărsare de sînge creştinesc şi, apropiindu-se de împărat, l-au rugat să înceteze cu aceasta şi să nu piardă cetatea din care luau multă dijmă în toţi anii. Nelegiuitul împărat a făcut după cererea lor, a încetat de a vărsa sîngele cel nevinovat, însă a luat multe mii de copii şi de fecioare din cetatea aceea şi din toate hotarele Negranului: pe unii i-a luat în robie pentru el, iar pe alţii i-a dat boierilor şi ostaşilor care i-au vrut. Apoi toată cetatea, care mai înainte slujea Sfintei Treimi în linişte, a împovărat-o cu grea împilare şi aşa s-a întors la scaunul său.

Întorcîndu-se la treburile sale nelegiuitul şi lepădatul de Dumnezeu evreu, s-a arătat foc din ceruri care toată noaptea a luminat văzduhul. Pentru acest lucru Dunaan şi ostaşii lui s-au înspăimîntat. Apoi focul a căzut pe pămînt ca o ploaie şi pe mulţi i-a vătămat. Acesta era semnul lui Dumnezeu şi început pentru izbîndirea vărsării sîngelui. Însă împăratul nelegiuit, ca alt Faraon, n-a vrut să se îndepărteze şi nu s-a smerit sub mîna cea tare a lui Dumnezeu, ci cu atîta mînie se îndrăcise asupra creştinilor, încît nu numai în pămîntul său, dar şi în alte ţări şi împărăţii se silea să-i dezrădăcineze pe creştini. A trimis pe solii săi la împăratul Persiei, rugîndu-l pe el să facă asemenea ca dînsul şi să-i ucidă pe toţi creştinii care sînt în stăpînirea sa, dacă voieşte ca milostiv să-i fie soarele şi tatăl Soarelui, Dumnezeul evreiesc, pentru că perşii cinstesc Soarele ca pe un Dumnezeu şi, vrînd ca să-l înarmeze împotriva creştinilor pe împăratul perşilor, numea pe Dumnezeul evreilor tată al Soarelui. A mai scris şi la stăpînitorul sarazinilor, Alamundar, făgăduindu-i mult aur, ca să-i ucidă pe creştinii care erau sub stăpînirea lui.

Toate aceste auzindu-le dreptcredinciosul Iustin, împăratul grecesc, s-a mîniat foarte tare şi inima i s-a întristat de o aşa prigoană împotriva creştinilor. A trimis scrisori la Arsenie, arhiepiscopul Alexandriei, ca să-l îndemne pe Elezvoi, împăratul Etiopiei, să pornească război împotriva necuratului împărat evreu, răzbunînd sîngele creştinesc. Apoi a trimis scrisoare şi la împăratul Elezvoi, înştiinţîndu-l despre toate cele ce au suferit creştinii omorîţi de Dunaan şi mai ales creştinii din cetatea Negran, şi l-a mai înştiinţat şi despre solii trimişi la împăratul perşilor şi la stăpînitorul sarazinilor, prin rugăminte şi prin aur înarmîndu-l pe el să se ridice împotriva vărsării sîngelui creştinesc. Apoi Iustin ruga în scrisoare pe Elezvoi, ca pe cel care îşi avea hotarele aproape de Dunaan, să se ridice asupra acelui hulitor de Dumnezeu şi nesăţios de sînge creştinesc. La fel şi pe Asterie, arhiepiscopul, îl deştepta şi îl îndemna la război şi cu tot dinadinsul se ruga lui Dumnezeu

să ajute creştinilor să-l gonească pe vrăjmaşul lor. A mai trimis scrisoare şi către toţi monahii care era în Nitria, în schiturile de acolo, poruncindu-le să se roage pentru aceasta.

Elezvoi, împăratul Etiopiei, a fost înştiinţat nu numai de către împăratul Iustin, dar şi de către Asterie, arhiepiscopul, despre toate cele ce se întîmplau la omeriţi. Dar şi mai înainte de a afla de la el a ştiut, pentru că ostaşii lui, care rămăseseră acolo ca să străjuiască cetăţile, se uciseseră. Şi ardea cu rîvnă pentru Dumnezeu, suferea cu inima pentru creştini şi voia să se ridice îndată, dar nu putea pentru că era iarnă şi aştepta vara, pregătind înainte toate cele pentru război. După ce a trecut iarna, a adunat ostaşii şi dintre oamenii săi şi din alţii care veniseră la dînsul spre ajutor şi s-a făcut o oaste pînă la douăzeci de mii de ostaşi. Apoi peste iarnă a construit corăbii în India, în număr de şaptezeci, şi a mai adunat şaizeci de corăbii de la negustorii din Persia şi din Etiopia care veniseră acolo pentru negustorii. Apoi a reparat multe din corăbiile lui cele vechi.

În vremea primăverii s-a pornit la război cu toată puterea sa şi a trimis din părţile de jos ale Etiopiei o parte din oaste pe uscat în ţara omiriţilor, iar el, împreună cu ceilalţi ostaşi, s-au dus cu corăbiile pe mare. Şi astfel, unii pe uscat şi alţii pe mare, s-au năvălit asupra pămîntului omiriţilor de pretutindeni ca să-l cuprindă pe Dunaan. Dar Dumnezeu, Care pe toate le rînduieşte cu înţelepciunea Sa şi nu după voia omenească, ci după judecăţile Sale le lucrează, ştiind ce vor să fie de folos, a împiedicat planul fericitului împărat Elezvoi; căci ostaşii cei trimişi pe uscat asupra omiriţilor s-au rătăcit în pustietăţi şi în munţi, în locuri neumblate şi fără de apă şi nu au putut să ajungă la omiriţi, nici să se întoarcă înapoi.

Rătăcind multe zile, au slăbit de sete şi au căzut morţi; puţini dintre ei au rămas vii şi abia au putut să ajungă în patria lor, aducînd această veste tristă. La fel şi împăratul, fiind pe mare cu corăbiile, calea nu i-a fost cu spor, căci a intrat la o cetate care se numea Dachei şi, ieşind din corabie, a mers la o biserică ce era aproape de mare. Lăsîndu-şi lîngă uşă, afară, coroana, porfira şi toate semnele şi podoabele împărăteşti, a intrat cu haine ponosite înăuntru şi s-a rugat mult înaintea altarului, cu mare umilinţă. Apoi pomenea în rugăciuni minunile pe care Dumnezeu le-a făcut în Egipt şi în pustie pentru evreii cei nemulţumitori şi zicea: "Nemulţumitori s-au arătat iudeii Ţie, binefăcătorul lor şi nu numai aceia pe care i-ai scos din Egipt, ci şi fiii lor şi toată seminţia lor de pînă acum. Pentru că Tu ştii, Doamne, cîtă răutate au făcut cetăţii Tale Negran, că luînd cu vicleşug poporul tău, au făcut fărădelege asupra sfinţilor Tăi, şi pe creştinii cei ce au rămas îi căutau pînă la sfîrşit ca să-i piardă de pe pămînt. Dacă se face aceasta pentru păcatele noastre, să ne rugăm bunătăţii Tale să nu ne dai pe noi în mîinile lor, ci singur să ne pedepseşti, precum Îţi este Ţie cu plăcere. Pe cît este slava Ta, pe atît este şi mila Ta. Iar vrăjmaşilor noştri să nu ne dai pe noi, ca să nu zică: "Unde este Hristos al lor spre Care nădăjduiesc şi unde este crucea lor, în care se laudă".

Astfel, împăratul rugîndu-se, cu lacrimi a ieşit din biserică şi din cetate. Auzind acolo de un monah sfînt pe nume Zinon, care trăia retras nu departe de cetate, în vîrstă de patruzeci şi cinci de ani şi care pentru viaţa lui cea îmbunătăţită luase de la Dumnezeu

darul proorociei şi prevedea cele ce aveau să fie, a mers la acel monah în chip de ostaş, aducîndu-i tămîie într-un vas, iar sub tămîie a ascuns aur, ca să ia cuviosul împreună cu tămîia şi aurul. Mergînd la monah, i s-a închinat lui şi dîndu-i darul cel adus, i-a zis să se roage pentru dînsul. Apoi l-a întrebat dacă le va ajuta Dumnezeu în lupta împotriva lui Dunaan evreul, asupra căruia merg cu război ca să răzbune sîngele creştinesc. Iar cuviosul, fiind înaintevăzător, l-a cunoscut pe el că este împărat, ştiind şi de aurul cel ascuns sub tămîie pe care nu l-a primit şi i-a zis lui: "Oare nu ai auzit pe Domnul care zicea: a Mea este izbînda, Eu voi răsplăti. Iar tu rău te-ai pornit cu război, pentru că se va lua de la tine împărăţia şi mulţi împreună cu tine se vor lipsi de viaţă". Împăratul, auzind acestea, s-a speriat foarte tare şi, plîngînd, s-a dus de acolo. Fiind în foarte mare întristare şi mîhnire, toată noaptea s-a gîndit şi nu pricepea ce va face. Apoi a vrut să fugă de acolo. Făcîndu-se ziuă, s-a dus din nou la acel monah, care i-a zis: "Nu este cetate pe pămînt unde poţi scăpa de moarte. Dacă voieşti să fii viu şi să-l biruieşti pe împăratul cel necurat, făgăduieşte că ai să mergi la viaţa monahicească". Iar el cu jurămînt s-a făgăduit, zicînd: "De-mi va da mie Dumnezeu biruinţă asupra lui Dunaan, îndată voi lăsa împărăţia şi mă voi face monah". Cuviosul, auzind acestea de la împărat şi văzînd lacrimile lui, s-a rugat lui Dumnezeu pentru dînsul şi l-a binecuvîntat pe el, precum odată Samuil pe împăratul David, cînd acesta mergea asupra lui Goliat şi i-a zis: "Dumnezeu să fie cu tine, înarmat cu muceniceasca jertfă, cu rugăciunile arhiepiscopului Alexandriei şi cu ale sfinţilor părinţi pustnici, care se roagă pentru tine. Cu lacrimile fericitului împărat Iustin vei birui pe Dunaan şi vei slobozi sîngele cel nevinovat". Împăratul, mîngîindu-se cu aceasta, a luat binecuvîntarea şi a mers la ostaşi, bucurîndu-se şi slăvind pe Dumnezeu.

Auzind Dunaan, împăratul omiriţilor, că Elezvoi, împăratul Etiopiei, vine asupra lui pe mare şi pe uscat, a adunat mulţime de ostaşi şi a stat înarmat la hotarele pămîntului său, aşteptînd venirea lui Elezvoi. Apoi, auzind că ostaşii lui Elezvoi au pierit prin pustietăţi, s-a bucurat şi nu se păzea dinspre partea uscatului, ci numai dinspre mare. Între Etiopia şi omiriţi era un loc unde marea era prundoasă, îngustă şi strîmtă, încît abia erau două stadii, avînd în multe locuri mulţime de pietre mari şi ascuţite, acoperite cu puţină apă şi, de aceea, acest loc era foarte anevoios pentru plutirea corăbiilor. Pe lîngă aceasta, făcuse evreul mai anevoioasă trecerea, pentru că a făcut un lanţ de fier gros şi lung şi a împiedicat pe acolo marea cea prundoasă, ca nu numai pietrele cele dese, ci şi lanţul cel de fier să oprească calea lui Elezvoi, şi să nu lase corăbiile lui să treacă în partea aceea. Dar Dumnezeu, Care dă biruinţă asupra vrăjmaşului, a pierdut înţelepciunea acelui evreu viclean, şi cu puterea Lui cea minunată a făcut calea lesnicioasă creştinilor.

Plutind Elezvoi de la cetatea Dachei şi avînd bună nădejde, a suflat un vînt ajutător şi a ridicat pînzele. Deci a plecat în mare grabă, şi în puţine zile a ajuns la hotarele ţării omiriţilor. Ajungînd la acea strîmtoare a mării şi neştiind nimic de lanţ, împăratul a poruncit ca să treacă mai întîi zece corăbii, apoi după dînsele a rînduit douăzeci de corăbii, iar el fiind sus privea la acea trecere; apoi cealaltă mulţime de corăbii, stînd înapoi, aşteptînd pînă ce vor trece cele dinainte. Deci, slobozindu-se cele zece corăbii, Domnul Dumnezeu, Care îndreaptă căile şi cărările oamenilor şi în ape multe, a venit în ajutorul credincioşilor Săi şi unde era să fie pierderea corăbiilor, acolo, mai presus de

nădejde, le-a venit mîntuirea, pentru că deodată s-a ridicat în mare o furtună grozavă, încît valurile se înălţau în sus ca munţii şi, luînd corăbiile, le treceau peste acel loc, încît numai o corabie s-a împiedicat în lanţul de fier şi aceea se vedea stînd ca pe piatră. Dar, cu puterea lui Dumnezeu, ridicînd-o apa în sus, a trecut şi acea corabie.

Astfel s-au împlinit acolo cele zise de David: "Cei ce se pogoară la mare în corăbii, aceia au văzut lucrurile Domnului şi minunile Lui întru adînc". Pentru că o minune ca aceea a făcut-o mîna tare a lui Dumnezeu, căci nu numai corăbiile cele dinainte au trecut prin acel loc primejdios, pietros şi împiedicat de lanţul cel de fier, dar şi lanţul de fier s-a rupt din cauza furtunii şi a valurilor şi a făcut şi celorlalte corăbii trecerea lesnicioasă. Pe cele dintîi zece corăbii, trecîndu-le valurile, le-au dus la malul care era la două sute de stadii de locul unde stătea împăratul Dunaan cu toţi ostaşii din Omirit, iar celelalte douăzeci de corăbii în care era şi împăratul Elezvoi, deşi trecuseră acea strîmtoare a mării, oprindu-se de vînt, nu au reuşit să le ajungă primele, ci erau purtate pe mare de valuri.

Dunaan, aflînd de corăbiile care au ajuns la mal, îndată a trimis treizeci de mii de ostaşi călări înarmaţi, ca să nu-i lase pe creştini să iasă din corăbii pe uscat. Apoi, liniştindu-se furtuna, corăbiile cele purtate de valuri pe mare nu s-au îndreptat spre cele zece corăbii dinainte din care ostaşii nu puteau să iasă pe uscat, pentru că erau împiedicaţi de ostaşii lui Dunaan. Iar cealaltă mulţime de corăbii, trecînd a treia zi de la acea strîmtoare, stăteau nu departe de mal şi nu s-au întîlnit cu cele dinainte, ci erau foarte departe de dînsele, încît nu puteau afla unii de alţii. Iar Dunaan, socotind că acolo este împăratul Etiopiei, a mers unde era mulţimea corăbiilor cu toată puterea sa şi a tăbărît pe mal, nelăsînd ostaşii să iasă din corăbii pe uscat. A stat acolo multă vreme, încît amîndouă părţile erau în încurcătură în felul următor: etiopienilor care erau în corăbii, au început să le lipsească pîinea şi apa, iar omeriţilor care erau pe mal, le făcea rău arşiţa soarelui. Apoi Dunaan a trimis un voievod din rudele sale cu douăzeci de mii de călăreţi în ajutorul celor treizeci de mii de ostaşi care străjuiau cele zece corăbii, tăindu-le creştinilor calea spre uscat. Cu acel voievod a mers un famen împărătesc, purtînd cinci suliţe de aur şi făcea război în toate zilele cu creştinii, căci o parte dintr-înşii ieşiseră pe uscat şi îşi găsiseră loc pe mal. Voievodul cel trimis de Dunaan, avîndu-l cu sine pe famenul care purta suliţele de aur şi cîţva slujitori, a ieşit din tabăra sa la vînat.

În aceeaşi noapte, unii dintre ostaşii lui Elezvoi, care erau pe mal, constrînşi de foame, s-au sfătuit să fugă. Furînd caii, au încălecat pe dînşii şi au fugit. Dar din întîmplare sau, mai bine zis, după rînduiala lui Dumnezeu, au năvălit asupra voievodului omiriţilor şi asupra famenului împărătesc, care erau la vînat şi s-au bătut între ei. Biruindu-i, au prins pe voievod, ruda împăratului şi pe famenul cel cu suliţele de aur, iar pe ceilalţi ostaşi i-au tăiat cu săbiile. Apoi iarăşi s-au întors la corăbiile lor, ducînd la împăratul lor pe cei făcuţi prizonieri şi suliţele lor de aur. Împăratul s-a bucurat foarte mult şi a lăudat pe Dumnezeu, Care a început a da în mîinile lui pe vrăjmaşii Sfintei Cruci, iar suliţele de aur a făgăduit să le dăruiască Bisericii lui Dumnezeu, spre frumoasa podoabă a Altarului. Foarte de dimineaţă, rînduind şi ostaşii la luptă, s-a coborît în caiace şi, ieşind pe uscat, a chemat pe Bunul Dumnezeu în ajutor. Şi a făcut război mare cu omiriţii care, nefiind conduşi de

voievodul lor, au început a se tulbura şi, întorcînd spatele, au luat-o la fugă. Creştinii, gonindu-i îi tăiau ca pe iarbă. Şi atît de mult le-a ajutat Dumnezeu, încît nici unul dintre duşmani n-a scăpat, toţi căzînd sub sabia creştinească. Si nu era nimeni care să-l anunţe pe împăratul Dunaan despre pierderea ostaşilor săi.

Apoi creştinii, împreună cu împăratul lor, au făcut rugăciuni de mulţumire către Dumnezeu pentru biruinţa ce le-a dat-o lor. Dar încă nu era desăvîrşită bucuria creştinilor, căci cea mai mare parte a ostaşilor lui Elezvoi, care era în corăbiile din urmă, a fost cuprinsă de o mare mîhnire din cauza a două pricini: că a lipsit ostaşilor hrana şi apa şi că nu ştiau unde se află împăratul lor cu celelalte corăbii. Elezvoi, avînd ostatec pe ruda împăratului Dunaan şi pe famen, a mers la cetatea scaunului ţării omiriţilor, care se numea Fare, în care era casa împăratului lor şi, aflînd cetatea fără strajă, au cucerit-o fără osteneală. Intrînd în palatele împărăteşti, au stat pe scaunul lui Dunaan, şi toate bogăţiile lui le-a cuprins, apoi au luat-o şi pe împărăteasă cu toată curtea ei. Iar unul dintre cei scăpaţi din cetate a alergat la împăratul Dunaan, care făcea război cu corăbiile lui Elezvoi, şi i-a spus toate cele întîmplate: că Elezvoi a biruit pe ostaşi, că a luat cetatea scaunului şi pe împărăteasă.

Auzind acestea Dunaan, s-a înspăimîntat şi a rămas fără curaj, încît nu mai ştia ce va face, pentru că i-a luat Dumnezeu minţile şi s-a apropiat izbîndirea sîngelui creştinesc nevinovat. Deci, a început să se teamă nelegiuitul nu numai de Elezvoi, ci chiar şi de boieri şi de rudeniile sale. Nemaiavînd credinţă în el şi temîndu-se să nu fie părăsit şi toţi să se dea de partea lui Elezvoi, i-a ferecat pe toţi în legături de aur, apoi şi el, ferecîndu-se, şedea cu dînşii în tabăra sa, aşteptînd cea de pe urmă pedeapsă. Astfel a înnebunit ticălosul, căci a căzut asupra lui frica, precum altădată asupra stăpînitorilor Edomului, moabitenilor şi canaanenilor, despre care grăieşte Scriptura: "Voievozii Edomului s-au tulburat şi pe boierii moabitenilor i-a cuprins cutremur, topitu-s-au toţi cei ce locuiau în Canaan, căzut-a peste dînşii frică şi cutremur". Iar creştinii care erau în cele douăzeci de corăbii nu ştiau nimic şi, fiind în mare tulburare şi mîhnire, neavînd pe împăratul lor, au început rugăciuni fierbinţi şi, săvîrşind dumnezeiasca Liturghie în corăbii, s-au împărtăşit cu toţii cu dumnezeieştile Taine, apoi au strigat într-un glas către Dumnezeu, cerînd ajutor. Şi îndată s-a auzit glas din ceruri, zicînd: "Gavriil! Gavriil! Gavriil!"

Acest glas auzindu-l credincioşii, s-au întărit cu inimile şi, înarmîndu-se pentru război, s-au dus toţi la mal cu caiacele cele mici. După aceea s-a arătat între dînşii un ostaş care avea în mîini un toiag de fier, în al cărui vîrf era crucea, iar celălalt capăt era ascuţit ca o suliţă şi cu acea armă a alergat mai înainte de toţi la mal. Apoi, îndată s-a luptat cu un ostaş călare şi l-a înjunghiat şi pe el şi pe cal. Văzînd calul şi călăreţul căzut, ceilalţi s-au înfricoşat şi au început a fugi de la mal, iar creştinii, ocupînd malul mării, au pornit cu război împotriva păgînilor, dîndu-se o mare bătălie. Iar Domnul a tulburat pe iudei şi pe păgîni, care n-au mai putut să se împotrivească creştinilor şi, curînd, a căzut toată puterea hulitorului de Dumnezeu, împăratul Dunaan, ca iarba tăiată de coasă. Alergînd creştinii la cortul împăratului, l-au găsit pe acesta cu voievozii şi cu rudeniile lui ferecat în legături de aur, şezînd ca un nebun. Şi toţi s-au mirat de acel lucru straniu. Creştinii,

nefăcîndu-le nici un rău, i-au străjuit pînă ce au aflat despre împăratul lor, fericitul Elezvoi, că a luat scaunul împărătesc şi au trimis la dînsul înştiinţare despre biruinţa cea dată de Dumnezeu asupra nelegiuitului evreu. Elezvoi, lăsînd cetatea cu o parte din oaste ca s-o străjuiască, a alergat în grabă la creştinii săi. Aflînd pe Dunaan cu suita lui ţinută în legături de aur, l-a tăiat cu mîna sa pe el şi pe toţi cei împreună cu dînsul. Atunci a fost mare şi nespusă bucurie printre creştini, precum zice Scriptura: "Se va veseli dreptul, cînd va vedea izbînda".

Întorcîndu-se Elezvoi în cetate, a tăiat pe toţi necredincioşii care erau în palatele împărăteşti împreună cu împărăteasa şi a pierdut pe toţi vrăjmaşii lui Hristos. Apoi a trimis ştire la împăratul Iustin şi la episcopul Alexandriei, spunîndu-le că a mărit Domnul mila Sa cu dînşii, i-au pus sub picioarele lor pe vrăjmaşi şi a răzbunat sîngele creştinesc. Apoi cu toţii au mulţumit lui Dumnezeu. Arhiepiscopul îndată a trimis episcopi şi preoţi la omiriţi ca să-i înveţe credinţa şi să-i boteze pe oamenii rămaşi nebotezaţi. Apoi, Elezvoi îndată a început a zidi biserici şi a mări slava numelui lui Iisus Hristos. Şi mergînd în cetatea cea mucenicească, Negran, a zidit din nou biserica pe care necuratul Dunaan a ars-o şi a împodobit mormintele sfinţilor mucenici, apoi pe toţi creştinii i-a veselit, făcîndu-i liberi. Iar pe fiul Sfîntului Areta l-a pus voievod în cetate şi în scurtă vreme a curăţit tot pămîntul omiriţilor de păgînătatea cea fără de Dumnezeu şi l-a luminat cu sfîntă credinţă. Apoi, punînd împăratul pe un om dreptcredincios şi foarte bun, anume pe Avramie, aşezînd bine toate legile creştineşti, lumeşti şi duhovniceşti, s-a întors cu ostaşii în ţara sa, slăvind pe Dumnezeu, căci s-au îmbogăţit toţi ostaşii lui.

Ajungînd la locul său, a dat lui Dumnezeu mulţumită pentru toate şi a trimis coroana sa împărătească la Ierusalim. Iar el, după puţine zile, încredinţînd lui Dumnezeu împărăţia Etiopiei şi pe sine dîndu-se Lui cu totul, a lăsat cele lumeşti. Ieşind noaptea din palatele împărăteşti şi din cetate, nefiind cunoscut de nimeni pentru că nu era îmbrăcat în haină împărătească, ci ca unul din săraci, s-a închis într-o chilie a mănăstirii din apropiere, din care n-a ieşit pînă la sfîrşitul vieţii, şi acolo a slujit lui Dumnezeu şi ziua, şi noaptea. Iar hrana lui era un posmag la trei zile şi uneori mînca numai smochine şi finice. În chilie nu avea altceva nimic, afară numai de o pîslă, un vas de lemn pentru apă şi o coşniţă. Iar vin şi untdelemn niciodată n-a gustat. Şi în acest chip s-a lepădat de toată lumea şi de toată slava ei. Apoi şi-a întors toată mintea lui spre Dumnezeu şi, în numele Lui vieţuind, a ajuns la fericitul sfîrşit, petrecînd timp de cincisprezece ani în rînduiala monahală şi cu pace s-a mutat la Domnul. Iar pentru toate acestea se cuvine slavă Dumnezeului nostru, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Pentru împăratul Elezvoi să se vadă o minune de mirare în viaţa Sfîntului Grigorie, episcopul omiriţilor, în ziua a nouăsprezecea a lunii decembrie.

Pomenirea Cuviosului Părintelui nostru Areta din Pecerska
(24 octombrie)

Este drept a mulţumi lui Dumnezeu, întotdeauna cu vrednicie, nu numai pentru întîmplările cele bune, ci şi pentru cele rele. Căci aceasta nu numai că înmulţeşte darul dreptului, precum i s-a făcut lui Iov, ci şi pe cel mai păcătos om îl preface în sfînt desăvîrşit, precum s-a adeverit cu acest cuvios. Aşa mărturiseşte pentru el Fericitul Simion, care era el însuşi văzător.

Era în mănăstirea Pecerska un monah cu numele Areta, de neam din cetatea Poloţk, care avea ascunsă multă bogăţie în chilia sa. Şi atît de mult era cuprins de zgîrcenie, încît niciodată nu dădea vreun ban milostenie săracilor, nici pentru el nu cheltuia nimic. Într-o noapte, venind tîlharii, i-au furat toată averea lui. Atunci el, de mult necaz şi întristare, puţin a lipsit de nu şi-a pierdut singur viaţa şi a început a asupri pe cei nevinovaţi şi pe mulţi a chinuit fără dreptate. Fraţii îl rugau să înceteze cu toate acestea şi-l mîngîiau, zicîndu-i: "Frate, îndreaptă-ţi spre Domnul grija ta şi El te va hrăni". Însă el nu asculta nicidecum şi cu cuvinte aspre îi ocăra pe toţi.

După cîteva zile s-a îmbolnăvit de o boală cumplită şi era aproape de moarte, cînd nici atunci nu înceta cîrtirea şi hula. Dar iubitorul de oameni, Domnul, Care voieşte ca toţi oamenii să se mîntuiască, a arătat mila Sa spre dînsul. Căci, zăcînd în boala aceea ca mort, nemaiputînd vorbi, deodată în auzul tuturor, a început a striga cu glas mare: "Doamne, miluieşte-mă! Doamne, iartă-mă! Doamne greşit-am! căci a Ta este bogăţia, nu plîng eu pentru aceasta". Şi după aceasta s-a sculat îndată din boală şi a spus fraţilor că pricina strigării sale a fost această arătare: "Am văzut, zicea el, venind la mine îngerii şi mulţimea diavolilor şi au început a mă cerceta pentru bogăţia mea cea cîştigată necinstit. Diavolii ziceau că nu au lăudat pe Domnul pentru aceasta, ci au hulit şi de aceea este al nostru şi nouă ne va fi dat". Iar îngerii ziceau către mine: "O, ticălosule de om! De ai fi mulţumit lui Dumnezeu pentru averea ta cea răpită, ţi s-ar fi socotit aceasta ca o milostenie, precum s-a socotit lui Iov. Căci de ar face cineva milostenie, mare este înaintea lui Dumnezeu, fiindcă al său bine îl face de bunăvoie. Dar averea jefuită aduce cu sine ispita diavolească, dacă omul nu poate răbda această pagubă, căci vrînd diavolul să arunce pe om în hulă, îi face lui aceasta, iar mulţumitorul, de ar fi jefuit, dacă pe toate lui Dumnezeu le socoteşte, pentru aceasta este întocmai cu milostenia". Acestea zicîndu-le îngerii către mine, eu am strigat: Doamne iartă-mă! Greşit-am, Doamne! A Ta este avuţia, nu plîng pentru aceasta! Şi atunci îndată au dispărut diavolii, iar îngerii s-au bucurat şi, socotindu-mi argintul cel furat în loc de milostenie, s-au dus".

Acestea auzindu-le fraţii, au preamărit pe Dumnezeu, Cel ce povăţuieşte la cale a pocăinţei pe cei ce greşesc şi le arată lor o putere ca aceasta. Iar fericitul Areta, fiind povăţuit de Dumnezeu, de atunci cu totul s-a schimbat spre bine, cu mintea şi cu obiceiul, încît toţi se mirau şi grăiau despre dînsul cu cuvintele Apostolului: "Unde s-a înmulţit păcatul, acolo a prisosit darul. Căci pe acela care mai înainte nimeni nu putea să-l întoarcă de la hulă, acesta acum niciodată nu se mai abate la rău, lăudînd, slăvind şi mulţumind lui Dumnezeu în toate zilele, cu cuvintele lui Iov: "Domnul a dat, Domnul a luat, precum a voit Domnul aşa a făcut, fie numele Domnului binecuvîntat". La fel se căia cu osîrdie şi de celelalte greşeli ale sale, dorind sărăcia cea nefăţarnică, ascultarea nu

numai înaintea ochilor, apoi curăţia cea din afară şi cea dinlăuntru, nevoindu-se în rugăciune neîncetată, în post nemăsurat şi în alte bunătăţi trupeşti şi sufleteşti. Toate acestea i le-au adus lui fapta bună a mulţumirii, mai mult decît argintul şi aurul, îmbogăţindu-se în Dumnezeu cu fapte bune, la care apoi, după osteneli îndelungate, s-a mutat la veşnica odihnă şi a fost aşezat cu cinste într-o peşteră, unde prin nestricăciunea cea făcătoare de minuni a moaştelor sale mărturiseşte fericirea sa cea întocmai cu a milostivilor, cu care s-a miluit. Prin ale cărui sfinte rugăciuni, să dea Dumnezeu ca şi noi, vieţuind cu mulţumire, să fim fericiţi împreună cu dînsul întru împărăţia cerească şi dăm mulţumită lui Dumnezeu în Sfînta Treime, întru nesfîrşiţii veci. Amin.

Pătimirea Sfinţilor Mucenici şi notari Marcian şi Martirie
(25 octombrie)

Cînd s-a înmulţit necuratul eres al lui Arie, mari dezbinări au avut loc în biserica lui Hristos, încît aceasta a fost despărţită în două. Atunci s-a pornit o mare prigoană împotriva credincioşilor din partea arienilor, întocmai ca şi de la închinătorii de idoli, căci erau urîţi, chinuiţi şi ucişi toţi cei care Îl mărturiseau pe Hristos ca pe Făcătorul, iar nu ca făptură, Dumnezeu întrupat, iar nu om simplu. Mai ales s-a înmulţit arieneasca putere, pentru că însuşi împăratul Constantie, fiul marelui Constantin, a căzut în acest eres. Acesta avea în curtea sa doi boieri mari, pe Evsevie şi Filip, care erau arieni şi care îi prigoneau mult pe cei dreptcredincioşi şi supărau Biserica lui Hristos. Ei au fost pricinuitorii izgonirii şi morţii celui între sfinţi, părintele nostru Pavel mărturisitorul, patriarhul Constantinopolului, pe care l-au trimis în Armenia şi au îndemnat pe arieni ca să-l sugrume, lucru care s-a şi făcut, iar în locul lui în scaun au rînduit pe Macedoniu. Asemenea şi pe mulţi alţi dascăli şi mărturisitori ai dreptei credinţe i-au pierdut în diferite feluri, între care erau şi mucenicii Marcian şi Martirie, care cu scrierile şi cuvintele lor au împodobit foarte mult Biserica lui Dumnezeu. Ei au lăsat multe învăţături bisericeşti din care se adăpau fiii duhovniceşti.

Amîndoi au slujit pe lîngă pomenitul sfînt mărturisitor şi patriarh Pavel. Marcian era citeţ şi Martirie era ipodiacon. Amîndoi erau notari care scriau toate învăţăturile şi faptele patriarhului lor, prin care întăreau dreapta credinţă. Ei mai erau şi mari propovăduitori ai cuvîntului lui Dumnezeu şi slujitori ai Bisericii, pe care o apărau ca două paveze împotriva ereziilor, pentru că Domnul le-a dat lor înţelepciune, precum şi credincioşilor lor ucenici, împotriva căreia arienii, care îi prigoneau, nu puteau să se împotrivească, nici să răspundă. După izgonirea şi moartea Sfîntului Pavel, începătorii de eresuri au îndreptat otrava lor asupra celor doi ucenici ai săi, Marcian şi Martirie. Mai întîi, ca un cărbune de foc în cenuşă, ascundeau mînia lor în vicleşug şi se sileau cu meşteşugită înşelăciune să-i întoarcă de la dreapta credinţă la păgînătatea lor, dîndu-le mult aur plăcuţilor lui Dumnezeu şi făgăduindu-le să le mijlocească de la împărat mari daruri, să-i ridice la scaune arhiereşti şi să-i facă stăpîni peste multe averi, numai să primească credinţa lor cea rătăcită. Dar ei, nesocotind toate acestea, n-au primit aurul, nici cinstea făgăduită lor,

şi au rîs de acest vicleşug, voind mai bine să rabde ocară, necinste, chinuri şi moarte pentru dreapta credinţă, decît, vieţuind în eresuri, să aibă bogăţie, slavă şi cinste.

Văzînd ereticii că nu pot cu nimic să-i înduplece pe sfinţii mucenici şi mărturisitori la a lor rea credinţă, i-au condamnat la moarte, pe care sfinţii o doreau pentru Hristos, mai mult decît viaţa. Cînd i-au prins şi i-au dus la locul de ucidere, şi-au cerut puţină vreme pentru rugăciune şi, ridicînd ochii şi înălţînd mîinile în sus, au zis: "Doamne Dumnezeule, Cel ce ai creat deosebit inimile noastre, Cel ce cunoşti faptele noastre, primeşte în pace sufletele robilor Tăi, căci pentru Tine murim şi ne socotim ca nişte oi duse la tăiere. Ne bucurăm, însă, că pentru numele Tău ieşim cu o aşa moarte din viaţă, învredniceşte-ne pe noi să fim părtaşi vieţii veşnice, Tu care eşti viaţa noastră". Rugîndu-se aşa, cînd au spus "Amin", şi-au plecat sub sabie sfintele lor capete, pe care le-au tăiat necredincioşii arieni, pentru mărturisirea dumnezeirii lui Iisus Hristos.

Iar unii dintre credincioşi au luat cinstitele lor moaşte şi le-au îngropat la porţile Melandiei, în cetatea Constantinopolului, cărora, mai pe urmă, cel dintre sfinţi, părintele nostru Ioan Gură de Aur, le-a zidit o biserică din temelie, în care se făceau multe tămăduiri, cu rugăciunea sfinţilor mucenici, întru slava lui Dumnezeu, Cel în Treime lăudat în veci. Amin.

În această zi se mai face pomenirea Sfîntului Mucenic Anastasie, care de bunăvoie s-a dat în mîinile păgînilor, la chinuirea cea pentru Hristos, şi cu sabia a fost tăiat.

Pătimirea Sfîntului Slăvitului Marelui Mucenic al lui Hristos, Dimitrie (26 octombrie)

Sfîntul şi marele mucenic Dimitrie s-a născut în cetatea Solun (Tesalonic), din părinţi de neam bun şi dreptcredincioşi. Tatăl lui era voievod în cetatea Solunului, crezînd în taină în Domnul nostru Iisus Hristos şi slujind Lui. Dar nu îndrăznea să mărturisească preasfînt numele Lui, căci atunci era mare prigoană asupra creştinilor din partea păgînilor împăraţi. Temîndu-se de groaznica prigonire a nelegiuiţilor, ţinea ascuns în sine mărgăritarul cel de mult preţ al credinţei lui Hristos. El avea în palatul său o cămară ascunsă de rugăciune, în care erau două sfinte icoane, împodobite cu aur şi cu pietre scumpe: una a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, Cel ce S-a întrupat, iar alta a Preasfintei Sale Maici, Fecioara Maria, înaintea cărora întotdeauna aprindea candela şi aducea tămîie şi se ruga împreună cu soţia sa cea de o credinţă, adevăratului Dumnezeu, Cel ce locuieşte întru cei de sus, Fiului Său Unul născut şi Fecioarei Maria cea preanevinovată. Asemenea era şi milostiv către săraci şi aducea mari faceri de bine celor care le trebuiau. Dar nu aveau fii, şi pentru aceasta erau în mare mîhnire şi se rugau lui Dumnezeu cu tot dinadinsul, ca să le dea moştenitori casei lor.

După multă vreme au fost auziţi, pentru că, aducîndu-şi aminte Cel Preaînalt de rugăciunile şi de milosteniile lor, le-a dat lor un fiu; pe acest sfînt şi vrednic de fericire Dimitrie, la a cărui naştere s-a veselit tot Solunul împreună cu voievodul lor, care a dat la toată cetatea, dar mai ales săracilor, un mare ospăţ, mulţumind lui Dumnezeu pentru acest mare dar. Apoi cînd copilul a ajuns în vîrstă, ca să poată cunoaşte şi să înţeleagă adevărul, l-au dus părinţii în casa lor de rugăciune şi, arătîndu-i sfintele icoane, i-au zis: "Aceasta este icoana adevăratului Dumnezeu, Care a făcut cerul şi pămîntul şi aceasta este icoana Preasfintei Fecioare Maria, Născătoarea lui Dumnezeu". Deci, l-au învăţat pe el sfînta credinţă, spunîndu-i toate cele ce luminează cunoştinţa despre Domnul nostru Iisus Hristos, precum şi toate cele privitoare la deşertăciunea necuraţilor zei păgîni şi a idolilor cei neînsufleţiţi. Iar Dimitrie a cunoscut adevărul din cuvintele părinţilor săi, dar mai ales din darul lui Dumnezeu, care începuse a lucra într-însul. El cu tot sufletul a crezut în Dumnezeu şi, închinîndu-se sfintelor icoane, le-a sărutat cu osîrdie. Părinţii lui, chemînd în taină un preot şi pe cîţiva creştini, prieteni ai lor, în acea ascunsă cămară de rugăciune, au botezat pe fiul lor în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh. Copilul, luînd Sfîntul Botez, a învăţat cu amănuntul Legea lui Dumnezeu. El creştea cu anii şi cu înţelepciunea, mergînd cu fapte bune ca pe o scară, din putere în putere, şi era în el darul lui Dumnezeu care îl lumina şi îl făcea înţelept. După ce a ajuns la vîrsta cea desăvîrşită, părinţii lui s-au dus din vremelnica viaţă, lăsîndu-l pe Sfîntul Dimitrie moştenitor nu numai al averilor, ci şi al faptelor lor cele bune.

Auzind atunci împăratul Maximilian despre moartea voievodului Tesalonicului, a chemat la dînsul pe fiul acestuia, pe Sfîntul Dimitrie, şi, văzîndu-i înţelepciunea şi vitejia in război, l-a făcut antipat şi i-a încredinţat lui Tesalonicul, zicîndu-i: "Păzeşte patria ta şi s-o cureţi de necuraţii creştini, ucigîndu-i pe toţi cei care cheamă numele lui Iisus Hristos Cel răstignit". Sfîntul Dimitrie, luînd de la împărat dregătoria, a mers la Solun, unde a fost primit cu mare cinste de cetăţeni şi îndată a început a mărturisi înaintea tuturor numele lui Iisus Hristos, pe care îl preamărea, precum şi a învăţa pe toţi credinţa. El a devenit pentru tesaloniceni un alt Apostol Pavel, aducîndu-i pe ei la cunoştinţa adevăratului Dumnezeu şi dezrădăcinînd închinarea la idoli. Apoi, nu după multă vreme s-a făcut cunoscut împăratului Maximilian că Dimitrie, antipatul, este creştin şi pe mulţi îi aducea la credinţa sa, lucru pe care auzindu-l împăratul, s-a mîniat foarte tare.

Întorcîndu-se atunci de la războiul pe care l-a purtat cu sciţii şi cu sarmaţii, pe care i-a supus sub stăpînirea împărăţiei Romei şi venind biruitor, a făcut din cetate în cetate praznice şi jertfe idoleşti, apoi a venit şi în Tesalonic.

Dimitrie, încă înaintea venirii împăratului în Solun, a încredinţat toată averea sa unui credincios slujitor al său, pe care îl chema Lupul, şi l-a însărcinat cu toată bogăţia ce rămăsese de la părinţii lui, aurul, argintul, pietrele de mare preţ, şi hainele, să le împartă în grabă la cei cărora le trebuiau şi la săraci, zicînd: "Împarte bogăţia cea pămîntească, ca să căutăm pe cea cerească". Iar el s-a pus pe rugăciuni şi pe post, pregătindu-se înainte pentru a primi cununa cea mucenicească. Împăratul a întrebat dacă sînt adevărate cele auzite despre Dimitrie. Iar Dimitrie, stînd înaintea împăratului, cu mare îndrăzneală a

mărturisit că el este creştin şi a defăimat închinarea de idoli cea păgînească. Atunci împăratul a poruncit să fie dus nu în temniţa cea de obşte, ci într-un loc mai defăimat, într-o baie mare şi veche, care era aproape de palatele unde şedea împăratul. L-au pus, deci, pe sfînt în cămările acelei băi, care era adîncă şi în care, intrînd el, se ruga, grăind ca David: "Dumnezeule, spre ajutorul meu ia aminte Doamne, ca să îmi ajuţi mie, grăbeşte, că Tu eşti răbdarea mea Doamne, Doamne, nădejdea mea din tinereţile mele. Spre Tine m-am întărit din pîntece, din sînul maicii mele, Tu eşti acoperitorul meu pînă ce voi fi. Pentru aceasta se va veseli gura mea, cînd voi cînta Ţie şi limba mea toată ziua va învăţa dreptatea Ta".

Sfîntul Dimitrie şedea acolo în temniţă ca într-o cameră luminoasă, cîntînd şi slăvind pe Dumnezeu. Apoi sfîntul a văzut o scorpie înaintea sa, care voia să-l muşte de picior; iar el, însemnîndu-se cu semnul crucii şi după ce a zis: "În numele lui Hristos care a zis să călcăm peste şerpi şi peste scorpii şi peste toată puterea vrăjmaşului", a călcat peste scorpia aceea. Stînd aşa în temniţă, a fost cercetat de îngerul lui Dumnezeu care i s-a arătat întru lumină mare, cu o preafrumoasă cunună din Rai, şi i-a zis lui: "Pace ţie, pătimitorule al lui Hristos, Dimitrie! Îmbărbătează-te şi te întăreşte şi biruieşte pe vrăjmaşii tăi". Zicîndu-i acestea, i-a şi pus cununa pe cap. Iar sfîntul a răspuns: "Mă bucur întru Domnul şi mă veselesc întru Dumnezeu, Mîntuitorul meu". Şi sfîntul se aprindea cu inima către dragostea lui Dumnezeu, voind să-şi verse cu osîrdie sîngele său pentru Dînsul.

În acea vreme împăratul se îndeletnicea cu jocuri publice şi cu privelişti; pentru că împăraţii elinilor, în vremea de demult, aveau obiceiul ca atunci cînd intrau într-o cetate puneau pe oameni să se lupte, aruncau pietre şi săreau, apoi aruncau cu suliţe la semn şi se luptau cu pumnul. Acest fel de lupte se numeau pentatlon şi cei care ar fi biruit în aceste cinci lupte primeau daruri de la împărat. Împăratul a vrut să vadă aceste cinci feluri de lupte şi s-a aşezat la un loc înalt ca să-i vadă pe luptători, între care era şi vestitul Lie, din neamul vandalilor. Acesta era înalt cu trupul, puternic cu virtutea şi înfricoşat la chip, căruia i-a făcut un loc înalt de privelişte. Împăratul se bucura, văzînd cum acel Lie se luptă cu oamenii cei viteji şi îi ucidea pe ei, aruncîndu-i de sus în suliţe: Mai era acolo şi tînărul creştin Nestor, cunoscut Sfîntului Dimitrie. Acela, văzînd pe Lie că ucide pe mulţi şi mai ales că îi pierde pe creştini fără cruţare, s-a aprins de rîvnă şi, vrînd să se lupte cu Lie, a alergat la Sfîntul Dimitrie care era în temniţă şi i-a spus lui despre luptătorul Lie că a ucis mulţime de creştini. Nestor cerea de la dînsul binecuvîntare şi rugăciuni, ca să-l poată birui pe acel nemilostiv ucigaş de oameni. Sfîntul Dimitrie, însemnîndu-l pe el cu semnul Sfintei Cruci, i-a zis: "Du-te şi îl vei birui pe Lie, mărturisind pe Hristos". Apoi Nestor a alergat în acel loc şi cu mare glas a strigat: "O, Lie! Vino să ne luptăm amîndoi!". Împăratul, şezînd la loc înalt şi privind pe oameni luptîndu-se, dacă a văzut pe Nestor tînăr şi frumos la faţă, fiind cam de douăzeci de ani, l-a chemat la dînsul şi i-a zis: "Tinere, pentru ce nu-ţi cruţi viaţa ta? Oare nu vezi pe cîţi i-a biruit Lie şi cît sînge a vărsat? Nu îţi este milă de frumuseţea ta şi de tinereţea ta? Dacă eşti sărac, vino să te îmbogăţesc, numai nu te duce să te lupţi cu Lie, că o să-ţi pierzi viaţa". A răspuns Nestor: "Împărate, eu sărac nu sînt, nici nu vreau să-mi pierd viaţa, ci vreau să mă lupt cu Lie şi să-l biruiesc pe el".

Acestea zicîndu-le, strigă: "Dumnezeul lui Dimitrie, ajută-mi!" Apoi a început să se lupte cu potrivnicul, pe care, trîntindu-l jos în suliţele cele ascuţite, l-a omorît. Împăratul s-a mîhnit foarte tare de pierderea lui Lie, mai mult decît dacă ar fi căzut el din împărăţia sa. Chemînd la el pe Nestor, i-a zis: "Tînărule, cu ce farmece l-ai biruit pe Lie? El a omorît atîţia oameni mai puternici decît tine şi tu cum l-ai omorît pe dînsul?" Sfîntul Nestor a răspuns: "Împărate, eu nu am biruit pe Lie cu farmece, ci cu puterea lui Hristos, adevăratul Dumnezeu, am făcut aceasta". Acestea dacă le-a auzit păgînul împărat, s-a mîniat foarte tare şi a poruncit unui boier pe care îl chema Marchian, să-l scoată pe Nestor afară de poarta cea de aur şi să-i taie capul cu cuţitul. În acest chip s-a sfîrşit Sfîntul Nestor, după cuvîntul Sfîntului Dimitrie.

Nu s-a mîngîiat împăratul pentru pierderea lui Lie, căci toată ziua şi toată noaptea era mîhnit. Apoi aflînd că Dimitrie a fost pricinuitorul morţii lui Lie, a poruncit să-l ucidă pe el cu suliţele. "Precum Lie a fost aruncat în suliţe de Nestor şi a murit, aşa şi Dimitrie să fie străpuns cu suliţele, ca de aceeaşi moarte să moară cel care a pricinuit moartea iubitului meu Lie" - aşa zicea împăratul. Dar s-a înşelat nebunul împărat, socotind că sfinţii mor cu aceeaşi moarte ca şi păcătoşii, pentru că moartea păcătoşilor este cumplită, iar a sfinţilor este cinstită înaintea Domnului.

Începînd a se lumina de ziuă, in ziua de douăzeci şi şase a lunii octombrie, au intrat ostaşii în temniţă şi, aflîndu-l pe Sfîntul Dimitrie stînd la rugăciune, l-au împuns pe el cu suliţele. Întîia suliţă cu care a fost împuns a fost în coasta dreaptă, în locul în care a fost împuns şi Hristos pe cruce. Căci sfîntul, cum a văzut pe ostaşi, singur a ridicat mîna dreaptă şi aceştia l-au şi împuns. Astfel, închipuind patima lui Hristos Domnul, Cel împuns cu suliţa, sfîntul şi-a dat în mîinile Lui cinstitul său suflet. Iar trupul lui care zăcea pe pămînt fără cinste, mergînd noaptea un oarecare dintre credincioşi, l-a luat în taină şi l-a îngropat.

Cînd Sfîntul Dimitrie a fost străpuns de suliţe în temniţă de către ostaşi, era de faţă la moartea lui şi credinciosul său slujitor, cel pomenit mai înainte, Lupul. Acela a luat haina stăpînului său cea înmuiată în sînge. La fel şi inelul lui l-a înmuiat în sînge şi multe minuni făcea cu haina şi cu inelul, tămăduind toate bolile şi gonind duhurile cele viclene, încît s-a dus vestea minunilor prin tot Solunul şi toţi bolnavii alergau la dînsul. Aflînd despre acestea Maximilian, a poruncit ca să-l prindă pe fericitul Lupul şi să-i taie capul. Şi astfel, sluga cea bună şi credincioasă a sfîntului s-a dus la Domnul după stăpînul său, adică după Sfîntul Dimitrie, căci unde este stăpînul, acolo să fie şi sluga lui.

Apoi, nu după multă vreme, a început prigoana asupra creştinilor. Deasupra mormîntului Sfîntului Dimitrie era zidită o biserică mică, în care se săvîrşeau multe minuni şi bolnavii primeau tămăduire. Atunci, un boier din cei mari, slăvit şi credincios, din părţile Iliricului, pe nume Leontie, fiind cuprins de o boală grea şi nevindecabilă, a alergat cu credinţă la Sfîntul Mare Mucenic Dimitrie. Cînd au ajuns la biserica sfîntului, l-au aşezat în acel loc unde se aflau în pămînt moaştele mucenicului şi îndată acesta a primit tămăduire şi s-a sculat sănătos, mulţumind lui Dumnezeu şi preamărind pe Sfîntul Dimitrie, plăcutul Lui. Acesta a vrut să zidească sfîntului o biserică mare şi frumoasă în semn de mulţumire.

Dărîmînd biserica cea mică, cînd s-a început temelia celeilalte biserici, au fost găsite moaştele Sfîntului şi Marelui Mucenic Dimitrie întregi şi nestricate, din care au izvorît mir frumos mirositor şi a umplut toată cetatea de mireasmă bună. Apoi s-a adunat tot poporul şi cu bucurie au luat din pămînt moaştele sfîntului şi s-a tămăduit mulţime de bolnavi, prin ungerea cu mirul care izvora. Leontie, bucurîndu-se, nu atît pentru sănătatea sa, cît pentru aflarea sfintelor moaşte, degrabă a săvîrşit lucrul pe care îl începuse şi a ridicat în acel loc o biserică preafrumoasă în numele Sfîntului Mare Mucenic Dimitrie. Într-însa a pus cinstitele lui moaşte, într-o raclă ferecată cu aur şi împodobită cu pietre de mare preţ. Apoi, cumpărînd sate şi vii, le-a dat bisericii spre întreţinerea celor ce sluţeau în ea. Leontie, întorcîndu-se la locul său, a vrut să ia cu sine o parte din moaştele sfîntului, ca să zidească. o biserică şi în patria sa. Dar sfîntul, arătîndu-i-se în vis, i-a zis să nu

îndrăznească a lua ceva din moaştele lui. Atunci el a luat numai giulgiul cel înmuiat în sîngele sfîntului şi, punîndu-l în racla de aur, a plecat: Multe minuni s-au făcut pe cale cu acel giulgiu, prin puterea rugăciunilor sfîntului, căci trecînd el un rîu mare şi foarte tulburat de o furtună, pentru care era cuprins de mare frică, i s-a arătat Sfîntul Mucenic Dimitrie, zicîndu-i: "Racla cu giulgiu ia-o în mîinile tale şi nu te teme". Astfel făcînd el, a reuşit să treacă împreună cu însoţitorii săi, fără primejdie rîul acela. Ajungînd în patria sa a zidit o preafrumoasă biserică în cinstea sfîntului mucenic. Acolo s-a vindecat Marin, eparhul Iliricului, care era plin de răni din cap şi pînă la picioare. De asemenea, au mai fost tămăduiţi unul căruia îi curgea sînge din nări şi unul îndrăcit a fost izbăvit şi multe alte minuni se săvîrşeau acolo cu ajutorul rugăciunilor sfîntului. Însă multe minuni se făceau în Tesalonic, acolo unde se aflau moaştele lui cele sfinte.

Apoi a fost o foamete mare în Tesalonic, încît mureau oamenii din pricina lipsei de hrană. Sfîntul mucenic Dimitrie, nesuferind să vadă oamenii din cetatea sa pierind de foame, s-a arătat pe mare corăbierilor, înconjurînd limanurile, adăposturile şi ostroavele, apoi a poruncit corăbierilor care duceau grîu să meargă în Tesalonic. Astfel a izbăvit cetatea sa de foamete.

Cînd dreptcredinciosul împărat Iustinian a zidit o preafrumoasă biserică în Constantinopol, în numele înţelepciunii lui Dumnezeu, Biserica Sfînta Sofia, a trimis în Tesalonic bărbaţi cinstiţi ca să aducă de acolo o parte din moaştele Sfîntului Mucenic Dimitrie, pentru împodobirea şi sfinţirea acelei biserici noi. Ajungînd trimişii la Tesalonic şi apropiindu-se de cinstita raclă a sfîntului, deodată a ieşit foc din raclă, dogorind pe toţi şi un glas înfricoşat din acel foc, zicea: "Să nu îndrăzniţi". Toţi cei ce erau acolo au căzut de frică şi, luînd numai ţărînă din acel pămînt, s-au dus la împărat. Spunîndu-i cele ce s-au petrecut, s-au mirat toţi de cele ce au auzit. Iar ţărîna luată de la mormîntul sfîntului mucenic a dat-o jumătate împăratului, iar cealaltă jumătate au pus-o în cămara unde se păstrau vasele bisericii.

Altădată un tînăr, pe care îl chema Onisifor, era rînduit la biserica Sfîntului Dimitrie să aprindă lumînările şi să îngrijească candelele. Acela, fiind îndemnat de diavol, fura

lumînările şi le vindea în taină şi îşi făcea cîştig necinstit. Iar sfîntul, nesuferind un lucru rău ca acesta ce se făcea în biserica lui, i s-a arătat în vis lui Onisifor, şi fapta cea rea a lui a mustrat-o cu iubire de oameni, zicîndu-i: "Frate Onisifore, nu-mi este plăcut lucrul pe care îl faci tu, că furi lumînările şi faci pagubă celor ce le aduc, dar mai ales ţie. Că celui ce face unele ca acestea îi creşte osîndirea. Deci lasă-te de aceste apucături rele şi te pocăieşte". Onisifor, sculîndu-se din somn, s-a ruşinat de fapta sa şi se temea. Dar după o vreme a uitat învăţătura mucenicului şi a început obiceiul său cel rău, de a fura lumînările. Odată, unul din dreptcredincioşii cetăţeni, sculîndu-se foarte de dimineaţă, a venit la biserică şi a adus nişte lumînări foarte mari pe care, aprinzîndu-le, le-a dus la mormîntul Sfîntului Mucenic Dimitrie, apoi, rugîndu-se, s-a dus. Iar Onisifor, mergînd spre acele lumînări, şi-a întins mîna să le ia şi îndată a auzit un glas din mormîntul sfîntului mucenic, zicîndu-i: "Iarăşi faci acelaşi lucru rău?" Onisifor, fiind lovit de acest glas, a căzut rău la pămînt şi zăcea ca un mort, pînă ce a venit unul din clerici care l-a ridicat pe el, uimit de spaimă. Apoi, abia venindu-şi în fire, şi-a mărturisit înaintea tuturor păcatul şi le-a povestit despre arătarea cea dintîi a sfîntului în vis, cît şi cea despre a doua mustrare a mucenicului şi toţi s-au înspăimîntat, auzind aceasta.

De multe ori Sfîntul Mare Mucenic Dimitrie ţi-a izbăvit cetatea Solunului de năvălirea şi de asuprirea barbarilor. In vremea împăratului Mavrichie, fiind război cu arabii şi cetatea Solunului fiind înconjurată şi tare bătută de barbari, atunci era în cetate un om temător de Dumnezeu şi foarte îmbunătăţit, care se numea Ilustrie. Acesta, venind noaptea în biserica Marelui Mucenic Dimitrie, în pridvor fiind, se ruga cu toată tăria lui Dumnezeu şi purtătorului de chinuri al lui Hristos pentru apărarea cetăţii sale şi i s-a făcut o vedenie înfricoşată. A văzut doi tineri luminaţi, ca unii din cei ce stau înaintea feţei împăratului, venind în biserica sfîntului. Aceia erau îngerii lui Dumnezeu în faţa cărora s-au deschis uşile singure şi ei au intrat înăuntru. Apoi a intrat şi Ilustrie după dînşii, vrînd să vadă ce va fi. Iar cei ce intraseră, cu glas mare au zis: "Unde este stăpînul cel ce locuieşte aici?". Şi iată, s-a arătat alt tînăr, ca un slujitor, zicînd: "Ce aveţi cu el?" Iar ei au zis: "Domnul ne-a trimis la dînsul ca să-i spunem un cuvînt". Iar slujitorul, arătînd spre mormîntul sfîntului, a zis: "Aici este". Iar ei au zis slujitorului: "Spune-i despre noi". Şi mergînd, slujitorul a ridicat perdeaua şi a ieşit Sfîntul Dimitrie în întîmpinarea lor, cu acel chip precum era zugrăvit pe icoană.

Era luminat ca soarele, încît nu-i era cu putinţă lui Ilustrie să privească la dînsul, ci tremura de frică, văzînd ceea ce se petrecea.

Apoi, cei ce au venit l-au sărutat pe Sfîntul Dimitrie, iar el a grăit către dînşii: "Vă mulţumesc, dar pentru ce aţi venit la mine?" Iar cei ce veniseră au răspuns: "Stăpînul ne-a trimis pe noi la sfinţia ta, poruncindu-ţi ca să-ţi laşi cetatea şi să mergi la Dînsul, vrînd ca să o dea pe ea vrăjmaşilor". Acestea auzindu-le mucenicul, a lăcrimat, plecîndu-şi capul. Iar slujitorul zicea către cei ce au venit: "Dacă aş fi ştiut că venirea voastră îmi aduce întristare, nu aş fi spus Stăpînului meu de voi". Apoi Sfîntul Mucenic Dimitrie a început a grăi: "Oare aşa voieşte Domnul şi Stăpînul tuturor ca această cetate, pe care a răscumpărat-o cu sînge, să o dea în mîna vrăjmaşilor, celor ce nu-L cunosc pe El şi nu cred

într-Însul, nici nu cinstesc numele cel sfînt al Lui?" Iar cei ce veniseră i-au răspuns: "De nu ar fi voit aşa Stăpînul nostru, nu ne-ar fi trimis pe noi la sfinţia ta".

Iar el le-a zis: "Mergeţi, fraţilor, să spuneţi Stăpînului meu că aşa zice Dimitrie, robul Său: Ştiu îndurările Tale, iubitorule de oameni, Stăpîne, Doamne, care covîrşesc păcatele noastre, încît chiar fărădelegile a toată lumea nu biruie milostivirea Ta. Tu pentru păcatele noastre Ţi-ai vărsat Sîngele Tău, şi Ţi-ai pus sufletul pentru noi. Deci, arată-Ţi mila Ta şi spre această cetate şi să nu porunceşti să o las pe ea. De vreme ce m-ai pus pe mine de strajă cetăţii acesteia, Ţie mă voi asemăna, Stăpînul meu, căci îmi voi pune sufletul pentru cetăţeni. Şi de vor pieri aceştia, să pier şi eu cu dînşii. Dar să nu pierzi, Doamne, cetatea în care se pomeneşte numele Tău cel sfînt, căci cu toate că a greşit poporul Tău, totuşi nu s-a depărtat de la Tine şi Tu singur eşti Dumnezeul celor ce se pocăiesc". Apoi l-au întrebat cei ce veniseră: "Aşa să răspundem din partea Ta, Domnului Care ne-a trimis pe noi?" A zis Dimitrie: "Da, fraţilor, aşa să-I spuneţi. Pentru că ştiu că nu pînă la sfîrşit se va iuţi, nici în veac se va mînia". Acestea zicîndu-le, a intrat în mormînt şi s-a închis în sfinţita raclă. Iar cei ce au vorbit cu dînsul s-au făcut nevăzuţi. Toate acestea Ilustrie le-a văzut şi le-a auzit în vedenia aceea, apoi, sfîrşindu-se vedenia, şi-a venit în fire. Şi se minuna foarte tare şi, căzînd la pămînt, a mulţumit sfîntului pentru că are grijă de cetate şi el roagă pe Stăpînul să nu fie daţi în mîinile vrăjmaşilor lor. Iar a doua zi a spus toate acestea poporului şi-l întărea spre vitejeasca împotrivire asupra vrăjmaşilor.

Auzind acestea, cu lacrimi strigau către Dumnezeu, cerînd milă, iar pe sfîntul mucenic Dimitrie îl chemau ca să le fie întotdeauna în ajutor, după cum şi pînă aici s-au păzit întregi prin apărarea lui. Deci, îndată s-au dus vrăjmaşii de la zidurile cetăţii cu ruşine, neputînd să ia cetatea cea păzită de marele plăcut al lui Dumnezeu, şi s-au întors deşerţi în ale lor. Astfel îşi apăra cetatea sa Sfîntul Mucenic Dimitrie.

Apoi pe mulţi i-a eliberat din robia barbarilor, căci arătîndu-i-se unui episcop care era prins de barbari şi legat, l-a dezlegat de legături şi l-a dus pînă la Tesalonic. După aceea, năvălind barbarii în hotarele Tesalonicului şi robind mulţi oameni dimprejurul cetăţii, au luat pe două fecioare frumoase şi, ducîndu-le în pămîntul lor, le-au dăruit stăpînitorului. Amîndouă erau iscusite la lucrul gherghefului, făcînd în cusături tot felul de flori şi de pomi, păsări, fiare şi chipuri omeneşti. Înştiinţîndu-se stăpînitorul de meşteşugul lor, le-a zis: "Am auzit că în pămîntul vostru este un Dumnezeu mare, anume Dimitrie, şi face multe minuni. Deci să-mi coaseţi pe pînză curată chipul aceluia, ca şi eu să mă închin lui". Iar fecioarele i-au zis: "Dimitrie nu este Dumnezeu, ci mare slugă a lui Dumnezeu şi ajutor al creştinilor. Noi nu îndrăznim a face aceasta, stăpînitorule, pentru că ştim că nu voieşti ca să-l cinsteşti, ci să-l batjocoreşti". Iar stăpînitorul a zis: "În mîinile mele este viaţa şi moartea voastră, alegeţi voi ce voiţi: sau să faceţi ceea ce vă poruncesc şi să fiţi vii, sau dacă nu împliniţi porunca, să muriţi îndată". Iar ele, de frica morţii, au început să coase pe o pînză subţire chipul Sfîntului Mucenic Dimitrie. Sosind ziua sfintei lui pomeniri, au terminat de cusut chipul mucenicului şi noaptea, şezînd fecioarele la gherghef, s-au plecat peste chipul acela şi au început să plîngă, zicînd: "Să nu te mînii pe noi, mucenice al lui Hristos, pentru că ştim că nelegiuitul stăpînitor are să batjocorească sfîntul tău chip. Să

ştii că noi nu am voit să închipuim sfînta ta faţă, dar fără de voie am făcut aceasta, temîndu-ne de moartea cea cumplită". Astfel plîngînd deasupra chipului, au adormit. Şi precum oarecînd îngerul a luat pe Avacum, aşa şi sfîntul Dimitrie, luînd pe acele fecioare cu chipul, le-a dus în acea noapte în Tesalonic, cînd era praznicul său, şi le-a pus în biserică lîngă mormîntul sfîntului, pe cînd se făcea cîntarea cea de toată noaptea.

Poporul, văzînd această minune, s-a mirat, iar fecioarele acelea, deşteptîndu-se, au strigat: "Slavă lui Dumnezeu! Dar unde ne aflăm?" Şi li se părea că sînt în vis. Apoi, cunoscînd cu adevărat că sînt în Tesalonic şi văzînd mormîntul sfîntului şi popor mult stînd în biserică, cu mare glas au mulţumit izbăvitorului lor, Sfîntului Mucenic Dimitrie şi toate cele întîmplate le-au spus tuturor. Şi s-au bucurat solunienii de această minune preaslăvită şi au prăznuit cu bucurie ziua Sfîntului Dimitrie, iar chipul cel cusut l-au pus înaintea altarului.

În vremea în care era să se predea Tesalonicul în mîinile agarenilor (turcilor), mergînd cîţiva creştini cucernici la Tesalonic în ziua praznicului Sfîntului Mare Mucenic al lui Hristos, Dimitrie, erau pe drumul cel împărătesc care duce la Vardari, acolo unde se uneşte drumul ce vine de la Tesalonic cu drumul ce vine de la Larisa. Aceia au văzut aievea un om în chip de ostaş, care venea de la Tesalonic şi un altul în chip de arhiereu, care venea pe drumul de la Larisa şi s-au întîlnit amîndoi. Mai întîi ostaşul a zis către arhiereu: "Bucură-te Ahilie, arhiereul lui Dumnezeu!". Arhiereul a răspuns: "Bucură-te şi tu, ostaşule al lui Hristos, Dimitrie". Iar creştinii aceia auzind astfel de nume, au stat cu frică la o parte ca să vadă sfîrşitul. A zis iarăşi ostaşul către arhiereu: "De unde vii, arhiereule al lui Dumnezeu, şi unde te duci?" Atunci Sfîntul Ahilie a lăcrimat şi i-a zis: "Pentru păcatele şi fărădelegile lumii, mi-a poruncit Dumnezeu să ies din Larisa, pe care o păzeam, căci are de gînd s-o dea în mîinile agarenilor. Deci, am ieşit de acolo şi mă duc unde îmi va porunci". "Dar tu, a zis Ahilie, de unde vii ostaşule al lui Hristos, Dimitrie? Te rog spune-mi?!".

Atunci a lăcrimat şi Sfîntul Dimitrie şi i-a zis: "Eu tot asemenea am pătimit, arhiereule Ahilie. De multe ori am ajutat tesalonicenilor şi i-am izbăvit din robie, de primejdie aducătoare de moarte şi de toată neputinţa. Însă acum, pentru multele păcate şi fărădelegile lor, S-a depărtat Dumnezeu de la dînşii şi mi-a poruncit să-i las, ca cetatea să fie cucerită de agareni. Deci, pentru aceasta am ascultat porunca Lui şi îndată am ieşit de acolo şi mă duc unde îmi va porunci". Zicînd acestea, amîndoi şi-au plecat capetele la pămînt şi au plîns, iar după aceea s-au sărutat şi şi-au luat ziua bună unul de la altul şi îndată s-au făcut nevăzuţi. Cînd au văzut această minune, creştinii aceia n-au mai îndrăznit să se ducă la Tesalonic, ci s-au întors înapoi, povestind vedenia şi minunea aceea.

După aceasta, n-a trecut o lună şi Tesalonicul, precum şi Larisa, au fost cucerite de turci. Apoi multe alte minuni a făcut sfîntul, spre slava lui Dumnezeu în Treime, Căruia se cade cinste, mulţumită şi închinăciune de la toată făptura, în veci. Amin.

În această zi se mai aminteşte şi de marele cutremur care a fost la Constantinopol în timpul împărăţiei lui Leon Isaurul.

Tot în această zi s-a mutat la Domnul Cuviosul părinte Atanasie din Michidia, care a trăit în mănăstirea din Vitenia, plăcînd lui Dumnezeu desăvîrşit. Apoi, cu porunca lui Dumnezeu, a crescut pe mormîntul lui un chiparos, chiar din pieptul cuviosului, care tămăduia cu frunzele sale toate neputinţele. (Vezi despre aceasta, în ziua a opta a lunii aprilie, la viaţa cuviosului Nichita Mărturisitorul.)

Pătimirea Sfîntului Mucenic Nestor
(27 octombrie)

Păgînul împărat Maximilian, care se mai numea şi Gherculie, prieten al lui Diocleţian, mergînd în cetatea Solunului şi punînd în temniţă pe Sfîntul Dimitrie, antipatul, pentru mărturisirea lui Hristos, se îndeletnicea cu jocuri publice şi cu privelişti, lăudîndu-se cu luptătorul său, Lie, care era din neamul vandalilor, zicînd că nimeni nu-l poate birui pe el. Acel Lie era ca un alt Goliat, cu trup mai mare decît alţi oameni, înfricoşat la căutătură, cu chipul şi năravul de fiară, cu glasul ca de leu ce răcneşte, iar de căutătura şi de glasul lui tremurau cei ce-l vedeau. Puterea lui era nespus de mare şi nebiruită, căci în el locuiau duhuri necurate şi nimeni nu-i putea sta împotrivă. Lie omorîse un însemnat număr de oameni viteji şi puternici şi era foarte iubit de împărat pentru tăria lui, căci împăratul, fiind nesăţios de sînge omenesc, îl iubea pe acesta, fiindcă toată puterea lui trupească o întrebuinţa pentru vărsarea sîngelui.

Acestui necurat Lie i-a pregătit împăratul în mijlocul cetăţii un loc pe stîlpi, înalt şi larg, pe care el putea să-şi desfăşoare luptele sub privirea tuturor. Iar sub acest loc erau înfipte mulţime de suliţe cu ascuţişul în sus, ca astfel, pe cel care îl va birui Lie, îndată să-l arunce pe acele arme ascuţite şi să-l omoare. Astfel luptîndu-se Lie cu oamenii, îi arunca sub pod în suliţe şi-i omora, iar împăratul, cu toată mulţimea oştilor sale, privea spre acea luptă cu bucurie şi se mîndrea cu luptătorul său. La aceste lupte asista şi poporul Solunului, în care era mulţime de credincioşi, care, văzînd sîngele omenesc vărsat de aceea fiară fără de omenie, suspina cu greu, pentru că ucisese mulţi creştini, pe care necuraţii îi aduceau cu sila pe pod şi îi puneau să se lupte cu Lie.

Atunci era în cetate un tînăr cu numele de Nestor, viteaz şi frumos la faţă, abia ieşindu-i mustaţa şi barba. Tînărul îi era cunoscut Sfîntului Mare Mucenic Dimitrie, de la care învăţase sfînta credinţă: Acesta, văzîndu-i pe creştini că sînt ucişi fără de milă, s-a aprins de mînie şi a vrut să se lupte cu Lie.

Alergînd la sfîntul Dimitrie care era în temniţă, i-a spus că Lie a ucis o mulţime de creştini, apoi i-a zis: "Roagă-te pentru mine, plăcutule al lui Dumnezeu, să-mi ajute pentru sfintele

tale rugăciuni, ca, mergînd să mă lupt cu acel potrivnic, să-l biruiesc pe el şi să ridic ocara creştinilor".

Iar Sfîntul Dimitrie, făcînd pe frunte şi pe pieptul lui semnul crucii, l-a binecuvîntat şi i-a proorocit, zicînd: "Pe Lie îl vei birui şi pe Hristos vei mărturisi". Sfîntul Nestor, luînd binecuvîntare, a alergat degrabă la luptă şi, aruncîndu-şi hainele sale înaintea tuturor, cu mare glas a strigat: "Eu vreau să mă lupt cu Lie". Iar împăratul, văzînd îndrăzneala acelui tînăr, s-a mirat şi, fiindu-i milă de tinereţea şi de frumuseţea lui, a zis către dînsul: "Oare nu ai văzut tu pe cîţi a biruit Lie, mai puternici şi mai tari decît tine? Tu eşti mic de stat şi tînăr. Îndrăzneşti oare a merge împotriva aceluia cu care nu se aseamănă nimeni sub soare?" Iar el a zis: "Deşi sînt mic şi neputincios, însă mare şi nebiruită este puterea Hristosului meu, spre Care nădăjduiesc şi în numele Lui binevoiesc să mă lupt cu uriaşul Lie". Împăratul, auzind de numele lui Hristos şi cunoscînd că Nestor este creştin, s-a mîniat şi a poruncit să meargă la pod, socotind că Nestor va fi omorît de Lie, cum au fost omorîţi şi ceilalţi. Atunci Nestor s-a suit cu curaj la locul de luptă. Iar Lie, sărind, a năvălit asupra sfîntului, care, dacă a văzut că se apropie Lie, şi-a făcut semnul crucii şi cu mare glas a strigat, zicînd: "Dumnezeul lui Dimitrie, ajută-mi!"

Apropiindu-se de Lie, a început a se lupta. Iar Dumnezeu, Cel ce a întărit odată pe David împotriva lui Goliat, a întărit şi pe robul său, Nestor, asupra necuratului Lie, spre necazul împăratului şi spre veselia credincioşilor săi. Căci Nestor cel mic, s-a arătat mai mare cu vitejia sa decît Lie cel puternic, pe care, apucîndu-l ca pe o pasăre, l-a aruncat de pe podul cel înalt în suliţele cele ascuţite, în care, căzînd Lie ca un stejar, i-a ieşit ticălosul său suflet şi a pierit pomenirea lui cu sunet; apoi s-a spulberat puterea lui cea mîndră şi deşarta laudă a lui Maximilian pentru luptătorul său. După aceea tot poporul Solunului, dar mai ales creştinii, văzînd acea neaşteptată şi preaslăvită biruinţă, cu mare glas au strigat: "Mare este Dumnezeul lui Dimitrie". Iar împăratul, sculîndu-se cu ruşine, s-a dus în palatele sale, necăjindu-se şi întristîndu-se foarte mult pentru iubitul său Lie. Mîniindu-se asupra lui Nestor, a poruncit să fie prins. Şi aflînd că marele Mucenic Dimitrie a fost pricinuitorul morţii lui Lie, că el a întărit la luptă pe Nestor, proorocindu-i lui biruinţa, a poruncit să fie ucişi amîndoi. Sfîntul Dimitrie a fost ucis cu suliţe, iar lui Nestor i s-a tăiat capul şi amîndoi au primit cununile biruinţei de la Hristos, răsplătitorul de nevoinţe întru împărăţia cea cerească, căreia şi noi să ne învrednicim cu rugăciunile sfinţilor răbdători de chinuri. Amin.

Pomenirea Cuviosului Părintele nostru Nestor, cronicar al Rusiei (27 octombrie)

Toate lucrurile, dacă nu vor fi însemnate prin scris, cad în uitare şi în neştiinţă. Crearea lumii, de la Adam începătorul nostru, dacă n-ar fi fost scrisă în cărţile sale de Moise, cel de Dumnezeu insuflat, şi nu ne-ar fi fost lăsate nouă, pe toate acestea le-ar fi acoperit lungimea vremii ca un întuneric şi le-ar fi adus întru neştiinţă. Însă Dumnezeu, făcînd

pomenire de minunile Sale, cînd El voieşte, ne dă scriitori, ca cele însemnate de ei să fie citite şi să folosească urmaşilor. În acest chip, în anii mai de pe urmă, a arătat Domnul în pămîntul Rusiei, în sfînta mănăstire Pecerska, pe pururea pomenitul scriitor, Cuviosul părintele nostru Nestor, care ne-a luminat ochii spre folosul şi spre mulţumirea lui. Dumnezeu, făcîndu-ne cunoscut începutul şi întîia întemeiere a vieţii duhovniceşti a Rusiei. Nestor scrie despre întemeierea şi îndreptarea după rînduială a vieţii monahale în Rusia, rînduială sădită ca în Rai în sfînta mănăstire Pecerska. Nestor mai scrie şi despre duhovnicescul întemeietor al vieţii călugăreşti, Cuviosul Antonie cel cu adevărat sfînt şi despre ceilalţi, care i-au urmat lui, care au devenit cu duhul sfinţi ai mănăstirii Pecerska. Printre aceştia a fost şi acest scriitor vrednic de laudă, care a scris viaţa celor care au trăit cu sfîntă cuviinţă şi nu numai cu condeiul pe hîrtie, ci şi cu faptele, întocmai nevoitoare ca ale acelora, şi le-a păstrat în neprihănitul său suflet. Drept aceea s-a scris pe sine în cărţile vieţii veşnice, ca să audă şi el: bucuraţi-vă, că numele vostru este pomenit în Cer.

Fericitul părintele nostru Nestor - după ce Cuviosul Antonie s-a liniştit în peşteră, iar Fericitul Teodosie a rînduit o mănăstire - a mers la dînşii, dorind sfîntul şi îngerescul chip monahicesc, avînd vîrsta numai de şaptesprezece ani. Atunci, nefiind încă monah, s-a deprins spre toată fapta bună cea călugărească, adică: curăţia trupului şi a sufletului, sărăcia de bunăvoie, adînca smerenie, ascultarea cea fără de împotrivire, postirea multă, rugăciunea neîncetată, privegherea de toată noaptea şi celelalte osteneli, întocmai ca îngerii şi prin acestea era cu totul următor vieţii Sfinţilor Antonie şi Teodosie ai mănăstirii Pecerska, cei dintîi începători. De la acea sfîntă doime primea tînărul Nestor orice poruncă cu dragoste, precum pruncul primeşte laptele din pieptul maicii sale şi ca cerbul însetat de apa din două izvoare curgătoare, între dealuri şi peşteri, precum arată el în scrisoarea sa, că avea mare dragoste pentru acei cuvioşi întemeietori, nu cu cuvîntul, nici cu limba, ci cu fapta şi cu adevărul, căci preamărea pe Dumnezeu în trupul şi în sufletul său, văzînd faptele cele bune şi luminate ale celor doi mari luminători ai pămîntului rusesc.

După cinstita moarte a celor doi cuvioşi părinţi, fericitul părintele nostru Nestor nu numai că a lăsat lumeştile lucruri, dar a şi luat îngerescul chip monahal, de la cuviosul Ştefan, egumenul mănăstirii Pecerska, iar după aceea a fost ridicat la treapta diaconiei. Învrednicindu-se de îndoita treaptă îngerească, cea monahală şi cea duhovnicească, din zi în zi îşi îndoia faptele bune, înăbuşindu-şi patimile trupeşti şi iubind adevărul, ca să nu fie nicidecum trupesc, ci cu totul duhovnicesc şi adevărat rob şi închinător al lui Dumnezeu, cunoscînd bine ceea ce a zis Domnul: "Că Duh este Dumnezeu, şi cei ce se închină Lui, cu duhul şi cu adevărul se cade să I se închine". Iar pe duhul cel supărător, în care nu este adevăr şi care nu se închină Domnului, îl biruia întotdeauna, mai ales prin smerenie nespusă, căci, pretutindeni smerindu-se pe sine, se socotea nevrednic şi plin de o mulţime de păcate.

Fraţii, fiind îndemnaţi de Dumnezeu, au făcut sfat ca să dezgroape moaştele Cuviosului Teodosie şi să le mute din peşteră în sfînta biserică a mănăstirii Pecerska şi la această ascultare primul era fericitul Nestor. Şi cu mare credinţă şi cu rugăciune de toată noaptea

ostenindu-se, pe acest mărgăritar de mult preţ al sfintei mănăstiri Pecerska, adică cinstitele moaşte ale Cuviosului Teodosie le-au dezgropat şi le-au scos înaintea peşterii. Nestor a fost singur văzător al minunilor celor mari, precum el însuşi a mărturisit.

El a vieţuit ani îndelungaţi, ostenindu-se cu lucrul scrierii de ani şi, de anii cei veşnici aducîndu-şi aminte, a bine plăcut Stăpînului anilor. Apoi s-a mutat la veşnicie către Dumnezeu, după ani vremelnici îndelungaţi, şi este aşezat în peşteră, unde şi pînă acum cinstitul său trup se odihneşte în făcătoarea de minuni nestricăciune, mărturisind că acest cuvios scriitor al vieţilor sfinţilor părinţi şi al anilor şi-a scris lui lăcaş de veci în ceruri şi este binecuvîntat, căci a primit cununa lui Dumnezeu. Fie ca rugăciunile acestui cuviincios scriitor să ne ajute şi nouă a fi scrişi în cărţile vieţii lui Dumnezeu, ai Cărui ani nu se vor împuţina şi Căruia, cu Dumnezeul Tatăl şi cu făcătorul de viaţă Duh, I se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preacuviosul Părintele nostru Dimitrie cel Nou, ale cărui sfinte moaşte se află în Bucureşti
(27 octombrie)

Acest cuvios părinte, Dimitrie cel Nou, a trăit în vremea drept-credincioşilor împăraţi romāno-bulgari şi era dintr-un sat care se numeşte Basarabov, sat aşezat pe marginea apei Lomului. La început a fost păstor de vite în satul lui, apoi văzînd că toate ale lumii sînt trecătoare, a ieşit din satul Basarabov şi s-a sălăşluit mai întîi într-o peşteră din apropierea acestui sat, iar apoi s-a făcut monah la mănăstirea care era înăuntrul peşterii. Dar cine poate spune ostenelile, postul, rugăciunea şi privegherile pe care le făcea şi prin care s-a învrednicit şi de darul facerii de minuni? El şi-a cunoscut şi vremea ieşirii sufletului din trup cînd, intrînd în mijlocul a două pietre, şi-a dat prealuminatul său suflet în mîna lui Dumnezeu.

După multă vreme apa Lomului a venit mare încît a luat şi lemnele şi pietrele dimprejurul ei şi atunci au căzut în apă şi cele două pietre, care erau în apropierea peşterii, împreună cu moaştele sfîntului, şi multă vreme au rămas acolo. Vrînd Dumnezeu să-l descopere, s-a arătat îngerul Domnului în vis unei copile, fiica unui om drept-credincios, copilă care pătimea de duh necurat, şi i-a zis: "Dacă părinţii tăi mă vor scoate din apă - şi i-a arătat locul - eu te voi tămădui pe tine". Sculîndu-se dimineaţă copila, a spus părinţilor săi visul pe care l-a avut.

Adunîndu-se mulţi oameni şi preoţi, s-au dus toţi împreună la locul cel arătat de copilă, unde de multe ori se arăta o lumină şi cei care o vedeau socoteau că acolo este ascunsă o comoară de bani. Căutînd cu tot dinadinsul, au aflat în apă sfintele moaşte ale Cuviosului Dimitrie, care erau pline de mîl şi de prundiş, şi le-au scos întregi, strălucind ca aurul. Luîndu-le de acolo, le-au dus în satul Basarabov. Şi străbătînd vestea prin toate părţile dimprejur despre aflarea sfintelor moaşte ale lui Dimitrie, a ajuns şi la urechile domnului

de la Bucureşti, care îndată a trimis preoţi şi boieri ca să aducă moaştele Sfîntului Dimitrie în Valahia şi să le aşeze în biserica domnească. Deci, mergînd trimişii Domnului în satul Basarabov, au luat moaştele sfîntului şi au purces cu ele ca să le aducă în Valahia. Ajungînd cu dînsele pînă aproape de un sat care se cheamă Ruşi, au stat sfintele moaşte la o fîntînă şi de acolo sfîntul n-a mai vrut a merge mai departe. Văzînd preoţii şi boierii acea minune şi nedumerindu-se ce să fie, s-au sfătuit să facă ceea ce au făcut cei de altă seminţie cu sicriul mărturiei Domnului. Şi au înjugat doi juncani tineri neînvăţaţi la carul cu moaştele sfîntului şi l-au lăsat să meargă unde vor voi ei, căci din aceasta se va şti şi voia sfîntului. Atunci juncanii s-au întors îndată la Basarabov cu moaştele sfîntului şi au stat în mijlocul satului. Iar preoţii şi boierii, întorcîndu-se fără nici o ispravă, au spus celui care i-a trimis despre toate acestea. Domnul Valahiei a trimis boieri cu bani şi au făcut o biserică cu numele cuviosului Dimitrie în satul Basarabov, în care au aşezat moaştele sfîntului. Şi multe minuni făceau acele moaşte celor ce cu credinţă năzuiau la el, dintre care vom consemna cîteva de la oameni vrednici de credinţă, care le-au văzut cu ochii lor şi care le-au scris pentru popor, spre încredinţarea şi adeverirea celorlalte minuni.

Două femei surori, Aspra şa Ecaterina, din satul care se numeşte Cernavodă, au făcut o preafrumoasă biserică, punîndu-i hramul Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, şi s-au sfătuit între ele cum ar putea face ca să poată lua o părticică din moaştele Sfîntului Dimitrie şi s-o aducă în biserica lor, căci a le lua cu totul socoteau că nu va voi sfîntul, precum a şi fost. Deci, venind cu smerenie şi cu evlavie şi închinîndu-se sfîntului, au luat în taină o mică părticică din moaştele lui şi vrînd să plece cu căruţele lor, caii nicidecum nu s-au putut mişca din locul acela, cu toate că vizitiii îi băteau mereu. Iar ele, cunoscînd pricina, s-au coborît din căruţe şi cu lacrimi au alergat şi au căzut la moaştele sfîntului şi punînd părticica la locul ei, s-au rugat sfîntului să le ierte greşeala. Astfel, izbăvindu-se de nevăzuta oprire, s-au întors cu pace în satul lor.

Altădată a venit prea sfinţitul mitropolit Nichifor al Tîrnovului, împreună cu sinodul lui, ca să se închine sfintelor moaşte ale cuviosului Dimitrie. Închinîndu-se mai întîi mitropolitul şi sărutînd sfintele moaşte, s-a depărtat puţin şi s-a aşezat pe un scaun. După aceea, mergînd pe rînd toţi ceilalţi din sinodul său şi sărutînd sfintele moaşte, un oarecare monah Lavrentie, în vreme ce săruta moaştele, s-a ispitit ca să rupă cu gura o mică parte din moaştele sfîntului şi a rămas cu gura căscată. Toţi, uitîndu-se la dînsul şi văzîndu-l cu gura căscată, nu pricepeau ce a pătimit. Iar mitropolitul i-a poruncit ca să se dea la o parte ca să se poată închina şi ceilalţi. Dar el, fiind fără glas, abia s-a depărtat puţin de la sicriul sfîntului, cerîndu-şi iertare, şi astfel i s-a dezlegat limba şi a grăit ca mai înainte. După aceea au mers cu mitropolitul la gazdă şi atunci i-a povestit toate cele ce a pătimit. Iar mitropolitul i-a zis: "O, păcătosule, cum de n-ai socotit că de-ar fi fost să se împartă sfintele moaşte la toţi cei care vin să se închine, pînă acum n-ar mai fi rămas nimic? Deci de acum pocăieşte-te, că ai greşit lui Dumnezeu şi sfîntului".

Un iubitor de Dumnezeu, episcopul Ioanichie al Preslaviei, căzînd într-o boală foarte grea şi neputîndu-se vindeca, l-au purtat patru oameni la biserica Sfîntului Dimitrie. Acolo l-au

pus cu aşternutul în biserică şi, slujindu-se Sfînta Liturghie, după trei ceasuri s-a sculat sănătos şi umbla pe picioarele sale, mulţumind lui Dumnezeu şi lăudîndu-l pe sfînt.

Acestea şi multe alte minuni a făcut Sfîntul Dimitrie, care însă n-au fost scrise.

Între anii 1769 şi 1774, fiind război între Rusia şi Poarta otomană şi cuprinzînd şi pe ofiţerii ţării noastre, generalul Petru Salticov a trecut Dunărea şi a pornit război împotriva Rusciucului şi a trecut şi prin satul Basarabov, unde se aflau moaştele sfîntului. Generalul a luat aceste moaşte pe care voia să le trimită în Rusia. Iar creştinul Hagi Dimitrie, fiind în acea vreme lîngă general, s-a rugat ca să nu înstrăineze sfintele moaşte, ci să le dăruiască ţării noastre pentru prăzile şi jafurile ce le-a pătimit din pricina războiului şi s-o mîngîie cu acest dar, adică cu sfintele moaşte. Generalul, înduplecîndu-se, le-a dăruit Ţării Româneşti. Şi primindu-le tot poporul, cu mare cinste le-a aşezat în biserica cea mare a Mitropoliei Ungrovlahiei, în zilele preasfinţitului mitropolit Grigorie. Şi îndată a simţit tot poporul ocrotirea şi sprijinul sfîntului, căci nu numai că a încetat războiul dintre muscali şi turci, ci a contenit şi ciuma cea înfricoşată. Mult ajutor şi mare folos cîştigă toţi cei ce cu credinţă năzuiesc către moaştele sfîntului. Pentru ale cărui rugăciuni, Dumnezeule, miluieşte-ne şi ne mîntuieşte pe noi toţi, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

În această zi mai facem pomenirea Sfintelor Muceniţe Capitolina şi Erotiida, uceniţa ei, care au pătimit în vremea împărăţiei lui Diocleţian.

Tot astăzi mai este pomenit şi Sfîntul Mucenic Marco şi cei împreună cu dînsul.

Sfanta Mare Mucenita Parascheva
(28 octombrie)

Pe vremea când păgânul împărat Diocleţian a pornit prigoana împotriva creştinilor, trăia în cetatea Iconiei o fecioară cu numele Parascheva, de neam bun şi frumoasă la chip. Părinţii ei fiind dreptcredincioşi, au crescut-o cu bună învăţătură, deprinzând-o cu sfânta credinţă şi cu paza poruncilor lui Dumnezeu. Apoi părinţii ei s-au dus la Domnul, lăsând pe fericita lor fiică tânără şi cu multă avere. Ajungând fericita Parascheva la vârsta desăvârşită, urma credinţa şi faptele părinţilor ei. Averea nu o întrebuinţa spre împodobire şi desfătarea tinereţii ei, ci pentru îmbrăcarea celor goi, pentru hrănirea flămânzilor şi pentru ospătarea străinilor. Iar ea, nebăgându-i în seamă pe peţitorii care o căutau pentru a se însoţi cu dânsa, s-a făcut mireasă a Mirelui celui fără de moarte, a Fiului lui Dumnezeu Cel Unul Născut, al Cărui preasfânt nume în toate zilele îl mărturisea înaintea oamenilor, aducându-i pe ei la cunoştinţa adevărului. Şi dintre aceştia, unii credeau în Domnul nostru Iisus Hristos, iar cei care nu credeau, cu defăimare o ocărau pe Sfânta Parascheva. Dar ea cu îndrăzneală le grăia lor cuvântul lui Dumnezeu şi mustra deşertăciunea neînsufleţiţilor idoli. Şi necredincioşii cetăţeni, nesuferind să audă de la dânsa acest lucru, au prins-o, au bătut-o şi au aruncat-o în temniţă.

In acea vreme a venit în Iconia un ighemon, trimis acolo de împăratul Diocleţian ca să-i ucidă pe creştini. Cetăţenii au venit la acesta şi i-au zis: „Luminate ighemoane, este în cetatea aceasta o fecioară care crede în Iisus Hristos cel răstignit şi face vrăji prin care pe mulţi oameni i-a întors de la jertfele zeilor noştri şi nu încetează a huli pe zeii noştri şi pe împărat. Dar noi, auzind porunca împărătească, ca toţi cei ce nu se închină zeilor să fie chinuiţi, am prins pe această fecioară şi o ţinem în temniţă".

Auzind acestea, ighemonul a poruncit ca să fie adusă sfânta fecioară înaintea judecăţii sale. Când se îndrepta sfânta muceniţă spre judecată, Duhul Sfânt s-a pogorât asupra ei şi i s-a făcut faţa luminoasă, încât toţi care priveau la dânsa se minunau Aşi ziceau: „Vedeţi că nu este întristată, ci mai mult se luminează". în timp ce stătea muceniţă la judecată, ighemonul privea spre dânsa şi se mira de podoaba şi de frumuseţea ei şi a zis către cei care erau de faţă: „în deşert aţi bârfit-o pe această fecioară preafrumoasă, pentru că nu este cu dreptate a pierde o astfel de frumuseţe strălucită, asemănătoare cu chipul soarelui". Şi a zis către dânsa: „Spune-ne nouă numele tău, fecioară". A răspuns sfânta fecioară: „Sunt creştină şi roabă a lui Hristos". Iar judecătorul a zis: „Vederea frumuseţii tale mă îndeamnă spre blândeţe, iar cuvintele care ies din gura ta îmi tulbură mintea şi inima, că nu voiesc să aud nişte cuvinte ca acestea". Iar sfânta a răspuns: „Stăpânitorul, Cel ce judecă cu dreptate, se bucură auzind dreptatea, iar tu, auzind adevărul cel grăit de mine, te-ai mâniat". Iar ighemonul a zis: „Pentru aceea mă mânii, că nu-mi răspunzi la ceea ce te întreb! Eu te-am întrebat de numele tău, iar tu îmi răspunzi altceva". A răspuns sfânta: „Mai întâi mi se cade să îţi spun numele vieţii veşnice şi după aceea să-ţi spun şi numele vremelnicei vieţi. Deci ţi-am spus mai întâi numele vieţii veşnice, că adică sunt creştină şi roabă a lui Hristos, iar numele vremelnicei vieţi, cel dat de părinţii mei, este Parascheva, că în ziua Paraschevi m-am născut", - căci Paraschevi la elini se numeşte ziua a cincea (vineri).

Şi zicea sfânta către ighemon: „De vreme ce părinţii mei, ziua a cincea, care este ziua patimilor celor de viaţă făcătoare ale Domnului nostru Iisus Hristos, în toată vremea o cinsteau cu post, cu rugăciuni şi cu milostenie, aducându-şi aminte de Stăpânul lor, Care pentru mila Sa către neamul omenesc Şi-a vărsat sângele şi S-a răstignit pe cruce pentru noi, pentru aceasta le-a dat Dumnezeu rod cinstitei lor însoţiri şi m-au născut pe mine, nevrednica Sa roabă, în ziua a cincea, pe care o cinsteau cu fapte bune, aducându-şi aminte de patimile Stăpânului. Ei au vrut să mă numească cu numele cu care se numeşte ziua Paraschevi şi de la această zi mă numesc Parascheva, părtaşă a patimilor lui Hristos". Iar judecătorul a zis: „Se încetezi a grăi asemenea cuvinte deşarte şi să jertfeşti zeilor noştri, căci eu te voi lua de soţie şi vei fi stăpâna multor bunătăţi şi mulţi te vor ferici pe pământ". Dar Sfânta Parascheva a răspuns: „Eu am la cer pe Iisus Hristos, Mirele meu, iar alt mire nu-mi trebuie". I-a zis ighemonul: „îţi miluiesc frumuseţea şi îţi cruţ tinereţea". A răspuns sfânta: „Nu milui frumuseţea cea vremelnică, care astăzi înfloreşte, iar dimineaţă cade, ci mai bine miluieşte-te pe tine, căci te aşteaptă veşnicele chinuri".

Apoi ighemonul s-a mâniat şi a poruncit ca să fie rupte hainele de pe ea şi să fie bătută cu vine de bou. Fiind bătută, sfânta nici o vorbă nu scotea, numai striga cu inima către

Hristos, cerând în chinuri ajutor de la Dânsul. Ighemonul, cruţându-i frumuseţea, pentru că se aprindea de dragoste pentru dânsa, a poruncit să înceteze bătaia şi cu blândeţe a început a vorbi către dânsa: „Cruţă-ţi fecioria şi tinereţile tale, nu-ţi pierde floarea cea frumoasă a tinereţilor tale, jertfeşte zeilor şi vei fi vie, căci de mare cinste te vei învrednici de la noi". Iar ea nu răspundea nimic şi pentru acest lucru necăjindu-se ighemonul, a zis: „Mie nu-mi răspunzi, fiică rea de neam creştinesc?" Atunci ea 1-a scuipat pe ighemon în faţă. Iar acesta, înfuriindu-se, a poruncit ca să fie spânzurată de un lemn şi cu unghii de fier să i se rupă fără milă carnea de pe dânsa şi cu asprime să-i strujească rănile. Şi i-au sfâşiat trupul până la oase.

Apoi, socotind judecătorul că ea va muri degrabă, căci abia mai sufla, a luat-o de pe lemn şi a aruncat-o în temniţă, unde, zăcând fără glas şi abia vie, din pricina cumplitelor răni, la miezul nopţii a intrat la dânsa un înger, având pieptul şi umerii săi încinşi în chipul crucii cu brâu de aur şi ţinând în mâini uneltele patimilor lui Hristos, crucea, cununa cea de spini, suliţa, trestia, buretele, şi i-a zis: „Scoală-te, fecioară, părtaşă a patimilor lui Hristos, pentru că sunt trimis ca să te cercetez, şi ţi-am adus uşurare durerilor tale prin uneltele patimilor Domnului nostru Iisus Hristos. Vezi cinstita cruce şi cununa cea de spini a dumnezeiescului Mire, vezi suliţa cu care a fost împuns în coasta cea dătătoare de viaţă, trestia care a adus lumii iertare şi buretele care a şters păcatul lui Adam; deci scoală-te, căci te vindecă pe tine Hristos Domnul". Şi îndată s-a sculat muceniţa ca din somn şi, apropiindu-se îngerul care i s-a arătat, a şters cu buretele toate rănile sfintei, şi tot trupul ei a devenit întreg şi sănătos, iar frumuseţea ei era mai luminoasă decât cea dintâi. Atunci ea a sărutat uneltele patimilor lui Hristos, precum şi pe cel ce i s-a arătat ei şi slăvea pe Dumnezeu. După aceasta, acel înger ce i se arătase s-a făcut nevăzut.

A doua zi au venit străjerii temniţei şi au găsit-o pe ea stând la rugăciune, deplin sănătoasă, neavând nici urmă de răni şi, înfricoşându-se, i-au spus ighemonului. Acesta a poruncit să fie adusă iarăşi înaintea lui şi, văzând-o sănătoasă, s-a mirat, căci nu se aştepta să fie încă vie, în urma chinurilor pe care le suferise. Se mira apoi şi de frumuseţea ei, zicându-i: „Vezi, Paraschevo, cum au miluit zeii noştri frumuseţea ta şi cum te-au făcut sănătoasă, dăruindu-ţi viaţă!" Iar sfânta a răspuns: „Arată-mi, o, judecătorule, pe cei ce mi-au dăruit mie viaţă". Atunci ighemonul a trimis-o în capiştea zeilor ca să vadă pe idolii lor. Au mers acolo împreună cu dânsa preoţii idoleşti şi mulţime de popor, crezând că are să se închine zeilor lor.

Dar intrând sfânta în capiştea în care erau o mulţime de idoli, s-a rugat adevăratului Dumnezeu şi apoi, apucând de picior pe zeul Apollo, i-a zis: „Ţie îţi grăiesc, neînsufleţitule, şi tuturor idolilor celor care sunt la fel ca tine; aşa vă porunceşte vouă Domnul meu Iisus Hristos, să cădeţi toţi la pământ şi să vă faceţi ca nisipul!" Şi îndată, după cuvântul sfintei, toţi idolii au căzut la pământ şi s-au risipit ca nisipul. Atunci tot poporul a ieşit din capiştea idolească, strigând: „Mare este Dumnezeul creştinilor!"

Văzând necuraţii preoţi sfărâmarea şi pierderea zeilor lor, au mers la ighemon, plângând şi zicând: „O, ighemoane, ţi-am spus noi ca să tai pe vrăjitoarea aceasta, căci înşeală toată

cetatea noastră. Iar tu nu ne-ai ascultat pe noi; iată acum a sfărâmat cu vrăjile sale pe zeii noştri". Atunci ighemonul, umplându-se de mânie, a întrebat-o cu asprime pe sfântă, zicându-i; „Cu ce farmece faci aceste lucruri?" Iar sfânta a răspuns: „în numele Domnului nostru Iisus Hristos am intrat în capiştea zeilor voştri şi m-am rugat Domnului meu, zicând: «Arată-Te mie, Mântuitorul meu, Cel ce mi-ai dăruit viaţă!» Atunci mi S-a arătat Domnul şi Dumnezeul meu, iar zeii tăi, când L-au văzut pe Dumnezeul meu, s-au cutremurat de frică şi, căzând la pământ, s-au sfărâmat, în felul acesta arătând că singuri lor nu-şi pot ajuta cu nimic, apoi cum vor putea ajuta altora?"

Atunci a poruncit ighemonul ca iarăşi să fie spânzurată pe lemn şi cu făclii aprinse să-i ardă coastele. în timp ce sfânta era spânzurată şi arsă, a suspinat şi a zis către Dumnezeu: „Doamne, Dumnezeul meu, Ziditorule a toată făptura şi Purtătorule de grijă, Tu celor trei tineri le-ai răcorit cuptorul cel arzător, Tu pe întâia Muceniţă Tecla, din foc ai izbăvit-o, mântuieşte-mă şi pe mine, nevrednica, din mâinile celor ce mă chinuiesc". Atunci îndată s-a pogorât îngerul, s-a atins de făclii şi s-a aprins un foc foarte mare, încât mulţi dintre cei fără de lege au ars, iar poporul striga: „Mare este Dumnezeul creştinilor!" Şi mulţime de popor a crezut în Iisus Hristos.

Judecătorul, văzând răzvrătirea din popor şi temându-se să nu se scoale împotriva lui, a poruncit ca degrabă s-o taie cu sabia pe sfânta. Iar când sfintei i-a fost tăiat capul, unii au auzit glasuri coborâte din ceruri, zicând: „Bucuraţi-vă, drepţilor, că muceniţa Parascheva s-a încununat". Apoi, luând sfântul ei trup, l-au îngropat cu cinste în casa ei. Şi astfel această bună fecioară şi-a sfârşit nevoinţa muceniciei şi s-a dus la Mirele ei, ducând sângele său în loc de untdelemn, şi se odihneşte acum cu fecioarele cele înţelepte în cămara lui Hristos. Iar a doua zi, ieşind nelegiuitul ighemon la vânat, dintr-o dată s-a speriat calul lui şi 1-a aruncat într-o vale, unde căzând s-a rostogolit şi s-a zdrobit trupul lui, încât şi-a dat ticălosul său suflet.

Iar sfântul şi cinstitul suflet al Sfintei Muceniţe Parascheva este în mâinile lui Dumnezeu. Cu cinstitele ei moaşte se fac multe tămăduiri bolnavilor, spre slava Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine cinstea şi închinăciunea, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

Sfintii Mucenici Terentie, Neonila si cei sapte fii ai lor
(28 octombrie)

Fericitul Terentie, fiind creştin dreptcredincios, s-a căsătorit prin nuntă legiuită cu Neonila, care era de aceeaşi credinţă cu el, şi au avut şapte fii: Sarvil, Fota, Teodul, Vila, Ierax, Nitul şi Eunichie, pe care i-au crescut în dreapta credinţă. Apoi au fost prinşi toţi de către păgâni, adică şi părinţii şi copiii, şi au fost duşi înaintea judecăţii celei fărădelege, unde L-au mărturisit pe Hristos, iar pe idoli i-au hulit. Pentru acest lucru au fost chinuiţi

fără de măsură şi apoi spânzuraţi. în timpul chinurilor, rănile le erau stropite cu oţet şi arse cu foc, iar sfinţii se rugau în linişte unul pentru altul şi se mângâiau.

Dumnezeu nu a trecut cu vederea rugăciunile lor, ci i-a trimis pe sfinţii săi îngeri care i-au dezlegat din legături şi au tămăduit rănile lor. Apoi păgânii, văzându-i pe sfinţi dezlegaţi şi tămăduiţi de răni, s-au spăimântat şi i-au dat spre mâncare fiarelor, dar nici un rău n-au pătimit, pentru că fiarele şi-au schimbat cruzimea în blândeţe de oaie, cu porunca lui Dumnezeu. Apoi au fost aruncaţi într-o căldare cu smoală fierbinte, dar îndată focul s-a stins şi smoala s-a răcit. Văzând păgânii că nu se ating de dânşii chinurile, le-au tăiat capetele cu sabia şi astfel şi-au aflat sfârşitul.

Sfantul Sfintit Atanasie, Patriarhul Constantinopolului
(28 octombrie)

Acest luminător preaînţelept al lumii şi adevărat rob al Mântuitorului Hristos era de loc din Adrianopol. Tatăl lui se numea Grigorie, iar maica lui, Eufrosina, şi amândoi erau dreptcre-dincioşi, de neam bun şi îmbunătăţiţi cu fapte. Ei i-au dat pruncului lor numele de Alexie. Chiar din copilărie se arăta în ce fel va fi când va ajunge vârstnic, că niciodată nu s-a dedat la jucării, după obiceiul copiilor, nici nu şi-a dorit lucruri trecătoare şi deşarte, ci toată sârguinţa lui era îndreptată spre slujba bisericii şi spre învăţătura de carte. Nu se aduna niciodată cu tinerii cei fără de rânduială, ca nu cumva vorbele cele rele să-i strice obiceiurile cele bune pe care le avea fericitul, ci se aduna cu oamenii cucernici şi îmbunătăţiţi şi împreună cu aceştia vorbea, ca să aibă folos sufletesc. Iar după ce tatăl său a răposat, copilul, rămânând sărman, şi mai mult sporea în fapte bune.

Apoi, după puţină vreme, din multă şi neîntreruptă citire a dumnezeieştilor Scripturi, a dobândit multă înţelepciune şi pricepere; şi era atât de iscusit când vorbea cu alţii, încât toţi se minunau de el, cum un tânăr ca acesta a covârşit atât de mult pe cei bătrâni în înţelepciune. Apoi cu cât înainta în vârstă, cu atât sporea şi cu îmbunătăţirea sufletului său. După aceea, punându-şi în minte să se lepede desăvârşit de deşertăciunea lumii celei amăgitoare, mincinoase şi trecătoare, a dorit înţelepciunea cea de sus, ca să se învrednicească de fericirea cerească.

Către această viaţă s-a îndemnat mai întâi din cuvântul Sfintei Evanghelii, în care zice Domnul: Cel ce iubeşte pe tatăl său sau pe mama sa mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine, adică nu este vrednic să fie ucenicul Meu. Iar al doilea, s-a mai folosit şi de viaţa şi petrecerea minunatului Alipie Stâlpnicul. Citind-o cu evlavie şi cu umilinţă, a văzut că şi acesta a lăsat toate cele trecătoare ale lumii şi a părăsit pe maica sa, care era văduvă şi avea de la dânsul mare mângâiere, rănindu-i inima sa de mamă. Atunci a lăsat şi el patria, rudeniile, prietenii şi pe preaiubita lui maica necăjită şi fără de bărbat şi s-a dus la Tesalonic, în ale cărui hotare se afla unchiul său, Sfântul Acachie, care era monah într-o mănăstire bogată. Apoi, văzând că fraţii de acolo nu aveau sârguinţă cuviincioasă

către păzirea cea cu dinadinsul a vieţii monahale, ci mai mult pentru grija şi împătimirea către lucrurile materiale, luându-şi iertăciune, a plecat de acolo şi, după ce i-a crescut barbă, s-a dus în Sfântul Munte Athos.

Acolo, închinându-se la toate mănăstirile şi la celelalte schituri şi sihăstrii, a avut mare folos, pentru că, la fel ca o albină iubitoare de osteneală, care înconjoară livezile şi îşi adună mierea cea dulce din multe feluri de flori, la fel făcea şi sfântul, luând de la cei îmbunătăţiţi pilde de folos sufletesc şi punându-le în vistieria inimii cu mare sârguinţă. Apoi, atât de mult a iubit osteneala şi pătimirea trupului, încât niciodată nu purta încălţăminte, ci umbla desculţ, nu avea nici măcar două rase, ci cu o singura haină se îmbrăca în toate zilele şi nopţile. Iar pe dedesubt, pe piele, purta o haină aspră de păr, pentru mai multă suferinţă.

Toată vremea o petrecea în posturi, încât hrana lui era formată numai din pâine şi apă şi din acestea gusta cu mare înfrânare, încât niciodată nu se sătura. Şi astfel şi-a petrecut toată viaţa ca un înger. Nu a încălecat niciodată pe cal, nici nu şi-a spălat capul şi picioarele vreodată, nici chiar în vremea în care era arhiereu. Chiar şi atunci dormea pe pământul gol, pentru mai multă pătimire. După ce s-a închinat la toate mănăstirile, s-a dus şi la Mănăstirea Esfigmenu şi s-a dat de obşte, unde atâtea osteneli şi nevoinţe a săvârşit, încât este cu neputinţă a le nota pe toate cu de-a-mănuntul. Numai din multele lui nevoinţe să scriem câteva.

Un ieromonah cucernic s-a dus din mănăstirea studiţilor la Sfântul Munte Athos pentru închinare şi, ajungând la Mănăstirea Esfigmenu, i-au povestit monahii faptele cele bune ale cuviosului, care a fost acolo timp de doi ani trapezar, slujind fraţilor cu multă sârguinţă. El nu avea chilie, nici pat şi nici măcar o rogojină, nici vara şi nici chiar iarna, când în locurile acelea cade multă zăpadă şi este foarte frig. Dormea pe pământ puţină vreme, apoi se scula şî tămâia, rugându-se şi priveghind toată noaptea, citind Psaltirea şi zicând: „Privegheat-au ochii mei până dimineaţa, ca să cuget la cuvintele Tale". Nimeni nu 1-a văzut pe el stând jos să mănânce, ci stătea numai în picioare şi mânca numai făramiturile care rămâneau de la masa celorlalţi, zicând: Că şi câinii se hrănesc cu făramiturile care rămân de la masa stăpânilor. Trei ani cât a stat în mănăstire n-a gustat nici untdelemn, nici vin, nici vreo altă îndestulare trupească n-a avut, deşi gătea pentru fraţi multe bucate bune; căci avea mare bucurie ca să-i mulţumească pe toţi fraţii, iar el să se înfrâneze, ca^să ia bogată răsplătire întru împărăţia cea pururea nepieritoare. întotdeauna avea ochii plini de lacrimi, căci, văzând focul acela vremelnic cu care fierbea bucatele, îşi aducea aminte de focul cel nestins al gheenei şi plângea. Pentru faptele lui cele bune toţi se îndreptau spre el cu multă evlavie şi îl cinsteau precum i se cădea. Pentru aceasta, temându-se ca să nu se lipsească de slava cea cerească pentru slava vremelnică, a plecat din mănăstire şi s-a dus la Ierusalim.

Inchinându-se la Sfintele Locuri şi la cele de prin pustia Iordanului, s-a dus la Muntele Latrului, unde locuiau părinţii cei cuvioşi. Acolo a petrecut multă vreme într-o chilie pustnicească. După ce s-a folosit mult de la acei părinţi sfinţi, a plecat în muntele lui

Avxentie, unde se aflau în acea vreme monahi îmbunătăţiţi, între care vestitul Ilie, Nil Italianul şi Atanasie Leprindineanul. După ce a vorbit cu ei, învăţându-se unii pe alţii, a plecat de acolo în muntele lui Ghelasie, unde se afla mănăstirea fericitului Lazăr, şi acolo a petrecut opt ani, slujind fraţilor la toate trebuinţele cu mare osârdie. Apoi s-a făcut schimnic şi şi-a luat numele de Atanasie în loc de Acachie.

După aceasta, deşi nu voia, l-au hirotonit diacon şi preot, apoi l-au făcut tipicar şi eclesiarh, slujind cu multă sârguinţă în această slujbă, ca nimeni altul. Apoi, citind toate cărţile de câte trei ori sau de câte patru ori şi primind mult folos din ele, a adunat întru sine multă bogăţie de înţelepciune şi de cunoştinţe, punând totdeauna suişuri în inima lui. Pentru care, învrednicindu-se dumnezeieştii vederi, Stăpânul Iisus Hristos 1-a chemat să pască oile cele cuvântătoare. Deci, ascultaţi o înfricoşată şi minunată povestire.

Sfântul avea obiceiul de a merge la biserică mai înainte de Utrenie ca să se roage în pridvor. într-o noapte, când se ruga cu lacrimi înaintea icoanei cu răstignirea lui Hristos, din icoană a ieşit un glas preadulce, zicându-i: „De vreme ce mă iubeşti, Atanasie, vei paşte poporul Meu cel ales". Acestea auzindu-le el, a căzut jos de frică, apoi, cu bucurie negrăită preamărea cu lacrimi pe Domnul. Şi făcând zece ani în slujba de eclesiarh, îşi aducea aminte de dulceaţa liniştii sale şi se mâhnea că nu putea şi acum să se nevoiască.

Deci plecând de acolo, s-a întors iarăşi la Sfântul Munte Athos şi, aflând un loc pustiu şi depărtat, a petrecut acolo fără nici un fel de mângâiere trupească, adică hrană sau îmbrăcăminte. Cu toate acestea, împărtăşindu-se de mierea liniştii celei dorite, se bucura cu sufletul, vorbind singur cu Dumnezeu şi rugându-se. Dar pentru că şi acolo în munte s-au întâmplat sminteli venite din partea diavolului, urătorul binelui, a plecat şi s-a dus iarăşi în muntele Ganului, unde, aflând loc liniştit, după dorinţa sa, s-a sălăşluit acolo şi, în puţină vreme, s-au adunat şi alţii după dânsul. Căci pe mulţi îi atrăgea fapta bună a cuviosului, pe care el îi primea cu multă dragoste şi îi deprindea întru rânduiala petrecerii monahale. Şi i-a făcut pe dânşii vase alese ale darurilor dumnezeiescului Duh. Printre ucenicii sfântului erau şi minunatul Teofan şi lăudatul Teodorit şi mulţi alţii vestiţi în fapte bune.

Dar nu numai în locurile cele dimprejurul muntelui era vestit Sfântul Atanasie, ci şi la curţile împărăteşti. Pentru aceasta, necontenit alerga către dânsul mulţime de popor, ca să audă învăţătura cea cu miere curgătoare şi să vadă faţa lui cea blândă şi cu chip de înger. Pe aceştia îi primea cu bucurie şi le hrănea sufletele cu sfaturi duhovniceşti, cu pilde minunate şi dumnezeieşti povestiri, ca un doctor iscusit şi preaînţelept. Dar nu numai bărbaţi, ci şi multe femei se adunau la dânsul, şi pe mulţi i-a înduplecat să se lepede de cele vremelnice, ca să moştenească pe cele veşnice. S-a făcut şi o mănăstire de femei acolo în pustie, condusă de Sfântul Atanasie, şi multe dintre acele femei s-au sfinţit.

Dar să amintim şi în ce chip a ajuns Sfântul Atanasie patriarh, lucru pe care Dumnezeu 1-a rânduit ca să aducă pace şi să liniştească Biserica de tulburarea pe care o adusese mai înainte Patriarhul Ioan Veccos, care cu dreptate a fost caterisit, ca un lipsit de minte şi urâtor de Hristos.

Impăratul Ioan Cantacuzino, care domnea pe atunci, ca un dreptcredincios şi iubitor de Hristos, a adunat clerici şi arhierei şi i-a întrebat dacă voiesc să aleagă ca arhiepiscop al cetăţii pe Sfântul Atanasie. Şi toţi l-au ales şi l-au primit. După aceea a trimis arhierei şi nobili ca să-1 aducă pe Sfântul Atanasie cu mare cinste, precum i se cuvenea. Ajungând aceştia la dânsul, i-au dat scrisorile împărăteşti şi l-au rugat mult ca să primească alegerea, iar el le-a răspuns: „Rogu-vă pe voi, sfinţiţi arhierei şi prea cinstiţi boieri, să alegeţi pe un altul, care va fi vrednic, căci eu, fiind obişnuit în pustie, nu pot suferi tulburarea". Acestea le-a spus cuviosul cu smerenie, însă ei l-au rugat iarăşi mult timp ca să primească, pentru Domnul. Apoi, când au văzut că nu voia, i-au vorbit mai cu asprime, zicând: „Dacă nu ne asculţi pe noi, ca să ajuţi Biserica, acum când are mai mare nevoie şi trebuinţă, şi să foloseşti multe suflete, vei da seamă în faţa lui Dumnezeu la ceasul judecăţii".

Atunci Sfântul, aducându-şi aminte de vedenia cea de demult în muntele lui Ghelasie şi temându-se ca nu cumva, fugind de vrednicia arhieriei, pentru smerenia lui, să se osândească de Dumnezeu ca un neascultător, a făcut pogorământ şi s-a înduplecat să primească o vrednicie înaltă ca aceasta.

Deci, mergând la împărat, acesta 1-a primit cu bucurie cu toată suita lui, apoi fiind hirotonit, a stat în scaun ca un vrednic. Găsind biserica înţelenită şi mult vătămată de eretici, s-a ostenit cu sârguinţă să o cureţe şi să dezrădăcineze neghinele. Când învăţa poporul, mustra pe cei nedrepţi şi răpitori, ca un alt Ioan Gură de Aur, şi nu se ruşina de stăpânitori şi de bogaţi, nici chiar de împărat, avându-1 în ajutor pe Dumnezeu. Apoi, pe cei cucernici îi îndrepta cu sfaturi, iar pe cei neplecaţi şi nesupuşi îi pedepsea cu certuri mai aspre. Astfel se ostenea sfântul ziua şi noaptea şi se nevoia pentru a păzi nevătămată turma lui Hristos de lupii cei trupeşti şi sufleteşti. Iar diavolul, nesuferind să vadă acest lucru bun, a uneltit ca să lipsească turma lui Hristos de un păstor înţelept ca acesta.

Deci boierii care erau nedrepţi şi clericii care nu se supuneau, îl urau pe sfânt şi, nesuferind mustrările lui, i-au spus împăratului că este foarte aspru şi sălbatic şi nu mai vor să-1 aibă ca păstor, cerând să fie hirotonit un arhiereu mai îngăduitor şi care să iubească mai mult pe oameni. Acestea şi multe alte învinuiri aducându-i, totuşi împăratul nu i-a ascultat pe dânşii, căci cunoştea viaţa îmbunătăţită a sfântului şi curăţia inimii lui.

Insă cu cât trecea vremea, cu atât mai mult cei nedrepţi şi asupritori se sălbăticeau şi îl urau pe sfânt. Ba, încă şi mulţi dintre arhierei s-au unit cu boierii împotriva lui. De aceea împăratul, ca să-i împace, 1-a rugat pe sfânt să-şi dea demisia cu pace. Iar sfântul a trimis o scrisoare împăratului în care-i scria astfel: „Eu, împărate prea puternice, nu am luat

arhieria şi grija Bisericii pentru ca să tac şi să trec cu vederea greşelile oamenilor, ci pentru a îndrepta aceste greşeli şi a le mustra, căci înfricoşată osândă îi aşteaptă pe arhiereii care nu-i mustră pe cei ce păcătuiesc. Dar ei în loc să mulţumească, mă urăsc şi-mi răsplătesc cu rău în loc de bine. Deci, de vreme ce ei nu voiesc vindecarea lor şi mă izgonesc cu nedreptate, părăsesc scaunul de arhiereu, zicând: mă lepăd de clerul şi de poporul cel nesupus şi neplecat şi mă supun lui Dumnezeu, Căruia mă rog ca să mă îndrepte către ceea ce este de folos, precum ştie El, cu rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu şi ale sfinţilor Lui".

Acestea le-a scris şi îndată a plecat. Şi mergând la mănăstirea sa, a rămas acolo petrecând cu mai bună vieţuire decât înainte. Deci a petrecut alţi zece ani acolo, vieţuind cu fapte bune şi cu plăcere de Dumnezeu, vestind mai înainte, ca un prooroc, cele ce aveau să fie. Apoi, de multe ori a vestit împăratului diferite proorocii care, după cum i le-a scris, s-au şi împlinit, după cum rezulta din epistolele lui, pe care nu le scriem aici din pricină că sunt prea lungi. Cine vrea să le cunoască poate să le citească şi va înţelege cu cât dar era învrednicit de la Dumnezeu şi de câte vedenii şi descoperiri s-a făcut părtaş.

După ce Sfântul Atanasie a părăsit scaunul patriarhal, în locul lui a fost ales patriarh un om îmbunătăţit şi vrednic, pe care îl chema Ioan. Dar din cauză că era blând, nu-i pedepsea pe oamenii cei răi care vătămau Biserica lui Dumnezeu. Rămânând şi Ioan zece ani în patriarhie, s-a mâhnit din pricina multor tulburări şi a lăsat scaunul patriarhal şi iarăşi a rămas Biserica fără patriarh. Iar credinciosul împărat, având dorinţa să găsească un om vrednic ca să-1 aleagă păstor al cetăţii şi aflându-se acolo în cetate un om îmbunătăţit care se numea Mina - către care scrisese Cuviosul Atanasie că într-una din zile va fi cutremur mare în împărăteasca cetate, ceea ce s-a şi întâmplat -, după ce s-a înştiinţat despre acestea, a judecat că tot Cuviosul Atanasie este vrednic să fie patriarh la fel ca mai înainte. Pentru aceasta, a trimis oameni şi l-au adus de la mănăstire şi cu multă cinste şi evlavie l-au aşezat pe el în scaun pentru a doua oară. Şi s-a arătat cu fapte mai strălucite ca înainte, împlinitor al tuturor poruncilor, priveghetor la slujbele bisericeşti, părtinitor preafierbinte al celor nedreptăţiţi şi asupriţi, ajutător şi apărător al văduvelor şi al sărmanilor şi sprijinitor nepregetat al tuturor celor ce se aflau în nevoi. Dar mai ales către cei flămânzi şi săraci atât era de milostiv şi îndurat, încât deşerta vasele de grâu şi de alte seminţe şi le împărţea la săraci; căci în acea vreme a fost foamete mare şi înfricoşată, cum nu a mai fost altă dată, încât mulţi mureau de foame şi pretutindeni erau lacrimi şi suspine.

Iar prin învăţături sfântul îi îndemna pe cei bogaţi să întindă o mână de ajutor către cei săraci. După aceea Cuviosul Atanasie a aşezat epitropi oameni credincioşi şi cucernici în multe locuri ale cetăţii, iar pentru cei săraci fierbea grâu şi legume şi le împărţea îmbrăcăminte şi alte lucruri pentru nevoile lor. In felul acesta, după multe zile a vindecat nevoia şi primejdia foametei. După ce a mai petrecut şapte ani în scaunul patriarhal, în timpul din urmă, vieţuind după Dumnezeu în fapte bune, iarăşi s-au ridicat asupra lui din partea diavolului alte noi sminteli, căci diavolul a îndemnat pe nişte oameni oarecare, cu obiceiuri rele şi necurate, să facă rău sfântului. Şi de vreme ce n-a putut să afle nici o

prihană în viaţa lui, căci era foarte îmbunătăţit, au scornit că este eretic. Iar diavolul i-a învăţat să procedeze astfel: Au ascuns o icoană a Maicii Domnului sub aşternutul de la scaunul patriarhal şi după aceea l-au acuzat că luptă împotriva icoanelor, şi au arătat icoana cea ascunsă sub aşternutul scaunului. Dar după ce a fost cercetată cu de-a-mănuntul pricina, s-a descoperit adevărul, iar făcătorii de rele au fost pedepsiţi şi sfântul a fost izbăvit. Iar el a încercat iarăşi să părăsească scaunul patriarhal, ca să scape de tulburări, dar împăratul n-a vrut. Din aceasta pricină a mai stat puţină vreme ca patriarh şi până la urmă s-a dus la mănăstirea lui şi s-a liniştit. Deci, izbăvindu-se de grija lumii şi de tulburări, postea, priveghea şi mai mult se ruga, iar mintea lui s-a făcut îngerească şi cerească.

Deci s-a învrednicit de multe vedenii şi descoperiri de la Dumnezeu şi a spus multe fapte mai înainte, care toate s-au împlinit, după cum a proorocit, încât toţi se minunau şi îl cinsteau pe el. Dar să povestim câteva din multele lui minuni, spre încredinţare.

Un ucenic al sfântului, cu numele Iachint, a făcut pe grumaz o bubă care nu se mai vindeca, pe care poporul o numeşte fagusa (adică mâncătoare). Şi 1-a rugat de multe ori pe Sfântul Atanasie ca să-1 lase să se ducă la doctor, ori să facă el rugăciune către Domnul ca să-1 tămăduiască. Iar sfântul îl sfătuia să rabde ca Iov sau ca mulţi alţii care au răbdat multe patimi şi au mulţumit lui Dumnezeu. Atunci săracul Iachint şi-a adus aminte de credinţa acelei femei căreia îi curgea sânge şi despre care scrie în Sfânta Evanghelie şi, urmând pildei aceleia, s-a dus în spatele sfântului şi, căzând la pământ cu lacrimi şi cu credinţă, a apucat marginea hainei sfântului şi a atins-o de locul bolnav. Şi îndată, o, minune! după credinţa lui s-a vindecat. Altă dată, acelaşi Iachint s-a urcat pe acoperişul chiliei lui ca să facă o treabă oarecare şi, din ispita diavolului, a căzut la pământ şi zăcea ca mort. Apoi sfântul cu rugăciunea 1-a înviat şi 1-a făcut sănătos ca mai înainte.

Altă dată două monahii dintr-o mănăstire de femei au căzut într-o boală foarte grea şi de nevindecat şi aşa trecând multă vreme şi nemaiputând să sufere durerile şi reaua pătimire, au vestit aceasta sfântului, zicându-i: „Ne rugăm ţie, preasfinţite stăpâne, să faci rugăciune către Domnul Cel iubitor de oameni ca să ne uşureze de boală sau să ne odihnească ca un milostiv". Iar sfântul le-a răspuns: „Eu voiam să suferiţi încă puţină vreme, ca să aveţi parte de mai multă plată întru veşnica odihnă. Dar de vreme ce nu mai puteţi să suferiţi, rugaţi-vă noaptea aceasta Preasfmtei Născătoare de Dumnezeu şi dimineaţă vă veţi tămădui". Aşa a zis cel smerit cu cugetul, ca să scape de laude şi cuvântul lui a devenit faptă. Căci a doua zi dimineaţa s-au aflat sănătoase, cu darul şi cu iubirea de oameni a lui Dumnezeu, şi îndată s-au dus la sfânt şi i-au adus cuvenita mulţumire, ca să nu se arate nemulţumitoare către o atât de mare facere de bine. Dar ascultaţi şi alte minuni mai slăvite, ca să preamăriţi pe Dumnezeu.

Pe când sfântul era patriarh şi era mare foamete, după cum am povestit mai sus, a poruncit unui slujitor, care era cucernic şi îmbunătăţit, cu numele Hristodul, să împartă grâul pe care-1 avea patriarhia la mănăstirile de maici, care erau mai sărace, fiecare mănăstire primind câte 30 de kilograme de grâu. Iar Hristodul i-a spus sfântului că nu mai

rămăseseră decât cincizeci de kilograme de grâu în hambar. Dar sfântul i-a zis: „Nu grăi multe, puţin credin-ciosule, ci du-te şi fă după cum ţi-am poruncit". Deci s-a dus Hristodul şi a făcut precum i-a spus sfântul. Şi după ce a împărţit grâul, Domnul binecuvântând pe cel rămas, s-a aflat în hambar mai mult grâu decât era înainte. Din aceasta Hristodul a înţeles minunea cea mare şi a făcut metanie sfântului, ca să-i ierte greşeala de mai înainte. Apoi sfântul a poruncit iarăşi să se dea grâu cât va fi de trebuinţă săracilor şi, cu cât el împărţea grâu la săraci, cu atât Dumnezeu îl înmulţea în chip minunat, spre slava şi marea cuviinţă a Lui. Aceasta s-a făcut şi în alte daţi, căci după dărnicia lui îi răsplătea Domnul, Cel bogat şi dăruitor.

Apoi, într-o zi, fiind închis în temniţă un creştin oarecare, pentru o nedreaptă datorie, a fost pus în lanţuri. Dar sfântului, ca un iubitor de oameni şi preamilostiv, i s-a făcut milă de dânsul şi, mergând la temniţă cu oamenii săi, a scos pe om din lanţuri, 1-a dus la patriarhie şi 1-a izbăvit, netemându-se de stăpânirea împărătească sau de dregători.

In afară de celelalte fapte bune, sfântul avea şi smerenia cea aducătoare de înălţime, nu numai înlăuntrul inimii, ci şi în afară. Pentru aceasta, niciodată n-a purtat haine scumpe, ci numai o haină săracă şi umilită, pentru care de multe ori unii fără de minte îl ocărau, zicând că defăima vrednicia patriarhiei prin simplitatea îmbrăcămintei lui. Iar el le răspundea astfel: „Nu este ruşine, nici ocară să poarte cineva haine umile, ci mai vârtos este lucru de laudă. Numai păcatul este vrednic de ocară şi de defăimare, iar noi lucrăm cele poruncite de Dumnezeu. Când păcătuim, nu ne temem, iar de hainele cele proaste ne ruşinăm! Cel ce iubeşte pe Dumnezeu, se cuvine a face voia Lui şi a nu fi plăcut oamenilor, ci smerit şi măsurat în mâncare, în îmbrăcăminte, în fapte şi în gândurile lui, ca să nu mânie pe Domnul". Acestea şi altele asemenea zicând, sfătuia şi pe alţii să se smerească, la fel cum nici el n-a cugetat să se înalţe niciodată în toată viaţa lui, de-a pururea pomenitul.

Pentru toate acestea, la sfârşitul vieţii sale s-a învrednicit a vedea iarăşi pe Stăpânul Hristos, ca şi mai înainte. Stând într-o zi la rugăciune, după obicei, a văzut pe Hristos având mâinile întinse pe Cruce şi i-a zis lui cu dojana: „Pentru ce ai lăsat oile ce ţi s-au încredinţat în mâinile tale, singure şi nepăscute, şi le risipesc lupii şi le mănâncă? Eu, Dumnezeu fiind, am primit să port trup omenesc şi să Mă răstignesc pentru mântuirea oamenilor, iar tu nu rabzi greutatea clevetirii, ci te-ai depărtat de Biserică, ca un ostaş fricos şi mic la suflet". După ce sfântul a auzit acestea, cu frică şi cu cutremur a căzut la pământ, tânguindu-se, mărturisindu-se şi rugându-se ca să-i ierte Domnul greşeala micşorării de suflet, şi cu atât de mult amar a plâns, încât a udat pământul cu lacrimi şi nu s-a ridicat de jos până când nu a luat deplină încredinţare de iertare.

După vedenia aceasta s-a nevoit ca şi mai înainte, rugându-se lui Dumnezeu cel atoatevăzător şi de la El aşteptând răsplătirea nevoinţelor şi ostenelilor lui. Dar fiindcă sosise vremea să se mute din această viaţă vremelnică şi să se ducă către Cel dorit, adunând pe ucenicii săi, i-a învăţat să părăsească toate cele vătămătoare de mântuirea sufletului, ca să se învrednicească de fericirea veşnică; şi mai ales să se silească fiecare să

câştige aceste trei fapte bune, fără de care nimeni nu se poate mântui, după cum şi mai înainte de multe ori îi sfătuia, zicând: „Sârguiască-se fiecare a păzi din tot sufletul aceste trei mari fapte bune, ca cele ce sunt următoare lui Hristos şi cu adevărat trebuincioase, mai mult decât toate celelalte fapte bune, adică: smerita cugetare, dragostea şi milostenia, prin care Sfânta Treime se slăveşte. Să vă înfrânaţi fiecare după putere şi să nu mănânce cineva decât o dată pe zi, precum avem predanie de la Sfinţii Părinţi, şi să nu primiţi gândurile cele rele şi necurate, care întinează sufletul".

Acestea şi multe altele zicându-le, trăind o sută de ani viaţă fericită şi preaminunată, şi-a dat sfântul sau suflet în a douăzeci şi opta zi a lunii octombrie, în preacuratele mâini ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Sfantul Sfintit Dimitrie, Mitropolitul Rostovului
(28 octombrie)

Pe această ramură de rai, pe Dimitrie, sfinţitorul şi făcătorul de minuni, 1-a crescut Rusia cea Mică (Ucraina), într-o cetate mică şi neînsemnată, care se numea Makarova, la o depărtare de cetatea Kievului ca la cincizeci de stadii.

El s-a născut la anul 1629, luna decembrie, din părinţi de bun neam, care erau împodobiţi cu credinţa creştinească şi umblau în poruncile lui Dumnezeu cu neabatere. Tatăl său se numea Sava şi era cu rânduiala sutaş în oastea Rusiei, iar maica sa se numea Măria. La naştere i-au pus în grabă numele Daniil, luminându-1 după aceea şi cu Sfântul Botez. După botez, pruncul a fost crescut de părinţi în frică de Dumnezeu, învăţându-1 legea creştinească şi creştea împreună cu anii, cu înţelegerea şi cu fapta bună, mergând ca pe o scară, din putere în putere.

După ce s-a deprins bine cu citirea şi scrierea limbii slavoneşti, părinţii l-au dus în cetatea Kievului, la şcoala Mănăstirii Botezul Domnului, pentru învăţătura altor limbi străine şi a altor învăţături care se învăţau acolo. La şcoală, copsul Daniil, prin isteţimea minţii sale şi prin neadormită sârguinţă, în scurtă vreme a început a arăta bună pricepere la învăţătură, sporind mai mult decât vârstnicii lui. După câţiva ani s-a arătat iscusit din destul în facerea de stihuri şi la retorică, ştiind bine toate cele ce învăţa. Pe când trecea învăţăturile acelea, Daniil se deprindea nu mai puţin şi la viaţa îmbunătăţită; căci în toată vremea aceea în care a petrecut la învăţătură, nu avea nici cea mai mică împărtăşire cu copiii cei vorbitori de vorbe rele, care făceau râsuri şi glume, şi cu cei ce cugetau la veselii şi la desfătări deşarte; adică nu voia să se răzvrătească cu cei răi şi să cadă în prăpastia păcatului, căci ştia că vorbele cele rele strică obiceiurile cele bune. El se sârguia pe cât putea să-şi păzească întreaga înţelepciune şi curăţie.

Când îi prisosea vremea de la şcoală, nu se îndeletnicea cu jocuri copilăreşti, cum era obiceiul tinerilor, ci cu citirea cărţilor insuflate de Dumnezeu. El alerga cu sârguinţă la rugăciune în biserica lui Dumnezeu, pentru că inima lui începea a se înfierbânta de văpaia dragostei dumnezeieşti şi se aprindea foc în cugetul lui. Deci, cu cât şedea mai mult la citirea scripturilor dumnezeieşti şi la citirea vieţilor Sfinţilor Părinţi, cu atât zi de zi se aprindea cu inima spre urmarea lor şi dorea să urmeze acelora; căci, deşi era în lume, arăta în sine începătura vieţii călugăreşti.

Ajungând la vârsta de 18 ani, a trecut cu vederea, pentru Hristos, lumea aceasta vremelnică şi bunătăţile ce sunt întru însa şi, cerând binecuvântare de la părinţii săi, a început a petrece în Mănăstirea Preasfintei Treimi, numită Kirilovska, în aceeaşi cetate a Kievului. Acolo, după o vreme, s-a tuns după rânduiala călugărească de Meletie, egumenul aceleiaşi mănăstiri, în anul 1638, la 9 iulie, la pomenirea Sfântului Sfinţit Mucenic Pangratie; şi, în loc de Daniil, s-a numit Dimitrie.

După primirea rânduielii călugăreşti, acest bărbat temător de Dumnezeu, aruncându-se cu totul spre purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a început a petrece viaţa cuviincioasă a călugărilor, deprinzându-se la smerenie, la ascultarea şi la iubirea de fraţi. El se sârguia pe cât putea a urma în lucrurile cele bune cuvioşilor părinţi: Antonie, Teodosie şi celorlalţi făcători de minuni ai Pecerskăi. Nu se îngrijea nicidecum de câştigarea averilor şi bogăţiilor vremelnice, ci, toată sârguinţă lui, era să-I placă lui Dumnezeu şi, după chemarea sa, să-I slujească cu credinţă.

Trecând puţină vreme după călugăria sfântului, la 25 martie 1639, la praznicul Bunei-Vestiri a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, cu voia povăţuitorului, Sfântul Dimitrie a fost hirotonit diacon, de preasfinţitul Mitropolit al Kievului, Iosif Tunalski.

Apoi a petrecut multă vreme în Mănăstirea Kirilovska din Kiev, supunându-se cu smerenie şi în tăcere povăţuitorului lui în toate, slujind fraţilor fără de lenevire şi împlinind cu osârdie toată ascultarea mănăstirească şi bisericească. El se afla mai întâi de toţi la cântarea bisericească şi ieşea mai pe urmă. în biserică stătea cu frică, asculta cu luare aminte dumnezeiasca Scriptură ce se citea, iar în chilie se îndeletnicea la rugăciune, scriind şi alcătuind cele poruncite de egumen, sau de alţi începători mai înalţi, şi se nevoia şi la citirea cărţilor cele folositoare de suflet.

Apoi, trecând câtăva vreme, cu voinţa preasfinţitului Lazăr Baranovici, arhiepiscopului Cernigovului, Sfântul Dimitrie a fost chemat din Kiev în cetatea Cernigovului şi a fost hirotonit preot în Mănăstirea Gustinski, la 23 mai 1659, la praznicul Pogorârii Sfântului Duh. După aceasta, acelaşi preasfinţit Lazăr al Cerni-govului, de vreme ce îl ştia pe el că este bărbat iscusit şi învăţat, bun şi vrednic pentru semănarea cuvântului lui Dumnezeu în inimile omeneşti, 1-a binecuvântat să fie propovăduitor în cetatea Cernigov.

Sfântul Dimitrie a petrecut mai mult de doi ani în sobornicească biserică a Cernigovului, propovăduind cu mare folos cuvântul lui Dumnezeu şi în alte biserici ale acestei eparhii.

Cuvântul lui era tare, dres cu sarea înţelepciunii şi toţi doreau să-1 audă. Dar nu numai în Rusia Mică a fost propovăduitor, ci şi peste hotar, în domnia Litovska.

După o vreme, cerându-şi voie şi luând binecuvântare de la arhiereu, s-a dus de la Cernigov la cetatea Vilna şi, fiind acolo puţină vreme în Mănăstirea Pogorârii Sfântului Duh, a spus două cuvinte de învăţătură. După rugămintea duhovniceştilor fraţi de la Sluţka, s-a mutat de la Vilna la Sluţka şi, un an întreg, s-a ostenit cu neadormire întru propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, petrecând în Bratska, Mănăstirea Schimbării la Faţă, cea grecească şi rusească.

După arătarea vieţuitorilor acelei cetăţi, îşi avea un făcător de bine, pe un oarecare Ioan, cetăţean dreptcredincios, care se mai numea Skoccevici şi care făcuse acel lăcaş cu cheltuiala sa. Deşi el era chemat din Sluţka, de către feţe luminate prin multe scrisori duhovniceşti şi politiceşti, dar, fiind oprit de cele mai puternice rugăminţi şi mari făgăduinţe ale dumnezeieştii frăţimi, a zăbovit până la sfârşitul acelui creştin. După ce a murit el, Sfântul Dimitrie a făcut, la îngroparea lui, cuviinciosul cuvânt de îngropare.

După aceasta s-a întors de la Sluţka în Rusia Mică şi a început să vieţuiască la scaunul Hatmaniei, cetatea Baturin, în Mănăstirea Sfântul Nicolae, care se numea Krupiţka, îndeletnicindu-se în post, rugăciuni şi în citirea cărţilor folositoare de suflet; dar mai mult se sârguia la propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu. Pentru aceste fapte plăcute lui Dumnezeu şi sfintei Lui Biserici, cu binecuvântarea arhiereilor de la Kiev şi Cernigov a fost ales egumen la diferite mănăstiri. Auzind de îmbunătăţită lui viaţă şi având mare râvnă spre ascultarea cuvântului lui Dumnezeu, ca şi cum ar zavistui una alteia, cu neîncetate rugăminţi îl chemau la sine. Sfântul Dimitrie s-a pus egumen de preasfinţitul arhiepiscop Lazăr Baranovici al Cernigovului, mai întâi în Mănăstirea Schimbării la Faţă a Domnului, care se numea Macsacosca, la 14 septembrie 1681, la pomenirea Sfântului Prooroc Moise, văzătorul de Dumnezeu. Mai înainte de numire, acel arhiereu, ca şi cum ar fi ştiut că Sfântul Dimitrie se va învrednici şi la rânduiala bisericească, a zis către el aceste cuvinte: „Să-ţi binecuvinteze Domnul Dumnezeu, nu numai egumenia, dar după acest nume, Dimitrie, îţi doresc şi mitra, Dimitrie; deci să câştigi mitra!" După numirea ca egumen, i-a urat astfel: „Astăzi este Sfântul Prooroc Moise, văzătorul de Dumnezeu şi în această zi te-a învrednicit Domnul Dumnezeu la egumenie, aici unde este hramul Schimbării la Faţă a Domnului, ca pe Moise în Tabor. Cel ce a arătat căile sale lui Moise, să-ţi arate şi sfinţiei tale, în acest Tabor, căile Sale spre veşnicul Tabor. Aceste cuvinte, precum zice singur Sfântul Dimitrie, mărturisind despre sine - eu păcătosul, ca pe o frumoasă însemnare şi proorocie am socotit-o şi am însemnat-o. O, să dea Dumnezeu, ca această proorocie a preasfinţiei sale să se împlinească!"

Deci, luând acest dreptcredincios călugăr binecuvântare de la arhiereu, s-a dus la Mănăstirea Macsacovsca şi a intrat în ascultarea egumeniei încredinţată lui. Povăţuind bine pe fraţi şi ridicând toate cele spre folosul de obşte al mănăstirii, se ostenea în propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, plăcând Domnului cu postul, cu privegherea şi cu alte lucruri bune, dar mai ales cu smerita cugetare; căci, măcar că era începător, însă

blândeţea şi obiceiul lui cel bun nicidecum nu le-a schimbat; ci ţinea în mintea sa, ceea ce s-a zis de către Domnul: Cel ce ar voi să fie mai mare între voi, să vă fie slugă.

Precum singur se făcea mai mic înaintea tuturor, aşa şi pe fraţi îi învăţa în toate zilele să nu se înalţe întru nimic.

După un an, la întâi martie, la pomenirea Sfintei Muceniţe Evdochia, cu binecuvântarea aceluiaşi arhiereu, a fost rânduit egumen al Mănăstirii Sfântul Nicolae din cetatea Baturin, care se numeşte Krupinţka. Astfel, lăsând egumenia de la Macsacovsca şi mulţumind fraţilor de acolo, s-a mutat în Mănăstirea Baturin; deci, câştigând poruncă, a luat începătorie peste această mănăstire. După ce a trecut un an şi opt luni, acest egumen vrednic de laudă, iubind viaţa cea liniştită şi fără de tulburare, dorind ca în singurătate să placă lui Dumnezeu, la 26 octombrie, la pomenirea Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, în ziua celui de un nume cu el, a lăsat începătoria Mănăstirii Baturin şi vieţuia deosebit.

Trecând o vreme, la rugămintea arhimandritului Varlaam Iasinski, al lavrei Pecerska din Kiev, care după aceasta a fost mitropolit în Kiev, s-a mutat de la Baturin în lavra Pecerskăi. Acel arhimandrit - precum se poate vedea din Predoslovia ce s-a pus la începutul Mineiului - dorind ca acel scop plăcut lui Dumnezeu, al egumenilor lavrei Pecerska mai înainte de el, a fericitului întru pomenire mitropolitul Kievului Petru Movilă şi a arhimandritului Inochentie Gizel - care mult mai înainte se ostenise pentru îndreptarea cărţilor Vieţilor Sfinţilor, ca prin dumnezeiescul ajutor să le aducă întru săvârşire - se sârguia, pe cât se putea, să afle un bărbat ca acela bine înţelegător, căruia să-i încredinţeze acel lucru de bună trebuinţă spre a-1 săvârşi. Când a-toate-dăruitorul Dumnezeu, după osârdnica lui cercare, a trimis în lavra aceea pe acest înţelept şi dreptcredincios bărbat, ca să vieţuiască într-însa, atunci acel arhimandrit, dând mulţumire lui Dumnezeu, s-a sfătuit despre aceasta cu soborniceştii părinţi şi cu fraţii lavrei. După sfatul lor, acestui preaiscusit propovăduitor al cuvântului lui Dumnezeu, care se mărturiseşte de singurul adevăr, i-a încredinţat, ca din dragostea cea către sfinţii plăcuţi lui Dumnezeu şi pentru scrierea numelui său în cartea vieţii veşnice, să se ostenească a aduna Vieţile Sfinţilor şi, îndreptându-le desăvârşit, să le scrie.

Văzând Sfântul Dimitrie trebuinţa cea de nevoie a Bisericii lui Dumnezeu, a ascultat cuvintele fericitului Simeon Metafrast, care scrie: „De asemenea, este rău a grăi cele ce nu se cade şi a da tăcerii cele ce sunt folositoare şi cinstite; pentru că aşa cum vatămă gândurile celor ce aud pe cel ce grăieşte cele necinstite, tot astfel cel ce tace faptele cele bune ale sfinţilor, lipseşte pe cei dreptcre-dincioşi de folos, cinstind astfel mai mult odihna sa decât lucrul lui Dumnezeu".

După ce fericitul Dimitrie îndelung se lepăda, punându-şi nădejdea spre ajutorul lui Dumnezeu, spre rugăciunea Maicii Domnului şi spre ale tuturor sfinţilor, a intrat în această osteneală plăcută de Dumnezeu în anul 1684, luna iunie, şi a început lucrul ce i se încredinţase a-1 împlini cu mare sârguinţă. Scoţând ca din nişte izvoare din acele mari

cărţi ce se numesc ale citirii, ale fericitului Macarie, mitropolitul Moscovei, şi de la alţi istorici creştini, aducea la arătare purtătorul de viaţă pârâu, spre adăparea acelor suflete creştineşti însetate de învăţături folositoare.

Ostenindu-se Sfântul Dimitrie într-această mântuitoare ascultare, în scurtă vreme i s-au arătat în vis două vedenii de acest fel, una după alta, din care cea mai de pe urmă este tipărită în mineiele citirii, la 10 noiembrie, la sfârşitul vieţii Sfântului Mucenic Orest. Prima vedenie zice: „în anul 1685, 10 august, auzind eu - spune acest arhiereu, despre el singur -, trăgându-se clopotul pentru Utrenie şi dormitând după obişnuita mea lenevire, nu am apucat începutul, ci am dormitat până la citirea Psaltirii. în această vreme am văzut această vedenie: Se părea că îmi era încredinţată în purtare de grijă o oarecare peşteră, în care se odihneau nişte sfinte moaşte. Atunci, căutând mormintele sfinţilor cu lumânarea, am văzut acolo odihnindu-se Sfânta Marea Muceniţă Varvara. Apropi-indu-mă de mormântul ei, am văzut-o zăcând pe coaste, iar mormântul ei arăta oarecum a putreziciune.

Dorind eu să-1 curăţ, am scos moaştele din raclă şi le-am pus în alt loc. Apoi, curăţindu-1, m-am apropiat de moaştele ei şi le-am luat cu mâinile să le pun în raclă; dar îndată am văzut pe Sfânta Varvara vie, şi eu grăiam către dânsa: «Sfântă Fecioară Varvara, făcătoarea mea de bine, roagă-te lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor mele». Sfânta a răspuns, ca şi cum avea o oarecare îndoială: «Nu ştiu, oare voi pleca, căci te rogi latineşte!» Socotesc că aceasta mi s-a zis mie, pentru că sunt foarte leneş la rugăciune şi m-am asemănat într-această întâmplare catolicilor, la care rugăciunea este foarte scurtă în cuvinte, tot aşa precum şi rugăciunea mea fusese scurtă.

Auzind cuvintele acestea de la sfânta, am început a mă întrista şi a mă deznădăjdui. Dar sfânta, lăsându-mă puţină vreme, a căutat spre mine cu faţă veselă şi luminată şi mi-a zis: «Nu te teme!» Apoi mi-a grăit alte cuvinte mângâietoare, pe care nu le ţin minte. După aceasta, punând-o în raclă, i-am sărutat mâinile şi picioarele. Trupul ei mi se părea viu şi foarte alb, iar racla foarte săracă şi învechită. Fiindu-mi jale de aceea, căci cu necurate şi spurcate mâini şi buze îndrăznisem a mă atinge de sfintele ei moaşte şi că nici racla nu mai era frumoasă, mă gândeam cum aş putea să împodobesc acest mormânt. Deci am început a căuta o raclă nouă şi mai scumpă, în care aş muta sfintele moaşte; dar într-o singură clipeală m-am deşteptat. Părându-mi rău de această deşteptare, inima mea a simţit o oarecare bucurie. Dumnezeu ştie ce înseamnă acest vis şi ce fel de împlinire va fi pe urmă. O, de mi-ar da Dumnezeu, cu rugăciunile Sfintei Varvara, patroana mea, îndreptare vieţii mele celei rele şi ticăloase".

A doua vedenie a fost într-acelaşi an: „în postul Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos, într-o noapte, sfârşind de scris pătimirea Sfântului Mucenic Orest, a cărui pomenire se cinsteşte pe 10 noiembrie, cu un ceas sau mai puţin înaintea Utreniei, m-am culcat să mă odihnesc, fără să mă dezbrac, şi în vedenia visului am văzut pe Sfântul Mucenic Orest cu faţa veselă, vorbind cu mine aceste cuvinte: «Eu am răbdat mai multe chinuri pentru Hristos decât ai scris tu aici». Aceasta zicându-mi, şi-a descoperit pieptul său şi mi-a

arătat în coasta stângă o rană mare, pătrunsă până la cele dinlăuntru, şi mi-a zis: «Aceasta mi-a făcut-o cu fierul». Apoi, descoperindu-şi mâna dreaptă până la cot, mi-a arătat o rană lungă, prin care se vedeau venele tăiate, şi mi-a zis: «Aceasta mi-a tăiat-o cu sabia». Asemenea arătându-mi şi mâna stângă, tot în acelaşi loc mi-a arătat o rană, spunându-mi că şi pe aceea i-a făcut-o cu sabia.

După aceasta, plecându-se, şi-a descoperit piciorul până la genunchi, şi mi-a arătat la genunchi o rană. Asemenea, descoperindu-şi şi celălalt picior până la genunchi, mi-a arătat tot în acelaşi loc o rană şi mi-a zis: «Acestea mi-au fost făcute cu coasa». Apoi, stând drept, îmi căuta în faţă, zicându-mi: «Vezi oare că eu mai multe am răbdat pentru Hristos decât ai scris tu?» Dar eu împotriva acestora nimic nu îndrăzneam să zic, ci tăceam, gândind în mine: «Cine să fie acest Orest? Nu este el oare din rândul celor cinci la număr?» La acest gând al meu, sfântul mucenic a răspuns: «Nu sunt eu acel Orest, din cei cinci la număr, ci acela a cărui viaţă ai scris-o tu acum!» Apoi am mai văzut şi pe un oarecare om cinstit stând după dânsul, şi mi se părea că este de asemenea un mucenic, dar acela n-a zis nimic.

Deci în acea vreme m-a deşteptat clopotul rânduit spre Utrenie, şi-mi era mare jale, că această vedenie s-a sfârşit aşa curând. Cum că aceasta cu adevărat aşa am văzut-o precum am scris-o, iar nu într-alt chip, eu nevrednicul şi păcătosul, sub jurământul meu cel preoţesc o mărturisesc, căci precum atunci, tot aşa şi acum ţin minte".

Trecând doi ani şi trei luni de la acea vreme, când Sfântul Dimitrie s-a lăsat de egumenie, i s-a întâmplat lui că era în cetatea Baturin cu arhimandritul Varlaam al Pecerskăi Kievului, unde, după rugămintea luminatului boier Hetman şi a celorlalţi duhovniceşti şi politiceşti stăpânitori - deşi se lepăda -, a fost silit ca iarăşi să primească egumenia Mănăstirii Nicolaevska din Baturin. Deci, luând spre aceea poruncă, a ieşit din lavra Pecerskăi şi, mergând la mănăstirea aceea, a şezut la egumenie, după voia duhovniceştilor şi mireneştilor stăpânitori.

Petrecând el acolo, a sfârşit de scris Vieţile Sfinţilor care cuprind în cele trei luni, Septembrie, Octombrie şi Noiembrie şi potrivindu-le pe dânsele cu cele mai mari cărţi ale citirii, ale fericitului Macarie, mitropolitul Moscovei, întru toate istoriile, povestirile şi faptele cele făcute de sfinţi în nevoinţele lor, şi îndreptându-le desăvârşit, le-a dat spre cercetarea părintelui Varlaam, arhimandritul Pecerskăi, împreună cu fraţii. După ce acelea s-au citit şi s-au găsit bune de soborniceştii părinţi ai lavrei aceleia şi de alţi bineînţelegători bărbaţi, atunci Sfântul Dimitrie, iubitorul de osteneală, mergând de la Baturin la Kiev, în Mănăstirea Pecerskăi, a început a le tipări pe ele prin a sa cercetare, în anul 1689 luna ianuarie. Deci s-a sfârşit de tipărit cea dintâi carte, care a început de la anul nou şi care cuprinde în sine cele trei luni mai sus pomenite, întru acelaşi an, pe vremea aceluiaşi arhimandrit Varlaam Iasinski.

Degrab după aceasta a fost trebuinţă pentru îndreptarea unor lucruri, ca luminatul boier Hetman să se ducă din Baturin la împărăteasca cetate Moscova. Atunci a mers împreună

cu el Ino-chentie, egumenul mănăstirii din Kiev, şi Sfântul Dimitrie cu doi diaconi din mănăstirea aceea, la cetatea Moscova. După ce a sosit în Moscova, s-a dus înaintea dreptcredinciosului împărat Ioan Alexievici şi a binecredincioasei împărătese Sofia Alexievna, şi s-a învrednicit a-i săruta mâna. într-acea vreme, dreptcredinciosul împărat Petru Alexievici era la mănăstirea Cuviosului Serghie de Radonej, făcătorul de minuni. în acea zi a luat binecuvântare de la preasfinţitul patriarh Ioachim. Apoi, trecând câteva zile, s-a dus la mănăstirea lui Serghie de Radonej, unde s-a învrednicit a vedea pe dreptcredinciosul împărat Petru Alexievici, care i-a primit cu milostivire şi le-a dat să-i sărute mâna.

Intr-acea vreme se întâmplase că era şi preasfinţitul patriarh în aceeaşi mănăstire. La plecare, au stat în al doilea rând înaintea împărăteştii lui mărimi şi i-au sărutat mâna. Liberându-1, preasfinţitul patriarh a dăruit Sfântului Dimitrie icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, îmbrăcată în aur, şi 1-a binecuvântat ca să se îndeletnicească cu scrisul vieţilor sfinţilor. După aceasta s-a întors înapoi la Baturin de la împărăteasca cetate Moscova.

Venind la mănăstirea sa, Sfântul Dimitrie şi-a făcut o chilie deosebi, aproape de biserica Sfântul Nicolae, pentru petrecere mai îndemânatecă. Această chilie o numeşte el, în scrisorile sale cele din toate zilele, "schit", şi, mutându-se într-însa, s-a apucat la alcătuirea cărţii a doua, adică la Vieţile Sfinţilor pe lunile decembrie, ianuarie şi februarie. Ostenindu-se el la îndreptarea acelora, nu puţină îndemnare i-a dat, prin scrisoarea sa, preasfinţitul patriarh Adrian, care a venit după Ioachim. Acela, văzând bine alcătuită cartea dintâi pe cele trei luni, a judecat că această osteneală este de folos la toată creştinătatea Rusiei. Deci a trimis o scrisoare arhierească preasfinţitului mitropolit al Kievului, Varlaam Iasinski, care mai înainte fusese arhimandrit în lavra Pecerska din Kiev, binecuvântându-1 şi îndemnându-1 să scrie Vieţile Sfinţilor. Acea scrisoare este tipărită la începutul cărţii a doua a Mineiului.

In acea scrisoare se scrie îndestulată laudă şi mulţumire ostenitorului, pentru cartea cea dintâi a Vieţilor Sfinţilor şi îl îndeamnă să nu lase acel lucru mântuitor de suflet, ci să se sârguiască în tot chipul să-1 ducă la bun sfârşit, dându-i arhipăstorească sfătuire şi binecuvântare. Dimitrie, iubitorul de osteneală, fiind îndemnat prin acea scrisoare, a răspuns preasfinţitului patriarh cu cuviincioasă smerenie şi mulţumire şi a cerut ca Mineiele luate de dânsul din Moscova, după porunca preasfinţitului patriarh Ioachim, care cuprindeau lunile decembrie, ianuarie şi februarie, să se trimită la dânsul, căci, deşi erau cercetate de dânsul mai înainte, pentru scurtimea vremii nu le citise pe toate şi nu le scrisese pe cele de mult folos şi foarte de nevoie dintr-însele.

După ce, cu porunca preasfinţitului patriarh, i s-au trimis Mineiele celor trei luni, pentru scrierea Vieţilor Sfinţilor, acest iubitor de osteneală a lăsat egumenia Mănăstirii Baturin. Deci, petrecând în pustiul său din singurătate, potrivind şi celelalte trei luni cu citirile cele mari, le-a îndreptat desăvârşit şi, ducându-se la Kiev, a început a tipări Vieţile Sfinţilor din luna decembrie, la 10 iulie 1693. Apoi, după dorinţa unor stăpâniri duhovniceşti, Sfântul

Dimitrie a fost numit egumen la cetatea Gluhov, în Mănăstirea Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel.

Petrecând el acolo, a sfârşit de tipărit a doua carte a celor trei luni, în anul 1695, pe vremea arhimandritului Meletie. El a luat nu mică laudă de la acelaşi sfinţit patriarh, prin altă scrisoare ce i-a trimiş-o în acelaşi an pentru această a doua parte. Cu aceste două scrisori ale preafericitului păstor, care se îngrijea pentru înmulţirea slavei lui Dumnezeu şi a sfinţilor Lui, Dimitrie, iubitorul de osteneală, îndemnându-se, şi-a întins mâna spre îndreptarea cărţii a treia a Vieţilor Sfinţilor, care cuprindea într-însa lunile martie, aprilie şi mai. Deci a început a se osteni la scrierea celei mai mari cărţi decât cea dintâi.

Trecând o vreme, s-a mutat de la Gluhov la Kiev, în Mănăstirea Preasfintei Treimi, numită Kirilovska, în care s-a tuns în călugărească rânduială. El a petrecut acolo numai cinci luni. După aceasta, ca un bărbat bine înţelegător şi iubitor de osteneală, dar mai ales să-i zicem luminător, ca să nu fie ascuns sub obroc, a fost ridicat la treapta de arhimandrit, cu învoirea preasfinţitului Varlaam, Mitropolitul Kievului, şi cu a preasfinţitului Ioan, arhie-piscopul Cernigovului, la 2 iunie 1697, la pomenirea Sfântului Sfinţit Mucenic Metodie, episcopul Patarelor, al Mănăstirii Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numeşte Eleţka.

Drept aceea, Sfântul Dimitrie, suindu-se la cea mai înaltă treaptă a vredniciei, a adăugat după treaptă şi iubirea de osteneli cea mai mare, ştiind că: Celui ce i s-a dat mult, mult i se va cere; căci, precum mai înainte se ostenea în ascultarea ce se pusese asupra lui, îndreptând Vieţile Sfinţilor cu ajutorul lui Dumnezeu, după puterea sa, tot aşa se îngrijea şi pentru buna rânduială mănăstirească şi pentru mântuirea fraţilor încredinţaţi lui. El nu mai puţin ajuta şi în celelalte lucrări duhovniceşti sfintei biserici, săvârşind multe lucruri folositoare, cu cuvântul, cu socoteala şi cu tot lucrul.

Stând doi ani şi trei luni la Mănăstirea Eleţka, cu voia celor mai mari, s-a mutat la Novgorodul Siverki, în mănăstirea Preami-lostivului Mântuitor, tot ca arhimandrit. Petrecând el în mănăstirea aceea, a sfârşit de scris cele trei luni, pomenite înainte, ale Vieţilor Sfinţilor: martie, aprilie şi mai. Iar de tipărit, le-a sfârşit în anul 1700, fiind atunci arhimandrit în lavra Pecerska Ioasaf Cracovski, de la care degrabă după aceea s-a trimis Sfântului Dimitrie, spre binecuvântare, acel chip împărătesc pe care dreptcredinciosul împărat Alexie Mihailovici 1-a trimis în dar preasfinţitului Mitropolit al Kievului Petru Movilă, când a fost încoronat la împărăţie. Dar nici în această sfântă mănăstire nu s-a odihnit multă vreme sub umbra ramurii raiului, cea atât de mult roditoare; căci îndreptarea cea sâr-guitoare a datoriilor celor încredinţate acestui sfânt bărbat şi iscu-sinţa cea deosebită întru propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, asemenea şi îmbunătăţită lui viaţă, degrab a început a se vesti monahului cel preavăzător, pentru ca să câştige leafa şi mila cea vrednică pentru acelea.

La începutul anului 1701, după porunca dreptcredinciosului împărat Petru cel Mare, a fost chemat la Moscova. Eparhia Tovolsca neavând atunci păstor, îl hirotoniră mitropolit

al ei şi al Siviriului, punându-1 între patriarhi în acelaşi an, la 23 martie, în Duminica închinării Sfintei Cruci. După aceea a fost cuprins de o boală, în care singur dreptcredinciosul împărat a binevoit a-1 cerceta. Cunoscând că acea boală i se întâmplase din mâhnire, i-a poruncit ca, neascunzând nimic, să-şi arate pricina mâhnirii sale. El a arătat-o prin chipul acesta: „Aceasta îmi pricinuieşte boală şi mâhnire, căci mă trimit la acea ţară grea şi aspră, vătămătoare şi nesuferită sănătăţii mele; iar ascultarea mea este, ca spre sufletescul folos al tuturor dreptcredincioşilor creştini ai neamului Rusiei, să mă sârguiesc a sfârşi de scris Vieţile Sfinţilor".

Auzind înţeleptul împărat un răspuns ca acesta de la dânsul, a binevoit cu milostivire a schimba, adică nu 1-a mai trimis în Sivir (Siberia), ci i-a poruncit să petreacă în Moscova. După puţină vreme preasfinţitul Ioasaf, mitropolitul Rostovului şi al Iaroslavului, a murit şi în locul lui a fost hotărât Sfântul Dimitrie, la 4 ianuarie 1702, zi care era Duminică înaintea Botezului Domnului; iar la Rostov a sosit la 1 martie, în Duminica a doua a marelui Post. Deci, intrând în cetatea Rostovului, a mers mai întâi la Mănăstirea Sfântului Iacob, episcopul Rostovului, şi, intrând în soborniceasca biserică a Zămislirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a făcut obişnuita rugăciune. El a cunoscut înainte, printr-o descoperire oarecare ce i se făcuse de sus, că are să se sfârşească în Rostov, şi a însemnat în unghiul acelei biserici, în partea dreaptă, locul unde să se îngroape, zicând către cei ce erau cu dânsul: „Iată odihna mea! Aici mă voi sălăşlui în veacul veacului!" Acest lucru s-a şi împlinit după proorocia lui, pentru că a murit în Rostov şi acolo unde şi-a însemnat locul, acolo l-au şi pus. Deci, venind la scaunul său, a săvârşit dumnezeiasca Liturghie în soborniceasca biserică a Rostovului, la sfârşitul căreia, spunând către toţi un cuvânt de învăţătură, atât celor duhovniceşti, cât şi mirenilor celor încredinţaţi păstoriei sale, le-a dat binecuvântare. In scurtă vreme după aceea, a dat obişnuitei îngropări trupul adormitului întru Dumnezeu a preasfinţitului Ioasaf Mitropolitul, în soborniceasca biserică a Rostovului.

Astfel Sfântul Dimitrie, cu dumnezeiasca voie, cu porunca dreptcredinciosului împărat şi cu binecuvântarea sfinţitului sobor, a luat ocârmuirea cinstitei mitropolii a Rostovului. El a luat mari nevoinţe şi a început a purta jugul cel pus asupra sa, al acestei sfinte ascultări, cu toată sârguinţa în Iisus Hristos, Care îl întărea. Apoi a adăugat neadormită purtare de grijă pentru îndreptarea bisericească şi pentru mântuirea sufletelor încredinţate lui. El se sârguia cu cuvântul să răspândească adevărata învăţătură a Evangheliei; iar prin viaţa cea înfrânată, cinstită şi temătoare de Dumnezeu, ca un adevărat păstor al turmei lui Hristos, avea întru pomenire totdeauna pe Păstorul păstorilor, după cele zise în Sfânta Evanghelie: Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca, văzând faptele voastre cele bune, să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri. Tuturor le dădea pilde mântuitoare şi învăţa pe toţi stăpânitorii cei duhovniceşti şi mireneşti şi pe cei de sub stăpânire, ca fiecare să petreacă în lucruri cuviincioase şi să împlinească cu toată silinţa datoria încredinţată lui. El se sârguia să dezrădăcineze de la toate dregătoriile obiceiurile cele rele, ca: necurăţia, zavistia, nedreptatea şi toate lucrurile care sunt neplăcute lui Dumnezeu şi să sădească curăţia, dragostea, dreptatea, milostivirea, şi toată fapta bună

să o înrădăcineze. Dar mai ales purta grija ca, mai întâi, de la feţele duhovniceşti să gonească întunecarea şi neştiinţa.

Acest păstor înţelept, îndată după venirea sa la scaunul Rosto-vului, s-a înştiinţat că mulţi preoţi din păstoria lui, care locuiau în cetăţi şi în sate, fiind neluminaţi, nu numai că nu iau aminte de chemarea lor, dar nici nu ştiu ce este rânduiala preoţiei şi în ce constă datoria lor şi a duhovniceştilor fii şi cum se cade a petrece într-însa; dintre care unii, mândrindu-se cu preoţia, îi ceartă pe fiii lor duhovniceşti înaintea multor oameni, pentru păcatele spuse la mărturisire. Alţii, având păstorie asupra multor suflete omeneşti, nu se îngrijesc de mântuirea lor, se lenevesc a merge la bolnavi, ca să-i mărturisească şi să-i învrednicească împărtăşirii dumnezeieştilor Taine, iar la oamenii săraci nu vor să se ducă, ci numai la cei bogaţi.

Toate acestea au pornit spre mare durere pe acest păstor plin de râvnă către Dumnezeu. Căci a văzut el că unii preoţi au uitat frica de Dumnezeu şi nu dau cinste vrednică Preacuratelor şi de viaţă făcătoarelor lui Hristos Taine, care se păzesc tot anul pentru cei bolnavi, ci mai ales le defăimează şi le ţin în locuri necuviincioase şi în vase murdare; iar ce este mai mult că nici numirea lor cea cinstită nu o ştiu, pentru că nu le numesc Taine Preacurate, ci le numesc cu un nume prost, zicându-le "zapas" (lb. rusă: rezervă), între acestea se mai povesteşte şi aceasta: „Ni s-a întâmplat nouă în anul trecut, 1702, că, mergând în cetatea Iaroslav, am intrat într-o biserică din sat, unde, după obişnuita rugăciune, eu smeritul am vrut să dau obişnuita cinste şi închinăciune Preacuratelor lui Hristos Taine; dar acel preot n-a înţeles cuvântul meu şi stătea uitându-se la mine. Iarăşi am zis către el: «Unde sunt puse Sfintele Taine ale lui Hristos?» Iar el nici acest cuvânt nu-1 putea cunoaşte. Deci unul dintre preoţii cei iscusiţi ce erau cu mine, a zis către dânsul: «Unde este zapasul?» Atunci el, scoţând dintr-un unghi un vas foarte urât, a arătat într-însul cum se păzea în nebăgare de seamă, atât de mare sfinţenie, spre care privesc cu frică sfinţii îngeri. Pe mine m-a durut inima de aceea, pe de-o parte pentru că, într-o necinstire ca aceea, se păzeşte Trupul lui Hristos, iar pe de alta, că preoţii nu ştiu nici numirea, care se cuvine a se da Preacuratelor Taine".

De aceea, acest păstor purtător de grijă a făcut ca preoţii, lepădându-şi nebăgarea de seamă, să înceapă încet a se înţelepţi şi să umble pe calea cea cuviincioasă chemării lor, cu osârdie şi cu frică de Dumnezeu. El a făcut două scurte învăţături, dar luminoase, pentru unele lucruri mai de nevoie ce^ se ating de datoria preoţească şi degrab le-a scris una după alta. în cea dintâi, sfătuia ca un părinte şi ca un păstor cu stăpânire arhierească, poruncea tuturor preoţilor, ca să înceteze de la un obicei rău ca acela şi de la pierzătoarea îndrăzneală, adică, nu numai să nu certe şi să nu dea pe faţă păcatele cele străine, dar nici să nu se mândrească în deşert cu duhovnicia. Să nu treacă cu vederea pe cei săraci şi scăpătaţi. Asemenea, le poruncea să aibă grijă de mântuirea sufletelor omeneşti încredinţate lor, ca în tot chipul, ziua şi noaptea să poarte grijă de ele.

In a doua învăţătură a sa, le poruncea cu aceeaşi putere dată de la Dumnezeu şi îi îngrozea cu înfricoşata judecată a lui Dumnezeu, ca preoţii singuri să aibă grijă de Sfintele

Taine cele făcătoare de viaţă ale lui Hristos, care se păstrează peste tot anul pentru cei bolnavi. Să le păzească cu toată cinstea dumnezeiască, să le cinstească şi să înveţe despre aceasta şi. pe alţii. Să le păstreze în vase cinstite şi să le ţină în locuri cuviincioase, nenumindu-le pe ele cu cuvânt prost, adică "zapas". Să aibă înainte toate, bine pregătite şi vrednice de sfânta slujbă, iar după aceea să petreacă în înfrânare şi în trezvie. Să se îngrijească în toate chipurile de mântuirea sufletelor omeneşti, să înveţe pe popor în biserică şi să nu facă cu lenevire celelalte, care se cuvin rânduielii lor.

De aceste învăţături toţi preoţii să se înştiinţeze şi nimeni să nu poată a se depărta prin neştiinţă. Pentru aceea a poruncit să facă multe scrisori şi să le împartă prin cetăţi şi prin ţinuturi, către ispravnicii poruncitori. El a poruncit ca fiecare preot, scriind aceste învăţături, să le aibă la sine şi adeseori citind sfătuitoarele stări cele cuprinse într-însele, să se sârguiască pe cât va putea ca toţi, fără de lipsă, să le împlinească cu lucrul.

Toate acestea le-a făcut spre curmarea tuturor celor ce s-au zis mai sus, după mărturia multor slujitori vrednici de credinţă, care făceau parte din rânduiala preoţească şi călugărească, şi care erau în vremea acestui arhiereu. Apoi, pentru ca nici copiii preoţilor să nu fie asemenea neştiutori, ca părinţii lor, şi, când se vor învrednici de rânduiala preoţiei sau a diaconiei, în locul părinţilor lor, să poată înţelege puterea cea citită de ei a dumnezeieştii Scripturi şi să ştie să înveţe poporul în biserică, nu numai citind pe carte, ci şi spunând pe de rost cuvântul lui Dumnezeu, Sfântul Dirnitrie a făcut o şcoală la Rostov. El a adunat copiii slujitorilor sfintelor biserici, mai mult de două sute. Dar pentru o mai bună rânduiala şi sporire a lor, i-a despărţit pe ei în trei şcoli, şi le-a rânduit trei dascăli cu viaţă duhovnicească. Adeseori, cercetând acele şcoli, el însuşi asculta pe ucenici şi îi îndemna la sârguinţă, iar Duminicile şi în zilele de praznic, a poruncit ucenicilor să vină la rugăciune în biserica sobornicească, să vină la privegherea cea de toată noaptea şi la Sfânta Liturghie, pentru ca toţi să fie nedepărtaţi şi să stea cu frică în biserică, luând aminte la cântare şi la citire.

Le mai poruncea, ca după sfârşitul catismei întâi, când prin citire prelungea cuvântul sau vreo viaţă de sfânt, să vină la binecuvântarea sfinţeniei sale. Deci, uneori, când lipseau dascălii, lua asupra sa această datorie şi, alergând la cei mai isteţi, singur se ostenea în ceasurile libere de lucrurile bisericeşti, învăţându-i pe ei. Apoi le tâlcuia oarecare cărţi din Aşezământul cel Vechi, iar în vremea de vară, petrecând în arhierescul său sat, ce se numea Demiani, între celelalte osteneli ale ^sale plăcute lui Dumnezeu, le arăta lor din Aşezământul cel Nou. în Sfântul şi Marele Post şi în celelalte posturi, poruncea ucenicilor să postească. El singur îi mărturisea şi îi împărtăşea cu Sfintele Taine, apoi, deprinzându-i, îi rânduia pe la diferite locuri, dezrădăcinându-le neştiinţa. Iar pe citeţi şi pe purtătorii de sfeşnice rânduiţi pe la biserici îi îmbrăca în stihare, lucru care mai înainte n-a fost în Rostov, ca slujba lor să o facă în biserică cu toată cucernicia şi cu frică de Dumnezeu, precum poruncesc canoanele Sfinţilor Părinţi.

Sfântul Dimitrie, petrecând la scaunul său într-o dregătorie mare ca aceea, deşi era însărcinat cu multe lucruri, după chemarea sa, precum este rânduiala arhierească, dar pe

el nimic n-a putut să-1 abată de la lucrul ce-1 începuse mai înainte. Căci el, după venirea sa în Rostov, în 2 ani, 11 luni şi 9 zile, ostenindu-se în timpul care-i rămânea de la terminarea lucrurilor bisericii şi ale eparhiei, a sfârşit de scris Vieţile Sfinţilor după Mineie, adică a patra şi cea mai de pe urmă carte, care cuprinde lunile: iunie, iulie şi august. El a îndreptat-o precum se poate vedea din cartea ce se numeşte "Letopis", de arhiereii Rostovului, care se află în Rostov, la biserica sobornicească, în bibliotecă. în acel Letopiseţ se scrie astfel: ^ „în anul de la întruparea dumnezeiescului Cuvânt, 1705, la 9 februarie, la pomenirea Sfântului Nichifor, care se zice purtător de trebuinţă, la odovania praznicului întâmpinării Domnului, Sfântul Simeon, primitorul de Dumnezeu, zicând rugăciunea sa cea mai de pe urmă: Acum slobozeşte pe robul Tău, Stăpâne..., în ziua patimilor Domnului, Vineri, în care Hristos a zis: Săvârşitu-s-a... înaintea Sâmbetei pomenirii adormiţilor şi înaintea Duminicii înfricoşatei judecăţi, s-a scris cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu rugăciunile tuturor sfinţilor, luna lui august. Amin".

După sfârşire, neîntârziind, a trimis acea carte la Kiev, la lavra Pecerska, care s-a şi sfârşit de tipărit în acelaşi an 1705, în vremea aceluiaşi arhimandrit Ioasaf. Astfel cărţile "Vieţii Sfinţilor" de peste tot anul, care se încep de la întâia zi a lunii Septembrie şi se sfârşesc în cea de pe urmă zi a lunii August, cu multe osteneli şi cu neadormită purtare de grijă a Sfântului Dimitrie, în mai mult decât în 20 de ani, s-au adunat şi s-au sfârşit de scris în cetatea Rostovului, întru slava lui Dumnezeu Celui slăvit întru sfinţi şi a Maicii lui Dumnezeu, în cinstea tuturor plăcuţilor lui Dumnezeu celor scrişi în cartea vieţii şi spre folosul a tot credinciosului neam creştinesc, iar de tipărit s-au sfârşit în Kiev, în sfânta lavră Pecerska.

Netrecând multă vreme după aceasta,. s-a făcut înştiinţare acestui vrednic păstor, că prin diferite locuri încredinţate păstoriei lui de către Dumnezeu, intră mulţi învăţători mincinoşi, din dumbrăvile şi pustiile Vrinski. Aceia ieşind ca lupii, cu cuvintele lor cele mincinoase şi cu şoptiri tăinuite amăgind oile lui Hristos, risipeau turma lui Dumnezeu. Deci, mulţi crezând învăţăturile lor cele înşelătoare, se clătinau în sfânta şi creştineasca credinţă, a Sfintei Biserici a Răsăritului; iar alţii, prin aceeaşi otravă a rascolnicilor, adică a lui Capiton, fiind otrăviţi, grăiesc cele potrivnice Sfintei Biserici şi, răzvrătind sufletele cele fără de răutate, s-au îmbolnăvit cu duhul. Râvnind el pentru dreapta credinţă ca şi Ilie şi ca un bun păstor, dorea ca pe cei ce se clătinau din dreapta credinţă să-i întărească, iar pe cei rătăciţi să-i întoarcă din calea lor cea pierzătoare. Pentru aceea a alcătuit o carte pentru credinţa lipovenească din pustiul Vrinski, adică despre învăţătura şi faptele lor.

In acea carte el arăta că credinţa lor este nedreaptă, învăţătura lor este vătămătoare de suflet, iar faptele lor, neplăcute lui Dumnezeu. Acea carte s-a sfârşit de scris în anul 1709 şi s-a tipărit mai întâi întru împărăteasca cetate Moscova, în anul 1745.

Sfântul Dimitrie, îndeletnicindu-se întru aceste osteneli foarte mult folositoare Sfintei Biserici şi rânduind bine toate cele spre mântuirea tuturor celor din păstoria sa, se întindea şi spre cele mai mari, întru nădejdea dării de plată ce va să fie. El avea de gând să mai alcătuiască o carte care se numeşte Letopis şi în care să se spună cu oarecare cuviinţă

faptele de la începutul lumii, până la Naşterea lui Hristos, pentru a sa ştire şi pentru ca să aibă de citit în chilie, dar mai ales pentru a fi ca învăţături folositoare, după cum se poate vedea din cărticica "epistolar", adică scriitoare de scrisori. De vreme ce acest iubitor de osteneală ştia din destul, cum că nu numai în Rusia Mică (Ucraina), ci şi în Rusia Mare, rar se găseau biblii slavoneşti, ci numai careva din cei bogaţi abia ajungea să le cumpere pe ele cu mare preţ, iar cei săraci neavându-le, se lipseau de folosul ce puteau să-1 aibă din citire. Mulţi din duhovniceasca rânduială nu ştiau rânduiala faptelor din Biblie, pentru aceea dorea ca unora ca acelora să le dea spre ştiinţă pe scurt, câte o cărticică mică din istoria Bibliei, ca să poată fiecare să o cumpere pe un preţ mic, şi să ştie cu înlesnire cu ce fel de rânduială merg toate cele din Biblie.

Deci el a început fără întârziere a lucra la alcătuirea ei şi a aduna din dumnezeiasca Scriptură, din diferite hronografuri şi de la scriitorii din istorii greceşti, slavoneşti latineşti, leşeşti, evreieşti şi din altele, istoriile ce se cuprind în Biblie, şi le-a pus pe scurt în loc de teme; iar din acelea, ca din nişte felurite curgeri de izvoare, a scos învăţături foarte folositoare de suflet. Acea carte, Sfântul Dimitrie, deşi foarte mult o dorea, după cum se arata în epistolar, pentru alte lucruri ce erau înainte întru îndreptarea bisericescului jug ce stătea deasupra lui, n-a putut s-o săvârşească fiind cuprins de bolile cele dese, ci a scris numai faptele până la numărul anilor 4600. Gândul acestui bărbat iubitor de osteneală era aşa, ca după săvârşirea acestui "Letopis", de ar fi rânduit Domnul cu dânsul spre bine şi viaţa lui i-ar fi lungit-o, voia să se apuce de Psaltire şi, în scurt timp, prin tâlcuiri, să o explice; dar la lucrul acesta ce îl avea în gând, moartea i-a făcut împiedicare.

Deci, mai înainte de a veni în Rostov, când petrecea în Rusia mică, a alcătuit două cărţi. Cea dintâi se cheamă Alfavita duhovnicească, care cuprinde oarecare sfătuiri duhovniceşti, care se încep după literele alfabetului. într-acea carte se pun spre îndemnare mai multe învăţături folositoare, ca tot omul să împlinească mai cu osârdie poruncile Domnului şi să se silească la curăţirea patimilor. Această carte a despărţit-o în trei părţi, din dragoste către Dumnezeu, şi a fost tipărită în Kiev în lavra Pecerska, după câţiva ani de la moartea Sfântului Dimitrie.

A doua carte a alcătuit-o întru lauda Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, şi se numeşte Lâna rourată. în ea se povesteşte despre minunile care ies de la chipul ei cel făcător de minuni, care se află în Ilinski, mănăstire a Cernigovului, cu vorbiri şi cu învăţături insuflate de Dumnezeu. Această carte, pe când trăia Sfântul Dimitrie, a fost tipărită în Cernigov în anul 1656.

Afară de acestea se află şi multe alte cărţi folositoare de suflet. Prima se numeşte Apologia, spre potolirea mâhnirii omului, care este în nevoie, în prigonire şi în necaz. într-însa se cuprinde vorbirea şi sfătuirea care mângâie pe cel scârbit. Asemenea şi această cărticică s-a tipărit în Cernigov în anul 1700, iar după moartea lui s-a tipărit a doua oară în Moghilev, în anul 1715. Apoi s-a mai tipărit pe scurt, ca un catehism cu întrebări şi răspunsuri, foarte folositor pentru ^credinţă, «O mulţumitoare cugetare pentru patimile lui Hristos», «închinăciunea rănilor Domnului nostru Iisus Hristos», «Plângere la

îngroparea lui Hristos», «închinare Sfintei Treimi», «închinarea Domnului nostru Iisus Hristos», «închinare către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu», «Socotire pentru împărtăşirea dumnezeieştilor Taine», «închinăciune la preacuratele lui Hristos Taine», «Rugăciune de mărturisire în toate zilele», «Mărturisirea păcatelor cuprinzătoare», «Rugăciune sau, pe scurt, pomenire de patimile lui Hristos», «Doctorie duhovnicească la tulburarea gândurilor, cu multe pilde, adunate pe scurt din diferite cărţi părinteşti» şi «Duhovniceasca deprindere a omului cel dinlăuntru, care se învaţă în singurătate în cămara inimii şi se roagă în taină».

El a alcătuit de asemenea două letopiseţe. Cel dintâi pentru poporul slavon şi cel de-al doilea pentru zidirea bisericilor şi pentru punerea arhiereilor în Rusia. Apoi a mai alcătuit încă câteva cântări duhovniceşti şi alte faceri de stihuri, multe la număr. Dintre aceste scurte alcătuiri, "Apologia" şi "Letopiseţele" le-a alcătuit pe când sfinţia sa era în Rusia Mică; iar despre celelalte nu se ştie când le-a scris.

Se cade însă a zice ceva şi despre cuvintele de învăţătură ale acestui frumos grăitor şi propovăduitor, care trebuie să fie foarte multe la număr, de s-ar fi putut toate acestea a se cerceta şi a se aduna împreună. Căci, mai întâi, precum s-a arătat mai sus, acest bărbat a fost multă vreme propovăduitor al cuvântului lui Dumnezeu în Cernigov, pe vremea preasfinţitului arhiepiscop Lazăr Barano-vici. După ducerea din Cernigov, câtăva vreme s-a aflat în cetatea Vilna; apoi, mergând în Sluţka şi vieţuind mai mult de un an în mănăstirea de acolo, a Schimbării la Faţă, se îndeletnicea la semănarea cuvântului Domnului.

Intorcându-se în Rusia Mică, în cetatea Baturin, el a întrebuinţat cea mai mare parte a datoriei sale în propovăduirea cuvântului, până la hotărârea sa la egumenie. Fiind egumen şi arhimandrit în diferite mănăstiri, măcar că avea grijă de toate cele mănăstireşti, totuşi a continuat să adune şi să îndrepteze Vieţile Sfinţilor. Acest egumen neobosit de osteneli, în toată vremea nu înceta, cât de puţin, a alcătui învăţături şi a propovădui cuvântul lui Dumnezeu. Dar, spre cea mai mare părere de rău, nu se ştie cine este alcătuitorul tuturor acelor învăţături. Căci, deşi se află în Rostov, în biblioteca bisericii, cuvinte învăţătoare şi alte oarecare alcătuiri ale acestui bărbat iubitor de osteneală, o carte mare, scrisă cu slovă de tipar, însă într-aceea se află învăţături propovăduite de el pe vremea petrecerii lui în Rusia Mare. Deci, unele din acelea, după cum arată acel epistolar, lipsesc, iar de cele ce le-a spus în Rusia Mică, sunt într-acea carte numai cinci.

Drept aceea, Sfântul Dimitrie, ocârmuind bine păstoria cea încredinţată lui de Dumnezeu, deşi totdeauna după chemarea sa era tras de multe împiedicări, dar în toate zilele alerga la biserică la slujba lui Dumnezeu. în zilele Duminicilor şi ale praznicelor, slujirea Sfintei Liturghii mai niciodată nu o lăsa să o săvârşească alţii, afară de neputinţă sau de mare nevoie. Când se întâmpla praznic cu priveghere, atunci la acea ieşire cu crucile, măcar că se mergea departe, el însuşi mergea cea mai mare parte din cale şi săvârşea Sfânta Liturghie. Apoi îndemna poporul la facerea faptelor bune.

Adeseori se ducea în cetatea Iaroslavului şi, petrecând acolo, slujea în biserica sobornicească şi în alte biserici ale acelei cetăţi, unde i se întâmpla, şi propovăduia cuvântul lui Dumnezeu, învăţând astfel pe oameni sfânta credinţă creştinească. El îi sfătuia să nu se amăgească cu mincinoasele învăţături ale celor ce nu înţeleg drept, ca să nu rupă din turma lui Hristos, ci să stea cu tărie şi să ţină la maica noastră, Sfânta Biserică a Răsăritului. Deci înţeleptul păstor era păzitorul turmei lui Hristos, de vrăjmaşii care se luptau contra lor şi de lupii cei răpitori care veneau îmbrăcaţi în piei de oi.

In vara anul 1705, acest păstor zăbovind în cetatea Iaro-slavului două luni - iunie şi iulie -, pentru îndreptarea unor lucruri bisericeşti, i s-a întâmplat un lucru ca aceasta, precum mărturiseşte însuşi Sfântul Dimitrie despre aceasta în cartea "Rozisc": „într-o zi de Duminică, ieşind eu din biserica sobornicească, după Sfânta Liturghie, şi mergând spre curte, doi oameni cu barbă, dar nu bătrâni, apropiindu-se de mine, strigau, zicând: «Stăpâne sfinte, cum ne sfătuieşti? Ne porunceşti nouă să ne radem bărbile sau nu? Să ştii însă că noi suntem gata să ne punem capetele pentru bărbile noastre! Mai bine este nouă să ni se taie capetele, decât să ni se radă bărbile!» Căci venise poruncă de la stăpânire ca oamenii să-şi radă bărbile. Atunci eu m-am mirat de acea neaşteptată întrebare şi, neputând să le răspund îndată ceva din Scriptură, i-am întrebat pe ei: «Ce creşte pe urmă? Capul cel tăiat sau barba cea rasă?» Atunci ei, îndoindu-se şi tăcând puţin, au zis: „Barba creşte iar, dar capul nu!" Apoi le-am zis: «Deci, mai de folos vă este vouă să nu vă cruţaţi barba, care, de s-ar rade şi de zeci de ori, iar va creşte, decât să vă pierdeţi capul, care, odată tăiat, nu mai creşte niciodată, decât numai la învierea cea de obşte a morţilor!»

Zicându-le acestea, am mers la chilia mea; deci, mă petrecură mulţi cetăţeni cinstiţi, intrând cu mine în chilie. Şi a fost între noi cu de-amănuntul multă vorbă despre raderea şi neraderea bărbii. Eu am cunoscut că mulţi care şi-au ras bărbile, după poruncă, se îndoiau de mântuirea lor, ca şi cum ar fi pierdut chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. Deci eu i-am sfătuit pe ei să nu se îndoiască, zicându-le că nu în barbă şi în faţa omenească cea văzută se alcătuieşte chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, ci în sufletul cel nevăzut. Dar încă şi pentru aceasta nimeni să nu se îndoiască de mântuirea sa, de vreme ce nu îşi rade barba după voia sa, ci poruncii celor ce sunt în stăpâniri se cuvine a se supune şi în lucrurile care nu se împotrivesc lui Dumnezeu şi care nici nu ne vatămă mântuirea. De aceea, cei ce socotesc raderea bărbii un mare şi neiertat păcat, iar nu creşterea lor în mare sfinţenie, să-şi lepede acea îndoire şi nimeni din cei cu barbă să nu nădăjduiască că prin barba sa va câştiga mântuirea!"

Deci Sfântul Dimitrie a adăugat multă înţelepciune în cartea ce s-a zis "Rozisc", între altele şi despre raderea bărbii, spre sfătuirea celor neîntăriţi şi în întărirea celor ce pentru puţin se clatină mult.

In toată vremea petrecerii la scaunul său, acest blând păstor priveghea turma sa fără de asprime. El îşi păzea vrednicia rânduielii sale fără de trufie şi spre toţi cei mari şi mici arăta dragoste nefăţarnică; de aceea era iubit ca un tată de toţi credincioşii, fii ai Sfintei

Biserici. El era cinstit şi slăvit, nu numai de cei supuşi sub rânduiala sa, ci şi de alte multe feţe de neam bun. Era iubit nu mai puţin şi de însuşi prea binecuvântatul împărat şi de toată împărăteasca familie, pentru viaţa lui cea îmbunătăţită.

Adeseori era chemat la Moscova, unde, fiind de faţă însuşi împăratul şi alte feţe ale familiei împărăteşti, săvârşea dumneze-ieştile Taine şi propovăduia cuvântul lui Dumnezeu. Acest lucru se poate vedea din scrierea de mai sus. Adeseori veneau la dânsul în Rostov multe feţe împărăteşti pentru binecuvântare, precum văduva dreptcredinciosului împărat Ioan Alexievici, împărăteasa Paraschiva Teodorovna, cu fiii săi şi fiicele dreptcredinciosului împărat Alexie Mihailovici; binecredincioasele cnejine Măria, Teodosia şi Natalia Alexievna, care l-au dăruit pe el cu rase şi cu alte diferite lucruri. Din toate aceste daruri pregătindu-şi înainte arhiereştile veşminte spre ceasul morţii, a poruncit slujitorilor de lângă sine, ca la moartea sa să-1 pună într-acele veşminte pregătite de el mai înainte, lucru care s-a şi făcut după porunca lui. Acele veşminte se aflâ şi acum pe dânsul.

Sfântul Dimitrie avea un obicei ca acesta: Când ar fi simţit cândva în sine vreo boală şi ar fi început a slăbi, atunci trimitea la şcoală şi poruncea tuturor elevilor, ca, spre aducerea aminte de cele cinci răni ale lui Hristos, care au fost în curatele Lui mâini, picioare şi în coasta cea împunsă până la inimă, să citească de câte cinci ori rugăciunea Tatăl nostru... Atunci îi era mai uşor. Deci, cercetându-şi şcoala, sfătuia pe ucenicii săi să-şi petreacă viaţa lor întru înfrânare, cu minte întreagă şi curăţie, ca, chemând în ajutorul lor pe Dumnezeu, Povăţuitorul înţelepciunii şi dătătorul de ştiinţă, să adauge sârguinţă la învăţătură cu toată puterea. între altele, adeseori zicea către dânşii şi acestea: „De mă voi învrednici a câştiga milă de la Domnul, atunci îl voi ruga pe El, ca şi voi asemenea să câştigaţi milă de la dânsul, că scris este: Unde voi fi Eu, acolo va fi şi sluga mea".

Pe slujitorii săi şi pe ceilalţi care se aflau lângă dânsul, îi învăţa ca, atunci când vor bate ceasurile, la fiecare lovitură, să se însemneze cu semnul Sfintei Cruci şi să zică încet rugăciunea: „Născătoare de Dumnezeu Fecioară, bucură-te...". Iar dacă cineva din casnicii lui slujitori s-ar fi întâmplat să-i fie numele şi venea la dânsul cu plocon, îl binecuvânta pe el cu icoane; iar de i se întâmpla să nu aibă icoane, atunci îl miluia cu bani, după socotinţă. Adeseori pe cei supuşi îi învăţa să se nevoiască la post şi să fugă de îmbuibare şi beţie, arătându-se singur pe dânsul pildă la aceea. El în toate zilele, afară de praznice, petrecea în înfrânare, mâncând puţin, numai pentru trebuinţa trupească; iar în Sfântul şi Marele Post al Sfintelor Paşti, în Săptămâna întâi, obişnuia a mânca numai o dată pe zi. Asemenea şi în Săptămâna Patimilor, numai în Joia Mare mânca o dată, iar celelalte zile le petrecea în rugăciuni şi post.

Acest bărbat temător de Dumnezeu, preaisteţ la înţelegere, în mare luminare, iscusit în limba slavonească, latinească, grecească evreiască şi leşească, deci având mare aplecare spre învăţătură, a iubit pe oamenii cei îmbunătăţiţi şi cinstiţi. Spre cei mai de sus a fost cinstitor, plecat, iubitor şi primitor; iar spre cei supuşi, milostiv. Spre cei nenorociţi, milosârd; spre cei săraci, binefăcător; către cei nevoiaşi, foarte îndurat. Scumpetea în

inima lui n-a locuit, iubirea de câştig de nici un fel n-a avut loc în inima lui, iar iubirea de argint cu totul era gonită de la dânsul; pentru că din vremea aceea de când a primit pe dânsul călugărescul chip şi a făgăduit lui Dumnezeu sărăcia de bună voie până la moartea sa, nu numai că nu se îngrijea deloc la câştigarea de multă avere şi nu aduna - după cum singur mărturiseşte despre dânsul în scrisoarea sa -, aur şi argint, ci nici haine sau orice altfel de lucruri nu voia să aibă, afară numai de cele de nevoie şi afară de cărţile cele folositoare de suflet.

El păstra toate darurile care intrau în mâinile lui de la făcătorii de bine, de când a fost egumen şi arhimandrit. Asemenea în toată vremea petrecerii lui în arhierie, o parte din veniturile chiliei, le cheltuia pentru trebuinţele sale, altă parte pentru ale mănăstirii, iar alta o întrebuinţa la împodobirea sfintelor biserici; dar mai mult la nevoile celor săraci; căci de sărmani şi văduve, de scăpătaţi şi de cei neavuţi, purta atât de mare grijă, întocmai ca un tată de adevăraţii săi fii; şi cu atâta îndurare împărţea cele ce intrau în mâinile lui, încât în toată ziua abia lăsa ceva puţin la casa sa. Adeseori, chemând la sine pe cei orbi, surzi, şchiopi şi pe cei neputincioşi în sărăcia cea mai de pe urmă, le punea mese, le dăruia haine şi alte lucruri asemenea cu acestea. El era, după Iov, ochiul orbilor şi piciorul şchiopilor.

După moartea lui nimeni să nu caute argint în cămările lui, sau orice altfel de avere. Şi, ca să nu-şi piardă vremea la acea zadarnică încercare a lui, nici pe cei ce au slujit în chilia lui despre aceea să nu-i întrebe.

Cu doi ani şi şapte luni înaintea morţii lui, a scris o scrisoare duhovnicească sau "diată", şi a arătat-o sfinţitului Ştefan, mitropolitul Riazanului, punând acolo un aşezământ ca acesta: „Dacă preasfinţitul mitropolit Ştefan va muri mai înainte, atunci la îngroparea lui să fie mitropolitul Dimitrie; iar dacă Dimitrie al Rostovului se va sfârşi mai înainte, atunci să-1 dea pe el îngropării preasfinţitul Ştefan al Riazanului. Aşa s-a şi făcut, că nu altcineva, ci singur preasfinţitul Ştefan 1-a îngropat pe el. Aceşti doi mitropoliţi au trăit între dânşii ca fraţii. Sfântul Dimitrie, în toată vremea petrecerii sale în Rostov şi mai ales când alcătuia cartea Letopis, în care se istorisesc faptele de la începutul lumii până la Naşterea lui Hristos, de multe ori trimitea scrisori preasfinţitului Ştefan, spre a cerceta alcătuirile, şi cerea sfat de la dânsul spre dezlegarea îndoielilor lui.

Cu câteva zile mai înainte de sfârşitul Sfântului Dimitrie, binecuvântata împărătească, Paraschiva Teodorovna, avea de gând ca din împărătească cetate Moscova să se ducă în cetatea Iaroslavului, ca să se închine la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numea Tolska. Dar, din pricina furtunilor care s-au întâmplat atunci şi din greutate, abia a ajuns la Rostov. Astfel îi era cu osteneală a călători până la Iaroslav. De aceea a poruncit să aducă în Rostov icoana făcătoare de minuni din Mănăstirea Tolska. Deci, când acest sfânt arhiereu a fost înştiinţat despre grabnica venire în Rostov a dreptcredincioasei împărătese, împreună cu binecredincioasele ei fiice şi despre aducerea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, celei făcătoare de minuni din Tolska, atunci a poruncit să cheme la dânsul pe ieromonahul Filaret, cămăraşul casei

sale arhiereşti, pe care, între celelalte porunci ce îi dăduse, 1-a înştiinţat mai dinainte de grabnica sa ducere către Dumnezeu. El i-a arătat aşa:

„Iată, vin în Rostov doi oaspeţi: împărăteasa cerului şi împărăteasa pământească, iar eu nu mă învrednicesc a le vedea pe ele aici; deci, se cuvine ţie, cămăraşule, ca să fii gata pentru primirea lor".

Inainte de sfârşit, cu trei zile până la moartea sa, a început a slăbi foarte mult şi a tuşi. în ziua numelui său, adică la 26 octombrie, la pomenirea Sfântului Mucenic Dimitrie Izvorâtorul de mir, a săvârşit singur Sfânta Liturghie, fiind acum foarte bolnav, încât şi faţa i se schimbase. Din acea zi n-a putut să mai spună cuvinte de învăţătură, ci, şezând lângă uşile împărăteşti ale bisericii, a ascultat cântăreţul care a citit acea învăţătură, pregătită mai înainte de dânsul.

La masa prânzului într-acea zi a şezut cu oaspeţii, după obiceiul de mai înainte, măcar că era neputincios şi cu nemărginită nevoie; iar în 27 octombrie a venit ştirea că arhimandritul Varlaam va veni de la cetatea Bereaslav, din Mănăstirea Zaleaska a Cuviosului Daniil Stâlpnicul, ca să vadă pe Sfântul Dimitrie. El a fost primit de Sfântul Dimitrie cu dragoste şi s-a ostenit după cum se cuvine. Deci, vorbind ei singuri, monahia Varsanufia Eftimia, din neamul kazanilor, fiind mai înainte hrănitoarea ţarului Alexie Petrovici, a trimis în Rostov la acest păstor, aproape de casa arhierească, ca să binevoiască preasfinţia sa să o cerceteze pe ea în acea zi. Ea, în toată vremea petrecerii sale în Rostov, avea multă cucernicie pentru îmbunătăţită viaţă a Sfântului Dimitrie şi adeseori avea trebuinţă de poveţele lui spre folosul sufletului său.

Sfântul, fiind chemat la acea monahie, s-a lepădat cu neputinţă, căci era foarte slab. Mergând acela acasă a spus stăpânei sale că sfinţia sa nu poate veni din pricina bolii. Atunci acea monahie a trimis a doua oară să-1 poftească, măcar pentru o scurtă vreme să binevoiască a veni. Dar Sfântul Dimitrie se lepăda şi la a doua poftire, punând înainte boala. Arhimandritul Varlaam, cel zis mai înainte, a început a-1 sfătui să meargă, crezând că prin acea umblare să câştige puţină uşurare din boală. Atunci, ascultând pe arhimandrit, a poruncit să-1 ducă la dânsa, după cântarea bisericii.

Deci, mergând el. împreună cu acel arhimandrit, pe cale au vorbit puţin şi iarăşi s-au întors pe înserate; dar abia a putut ajunge la chilia sa. Pomenitul arhimandrit, fiind în casele ce se numesc Cristovoi, a poruncit cămăraşului său, ieromonahului Filaret, să-1 primească şi să-1 ospăteze. Intrând singur în chilie a început a tuşi şi, umblând multă vreme prin casă, se sprijinea de slujitori.

După aceea a poruncit să cheme cântăreţi la dânsul în chilie, pentru cântarea unor cuvinte duhovniceşti, alcătuite de el: „Iubite Iisuse al meu, nădejdea mea o pun în Dumnezeu. Tu eşti Dumnezeul meu şi bucuria mea, Iisuse". în vremea cântării acelora, Sfântul Dimitrie asculta stând lângă sobă şi încălzindu-se. După sfârşitul acelor cântări, a

voit ca pe toţi cântăreţii să-i lase a pleca spre casele lor; însă a oprit pe unul mai iubit dintre ei să-1 aibă ajutor în osteneli.

Rămânând acela, a început a-i spune din viaţa sa, cum o petrecea în tinereţe şi în vârsta cea desăvârşită cum se ruga Domnului Dumnezeu, Preasfintei Lui Maici, şi tuturor plăcuţilor lui Dumnezeu. Iar după aceasta a zis: „Şi voi, fiilor, să vă rugaţi asemenea!" Apoi la sfârşit a zis: „Acum îţi este şi ţie vremea să mergi la casa ta!" Acel cântăreţ, luând binecuvântare, a ieşit; iar Sfântul Dimitrie 1-a petrecut singur din chilia sa şi i s-a închinat până la pământ, mulţumindu-i că s-a ostenit mult lângă dânsul la scrierea diferitelor alcătuiri.

Văzând cântăreţul smerenia aceea, neobişnuita petrecere de la păstorul său şi închinăciunea cea atât de jos, s-a cutremurat. Apoi i-a zis cu cucernicie: „Stăpâne sfinte, oare te închini mie astfel, celui mai de pe urmă rob?" Iar el iarăşi a grăit: „îţi mulţumesc, fiule!" Şi s-a întors în chilie, iar cântăreţul s-a dus la casa sa plângând. Deci Sfântul Dimitrie, întorcându-se în chilia sa, a poruncit slujitorilor ca fiecare să meargă la locul lui, iar el, închizându-se în chilie, ca şi cum ar fi voit puţin să se odihnească, a petrecut rugându-se până la moartea sa. A doua zi de dimineaţă, slujitorii, intrând în acea chilie, l-au văzut că se sfârşise aşa cum se ruga. Cântăreţul, fiind în casa sa, a auzit a doua zi de dimineaţă că la soborniceasca biserică a bătut de trei ori în clopotul cel mare, spre semnul morţii arhiereului, şi îndată a alergat în chilia lui. Astfel a aflat pe păstorul şi părintele său că îşi dăduse sufletul lui Dumnezeu.

După îmbrăcarea lui în toate veşmintele arhiereşti, pe care el, precum s-a spus mai înainte, le gătise înaintea sfârşitului său, au pus în raclă sfântul lui trup, iar sub cap, în loc de pernă, şi sub tot trupul, au pus, după porunca sa, diferite cărţi alcătuite şi scrise cu cerneală de mâna lui. în aceeaşi zi a fost pus în biserica preabunului Mântuitor, care este aproape de chilia arhierească.

Făcându-se ştire în toată cetatea Rostovului de moartea acestui bun păstor şi iubitor de fii, s-a adunat mult popor la cinstitul lui trup, făcând plângere; căci i-a lăsat pe ei păstorul şi învăţătorul cel bun, ajutorul celor ce sunt în nevoi şi în necazuri, folositorul văduvelor şi al orfanilor, hrănitorul săracilor şi al scăpătaţilor, povăţuitorul rânduielii preoţeşti şi călugăreşti.

In ziua aceea şi dreptcredincioasa împărăteasă Paraschiva Teodorovna cu fiicele sale Ecaterina, Parascheva şi Ana, au sosit în Rostov după sfârşitul prânzului şi nu l-au aflat între cei vii pe Sfântul Dimitrie. Ele au plâns mult că nu s-au învrednicit a lua binecuvântarea lui arhierească; deci au poruncit ca deasupra trupului să slujească rânduiala înmormântării în sobor. După aceea au binevoit a merge întru întâmpinarea icoanei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, din Tolska; dar, din pricina drumului şi a furtunilor de toamnă, n-au mai călătorit mai departe spre Iaroslav, ci au rămas până a doua zi în Mănăstirea Botezul Domnului.

inştiinţându-se ea a doua zi că icoana Născătoarei de Dumnezeu este aproape de cetatea Rostovului, a poruncit ca toţi preoţii şi slujitorii bisericeşti, cei ce veniseră în acea mănăstire în ziua pomenirii Cuviosului Avramie arhimandritul, făcătorul de minuni, al Mănăstirii Boevleniei a Rostovului din sobornicească biserică, să meargă cu litie din acea mănăstire la Mănăstirea Petrovska, mănăstire care se află tot în calea Rostovului spre Iaroslav, întru întâmpinarea icoanei celei făcătoare de minuni. Deci toate trei fiice împărăteşti, au urmat litia pe jos. întâmpinând ele acea icoană, au dus-o în Mănăstirea Boevleniei, singure ţinând-o cu mâinile lor; iar împărăteasa a aşteptat în porţile acelei mănăstiri.

Aducând acea icoană spre poartă, ea a ieşit singură spre întâmpinare şi, făcând obişnuita rugăciune, a sărutat-o cu cucernicie şi a poruncit să p ducă în biserică. Acea icoană a stat acolo până la sfârşitul Sfinfci Liturghii, iar după Sfânta Liturghie au făcut paraclisul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. După aceea au dus icoana făcătoare de minuni tot cu aceeaşi litie în sobornicească biserică a Rostovului şi de acolo în Mănăstirea Boevleniei, în ziua de 30 octombrie.

După voinţa împărătesei, trupul Sfântului Dimitrie, din acea biserică a Mântuitorului, s-a mutat cu cuviincioasă ceremonie în sobornicească biserică, şi după porunca ei s-a făcut panihidă a doua oară pentru dânsul.

După aceasta, îndată credincioasa împărăteasă cu fiicele sale şi cu ceilalţi care erau cu dânsa au voit a lua calea de întoarcere de la Rostov la împărăteasca cetate, Moscova. Când cele scrise de acest sfânt arhiereu s-au trimis din Rostov la Moscova în divanul mănăstiresc, atunci, după aşezământul lui cel scris, sau, mai bine-zis, după cererea lui, s-a rânduit ca după moarte să-i îngroape trupul în Mănăstirea Sfântului Iacob, episcopul Rostovului, făcătorul de minuni, în unghiul bisericii, unde însemnase singur.

Deci s-a trimis poruncă de la divanul mănăstiresc în Rostov, prin care s-a poruncit ca, după acea duhovnicească dorinţă, să se sape groapa în acel unghi şi s-o zidească cu piatră, apoi să facă gropniţă de piatră şi să-1 dea îngropării. Dar acea poruncă nu s-a împlinit nu se ştie pentru ce, că nici groapă cu piatră n-au zidit, nici gropniţă de piatră n-au făcut; ci au făcut numai o casă de lemn, care a putrezit degrab, precum de aceasta se poate şti mai pe larg din cele ce s-au pus înaintea preasfînţitului şi îndreptătorului Sinod, pentru aflarea moaştelor acestui arhiereu.

Iar când preasfinţitul Ştefan, Mitropolitul Riazanului şi al Muromului, a venit în Rostov, pentru îngroparea Sfântului Dimitrie, în luna noiembrie, intrând drept în sobornicească biserică, a plâns mult deasupra trupului acestui plăcut şi a poruncit cămăraşului Filaret ieromonahul ca să gătească în mănăstirea lui Iacob toate cele ce se cuvin spre îngropare. Atunci precum mai-marii mănăstirii Rostovului, aşa şi soborniceştii preoţi, şi mulţi din cetăţeni venind la preasfinţitul Ştefan, l-au poftit să binevoiască a da îngropării trupul acestui arhiereu în sobornicească biserică a Rostovului, aproape de răposatul Ioasaf Mitropolitul. Acolo erau îngropaţi toţi cei ce fuseseră mai înainte arhierei ai Rostovului.

Preasfinţitul Ştefan n-a voit să facă acea cerere a lor, şi le-a răspuns celor ce ziceau: „De vreme ce încă de la suirea pe scaunul Rostovului, Preasfinţitul Dimitrie şi-a ales singur loc de îngropare în mănăstirea lui Iacob mergând mai întâi, cum pot eu să schimb aceasta?" Astfel, în ziua aleasă spre îngropare, adunându-se în sobornicească biserică duhovniceştii începători şi toţi preoţii şi slujitorii bisericeşti, Preasfinţitul Ştefan a săvârşit Sfânta Liturghie. După sfârşitul aceleia, el a săvârşit slujba înmormântării cu tot soborul, deasupra trupului Sfântului Dimitrie, la care singur preasfinţia sa a grăit către popor cuvânt cuviincios despre această mare mâhnire.

Apoi după aşezământul acestui plăcut, acel trup sfânt al lui, cu rânduiala binecuviincioasă a soborului, cu lumânări şi cu cântări de psalmi, mergând înainte tot sfinţitul cler şi petrecându-1 mulţime de popor şi scoţând amare suspinuri pentru păstorul şi învăţătorul lor, l-au dus în Mănăstirea Sfântului Iacov şi l-au dat pământului în biserica Zămislirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în unghiul din partea dreaptă pe care îl însemnase el. După îngropare, preasfinţitul Ştefan a scris despre îngroparea Sfântului Dimitrie, şi acea scrisoare s-a pus la sfârşitul vieţii lui.

După moartea acestui bărbat iubitor de osteneală, au rămas multe cărţi tipărite şi scrise de mână, în greceşte, latineşte, leşeşte şi slavoneşte. Toate acelea s-au luat în aceeaşi vreme din Rostov de preasfinţitul Ştefan şi s-au pus în biblioteca tipografiei din Moscova, a preasfinţitului îndreptător Sinod. Acest plăcut al lui Dumnezeu a murit în anul de la întruparea lui Dumnezeu Cuvântul 1709, în 28 octombrie, noaptea, într-o zi de vineri, îndată după ziua numelui său. Trupul lui s-a îngropat în luna noiembrie în 25, care a fost de asemenea zi de vineri. El a petrecut pe scaunul Rostovului şapte ani fără nouă luni. în călugărie a petrecut 41 de ani, 3 luni şi 18 zile; iar toţi anii vieţii lui au fost 80.

Acest sfânt, adunând şi scriind vieţile şi nevoinţele cele cu frumoasă lumină ale sfinţilor lui Dumnezeu, celor ce în cartea cea veşnică s-au scris la ceruri, le-a dat întru slava Celui slăvit Dumnezeu, întru cinstea plăcuţilor Lui şi spre folosul dreptcre-dinciosului neam creştinesc. Singur, după trecerea din viaţa aceasta de puţină vreme, la cea veşnică, s-a scris şi el cu degetul lui Dumnezeu, împreună cu toţi sfinţii în cartea vieţii veşnice şi s-a învrednicit a fi încununat cu nestricăcioasa cunună.

Ca adevărat păstor şi neadormit păzitor al turmei celei încredinţate lui de la Dumnezeu, s-a învrednicit în ceata păstorilor cu ceilalţi arhierei ai Rostovului şi cu toţi ierarhii a fi numărat. Căci în anul 1751, luna septembrie în 21, când meşterii se apucaseră să repare pardoseala bisericii Zămislirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, au aflat sfintele lui moaşte întregi şi nestricate, după 42 de ani, 10 luni şi 24 zile de la moartea lui, iar de veşmintele lui arhiereşti foarte puţin se atinsese stricăciunea.

Din acele sfinte moaşte, ca dintr-un izvor oarecare, din vremea aceea şi până acum, izvorăsc multe faceri de minuni celor ce aleargă la ele cu credinţă. Prin ele se izgonesc diavolii din oameni, muţii grăiesc, orbii văd, şchiopii, slăbănogii şi cei cuprinşi de alte boli grele şi nevindecate, prin chemarea lui spre ajutorul lor şi prin rugăciunile ce se aduc

lângă acele sfinte moaşte, se vindecă cu darul lui Dumnezeu şi se slăveşte într-însul Dumnezeu, Cel în Treime Unul preamărit între sfinţii Săi.

Deci să slăvim şi noi pe Bunul Dumnezeu, căci în sfatul Său cel preaînalt a hotărât să arate în pământul Rusiei în aceşti ani mai de pe urmă, pe acest mare luminător, care, cu minunile sale, străluceşte toate părţile Rusiei şi se arată cu adevărat grabnic ajutător celor ce-1 cheamă. Deci să alergăm cu neîndoită credinţă la sfintele şi tămăduitoarele lui moaşte, să-1 chemăm ziua şi noaptea spre ajutorul nostru, ca, prin rugăciunile acestui scriitor al Vieţilor Sfinţilor, să petrecem şi noi de acum înainte zilele vieţii noastre întru sfinţenie. Şi astfel, trăind cu dumnezeiască plăcere în pocăinţă, să ne învrednicim a fi scrişi în cartea vieţii Mielului lui Dumnezeu, împreună cu toţi cei ce din veac i-au plăcut Lui, şi a-L lăuda pe Dânsul împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în vecii vecilor. Amin.

Scrisoare duhovnicească a Sfântului Dimitrie, Mitropolitul Rostovului, noul făcător de minuni, pe care a scris-o mai înainte de moartea sa:

In numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Eu, Dimitrie, smeritul arhiereu, mitropolitul Rostovului şi al Iaroslavului, auzind glasul Dumnezeului meu, Care în Sfânta Evanghelie zice: Fiţi gata, că în ce ceas nu gândiţi, Fiul Omului va veni. Pentru că nu ştiţi când va veni Domnul, seara sau la miezul nopţii, la cântatul cocoşilor sau dimineaţa, ca nu venind fără de veste, să vă afle pe voi dormind, şi temându-mă, adeseori fiind cuprins de neputinţe, slăbind cu trupul din zi în zi şi aşteptând în toată vremea acel neaşteptat ceas al morţii, ce s-a zis de Domnul, şi gătindu-mă după puterea mea spre ieşirea din această viaţă, am socotit căci cu această duhovnicească scrisoare a mea să dau fiecăruia de ştire ce ar voi să facă cu cele rămase după sfârşitul meu. Adică să nu se ostenească în zadar, nici să cerceteze pe cei ce mi-au slujit pentru Dumnezeu, ca să ştie comoara şi bogăţia mea, pe care din tinereţile mele n-am adunat-o. Aceasta nu o zic mândrindu-mă, ci le dau de ştire iscoditorilor averii mele, că de când am luat sfântul chip călugăresc şi m-am tuns în Kiev în Mănăstirea Kiriloska, la 18 ani ai vârstei mele, şi m-am făgăduit lui Dumnezeu ca să am sărăcia cea de bunăvoie, dintr-acea vreme, până la apropierea mea de mormânt, n-am câştigat averi şi haine, afară de sfintele cărţi.

Eu n-am adunat aur şi argint, nici am voit să am haine de prisos, nici orice fel de lucruri, afară de cele de nevoie. Eu m-am sârguit la necaştigarea şi sărăcia cea călugărească cu duhul şi cu lucrul, neîngrijindu-mă de mine, ci punându-mă spre purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care niciodată nu m-a lăsat. Darurile ce intrau în mâinile mele de la făcătorii mei de bine şi veniturile chiliei cele de la dregători, pe acelea le-am cheltuit la nevoile mele şi ale mănăstirii unde am fost egumen şi arhimandrit. Asemenea şi arhiereu fiind, n-am adunat veniturile chiliei - care nu erau multe -, ci pe unele le-am cheltuit la trebuinţele mele, iar pe altele la nevoile celor nevoiaşi, unde mi-a poruncit Dumnezeu.

Pentru aceea, să nu se ostenească nimeni, căutând după moartea mea orice fel de avere în chilia mea; căci nici de îngropare nu las ceva, nici de pomenire. Aceasta o fac ca sărăcia călugărească mai mult la sfârşit să se arate lui Dumnezeu; pentru că cred că mai cu primire îi va fi Lui, de n-ar rămâne după mine nici un ban, decât s-ar împărţi averea cea mult rămasă după mine.

De n-ar voi nimeni, ca pe mine cel atât de sărac să mă dea obişnuitei îngropări, apoi mă rog acelora care îşi aduc aminte de moartea lor, să-mi ia păcătosul meu trup şi să-1 ducă la o biserică săracă şi acolo între alte trupuri să-1 îngroape pe el.

Iar dacă voinţa stăpânilor ar porunci, ca murind să mă îngroape după obicei, apoi mă rog iubitorilor de Hristos îngropători să mă îngroape în Mănăstirea Sfântului Iacov, episcopul Rostovului, în unghiul bisericii, unde mi-am ales locul.

Asemenea, cel ce va voi să-mi pomenească păcătosul meu suflet, fără de bani, întru rugăciunile sale pentru Dumnezeu, unul ca acela să fie pomenit întru împărăţia cerurilor. Iar cel ce va avea trebuinţă de plată pentru pomenire, apoi mă rog să nu mă pomenească pe mine săracul, cel ce nimic n-am lăsat de pomenire; ci Dumnezeu să fie milostiv tuturor şi mie, păcătosului, în veci. Amin.

Aceasta este diata. Aceasta este duhovniceasca mea scrisoare, într-acest chip las înştiinţare despre averea mea. Dacă cineva necrezând înştiinţarea aceasta, ar începe cu iscodire a căuta după mine, aur şi argint, apoi oricât de mult s-ar osteni, nimic nu va afla, şi-1 va judeca pe el Dumnezeu.

S-a scris aceasta în păzită de Dumnezeu cetate a Rostovului, în casa arhierească, în anul 1707, aprilie, în 4 zile.

Sfanta Mucenita Anastasia Romana
(29 octombrie)

In vremea împăraţilor Deciu şi Valerian şi a ighemonului Prov, era o mănăstire mică de fecioare în apropiere de cetatea Romei. Această mănăstire se afla la un loc deosebit şi neştiut, având câteva călugăriţe îmbunătăţite, între care era şi egumena Sofia, bătrână şi desăvârşită în fapte bune. în acea mănăstire se afla şi fericita fecioară Anastasia, de prin părţile Romei, care, rămânând orfană de părinţi la vârsta de trei ani, a fost luată de bătrâna Sofia, care a crescut-o în mănăstire, învăţând-o toate faptele bune, încât le covârşea pe toate celelalte fecioare, nu numai în frumuseţe, dar şi în post, în nevoinţe şi în toate celelalte osteneli. Ajungând cu vârsta aproape de douăzeci de ani şi aflând unii cetăţeni de frumuseţea ei, au dorit ca s-o ia în căsătorie şi foarte mult se sârguiau pentru acest lucru. Dar sfânta fecioară, socotindu-le pe toate deşertăciune, s-a făcut mireasă lui Hristos, păzindu-şi fecioria, priveghind ziua şi noaptea în rugăciuni.

Iar diavolul se silea foarte mult ca s-o abată pe fecioara lui Hristos de la viaţa ei cea asemenea cu îngerii şi s-o înduplece spre lume, ostenindu-se asupra ei cu războiul trupului, cu gânduri necurate, cu înşelăciunile şoaptelor celor viclene şi cu alte feluri de meşteşuguri ale sale. N-a sporit însă nimic împotriva aceleia în a cărei neputincioasă fire se sălăşluia puterea lui Hristos, căci călca cu feciorelnicele ei picioare blestematul trup al şarpelui iadului. Neputând diavolul s-o biruiască pe mireasa cea nebiruită a lui Hristos cu războiul cel dinăuntru şi tăinuit, s-a ridicat împotriva ei pe faţă, pornind contra fecioarei pe cumpliţii muncitori. Pentru că în acea vreme era prigoană mare împotriva creştinilor, i-a îndemnat pe necredincioşii care îi urau pe creştini, ca s-o defaime pe ea la ighemonul Prov.

Mergând aceia la necuratul ighemon, i-au spus despre Anastasia că este o fecioară cum nu se află alta mai frumoasă în toată Roma. Apoi i-au mai spus că îşi petrece viaţa într-un loc deosebit, la nişte femei sărace, care vieţuiesc fără de bărbaţi şi nevoind să se căsătorească, batjocorind viaţa păgânilor, crezând în Cel răstignit şi râzând de zeii lor. Ighemonul, auzind de frumuseţea Anastasiei, îndată a trimis pe slujitorii săi ca s-o aducă. Aceştia s-au dus, dar nu au putut să deschidă mănăstirea, până ce n-au tăiat uşile cu securile. Văzând acest lucru, pustnicele celelalte s-au speriat foarte tare şi, temându-se, au deschis o altă uşă şi au fugit. Iar egumena Sofia nu a lăsat-o pe Anastasia, zicându-i: „Fiica mea, Anastasia, nu te înfricoşa, căci acum a venit vremea nevoinţei. Iată Mirele tău, Iisus Hristos, vrea să te încununeze pe tine. Deci nu vreau să fugi din mănăstire şi să te pierd, mărgăritarul meu, pe care de la trei ani luându-te, te-am crescut şi până acum te-am păzit ca pe lumina ochilor".

Deci Sofia a ieşit înaintea ostaşilor şi le-a zis: „Pe cine căutaţi şi ce vă trebuie?" Iar ei au răspuns: „Bătrâno, dă-ne pe fecioara Anastasia, pe care o ai aici, căci aşa voieşte ighemonul Prov". Iar Sofia a zis: „Bine, cu bucurie vă voi da pe Anastasia, însă numai atât mă rog vouă, domnii mei, să mai aşteptaţi două ceasuri până ce o voi împodobi pe ea, ca să fie plăcută ochilor stăpânului vostru". Slujitorii, socotind că vrea s-o înfrumuseţeze cu podoabe şi cu îmbrăcăminte obişnuită, au aşteptat două ceasuri. însă duhovniceasca maică Sofia, vrând să-şi înfrumuseţeze pe fiica sa cu podoabe sufleteşti ca să fie plăcută Mirelui ceresc, a luat-o şi a dus-o în biserică.

Punând-o înaintea altarului, cu plângere a grăit către dânsa: „Fiica mea, Anastasia, acum se cade să arăţi cu fapte dragostea ta cea mare către Domnul, acum se cade ţie să rabzi chinuri pentru Hristos, iubitul tău Mire, şi să arăţi că eşti adevărata lui mireasă. Deci mă rog ţie, iubita mea fiică, să nu te înşele limba cea ascuţită ca briciul, să nu te ameţeşti de darurile şi de slava lumii celei deşarte, nici să nu te înfricoşezi de chinurile cele vremelnice, care îţi mijlocesc ţie viaţa cea veşnică. Iată, cămara Mirelui este deschisă; iată, locul odihnei cele veşnice îţi este gătit ţie; iată, cununa cea împletită ţie; iată, acum te cheamă la nuntă Mielul. Deci mergi către Dânsul cu veselie, mergi la nunta vieţii celei veşnice. Mă rog ţie, fiica mea, ia aminte la cuvintele mele şi adu-ţi aminte de ostenelile mele şi de grija ce am avut pentru tine, căci te-am crescut luându-te din pruncie, şi toată sârguinţa o puneam pentru aceasta, ca să te pregătesc mireasă curată împăratului slavei.

Pentru aceasta m-am ostenit şi m-am rugat, pentru aceasta ziua şi noaptea te-am învăţat, ca să te uneşti cu Domnul din toata inima şi din tot sufletul.

Deci acum, fiica mea, să nu mă ruşinezi pe mine, maica ta, înaintea Domnului şi să nu-mi pogori în groapă bătrâneţile mele mai înainte de vreme, pentru că, dacă voi auzi de tine ceva împotriva dragostei lui Hristos, îndată mă voi sfârşi de mâhnire, îndată voi muri. Iar dacă voi auzi că rabzi pentru dragostea lui Hristos, că îţi pui pentru Dânsul viaţa ta, atunci voi fi maica ce se bucură de fiică, atunci se va înălţa cornul meu ca al inorogului şi bătrâneţile mele în untdelemn gras. Deci, fiica mea, să nu-ţi cruţi frumuseţea ta trupească şi să nu iubeşti viaţa cea vremelnică. Ci, când te vor amăgi cu cuvinte viclene, tu să nu-ţi abaţi inima spre ele; când te vor înfricoşa cu chinurile, tu să grăieşti: «De frica voastră nu mă voi teme, nici mă voi tulbura, căci cu mine este Dumnezeul meu». Când vor începe a te bate fără milă, tu să nu te temi de cei ce ucid trupul, căci sufletul nu pot să-1 ucidă. Sau, de te vor sfâşia şi-ţi vor chinui trupul, tu să te bucuri în pătimirile tale, căci împlineşti lipsa necazurilor lui Hristos în trupul tău. De vor începe a zdrobi mădularele tale, tu să-ţi aduci aminte că şi perii capului tău sunt număraţi de Domnul, Care va păzi toate oasele tale şi nici unul dintr-însele nu va pieri.

Capul de ar voi să ţi-1 taie, tu să priveşti la Hristos, Capul a toată Biserica, Care este slava ta şi care îţi înalţă capul tău. Nu te teme, fiica mea, de pătimirea cea aspră, căci Mirele tău îţi va sta în faţă nevăzut şi o să-ţi uşureze durerile tale şi o să te scoată din chinurile cele grele. Când vei suspina, El îţi va da ţie uşurare. Când vei slăbi, El te va întări. Când vei cădea din pricina bătăilor, El te va ridica. Când în dureri te vei umple de amărăciune, El îţi va îndulci inima şi-ţi va răcori sufletul şi nu se va depărta de tine, până ce, scoţându-te din mâna chinuitorilor, te va duce în cămara Sa cea cerească şi, chemând toate puterile îngereşti şi cetele tuturor sfinţilor, îţi va face bucurie şi te va încununa ca pe o mireasă a Sa, cu cununa cea nestricăcioasă, ca să împărăteşti împreună cu El întru slava cea veşnică".

Iar Anastasia a zis: „Gata este inima mea să pătimesc pentru Hristos, gata este sufletul meu ca să mor pentru Dânsul; toată dorirea şi răsuflarea mea spre El era de demult şi este şi acum, ca întru mărturia dragostei mele către Domnul meu cel iubit să-mi pun sufletul meu pentru Dânsul. Iar acum, deoarece a venit vremea dorinţei mele, cu bucurie voi merge înaintea judecătorilor şi voi mărturisi preasfânt numele Dumnezeului meu. Dar tu, stăpâna şi maica mea, nu te teme pentru mine, nici nu te îndoi de tinereţea mea, căci cred că Domnul meu Iisus Hristos mă va întări pe mine, roaba Lui, Căruia roagă-te şi tu, maica mea iubită, ca să nu mă lase şi să nu mă depărteze pe mine, până ce voi săvârşi nevoinţa chinurilor întru numele Lui şi va cădea ruşinat vrăjmaşul, care s-a ridicat asupra noastră".

Astfel vorbind între ele două ceasuri şi mai bine şi dându-şi cea mai de pe urmă sărutare, slujitorii trimişi de ighemon s-au supărat aşteptând. Şi intrând în biserică, le-au găsit nu îngrijindu-se de împodobirea trupească, ci vorbind cu umilinţă, mângâindu-se una pe alta şi întărindu-se întru Domnul. De aceea, s-au mâniat foarte tare şi, apucând pe Anastasia

ca lupul pe oaie, i-au pus fiare pe grumaz şi au dus-o repede în cetate, înfăţişând-o înaintea ighemonului. Iar ea, deşi stătea cu faţa înaintea lui, cu mintea sa era mai mult înaintea lui Hristos, Mirele ei, şi cu ochii inimii privea frumuseţea Lui.

Văzând-o, toţi s-au mirat de frumuseţea ei şi de smeriţii ei ochi, precum şi de blândeţea ei. Apoi ighemonul a zis către dânsa: „De ce neam eşti, de ce credinţă, şi care îţi este numele?" Iar sfânta a răspuns cu glas blând, căutând în jos: „Sunt fiica unui cetăţean din cetatea Romei şi sunt crescută în dreapta credinţă, iar numele meu este Anastasia". Ighemonul a zis: „Romanilor le este neobişnuit acest nume şi nu ştiu^ce înseamnă Anastasia". Sfânta a răspuns: „Anastasia se tâlcuieşte înviere, căci Dumnezeu m-a înviat pe mine, ca să grăiesc împotriva ta, până ce îl voi birui pe tatăl tău, satana". Ighemonul a zis: „Să-mi răspunzi cu blândeţe, fecioară, ca să nu mă porneşti spre mânie, căci îţi cruţ tinereţea şi nu vreau să pierd frumuseţea ta, ci ascultă-mă ca pe un tată care vrea să te sfătuiască de bine. De ce te-ai amăgit fără de folos cu învăţătura creştinească şi îţi pierzi în deşert anii tăi, lipsindu-te de viaţa cea bună şi de desfătările pe care zeii le-au dat oamenilor, spre veselie? De ce ascunzi într-un colţ întunecat o aşa frumuseţe, care şi la boierii cei mari poate să fie plăcută? Ce mângâiere ai dacă fugi de petrecerea împreună cu oamenii şi ca o fiară locuieşti singură? Care îţi este câştigul dacă eşti chinuită şi mergi la moarte pentru Cel răstignit? Oare nu este bine să te închini zeilor noştri cei fără de moarte, să-ţi iei un bărbat cinstit, frumos şi de neam bun, să te mângâi cu bucurii şi să te veseleşti cu fiii, să vieţuieşti în cinste şi în slavă, între oamenii cei buni şi să ai multe averi, aur şi argint, şi să nu-ţi pierzi în cea mai mare trudă şi sărăcie viaţa cea dată de zei, spre bună petrecere? Deci, te sfătuiesc pe tine, apropie-te şi te închină zeilor şi îndată vei avea bărbat de neam mare şi cinstit, slăvit şi bogat, care va fi înaintea scaunului împărătesc cu multă laudă şi cu care şi tu asemenea vei fi în mare cinste şi te vei îndulci de toate bunătăţile, în toate zilele vieţii tale".

La aceste cuvinte, Sfânta Anastasia, ridicându-şi ochii săi cei plecaţi în jos şi căutând la ighemon, a zis: „Bărbatul meu, bogăţia mea, viaţa şi veselia mea este Domnul meu Iisus Hristos, de la Care nu mă voi întoarce cu amăgitoarele tale cuvinte. Nu mă vei înşela precum a înşelat şarpele pe Eva, nici îmi vei îndulci chinuirea cea amară a voastră. Nu mă vei despărţi de Domnul meu nici cu frica chinurilor, pentru care de o sută de ori, de ar fi cu putinţă, sunt gata să mor". Atunci ighemonul a poruncit celor ce stăteau de faţă să o bată peste obraz, zicându-i: „Oare aşa răspunzi luminatului stăpânitor?" Apoi, vrând să o facă de ruşine, a poruncit să-i rupă hainele de pe dânsa şi să fie arătată goală înaintea tuturor. Şi a zis către dânsa: „Oare frumos îţi este, fecioară, ca să stai înaintea tuturor aşa goală?" A răspuns sfânta: „Nebunule, neruşinatule şi de toată necurăţia plin, aceasta nu este ruşinea mea, ci a ta. Ştie Domnul meu că niciodată soarele n-a văzut goliciunea mea, iar tu, punându-mă astfel în faţa poporului, să ştii că mai mult te-ai făcut de ruşine pe tine, decât pe mine. Pentru că pe mine de ruşinea aceasta mă va acoperi Mirele meu cu veşmântul slavei, iar pe tine te va acoperi în veci ruşinea feţei tale. Acum tot omul cu minte va zice: de n-ar fi fost ighemonul fără ruşine şi plin de pofte nelegiuite, n-ar fi dezgolit în faţa tuturor trupul cel feciorelnic". Apoi a zis celor ce o dezbrăcaseră: „Dacă aţi dezgolit trupul meu şi dacă aţi pus înaintea mea uneltele chinurilor, pentru ce zăboviţi?

Bateţi, tăiaţi, rupeţi trupul meu cel gol, acoperiţi-1 cu bătăi şi cu sângele meu. Iată, mă vedeţi gata spre a suferi chinuri şi să nu nădăjduiţi că veţi auzi altceva de la mine, decât numai aceasta, că voiesc să mor pentru Hristos".

Atunci, la porunca ighemonului, au întins-o cu faţa în jos şi au legat-o de patru stâlpi, apoi au pus sub dânsa foc cu smoală şi cu pucioasă şi astfel au chinuit-o cu foc şi cu fum greu, iar pe spate au bătut-o cu toiege fără milă. Sfânta răbda chinurile şi, în loc de suspinuri, zicea psalmul lui David: „Miluieşte-mă, Dumnezeule". Atât de mult a fost bătută, încât au obosit cei care o băteau. După aceasta au dezlegat-o de pe stâlpi şi, luând-o de pe foc, au legat-o pe o roată şi, întorcând roata, toate oasele i le-au zdrobit, iar venele i s-au rupt. Dar ea se ruga către Domnul: „Scăparea mea şi scutul meu, nu Te depărta de la mine, că slăbeşte sufletul meu din pricina durerilor şi a oaselor mele zdrobite". Şi îndată, cu puterea lui Dumnezeu, roata s-a oprit şi a stat nemişcată şi Sfânta Anastasia a fost dezlegată de o mână nevăzută. Apoi cu tot trupul s-a arătat nevătămată şi sănătoasă, încât toţi se mirau de o asemenea minune. Deci ighemonul putea cu o minune ca aceasta să vină în simţire şi la cunoştinţa adevăratului Dumnezeu, dar 1-a orbit răutatea şi a început cu alte munci a o chinui pe sfânta. A poruncit ca sfânta să fie spânzurată, să-i fie strujite coastele şi să-i rupă trupul, iar ea răbda toate acestea cu bărbăţie şi numai spre Unul Dumnezeu îşi ridica ochii, zicând: „Vezi durerea mea cu care pătimesc pentru Tine, Mirele meu, şi binevoieşte ca sângele vărsat de netrebnica roaba Ta să-Ţi fie bineprimit şi să nu fiu lepădată din ceata sfintelor mărturisitoare".

După aceasta au coborât-o de pe lemn şi a zis ighemonul către dânsa: „Anastasia, oare bine îţi este acum?" Iar sfânta a răspuns: „Foarte bine, pentru că ce chin nu-mi este mie de folos şi bineprimit de către Acela pe care îl iubesc mai mult decât viaţa şi decât sufletul meu?" Atunci ighemonul a zis: „Dacă îţi place să rabzi chinuri pentru Cel răstignit, îţi voi înmulţi această plăcere". Şi a poruncit ca să-i fie tăiaţi sânii cu briciul. Sfânta, văzând sângele care curgea din ea, a început a slăbi foarte mult şi cerea apă de băut. Unul dintre cei ce erau acolo, pe nume Chirii, aducând apă, i-a dat să bea, iar ea, gustând puţină apă, a zis către cel ce i-a dat apă: „Să nu te lipseşti de plată de la Domnul, după cuvântul Lui, care a zis: Oricine vă va adăpa cu un pahar de apă rece în numele Meu - căci ai lui Hristos jsuntem - nu-şi va pierde plata sa". Ighemonul a zis către dânsa: „îţi sunt de ajuns chinurile sau mai vrei să fii chinuită?" A răspuns sfânta: „Fă ce voieşti, Dumnezeul meu este puternic ca şi pentru mai mari chinuri să întărească puterea mea cea slăbită şi să-ţi surpe mândria ta". Atunci chinuitorul a poruncit ca să-i smulgă unghiile de la degete, după aceea să-i taie mâinile şi picioarele şi apoi să-i sfărâme toţi dinţii. Sfânta a începuj iarăşi a slăbi şi a cere apă, căci din gura ei curgea mult sânge. Atunci Chirii, cel mai înainte pomenit, a adăpat-o cu puţină apă, iar ighemonul, văzându-1 pe Chirii că adapă pe muceniţă cu apă şi socotind că este creştin, căci aşa şi era, îndată a poruncit ca acesta să fie tăiat cu sabia. Şi fiind tăiat, fericitul Chirii s-a dus către Domnul ca să-şi ia plata sa pentru paharul cel cu apă rece cu care a adăpat pe muceniţa în numele lui Hristos.

Sfânta, răcorindu-se cu apă, a răsuflat puţin şi se ruga, zicând: „Nu mă lăsa pe mine, Dumnezeule, Mântuitorul meu". Şi ighemonul a poruncit ca să i se taie limba. Atunci

sfânta a zis: „Chiar şi limba de-mi vei tăia, băutorule de sânge şi nelegiuitule, inima mea tot nu încetează a striga către Domnul, căci El, pe cei ce se roagă în tăcere, mai bine îi ascultă". Luând sluga un cleşte, 1-a băgat în gura sfintei şi i-a tras limba afară şi i-a tăiat-o. Atunci tot poporul a strigat înspăimântat, defăimând şi ocărând pe ighemon pentru o muncire atât de cumplită şi lipsită de omenie. Ighemonul, mâniindu-se pe popor, a poruncit ca sfânta să fie dusă afară din cetate şi să i se taie cu sabia cinstitul ei cap. Astfel şi-a săvârşit nevoinţa muceniciei, sfânta şi vrednica de laudă, mare muceniţă a lui Hristos, Anastasia.

Sfântul ei trup a fost lăsat neîngropat ca să fie spre mâncare fiarelor şi păsărilor, dar cu dumnezeiască acoperire se păzea neatins. Venind noaptea, îngerul s-a arătat fericitei stareţe Sofia şi i-a poruncit să ia trupul Sfintei Anastasia care zăcea în câmp, afară din cetate. Ea, luând o pânză curată, a ieşit din mănăstire şi nu ştia în ce parte să meargă. Apoi, rugându-se lui Dumnezeu cu tot dinadinsul şi fiind povăţuită de el, a mers la locul unde era aruncat sfântul trup al duhovniceştii ei fiice, şi, sărutându-1 cu dragoste şi udându-1 cu multe lacrimi, zicea: „Iubita mea fiică, pe care în linişte şi cu osteneli te-am crescut; în post, în rugăciuni, în feciorie şi în curăţie te-am păzit, frica lui Dumnezeu şi sfânta Lui dragoste te-am învăţat; fiica mea cea dulce pentru care totdeauna sufeream, până ce s-a închipuit în tine Hristos, mulţumesc ţie că m-ai ascultat pe mine, sărmana ta maică, şi ai îndeplinit dorinţa mea. Nu în zadar m-am ostenit cu tine, pentru că ai stat înaintea Mirelui tău în haina cea de nuntă a feciorie tale neprihănite, împodobindu-te cu sângele tău. Deci mă rog ţie acum, nu ca unei fiice, ci ca unei maici şi stăpână a mea, să fii sprijinul bătrâneţilor mele, cu rugăciunile către Dumnezeu, şi mă pomeneşte, bucurându-te cu Domnul. Iar când îmi va porunci să mă duc din trupul meu de lut, roagă-te bunătăţii Lui, ca să fie milostiv păcatelor mele".

Plângând astfel, se gândea ce să facă, pentru că era singură, ba şi slabă şi abia putea umbla cu toiagul. Neputând să ia şi să ducă acel trup ca să-1 îngroape, se mâhnea, nepricepându-se ce să facă. Atunci, după rânduiala lui Dumnezeu, au venit nişte oameni necunoscuţi de ea, cinstiţi la vedere, cucernici la vorbă şi creştini cu credinţa. Aceştia, găsind-o pe stareţă plângând deasupra trupului, i-au ajutat ei şi, adunând mădularele tăiate, adică mâinile şi picioarele, care erau aruncate afară din cetate, au pus sfântul cap la loc deosebit şi cinstit şi, cântând acolo deasupra gropii, au îngropat comoara cea de mult preţ, slăvind pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh. Amin.

Cuviosul Avramie Sihastrul si Fericita Măria, nepoata lui
(29 octombrie)

Fericitul Avramie s-a născut din părinţi creştini şi din tinereţe se îndeletnicea cu treburile la biserică, ascultând şi învăţând cu râvnă dumnezeieştile Scripturi. Părinţii lui, iubindu-1 foarte mult, îl îndemnau să se căsătorească, însă el nu voia. Şi fiind de multe ori silit de dânşii să-şi ia soţie, în cele din urmă el s-a supus voinţei lor. După ce s-a făcut nunta, în a şaptea zi, şezând el în casă cu soţia, deodată a răsărit ca o lumină în inima lui dorul de Dumnezeu, şi, sculându-se, s-a dus din casă, fără să spună la nimeni nimic. Fiind povăţuit de Dumnezeu, Avramie a ieşit din cetate şi la o depărtare cam de două stadii a aflat o casă părăsită. Deci a intrat acolo şi s-a sălăşluit într-însa cu mare plăcere, luând aminte de mântuirea sa şi slăvind pe Dumnezeu. Iar părinţii şi rudeniile lui erau mâhniţi de ceea ce făcuse şi îl căutau pretutindeni pe fericitul Avramie. După şaptesprezece zile l-au aflat în chilie rugându-se lui Dumnezeu.

Văzându-1, s-au mirat foarte mult, dar fericitul a zis către dânşii: „Nu vă miraţi, ci preamăriţi pe Dumnezeu, iubitorul de oameni, Cel ce m-a izbăvit din lumea cea deşartă, şi vă rugaţi Domnului pentru mine, ca să-mi dea răbdare până la sfârşit, ca să pot purta jugul cel bun pe care m-a învrednicit să-1 iau asupră-mi. Lăsaţi-mă să locuiesc aici în linişte, pentru dragostea lui Dumnezeu şi mă voi deprinde a face sfânta Lui voie". Atunci ei, văzând gândul lui neînduplecat, au zis: „Amin". Şi i-a mai rugat pe ei fericitul să nu-1 mai supere venind mereu la dânsul. Apoi, închizând uşile, a lăsat o ferestruică mică prin care primea hrana şi astfel vieţuia, slujind lui Dumnezeu. Şi i s-a luminat gândul, sporind în viaţă bună, în înfrânare mare, în smerenie, în curăţie şi dragoste. Vestea despre dânsul a străbătut pretutindeni şi toţi care auzeau de el veneau să-1 vadă, luând folos de la dânsul, pentru că i se dăduse lui cuvântul înţelepciunii, al înţelegerii şi al mângâierii.

După zece ani de la plecarea lui, s-a întâmplat de au murit părinţii fericitului Avramie şi i-au lăsat lui averi multe. Iar el, nevrând să-şi lase rugăciunile sale şi liniştea, a rugat pe un prieten al lui să împartă toată averea la săraci şi, făcând aşa, a rămas fără grijă, pentru că sârguinţa fericitului era să nu-şi lipsească mintea de lucrurile cele sfinte, ci să şi-o curăţească de lucrurile cele pământeşti. De aceea nimic n-a câştigat pe pământ, decât numai o haină, o rasă şi un vas mic, din care obişnuia a mânca sau a bea, şi o rogojină pe care se odihnea. în toată vremea călugăriei sale nu şi-a schimbat rânduiala, ci a petrecut cincizeci de ani în rânduiala monahală, cu mare osârdie şi cu mare dragoste către Dumnezeu.

Atunci, între satele dimprejurul unei cetăţi, era un sat foarte mare în care locuiau numai elini, de la mic până la mare, şi nu se găsea nimeni ca să poată să-i întoarcă pe ei la Dumnezeu. Au fost trimişi mulţi prezbiteri şi diaconi de episcopul eparhiei aceleia, dar nu i-au putut întoarce de la înşelăciunea idolească. Pentru că nu puteau să rabde necazurile ce le sufereau de la dânşii, mulţime de monahi nu o dată au încercat aducerea lor la credinţa în Dumnezeu, dar, nesporind nimic, s-au lepădat de dânşii.

Intr-una din zile, episcopul, şezând cu clericii săi, şi-a adus aminte de fericitul Avramie şi a zis: „Eu n-am văzut în viaţa mea un bărbat desăvârşit ca acesta, în tot lucrul bun şi plăcut lui Dumnezeu, precum fericitul Avramie". Clericii au răspuns: „Aşa este, stăpâne! El este

robul lui Dumnezeu şi monah desăvârşit". Iar episcopul a zis către dânşii: „Vreau să-1 aşez pe el preot în satul acela elinesc, căci cu răbdarea şi cu dragostea lui va putea să înduplece inimile lor şi îi va întoarce la Dumnezeu". Apoi, sculân-du-se, împreună cu clerul a mers la Avramie.

Ajungând ei, după ce s-au sărutat, episcopul a început a grăi cu dânsul despre acest sat de necredincioşi şi 1-a rugat să meargă acolo. Auzind Avramie de aceasta, s-a mâhnit foarte tare şi a zis către episcop: „Iartă-mă, sfinţite părinte, şi lasă-mă aici să-mi plâng păcatele mele, pentru că sunt neputincios şi nedestoinic pentru acest lucru". Iar episcopul a zis către dânsul: „Cu darul lui Dumnezeu îţi va fi cu putinţă, dar să nu te leneveşti la ascultarea cea bună". A răspuns fericitul: „Rogu-mă sfinţiei tale, lasă-mă aici să-mi plâng răutăţile mele". Iar episcopul a zis către dânsul: „Iată ai lăsat lumea şi ai urât cele ce sunt într-însa, te-ai răstignit şi toate le-ai îndreptat, dar ascultare nu ai".

Auzind acestea, Avramie a plâns mult şi a zis: „Ce sunt eu altceva decât un păcătos? Şi ce viaţă am eu, de cugeti unele ca acestea despre mine?" Iar episcopul a răspuns: „Şezând aici numai pe tine singur te mântuieşti, iar acolo, cu darul lui Dumnezeu, pe mulţi vei mântui şi-i vei întoarce la Dumnezeu. Deci socoteşte care faptă îţi va fi mai mare: oare să te mântuieşti pe tine singur, sau pe mai mulţi?" Iar fericitul a răspuns, plângând: „Fie voia lui Dumnezeu! Merg pentru ascultare". Şi scoţându-1 episcopul din chilie, 1-a dus în cetate şi 1-a trimis cu mare bucurie împreună cu clerul, în satul acela. Iar fericitul, pe cale, se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Iubitorule de oameni, Bunule, vezi neputinţa mea şi trimite darul Tău spre ajutorul meu, ca să fie preamărit preasfânt numele Tău". Sosind în sat, a văzut pe oameni cuprinşi de înşelăciunea diavolească slujind idolilor şi a suspinat, plângând. Apoi, ridicându-şi ochii spre cer, a zis: „Umile fără de păcat, Dumnezeule, nu trece cu vederea lucrul mâinilor Tale".

După aceea a trimis în cetate la prietenul său, căruia îi încredinţase averea de la părinţi ca s-o împartă la săraci, rugându-1 ca din averea rămasă să-i trimită şi lui ceva pentru zidirea bisericii. Iar prietenul acela îndată a trimis cât putea să-i fie de trebuinţă. Apoi fericitul a început a zidi biserică lui Dumnezeu cu sârguinţă şi în puţină vreme a ridicat-o cu bună rânduială şi a înfrumuseţat-o ca pe o mireasă împodobită. Iar până ce s-a zidit biserica, fericitul mergea şi se ruga lui Dumnezeu între idoli, nezicând nici un cuvânt nimănui. După săvârşirea bisericii, a adus într-însa rugăciunile Domnului cu multe lacrimi, zicând: „Adună-i, Doamne, pe oamenii cei risipiţi şi uneşte-i pe ei în această biserică, luminează-le ochii lor cei înţelegători, ca să te cunoască pe Tine, Unule, Bunule şi iubitorule de oameni, Dumnezeule".

Săvârşind rugăciunea, a ieşit din biserică, răsturnând capiştea şi sfărâmând idolii lor. Iar ei, văzând cele ce a făcut Avramie, ca nişte fiare s-au năpustit asupra lui şi, bătându-1, l-au izgonit afară din sat. Dar el, întorcându-se noaptea, a intrat acolo iarăşi şi, mergând în biserică, cu plângere se ruga lui Dumnezeu să mântuiască pe oamenii cei pierduţi.

Făcându-se ziuă, l-au aflat pe el în biserică rugându-se şi s-au spăimântat. Păgânii veneau în toate zilele în noua biserică, nu la rugăciune, ci să vadă frumuseţea zidirii şi podoabele ei. Deci fericitul îi învăţa cum să cunoască pe Dumnezeu. Iar ei îl băteau cu beţe ca pe o piatră neînsufleţită şi îl aruncau la pământ. Apoi l-au legat de grumaz şi l-au târât afară din sat. Socotind că este mort, au pus peste dânsul pietre şi, lăsându-1, s-au dus. Iar el, fiind abia viu, către miezul nopţii şi-a venit în fire, s-a sculat şi a început a plânge, zicând către Dumnezeu: „Pentru ce Stăpâne, ai defăimat lacrimile mele şi smerenia mea? Pentru ce, ţi-ai întors faţa Ta de la mine şi ai trecut cu vederea lucrul mâinilor Tale? Acum, Stăpâne, caută spre robul Tău şi ascultă rugăciunea mea; întăreşte-mă şi dezleagă pe robii Tăi din legăturile diavoleşti şi îi învredniceşte să te cunoască pe Tine, Unul adevăratul Dumnezeu, că nu este altul afară de Tine". Apoi a intrat în sat şi, mergând în biserică, cânta şi făcea rugăciuni.

Făcându-se ziuă, au venit oamenii şi, văzând că el este viu, s-au înspăimântat, dar fiind răi şi nemilostivi l-au chinuit, aruncându-1 iarăşi la pământ, l-au legat cu o funie de grumaz şi l-au târât afară din sat. Astfel a pătimit fericitul vreme de trei ani, răbdând cu credinţă, fiind legat, bătut, izgonit, târât şi împroşcat cu pietre, flămând şi însetat. Pentru toate câte i s-au făcut nu s-a mâniat pe ei, nici nu a zis ceva, nici nu s-a împuţinat cu sufletul. Nu s-a mâhnit, răbdându-le pe toate, ci mai ales şi-a adăugat dragostea şi dorirea pentru ei, rugând şi învăţând pe bătrânii lor ca pe nişte părinţi, iar pe cei tineri ca pe nişte fraţi şi pe copii ca pe nişte fii, deşi era înfruntat şi batjocorit de dânşii.

Apoi, într-o zi, s-au adunat toţi cei care locuiau în satul acela, de la mic şi până la mare şi, fiind înspăimântaţi de răbdarea lui Avramie, au început a grăi între ei: „Oare vedeţi răbdarea cea mare a bărbatului acestuia? Oare aţi văzut dragostea lui cea negrăită către noi? Că răbdând felurite chinuri, nu s-a depărtat de aici şi către nici unul n-a zis vreun cuvânt rău, nici nu s-a întors de la noi, ci cu mare bucurie le-a răbdat pe toate acestea? Cu adevărat el ne este trimis nouă de la Dumnezeu, despre Care totdeauna ne grăieşte, spunându-ne că este împărăţie, rai, viaţă veşnică şi sunt adevărate cuvintele lui, pentru că de nu ar fi fost aşa, nu ar fi răbdat de la noi atâtea răutăţi. încă şi neputinţa zeilor noştri a fost arătată, pentru că nu au putut să-i facă lui nici un rău când el îi sfărâma pe ei. Cu adevărat este robul lui Dumnezeu Celui viu şi toate cele zise de el sunt adevărate. Deci veniţi să credem în Dumnezeul Cel propovăduit de dânsul". Astfel toţi, pornindu-se, au alergat cu un suflet la biserică, strigând: „Slavă cerescului Dumnezeu, Celui ce a trimis pe robul Său ca să ne mântuiască de înşelăciunea diavolului".

Fericitul, văzându-i pe ei, s-a bucurat foarte mult şi faţa lui strălucea ca lumina de dimineaţă. Bucurându-se, a grăit către dânşii: „Părinţii mei, fraţii mei şi fiilor, veniţi să dăm slavă lui Dumnezeu, Celui ce a luminat ochii inimii voastre, ca să-L cunoaşteţi pe El şi să vă curăţaţi de necurăţiile diavoleşti. Deci credeţi în Dumnezeul Cel viu din tot sufletul, căci Acela este Făcătorul cerului şi al pământului şi al tuturor făpturilor. El este fără de început, nespus şi neajuns, dătător de lumină, iubitor de oameni, înfricoşat şi bun Domn. Credeţi şi întru Fiul Său, Unul născut, Care este înţelepciunea, puterea şi voia Lui; credeţi şi în Preasfântul Lui Duh, care le învie pe toate şi veţi câştiga viaţa cea cerească". Apoi,

răspunzând, toţi au zis: „Cu adevărat, părintele şi povăţuitorul vieţii noastre, precum grăieşti şi ne înveţi pe noi, aşa credem şi suntem gata a face toate cele ce ne porunceşti". Şi îndată, luându-i pe ei, fericitul i-a botezat pe toţi în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, de la mic şi până la mare, cam o mie de suflete.

Apoi, în toate zilele le citea din dumnezejeştile Scripturi, învăţându-i pe ei şi spunându-le cele referitoare la împărăţia cerului şi la rai; apoi le vorbea despre gheena focului, despre dreptate, despre credinţă şi despre dragoste. Iar ei erau întocmai ca şi pământul cel bun, care primeşte sămânţa cea roditoare şi dă rod, unul o sută, altul şaizeci şi altul treizeci. Cu aşa mare sârguinţă, cu tăcere şi cu osârdie ascultau învăţăturile lui şi se supuneau cuvintelor lui. îl aveau pe fericitul înaintea ochilor lor ca pe îngerul lui Dumnezeu şi se legaseră de el cu legătura dragostei, luând aminte la sfânta lui învăţătură. Şi fericitul a petrecut cu dânşii încă un an de la botezarea lor, învăţându-i cuvântul lui Dumnezeu, neîncetat şi ziua şi noaptea. Apoi, văzând sârguinţă lor către Dumnezeu şi credinţa lor cea mare, voia să-i lase, pentru că se vedea pe sine foarte iubit de dânşii şi cinstit şi se temea să nu fie mintea lui legată de vreo grijă pământească şi să i se schimbe călugăria lui. Sculându-se într-o noapte, s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Unule fără de păcat, Unule sfinte, Cel ce întru sfinţi Te odihneşti, Unule iubitorule de oameni şi milostive Stăpâne, Cel ce ai luminat ochii lor cei înţelegători, i-ai dezlegat de înşelăciunea idolească şi le-ai dăruit lor înţelegerea Ta, păzeşte-i pe ei până la sfârşit şi îi fereşte, Stăpâne, şi apără turma Ta cea bună pe care ai câştigat-o cu multa Ta iubire de oameni, îngrădeşte-i pe ei cu darul Tău şi luminează întotdeauna inimile lor, ca, săvârşind cele plăcute Ţie, să se învrednicească împărăţiei Tale cereşti. Iar pe mine, nevrednicul şi neputinciosul, mă apără şi să nu-mi socoteşti mie acest păcat, căci toate cunoscându-le Tu, ştii cât te iubesc şi te doresc pe Tine".

Sfârşind rugăciunea, s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci şi în taină a plecat de acolo în alt loc şi s-a ascuns de dânşii. Apoi, făcându-se ziuă, poporul cel nou luminat, după obiceiul său a venit la biserică şi, căutându-1 pe Avramie, umblând ca oile cele pierdute în căutarea păstorului lor şi strigându-1 cu lacrimi pe nume, nu l-au mai aflat. După ce l-au căutat pretutindeni şi nu l-au aflat, s-au mâhnit foarte mult şi, ducându-se îndată la episcop, i-au spus lui toate cele întâmplate. Auzind acestea episcopul, s-a mâhnit şi a trimis pretutindeni mulţi oameni sârguincioşi pentru a-1 căuta pe fericitul Avramie, mai ales pentru lacrimile şi rugăciunile turmei sale. Acesta a fost căutat ca o piatra scumpă, dar cei trimişi nu l-au aflat. Apoi, mergând episcopul împreună cu clerul în sat şi văzându-i pe toţi întăriţi în credinţa şi în dragostea pentru Dumnezeu, a ales dintre dânşii bărbaţi vrednici, pe care i-a numit prezbiteri şi diaconi şi, binecuvântându-i, s-a dus.

Fericitul Avramie, auzind toate acestea, s-a bucurat foarte mult şi a preamărit pe Dumnezeu, zicând: „Ce voi răsplăti Ţie, o, Stăpânul meu bun, pentru toate câte mi le-ai dat mie? Mă închin şi slăvesc rânduiala ta". Astfel rugându-se el, s-a dus bucurându-se la chilia sa unde şezuse mai înainte şi, făcându-şi o altă chilie mică lângă chilia cea dintâi, s-a închis înăuntru, bucurându-se de Dumnezeu, Mântuitorul său.

Insă diavolul, văzând toate cele făcute de Avramie şi turbând de invidie, se sârguia în tot chipul să-1 biruiască pe bunul ostaş al lui Hristos. Vrând să-1 înalţe pe el cu mândria, a venit la dânsul cu cuvinte de laudă, căci, stând fericitul Avramie în miezul nopţii la rugăciune, a strălucit deodată o lumină de soare în chilia lui şi s-a auzit un glas ca şi cum venea de la Dumnezeu, zicându-i: „Fericit eşti, fericit eşti, Avramie, atât de fericit, încât nimeni dintre oameni n-a săvârşit voia mea precum ai făcut tu şi pentru aceasta eşti fericit". Fericitul, cunoscând îndată înşelăciunea diavolului, şi-a înălţat glasul său şi a zis: „întunericul tău să fie cu tine întru pierzarea ta, o, plinule de înşelăciune şi de răutate, căci eu, deşi sunt om păcătos, am încă nădejde spre darul şi ajutorul Dumnezeului meu şi nu mă tem de tine, nici nu mă înfricoşează pe mine nălucirile tale, pentru că zidul meu cel nebiruit este numele Mântuitorului meu Iisus Hristos, pe care îl iubesc şi cu numele Lui te cert pe tine, necuratule diavol".

Atunci îndată ca fumul s-a stins diavolul. După puţine zile, iarăşi rugându-se fericitul Avramie noaptea, a venit satana ţinând o secure şi a început să taie şi să dărâme chilia lui. Şi cum se părea că este dărâmată, diavolul a strigat către ceilalţi slujitori ai lui cu glas mare, zicând: „Sârguiţi-vă, prietenii mei, sârguiţi-vă, ca degrabă să intrăm şi să-1 sugrumăm pe el". Iar fericitul a zis: „Toate neamurile m-au înconjurat şi în numele Domnului i-am biruit pe ei". Şi îndată satana a pierit, iar chilia sfântului a rămas întreagă. După puţine zile, rugându-se la miezul nopţii, şi-a văzut rogojina pe care se odihnea arzând cu mare văpaie şi călcând pe văpaie a zis: „Peste aspidă şi peste vasilisc voi paşi şi voi călca peste leu şi peste balaur şi peste toată puterea vrăjmaşului, pentru numele Dumnezeului meu Iisus Hristos, Cel ce-mi ajută". Iar satana fugea şi striga cu glas mare, zicând: „Eu te voi birui, grozayule, pentru că am găsit meşteşug împotriva ta".

Intr-una din zile, când fericitul mânca, a intrat iarăşi diavolul în chilia lui, în chip de tânăr şi, apropiindu-se de el, voia să-i răstoarne la pământ vasul din care mânca. Iar Avramie, pricepând că este diavolul, ţinea bine vasul, netemându-se deloc. Apoi necuratul, luând un sfeşnic în care ardea o lumânare, a început a cânta cu glas mare, zicând: „Fericit cel fără de prihană în cale, care umblă în Legea Domnului". Deci a cântat acest psalm până la sfârşit, dar sfântul nu i-a răspuns până ce nu a terminat de mâncat.

După ce a terminat de mâncat, s-a însemnat cu semnul crucii şi a zis către dânsul: „Necuratule diavol şi de trei ori ticălosule, neputinciosule, fricosule, dacă ştii că sunt fericiţi cei fără de prihană, pentru ce îi superi? Că fericiţi sunt şi de trei ori fericiţi toţi cei ce nădăjduiesc spre Dumnezeu şi îl iubesc pe El din toată inima". Diavolul a răspuns: „îi supăr ca să-i biruiesc şi le fac sminteală dorind ca să-i întorc de la tot lucrul bun". A zis către dânsul fericitul: „Să nu ai parte, blestematule, ca să biruieşti sau să sminteşti pe cineva din cei care se tem de Dumnezeu. Tu îi biruieşti pe cei asemenea cu tine, care s-au depărtat de la Dumnezeu cu voia lor; pe aceia îi înşeli şi îi^biruieşti, căci Dumnezeu nu este cu dânşii, iar dinaintea celor ce îl iubesc pe Dumnezeu pieri, aşa precum piere fumul în vânt, pentru că rugăciunea lor cu lacrimi te alungă, precum vântul alungă praful. Viu este Dumnezeul meu şi binecuvântat în veci. El este slava şi lauda mea şi nu mă tem de tine, chiar şi tot anul de vei sta aici, sau şi mai mult decât un an, tot nu voi face voia ta,

necuratule diavol. Deci nu mă îngrijesc de tine, aşa precum nu se îngrijeşte cineva de o javră de câine".

Acestea zicându-le fericitul, îndată a dispărut diavolul şi iarăşi, după cinci zile, când săvârşea fericitul cântarea cea de la miezul nopţii, a venit vrăjmaşul cu nălucire de popor mult şi a aruncat, precum se părea, o funie în chilia lui şi trăgând, strigau între ei: „Să o aruncăm pe ea în groapă". Şi fericitul, văzându-i pe ei, a zis: înconjuratu-m-au ca albinele fagurele şi s-au aprins ca focul în spini, dar întru numele Domnului i-am biruit. Apoi satana a strigat: „Nu mai ştiu de acum ce să fac! Iată, acum m-ai biruit cu totul şi puterea mea ai zdrobit-o, nepăsându-ţi de mine. Dar eu nu te voi lăsa în pace până ce nu te voi smeri". Iar fericitul i-a răspuns: „Blestemat să fii tu şi toate lucrurile tale, necuratule, iar Stăpânului nostru Dumnezeu, pe care îl iubim, I se cuvine slava şi închinăciunea, căci El ne ajută ca tu să fii zdrobit şi batjocorit de noi. Să ştii de acum, ticălosule şi neruşinatule, că noi nu ne temem de tine, nici de nălucirile tale".

Astfel, multă vreme s-a luptat cu diavolul care încerca cu felurite năluciri să-1 înfricoşeze, dar n-a putut să biruiască gândul lui cel tare ci, dimpotrivă, diavolul era biruit de sfânt. De aceea el sporea cu mari nevoinţe în dragostea către Dumnezeu, pe Care L-a iubit din tot sufletul şi o astfel de viaţă petrecea, încât s-a învrednicit de dumnezeiescul dar şi de aceea diavolul n-a putut să-1 biruiască. Iar în toată vremea călugăriei lui nu i-a trecut nici o zi fără lacrimi, nici nu şi-a deschis gura pentru a râde, nici nu s-a atins untdelemn de trupul lui şi în toate zilele era pregătit pentru moarte.

Fericitul Avramie avea un frate după trup, care avea o singură fiică. Murind tatăl ei, a rămas copila orfană. Pe această copilă au luat-o cunoscuţii şi au dus-o la unchiul ei. Fetiţa avea şapte ani, iar Avramie a poruncit ca ea să locuiască în chilia cea din afară. El petrecea singur în chilia cea dinăuntru şi între dânşii era o uşă mică, prin care sfântul o învăţa pe nepoată Psaltirea şi celelalte cărţi sfinte. Copilita petrecea monahiceşte ca şi el, în post şi în rugăciuni şi în toate nevoinţele vieţii monahale. Iar fericitul se ruga de multe ori cu lacrimi la Dumnezeu pentru dânsa, ca să aibă mintea sănătoasă şi să nu se plece spre deşertăciunea pământească, căci tatăl ei îi lăsase avere destulă. Din acel ceas, sfântul a poruncit ca averea ei să fie împărţită toată la săraci, iar ea îl ruga pe unchiul ei, zicând: „Roagă-te lui Dumnezeu pentru mine, părinte, ca să mă izbăvesc de cursele cele de multe feluri ale diavolului". Apoi în toate se asemăna unchiului său în viaţa monahală, pentru care el se bucura, văzând nevoinţele ei cele bune, lacrimile, smerita cugetare, blândeţea şi dragostea către Dumnezeu. Deci a petrecut împreună cu el monahiceşte douăzeci de ani, ca o mieluşea curată şi ca o porumbiţă neîntinată. După douăzeci de ani diavolul i-a întins curse să o vâneze, ca măcar în felul acesta să-1 poată supăra pe fericitul Avramie şi să-i depărteze mintea de la Dumnezeu.

Era acolo un monah, care numai cu numele era monah, dar fapte nu avea. Acela a venit la sfântul ca şi cum ar vrea să se folosească de la el. Văzând pe fericita aceasta, nepoata sfântului, a dorit să vorbească cu dânsa, căci se aprinsese inima lui ca o flacără de multa

dragoste ce prinsese către dânsa. Deci a ispitit-o vreun an de zile, până când, ajutându-i satana, a intrat în chilia fecioarei şi a amăgit-o.

După ce a săvârşit păcatul, nepoata sfântului s-a înspăimântat şi, rupându-şi hainele de pe dânsa, se bătea peste obraz; apoi de necaz voia să se sugrume şi zicea în sine: „Eu am murit cu sufletul şi mi-am pierdut zilele, iar osteneala monahicească, înfrânarea şi lacrimile mele, întru nimic s-au prefăcut, pentru că am mâniat pe Dumnezeu, şi însămi pe mine m-am pierdut; iar pe cuviosul meu unchi l-am aruncat în mare ruşine şi necaz, eu fiind batjocorită de diavol. De acum înainte pentru ce să mai vieţuiesc eu, ticăloasa? O, vai mie, în ce am căzut! Cum s-a întunecat gândul meu şi cum de m-am pierdut nu pricep. Ce ceaţă întunecată a acoperit mintea mea? Nu ştiu ce voi face şi unde mă voi ascunde, sau încotro mă voi duce şi în care groapă mă voi arunca? Unde este învăţătura cuviosului meu unchi? Unde este învăţătura lui Efrem, prietenul lui, care îmi zicea: «Ia aminte de tine şi-ţi păzeşte sufletul neîntinat, pentru Mirele Cel fără de moarte, pentru că Mirele tău este sfânt». De acum înainte nu voi mai îndrăzni a privi la cer, din pricină că sunt moartă pentru Dumnezeu şi pentru oameni. Iar aici nu voi mai putea şedea, căci în ce fel voi începe eu, păcătoasa, plină de necurăţie, să vorbesc cu sfântul meu părinte? De voi îndrăzni, va ieşi foc din acea uşiţă a lui şi mă va arde. Mai bine este să plec în alt loc, unde nu va fi nimeni care să mă ştie pe mine, căci, de vreme ce am murit, de acum nu mai am nădejde de mântuire!" Sculându-se îndată, s-a dus în altă cetate, unde, schimbându-şi haina, a mers într-o casă de oaspeţi.

După ce a plecat ea, fericitul Avramie a văzut în vedenie un balaur înfricoşat, foarte mare şi groaznic. Acesta, şuierând tare, a venit la chilia lui şi aflând o porumbiţă a înghiţit-o şi iarăşi s-a întors la locul său. Apoi, deşteptându-se fericitul din somn, s-a mâhnit foarte mult şi a plâns cu amar, zicând: „Nu cumva satana va ridica prigoană asupra Sfintei Biserici, ca pe mulţi să-i depărteze de la credinţă, sau va fi dezbinare în Biserică?" Rugându-se Domnului, a zis: „Cel ce toate le ştii, iubitorule de oameni, Doamne, Tu singur ştii şi vedenia aceasta". Apoi iarăşi, după două zile, a văzut pe acelaşi balaur ieşind de la locul său şi venind în chilie la dânsul şi-a pus capul sub picioarele sfântului şi a crăpat. Aflându-se porumbiţa aceea în pântecele lui, şi-a întins mâna sa şi a luat-o vie, neavând întinăciune.

Apoi, fericitul, deşteptându-se, a strigat de două ori pe fecioara călugăriţă, nepoata lui, zicând: „De ce te-ai lenevit? De două zile aştept să aud din gura ta mărirea lui Dumnezeu şi nu aud nimic?" Deschizând uşiţa, n-a mai găsit-o pe ea acolo şi a înţeles că acea vedenie fusese pentru dânsa şi, plângând, a zis: „O, vai mie, că pe mieluşeaua mea a răpit-o lupul şi fiica mea este prădată". Apoi şi-a ridicat glasul său cu lacrimi, grăind: „Mântuitorule a toată lumea, întoarce pe mieluşica Ta, Maria, în ograda vieţii, ca să nu se pogoare bătrâneţile mele cu mâhnire, în iad. Nu defăima rugăciunea mea, Doamne, ci trimite darul Tău degrabă ca să o scoată pe ea din gura balaurului".

Trecuseră două zile de la plecarea fericitei când sfântul a văzut vedenia, apoi doi ani a petrecut Maria fără unchiul ei. Iar acesta se ruga lui Dumnezeu ziua şi noaptea pentru

dânsa. După doi ani i-a spus cineva unde este şi cum vieţuieşte şi atunci, rugând pe unul din cunoscuţii săi, 1-a trimis acolo ca sâ ştie cu încredinţare despre dânsa. Trimisul acela s-a dus şi, aflând-o, s-a întors şi i-a spus. Apoi sfântul a poruncit să-i fie adusă o haină ostăşească şi un cal şi s-a îmbrăcat în haine ostăşeşti, punându-şi o căciulă înaltă în cap ca să-şi poată acoperi faţa. A luat şi un galben cu sine, apoi, încălecând pe cal, a plecat. Ajungând la acea casă de oaspeţi, a căutat în toate părţile, vrând să o afle şi după aceea, zâmbind, a zis către gazdă: „Prietene, am auzit că se află aici o fecioară frumoasă. Nu mi-o arăţi pe ea să o privesc şi eu?"

Gazda, văzându-1 că este cărunt, a râs de el în inima sa, căci a bănuit că pentru desfrânare întreabă de ea şi i-a răspuns: „Am aici o fecioară foarte frumoasă". Şi într-adevăr, fericita era frumoasă la faţă peste fire. Atunci cuviosul, cu faţă veselă, a zis către gazdă: „Să o aduci la mine ca să mă veselesc astăzi, privind-o". Şi chemând-o pe ea, a venit la dânsul. Iar când a văzut-o sfântul, în împodobirea desfrânată, era să-1 podidească plânsul. însă s-a abţinut, ca să nu fie recunoscut de dânsa şi ca nu cumva ea, înţelegând, să fugă de el. Apoi, şezând ei şi bând, a început a glumi cu dânsa acest minunat bărbat, iar ea, sculându-se, 1-a îmbrăţişat şi a început a-i săruta grumazul. Sărutându-1, a simţit un miros frumos care ieşea din curatul lui trup, chinuit cu ne voinţe.

Atunci, aducându-şi aminte de zilele cele dintâi ale înfrânării sale, a suspinat, a lăcrimat şi a zis: „O, vai mie!" Iar gazda a zis către dânsa: „Doamnă Măria, astăzi sunt doi ani de când petreci cu noi aici şi niciodată n-am auzit de la tine vreun cuvânt de mâhnire, iar acum ce-ţi este ţie?" Iar ea a răspuns: „De aş fi murit mai înainte de aceşti ani, aş fi fost fericită". Atunci îndată fericitul Avramie, ca să nu fie recunoscut de Măria, a zis către dânsa cu cuvânt aspru: „Acum ţi-ai adus aminte de păcatele tale, când ai venit la mine?" Şi scoţând galbenul i 1-a dat gazdei, zicându-i: „Prietene, să ne faci nouă o cină bună, ca să mă veselesc deseară cu fecioara, pentru că am venit de departe pentru dânsa".

O, mare este înţelepciunea cea duhovnicească! O, câtă tărie şi răbdare! Acela care, vreme de cincizeci de ani, în călugăria sa, n-a mâncat pâine până la saturare, nici apă din destul n-a băut, acum mănâncă carne şi bea vin, ca să mântuiască sufletul cel pierdut. Cetele sfinţilor îngeri s-au mirat în ceruri de o socoteală ca aceasta a fericitului sfânt. Mânca carne şi bea vin ca să scoată din noroi sufletul cel înecat. O, înţelepciune sfântă şi înţelegere adâncă!

Deci, după cina şi veselia lor, fecioara i-a zis: „Domnule, scoală-te să mergem în pat, ca să ne odihnim". Iar el i-a zis: „Să mergem". Apoi, intrând el în cameră, a văzut un pat mare cu aşternut bogat şi s-a aşezat pe el. Atunci a zis către dânsa: „închide uşile şi vino de mă descalţă". Iar ea, închizând uşile, a venit la dânsul şi el a zis: „Doamnă Măria, apropie-te aici de mine". Apropiindu-se ea, el sărutând-o, a apucat-o de mâini şi o ţinea tare, ca să nu scape. Apoi, lepădând căciula cea ostăşească din cap, a început a plânge, zicând către dânsa: „Fiica mea, Măria, dar nu mă cunoşti pe mine? Nu sunt eu acela care te-am crescut? Unde îţi este mintea, fiica mea? Cine te-a pierdut? Unde este chipul tău cel îngeresc pe care l-ai avut, fiica mea? Unde este înfrânarea şi plângerea ta? Unde este

privegherea ta şi culcarea pe pământ? Căci din înălţimea cerului te-ai coborât în groapă. O, fiica mea, pentru ce nu mi-ai spus mie când ai greşit, ca eu să fi primit pocăinţa pentru tine cu iubitul meu Efrem? Pentru ce ai făcut unele ca acestea şi pentru ce m-ai necăjit şi în astfel de griji m-ai aruncat? Dar cine este fără păcat? Numai Unul Dumnezeu este fără de păcat".

Auzind ea acestea, s-a făcut ca o piatră neînsufleţită în mâinile lui, temându-se şi ruşinandu-se. Apoi iarăşi i-a zis fericitul: „Nu-mi grăieşti, fiica mea Măria? Nu-mi grăieşti, inima mea? Oare nu am venit eu pentru tine aici? O, fiica mea, eu voi răspunde lui Dumnezeu pentru tine în ziua judecăţii, eu voi lua asupra mea pocăinţă pentru păcatele tale". Şi plângând până la miezul nopţii, o ruga şi o învăţa pe ea. Iar ea, luând puţină îndrăzneală, a zis către dânsul, plângând: „Nu pot căuta spre tine, pentru ruşinea faptelor mele. Cum voi putea să mă rog lui Dumnezeu, căci sunt întinată cu fapte necurate". Iar el a zis către dânsa: „Asupra mea să fie păcatul tău. O, fiică, pe mine să mă întrebe Dumnezeu de păcatul tău, iar tu numai să mă asculţi pe mine şi să mergem la locul nostru. Iată şi Efrem se roagă lui Dumnezeu pentru tine. O, fiica mea, miluieşte-mi bătrâneţile, mă rog ţie, inima mea! O, fiica mea, scoală-te şi mergi cu mine!"

Iar ea a răspuns către dânsul: „Dacă ştii că eu voi putea să mă pocăiesc şi îmi va primi Dumnezeu rugăciunea, voi merge şi voi cădea la cuvioşia ta şi voi săruta sfintele tale picioare, căci te-ai milostivit spre mine şi ai venit aici să mă scoţi din noroiul faptelor mele". Şi punându-şi capul pe picioarele lui, toată noaptea a zis: „Cu ce-ţi voi răsplăti pentru toate, stăpâne al meu?" Iar a doua zi a zis către dânsa: „Fiică, scoală-te să mergem". Iar ea a zis către dânsul: „Am aici puţin aur şi haine, ce porunceşti să fac cu acestea?" A răspuns fericitul: „Pe toate să le laşi aici, căci acestea sunt ale vrăjmaşului".

Apoi, sculându-se, au plecat îndată. Şi punând-o pe cal, astfel o ducea, iar el mergea înaintea ei, bucurându-se ca un păstor când află oaia cea pierdută şi cu bucurie o ia pe umerii săi; aşa mergea şi fericitul şi se bucura cu inima. Când au ajuns la locul lor, îndată a închis-o pe Măria în chilia cea dinăuntru, unde a stat el mai înainte, iar el petrecea în chilia în care a stat Măria. Atunci ea s-a îmbrăcat într-o haină de păr şi petrecea în călugărie cu smerenie şi cu plângere, cu înfrânare şi cu blândeţe, chemând pe Dumnezeu spre ajutor, pocăindu-se cu multă sârguinţă. Astfel se pocăia şi se ruga, încât pocăinţa şi rugăciunea noastră este umbră pe lângă a ei. Iar Dumnezeu, Milostivul, Cel ce nu voieşte să piară nici unul şi toţi să vină la pocăinţă, a miluit pe roaba Sa, care cu adevărat s-a pocăit şi i-a iertat păcatele. Ca semn al iertării ei, i-a dat darul să tămăduiască neputinţele celor ce veneau la ea.

Apoi fericitul Avramie a trăit încă zece ani şi, văzând pocăinţa ei cea mare, lacrimile, ostenelile şi rugăciunile către Dumnezeu, cele cu dinadinsul, se mângâia şi slăvea pe Dumnezeu. După aceasta s-a sfârşit şi a adormit întru Domnul, având şaptezeci de ani de la naşterea sa. Iar când a murit, s-a adunat aproape toată cetatea şi toţi, cu sârguinţă, se apropiau de cinstitul lui trup, iar bolnavii câştigau tămăduire.

Mieluşeaua lui Hristos, Măria, a vieţuit cinci ani în mare înfrânare după mutarea unchiului ei, rugându-se cu lacrimi lui Dumnezeu, ziua şi noaptea, căci de multe ori cei ce erau pe acolo, când treceau noaptea prin apropiere auzeau glasul plângerii şi al tânguirii ei fără de măsură şi, stând, se mirau şi preamăreau pe Dumnezeu. Pocăindu-se desăvârşit şi bineplăcând lui Dumnezeu, fericita Măria cu pace s-a mutat; şi acum, după umilele plângeri, cu bucurie se veseleşte împreună cu sfinţii Domnului, Căruia I se cuvine slava şi închinăciunea în veci. Amin.

Cuviosul Avramie al Rostovului, Noul facator de minuni
(29 octombrie)

Cuviosul părintele nostru Avramie în tinereţile sale, lăsând pe părinţii săi, împreună cu toată tulburarea lumească, şi-a luat crucea şi a urmat lui Hristos, pe Care L-a iubit cu osârdie şi, făcându-se monah, s-a făcut curat lăcaş al Duhului Sfânt, pentru că, robindu-şi trupul său Duhului şi cu multe osteneli chinuindu-1, stăpânea patimile şi viaţa lui se asemăna cu viaţa îngerilor celor fără de trup. Pentru aceasta a fost începător al monahilor şi lumină a lumii, pe care a îmbogăţit-o cu minunile sale, căci cu darul lui Hristos tămăduia bolile şi patimile trupeşti şi sufleteşti cele de netămăduit.

Văzând Cuviosul Avramie înşelăciunea idolească ce era în cetatea Rostovului, (căci încă nu toţi cetăţenii primiseră Sfântul Botez şi cei mai mulţi trăiau păgâneşte şi se închinau la idolul de piatră ce se numea Veles, întunecându-le satana inima cu înşelăciune, făcându-le năluciri şi îngrozindu-i, încât nici nu îndrăznea cineva să treacă pe lângă acel idol), s-a dus la împărăteasca cetate şi pe cale i s-a arătat Sfântul Ioan Teologul care i-a dat un toiag, zicându-i: „Să te duci la Rostov şi să sfărâmi cu toiagul acesta pe idolul Veles şi să zici aşa: «în numele Domnului nostru Iisuş^ Hristos îţi porunceşte ţie Ioan Teologul ca să te sfărâmi!»" întorcându-se fericitul la Rostov, îndată a îndeplinit porunca şi a făcut praf pe idol, iar pe locul acela a zidit o biserică în numele Sfântului Ioan Teologul, luând binecuvântare de la episcop. După aceasta a mai zidit o altă biserică mică, a Arătării Domnului nostru Iisus Hristos, apoi, zidind chilii, a adus monahi, îngrijindu-se de dânşii ca să ducă viaţă de obşte. Şi multe răutăţi a suferit sfântul din partea necredincioşilor, căci voiau să-i zădărnicească sfinţenia şi să-i ardă mănăstirea. însă Dumnezeu nu 1-a lăsat. După puţină vreme cuviosul i-a adus la Hristos pe toţi, prin buna sa înţelegere, încât s-au botezat de la mic până la mare şi au început a merge la biserică, spre mărirea lui Dumnezeu. Iar sfântul, prin citirea cărţilor, îndulcea inima lor.

După aceea a zidit o biserică mare şi a împodobit-o cu felurite frumuseţi. De aceea domnii Rostovului, iubind mult pe acest mare cuvios Avramie şi pe fraţii lui, au început a da averi multe şi moşii spre chivernisirea mănăstirii şi spre trebuinţa fraţilor. Episcopul, făcând sfat cu domnii, 1-a făcut pe Sfântul Avramie arhimandrit, iar el de atunci a început a adăuga osteneli peste osteneli, vieţuind în fapte bune.

Odată, diavolul, vrând să facă împiedicare sfântului părinte în vremea rugăciunii, a intrat în vasul lui de spălat. Sfântul, voind să-şi spele mâinile, s-a apropiat de vas şi, înţelegând vicleşugul vrăjmaşului, a luat degrabă crucea şi a pus-o deasupra vasului aceluia, încât diavolul nu mai putea să iasă de acolo, fiind ars multe zile de sfânta cruce. în acea vreme au venit domnii, după obicei, să se roage în mănăstire şi să ia binecuvântare de la Sfântul Avramie şi au intrat în chilia lui, dar sfântul nu era atunci în odaie, ci se afla în brutărie, ostenindu-se să spele hainele fraţilor. Auzind că au venit domnii, s-a întors în chilie să-i binecuvinteze şi a văzut cuviosul pe duhul cel necurat deasupra mănăstirii, căci domnii îndrăznind a lua crucea de deasupra vasului în lipsa sfântului părinte, îndată a ieşit duhul necurat din vas,.întocmai ca un fum negru, şi i-a îngrozit pe toţi cei ce erau acolo. Iar diavolul zicea de pe mănăstire către cuvios: „Ticălosule, tu m-ai făcut să mă chinui în vas şi să fiu ars de puterea crucii, dar îţi voi face şi eu ţie împiedicare, peste puţină vreme".

Şi mergând sfântul în chilie, a învrednicit pe domni de binecuvântare şi, după ce i-a învăţat multe, i-a slobozit cu pace. După aceasta, diavolul, prefăcându-se în ostaş, a mers la voievodul cel din Vladimir şi i-a zis: „Este în Rostov, sub stăpânirea ta, un monah, Avramie vrăjitorul, prefăcându-se că este sfânt. El a găsit în pământ un vas mare de aramă în care se află o mulţime de vase de aur, brâuri şi lanţuri de aur, al căror preţ nu se poate hotărî. Cu această comoară a zidit mănăstirea şi a făcut o biserică mare şi domniei tale nu ţi-a spus, căci acea comoară se cuvenea domniei tale, iar nu acestui stareţ". Iar voievodul a trimis la sfântul un ostaş cumplit, căruia i-a poruncit, zicându-i: „îndată ce-1 vei afla pe stareţ să nu-i zici nici un cuvânt, ci să-1 aduci imediat înaintea mea". Atunci s-a întâmplat ca să fie Cuviosul Avramie în chilie la rugăciune, îmbrăcat numai în dulamă şi în papuci. Iar cumplitul ostaş a mers la dânsul fără veste şi, neavând milă, 1-a ridicat, nelăsându-1 nici să-şi ia încălţăminte, nici haină să îmbrace, înţelegând sfântul uneltirea vrăjmaşului, nu i-a fost frică şi a dat mulţumită lui Dumnezeu. Apoi, luându-1 ostaşul pe cuviosul părinte, îl batjocorea, căci 1-a aşezat pe o asină şi i-a dat papuci femeieşti în picioare, ducându-1 înaintea marelui domn în cetatea Vladimirului, numai într-o dulamă.

Atunci voievodul a poruncit ca să-1 aducă de faţă pe acel ostaş, în care era închipuit diavolul, iar el a început a defăima pe sfânt pentru aflarea comorii. Dar sfântul, ridicându-şi mâinile spre cer, s-a rugat şi a certat duhul cel viclean cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos şi îndată a pierit acesta. Iar voievodul, văzând înşelăciunea diavolului şi pe sfântul batjocorit, s-a înspăimântat şi pe toţi cei ce erau de faţă i-a cuprins frica. Apoi voievodul a început cu lacrimi a-şi cere iertare de la sfânt pentru că a săvârşit o greşeală ca aceea, iar cuviosul, fiind fără de răutate, 1-a iertat pe domn, care, văzând smerenia şi bunătatea fericitului, i-a dat mare cinste. Apoi, dăruind mănăstirii averi şi moşii multe, 1-a slobozit în pace.

Şi a vieţuit cuviosul în mănăstirea aceea mulţi ani, iar la bătrâneţe s-a dus către Domnul, Căruia bine I-a plăcut. Pentru care Dumnezeului nostru I se cuvine slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Sfintii Mucenici Zenovie si Zenova, sora lui
(30 octombrie)

In părţile Ciliciei era o cetate care se numea Egea şi în acea cetate s-au născut aceşti sfinţi mucenici, Zenovie şi sora lui, Zenovia, din părinţi dreptcredincioşi, care i-au crescut în bună învăţătură şi în frică de Dumnezeu. Când ei erau încă tineri, părinţii lor s-au dus către Domnul, lăsându-le multe averi. Atunci Zenovie şi Zenovia, deşi erau tineri cu anii, însă cu înţelepciunea erau bătrâni şi desăvârşiţi în fapte bune; deci, văzând deşertăciunea acestei lumi, s-au sfătuit ca, lăsând toate, să urmeze lui Hristos. De aceea, Zenovia a încredinţat fratelui ei şi partea ei de avere rămasă de la părinţi, pentru a fi împărţită la săraci, şi petrecea de bună voie în sărăcie şi în linişte, păzindu-şi fecioria sa fără de prihană pentru Mirele ceresc. Iar Zenovie, luând amândouă părţile de avere, şi a sa şi a surorii sale, le-a împărţit celor care le trebuiau şi în puţină vreme le-a dat pe toate, încât a ajuns şi el ca unul dintre săraci. Dar Dumnezeul Cel ce îngrijeşte de sărmani şi nu-i lasă pe cei ce nădăjduiesc spre Dânsul, 1-a îmbogăţit pe Zenovie cu darurile Sale cele cereşti pentru bogăţia cea împărţită la săraci.

Zenovia avea în toata viaţa sa ca ajutor mâna lui Dumnezeu, care o apăra de toate asupririle trupului şi ale lumii şi de războaiele cele diavoleşti care o supărau. Iar Zenovie a luat darul de a tămădui suferinţele, pentru că acele mâini care au miluit pe săraci le-a miluit Domnul cu puterea facerii de minuni şi cu tămăduirea a toate neputinţele şi rănile oamenilor, căci atunci când sfântul se atingea cu mâna sa, îndată bolnavul primea tămăduirea. Deci îndoită milostenie a făcut acest plăcut al lui Dumnezeu în viaţa sa: una, când a dat săracilor averea, şi alta, când bolnavilor le dădea sănătate, din darul lui Dumnezeu. Şi mulţime de duhuri necurate a izgonit din oameni, pe cei mâhniţi i-a mângâiat şi celor ce se aflau în primejdie le-a ajutat. Pentru aceste fapte bune şi faceri de minuni a fost ales episcop în acea cetate, conducând bine Biserica lui Dumnezeu, ajutând şi neîncetat făcând bine poporului şi tămăduind pe cei neputincioşi.

Atunci a venit la Sfântul Zenovie o oarecare femeie din Antiohia, care avea pe pieptul ei o rană netămăduită şi care a cheltuit multe averi pe la doctori, căutând la dânşii tămăduire. Nu a avut însă nici un ajutor, ci mai cumplit i s-a înmulţit durerea, încât era aproape de moarte. Iar sfântul, văzând-o pe ea, i s-a făcut milă şi s-a atins cu mâna de rana aceea, făcând semnul Crucii, şi îndată a dispărut durerea, iar rana s-a tămăduit şi femeia s-a făcut sănătoasă şi s-a întors bucuroasă la treburile ei. La fel şi o altă femeie necredincioasă, care era soţia unui dregător, pătimea de aceeaşi durere. Aceasta a fost tămăduită tot de Sfântul Zenovie. De atunci acea femeie împreună cu bărbatul ei au crezut în Hristos, apoi şi-au botezat copiii şi au câştigat sănătate, nu numai trupească, ci şi sufletească.

După aceea, sosind prigoana cea mare împotriva creştinilor din partea necredinciosului împărat Diocleţian, Lisie voievodul a mers în părţile Ciliciei ca să-i chinuiască pe toţi credincioşii cei ce mărturiseau numele lui Hristos. Mai întâi au fost prinşi trei tineri creştini, Claudie, Asterie şi Neon, pe care i-a chinuit în multe feluri, iar pe urmă i-a pironit pe cruce, afară din cetate. Şi auzind despre Sfântul Zenovie, episcopul creştinilor, a trimis pe ostaşii săi să-1 prindă şi, aducându-1 înaintea sa, i-a zis: „Nu vreau să intru cu tine în multă vorbă, pentru că ştiu că voi creştinii vorbiţi mult, ci, grăind, îţi pun înainte două lucruri: viaţa şi moartea. Viaţa, dacă te vei închina zeilor, şi moartea, dacă nu te vei închina. Deci să-ţi alegi ceea ce voieşti: sau să aduci jertfă zeilor noştri şi vei fi viu, ba încă te vei bucura şi de cinste de la noi, sau, de vei rămâne în nesupunerea ta, îndată vei fi supus cumplitelor chinuri şi vei muri amarnic". Iar Sfântul Zenovie cu îndrăzneală a răspuns: „Viaţa cea vremelnică, fără de Hristos, nu este viaţă, ci curată moarte; iar moartea cea pentru Hristos nu este moarte, ci viaţă fără de moarte. Deci mai bine vreau să mor pentru Hristos cu moarte vremelnică şi în veci să trăiesc cu Dânsul, decât să mă lepăd de El pentru vremelnica viaţă şi în veci să fiu chinuit în iad".

Auzind acestea, voievodul a poruncit ca pe sfânt să-1 dezbrace şi, spânzurându-1 pe un lemn, să fie bătut fără milă. Şi zicea păgânul: „Vom vedea dacă va veni Hristos al lui să-1 ajute". Atunci aflând sora lui, fericita Zenovia, că fratele ei, Sfântul Zenovie, pătimeşte pentru Hristos, s-a sculat degrabă şi a alergat la locul unde era chinuit sfântul şi acolo, văzându-şi fratele rănit şi spânzurat, s-a aprins de râvnă şi a înaintat spre chinuitor, zicând: „Sunt creştină şi pe acelaşi Unul Dumnezeu şi pe Domnul nostru Iisus Hristos îl mărturisesc, ca şi fratele meu. Deci porunceşte ca să mă chinuie şi pe mine ca pe fratele meu cel iubit, căci acelaşi pahar al patimilor voiesc şi eu să-1 beau şi cu aceeaşi cunună să mă încununez".

Iar chinuitorul, mirându-se de acea bărbăţie şi îndrăzneală a Sfintei Zenovia, i-a zis: „O, femeie, nu dori a te pierde pe tine şi nu veni la o necinste ca aceasta, unde ai să rabzi ruşine şi durere, căci vom porunci ca să fii dezbrăcată şi îndată te vei umple de ruşine şi, când vom începe să-ţi chinuim trupul tău, grele dureri te vor cuprinde. Deci te sfătuiesc, jertfeşte zeilor şi te vei izbăvi de toate răutăţile". Iar sfânta a răspuns: „Mai mare ruşine aduce goliciunea sufletească, decât cea trupească, şi mai dureroase sunt muncile cele veşnice, decât cele vremelnice. Deci nu mă îngrijesc de trupeasca goliciune, căci în Hristos m-am îmbrăcat şi nu mă tem de mâinile chinuitorilor, căci cu Hristos m-am răstignit. Fă ce voieşti, o, chinuitorule, nu mă vei întoarce pe mine de la Hristos, Domnul meu". Iar prigonitorul îndată a poruncit ca s-o dezbrace şi s-o bată la fel ca pe Sfântul Zenovie, fratele ei. Apoi au pregătit un pat înroşit în foc şi pe acela i-au întins pe amândoi şi au pus foc dedesubt, zicându-le: „Să vină Hristos ca să vă ajute vouă". Iar sfinţii răspundeau: „Iată, Hristos al nostru este cu noi, dar tu nu-L vezi. Iată, ne roureză pe noi cu rouă cea din cer a darului Său şi nu ne îngrijim de chinuri".

După aceasta i-au aruncat pe sfinţi într-o cazan clocotit, dar şi acolo sfinţii au rămas nevătămaţi şi, stând ca într-o apă călduţă, cântau psalmul lui David: Mântuitu-ne-ai pe noi de cei ce ne necăjesc şi pe cei ce ne urăsc i-ai ruşinat. La sfârşit, chinuitorul a poruncit

ca ei să fie scoşi afară din cetate şi să li se taie capetele. Iar sfinţii mergeau la moarte cu bucurie nespusă şi, sosind la locul unde aveau se fie tăiaţi, s-au rugat, zicând: „Mulţumim Ţie, Doamne Dumnezeul nostru, că ne-ai învrednicit să ne nevoim cu nevoinţa bună, alergarea s-o săvârşim şi credinţa s-o păzim. Deci fă-ne pe noi părtaşi slavei Tale şi ne numără pe noi în ceata celor ce bine au plăcut sfântului Tău nume, că binecuvântat eşti în veci". Când au sfârşit rugăciunea, îndată s-a auzit un glas din cer, făgăduindu-le lor cununi şi chemându-i întru odihna cea veşnică. Apoi sfinţii, fiind tăiaţi, au trecut de pe pământ la ceruri. Iar trupurile lor zăceau neîngropate. Noaptea le-a luat în taină preotul Ermoghen şi le-a pus într-un mormânt, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Unul Dumnezeu Cel de toată făptura slăvit, acum şi pururea şi în" vecii vecilor. Amin.

Sfintii Apostoli din cei saptezeci: Stahie, Amplie, Urban, Narcis, Apelie si Aristobul (31 octombrie)

Sfântul Stahie a fost pus episcop în Bizanţ de către Sfântul Apostol Andrei şi a zidit o biserică în Arghiropoli, împreună cu Sfântul Andrei. Apoi a adunat pe mulţi credincioşi şi îi învăţa mântuitoarea viaţă. Ostenindu-se şaisprezece ani în acea nevoinţă pentru mântuirea omenească, a răposat cu pace.

Amplie şi Urban au fost puşi episcopi de către acelaşi sfânt, Andrei. Amplie a fost episcop în Diospoli, iar Urban a fost episcop în Macedonia. Ei, propovăduind pe Hristos şi pe idoli pierzându-i, i-au ridicat asupra lor pe evrei şi pe elini şi, fiind ucişi de către aceştia, şi-au împletit lor cunună mucenicească.

Narcis a fost episcop în Atena, Apelie în Ieraclia şi Aristobul în Britania, propovăduind Evanghelia lui Hristos, iar după multe osteneli şi nevoinţe şi-au dat fericitele lor suflete în mâinile Domnului.

Sfantul Mucenic Epimah (31 octombrie)

Sfântul Mucenic Epimah era de neam din Egipt şi din părinţi creştini. El încă din tinereţe L-a iubit pe Dumnezeu şi, Lui Unuia voind să-I slujească, s-a dus în pustie, urmând Sfântului Ioan Botezătorul, şi a petrecut multă vreme în muntele Pilusiului.

Neavând pe cineva din sfinţii părinţi povăţuitor la viaţa cea pustnicească, se povăţuia cu duhul lui Dumnezeu, şi dragostea cea către Dumnezeu îi era lui dascăl, învăţându-1 spre toată viaţa cea îmbunătăţită. Pentru că cine poate învăţa pe om fapta cea bună mai bine ca dragostea lui Dumnezeu? Aceea i-a învăţat pe sfinţii apostoli ca, lăsând toate, să meargă în urma Domnului Celui ce a sărăcit, aceea a învăţat pe cuvioşii părinţi să umble în cojoace şi în piei de capră, lipsiţi, scârbiţi şi de rău supăraţi, aceea a învăţat pe sfinţii mucenici şi muceniţe să pătimească pentru Hristos cu osârdie, în timp ce grăia acestea: „Pe Tine, Mirele meu, Te iubesc şi pe Tine căutând, mă chinuiesc". Acea dragoste 1-a învăţat şi pe Sfântul Epimah a suferi nevoinţele şi ostenelile cele pustniceşti, a răbda toate supărările de la vrăjmaşii cei nevăzuţi, a vieţui cu sfinţenie după Dumnezeu şi pentru Dânsul a fi gata la moarte.

Vieţuind Sfântul Epimah în pustnicească singurătate ani îndelungaţi, a auzit că în Alexandria creştinii sunt chinuiţi de păgâni şi că, mulţi temându-se de chinurile cele cumplite, unii fug prin munţi şi se ascund prin pustietăţi, iar alţii cad din credinţă. De aceea, aprinzându-se de râvnă dumnezeiască, a lăsat pustia şi s-a dus în Alexandria, vrând să pătimească până la sânge pentru mărturisirea lui Hristos. Văzând în cetate fărădelegea păgânilor închinători la idoli şi că diavoleasca păgânătate s-a înmulţit foarte mult, iar cinstea lui Hristos s-a împuţinat şi sfinţenia Domnului s-a necinstit cu jertfe, a intrat în capiştea idolească cu îndrăzneală înaintea tuturor, şi în vremea praznicului eelui diavolesc a răsturnat jertfele lor, iar pe idoli i-a trântit la pământ şi i-a sfărâmat. Pentru aceasta a fost prins şi a fost dus la ighemonul Apelian. Acolo, văzând pe ighemon şezând la judecată şi pe creştini chinuindu-i, cu inima bărbătească s-a pornit asupra lui, vrând să-1 ucidă. Şi l-ar fi ucis de nu ar fi fost oprit de cei ce stăteau înaintea lui. Aşa a râvnit după Domnul Dumnezeul său. Iar ighemonul s-a mirat de o îndrăzneală ca aceea a unui om prost, şi a poruncit să fie aruncat în temniţă până ce va hotărî cu ce fel de chinuri să-1 piardă. în temniţă erau o mulţime de credincioşi închişi pentru mărturisirea lui Hristos, pe care Sfântul Epimah îi întărea spre nevoinţă, cu gura cea plină de Sfântul Duh.

Atât de mult s-au întărit credincioşii spre pătimire prin cuvintele lui, încât nici unul dintre ei nu s-a mai înfricoşat, nici n-a căzut din credinţă, ci toţi cu sârguinţă şi-au vărsat sângele pentru adevăratul Dumnezeu şi şi-au dat sufletele după multe chinuri. La sfârşit l-au scos la chinurile cele cumplite şi pe Sfântul Epimah, nu numai pentru că credea în Hristos, ci şi pentru că a făcut din praznicul lor tulburare şi mai cu seamă pentru că a îndrăznit să se ridice asupra ighemonului ca să-1 ucidă. Mai întâi l-au spânzurat şi l-au strujit cu gheare de fier, apoi l-au bătut cu pietre, sfărâmându-i oasele. Iar el, în chinuri, zicea: „Dacă Domnul meu Iisus Hristos a fost răstignit pentru mine, împuns cu suliţa şi adăpat cu oţet, oare să nu mă fac şi eu părtaş patimilor Lui? Doresc mai mari chinuri decât acestea pe care mi le daţi. Daţi-mi palme, scuipaţi asupra mea, puneţi cunună de spini pe capul meu, daţi-mi trestii în mâini şi cu fiere să mă adăpaţi; tot trupul meu o rană să-1 faceţi, pe cruce să mă pironiţi şi cu suliţe să mă împungeţi. Acestea toate le-a răbdat Domnul meu, pe acestea şi eu voiesc ca să le rabd. în timp ce sfântul era chinuit, mult popor stătea adunat împrejurul lui şi privea la chinurile lui. în acel popor era o femeie care stătea aproape de el şi avea un ochi bolnav de albeaţă. Aceasta, văzând pătimirea Sfântului

Epimah, plângea şi neclintită privea la dânsul. In acele chinuri cumplite, vărsându-se sângele sfântului, a sărit o picătură în ochiul cel bolnav al femeii şi îndată i s-a tămăduit ochiul şi s-a făcut luminos, căpătându-şi vederea ca şi celălalt. Iar femeia, câştigând tămăduire din picătura sângelui celui căzut în ochi, a strigat: „Mare este Dumnezeul pe Care pătimitorul acesta îl mărturiseşte". După aceea i-au tăiat capul sfântului şi astfel şi-a dat sufletul său în mâinile Domnului, pentru Care a pătimit.

Cuviosii Parinti Spiridon si Nicodim, prescurarii de la Pecerska
(31 octombrie)

Tot sufletul cel dreptcredincios este umilit, neavând întru sine vicleşug, nici înşelăciune, ca un vas şi lăcaş al lui Dumnezeu, fiindcă Dumnezeu este Duh curat. De aceea şi Apostolul zice: „Pe cele nebune ale lumii le-a ales Dumnezeu, ca pe cele înţelepte să le ruşineze".

Dintre unii ca aceştia a fost ales cuviosul părintele nostru Spiridon, de care ne este vorba. Pentru că acest fericit, fiind de neam, nu din cetate, ci dintr-un sat, neînvăţat la meşteşugul cărţii şi neştiutor la cuvânt, dar nu şi cu înţelegerea cea duhovnicească şi cu lucrurile plăcute lui Dumnezeu, căci frica lui Dumnezeu care este începutul înţelepciunii, având-o în inima sa, a mers la Mănăstirea Pecerska şi a luat viaţa monahicească cea aspră. Neştiind Scriptura, a început a învăţa carte, deşi cu anii nu mai era tânăr şi a învăţat toată Psaltirea pe de rost. Astfel se ostenea pentru mântuirea sufletului său, neîncetat cântând Psaltirea toată în fiecare zi.

Văzând Pimen, pustnicul cel ce era atunci egumen, că acest bărbat este smerit şi iubitor de osteneală, sârguindu-se de-a pururea în rugăciune şi în post şi fiind cu totul neprihănit, i-a încredinţat lui ascultarea cea bineprimită lui Dumnezeu, ca să coacă pâinea care se aducea la dumnezeiasca Liturghie pentru Taina Trupului lui Hristos, adică prescura. Iar fericitul Spiridon, intrând cu osârdie în prescurărie, nu şi-a schimbat nevoinţa sa şi osteneala cea duhovnicească, ci săvârşea slujba cea încredinţată lui cu toată cucernicia şi frica lui Dumnezeu. Căci osteneala mâinilor lui era pentru pregătirea cea curată şi neprihănită a jertfei, care se aducea de preot, iar rodul buzelor lui era jertfa laudei celei de-a pururea lui Dumnezeu. Fiindcă el, ori tăind lemne, ori frământând aluat, neîncetat rostea cu gura sa psalmii lui David, în toate zilele, după cum avea obiceiul, ca să sfârşească toată Psaltirea.

Odată, săvârşind fericitul obişnuita sa slujbă, a aprins cuptorul pentru coacerea prescurilor şi, din pricina flăcării focului, s-a aprins acoperişul casei. Atunci fericitul, luând mantia sa, a astupat cu ea gura cuptorului. Apoi, legând mânecile rasei sale, a alergat cu dânsa la fântână şi a umplut-o cu apă, iar după aceea a chemat pe fraţi ca să-1 ajute să stingă focul. Venind, fraţii au văzut un lucru minunat, că nu a ars mantia cu care astupase

fericitul gura cuptorului şi nu a curs nici din rasă apa cu care a stins focul, şi au preamărit pe Dumnezeu.

Acest fericit Spiridon avea ca ajutor un frate, anume Nicodim, care în toate era cu el într-un gând, la un obicei, la rugăciune şi la lucrul mâinilor. Amândoi au slujit bine şi cu plăcere dumnezeiască la coacerea prescurilor timp de treizeci de ani, săvârşind curat şi neprihănit lucrul lor. Drept aceea, întru bună mărturisire mutându-se din această viaţă, se satură de slava lui Dumnezeu, pe care o văd nu sub chipul pâinii care se aduce, ci faţă către faţă. Cu ale căror sfinte rugăciuni să ne saturăm şi noi cu vrednicie de pâinea vieţii, a darului şi a slavei lui Iisus Hristos, Căruia cu Dumnezeu Tatăl şi cu Sfântul Duh I se cuvine slava, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Sfantul Părinte Simeon, noul cuvîntător de Dumnezeu

..

~ Sfârşit ~